শ্ৰীসাই সংচৰিত (অসমীয়া)

SHRI SAI SATCHARITA (Assamese)

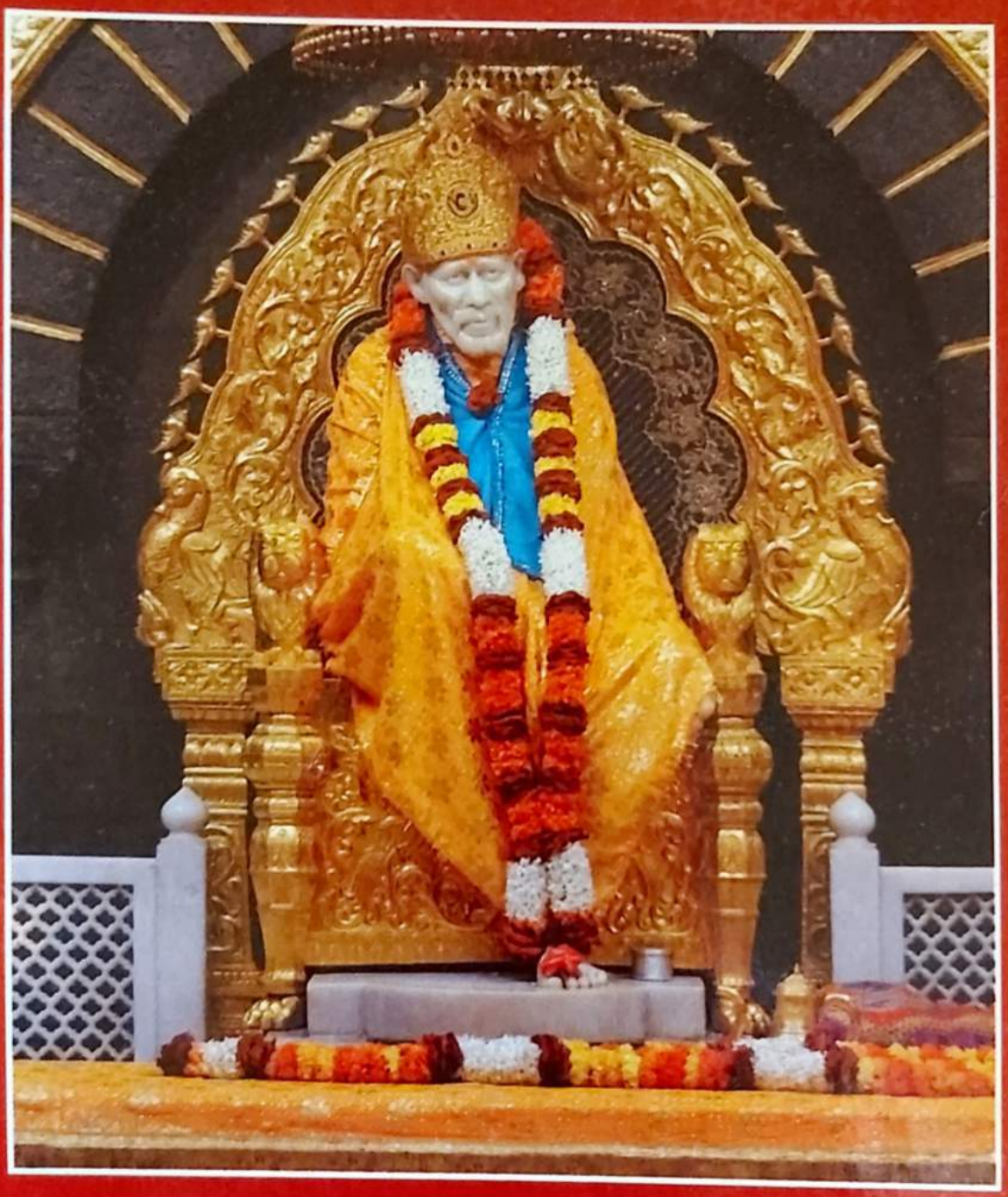

শ্ৰীসাই বাবা সংস্থান ট্ৰাষ্ট, শিৰডী

SHRI SAIBABA SANSTHAN TRUST, SHIRDI

Acknowledgements

Anything Is Possible With our Saibaba's Grace!!

Avishka Saloi who is a Staunch Sai Devotee and involved in canvassing of Sai Satcharit from Aasam have came in contact with Saisaburishraddha channel in May 2020 while talking to her she Narrated her story that how her deepest wish of reading sai satcharit in the Assamese language was fulfilled by our baba as she was craving to have it in her own mother tongue, In 2013 shri satcharit got Translated in Assamese by two Translators Sri Nisanta Hazarika and Mrs Ruma Guha from Guwahati University . Avishka got her first copy from the shirdi Sansthan and became so content. in our very first conversation she said that Assamese language Sai Satcharit Is not Available in PDF (Digital copy) and showed her deepest willingness to do something about it she was deeply concerned for the Assamese Sai devotees and Assamese people that they are left out from reading Shri sai satcharit due to Digital absence of the Copy and they are unaware of baba's Leela life and love of baba. As this is Digital age and it is Must to have PDF copy in Scenario like lockdowns.

Within a week of our first Talk Two new Asaamese Devotees Bulbuli Gogoi and Himanshi ji came Across the saisaburishraddha you tube channel and Baba gave me indication to form the Whatsapp group for the Assamese Sai devotees, they started chatting in the Group about baba and saisatcharit, Bulbuli Gogoi a girl staunch devotee of baba from the Assam and Avishka shared the Same feelings of not having the satcharit in PDF in Asasamese Bulbuli a Tech savvy smart and Enthusiast said she can do the PDF of satcharit and Avishka who have copy of satcharit supplied Pics of each Page to her Himanshiji is staunch sai devotee kept Encouraging girls . with baba's grace and his immense Guidance here is the PDF Copy of shri saisatcharit in Assamese, this is what we call Sai works through his devotees and bless them.

Group of Sai Assamese devotees and Saisaburishraddha you tube channel Present this PDF at our loving Sai Baba's lotus feet

May SaiBaba Brings Health, wealth and Hapiness in Abundance to the PDF Readers of Saisatcharit

Love
Richa
Saisaburishraddha
Email - richabrahmbhatt08@gmail.com
Instagram #saisaburisharddha

Acknowledgements

শ্ৰীসাই বাবাৰ কৃপাত যিকোনো কাম সম্ভৱ!!

Avishka Saloi এগৰাকী নিষ্ঠাবান সাই ভক্ত। তাই অসমত শ্ৰীসাই সৎচৰিত প্ৰচাৰৰ কাৰণে লাগি আছিল আৰু Saisaburishraddha youtube channel ৰ লগত ২০২০ ৰ মে' মাহত জড়িত হয়। কথোপকথনত তাই কৈছিল যে সাই সৎচৰিত্ অসমীয়া ভাষাত পঢ়িবলৈ যোৱাৰ প্ৰবল ইচ্ছা কেনেকৈ পূৰণ হ'ল। ২০১৩ ত শ্ৰীসাই সৎচৰিত অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশিত কৰিলে দুই গৰাকী ব্যক্তি শ্ৰী নিশান্ত হাজৰিকা আৰু শ্ৰীমতী ৰুমা গুহ। তেওঁলোকে নাগেশ্বৰ বাসুদেৱ গুনাজী ৰ ইংৰাজী শ্ৰীসাই সৎচৰিতৰ পৰা অনুবাদ কৰিছিল। Avishka Saloi তাইৰ প্ৰথম সাই সৎচৰিত কিতাপ খন *ShirdiSansthan* পৰা পাইছিল।তাইৰ প্ৰথম কথোপকথনত কৈছিল যে অসমীয়াত PDF নাই আৰু PDF খন বৰ দৰকাৰী । নহলে বহু লোক বাবাৰ লীলাৰ বিষয়ে জনাৰ পৰা বঞ্চিত থাকিব লগা হ'ব।এইটো Digital ৰ যুগ আৰু এনেকুৱা Lockdown ত PDF বহু পৰিমানে লাভদায়ী হ'ব।

আমাৰ কথোপকথন হোৱা এক সপ্তাহৰ ভিতৰত দুই গৰাকী নতুন অসমীয়া সাই ভক্ত Bulbuli Gogoi আৰু Himanshi Pathak Saisaburishraddha youtube channel ৰ লগত জড়িত হ'ল আৰু বাবাই মোক অসমীয়া সাই ভক্ত সকলৰ বাবে এটা Assamese Sai devotees Whatsapp group খুলিবলৈ ইংগিত দিলে। তাৰ পাচত তেওঁলোকৰ মাজত কথোপকথন আৰম্ভ হ'ল বাবা আৰু বাবাৰ শ্ৰীসাই সৎচৰিতৰ। Bulbuli Gogoi তাইও এগৰাকী নিষ্ঠাবান সাই ভক্ত। Bulbuli Gogoi আৰু Avishka Saloi তেওঁলোকৰ একেটা ইচ্ছা আছিল যে Assamese PDF এটা হ'লে বাবাৰ বিষয়ে প্ৰচাৰ কৰাত বহুপৰিমানে সুবিধা হব। Bulbuli Gogoi তাই Tech savvy smart আৰু উৎসাহী ছোৱালীজনীয়ে Assamese PDF বনোৱাৰ দায়িত্ব ললে আৰু Avishka Saloi সাই সৎচৰিত্ কিতাপখনৰ ফটো বোৰ যোগান ধৰাৰ দায়িত্ব ললে। Himanshi Pathak ও তেওঁলোকক কামটো ভালদৰে হোৱাত বহুত উৎসাহ প্ৰদান কৰিলে।লগতে আমাৰ সাইবাবাৰ আশীৰ্বাদত আৰু অপাৰ মাৰ্গদশনত এই শ্ৰীসাই সৎচৰিত্ৰ Assamese PDF ৰ কামটো সফলতাৰে সম্পন্ন হ'লগৈ।এইটোকে কয় যে সাইবাবাই, সাই ভক্ত সকলৰ যোগেদি কামটো সম্পন্ন কৰোৱাই আৰু তেওঁলোকক আশীৰ্বাদ প্ৰদান কৰে।

Group of Sai Assamese devotees আৰু Saisaburishraddha youtube channel ৰ ফালৰ পৰা এইটো PDF আমাৰ অতি মৰমৰ সাই বাবাৰ কমল চৰণত অৰ্পণ কৰিলো।

বাবাই PDF পঢ়োৱাই সকলক সু-স্বাস্থ্য,সমৃদ্ধি আৰু সুখ প্ৰদান কৰে।

Love
Richa
Saisaburishraddha🐢
Email - richabrahmbhatt08@gmail.com
Instagram #saisaburisharddha

SHRI SAI SATCHARITA
(ASSAMESE)
শ্ৰীসাই সংচৰিত

(শ্ৰীসাইবাবাৰ বিস্ময়কৰ জীৱনগাথা আৰু অমূল্য উপদেশ)

মূল মাৰাঠী গ্ৰন্থ লেখক

° গোবিন্দ ৰাও ৰঘুনাথ দাভোলকাৰ (হেমদপন্ত)

ইংৰাজী অনুবাদ

° নাগেশ বাসুদেৱ গুণাজী

অসমীয়া অনুবাদ

শ্ৰী নিশান্ত হাজৰিকা আৰু শ্ৰীমতী ৰুমা গুহ

বিশেষ সহায়ক

শ্ৰী অভিজিৎ গুহ (অসম বুক ডিপো)

প্ৰকাশক

শ্ৰীসাই বাবা সংস্থান ট্ৰাষ্ট, শিৰডী

(Shri Sai Baba Sansthan Trust, Shirdi)

SHRI SAI SATCHARITA (Assamese)

Published by
Chairman
Shri Sai Baba Sansthan Trust, Shirdi
At post:- Shirdi 423 109, Tal– Rahata,
Dist.Ahmednagar (Maharashtra)
Ph. :- (02423) 258500, 258734
Fax No. (02423) 258870, 278770
Email– Saibaba@sai.org.in

All right reserved
© Shri Saibaba Sansthan Trust, Shirdi

First Edition : 2012
5000 (Five Thousand Copy)

Price : Rs. 50.00

Printed by
Assam Book Depot
M.L.N. Road, Panbazar
Guwahati-781001 (Assam)
Ph : 0361-2543896
Email : aabeedee 25@ gmail.com

অসমীয়া বিভাগ
গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়
গোপীনাথ বৰদলৈ নগৰ, গুৱাহাটী-১৪

Department of Assamese
GAUHATI UNIVERSITY
Gopinath Bardoloi Nagar, Guwahati-14
E-mail: quassamese@gmail.com

আগকথা

শ্ৰী সাইবাবাৰ বিস্ময়কৰ জীৱন গাথা আৰু অমূল্য সম্পদ সন্নিবিষ্ট **"শ্ৰীসাই সৎচৰিত"** নামৰ অনুবাদ গ্ৰন্থখনিৰ পাণ্ডুলিপিটো আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈকে পঢ়ি চালোঁ।

অনুবাদক **শ্ৰী নিশান্ত হাজৰিকা** আৰু **শ্ৰী মতী ৰুমা গুহই** অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত ইংৰাজী NAGESH VASUDEV GUNAJI-ৰ **'SHRI SAI SATCHARITA'** গ্ৰন্থখন গ্ৰহণ কৰিছে। মূলৰ পৰা অলপো আঁতৰি নোযোৱাকৈ অনুবাদকদ্বয়ে সাইবাবাৰ বিস্ময়কৰ জীৱন গাথা অসমীয়া ভাষাত সুন্দৰকৈ উপস্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আমাৰ বিশ্বাস এই গ্ৰন্থখন পঢ়োতে ভক্তসকলে অলপো গড়মিল নাপাব।

1/3/12

(ড° উপেন ৰাভা হাকাছাম)
Head & Professor
Deptt. of Assamese
Gauhati University, Ghy-14

পাতনি

ভাৰতবৰ্ষৰ পশ্চিম আৰু দক্ষিণ অঞ্চলৰ মানুহৰ বাবে শান্তি আৰু আশাৰ বতৰা কঢ়িয়াই আনি অৱতাৰৰূপে ধৰাৰ বুকুত আবিৰ্ভাৱ হৈছিল ভগৱান শ্ৰী সাইবাবা।

"চব কা মালিক এক'— এই বাণীৰে সকলো ধৰ্মৰ লোকক একগোট কৰি মহামিলনৰ থলীলৈ পৰ্যবসিত কৰাৰ মানসেৰে শ্ৰী সাইবাবাই মহাৰাষ্ট্ৰৰ আহমদনগৰ অন্তৰ্গত শিৰডি নামৰ ঠাইখন পবিত্ৰ ভূমিত পৰিণত কৰিছিল। শ্ৰী সাইবাবাই এই অবতাৰী ৰূপ কেতিয়া পৰিগ্ৰহণ কৰিছিল তাক সঠিককৈ ক'ব নোৱাৰি যদিও **শ্ৰী.এন.ভি. গুণাজীৰ** ইংৰাজী অনুবাদৰ পাতনিত ১৯১৮ চনত বাবাই মহাসমাধি গ্ৰহণ কৰিছিল বুলি উল্লেখ কৰিছে। বাবাৰ অৱতাৰ, আশ্চৰ্যকৰ, শিক্ষামূলক জ্ঞান আৰু অলৌকিক লীলা কাহিনীয়ে সেই সময়ত ভাৰতবৰ্ষৰ দক্ষিণ আৰু পশ্চিম অঞ্চলৰ লোকক বাৰুকৈয়ে প্ৰভাবান্বিত কৰিছিল।

মূলতে 'শ্ৰীসাই সৎচৰিত' গ্ৰন্থখনি **গোবিন্দ ৰাও দাভোলকাৰ** ওৰফে **হেমদপন্তে** মাৰাঠী ভাষাত ৰচনা কৰিছিল। পিছলৈ নাগেশ বাসুদেৱ গুণাজীয়ে গ্ৰন্থখনি ইংৰাজীলৈ অনুবাদ কৰে। ইংৰাজী ভাষালৈ অনুবাদ হোৱাৰ পিছত ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ঠাইৰ লোক বাবাৰ লীলাকাহিনীৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হ'বলৈ ধৰে আৰু বাবাৰ আশীৰ্বাদৰ অংশ লাভ কৰে। ফলস্বৰূপে এই গ্ৰন্থখনি ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন ভাষালৈ অনুবাদ হ'বলৈ ধৰিলে। যাৰ বাবে বাবাৰ গুণ গৰিমা তথা লীলা কাহিনী কেৱল শিৰডিতেই নহয় সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষতেই (পৃথিৱীত) বিয়পি পৰিল।

'শ্ৰীসাই সৎচৰিত' অসমীয়া ভাষাত প্ৰকাশ কৰি অসমীয়া মানুহৰ মাজত বাবাৰ মহিমা অবগত কৰোৱাৰ উদ্দেশ্যেৰে গুৱাহাটীৰ অভিজাত প্ৰকাশন প্ৰতিষ্ঠান **অসম বুক ডিপোৰ** অন্যতম স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰীঅভিজিৎ গুহই শিৰডিৰ শ্ৰীসাইবাবা সংস্থান (Shri Saibaba Sansthan Trust, Shirdi)-ৰ ওচৰত আবেদন জনাইছিল। সংস্থানেও গুহ ডাঙৰীয়াৰ আবেদনৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনাই গ্ৰন্থখনি অসমীয়া ভাষালৈ অনুবাদ কৰাৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিলে। তেখেতেও মাতৃ শ্ৰীমতী ৰাণুবালা গুহ আৰু এয়া ভগৱান সাইনাথৰ আশীৰ্বাদ হিচাপে গ্ৰহণ কৰি গ্ৰন্থখনি প্ৰকাশ কৰাৰ দায়িত্ব ল'লে আৰু গুহ ভাতৃসকল ক্ৰমে শ্ৰীকৌস্তুভ কুমাৰ গুহ, শ্ৰী বিদ্যুৎ কুমাৰ গুহ আৰু শ্ৰী প্ৰদ্যুৎ কুমাৰ গুহৰ অনুপ্ৰেৰণাত পুথিখনি প্ৰকাশৰ দিশত অগ্ৰসৰ হ'ল।

শ্ৰী সাইবাবাৰ আশীৰ্বাদ অবিহনে এনে গ্ৰন্থ অনুবাদ কৰা বা প্ৰকাশ কৰাও সম্ভৱ নহয়। গ্ৰন্থখনি অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত গুহ ডাঙৰীয়াই এই দায়িত্ব আমাৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰিলে আৰু এই দায়িত্ব আমি নিষ্ঠা সহকাৰে পালন কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলোঁ। এই গ্ৰন্থখনিৰ পাতনি লিখি থকাৰ মুহূৰ্তত অনুধাৱন কৰিছো যে কোনোবা জনমত কিবা পুণ্য কাম কৰিছিলো বাবেই হয়তো এয়া আমাৰ প্ৰতি বাবাৰ আশীৰ্বাদ। শ্ৰী সাইবাবাৰ শ্ৰীচৰণত এই আপাহতে সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম জনালো।

অনুবাদ কাৰ্যৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষকৈ এটা ভাষাৰ পৰা আন এটা ভাষালৈ তথা সেই ভাষাৰ লালিত্যলৈ নিয়াটো সহজ নহয়। তথাপি আমি আমাৰ চেষ্টাৰ অলপো ত্ৰুটি কৰা নাই। এই অসমীয়া অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত মূলতঃ শ্ৰী নাগেশ বাসুদেৱ গুণাজীৰ দ্বাৰা ইংৰাজী ভাষালৈ অনুদিত "Shri Sai Satcharita". আৰু বেংগলি 'শ্ৰী সাই সৎচৰিত'— এই গ্ৰন্থদুখনি আধাৰ হিচাপে লোৱা হৈছে।

গ্ৰন্থখনি এবাৰ চকু ফুৰাই দি উৎসাহিত কৰা আমাৰ অতিকৈ শ্ৰদ্ধাৰ ড° প্ৰণৱজ্যোতি ডেকা ছাৰক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। সেইদৰে অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত সহায় আগবঢ়োৱা শ্ৰী বুদ্ধদেৱ নাথৰ ওচৰতো আমি ঋণী।

গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ বিভাগীয় প্ৰধান ড° উপেন ৰাভা হাকাছাম ছাৰে গ্ৰন্থখনি পুনৰীক্ষণৰ লগতে তেখেতৰ মন্তব্য আগবঢ়াই আমাক উৎসাহ যোগোৱাৰ বাবে তেখেতৰ ওচৰত আমি চিৰকৃতজ্ঞ।

এই গ্ৰন্থখনি অতি আদৰেৰে ভক্তপ্ৰাণ ৰাইজলৈ আগবঢ়ালো। আমাৰ আশা শ্ৰীসাই বাবাই সকলোৰে মঙ্গল কৰিব।

শ্ৰী সাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

গুৱাহাটী — শ্ৰী নিশান্ত হাজৰিকা

এপ্ৰিল, ২০১২ — শ্ৰীমতী ৰুমা গুহ

শ্ৰীসাই সৎচৰিত

সূচীপত্ৰ

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা
● পাতনি (মূল আৰু অনুবাদক)		
● সাইবাবা কোন?	...	1-4
পৰিচ্ছেদ— ১	...	5-8
বন্দনা— ঘেঁহু পিহাৰ দাৰ্শনিক তাৎপৰ্য।		
পৰিচ্ছেদ— ২	...	9-16
গ্ৰন্থ ৰচনাৰ উদ্দেশ্য— কৰ্মভাৰ গ্ৰহণত অযোগ্যতা আৰু নিৰ্ভীকতা— তুমুল তৰ্ক— হেমদ পন্ত উপাধি— গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা।		
পৰিচ্ছেদ— ৩	...	17-22
ভক্তসকলক বিভিন্ন কৰ্মভাৰ দান— আলোক সংকেতৰূপে বাবাৰ কাহিনীমালা— সাইবাবাৰ মাতৃসম প্ৰেম— ৰোহিল্লাৰ কাহিনী— বাবাৰ অমৃতবাণী।		
পৰিচ্ছেদ— ৪	...	23-32
সাধুসকলৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ উদ্দেশ্য— পুণ্যতীৰ্থ শিৰডি— সাইবাবাৰ ব্যক্তিত্ব— গৌলীবুভাৰ অনুশাসন— স্বয়ং বিঠ্ঠলৰ আবিৰ্ভাৱ— ভগৱন্তৰাও ক্ষীৰ সাগৰৰ কাহিনী— দাসগণুৰ প্ৰয়াগ স্নান— সাইবাবাৰ নিৰ্মল চিন্তাধাৰা আৰু শিৰডিলৈ প্ৰথম আগমন— তিনিটা ওৱাড়া বা ঘৰ।		
পৰিচ্ছেদ— ৫	...	33-42
চাঁদ পাতিলৰ বিয়াৰ বৰযাত্ৰীৰ সৈতে প্ৰত্যাৱৰ্তন— ফকীৰে কেনেকৈ 'সাই' নাম পাইছিল— অন্যান্য সাধুসকলৰ লগত সংযোগ— বাবাৰ পোছাক-পৰিচ্ছদ আৰু দৈনন্দিন কাৰ্যসূচী— নিম গছৰ তলত পাদুকাৰ (পদ চিহ্ন) কাহিনী— এই কাহিনীৰ বিশদ বিৱৰণ— মোহদিন তাম্বলিৰ লগত কুস্তি যুদ্ধ আৰু জীৱনযাত্ৰাৰ পৰিৱৰ্তন— পানীক তেললৈ ৰূপান্তৰিতকৰণ— নকল গুৰু জাবহৰ আলী।		
পৰিচ্ছেদ— ৬	...	43-51
গুৰুৰ হস্তস্পৰ্শৰ ফল— সূত্ৰপাত— চন্দন শোভাযাত্ৰা— ব্যৱস্থা— উৰুসক ৰামনৱমীলৈ ৰূপান্তৰিতকৰণ— মছজিদ সংস্কাৰ।		

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা

পৰিচ্ছেদ— ৭ ... 52-60

অতি আচৰিত অৱতাৰ— সাইবাবাৰ ক্ৰিয়াকলাপ— বাবাৰ যোগাভ্যাস— বাবাৰ সৰ্বব্যাপকত্ব আৰু কৰুণা— কুষ্ঠ ৰোগাক্ৰান্ত ভক্তৰ সেৱা— পান্ধাৰপুৰ গমন আৰু অৱস্থান।

পৰিচ্ছেদ— ৮ ... 61-67

মানৱ জন্মৰ গুৰুত্ব— মানৱ দেহৰ বিশেষ মূল্য— মানুহৰ প্ৰচেষ্টা— বাবাৰ ভিক্ষা বৃত্তি— বৈয়াজাবাঈৰ অত্যুৎকৃষ্ট সেৱা— তিনিজনৰ শয়নাগাৰ— ৰাহাতৰ খুছলচান্দ।

পৰিচ্ছেদ— ৯ ... 68-74

শিৰডিৰ তীৰ্থ যাত্ৰীসকলৰ বৈশিষ্ট্য— তাতিয়া কোটে পাতিল— ইউৰোপীয় ভদ্ৰলোক— ভিক্ষা বৃত্তিৰ প্ৰয়োজনীয়তা— ভক্তৰ অভিজ্ঞতা— তাৰ্খদ পৰিয়াল (পিতা আৰু পুত্ৰ)— শ্ৰী মতী তাৰ্খদ— বাবাক উদৰ পূৰাই ভোজভাত খুউৱা হ'ল কিদৰে?— শিক্ষণীয় নীতি।

পৰিচ্ছেদ— ১০ ... 75-82

বাবাৰ আচৰিত ধৰণৰ খাট বা পালেংখন— ব্ৰহ্মাৰ সগুণ প্ৰকাশ— শিৰডিত অৱস্থান আৰু সম্ভাব্য জন্ম তাৰিখ— বাবাৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য আৰু উপদেশ— সদগুৰু হিচাপে সাইবাবা— বাবাৰ বিনয়— নানাবল্লী— সহজতম পথ (সাধুসকলৰ কাহিনী শ্ৰৱণ আৰু সাধুসংগ)।

পৰিচ্ছেদ— ১১ ... 83-88

'সগুণ ব্ৰহ্ম'ৰূপে সাই— ডাঃ পণ্ডিতৰ পূজা— হাজী সিদিক ফাল্‌কে— প্ৰকৃতিৰ ওপৰত বাবাৰ আধিপত্য।

পৰিচ্ছেদ— ১২ ... 89-94

সন্তসকলৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য— কাকা মহাজনী— ভাউচাহেৰ ধূমল— শ্ৰীমতী নিমোনকৰ— মূলে শাস্ত্ৰী— জনৈক ডাক্তৰ।

পৰিচ্ছেদ— ১৩ ... 95-100

দুৰ্জেয় মায়াশক্তি— ভীমাজী পেটেল— বালা গণপৎ শিম্পি— বাপুচাহেৰ বুটি— আলান্দি স্বামী— কাকা মহাজনী— হাৰ্দাৰ দত্তোপন্ত।

পৰিচ্ছেদ— ১৪ ... 101-107

নান্দৰৰ ৰওনজী— দক্ষিণা-মীমাংসা— ক্ৰোড়পত্ৰ।

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা

পৰিচ্ছেদ— ১৫ ... 108-111

নাৰদীয় কীৰ্তন পদ্ধতি— শ্ৰী চোলকৰৰ চেনিবিহীন চাহ— দুটা জেঠী— ক্ৰোড়পত্ৰ।

পৰিচ্ছেদ— ১৬ আৰু ১৭ ... 112-118

প্ৰাৰম্ভিক— ব্ৰহ্মজ্ঞান বা আত্মোপলব্ধি অৰ্জনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় গুণাবলী— বাবাৰ বৈশিষ্ট্য।

পৰিচ্ছেদ— ১৮ আৰু ১৯ ... 119-132

প্ৰাৰম্ভিক— শ্ৰীসাথে— শ্ৰীমতী ৰাধাবাঈ দেশমুখ— আমাৰ আচৰণ সম্পৰ্কে বাবাৰ উপদেশ— সৎচিন্তা আৰু তাৰ পৰা প্ৰসূত আনন্দ উপভোগক উৎসাহ দান— উপদেশৰ বৈচিত্ৰ্য-নিন্দুকৰ প্ৰতি তিৰস্কাৰ— শ্ৰমৰ মৰ্যাদা।

পৰিচ্ছেদ— ২০ ... 133-137

প্ৰাৰম্ভিক— ঈশোপনিষদ— সদগুৰুৱে ব্যাখ্যা কৰা একমাত্ৰ যোগ্য ব্যক্তি— কাকাৰ পৰিচাৰিকা— ঈশোপনিষদৰ নীতি।

পৰিচ্ছেদ— ২১ ... 138-143

বি. এইচ ঠাকুৰ, অনন্তৰাও পতংকৰ আৰু পান্ধাৰপুৰ উকীলৰ কাহিনী

[প্ৰাৰম্ভিক— শ্ৰীঠাকুৰ— অনন্তৰাও পতংকৰ— ৯ খণ্ড বিষ্ঠাৰ কাহিনী (নৱ বিধ ভক্তি)— পান্ধাৰপুৰৰ উকীল]

পৰিচ্ছেদ— ২২ ... 144-150

প্ৰাৰম্ভিক— বালাচাহেব মিৰিকৰ— বাপুচাহেব বুটি— আমীৰ শক্কৰ— হেমদপন্ত (সাপ আৰু বিছা)— বাবাৰ মতামত।

পৰিচ্ছেদ— ২৩ ... 151-156

প্ৰাৰম্ভিক— যোগ আৰু পিয়াঁজ— সাপৰ কামোৰৰ পৰা শামাৰ আৰোগ্য লাভ— কলেৰা মহামাৰী— গুৰু ভক্তিৰ পৰীক্ষা।

পৰিচ্ছেদ— ২৪ ... 157-162

প্ৰাৰম্ভিক— 'চানা' (বুট) কা লীলা— নৈতিক শিক্ষা— সুদামাৰ কাহিনী— আন্না চিঞ্চনিকৰ বনাম মাওসীবাঈ— বাবাৰ বৈশিষ্ট্য— ভক্তসকলৰ ওপৰত তেওঁৰ নিৰ্ভৰতা।

পৰিচ্ছেদ— ২৫ ... 163-168

প্ৰাৰম্ভিক— দামু আন্না— দামু আন্নাৰ ঝুঁকিদাৰ (দায়িত্বদাৰ) ব্যৱসায়ৰ পৰিকল্পনা— আম্ৰ-লীলা— প্ৰাৰ্থনা— টীকা।

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা

পৰিচ্ছেদ— ২৬ ... 169-174

প্ৰাৰম্ভিক— অন্তৰৰ পূজা— ভক্তপন্ত— হৰিশ্চন্দ্ৰ পিতালে— শ্ৰী আম্বড়েকৰ।

পৰিচ্ছেদ— ২৭ ... 175-182

প্ৰাৰম্ভিক— স্পৰ্শপূত গ্ৰন্থ প্ৰদান— শামা— শামা আৰু বিষ্ণু সহস্ৰ নাম— বিঠ্যল দৰ্শন— গীতা ৰহস্য— শ্ৰীখাপাৰ্দে আৰু শ্ৰীমতী খাপাৰ্দে।

পৰিচ্ছেদ— ২৮ ... 183-190

শিৰডিৰ পিনে টানি অনা চৰাই

[প্ৰাৰম্ভিক— লালা লক্ষ্মীচান্দ— সাঞ্জা— অশুভ দৃষ্টি— বৰাহনপুৰৰ মহিলা— মেঘা— গংগাস্নান— ত্ৰিশূল আৰু পিণ্ডি]

পৰিচ্ছেদ— ২৯ ... 191-198

মাদ্ৰাজী (চেন্নাই) ভজনী মেলা— অত্যাশ্চৰ্য দৰ্শন— তেণ্ডুলকৰ পৰিয়াল— ডাঃ কেপ্তেইন হাতে— স্পৰ্শপূত টকা— বামন নাৰ্ভেকৰ।

পৰিচ্ছেদ— ৩০ ... 199-204

শিৰডিলৈ আনয়ন

[প্ৰাৰম্ভিক— কাকাজী বৈদ্য— শামাৰ 'মানসিক'— ৰাহাতাৰ খুছলচান্দ— বোম্বে (মুম্বাই)ৰ পাঞ্জাবী ৰামালাল]।

পৰিচ্ছেদ— ৩১ ... 205-210

প্ৰাৰম্ভিক— বিজয়ানন্দ— বলৰাম মানকৰ— তাতিয়াচাহেব মূলকৰ— মেঘা— এটা বাঘ।

পৰিচ্ছেদ— ৩২ ... 211-218

গুৰু আৰু ঈশ্বৰ সন্ধানত— উপবাসত বাবাৰ অসমৰ্থন

[প্ৰাৰম্ভিক— অন্বেষণ— শ্ৰীমতী গোখলে আৰু তেওঁৰ উপবাস— বাবাৰ 'চৰকাৰ']।

পৰিচ্ছেদ— ৩৩ ... 219-227

প্ৰাৰম্ভিক— 'উদি'— বৃশ্চিকৰ কামোৰ— বিউবোনিক প্লেগ ৰোগ— জামনাৰৰ অলৌকিক ঘটনা— ভক্ত নাৰায়ণ ৰাও— আপ্পাচাহেব কুলকাৰ্ণি— বালাবুভা চুতাৰ— হৰিভাউ কাৰ্ণিক।

পৰিচ্ছেদ— ৩৪ ... 228-233

উদিৰ মাহাত্ম্য (পূৰ্বানুবৃত্তি)

[ডাক্তৰৰ ভতিজা— ডাঃ পিল্লে— শামাৰ ভাই-বোৰাবী— ইৰাণীৰ কন্যা— হাৰ্দাৰ মানুহজন— বম্বেৰ মহিলা]।

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা

পৰিচ্ছেদ— ৩৫ ... 234-240

পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ

প্ৰাৰম্ভিক— কাকা মহাজনীৰ বন্ধু— কাকা মহাজনীৰ মনিব— অনিদ্ৰা ৰোগী— বালাজি পাতিল নেৱাচ্‌কৰ— 'উদি'ৰ শক্তি আৰু ফল— 'নাগ'ৰূপে সাইবাবাৰ আৱিৰ্ভাৱ।

পৰিচ্ছেদ— ৩৬ ... 241-247

বিস্ময়কৰ কাহিনী

[দুজন লোক— নীতি— শ্ৰীমতী ঔৰংগাবাদকৰ]।

পৰিচ্ছেদ— ৩৭ ... 248-252

চাবাড়ি শোভাযাত্ৰা

[প্ৰাৰম্ভিক— চাবাড়ি শোভাযাত্ৰা]।

পৰিচ্ছেদ— ৩৮ ... 253-258

প্ৰাৰম্ভিক— বাবাৰ 'চৰু-হাঁড়ি'— পীঠস্থানৰ প্ৰতি নানাচাহেবৰ অৱহেলা— শাক-খিচিৰি বা খিচিৰি— এপিয়লা ঘোল।

পৰিচ্ছেদ— ৩৯ ... 259-266

আৰম্ভণি— বাবাৰ ব্যাখ্যা— সমাধি মন্দিৰ নিৰ্মাণ।

পৰিচ্ছেদ— ৪০ ... 267-271

বাবাৰ কাহিনী

[আৰম্ভণি— শ্ৰীমতী দেওৰ উদ্‌যাপন অনুষ্ঠান— হেমদপন্তৰ ফাঁকুৱাৰ (হোলিৰ) ভোজ]।

পৰিচ্ছেদ— ৪১ ... 272-276

ছবিৰ কাহিনী— ফটা কাপোৰ চুৰ আৰু 'জ্ঞানেশ্বৰী' পাঠ।

পৰিচ্ছেদ— ৪২ ... 277-282

বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণ

[আৰম্ভণি— পূৰ্বাভাস— ৰামচন্দ্ৰ আৰু তাতিয়া পাটিলৰ মৃত্যু অপনোদন (দূৰীকৰণ)— লক্ষীবাঈক দান— সকলো জীৱতে অধিষ্ঠিত বাবা]।

পৰিচ্ছেদ	বিষয়	পৃষ্ঠা

পৰিচ্ছেদ— ৪৩ আৰু ৪৪ ... 283-290

পূৰ্ব প্ৰস্তুতি— ইটা ভাঙি যোৱা ঘটনা— ৭২ঘণ্টাৰ সমাধি— বাপুচাহেব জোগৰ সন্ন্যাস— বাবাৰ অমৃত বাণী— কোন এই 'মই'?

পৰিচ্ছেদ— ৪৫ ... 291-295

আৰম্ভণি— কাকাচাহেবৰ সন্দেহ আৰু আনন্দৰাওৰ দৰ্শন— তক্তাখন বাবাৰ শয্যাৰ চালপীৰা—ভগতৰ নহয়।

পৰিচ্ছেদ— ৪৬ ... 296-300

আৰম্ভণি— গয়া যাত্ৰা— দুটা ছাগলী।

পৰিচ্ছেদ— ৪৭ ... 301-306

বাবাৰ পূৰ্বস্মৃতি

[আৰম্ভণি— সাপ আৰু বেং— নীতি]।

পৰিচ্ছেদ— ৪৮ ... 307-312

সদগুৰুৰ লক্ষণ— শ্ৰীশেভাড়ে— সপৎনেকাৰ ভাতৃদ্বয়— শ্ৰীমতী সপৎনেকাৰ।

পৰিচ্ছেদ— ৪৯ ... 313-318

আৰম্ভণি— হৰি কানোবা— সোমদেৱ স্বামী— নানাচাহেব চন্দোৰকৰ।

পৰিচ্ছেদ— ৫০ ... 319-325

আৰম্ভণি— কাকাচাহেব দীক্ষিত (১৮৬৪-১৯২৬)— শ্ৰীতেম্বাই স্বামী— বলৰাম ধুৰন্ধৰ।

পৰিচ্ছেদ— ৫১ ... 326-329

সদগুৰু সাইৰ বিৰাটত্ব— প্ৰাৰ্থনা— ফলশ্ৰুতি (অধ্যয়নৰ পুৰস্কাৰ)— প্ৰসাদ-ভিক্ষা।

- **আৰতি ঃ** ... 330
- **অষ্টোত্তৰ শতনামাৱলী ঃ** ... 331-332
- **শ্ৰীসাই বাবাৰ এঘাৰটা প্ৰতিশ্ৰুতি ঃ** ... 333

ॐ

সাইবাবা কোন?

উপৰিউক্ত প্ৰশ্নটোৰ সন্দৰ্ভত তিনিটা মত আছে ঃ

১। এনে বহু লোক আছে, যিসকলে মানুহক আৰু পৃথিৱীৰ সকলো বস্তুকেই সামান্য দৃষ্টিৰে চোৱাত অভ্যস্ত। তেনে লোকৰ মতে— সাইবাবা এজন উন্মাদ ফকীৰ। শিৰডিৰ এটা ভগ্ন মছজিদত তেওঁ বহুকাল কটাই গৈছে। অনৰ্গল তেওঁ যি মন যায় তাকে ক'ব পাৰিছিল আৰু যিসকলে তেওঁক দৰ্শন কৰিবলৈ যায় সেই দৰ্শনাৰ্থীসকলৰ পৰা দক্ষিণা আদায় কৰিছিল।

এয়া সম্পূৰ্ণ ভুল ধাৰণা। শ্ৰী আৰ. এ. তাৰখদ্‌কৰৰ এজন বন্ধুৱে বোম্বেলৈ উভতি যোৱাৰ সময়ত অশ্ৰুসিক্ত নয়নেৰে যেতিয়া বাবাৰ ওচৰৰ পৰা বিদায় লৈছিল, তেতিয়া সাইবাবাই তেওঁক কৈছিল— 'কিয় পগলাৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিছা?' বোম্বেত মই জানো তোমাৰ লগত নাথাকিম? বন্ধুজনে ক'লে— 'সেইটো জানো; কিন্তু মোৰ লগত যে আপুনি তাতো থাকিব সেই অভিজ্ঞতা মোৰ নাই।' তেতিয়া সাইবাবাই কৈছিল যে, যিসকলে সাইবাবাক কেৱল শিৰিডিতেই থকা বুলি ভাবে তেওঁলোকে সাইবাবাক চাবও নোৱাৰে আৰু চিনিও নেপায়।

(সাই-লীলা মেগাজিন পৃঃ ৩০৮ ১৫/১/১৯২৫)।

২। আন কিছুমান লোকে কয় যে সাইবাবা এজন সাধু। মুছলমানসকলে তেখেতক তেওঁলোকৰ এজন পীৰ আৰু হিন্দুসকলে তেখেতক এজন সাধু হিচাপে জ্ঞান কৰিছিল। শিৰডিত বাৰ্ষিক উৎসৱৰ সময়ত কৰ্মকৰ্তাসকলে তেওঁক 'সন্তচূড়ামণি' বুলি তেওঁলোকৰ ঘোষণাত উল্লেখ কৰিছিল। এই মতটোও সঠিক নহয়। কাৰণ—

৩। যিসকলে সাইবাবাক খুব অন্তৰংগভাৱে জানিছিল আৰু প্ৰকৃততে চিনি পাইছিল তেওঁলোকে তেওঁক 'মূৰ্ত ভগৱান' হিচাপে গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু এতিয়াও কৰি আছে। তাৰে কেইটিমান উদাহৰণ উল্লেখ কৰা হ'ল—

(ক) শ্ৰী বি. ডি. নৰসিংহস্বামী ৰচিত 'সাইবাবাৰ বাণী ও নিৰ্দেশ' গ্ৰন্থখনিৰ ভূমিকাত ইন্দোৰ হাইকৰ্টৰ মাননীয় বিচাৰপতি এম. বি. বেগে কৈছিল— 'ভক্তসকলৰ ওচৰত বাবাৰ তেজ-মণ্ডহৰ দেহাটো আছিল 'পৰমজ্যোতিৰ' আধাৰ স্বৰূপ। তেখেতৰ বাণী আৰু কামৰ মাজেৰেই সেই জ্যোতি বিচ্ছুৰিত হৈ সাধকসকলৰ পথ আলোকিত কৰে। তেখেতে নশ্বৰ দেহ ত্যাগ কৰি গুচি গৈছে, কিন্তু যেতিয়া 'বাবা'ই এদিন সেই দেহত অৱস্থান কৰিছিল তেওঁ তেতিয়াৰ পৰাই পৰমাত্মাত বিলীন হৈ নীৰৱে ভক্তসকলক সহায় কৰি গৈছে।'

(খ) উত্তৰ ভাৰতৰ এখন ৰাজ্যৰ হাইকৰ্টৰ বিচাৰপতি শ্ৰী বি. টি. নৰসিংহ স্বামীৰ দ্বাৰা ৰচিত 'ভক্তৰ অভিজ্ঞতা' গ্ৰন্থৰ যোগে বিবৃতি দিছিল এনেদৰে— 'মই শ্ৰীসাইবাবাক সৃষ্টি, স্থিতি, প্ৰলয়কাৰী হিচাপে দেখো। ১৯১৮ চনত তেওঁৰ মহাসমাধিৰ আগতেও সেইদৰেই তেওঁক দেখিছিলো আৰু এতিয়াও সেইদৰেই দেখো। মোৰ বাবে তেওঁ বিগত বা মৃত নহয়, এতিয়াও তেওঁ সম্পূৰ্ণ বৰ্তমান। তেওঁৰ কোনো সীমা মই বিচাৰি পোৱা নাই। অৱশ্যে যেতিয়া তেওঁ আমাৰ মাজত আছিল তেতিয়া সেই তেজ-মণ্ডহৰ সীমাবদ্ধ দেহাটো আছিল, যিটো মাজে-সময়ে আমাৰ চকুৰ আগত পৰিষ্কাৰকৈ প্ৰকাশ পাইছিল। কিন্তু বেছিভাগ সময় তেখেতৰ অনন্ত ৰূপটোৱেই আমাৰ প্ৰত্যক্ষ হৈছিল। তেখেতক এজন আধ্যাত্মিক ভাবমূৰ্তিৰূপেই মই কল্পনা কৰিছিলো; যি মূৰ্তিত অসীম আৰু সসীম সুন্দৰকৈ মিলি গৈছিল। তথাপি তাৰ মাজতে মাজে মাজে সসীমতাৰ প্ৰকাশ ঘটিছিল। এতিয়া দেহৰ বিলুপ্তি ঘটাৰ লগে লগে তেওঁৰ সেই 'সীমাহীন সাইবাবা'ৰ ৰূপটোৱেই বৰ্তমান বিৰাজমান হৈ আছে।'

(গ) উপৰিউক্ত গ্ৰন্থখনতেই পুনাৰ ইঞ্জিনীয়াৰিং কলেজৰ প্ৰফেছাৰ জি. জি. নাৰ্কে বিবৃতি দিছিল এনেদৰে—

'মোৰ ঘৰত সদায় যিসকল দেৱ-দেৱীৰ পূজা কৰা হয় সেইসকলৰ ভিতৰত মই সাইবাবাকো স্থান দিছো। তেখেত কেৱল সাধাৰণ সৎ পুৰুষেই নহয়— তেখেত সাক্ষাৎ ভগৱানো। মোৰ শহুৰ দেউতা শ্ৰীবুটি, মোৰ পত্নী আৰু মাতৃ সকলোৱেই সাইবাবাৰ পৰম ভক্ত আছিল আৰু তেখেতক ভগৱানৰূপে পূজা কৰিছিল।'

মোৰ প্ৰথম শিৰডি দৰ্শনৰ সময়তে এদিন আৰতিৰ সময়ত বাবা অত্যন্ত উত্তেজিত হৈ উঠিছিল। তেখেতে ভীষণ ক্ৰুদ্ধ হৈ গালি-শপনি, অভিশাপ আৰু ভীতি প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ ধৰিলে। আপাতদৃষ্টিত একো কাৰণ বুজি পোৱা নগ'ল। অলপ সময়ৰ বাবে মোৰ মনত সন্দেহ হ'ল, এখেত হয়তো পগলা। যি নহওক আৰতি যথা নিয়মেৰে শেষ হ'ল। সেই দিনাই আবেলি তেখেতৰ ওচৰলৈ গৈ ভৰি মালিচ কৰিবলৈ বহিলো। তেতিয়া মৰমেৰে মোৰ মূৰত হাত থৈ তেখেতে ক'লে— 'মই পগলা নহয়'। কি আচৰিত? মোৰ মনৰ সকলো খবৰ জানিব পাৰিছে। তেখেতৰ ওচৰত একোৱেই গোপনে থকা নাই। মোৰ অনুভৱ হ'ল— 'তেখেত মোৰ অন্তৰত বাস কৰা আত্মা— অন্তৰ্যামী'। তাৰ পিছৰ পৰাই তেখেতৰ অন্তৰ্যামিত্বৰ বহু নিদৰ্শন মোৰ নিজৰ অভিজ্ঞতাৰেই লাভ কৰিছোঁ। তেখেতে যেতিয়া কথা কয়, তেতিয়া ভাব হয় যেন মোৰ নিজৰ হৃদয়ত অধিষ্ঠিত হৈ কথা কৈছে; মোৰ সকলো কামনা-বাসনা, চিন্তা-ভাবনা যেন তেখেতৰ জ্ঞাত। ইয়াকেই কোৱা হয় হৃদয়বাসী ভগৱান। তেখেতক ভগৱানৰূপে গ্ৰহণ কৰিবলৈ তেতিয়া মোৰ অলপো দ্বিধাবোধ নহ'ল। মই তেখেতক মাজে মাজে পৰীক্ষা কৰিছোঁ। প্ৰতিবাৰতে একেই বিশ্বাস দৃঢ় হ'ল যে তেখেত সৰ্বজ্ঞ আৰু নিজ ইচ্ছামতে তেখেতে ব্ৰহ্মাণ্ডৰ সকলোকে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰে।'

(ঘ) শ্ৰী আৰ. বি. এম. ডব্লিউ প্ৰধানৰ দ্বাৰা লিখিত 'শ্ৰীশিৰডি সাইবাবা' পুথিখনৰ ভূমিকাত অমৰাৱতীৰ প্ৰখ্যাত এডভোকেট মাননীয় দাদাচাহেব খাপাৰ্দেই কৈছিল— বাবাই প্ৰত্যেকৰে ভিতৰভাগ যেন দেখা পায়, সকলোৰে আশা-আকাংক্ষা পূৰণ কৰি সকলোকে সন্তুষ্ট কৰে।

এইখন পৃথিৱীত আমি ভগৱানৰ যি কল্পনা কৰিছিলো, তেখেতৰ মাজতেই ইয়াৰ সম্পূৰ্ণৰূপে বাস্তৱায়িত হৈছিল।

(ঙ) শ্ৰীদাশগণু মহাৰাজ তেওঁৰ 'স্তৱন মঞ্জৰী' কাব্যগ্ৰন্থত সাইবাবাক 'ব্ৰহ্মাণ্ড সৃষ্টিৰ আদি কাৰণ', 'শুদ্ধ চৈতন্য', সদা-কৃপালু' ইত্যাদি আখ্যাৰে ভূষিত কৰিছে।

(চ) 'সাই সংচৰিত' গ্ৰন্থৰ প্ৰথম পৰিচ্ছেদত হেমদপন্তে সাইবাবাক এজন আশ্চৰ্যজনক মহাত্মা বুলি উল্লেখ কৰিছে; কিন্তু ঘনিষ্ঠ সংস্পৰ্শলৈ অহাৰ পিছত তেওঁ তেখেতক 'ঈশ্বৰ' বা 'ব্ৰহ্ম'ৰূপে গ্ৰহণ কৰিছে।

(ছ) শিৰডিৰ ভক্তবৃন্দই, বিশেষকৈ বাবাৰ অন্যতম অন্তৰংগ ভক্ত মাধৱৰাও দেশপাণ্ডে ওৰফে শামা আৰু বহিৰাগত অন্যান্য ভক্তবৃন্দই বাবাক সদায় 'দেৱ' বা 'ভগৱান' বুলি সম্বোধন কৰিছিল।

এইসকল ভক্তবৃন্দৰ অভিমতৰ লগত আমি সম্পূৰ্ণ একমত। আমি ভাবো তেওঁলোকৰ ধাৰণা সত্য।

❑ অন্তৰ্যামী ভগৱানৰ অস্তিত্ব সৰ্বব্যাপি

আমাৰ প্ৰাচীন ঋষি আৰু মহাত্মাসকলৰ বৃহদাৰণ্যক, ছান্দোগ্য, কঠ আৰু শ্বেতাশ্বেতৰ উপনিষদত এই সত্য প্ৰদৰ্শন কৰিছে যে বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডৰ সকলো প্ৰাণী আৰু বস্তুতে অন্তৰ্যামী অধিষ্ঠিত হৈ আছে। গোটেই সৃষ্টিয়েই তেওঁৰ হাতৰ কাম, তেওঁৰে প্ৰভাৱত প্ৰভাৱিত হৈ সংসাৰ চলি আছে। যদি এই সত্যৰ কিবা প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন হয় তেতিয়াহ'লে সেই প্ৰমাণ হৈছে শ্ৰীসাইবাবা। পাঠকসকলে এই সাই সৎচৰিত গ্ৰন্থ আৰু অন্যান্য সাইগ্ৰন্থ মনোযোগ দি পঢ়িলে সেই সত্য নিশ্চয় হৃদয়ংগম কৰিব পাৰিব আৰু 'প্ৰকৃত সাইবাবাক' চিনিব পাৰিব।

শ্ৰী এন. ভি. গুণাজী
(ইংৰাজী অনুবাদক)

শ্ৰীসাই সৎচৰিত্ৰ

পৰিচ্ছেদ-১

বন্দনা— ঘেঁহুধান বনোৱাৰ কাহিনী

সুপ্ৰাচীন আৰু সৰ্বজন শ্ৰদ্ধেয়/সকলোৰে শ্ৰদ্ধাৰ হেমদপন্তে ভাৰতীয় প্ৰথানুযায়ী নানা প্ৰণাম আৰু বন্দনাৰ পিছত সাই সৎচৰিত গ্ৰন্থ লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

১। প্ৰথমতে শ্ৰীগণেশ দেৱতাৰ চৰণত প্ৰণিপাত কৰি সকলো বাধা-বিঘিনি দূৰ কৰি কৰ্মত সাফল্যৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা জনাওক আৰু কওক শ্ৰীসাই বাবাই স্বয়ং শ্ৰীগণেশ।

২। তাৰ পিছত সৰস্বতী দেৱীক প্ৰণাম জনাই এই গ্ৰন্থ ৰচনাত তেওঁক উদ্বুদ্ধ কৰিবলৈ প্ৰাৰ্থনা জনাওক আৰু কওক শ্ৰীসাই আৰু সৰস্বতী দেৱী অভিন্ন আৰু শ্ৰীসাই— নিজেই তেখেতৰ জীৱন সংগীত গাইছে।

৩। তাৰ পিছত প্ৰণাম জনাওক যথাক্ৰমে সৃষ্টি, স্থিতি আৰু প্ৰলয়ৰ দেৱতা ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু আৰু মহেশ্বৰক— আৰু কওক যে সাইনাথ তেওঁলোকৰ লগত একাত্ম আৰু মহান গুৰুৰূপে শ্ৰীসাইনাথে আমাক এই ভৱসাগৰৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিব।

৪। তাৰ পিছত যিজনা 'কংকন' ভূমিত আৱিৰ্ভূত হৈছিল, তেখেতৰ ইষ্টদেৱতা নাৰায়ণ আদিনাথক প্ৰণাম জনাওক। এই কংকন পৰশুৰামে সমুদ্ৰগৰ্ভৰ পৰা পুনৰুদ্ধাৰ কৰিছিল। তাৰ পিছত পৰিয়ালৰ আদি পুৰুষক বন্দনা কৰিছিল।

৫। তাৰ পিছত যাৰ গোত্ৰত লেখকৰ জন্ম সেই ভৰদ্বাজ মুনিক প্ৰণাম জনাওক আৰু পিছত যাজ্ঞবল্ক্য, সনক, সনন্দন, সনৎকুমাৰ, শুক, শৌনক, বিশ্বামিত্ৰ, বশিষ্ঠ, বাল্মীকি, বামদেৱ, জৈমিনী, বৈশম্পায়ন, নবযোগীন্দ্ৰ আদি ঋষিসকলক অভিবাদন জনাওক। সেইদৰে নিবৃত্তি, জ্ঞানদেৱ, সোপান, মুক্তাবাঈ, জনাৰ্দন,

একনাথ, নামদেৱ, তুকাৰাম, কাহ্না, নৰহৰি আৰু অন্যান্য পৰৱৰ্তী সময়ৰ সাধুসকলকো সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম জনাওক।

৬। তাৰ পিছত পিতামহ সদাশিৱ, পিতা ৰঘুনাথ, তেখেতৰ শৈশৱতে পৰলোকলৈ গমন কৰা মাতৃদেৱী, পালনকৰ্তা পেহীয়েক আৰু স্নেহপ্ৰৱণ জ্যেষ্ঠ ভাতৃক প্ৰণাম জনাওক।

৭। তাৰ পিছত পাঠকবৃন্দৰ ওচৰত প্ৰণাম আৰু প্ৰাৰ্থনা জনাওক, যাতে তেখেতসকলে একাগ্ৰতাৰে এই গ্ৰন্থখনৰ প্ৰতি পূৰ্ণ মনোনিবেশ কৰে।

৮। সৰ্বশেষত যিগৰাকী শ্ৰীদত্তাত্ৰেয়ৰ মূৰ্ত অৱতাৰ, যিগৰাকী তেখেতৰ একমাত্ৰ পৰম আশ্ৰয়, যিগৰাকী 'ব্ৰহ্ম সত্য, জগত মিছা',— এই বোধ বা ভাব তেখেতৰ ভিতৰত জাগ্ৰত কৰিব সেই সদগুৰু শ্ৰীসাইনাথক প্ৰণাম জনাওক আৰু য'ত পৰমেশ্বৰে বিৰাজ কৰে সেই সৰ্বভূতকো প্ৰণাম জনাওক।

পৰাশৰ, ব্যাস, শাণ্ডিল্য প্ৰভৃতি মুনিসকলৰ মতানুসাৰে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ ভক্তিৰ কথা সংক্ষেপতে বৰ্ণনা কৰি লেখকে তলত উল্লেখ কৰা কাহিনীভাগৰ অৱতাৰণা কৰিছে—

'১৯১০ খ্ৰীষ্টাব্দৰ পৰৱৰ্তীকালত কোনোবা এটি সুপ্ৰভাতত সাইবাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে মই শিৰডিৰ মছজিদলৈ গৈছিলো আৰু তাতেই অদ্ভুত ঘটনা এটি দেখি মই আচৰিত হৈছিলো। সাইবাবাই হাত-মুখ ধুই জাঁতত ঘেঁহু পিহিবলৈ ব্যৱস্থা কৰিছে। মজিয়াতে বস্তা এখন পাৰি তাত জাঁতখন থ'লে আৰু ডলাত অলপ ঘেঁহু লৈ বহিল আৰু আলখাল্লা চোলাৰ হাত কোঁচাই কেইমুঠিমান ঘেঁহু জাঁতৰ ওপৰৰ ফুটাত ঢালি ঘূৰাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। মই ভাবিলো— 'বাবাৰতো নিজস্ব বুলিবলৈ একো বস্তুৱে নাই, একো সঞ্চয় নাই' ভিক্ষা অন্নৰেই ক্ষুধা নিবৃত্তি কৰে— তেতিয়াহ'লে তেওঁৰ ঘেঁহু পিহাৰ প্ৰয়োজনেই বা কি? উপস্থিত আন আন লোকৰ মনতো সেই প্ৰশ্ন জাগিছিল। কিন্তু বাবাক সেই কথা সোধাৰ সাহস কোনেও কৰিব পৰা নাছিল। অতি সোনকালে বাবাই জাঁতত ঘেঁহু পিহাৰ খবৰটো গোটেই গাঁৱতে বিয়পি পৰিল আৰু লগে লগে গাঁৱৰ ল'ৰা-ছোৱালী, ডেকা-বুঢ়া সকলোৱে বাবাৰ এই কৰ্ম চাবলৈ মছজিদত আহি ভিৰ কৰিলেহি। ভিৰৰ মাজৰ পৰা চাৰিগৰাকী

সাহসী তিৰোতাই আগবাঢ়ি আহি বাবাক একাযৰীয়াকৈ আঁতৰাই জোৰ কৰি জাঁতৰ লাঠিডাল তেখেতৰ হাতৰ পৰা কাঢ়ি লৈ বাবাৰ লীলা কীৰ্তন কৰি কৰি ঘেঁহু পিহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। প্ৰথমতে বাবাৰ খং উঠিছিল, কিন্তু পিছত সেই তিৰোতাসকলৰ প্ৰেম ভক্তি দেখি খুব আনন্দিত হ'ল আৰু হাঁহিবলৈ ধৰিলে। মহিলাসকলে ঘেঁহু পিহি থকাৰ সময়ত চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে— বাবাৰ ঘৰ-দুৱাৰ, সম্পত্তি, ল'ৰা-ছোৱালী বুলিবলৈ একো নাই, চোৱা-চিতা কৰিবলৈও কোনো নাই। ভিক্ষা কৰি খায়, গতিকে ৰুটি বনাবৰ বাবে আটাৰো প্ৰয়োজন নাই। তেনেহ'লে বাবাই ইমানবোৰ আটা কি কৰিব? সম্ভৱতঃ দয়ালু বাবাই এই আটাখিনি আমাৰ মাজতেই ভগাই দিব। এইধৰণৰ চিন্তা আৰু নাম-কীৰ্তন কৰি কৰি তেওঁলোকে ঘেঁহু পিহি শেষ কৰিলে আৰু পিছত জাঁতখন একাযৰীয়াকৈ থৈ গোটেই আটাখিনি চাৰিটা ভাগ কৰি চাৰিওগৰাকীয়ে নিজৰ নিজৰ ভাগ তুলি ল'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবা ইমান সময় নীৰৱে আছিল। এইবাৰ ক্ৰুদ্ধ হৈ তেওঁলোকক তিৰস্কাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে— 'এই ছোৱালীহঁত তোমালোক পগলা হৈছা নেকি?' বাবাৰ সম্পত্তি লুট কৰিবলৈ আহিছা? তোমালোকৰ পৰা মই জানো ঘেঁহু ধাৰলৈ আনিছো যে নিৰ্বিবাদে লৈ যাবলৈ ওলাইছা। এতিয়া দয়া কৰি যি কৈছো তাকেই কৰা। গোটেই আটাখিনি লৈ গৈ গাঁৱৰ সীমাৰ বাহিৰত সিঁচি দি আহা।' এই কথাত মহিলাসকল যথেষ্ট লজ্জিত হ'ল আৰু নিজৰ ভিতৰতেই ফুচফুচাই আলোচনা কৰি বাবাৰ নিৰ্দেশ অনুযায়ী গাঁৱৰ সীমাৰ বাহিৰত আটাখিনি পেলাই দিবলৈ গ'ল।

মই শিৰডিৰ মানুহক সুধিছিলো— 'এই ঘটনাৰ দ্বাৰা বাবাই কি কৰিব খুজিছিল। সেই ঠাইৰ বাসিন্দাসকলে উত্তৰ দিছিল যে, গাঁৱত কলেৰাই মহামাৰীৰূপ ধাৰণ কৰিছিল; সেয়া তাৰ বিৰুদ্ধে বাবাৰ প্ৰতিকাৰৰ ব্যৱস্থা। আচলতে ঘেঁহুৰ পৰিবৰ্তে বাবাই কলেৰা মহামাৰীকেই চূৰ্ণ-বিচূৰ্ণ কৰি দূৰ কৰিছিল। ইয়াৰ পিছৰ পৰা মহামাৰী প্ৰশমিত হৈছিল আৰু মানুহবোৰো সুখী হৈছিল। এই ঘটনাতো জনাৰ পিছত মই বৰ আনন্দিত হৈছিলো যদিও মোৰ মনত কৌতূহলো বাঢ়ি গৈছিল। নিজৰ মনতেই প্ৰশ্নৰ উদয় হৈছিল— 'ঘেঁহুৰ লগত কলেৰাৰ কি পাৰ্থিৱ সম্বন্ধ থাকিব পাৰে? এই দুটা ঘটনাৰ মাজত কাৰ্যকাৰণ সম্পৰ্ক কি? আৰু কেনেদৰে বা তাক মানি লোৱা যায়?' ঘটনাটো মোৰ বাবে ব্যাখ্যাতীত বুলিয়ে ভাবিছিলো। বাবাৰ

এই সুমধুৰ লীলা সম্বন্ধে অলপ লিখিম আৰু প্ৰাণভৰি লীলা-কীৰ্তন কৰিম— এই কথা ভবাৰ লগে লগে মন আনন্দেৰে ভৰি পৰিল। এইদৰেই বাবাৰ সৎচৰিত লিখিবলৈ মই অনুপ্ৰাণিত হৈছিলো।

আমি জানো বাবাৰ কৰুণা আৰু আশীৰ্বাদৰবাবেহে এই কাম সুচাৰুৰূপে সম্পন্ন হৈছিল।

❑ ঘেঁহু পিহাৰ দাৰ্শনিক তাৎপৰ্য ঃ

শিৰডিৰ জনগণে এই ঘটনাৰ যি অৰ্থ প্ৰকাশ কৰিছে তাৰ বাহিৰেও মোৰ ভাব হয় ইয়াৰ আঁৰত এক দাৰ্শনিক গুৰুত্ব আছে। সাইবাবা প্ৰায় ৬০ বছৰ শিৰডিত আছিল। এই সুদীৰ্ঘকালত এইধৰণৰ পিহা কাম তেওঁ প্ৰায় প্ৰতিদিনেই কৰিছিল। কেৱল যে ঘেঁহুই পিহে তেনে নহয়, অসংখ্য ভক্তৰ পাপ, মানসিক আৰু শাৰীৰিক ৰোগ আৰু দুৰ্দশাও এইদৰে তেখেতে চূৰ্ণ কৰিছে। তেখেতৰ জাঁতৰ শিল দুচটাৰ ওপৰ চটা আছিল 'ভক্তি' আৰু তলৰ চটা আছিল 'কৰ্ম'ৰ। যিডাল দণ্ডেৰে জাঁতখন ঘূৰাইছিল সেইডাল আছিল জ্ঞানৰ প্ৰতীক। তেখেতৰ দৃঢ়বিশ্বাস আছিল যে, আমাৰ প্ৰবৃত্তি, কামনা, পাপ, সত্ত্ব-ৰজ-তম গুণ আৰু সূক্ষ্ম অহংবোধ আদিৰ পৰা মুক্ত হোৱাটো কঠিন— সেয়ে সৰ্বপ্ৰথমে এইবোৰ চূৰ্ণ কৰিব নোৱাৰা পৰ্যন্ত জ্ঞান বা আত্মসাক্ষাতকাৰ লাভ সম্ভৱ নহয়।

কবীৰৰ জীৱনত ঘটা ঠিক একেধৰণৰেই এটা ঘটনা মনত পেলাব পাৰি। এগৰাকী তিৰোতাক জাঁতত শস্য পিহা দেখি কবীৰে তেখেতৰ গুৰু নিপথিৰঞ্জনক কৈছিল— 'সৌ শস্যকণাবোৰৰ দৰে ময়ো সংসাৰৰ এই জাঁতত নিষ্পেষিত হোৱাৰ যন্ত্ৰণা অনুভৱ কৰিছো— সেইবাবেই মই কান্দিছো।'

নিপথিৰঞ্জনে উত্তৰ দিছিল— 'ভয় নকৰিবা, মোৰ দৰে তুমিও সেই জাঁতৰ মাজত থকা জ্ঞানৰ মাৰিডাল জোৰ কৰি ধৰি থাকা। তাৰ পৰা দূৰলৈ আঁতৰি নাযাবা, বৰং ভিতৰৰ ফালে, অৰ্থাৎ কেন্দ্ৰৰ পিনে যোৱাৰ চেষ্টা কৰা— নিশ্চিতভাৱে তুমি ৰক্ষা পাবা।'

শ্ৰীসাই বাবাই নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ২

গ্ৰন্থ ৰচনাৰ উদ্দেশ্য— কৰ্মভাৰ গ্ৰহণত অযোগ্যতা আৰু নিৰ্ভীকতা— তুমুল তৰ্ক— ভৱিষ্যৎদৰ্শী বাবাৰ অৰ্থপূৰ্ণ হেমদপন্ত নাম প্ৰদান— গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা।

মূল মাৰাঠী গ্ৰন্থৰ প্ৰথম পৰিচ্ছেদত লেখকে কৈছে যে তেখেতে কি কাৰণত এই কামত ব্ৰতী হ'ল, কোনসকল এই পুথি পঢ়াৰ যোগ্য আৰু অন্যান্য প্ৰাসংগিক বিষয় বৰ্ণনা কৰিব। বৰ্তমান পৰিচ্ছেদত তেখেতে সেই কথাই কৈছে।

❑ গ্ৰন্থ ৰচনাৰ উদ্দেশ্য

ঘেঁহু পিহা আৰু গাঁৱৰ সীমাত আটা নিক্ষেপ কৰি কলেৰা মহামাৰী নিশ্চিহ্ন কৰাৰ অলৌকিক ঘটনা মই প্ৰথম পৰিচ্ছেদতেই বৰ্ণনা কৰিছো। সাইবাবাৰ অন্যান্য আশ্চৰ্যকৰ কাহিনীও মই অতি আনন্দেৰে শুনিছো। এই আনন্দই বৰ্তমান কাব্যময় গ্ৰন্থত মূৰ্তৰূপ ধাৰণ কৰিছে। মোৰ ভাব হৈছে— সাইবাবাৰ অতি আচৰিত ক্ৰিয়াকলাপৰ বৰ্ণনাই তেখেতৰ ভক্তবৃন্দৰ বাবে চিত্তাকৰ্ষক আৰু শিক্ষাপ্ৰদ হোৱাৰ লগতে তেওঁলোকৰ পাপ দূৰ কৰিব। এই মনোভাব লৈয়ে সাইবাবাৰ পবিত্ৰ জীৱন আৰু তেওঁৰ শিক্ষাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি এই পুথিখন ৰচনা কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিলো। মহাপুৰুষৰ জীৱন যুক্তি বা তৰ্কৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত নহয়। এই জীৱনে আমাক সত্যৰ মহান পথহে দেখুৱায়।

❑ কৰ্মভাৰ গ্ৰহণত অযোগ্যতা আৰু নিৰ্ভীকতা ঃ

হেমদপন্তই নিজকে এই কামত হাত দিবৰ যোগ্য ব্যক্তি বুলি কেতিয়াও ভবা নাছিল। তেখেতে কৈছিল— 'মই নিজৰ মনক নুবুজো', মোৰ অন্তৰংগ বন্ধুৰ জীৱন সম্পৰ্কে নাজানো— তেনেস্থলত কিদৰে সাধু-সন্তৰ জীৱনী লিখিম? বেদে যিটো নোৱাৰে, সেই ভগবানৰ অৱতাৰৰ প্ৰকৃতি-ৰহস্য মই কিদৰে বৰ্ণনা কৰিম?

অন্যান্য সাধুসকলক চিনিবলৈ হ'লে প্ৰথমে নিজেই সাধু হ'ব লাগিব।--সেয়া নহ'লে মই কিদৰে তেওঁলোকৰ মহিমা প্ৰচাৰ কৰিম?' সাত সমুদ্ৰৰ পানী জোখা বা সমস্ত আকাশখন কাপোৰেৰে ঢাকি পেলোৱাটোও হয়তো সম্ভৱ হ'ব পাৰে— কিন্তু সাধু-সন্তৰ জীৱনী লিখা সকলো ফালৰ পৰাই কঠিনতম কাম। মই বুজি পাইছিলো যে অতি দুঃসাহসিক কাম এটাত হাত দিবলৈ আগবাঢ়িছো— মই হয়তো হাঁহিয়াতৰ পাত্ৰই হ'ব লাগিব। সেয়েহে মই সাইবাবাৰ কৰুণা আৰু সাহায্য প্ৰাৰ্থনা কৰিলো।

মহাৰাষ্ট্ৰৰ আদি সন্ত কবি শ্ৰীজ্ঞানেশ্বৰ মহাৰাজে কৈছে— 'সাধু-সন্তৰ জীৱনী যিয়ে লিখে ভগৱানে তেওঁলোকক ভাল পায় আৰু ভক্তসকলৰ ইচ্ছানুসৰি কামটো সুস্থভাৱে কৰি নিয়াৰ বাবে এটি অদ্ভুত প্ৰক্ৰিয়া সাধুসকলৰো আছে। সাধুসকলে সেয়েহে প্ৰেৰণা দিয়ে— ভক্ত নিমিত্ত মাত্ৰ হৈ কেৱল যন্ত্ৰবৎ উদ্দেশ্য সিদ্ধি কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে ১৭০০ শকাব্দত কবি মহীপতিয়ে সাধুজীৱনী লিখিবলৈ উৎসাহী হয়— সাধুসকলে তেখেতক প্ৰেৰণা দি কাৰ্যসিদ্ধি কৰে। তেনেদৰে ১৮০০ শকাব্দত দাশগণুৰ সেৱাও ভগৱানে গ্ৰহণ কৰিছিল। প্ৰথমজনা কবিয়ে ভক্তবিজয়, সন্ত বিজয়, ভক্ত লীলামৃত আৰু সন্তলীলামৃত নামৰ এই চাৰিখন গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছিল। দ্বিতীয়জনে দুখন গ্ৰন্থ লিখিছিল— ভক্ত লীলামৃত আৰু সন্ত কথামৃত, য'ত বৰ্তমান কালৰ সাধুসকলৰ জীৱনীও লিপিবদ্ধ হৈ আছে। ভক্ত লীলামৃতৰ ৩১, ৩২ আৰু ৩৩ নং অধ্যায়ত আৰু সন্ত কথামৃতৰ ৫৭নং অধ্যায়ত সাইবাবাৰ সুমধুৰ জীৱন আৰু শিক্ষা অতি সুন্দৰভাৱে অংকিত হৈছে। পৃথকভাৱে সেইখিনি 'সাইলীলা' আলোচনীত *(১৭নং খণ্ড ১১ আৰু ১২ সংখ্যা)*ত প্ৰকাশিত হৈছে। পাঠকসকলক এই অধ্যায়বোৰ পঢ়িবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হ'ল। বান্দ্ৰাৰ শ্ৰীমতী সাবিত্ৰীবাঈ ৰঘুনাথ তেণ্ডুলকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰণীত 'শ্ৰীসাইনাথ ভজনমালা' নামৰ ক্ষুদ্ৰ পুথিখনতো সাইবাবাৰ বিস্ময়কৰ লীলা বৰ্ণিত হৈছে। দাশগণু মহাৰাজে সাইবাবাৰ সম্বন্ধে বহু মনোৰম কাব্য ৰচনা কৰি গৈছে। অমিদাস ভবানী মেহতা নামৰ এজন ভক্তই গুজৰাটী ভাষাত বাবাৰ কিছু কাহিনী প্ৰকাশ কৰিছে। শিৰডিৰ 'দক্ষিণ ভিক্ষা সংস্থা'ৰ ফালৰ পৰা 'সাইনাথ প্ৰভা' নামৰ এখনি আলোচনীৰ কেইটামান সংখ্যা প্ৰকাশিত হৈছে। এতিয়া প্ৰশ্ন হয় যে, সাইবাবাৰ সম্বন্ধে যেতিয়া ইমানবিলাক কিতাপ বৰ্তমান তেন্তে 'সৎচৰিত' কিয় লিখিব লাগে, তাৰ প্ৰয়োজনীয়তাই বা ক'ত?

উত্তৰটো তেনেই সহজ আৰু সৰল। সাইবাবাৰ জীৱন অনন্ত সমুদ্ৰৰ দৰে বিশাল আৰু গভীৰ। সকলোৱে সেই সমুদ্ৰৰ গভীৰতাত ডুব মাৰি জ্ঞান আৰু ভক্তিৰ মহামূল্যবান ৰত্ন উদ্ধাৰ কৰিব পাৰে আৰু আগ্ৰহী জনসাধৰণক বিতৰণ কৰিব পাৰে। সাইবাবাৰ শিক্ষা, কাহিনী আৰু নীতি কথাবোৰ অতিশয় বিস্ময়কৰ। এই সকলোবোৰে সাংসাৰিক অস্তিত্বৰ যন্ত্ৰণাত কাতৰ তথা দুখত ভাৰাক্ৰান্ত মানুহক সুখ আৰু শান্তি প্ৰদান কৰিব, পাৰ্থিব আৰু আধ্যাত্মিক ক্ষেত্ৰত জ্ঞান আৰু প্ৰজ্ঞা বিতৰণ কৰিব। বেদ বিদ্যাৰ দৰে আকৰ্ষণীয় আৰু শিক্ষাপ্ৰদ সাইবাবাৰ এই কাহিনী শ্ৰৱণ কৰিলে আৰু গভীৰভাৱে উপলব্ধি কৰিলে ভক্তসকলে যি কামনা কৰে অৰ্থাৎ ব্ৰহ্মৰ সৈতে একাত্মতা, অষ্টাংগ যোগত অধিকাৰ, ধ্যানৰ মাজেৰে পৰমানন্দ ইত্যাদি আটাইবোৰ লাভ কৰিব পাৰি। সেইবাবে মই স্থিৰ কৰিলো যে, এই কাহিনীবোৰ একগোট কৰি সংকলন কৰিম— সেইটোৱেই হ'ব মোৰ শ্ৰেষ্ঠ উপাসনা। যিসকল সৰল মনৰ নৰ-নাৰীৰ চকু সাইবাবাৰ দৰ্শন লাভত ধন্য হোৱা নাই তেওঁলোকৰ বাবে এই কাহিনী সংগ্ৰহ সকলোতকৈ বেছি আনন্দদায়ক হ'ব। সেয়ে সাইবাবাৰ অনন্ত আৰু স্বতঃস্ফূৰ্ত আত্মানুভূতিৰ পৰাই উদ্ভূত এই জ্ঞানগৰ্ভ শিক্ষা আৰু উক্তিসমূহ সংগ্ৰহত মই মনোনিবেশ কৰিলো। এই বিষয়ত সাইবাবাই মোক প্ৰেৰণা যোগাইছে। প্ৰকৃতপক্ষে তেখেতৰ চৰণত মোৰ সকলো অহংকাৰ বিসৰ্জন দিছিলো আৰু জানিব পাৰিছিলো যে মোৰ পথ একেবাৰেই পৰিষ্কাৰ। তেখেতে মোক ইহলোক আৰু পৰলোকতো সুখ প্ৰদান কৰিব।

মই নিজে এই কামৰ বাবে সাইবাবাৰ ওচৰত অনুমতি বিচাৰিব পৰা নাই। এই অনুমতিৰ বাবে মই মোৰ ফালৰ পৰা বাবাক ক'বৰ বাবে তেখেতৰ ঘনিষ্ঠতম ভক্ত শ্ৰীমাধৱৰাও দেশপাণ্ডে ওৰফে শামাক অনুৰোধ কৰিলো। তেখেতে সকলো কথা জনাই বাবাক ক'লে— 'আন্না চাহাবে আপোনাৰ জীৱনী লিখিবলৈ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। কিন্তু এনে কথা নক'ব যে, আপুনি গৰীব-ভিক্ষাৰী ফকীৰ, আপোনাৰ জীৱনী লিখাৰ কোনো দৰকাৰ নাই। বৰং আপুনি যদি ৰাজী হয় আৰু তেওঁক সহায় কৰে তেনেহ'লে তেওঁ লিখিব। প্ৰকৃতপক্ষে আপোনাৰ চৰণ স্পৰ্শত অৰ্থাৎ অনুগ্ৰহতহে এই কাম সম্পন্ন হ'ব পাৰে। আপোনাৰ অনুমতি আৰু আশীৰ্বাদ অবিহনে কোনো কামেই সাৰ্থক হ'ব নোৱাৰে। এই অনুৰোধ শুনি সাইবাবা অভিভূত হ'ল। তেখেতৰ 'উদি' (বিভূতি) মোক দিলে আৰু মোৰ মূৰত হাত থৈ আশীৰ্বাদ

কৰি ক'লে— 'কাহিনী আৰু অভিজ্ঞতাখিনিক একেলগে সংগ্ৰহ কৰক। মই সহায় কৰিম। তেওঁ কেৱল পৰোক্ষ যন্ত্ৰমাত্ৰ। মই নিজেই মোৰ জীৱনী লিখিম আৰু ভক্তসকলৰ মনোবাঞ্ছা পূৰণ কৰিম। তেওঁ সকলো অহংবোধ ত্যাগ কৰি মোৰ চৰণত সমৰ্পণ কৰিব লাগিব। জীৱনত এইধৰণে যিয়ে সকলো কাম কৰে মই তেওঁকেই সকলোতকৈ বেছি সহায় কৰো। জীৱনী লিখাৰ কথা বাদেই দিয়া, মই তেওঁৰ ঘৰলৈ গৈ সৰ্বতোপ্ৰকাৰে তেওঁৰ সেৱা কৰো। যেতিয়া তেওঁৰ অহংকাৰ সম্পূৰ্ণ দূৰ হৈ যাব— তিলমাত্ৰও নাথাকিব তেতিয়া মই স্বয়ং তেওঁৰ ভিতৰত প্ৰবিষ্ট হৈ নিজেই জীৱনী লিখিম। মোৰ কাহিনী আৰু বাণী শুনি ভক্তসকলৰ অন্তৰত বিশ্বাস জাগ্ৰত হ'ব আৰু তেওঁলোকে সহজেই আত্মানুভূতি আৰু ব্ৰহ্মানন্দ লাভ কৰিব। নিজৰ অভিমত প্ৰতিপন্ন কৰাৰ প্ৰৱণতা যেন মনলৈ নাহে, বেলেগৰ মত খণ্ডন কৰাৰ চেষ্টা যেন নকৰে, কোনো বিষয়ত যেন খুঁটি-নাটিক লৈ তৰ্কালোচনা নকৰে।

এই 'তৰ্কালোচনা' শব্দটোৱে মোক স্মৰণ কৰি দিলে যে মই কথা দিছিলো মোৰ লিখনিত 'হেমদপন্ত' উপাধি লাভ কৰাৰ কাহিনী বৰ্ণনা কৰিম। সেইবাবে এতিয়া সেই কথাৰে আৰম্ভ কৰিছো— কাকা চাহেব দীক্ষিত আৰু নানা চাহেব চন্দোৰকৰৰ লগত মোৰ ঘনিষ্ঠ বন্ধুত্বৰ সম্পৰ্ক আছিল। তেওঁলোকে মোক শিৰডিলৈ গৈ বাবাক দৰ্শন কৰিবলৈ বৰকৈ হেঁচা দিছিল আৰু মই সন্মতিও দিছিলো। কিন্তু ঘটনাক্ৰমে মোৰ শিৰডি যাত্ৰাত বাধা আহি পৰিল। লোনাভ্লাত মোৰ এজন বন্ধুৰ পুত্ৰ অসুস্থ হৈ পৰিল। মানৱীয় আৰু দৈৱিক সকলো উপায় গ্ৰহণ কৰাৰ পিছতো বন্ধুপুত্ৰৰ অসুখ ভাল নহ'ল। অন্তিম সময়ত বন্ধুৰ গুৰুক আনি পুত্ৰৰ ৰোগ শয্যাৰ কাষত বহুৱাই থোৱাৰ পিচতো কোনো ফল পোৱা নগ'ল। এই কথা শুনি মই মনে মনে ভাবিলো— ল'ৰাজনক যদি বচাবই নোৱাৰিলে তেতিয়াহ'লে তেনে গুৰুৰ প্ৰয়োজন কি? গুৰুৱে যদি আমাৰ বাবে একো কৰিবই নোৱাৰে তেতিয়াহ'লে মই শিৰডিলৈনো কিয় যাওঁ? এই কথা ভাবি শিৰডি যাত্ৰা বাতিল কৰিলো। কিন্তু যিটো হ'বলগা থাকে সেইটো হ'বই আৰু মোৰ ক্ষেত্ৰত এনেভাবে হৈছিল— শ্ৰীনানা চাহেব চন্দোৰকৰে চৰকাৰী কৰ্মচাৰী হিচাপে 'বেসিন' লৈ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছিল। 'থানা'ৰ পৰা দাদৰ ষ্টেচনলৈ আহি তেওঁ বেসিনৰ গাড়ীৰ বাবে অপেক্ষা কৰি আছিল। ইতিমধ্যে এখন স্থানীয় গাড়ী বান্দ্ৰা-লোকেল আহি পালে। তেওঁ

সেইখন ট্ৰেইনতে উঠি বান্দ্ৰাত নামি মোৰ ওচৰলৈ আহিল। শিৰডি যাত্ৰা স্থগিত ৰখাৰ বাবে তেওঁ মোক গালি পাৰিছিল। যাত্ৰাৰ অনুকূলে তেখেতে যি যুক্তি দেখুৱাইছিল সেয়া খুবেই প্ৰীতিপদ আৰু অকাট্য আছিল। মই সেই নিশাই শিৰডিলৈ যাবলৈ স্থিৰ কৰিলো। বস্তু-বাহানি ঠিক কৰি ওলাই আহিলো। প্ৰথমতে দাদৰলৈ যাবলৈ ঠিক কৰিলো— পিছত তাৰ পৰা মনমড়লৈ যোৱা ট্ৰে'ন ধৰিম। সেই ভাবি দাদৰৰ টিকট কাটি ট্ৰেইনত বহি পৰিলো। ট্ৰেইন যেতিয়া এৰিব— সেই সময়তে এজন মুছলমান লোকে মোৰ ডবাটোলৈ আহিল আৰু বস্তু-বাহানিবিলাক দেখি প্ৰশ্ন কৰিলে যে মই ক'লৈ যাম? মোৰ ভ্ৰমণ পৰিকল্পনা তেওঁক জনোৱাৰ লগে লগে তেওঁ মোক দাদৰত নানামি পোনে পোনে বোৰিবন্দৰলৈ যাবলৈ ক'লে। কাৰণ, তেওঁ জনালে যে মনমড় মেইলখন দাদৰত নৰয়। এই ঘটনাটো সংঘটিত নোহোৱা হ'লে পিছৰ দিনা শিৰডিত মই উপস্থিত হ'ব নোৱাৰিলোহেঁতেন। ফলত নানা সন্দেহে মোক বিব্ৰত কৰি তুলিলেহেঁতেন। কিন্তু সেয়া হ'ব লগা নাছিল। ভাগ্য অনুকূলে থকাত পিছৰ দিনা পুৱা ৯-১০ বজাৰ পূৰ্বেই শিৰডিত উপস্থিত হ'লো। ভাউ চাহেব (কাকা) দীক্ষিতে মোৰ বাবে অপেক্ষা কৰি আছিল। এই ঘটনা ১৯১০ চনৰ। তেতিয়া তীৰ্থযাত্ৰী ভক্তসকল থকাৰ এটাই স্থান আছিল 'লগৰ ওয়াড়া বা ঘৰ'। টাঙ্গাৰ পৰা নামিয়ে মই দৰ্শনৰ বাবে উদগ্ৰীৱ হৈ উঠিলো। ঠিক তেনেতে দেখিলো বাবাৰ পৰম ভক্ত তাতিয়া চাহেব নূলকৰ মছজিদৰ পৰা উভতিছে। তেখেতে জনালে যে লগৰ ওৱাড়াৰ এটা প্ৰান্তত বাবা আছে, মই যেন এতিয়াই তালৈ গৈ বাবাক প্ৰথম সাক্ষাৎ কৰি লওঁ। পিছত ধীৰে-সুস্থিৰে গা-পা ধুই মুক্তভাৱে দৰ্শন কৰিম। এই কথা শুনি মই দৌৰি গৈ বাবাৰ চৰণত সাষ্টাঙ্গে প্ৰণিপাত জনালো। আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। নানা চন্দোৰকৰে মোক যিখিনি কৈছিল তাতকৈ বহুত বেছি পালো। মোৰ সমস্ত ইন্দ্ৰিয় পৰিতৃপ্ত হ'ল। ভোক-পিয়াহ পাহৰি গ'লো। যি মুহূৰ্তত মই বাবাৰ চৰণ স্পৰ্শ কৰিছিলো সেই মুহূৰ্ততেই মোৰ জীৱনৰ এক নতুন অধ্যায় আৰম্ভ হ'ল। যিসকলে মোক এই দৰ্শন লাভত উৎসাহিত আৰু সহায় কৰিছিল তেওঁলোকৰ প্ৰতি মোৰ কৃতজ্ঞতাৰ শেষ নাই। অন্তৰেৰে আত্মীয় বুলি তেওঁলোকক মই গ্ৰহণ কৰিলো। সেই ঋণৰ প্ৰতিদান সম্ভৱ নহয়— কেৱল স্মৰণ কৰি মই মনে মনে তেওঁলোকক প্ৰণাম জনাওঁ। সাইবাবাৰ দৰ্শনৰ যি বৈশিষ্ট্য মোৰ চকুত পৰিল সেয়া এই দৰ্শনৰ ফলত মোৰ সকলো চিন্তাধাৰাৰ পৰিবৰ্তন ঘটিল; পূৰ্বজন্মৰ কৃতকৰ্মৰ শক্তি কমি আহে আৰু ক্ৰমশঃ পাৰ্থিব বিষয়বস্তুলৈ অনাসক্তি

গঢ়ি উঠে। অতীতৰ বহু জন্মৰ সুকৰ্মৰ ফলত এই দৰ্শন লাভ হয় আৰু কেৱল তেওঁৰ দৰ্শন হ'লেই পৃথিৱীৰ সকলোৱে সঁচাকৈয়ে সাইবাবাৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰে।

❑ তুমুল তৰ্ক ঃ

শিৰডি পোৱাৰ পিছত প্ৰথম দিনা বালা চাহেব ভাটৰ লগত গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা সম্বন্ধে মোৰ কিছু তৰ্কালোচনা হৈছিল। মোৰ বক্তব্য আছিল 'আমাৰ নিজৰ স্বাধীনতা খৰ্ব কৰি লোকৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কিয় কৰিম? যিহেতু আমাৰ কৰ্তব্য যেতিয়া আমি নিজেই পালন কৰিব লাগে তেতিয়াহ'লে গুৰুৰ প্ৰয়োজন কিহৰ? নিজক উদ্ধাৰৰ বাবে নিজে নিজেই যথাসাধ্য চেষ্টা কৰিব লাগিব। এলেহুৱাৰ দৰে একো নকৰি যিসকলে কেৱল শুই থাকে, গুৰুৱে তেওঁলোকৰ বাবে কি কৰিব? অৰ্থাৎ মই স্বাধীন ইচ্ছা বা পুৰুষত্বৰ পক্ষে বক্তব্য ৰাখিছিলো। আনহাতে ভাটে চাহেবে 'অদৃষ্ট' বা 'ভাগ্য' সমৰ্থন কৰি কৈছিল— 'কপালত যি লিখা থাকিব সি হ'বই। বহুক্ষেত্ৰত মহাপুৰুষসকলো অকৃতকাৰ্য হৈছে। মানুহে যিধৰণে বিচাৰে ভগৱানে আনধৰণে কৰে। নিজৰ বুদ্ধি, ছল-চাতুৰী এৰিব লাগিব। কাৰণ, অহংভাব থাকিলে কাৰ্য সম্পাদন নহয়। এই তৰ্ক আৰু নানা খুঁটি-নাটিৰ বিষয়ক লৈ কেইবাঘণ্টা সময় জুৰি আলোচনা চলিছিল যদিও এইক্ষেত্ৰতো কোনো সিদ্ধান্তত উপনিত হ'ব পৰা নগ'ল। শেহত ক্লান্ত হৈ পৰাত এই আলোচনা বন্ধ কৰি দিবলগা হ'ল। মুঠতে এইটো ফলেই পালো যে, মই মোৰ মনৰ শান্তি হেৰুৱালো আৰু পিছত বুজি পালো যে অতিমাত্ৰা দেহ সচেতনতা আৰু অহংভাব নাথাকিলে তৰ্কালোচনা নহয় অৰ্থাৎ অহংকাৰেই তৰ্ক কৰাৰ মনোভাব আনে।

তাৰ পিছত আমি আটায়ে মিলি যেতিয়া মছজিদলৈ গ'লো, কাকা চাহেব দীক্ষিতক বাবাই প্ৰশ্ন কৰিলে— 'সাথেৰ ওৱাড়াত ইমান সময় কি হৈছিল? কিহৰ তৰ্ক হৈছিল? মোলৈ চাই আকৌ ক'লে— হেমদপন্তই কি কৈছিল?'

মই কথাশুনি আচৰিত হ'লো। যিখিনি ঠাইত মই নামিলো তাতে এই তৰ্ক হৈছিল অৰ্থাৎ সাথেৰ ওৱাড়া মছজিদৰ পৰা যথেষ্ট দূৰত। বাবা সৰ্বজ্ঞ আৰু অন্তৰ্যামী নহ'লে এই কথা কেনেকৈ জানিলে?

❑ হেমদপন্ত উপাধি

মই ভাবিবলৈ ধৰিলো— বাবাই মোক হেমদপন্ত নামেৰে মাতিলে কিয়? এই শব্দটো 'হিমাদ্ৰীপন্ত'ৰ বিকৃত ৰূপ। দেৱগিৰিৰ যাদৱ ৰাজবংশত ৰাজা মহাদেৱ আৰু ৰাজা ৰামদেৱৰ সুবিখ্যাত মন্ত্ৰী আছিল এই হিমাদ্ৰীপন্ত। তেখেত অতিশয় বিদ্বান আৰু সজ পুৰুষ আছিল। তেখেত 'চতুৰ্বৰ্গ-চিন্তামনি' (*আধ্যাত্মিক বিষয়ত*), 'ৰাজপ্ৰশস্তি' প্ৰভৃতি বহু মূল্যবান কিতাপৰ ৰচয়িতা আছিল। হিচাপ-নিকাছ ৰখাৰ বাবে এটি অভিনৱ পদ্ধতিও তেখেতে আৱিষ্কাৰ আৰু প্ৰচলন কৰাৰ উপৰি 'মোদী-লিপিমালা' (মাৰাঠী চৰ্টহেণ্ড) আৱিষ্কাৰ কৰিছিল। কিন্তু মই আছিলো তাৰ সম্পূৰ্ণ বিপৰীত। অতি সামান্য বুদ্ধি থকা এজন অজ্ঞ মানুহ। সেয়ে কিয় বা এই নাম বা উপাধি মোক দিলে সেইটোহে বুজি নাপালো। পিছত গভীৰভাৱে চিন্তা কৰি মনত জাগিল যে মোৰ অহংকাৰ বিনাশ কৰাৰ বাবেই হয়তো এই খোঁচটো দিয়া হৈছিল। যাতে মই সদায় বিনয়ী আৰু নম্ৰ হৈ থাকো। আনহাতে, তৰ্ক-আলোচনাত মোৰ চতুৰতাৰ বাবে এইটো এটা সমাদৰ বুলিও গণ্য হৈছিল।

পৰৱৰ্তী ইতিহাসৰ পিনে দৃষ্টিপাত কৰিলে আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে শ্ৰীদাভোলকৰক বাবাৰ এই 'হেমদপন্ত' উপাধি প্ৰদান খুবেই অৰ্থপূৰ্ণ আৰু দূৰদৃষ্টিৰ পৰিচায়ক আছিল। কাৰণ, এই দাভোলকৰ চাহেবে 'সাই সংস্থান'ৰ পৰিচালনা অত্যন্ত বিচক্ষণতাৰে কৰি গৈছে। অতি সুচাৰুৰূপে হিচাপ ৰক্ষকৰ কাম কৰিছে আৰু এনেকুৱা এখন মহান গ্ৰন্থ 'সাই সৎচৰিত' ৰচনা কৰি গৈছে; য'ত জ্ঞান, ভক্তি, বৈৰাগ্য, আত্মনিবেদন, আত্মবোধ প্ৰভৃতি বহু গুৰুত্বপূৰ্ণ আধ্যাত্মিক বিষয় আলোচিত হৈছে।

❑ গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা

এই বিষয়ে বাবাই কি কৈছিল তাৰ কোনো উল্লেখ বা টোকা হেমদপন্তে লিখি থৈ যোৱা নাই। কিন্তু কাকাচাহেব দীক্ষিতে সেই বিষয়ে নিজৰ লিপিত উল্লেখ কৰিলে। হেমদপন্তৰ লগত বাবাৰ সাক্ষাতৰ পিছৰ দিনা কাকাচাহেবে বাবাৰ লগত দেখা কৰি শিৰডি এৰাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই সন্মতি দিলে। তেতিয়া কোনোবা এজনে বাবাক প্ৰশ্ন কৰিলে— 'বাবা, ক'লৈ যাব লাগিব? বাবাই ক'লে 'বহুত ওপৰলৈ'। তেতিয়া ব্যক্তিজনে পুনৰ প্ৰশ্ন কৰিলে— ৰাস্তা ক'ত? বাবাই ক'লে—

'বহুত পথ আছে তালৈ যাবৰ। এই শিৰডিৰ পৰাও এটা ৰাস্তা আছে, কিন্তু বৰ দুৰ্গম পথ। সেই ৰাস্তাত থকা জংঘলত বাঘ, ভালুক আদি বন্য জন্তু থাকে। মই (কাকাচাহেব) সুধিলো— কিন্তু বাবা, যদি লগত এজন পথ প্ৰদৰ্শক লওঁ তেতিয়া? তেতিয়া বাবাই উত্তৰ দিলে— 'তেতিয়াহ'লে একো কষ্ট নহয়। তেৱেঁ তোমাক বাঘ, ভালুক আদিৰ পৰা ৰক্ষা কৰি পোনে পোনে গন্তব্যস্থল পোৱাই দিব। যদি পথ প্ৰদৰ্শক নাথাকে তেতিয়াহ'লে তুমি জংঘলত হেৰাই যাবা নাইবা খাল-ডোঙত পৰি যাব পাৰা। এই সময়ত দাভোলকৰ চাহেব উপস্থিত আছিল। তেখেতে বুজি পাইছিল গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছেনে নাই, সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বাবাই দিলে (*'সাইলীলা' দ্ৰষ্টব্য, প্ৰথমখণ্ড, ৫নং সংখ্যা, পৃষ্ঠা-৪৭*)। ইয়াৰ লগতে তেখেতে এই কথাও বুজিছিল যে মানুহ বন্দী নে মুক্ত— এই সকলো সমস্যা লৈ তৰ্ক কৰাটো আধ্যাত্মিক ক্ষেত্ৰত একেবাৰে অনৰ্থক আৰু অপ্ৰয়োজনীয়। আনহাতে গুৰুৰ শিক্ষাৰ দ্বাৰাইহে যে প্ৰকৃততে পৰমাৰ্থ লাভ সম্ভৱ হ'ব পাৰে তাকো বুজিব পাৰিলে। মূল গ্ৰন্থৰ এই পৰিচ্ছেদত লেখকে উদাহৰণস্বৰূপে দুই মহান অৱতাৰ, ৰাম আৰু কৃষ্ণৰ কথা উল্লেখ কৰিলে, যিসকলে আত্মজ্ঞান লাভৰ উদ্দেশ্যে তেওঁলোকৰ নিজ নিজ গুৰু বশিষ্ঠ আৰু সন্দীপনীৰ ওচৰত বশ্যতা স্বীকাৰ কৰিছিল। দাভোলকৰ চাহেবে উপলব্ধি কৰিছিল যে এই আধ্যাত্মিক উন্নতিৰ বাবে যিবোৰ গুণ থকা প্ৰয়োজন সেইবোৰ হ'ল কেৱল বিশ্বাস আৰু ধৈৰ্য (*মূল সাই সংচৰিত, পৰিচ্ছেদ-২, পৃষ্ঠা-১৯১-৯২*)

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৩

সাইবাবাৰ অনুমোদন আৰু শপত— ভক্তসকলৰ ওপৰত কাৰ্যভাৰ অৰ্পণ— আলোক সংকেতৰূপে বাবাৰ কাহিনীমালা তেওঁৰ মাতৃসম প্ৰেম— ৰোহিল্লাৰ কাহিনী— তেওঁৰ অমৃতবাণী।

'সৎচৰিত' লিখাৰ বিষয়ে সাইবাবাই যে পূৰ্ণ সন্মতি দিছিল সেই কথা আগৰ পৰিচ্ছেদত কোৱা হৈছে। তেওঁ কৈছিল— 'মই সৎচৰিত' লিখাৰ কথাত তোমাৰ লগত সম্পূৰ্ণ একমত। তোমাৰ কৰ্তব্য তুমি কৰি যোৱা। অলপো ভয় নকৰিবা। মন স্থিৰ কৰা আৰু মোৰ কথাত বিশ্বাস ৰাখা। মোৰ লীলা যদি লিখা হয়, তেনেহ'লে 'অবিদ্যা' (মায়া বা মিছাদৃষ্টি) আঁতৰ হ'ব। যদি সেই লিখা একান্তভাৱে আৰু ভক্তিসহকাৰে শ্ৰৱণ কৰা হয় তেন্তে এই সংসাৰ চেতনা কমি আহিব। ভক্তি আৰু প্ৰেমৰ প্লাৱন আহিব। এই লীলা সমুদ্ৰৰ গভীৰত যিয়ে ডুব দিব তেওঁ জ্ঞানৰ মূল্যৱান ৰত্ন আহৰণ কৰিব।'

বাবাৰ এই কথা শুনি লেখক পৰম আনন্দিত হ'ল আৰু সেই মুহূৰ্ততে নিৰ্ভীক আৰু আত্মবিশ্বাসী হৈ উঠিল আৰু ভাবি ল'লে যে ৰচনাখন নিশ্চিতভাৱে সাৰ্থক হ'ব। তাৰ পাচত শামাৰ (মাধৱৰাও দেশপাণ্ডে) ফালে চাই ক'লে— 'যদি কোনোবাই মোৰ নাম প্ৰেমেৰে উচ্চাৰণ কৰে, মই তেওঁৰ সকলো ইচ্ছা পূৰণ কৰিম, তেওঁৰ ভক্তি প্ৰগাঢ় কৰি তুলিম। একনিষ্ঠভাৱে যদি কোনোবাই মোৰ জীৱন লীলা গায়, তেনেহ'লে মই তেওঁৰ চাৰিওদিশ আগুৰি ধৰি থাকিম। যিসকল ভক্ত মোৰ হৃদয়ান্তৰংগ তেওঁলোকে স্বাভাৱিকতেই এইবোৰ কাহিনী শুনি অতিশয় আনন্দিত হ'ব। বিশ্বাস কৰা, যদি কোনোৱে মোৰ লীলা-কীৰ্তন কৰে, মই তেওঁক অসীম আনন্দ আৰু চিৰস্থায়ী সন্তোষ বিতৰণ কৰিম। কোনোবাই যদি মোৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ কৰি নিষ্ঠাসহকাৰে পূজা কৰে, নিতৌ মোক স্মৰণ কৰে, তেওঁকে মই ভৱবন্ধনৰ পৰা মুক্ত কৰো— এয়ে মোৰ বৈশিষ্ট্য। যিসকলে মোৰ নাম লয়, পূজা কৰে, মোৰ জীৱনৰ কথা-কাহিনী চিন্তা কৰে আৰু এই ভাব লৈ সকলো সময়তে

মোক স্মৰণ কৰে, তেওঁলোকে কেনেকৈ পাৰ্থিৱ বিষয় সম্পদ আৰু ইন্দ্ৰিয়ৰ প্ৰতি আসক্ত হ'ব? মৃত্যুৰ কৰাল গ্ৰাসৰ পৰা মোৰ ভক্তসকলক মই টানি লৈ আহিম। মোৰ কাহিনী শুনিলে সমস্ত ৰোগ নিৰ্মূল হ'ব। সেইবাবে, শ্ৰদ্ধাৰে মোৰ কাহিনী শুনা, চিন্তা কৰা, ধ্যান কৰা আৰু কাহিনীবোৰৰ লগত একাত্ম হৈ যোৱা। সুখ আৰু সন্তোষৰ এয়াই হৈছে পথ। মোৰ ভক্তসকলৰ দৰ্প আৰু অহংকাৰ শূন্যত মিলি যাব। শুনোতাসকলৰ চিত্ত স্থিৰ হ'ব আৰু যদি পূৰ্ণবিশ্বাস থাকে, তেন্তে সেই চিত্ত 'সৰ্বময়-চিৎ-শক্তি'ৰ লগত একীভূত হ'ব। 'সাই-সাই' নাম লৈ সদায় স্মৰণ কৰাৰ এয়া যে সৰল পদ্ধতি— ইয়াতেই বাক্য আৰু শ্ৰৱণেন্দ্ৰিয়ৰ সকলো দোষ আৰু অপৰাধ (পাপ) দূৰ হ'ব।

❑ ভক্তসকলক বিভিন্ন কৰ্মভাৰ দান

ভগৱানে বিভিন্ন ভক্তক বিভিন্ন কামৰ ভাৰ দিয়ে। কাৰোবাক দিয়া হয় মঠ-মন্দিৰ নিৰ্মাণৰ কাম, কোনোৱে নদীৰ ঘাট বনায়, কাৰোবাক ভগৱানৰ মহিমা-কীৰ্তন গোৱাৰ ভাৰ দিয়া হয়। আকৌ কাৰোবাক তীৰ্থযাত্ৰালৈ পঠোৱা হয়। মোৰ ওপৰত ভাৰ পৰিছিল 'সৎচৰিত' লিখা কামৰ। 'সকলো কামৰ কাজী কিন্তু কোনো কামতে পৰিপক্ক নহয়'— সেইদৰে মই এই কামৰ বাবে সম্পূৰ্ণ অনুপযুক্ত আছিলো। তেনেহ'লে কিয় ইমান কঠিন কামত মই হাত দিলো? সাইবাবাৰ জীৱনৰ প্ৰকৃত বৰ্ণনা কোনে কৰিব পাৰে? একমাত্ৰ সাইবাবাৰ কৃপাতেই কাৰোবাৰ পক্ষে এই দুঃসাধ্য সাধন সম্ভৱ। সেইকাৰণে যেতিয়া মই লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰিলো, সাইবাবাই মোৰ অহংকাৰ কাঢ়ি লৈ নিজেই নিজৰ কাহিনী লিখি গ'ল। গতিকে এই কাহিনীৰ কৃতিত্ব মোৰ নহয়— তেওঁৰ। জন্মগতভাৱে যদিও মই ব্ৰাহ্মণ, তথাপি 'শ্ৰুতি' আৰু 'স্মৃতি' এই দ্বৈত-দৃষ্টিৰ অভাৱ মোৰ আছে। সেয়ে 'সৎচৰিত' লিখাৰ যোগ্যতা মোৰ মুঠেই নাছিল। কিন্তু ভগৱানৰ কৰুণাই মূক-বধিৰক মুখৰ কৰি তোলে, খোৰা-লেঙুৰাক পৰ্বত পাৰ কৰি দিয়ে। তেওঁৰ ইচ্ছানুসাৰে কাম কৰি যোৱাৰ কৌশল একমাত্ৰ তেৱেঁ জানে। সুৰ কেনেকৈ সৃষ্টি হয় সেই কথা বাঁহীয়েও নাজানে, হাৰমনিয়ামেও নাজানে; জানে মাথোন তেওঁ— যিজনে বজায়। চন্দ্ৰকান্ত মণিৰ সৃষ্টি আৰু সাগৰৰ কল্লোল— এই দুয়োটাৰ কোনোটোৰে কাৰণ সিহঁত নিজে নহয়; কাৰণ নিহিত আছে চন্দ্ৰ উদয়ৰ সৈতে।

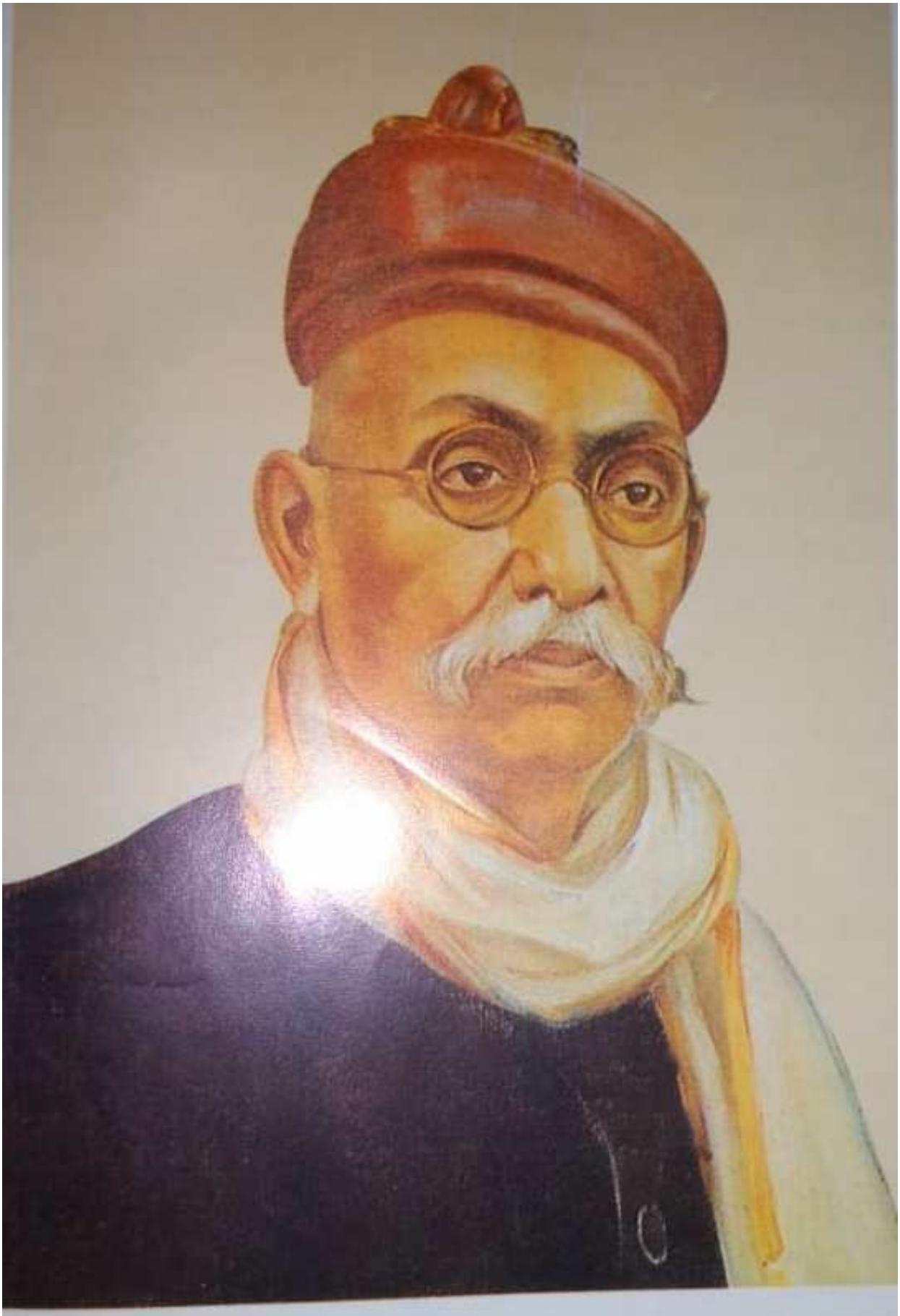

গোবিন্দৰাও ৰঘুনাথ দাভোলকাৰ (হেমদপন্ত)
(১৮৫৬ — ১৯২৯)

❑ আলোক-সংকেতৰূপে বাবাৰ কাহিনীমালা

নাৱিকসকলে যাতে সমুদ্ৰগৰ্ভস্থিত পাহাৰ আৰু অন্যান্য বিপদ গুছাই নিৰাপদে জাহাজ চলাব পাৰে তাৰ বাবে সমুদ্ৰৰ নানাস্থানত আলোকগৃহ বনোৱা হয়। সংসাৰ সমুদ্ৰত বাবাৰ কাহিনীবোৰেও ঠিক একেই উদ্দেশ্য সাধন কৰে। মধুৰতাত সেইবোৰে অমৃতকো চেৰ পেলায় আৰু আমাৰ জীৱনৰ পথ মসৃণ আৰু সুগম কৰি তোলে। ধন্য সাধুসকলৰ জীৱন কাহিনী! কাণৰ ভিতৰেদি যেতিয়া সেইবোৰে আমাৰ মৰ্মত প্ৰৱেশ কৰে, তেতিয়া দেহ-সচেতনতা বা অহংকাৰ আৰু দ্বৈতভাৱ বিলুপ্ত হয়। আৰু যেতিয়া হৃদয়ত সঞ্চিত হয়, তেতিয়া সকলো সন্দেহ আঁতৰি যায়, 'মইত্ব' খহি পৰে— প্ৰজ্ঞা উদ্ভাসিত হয়। বাবাৰ এই পবিত্ৰ যশগাথা প্ৰেমেৰে বৰ্ণন আৰু শ্ৰৱণত ভকতৰ পাপ মোচন হয়। সেইবাবে মুক্তিলাভৰ এয়া হৈছে সহজ সাধনা। 'সত্য' বা 'কৃতা' যুগৰ সাধনা আছিল 'শম-দম' (দেহ আৰু মনৰ প্ৰশান্তি), ত্ৰেতাযুগত আছিল 'যজ্ঞ'। 'দ্বাপৰ যুগৰ সাধনা আছিল 'অৰ্চনা'। বৰ্তমান 'কলি' যুগৰ সাধনা হৈছে ভগৱানৰ নাম-গান আৰু মহিমা কীৰ্তন। শেষোক্ত সাধনাৰ পথ চাৰিবৰ্ণৰ (ব্ৰাহ্মণ ইত্যাদি) সকলো মানুহৰ বাবে উন্মুক্ত। যোগ, যাগ, ধ্যান, ধাৰণা প্ৰভৃতি অন্যান্য সাধনাৰ অভ্যাস সুকঠিন, কিন্তু ভগৱান সাইবাবাৰ মহিমা শ্ৰৱণ আৰু লীলাকীৰ্তন কৰা একেবাৰে সহজ। মাথোন আমাৰ মনোযোগ সেইফালে ঘূৰাব লাগিব। কাহিনীবোৰ শুনিলে আৰু নাম-গান ভজন কৰিলে ইন্দ্ৰিয় আৰু তেওঁলোকৰ বিষয়বোৰৰ ওপৰত আসক্তি দূৰ হয়, ভক্তসকলৰ বৈৰাগ্য আহে আৰু পৰিশেষত তেওঁলোকক আত্ম সাক্ষাৎকাৰৰ পথলৈ আগুৱাই লৈ যায়। সেই উদ্দেশ্যতে সাইবাবাই মোৰ হাতেৰে তেওঁৰ 'সৎচৰিত' লিখাইছিল। পাঠকসকলে এতিয়া সহজতে এই কাহিনীবোৰ পঢ়িব আৰু শুনিব পাৰে, পাঠৰ সময়ত তেওঁৰ মূৰ্তি ধ্যান কৰিব পাৰে। এইদৰে গুৰুদেৱ ভগৱান সাইবাবাৰ প্ৰতি ভক্তিলাভ কৰি, ক্ৰমশঃ নিচাসক্ত হৈ আত্মোপলব্ধি অৰ্জন কৰিব পাৰে। এই গ্ৰন্থ সৎচৰিতামৃত লিখা আৰু প্ৰস্তুত কৰাৰ সকলো কাম সাইবাবাৰ কৰুণাই সম্পন্ন কৰিলে। মই যন্ত্ৰৰূপে ব্যৱহৃত হ'লো মাথোন।

❑ সাইবাবাৰ মাতৃসম প্ৰেম

সকলোৱে জানে গাই গৰুৱে নিজৰ পোৱালিক কেনেদৰে ভাল পায়। তাইৰ ওহাৰত গাখীৰ পৰিপূৰ্ণ হৈ থাকে। পোৱালিয়ে যেতিয়াই বিচাৰে, চোহা মাৰিলেই

অবিৰত ধাৰাত গাখীৰ খাবলৈ পায়। তেনেকৈ শিশুৱে কি বিচাৰে, মাকে সেই কথা আগতেই জানিব পাৰে আৰু ঠিক সময়মতে শিশুটিক দুগ্ধপান কৰোৱায়। শিশুটিক কাপোৰ পিন্ধোৱা, সাজোন-কাছোন কৰোৱাৰ বিষয়েও মাকে যত্নেৰে কৰে। এইবোৰ কথাত শিশুটিৰ কোনো ভ্ৰূক্ষেপ নাথাকে সঁচা, কিন্তু সুসজ্জিত শিশুটোক যেতিয়া সুন্দৰ দেখে, তেতিয়া মাকৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হয়। মাকৰ চেনেহ এনেকুৱাই বিচিত্ৰ, স্বাৰ্থহীন, অসাধাৰণ আৰু অতুলনীয়! ভক্তসকলৰ প্ৰতি সদগুৰুসকলেও এনেকুৱাই মাকৰ দৰে চেনেহ অনুভৱ কৰে। মোৰ প্ৰতি সাইবাবাৰ অনুৰূপ ভালপোৱা আছিল। তাৰ এটা উদাহৰণ মই দিছো বাৰু।

১৯১৬ চনত মই চৰকাৰী চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লওঁ। মোৰ বাবে যি ভাত্তা বা পেন্সন ধাৰ্য হৈছিল, ভালকৈ মোৰ পৰিয়াল প্ৰতিপালনৰ পক্ষে সেয়া যথেষ্ট নাছিল। সেই বছৰৰ ১৫ আহাৰৰ গুৰু পূৰ্ণিমাৰ দিনা মই অন্যান্য ভক্তসকলৰ লগত শিৰডিলৈ গ'লো। আন্না চিঞ্চনিকৰ চাহেবে স্বতঃপ্ৰবৃত্ত হৈ মোৰ বিষয়ে বাবাৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাই ক'লে— 'তেওঁক অকণমান দয়া কৰক। পেন্সন যি পায়, সেয়া মুঠেও যথেষ্ট নহয়। পৰিয়ালো বাঢ়ি গৈছে। তেওঁক আন কিবা এটা চাকৰি দিয়ক। দুশ্চিন্তা আঁতৰাই তেওঁক অলপ আনন্দিত কৰক।' বাবাই উত্তৰ দিলে— 'আন চাকৰি তেওঁ পাব, কিন্তু এতিয়া তেওঁ মোৰ সেৱা কৰি আনন্দিত হওক। তেওঁৰ ভাতৰ কাঁহী কেতিয়াও উদং নহ'ব— সদা পৰিপূৰ্ণ থাকিব। তেওঁ এতিয়া মোৰফালে সম্পূৰ্ণ মনোযোগ দিব লাগিব। নাস্তিক, অধাৰ্মিক আৰু দুষ্ট প্ৰকৃতিৰ মানুহৰ সংশ্ৰৱ ত্যাগ কৰিব লাগিব। সকলোৰে প্ৰতি তেওঁ নম্ৰ আৰু বিনীত হ'ব লাগিব আৰু সৰ্বান্তঃকৰণে মোক পূজা কৰিব লাগিব। যদি তাকে কৰে, তেনেহ'লে তেওঁ চিৰসুখ লাভ কৰিব।'

যাক পূজা কৰিবলৈ কোৱা হৈছে, সেই 'তেওঁ' কোন? সাইবাবা কোন? এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ গ্ৰন্থৰ ভূমিকাত আগতেই দিয়া হৈছে।

❑ ৰোহিল্লাৰ কাহিনী

ৰোহিল্লাৰ কাহিনীভাগত সাইবাবাৰ সৰ্বব্যাপী প্ৰেম সুস্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাইছে। দীৰ্ঘকায়, বলিষ্ঠ, ষাঁড়ৰ দৰে শক্তিসম্পন্ন এজন ৰোহিল্লা পাঠান শিৰডিলৈ আহিছিল

আৰু সাইবাবাৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ তাতে থাকি গৈছিল। দিনে-নিশাই তেওঁ কৰ্কশ স্বৰত চিঞৰি 'কলমা' (কোৰাণৰ শ্লোক) পাঠ কৰে আৰু হুংকাৰ দিয়ে 'আল্লা-হু-আকবৰ' (ভগৱান অতি মহান)। শিৰডিৰ অধিকাংশ মানুহেই দিনৰ বেলা পথাৰত কাম কৰিবলৈ যায়। নিশা ঘৰলৈ আহিলে ৰোহিল্লাৰ কৰ্কশ চিঞৰে তেওঁলোকক অভ্যৰ্থনা জনায়। ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকৰ টোপনি নাহে— অত্যন্ত অসুবিধা আৰু বিৰক্তি বোধ কৰে। অলপ দিন নীৰৱে তেওঁলোকে এই উৎপাত সহ্য কৰিলে, কিন্তু পিছত অসহ্য হৈ বাবাৰ সৈতে সভা পাতি ৰোহিল্লাৰ এই উৎপাত বন্ধ কৰাৰ বাবে অনুৰোধ জনালে।

বাবাই তেওঁলোকৰ অভিযোগত কোনো কৰ্ণপাতেই নকৰিলে। বৰং তেওঁ গাঁৱৰ মানুহবোৰক ককৰ্থনা কৰি ক'লে যে ৰোহিল্লাৰ কথাত বেছি মূৰ নঘমাই তেওঁলোকে যেন নিজৰ নিজৰ কামত মন দিয়ে। তেওঁ তেওঁলোকক ক'লে যে ৰোহিল্লাৰ এজনী বৰ দুষ্টা পত্নী আছে। তাই ভিতৰত সোমাই ৰোহিল্লাক আৰু তেওঁক সকলো সময়তে জঞ্জালত পেলাবলৈ চেষ্টা কৰে। কিন্তু ৰোহিল্লাৰ সেইধৰণৰ চিঞৰ আৰু প্ৰাৰ্থনা শুনিয়ে তাই আৰু আহিবলৈ সাহ নকৰে আৰু সেইকাৰণেই তেওঁলোক দুয়ো নিশ্চিন্ত আৰু শান্তিত আছে। প্ৰকৃততে ৰোহিল্লাৰ কিন্তু কোনো পত্নীয়ে নাছিল। পত্নী বুলি আচলতে বাবাই ৰোহিল্লাৰ 'দুৰ্বুদ্ধি' বা কুচিন্তাকহে ইংগিত কৰিছে। আন সকলোতকৈ ভগৱানৰ ওচৰত এইদৰে আকুল প্ৰাৰ্থনা আৰু চিঞৰ-বাখৰ কৰি ক্ৰন্দন কৰাটো বাবাই পছন্দ কৰে। সেয়েহে ৰোহিল্লাৰ পক্ষ লৈ বাবাই গাঁওবাসীক অপেক্ষা কৰিবলৈ ক'লে আৰু অলপ দিন সহ্য কৰিবলৈ ক'লে। যাতে এই উৎপাত যথা সময়ত নিবাৰিত হয়।

❑ বাবাৰ অমৃতবাণী

এদিন দুপৰীয়া সময়ত আৰতিৰ পিছত ভক্তসকল যেতিয়া নিজ নিজ ঘৰলৈ ওভতে, বাবাই তেওঁলোকৰ উদ্দেশ্যে সুন্দৰ উপদেশ দিছিল—

'য'তে মন যায় থাকিব পাৰা, যি ইচ্ছা হয় কৰিব পাৰা, কিন্তু এই কথা ভালকৈ মনত ৰাখিবা যে, যিবোৰ তোমালোকে কৰিছা, সেয়া সকলো মোৰ জ্ঞাত। মই সকলোৰে 'অন্তৰৰ কৰ্তা' আৰু হৃদয়বাসী হৈ সমগ্ৰ জীৱজগৎ, স্থাবৰ-জংগম গোটেই

পৃথিৱীতে পৰিব্যাপ্ত হৈ আছো। মই হ'লো পৰিচালক— এই দুনিয়াৰ ৰংগমঞ্চত ময়ে নাটৰ গুৰু। মই সৰ্বসৃষ্টিৰ আদি কাৰণস্বৰূপ মাতা, ত্ৰিগুণৰ সমন্বয়কাৰী, সৰ্ব ইন্দ্ৰিয়ৰ চালক আৰু সৃষ্টি-স্থিতি-প্ৰলয়কাৰী। মোৰ প্ৰতি যিয়ে মন নিবদ্ধ কৰিছে, তেওঁৰ একোতে ক্ষতি নহয়। কিন্তু মোক যিয়ে পাহৰি যায়, মায়াৰ চাবুকে তেওঁক ক্ষত-বিক্ষত কৰি থাকে। সকলো কীট পতংগ, দৃশ্যমান স্থাৱৰ-অস্থাৱৰ জগতেই হৈছে মোৰ শৰীৰ বা আকৃতি।'

বাবাৰ এই মূল্যবান আৰু মনোমুগ্ধকৰ কথা শুনি মই তেতিয়াই স্থিৰ কৰিলো যে ইয়াৰ পিছৰ পৰা একমাত্ৰ গুৰুৰ বাহিৰে আন দ্বিতীয় কোনো ব্যক্তিৰ সেৱা নকৰিম। ইফালে আন্না চিঞ্চনিকৰৰ প্ৰশ্নৰ (যিটো প্ৰকৃততে মোৰেই প্ৰশ্ন) উত্তৰত বাবাই যি কৈছিল মই কিবা এটা চাকৰি পাম— সেই কথা সঁচাকৈয়ে ফলিয়াব নে নাই, এই চিন্তাই মোৰ মনৰ ভিতৰত পাকঘূৰণি খাবলৈ ধৰিলে। ভৱিষ্যতৰ ঘটনাত দেখা যায়, বাবাৰ কথা সঁচা প্ৰতিপন্ন হৈছিল আৰু অলপ দিনৰ বাবে হ'লেও মই এটা চৰকাৰী চাকৰি পাইছিলো।

এই অধ্যায় শেষ কৰাৰ আগতে মই পাঠকসকলক অনুৰোধ জনাওঁ— তেওঁলোকে যেন নিদ্ৰা, আলস্য, মানসিক চাঞ্চল্য, ইন্দ্ৰিয়াসক্তি ইত্যাদি বাধাবোৰক পৰিত্যাগ কৰি বাবাৰ এই কাহিনীবিলাকৰ প্ৰতি পূৰ্ণ আৰু অখণ্ড মনোনিবেশ কৰে। তেওঁলোকৰ প্ৰেম যেন স্বতঃস্ফূৰ্ত হয়, ভক্তি ৰহস্য তেওঁলোকৰ ওচৰত যেন উদ্‌ঘাটিত হয়। অন্যান্য সাধনাত শক্তি ক্ষয় নকৰি তেওঁলোকে যেন সাইবাবাৰ কাহিনী শুনাৰ দৰে এই সৰল পন্থা দৃঢ়ভাৱে ধৰি থাকে। ইয়াতেই তেওঁলোকৰ অজ্ঞান দূৰ হ'ব আৰু মুক্তি লাভ নিশ্চিত হ'ব। যিজন কৃপণ, তেওঁ নানা ঠাইত বাস কৰিব পাৰে, কিন্তু তেওঁৰ মনত অহৰহ সোমাই থাকে মাটিৰ তলত লুকুৱাই থোৱা সম্পত্তিৰ কথাহে। সেইবাবে প্ৰাৰ্থনা জনাওঁ, আমাৰ সকলোৰে হৃদয় সিংহাসনত সাইবাবা উপবিষ্ট হওক! পৰৱৰ্তী পৰিচ্ছেদত সাইবাবাৰ শিৰডি আগমনৰ কথা ক'ম।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৪

শিৰডিলৈ সাইবাবাৰ প্ৰথম আগমন

সাধুসকলৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ উদ্দেশ্য — পুণ্যতীৰ্থ শিৰডি— সাইবাবাৰ ব্যক্তিত্ব— গৌলীবুভাৰ অনুশাসন— বাক্য— বিঠ্ঠলৰ আবিৰ্ভাৱ— ক্ষীৰ সাগৰৰ কাহিনী— প্ৰয়াগত দাশগণুৰ স্নান— সাইবাবাৰ নিৰ্মল চিন্তাধাৰা আৰু শিৰডিলৈ প্ৰথম আগমন— তিনিটা ওৱাড়া (ঘৰ বা গৃহ)।

আগৰ পৰিচ্ছেদত মোৰ সাই সংচৰিত লিখাৰ প্ৰয়াসৰ অন্তৰালত যিবোৰ ঘটনা আছিল সেইবোৰৰ বৰ্ণনা কৰিছিলো। এতিয়া আহো সাইবাবাৰ প্ৰথম শিৰডিলৈ আগমনৰ কথালৈ।

❑ সাধুসকলৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ উদ্দেশ্য

ভাগবদ্‌গীতাত (*চতুৰ্থ অধ্যায়, ৭-৮ শ্লোক*) ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই কৈছে— যেতিয়াই ধৰ্মৰ অধঃপতন আৰু অধৰ্মৰ অভ্যুত্থান হয় তেতিয়াই মই নিজৰ মায়াৰ দ্বাৰাই দেহৱান অৰ্থাৎ শক্তিৱান হওঁ। সাধুসকলক ৰক্ষাৰ বাবে আৰু দুষ্টসকলক বিনাশৰ আৰু ধৰ্ম সংস্থাপনৰ বাবে মই যুগে যুগে দেহ ধাৰণ কৰি অৱতীৰ্ণ হওঁ।'

এয়াই হ'ল ভগৱানৰ উদ্দেশ্য। যিসকল ভগৱানৰ প্ৰতিভূ, সেই সাধু-সন্তসকলেও উপযুক্ত সময়ত এই জগতলৈ আবিৰ্ভূত হৈ নিজ নিজ কৰ্মধাৰা অনুসৰি সেই একেই উদ্দেশ্য পূৰ্ণ কৰাৰ কাৰ্যত সহায় কৰি যায়। উদাহৰণস্বৰূপে যেতিয়া দ্বিজ বা ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয় আৰু বৈশ্যসকলে তেওঁলোকৰ কৰ্তব্যত অৱহেলা কৰে; শূদ্ৰসকলে উচ্চবৰ্ণৰ অধিকাৰ জোৰ কৰি কাঢ়ি লয়; যেতিয়া ধৰ্মগুৰুসকলক সন্মান জনোৱা নহয় বৰঞ্চ অৱজ্ঞা আৰু উপহাস কৰা হয়; যেতিয়া ধৰ্ম আৰু নীতিশিক্ষাৰ ফালে কোনেও কৰ্ণপাত নকৰে, যেতিয়া সকলোৱে ভাবে নিজে বৰ পণ্ডিত, যেতিয়া

সাধাৰণ লোকে নিষিদ্ধ খোৱা সামগ্ৰী আৰু মাদক দ্ৰব্য গ্ৰহণত অভ্যস্ত হৈ পৰে; ধৰ্মৰ নামত মানুহে বিভিন্নধৰণৰ অনাচাৰক প্ৰশ্ৰয় দিয়ে; বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ লোকে যেতিয়া পৰস্পৰ দ্বন্দ্ব-কাজিয়াত লিপ্ত হয়; ব্ৰাহ্মণসসকলে যেতিয়া সন্ধ্যা-আৰতি কৰিবলৈ অপাৰগ হয়; ধৰ্মবিশ্বাসীসকলে তেওঁলোকৰ ধৰ্মাচাৰত; যোগীসকলে তেওঁলোকৰ ধ্যানত যেতিয়া অৱহেলা কৰে; যেতিয়া সাধাৰণ লোকে ভাবিবলৈ আৰম্ভ কৰে যে পৰিয়াল আৰু ধন সম্পদেই তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ কাম্যবস্তু আৰু এইভাৱে প্ৰকৃত মুক্তিৰ পথৰ পৰা যেতিয়া তেওঁলোক বিচ্যুত হয়— তেতিয়াই সাধুসকল আৱিৰ্ভূত হয় আৰু তেওঁলোকৰ কথা আৰু কামৰ দ্বাৰা সকলো অৱস্থা পুনৰুদ্ধাৰৰ বাবে চেষ্টা কৰে। তেওঁলোকে আমাৰ কাযত পোহৰৰ পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপে সঠিক পথেৰে নিৰ্ভুলভাৱে পৰিচালিত কৰাৰ ইংগিত লৈ আহে। এইধৰণেই বহু মহামানৱ— নিবৃত্তি, জ্ঞানদেৱ, মুক্তাবাঈ, নামদেৱ, গোৰা, গণাই, একনাথ, তুকাৰাম, নৰহৰি, নাৰসিভাই, সজন কচাই, সাওত, ৰামদাস আৰু অন্যান্য বহুতেই মানুহক সঠিক পথ দেখুৱাবলৈ বিভিন্ন সময়ত এই জগতলৈ আহিছিল। ঠিক তেনেভাৱেৰেই শেষত আহিছিল শিৰডিৰ শ্ৰীসাইবাবা।

❑ পুণ্যতীৰ্থ শিৰডি

আহমদনগৰ জিলাৰ গোদাবৰী নদীৰ দুয়োটি পাৰেই অতি ভাগ্যৱতী। কাৰণ, বহু সাধুক এই দুইপাৰেই জন্ম আৰু আশ্ৰয় দিছে। তাৰ ভিতৰত বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য হৈছে জ্ঞানেশ্বৰ। শিৰডিও এই আহমদনগৰ জিলাৰ কোপাৰগাঁও তালুকৰ অন্তৰ্ভুক্ত। কোপাৰগাঁৱৰ গোদাবৰী নদী পাৰ হ'লেই শিৰডিৰ ৰাস্তা পোৱা যায়। এই ৰাস্তাইদি তিনি ক্ৰোশ (৯ মাইল) আগবাঢ়ি গ'লেই পোৱা যায় নিমগাঁও আৰু তাৰ পৰাই শিৰডি দেখা পোৱা যায়। কৃষ্ণা নদীৰ পাৰৰ গংগাপুৰ, নৰসিৰাড়ি, ঔদুম্বৰ প্ৰভৃতি অন্যান্য পবিত্ৰ ঠাইৰ দৰে শিৰডিও পুণ্যতীৰ্থ হিচাপে সমভাৱে পৰিচিত আৰু প্ৰসিদ্ধ। পান্ধাৰপুৰৰ ওচৰৰ মংগলভেধ নামৰ ঠাইখন যিদৰে ভক্ত দামাজীৰ বাবে, সজ্জনগড় যিদৰে সমৰ্থ ৰামদাসৰ বাবে, নৰসোবাচিৰাড়ি যিদৰে শ্ৰীনৰসিংহ সৰস্বতীৰ বাবে, সেইদৰেই শিৰডিও সাইনাথৰ বাবেই অলংকৃত আৰু ধন্য হৈ আছে।

❑ সাইবাবাৰ ব্যক্তিত্ব

সাইবাবাৰ বাবেই শিৰডিয়ে অধিক গুৰুত্ব লাভ কৰিছিল। এতিয়া চোৱা যাওক সাইবাবাৰ ব্যক্তিত্ব কেনে ধৰণৰ আছিল। যিখন সংসাৰ সমুদ্ৰ পাৰ হোৱাটো অতিকৈ কঠিন সেই সংসাৰক তেওঁ জয় কৰিছিল। মানসিক প্ৰশান্তি আছিল তেওঁৰ অলংকাৰ; তেওঁ আছিল জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ। বৈষ্ণৱ ভক্তসকলৰ বাবে তেওঁ আছিল আবাসস্থলস্বৰূপ, কৰ্ণৰ নিচিনাকৈ পৰম উদাৰ তথা সকলো উপাদানৰ ভিতৰত বিশুদ্ধ সাৰবস্তুস্বৰূপ। অনিত্য বা ক্ষণভংগুৰ বস্তুৰ প্ৰতি তেওঁৰ কোনো অনুৰাগ নাছিল। সকলো সময়তে তেওঁ আত্মচেতনাত মগ্ন হৈ আছিল। সেইটোৱেই তেওঁৰ একমাত্ৰ প্ৰয়োজনীয় বিষয় আছিল। এই জগতৰ বা অন্য জগতৰ কোনোধৰণৰ বস্তুতেই তেওঁৰ কোনো সুখানুভূতি নাছিল। তেওঁৰ হৃদয় আছিল দাপোণৰ দৰে স্বচ্ছ, বাণী আছিল অমৃতবৰষা। তেওঁৰ ওচৰত ধনী-দুখীয়াৰ ভেদাভেদ নাছিল। তেওঁ সন্মান অসন্মানক লৈ কেতিয়াও গুৰুত্ব দিয়া নাছিল। সকলো জীৱৰেই যেন তেওঁ প্ৰভু আৰু সুহৃদ। সকলোৰে লগত তেওঁ অবাধে কথা-বতৰা পাতিছিল, মিলা-মিছা কৰিছিল, নৰ্তকীসকলৰ নৃত্যাভিনয় চাইছিল, গীত-গজলো শুনিছিল কিন্তু সমাধিৰ ভাৱধাৰাৰ পৰা (অৰ্থাৎ মানসিক ভাৱসাম্যতাৰ পৰা) এক ইঞ্চিও বিচ্যুত নহৈছিল। তেওঁৰ মুখত আল্লাৰ নাম সকলো সময়তেই উচ্চাৰিত হৈছিল। যেতিয়া সমস্ত পৃথিৱী সাৰে থাকে তেতিয়া তেওঁ নিদ্ৰাগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু যেতিয়া পৃথিৱী শুই পৰে তেতিয়া তেওঁ প্ৰহৰীৰ দৰে সাৰে ৰৈছিল। তেখেতৰ অন্তৰ আছিল গভীৰ সাগৰৰ দৰে তৰংগবিহীন। তেখেতৰ আশ্ৰম ক'ত আছিল সেইটো যেনেকৈ জনা নাযায়, সেইদৰে তেওঁৰ কাম-কাজৰো সঠিক অনুমান কৰাটো সম্ভৱ নহয়। এখন ঠাইত থাকিয়ে তেখেতে পৃথিৱীৰ যাৱতীয় সকলো খবৰ ৰাখিছিল। তেখেতৰ দৰবাৰখন বৰ চিত্তাকৰ্ষক আছিল। প্ৰতিদিনে শ শ কাহিনী তেওঁ কৈছিল অথচ মৌনব্ৰতো লংঘন নকৰিছিল। তেওঁ সদায় মছজিদৰ দেৱালত ভৰ দি ৰৈছিল অথবা পুৱা, দুপৰীয়া, সন্ধিয়া হয়তোবা লেণ্ডী বা চাবাড়িৰ পিনে খোজকাঢ়ি ফুৰিবলৈ গৈছিল। কিন্তু এই সকলো কামৰ মাজতো তেওঁ সকলো সময়তে আত্মস্থ হৈ আছিল। সিদ্ধপুৰুষ হৈও তেওঁ সাধকসকলৰ দৰে আচৰণ কৰিছিল। তেওঁ আছিল শান্ত প্ৰকৃতিৰ, বিনয়ী আৰু নিৰহংকাৰী আৰু সকলোকে আনন্দিত

কৰি ৰাখিছিল। এয়াই আছিল সাইবাবাৰ প্ৰকৃতি। শিৰডিৰ মাটি তেখেতৰ পদধূলিত ধন্য হৈছিল; সেয়ে সেই ঠাই টুকুৰা ইমান অসাধাৰণ আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থানৰূপে চিহ্নিত হৈছিল। আলান্দি নামৰ ঠাইখনক যিদৰে জ্ঞানেশ্বৰদেৱে উন্নত কৰিছিল, পৈঠানক যিদৰে একনাথে উজ্বলাইছিল তেনেদৰে শিৰডিক সমানেই উন্নত কৰিছিল সাইবাবাই। ধন্য শিৰডিৰ তৃণ-প্ৰস্তৰ কাৰণ, সেইবোৰে সাইবাবাৰ পবিত্ৰ পদযুগলত চুমা খোৱাৰ আৰু পদধূলি মূৰত লোৱাৰ সুযোগ অনায়াসে পাইছিল। আমাৰ নিচিনাকৈ ভক্তসকলৰ ওচৰত শিৰডি হৈ উঠিছিল আন এখন পান্ধাৰপুৰ, জগন্নাথ, দ্বাৰকা, কাশী, ৰামেশ্বৰ, বদৰী-কেদাৰ, নাসিক আৰু ত্ৰ্যম্বকেশ্বৰ, উজ্জয়ীনী, মহাকালেশ্বৰ অথবা মহাবালেশ্বৰ গোকৰ্ণ। শিৰডিত সাইবাবাৰ সংস্পৰ্শই আমাৰ বেদ আৰু তন্ত্ৰৰ নিচিনা প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল আৰু সাংসাৰিক চেতনা প্ৰশমিত কৰিছিল; আত্মজ্ঞান লাভৰ পথ সহজ কৰি তুলিছিল। শ্ৰীসাইবাবাৰ দৰ্শন লাভ আমাৰ বাবে যোগ-সাধনাৰ সমতুল্য আছিল। তেওঁৰ লগত বাক্যালাপ কৰিলে পাপ দূৰ হৈছিল। তেওঁৰ চৰণস্পৰ্শ আমাৰ বাবে আছিল ত্ৰিবেণী প্ৰয়াগস্নান, পদজল পান কৰিলে সকলো কামনা ধ্বংসপ্ৰাপ্ত হৈছিল। তেওঁৰ আদেশ আছিল বেদবাক্য, তেওঁ দিয়া ভস্ম 'উদি' আৰু প্ৰসাদ গ্ৰহণে সকলো শুদ্ধ কৰি তুলিছিল। শ্ৰীৰাম আৰু শ্ৰীকৃষ্ণৰূপে তেওঁ আছিল আমাৰ সান্ত্বনাদাতা। তেৱেঁই আছিল আমাৰ পৰম ব্ৰহ্ম একমাত্ৰ সত্যবস্তু। তেওঁ আছিল হাই-কাজিয়া বৈপৰীত্যৰ উৰ্দ্ধত। কেতিয়াও বিষণ্ণ বা উৎফুল্লিত নহৈছিল। সচ্ছিদানন্দৰূপে তেওঁ সদায়ে আত্মমগ্ন হৈ ৰৈছিল। শিৰডি তেওঁৰ কৰ্মস্থান আছিল যদিও সুদূৰ পঞ্জাব, কলিকতা, উত্তৰ ভাৰত, গুজৰাট, দাক্ষিণাত্য আৰু কৰ্ণাটক প্ৰদেশলৈ তেওঁৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ প্ৰসাৰিত আছিল। এইধৰণে সাইবাবাৰ খ্যাতি চাৰিওফালে বিস্তাৰিত হৈছিল আৰু তেওঁৰ দৰ্শন পাই ধন্য হোৱাৰ উদ্দেশ্যেৰে সকলো ঠাইৰ পৰা মানুহ আহিছিল। তেওঁলোকৰ মন শুদ্ধ বা কলুষিত যেনেকুৱাই নহওক, বাবাৰ দৰ্শনত নিমিষতে সকলো নিৰ্মল হৈ গৈছিল। পান্ধাৰপুৰৰ 'বিঠ্ঠল ৰঘুমাই' দৰ্শনত ভক্তসকলে যিধৰণৰ অতুলনীয় আনন্দ লাভ কৰিছিল, শিৰডিলৈ আহি এইসকল লোকেই সাইবাবাক দেখি তেনেকুৱাই আনন্দ লাভ কৰিছিল। এইখিনি কথা অতিৰঞ্জিত নহয়। এই সম্বন্ধে ভক্ত এজনে কি কৈছিল শুনা যাওক।

❑ গৌলীবুভাৰ অনুশাসন

গৌলীবুভা নামৰ এজন প্ৰায় ৯৫ বছৰ বয়সীয়া বৃদ্ধ ভক্ত পান্ধাৰীৰ পৰ্যটক আছিল। তেখেতে ৮ মাহ পান্ধাৰপুৰত আছিল আৰু বাকী ৪ মাহ (আহাৰৰ পৰা কাতি মাহলৈ) গংগাৰ পাৰত কটাইছিল। তেওঁৰ বস্তু-বাহানি কঢ়িয়াবলৈ এটা গাধ লগত ৰাখিছিল আৰু সংগী হিচাপে লগত এজন শিষ্য আছিল। প্ৰতি বছৰে তেওঁ পান্ধাৰপুৰ তীৰ্থযাত্ৰালৈ গৈছিল আৰু তেওঁৰ অতিকৈ প্ৰিয় সাইবাবাক শিৰডিত চাবলৈ আহিছিল। অপলক নয়নেৰে তেখেতৰ ফালে চাই আছিল আৰু কৈছিল— 'এয়া মোৰ সাক্ষাৎ পাণ্ডাৰীনাথ বিঠ্ঠল; দৰিদ্ৰ, অসহায়ৰ দয়াময় প্ৰভু। এই গৌলীবুভা আছিল বিঠোবাৰ এজন পুৰণা ভক্ত আৰু পান্ধাৰীলৈ বহুবাৰ গৈছিল। সাইবাবা যে প্ৰকৃততে পাণ্ডাৰীনাথেই আছিল সেয়া তেখেতেও ধৰ্মত শপত খাই ঘোষণা কৰি গৈছিল।

❑ স্বয়ং বিঠ্ঠলৰ আৱিৰ্ভাৱ

ভগৱানৰ নাম স্মৰণ-ভজন কৰিবলৈ সাইবাবাই খুব ভাল পাইছিল। নিজে কাষত বহি আনৰ দ্বাৰাই ক্ৰমে সাত দিন সাত ৰাতি ভগৱানৰ নাম-কীৰ্তন কৰাইছিল। ইয়াকে কোৱা হৈছিল 'নামসপ্তাহ'। এবাৰ দাশগণু মহাৰাজক 'নামসপ্তাহ' কৰিবলৈ ক'লে। দাশগণু মহাৰাজে উত্তৰ দিলে যে তেওঁ সেই কাৰ্য কৰিবলৈ ৰাজি আছে যদিহে এইটো আশ্বাস পাই যে ঠিক ৭ দিনৰ শেষত বিঠ্ঠল তেওঁৰ ওচৰত আৱিৰ্ভূত হয়। বাবাই তেতিয়া দাশগণুৰ বুকুত হাত থৈ ক'লে যে ভক্ত যদি অকপট আৰু একনিষ্ঠ হয় তেতিয়া হ'লে নিশ্চয় দৰ্শন দিবই। ডাকুৰ নাথৰ ডংকাপুৰী (ডাকোৰ), বিঠ্ঠলাৰ পান্ধাৰী, ৰণছোড়ৰ (কৃষ্ণ) দ্বাৰকা সকলোবোৰ ইয়াতেই (শিৰডিতে) আছে। দ্বাৰকা দৰ্শন কৰিবলৈ বেছি দূৰ যোৱাৰ দৰকাৰ নাই। বিঠ্ঠল কিবা বাহিৰৰ পৰা ইয়ালৈ আহিব নেকি? তেওঁ ইয়াতেই আছে। ভক্ত যেতিয়া প্ৰেমভক্তিত পূৰ্ণৰূপে আপ্লুত হৈ উঠে তেতিয়াই বিঠ্ঠলে শিৰডিত দেখা দিয়ে*।

নাম সপ্তাহৰ অন্তত বিঠ্ঠল কিদৰে সেইবাৰ সঁচাকৈয়ে আৱিৰ্ভূত হৈছিল সেই কথাই কৈছো। কাকা চাহেব দীক্ষিতে নিত্য নৈমিত্তিক নিয়মানুযায়ী গা-পা ধুই ধ্যানত বহিছে। ধ্যানত তেখেতে বিঠ্ঠলৰ দৰ্শন লাভ কৰিলে। তেওঁ দুপৰীয়া

যেতিয়া বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে গৈছিল, বাবাই তেওঁক সুধিছিল— 'বিঠ্যল পাতিল আহিছিলনে? তেওঁক দৰ্শন কৰিলেনে? তেওঁ কিন্তু ভীষণ বেয়া মানুহ। জোৰ কৰি তেওঁক ধৰি ৰাখিবা, নহ'লে অলপ অন্যমনস্ক হ'লেই পলাই যাব। এই ঘটনাটো পুৰা ঘটিছিল। দুপৰীয়া পুনৰবাৰ বিঠ্যল দৰ্শন হ'ল। অন্য ঠাইৰ পৰা এজন ফেৰিৱালা ২৫/৩০টা বিঠোবাৰ ছবি বিক্ৰী কৰাৰ বাবে তাত উপস্থিত হৈছিল। কাকাচাহেবে তেওঁৰ ধ্যানত যি মূৰ্তি দৰ্শন কৰিছিল, এই ছবি আছিল তাৰ হুবহু প্ৰতিকৃতি। তাকে দেখি আৰু বাবাৰ কথা স্মৰণ কৰি কাকাচাহেবে বিস্ময়াভিভূত আৰু আনন্দিত হ'ল আৰু তাৰে এখন ছবি কিনি তেওঁৰ পূজাৰ বেদীত স্থাপন কৰিছিল।

❑ ভগৱন্তৰাও ক্ষীৰ সাগৰৰ কাহিনী

বিঠ্যলৰ পূজা-অৰ্চনা বাবাৰ যে কিমান প্ৰিয় আছিল সেই কথাৰ দৃষ্টান্ত ভগৱন্তৰাও ক্ষীৰসাগৰৰ কাহিনীৰ পৰা পাব পাৰি। ভগৱন্তৰাওৰ বাবা বিঠোবাৰ এজন ভক্ত আছিল আৰু প্ৰতি বছৰে তেওঁ পান্ধাৰপুৰলৈ তীৰ্থযাত্ৰাত গৈছিল। নিজৰ ঘৰতো বিঠোবাৰ মূৰ্তিত তেওঁ পূজা কৰিছিল। কিন্তু তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত তেওঁৰ পুত্ৰই পূজা-অৰ্চনা, তীৰ্থযাত্ৰা, শ্ৰাদ্ধানুষ্ঠান সকলো কাৰ্য বন্ধ কৰি দিছিল। ভগৱন্তৰাও যেতিয়া শিৰডিলৈ আহিছিল বাবাই ভগৱন্তৰাওৰ দেউতাকৰ কথা স্মৰণ কৰি কৈছিল— 'তেওঁৰ দেউতাক মোৰ বৰ প্ৰিয় বন্ধু আছিল। সেইবাবেই তেওঁৰ পুত্ৰক ইয়ালৈ টানি আনিছো। তেওঁ কেতিয়াও নৈবেদ্য নিদিয়ে, সেয়ে বিঠ্যল আৰু মই দুয়ো অনাহাৰে থাকো। সেইবাবেই তেওঁক ইয়ালৈ আনিছো। এতিয়া তেওঁক ভালদৰে বুজাই-বঢ়াই পুনৰ পূজাত বহুৱাম।

❑ দাশগণুৰ প্ৰয়াগ-স্নান

হিন্দুসকলে ভাবে যে গংগা-যমুনাৰ সংগমস্থল প্ৰয়াগতীৰ্থত স্নান কৰিলে পুণ্য হয় আৰু সেয়েহে হাজাৰ হাজাৰ তীৰ্থযাত্ৰীয়ে বিশেষ বিশেষ সময়ত তালৈ গৈ পুণ্যস্নান কৰে। এবাৰ দাশগণুৱে প্ৰয়াগ-স্নানৰ ইচ্ছা কৰি বাবাৰ ওচৰত অনুমতি প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। বাবাই তেওঁক ক'লে— 'ইমানদূৰ যোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই'। বিশ্বাসত লোৱা যে এই ঠায়েই আমাৰ বাবে প্ৰয়াগ।' কি আচৰিত! দাশগণুই বাবাৰ চৰণত মূৰ থোৱাৰ লগে লগেই বাবাৰ চৰণৰ দুটা আঙুলিৰ কাষেৰে গংগা-যমুনা বৈ

আহিবলৈ ধৰিলে। এই অলৌকিক, অতি আচৰিত কাণ্ড দেখি দাশগণুৰ ভক্তি আৰু প্ৰেমানুভূতিত অভিভূত হৈ চকুৰ পানী নিৰ্গত হ'বলৈ ধৰিলে। অন্তৰৰ প্ৰেৰণাত তেওঁ তেতিয়া যি কৈছিল সেয়া লগে লগে এটা সুমধুৰ সংগীত হৈ উঠিল, এয়া বাবাৰ মহিমাময় লীলা-কীৰ্তন।

❑ সাইবাবাৰ নিৰ্মল চিন্তাধাৰা আৰু শিৰডিলৈ প্ৰথম আগমন

সাইবাবাৰ পিতৃ-মাতৃ পৰিচয়, জন্ম বা জন্মস্থান সম্বন্ধে কোনেও একো নাজানিছিল। এই সম্বন্ধে বহু অনুসন্ধান কৰা হৈছে। বাবাৰ লগতে অন্যান্য লোককো বহু প্ৰশ্ন কৰা হৈছে কিন্তু সন্তোষজনক কোনো উত্তৰ বা তথ্য আজিলৈকে পোৱা হোৱা নাই। বাস্তৱিকতে এই বিষয়ে আমি একোকেই নাজানো। নামদেৱ আৰু কবীৰে সাধাৰণ মানুহৰ দৰে জন্মগ্ৰহণ কৰা নাছিল। ভীমৰথী নদীৰ পাৰত নামদেৱক দেখা পাইছিল গণাই আৰু ভাগীৰথী নদীৰ পাৰত কবীৰক পাইছিল তমালে। সাইবাবাৰ বৃত্তান্তও ঠিক একেইধৰণৰ। ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে তেখেতে প্ৰথমে নিজকে প্ৰকাশ কৰিছিল শিৰডিৰ এজোপা নিমগছৰ তলত, তেতিয়া তেওঁ ১৬ বছৰীয়া যুৱক আছিল। সেই সময়তেই তেওঁক দেখিলে ভাব হৈছিল যেন তেওঁ ব্ৰহ্মজ্ঞানেৰে পৰিপূৰ্ণ। পাৰ্থিৱ সম্পদৰ ওপৰত সপোনতো তেওঁৰ কোনো কামনা-বাসনা জাগৃত নহৈছিল। মায়া-মোহক তেওঁ পদাঘাত কৰিছিল আৰু মুক্তি বা মোক্ষই তেওঁৰ পদসেৱা কৰিছিল। শিৰডিৰ নানা চোপদাৰৰ বৃদ্ধা মাতৃৰ মুখেৰে বাবাৰ বিষয়ে উপৰিউক্ত বৰ্ণনাখিনি শুনিবলৈ পোৱা গৈছিল। এই কমবয়সীয়া, গৌৰবৰ্ণ, সুশ্ৰী আৰু সপ্ৰতিভ বালকটিক সৰ্বপ্ৰথমে নিমগছৰ তলত আসন পাতি বহি থকা দেখা গৈছিল। ইমান অল্পবয়সীয়া বালকজনে শীত-তাপ পাহৰি এইদৰে কঠোৰ কৃচ্ছ্ৰ সাধনাত বহা দেখি গাঁৱৰ মানুহবোৰ আচৰিত হৈ গৈছিল। দিনৰ ভাগতো ল'ৰাজনে কাৰো লগত মিলা-মিছা নকৰিছিল আৰু ৰাতিও কাকো ভয় নকৰিছিল। মানুহবোৰ আচৰিত হৈছিল আৰু ভাবিছিল ল'ৰাটি ক'ৰ পৰা আহিল? ল'ৰাজনৰ দৈহিক ৰূপ আৰু চাল-চলন ইমান সুন্দৰ আছিল যে দেখিলেই সকলোৱে তেওঁক ভাল পাই পেলাইছিল। কাৰো ঘৰৰ পদূলিলৈ তেওঁ নগৈছিল। সকলো সময়তে নিমগছজোপাৰ তলতেই বহি কটাইছিল। বাহিৰৰ পৰা তেনেই সৰু ল'ৰা যেন লাগিলেও তেওঁৰ কাম-কাজৰ নমুনাত বুজা গৈছিল যে তেওঁ প্ৰকৃততে এক

মহান আত্মা। তেওঁ আছিল ধীৰ মানসিকতাৰ মূৰ্ত প্ৰতীক আৰু সকলোৰে বাবে দুৰ্বোধ্য প্ৰহেলিকাস্বৰূপ। এদিনৰ ঘটনা— ভগৱান খাণ্ডোবাই কোনোবা এজন ভক্তৰ দেহত প্ৰৱেশ কৰিছিল আৰু সাধাৰণ মানুহে সেই ভক্তজনক প্ৰশ্ন সুধিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল— 'দেৱ, আপুনি অলপ খা-খবৰ কৰি চাওকচোন এই ল'ৰাজন কোন সৌভাগ্যশালী পিতৃৰ পুত্ৰ আৰু ক'ৰ পৰা বা আহিছে ইয়ালৈ?' ভগৱান খাণ্ডোবাই তেওঁলোকক কোৰ এখন আনি এটুকুৰা ঠাইত খান্দিবলৈ ক'লে। খন্দাৰ পিছত দেখা পালে ইটাৰ টুকুৰা আৰু তাৰ তলত এখন সমতলীয় শিলৰ ঢাকনি। যেতিয়া সেই ঢাকনিখন গুচাই দিলে, তেতিয়া দেখা পালে এটা সুৰংগ আৰু সুৰংগৰ ভিতৰত চাৰিটা চাকি জ্বলি আছে। লাহে লাহে দেখিলে সুৰংগৰ তলত মাটিৰ মাজত এটা প্ৰকাণ্ড ভাণ্ডাৰ। তাত দেখা পালে গো-মুখাকৃতিৰ কিছুমান সামগ্ৰী, কাঠৰ ব'ৰ্ড, নেকলেচ ইত্যাদি। খাণ্ডোবাই তেতিয়া ক'লে— 'এই ল'ৰাজনে ইয়াত ১২ বছৰ কঠোৰ তপস্যা কৰিছিল। পিছত সেই ল'ৰাজনক তেওঁলোকে এই সম্বন্ধে প্ৰশ্ন সুধিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। কিন্তু ল'ৰাজনে তেওঁলোকক ক'লে যে সেইটো তেওঁৰ গুৰুজনাৰ পবিত্ৰ ঠাই— তেওঁৰ পবিত্ৰ মন্দিৰ। ঠাই টুকুৰাক তেওঁলোকে যেন সযত্নে ৰাখে। তেতিয়া সুৰংগটো আকৌ আগৰ নিচিনাকৈ ঢাকনি দি বন্ধ কৰি ৰখা হ'ল। আঁহত আৰু ডিমৰু গছক যিদৰে পবিত্ৰ জ্ঞান কৰা হয়; তেনেদৰে বাবাই এই নিম গছজোপাক পবিত্ৰ জ্ঞান কৰিছিল আৰু ভাল পাইছিল। মালসাপতি আৰু অন্যান্য শিৰডি ভক্তসকলে এই ঠাই টুকুৰাক বাবাৰ গুৰুদেৱৰ সমাধিস্থল বুলি ভাবিছিল আৰু সেৱা কৰিছিল।

❑ তিনিটা ওৱাড়া বা ঘৰ

১। এই নিমগছৰ তল আৰু চৌপাশৰ মাটিখিনি শ্ৰীহৰি বিনায়ক সাথে কিনি ইয়াত এটা প্ৰকাণ্ড অট্টালিকা নিৰ্মাণ কৰে। নাম দিয়া হৈছিল 'সাথেৰ ওৱাড়া বা ভৱন' এই ভৱনটিয়েই তালৈ অহা প্ৰতিজন তীৰ্থযাত্ৰীৰ বাবে বিশ্ৰামৰ থল হৈ পৰিছিল। নিম গছজোপাৰ তলৰ চৌদিশে ওখ বেদী আৰু চিৰি তৈয়াৰ কৰি এটা কোঠা তৈয়াৰ কৰি দিছিল। চিৰিৰ ধাপৰ তলত আছিল এটা দক্ষিণমুখী থাক বা খাঁজ। ভক্তসকলে সেই বেদীৰ ওপৰত উত্তৰমুখী হৈ বহে। সাধাৰণ লোকৰ বিশ্বাস আছিল যে যদি ইয়াত বৃহস্পতি আৰু শুক্ৰবাৰে গধূলি কোনোবাই ধূপ জ্বলায়,

তেতিয়াহ'লৈ ঈশ্বৰৰ আশীৰ্বাদত তেওঁ সুখী হ'বই। এই সাথেৰ ঘৰবোৰ বহু পুৰণি আৰু জৰাজীৰ্ণ হৈ যোৱাৰ বাবে সংস্কাৰৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছিল। বৰ্তমানে সাই-সংস্থানৰ ফালৰ পৰা ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয় সংস্কৰণ, পৰিবৰ্জন আৰু পৰিবৰ্ধন কৰা হৈছে।

২। তাৰ কিছু বছৰৰ পিছত 'দীক্ষিতৰ ওৱাৰা' নামেৰে আৰু এটা ঘৰ প্ৰস্তুত হৈছিল। বোম্বেৰ শ্ৰীকাকাচাহেৰ দীক্ষিত ইংলেণ্ডত থকা সময়ত এটা দুৰ্ঘটনাৰ ফলত ভৰিত গুৰুতৰভাৱে আঘাত পাইছিল। কোনোমতেই সেই অসুস্থতাৰ পৰা তেওঁৰ আৰোগ্য লাভ হোৱা নাছিল। শ্ৰীনানাচাহেৰ চন্দোৰকৰে তেওঁক সাইবাবাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ক'লে। ১৯০৯ চনত তেখেতে সাইবাবাক লগ পাবলৈ আহিছিল আৰু তেওঁক অনুৰোধ কৰিছিল যাতে ভৰিৰ অসুখৰ বিপৰীতে তেওঁৰ মনৰ অসুখখিনিক দূৰ কৰে যেন। সাইবাবাৰ দৰ্শন পাই তেওঁ ইমান আনন্দিত হৈছিল যে তেওঁ শিৰডিতেই বসবাস কৰিবলৈ স্থিৰ কৰিলে আৰু নিজৰ লগতে ভক্তসকলৰ বাবে এটা ঘৰ তৈয়াৰ কৰিলে। এই ঘৰটোৰ ভেটি স্থাপিত হৈছিল ১৯১০ চনৰ ১০ ডিচেম্বৰত। এই দিনটোত আৰু দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ঘটনা ঘটিছিল।

(ক) শ্ৰীদাদাচাহেৰ খাপাৰ্দেক ঘৰলৈ উভতিবলৈ অনুমতি দিয়া হৈছিল আৰু

(খ) চাবাড়িত ৰাতিৰ আৰতি আৰম্ভ হ'ল দীক্ষিতৰ ঘৰ সম্পূৰ্ণ তৈয়াৰী হ'ল আৰু ১৯১১ চনৰ ৰাম নৱমীৰ দিনা যথোচিত অনুষ্ঠানসহ গৃহ প্ৰৱেশ হৈছিল।

৩। তাৰ পিছত আৰু এটা প্ৰাসাদসদৃশ ঘৰ তৈয়াৰ কৰিছিল বোম্বাইৰ বিখ্যাত কোটিপতি শ্ৰীবুটি চাহেবে। যথেষ্ট ধন খৰচ কৰি এই অট্টালিকা তৈয়াৰ কৰিছিল। এই অৰ্থব্যয় সাৰ্থক হোৱা বুলি এইকাৰণেই ক'ব পাৰি যে বাবাৰ মৃতদেহ ইয়াতেই সমাধিস্থ হৈছিল। বুটিৰ এই ঘৰটিকে বৰ্তমানে সমাধি মন্দিৰ নামেৰে অভিহিত কৰা হয়। এতিয়া য'ত সমাধি মন্দিৰ হৈছে আগতে তাত এখন বাগিচা আছিল। বাবাই সেই বাগিচাত পানী দিছিল আৰু চোৱাচিতা কৰিছিল।

বামন তাতিয়াৰ সহায়ত বাবাৰ বাগিচা পৰিচৰ্যাৰ কাহিনী, শিৰডিত বাবাৰ সাময়িক অনুপস্থিতি আৰু চাঁদ পাতিলৰ বিয়াৰ বৰযাত্ৰীসকলৰ লগত বাবাৰ পুনৰাগমন, দেৱকীদাস, জানকীদাস আৰু গংগাগীৰৰ সাহচৰ্য, মোহ তাম্বলীৰ লগত বাবাৰ কুস্তি প্ৰতিযোগিতা, মছজিদত তেখেতৰ বাসস্থান; শ্ৰীডেংগালে আৰু

অন্যান্য ভক্তসকলৰ প্ৰেম আৰু অন্যান্য ঘটনা ইত্যাদি পৰৱৰ্তী পৰিচ্ছেদত বৰ্ণনা কৰা হ'ব।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

* *থানাৰ (Thana) অৱসৰপ্ৰাপ্ত মামলাৎদাৰ (কৰ্টৰ চৰকাৰী কৰ্মচাৰী) শ্ৰী বি.ভি. দেওৱে তেখেতৰ গৱেষণাত প্ৰমাণিত কৰিছে যে পান্ধাৰপুৰৰ সীমাতেই শিৰডি আৰু দ্বাৰকাৰ দক্ষিণ প্ৰান্ততেই পান্ধাৰপুৰ অৱস্থিত। সেয়েহে শিৰডিক দ্বাৰকা বুলিও ক'ব পাৰি (সাইলীলা, ১৪ নং খণ্ড সংখ্যা ১, ২, ৩ দ্ৰষ্টব্য)। দ্বাৰকাৰ আন এক সংজ্ঞাও পোৱা যায়। শ্ৰী কে, নাৰায়ণ আয়াৰে তেখেতৰ "ভাৰতবৰ্ষৰ শাশ্বত ইতিহাস" নামৰ গ্ৰন্থত "স্কন্ধ-পুৰাণ" উদ্ধৃত কৰি উল্লেখ কৰিছে (২ নং প্ৰথম অংশ, পৃষ্ঠা ৯০) ঃ-*

চতুৰ্ণামপি বৰ্গাণাং যত্ৰ দ্বাৰণি গৰ্বতঃ।

অতো দ্বাৰাবতীম্যুক্তা বিদ্বদ্ভিস্তত্ত্ববেদিভিঃ।।

চতুৰ্বৰ্ণৰ (ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, বৈশ্য আৰু শূদ্ৰ) সকলো জনসাধাৰণৰ চাৰিটা পুৰুষাৰ্থ (ধৰ্ম, অৰ্থ, কাম আৰু মোক্ষ) সাধনৰ দুৱাৰ যি স্থানত মুক্ত হৈ থাকে তাকেই জ্ঞানী দাৰ্শনিকসকলে "দ্বাৰকা" নামেৰে অভিহিত কৰে। বাবাৰ "শিৰডিৰ মছজিদ" কেৱল চতুৰ্বৰ্ণৰ লোকৰ বাবেই যে খোলা আছিল তেনে নহয় বৰং অধঃপতিত, অস্পৃশ্য, ভাগোজী সিন্ধেৰ দৰে কুষ্ঠ ৰোগীৰ বাবেও মুক্ত আছিল। সেয়েহে এই ঠাইক যথাযথভাৱে দ্বাৰকা বোলা হৈছে।

পৰিচ্ছেদ-৫

চাঁদ পাতিলৰ বিয়াৰ বৰযাত্ৰীৰ লগত বাবাৰ প্ৰত্যাবৰ্তন— 'সাই নামে স্বাগত-অভিবাদন— অন্যান্য সাধুসকলৰ লগত সংযোগ— বাবাৰ পোছাক-পৰিচ্ছদ আৰু দৈনন্দিন কৰ্মসূচী— পাদুকাৰ কাহিনী— মোহদিনৰ লগত কুস্তি প্ৰতিযোগিতা আৰু জীৱনৰ পৰিৱৰ্তন— পানীক তেললৈ ৰূপান্তৰিতকৰণ— নকল গুৰু জাবহৰ আলী।

❑ চাঁদ পাতিলৰ বিয়াৰ বৰযাত্ৰীৰ সৈতে প্ৰত্যাবৰ্তন

আগৰ পৰিচ্ছেদত যিদৰে উল্লেখ কৰা হৈছিল সেই অনুসাৰে বাবাৰ সাময়িক অনুপস্থিতিৰ পিছত শিৰডিলৈ পুনৰাগমণৰ কাহিনী ক'ম।

ঔৰংগাবাদ জিলাৰ (নিজাম ৰাজ্য) 'ধূপ' গাঁৱত চাঁদ পাতিল নামেৰে এজন অৱস্থাপন্ন মুছলমান ভদ্ৰলোকে বাস কৰিছিল। এবাৰ ঔৰংগাবাদলৈ যোৱাৰ পথত তেওঁৰ ঘোটকী অৰ্থাৎ ঘোঁৰাজনী হেৰাল। দুমাহ ধৰি তেওঁ অক্লান্তভাৱে অনুসন্ধান চলালে। কিন্তু ঘোটকীৰ একো সন্ধেদ নাপালে। হতাশ হৈ জিনখনকেই কান্ধত লৈ তেওঁ ঔৰংগাবাদৰ পৰা উভতি আহিছিল। চাৰে চাৰি ক্ৰোশ উভতি অহাৰ পিছত পথৰ দাঁতিত এজোপা আম গছৰ তলত এজন অদ্ভুতধৰণৰ মানুহক বহি থকা দেখিলে। তেওঁৰ মূৰত টুপি, শৰীৰত দীঘলীয়া (কফ্‌নী) কান্ধত এডাল সৰু লাঠি। ধূমপানৰ বাবে তেখেতেও চিলিম প্ৰস্তুত কৰিছিল। চাঁদ পাতিলক বাটেদি গৈ থকা দেখি তেওঁক মাত দিলে আৰু অলপ ধূমপান কৰি বিশ্ৰাম লৈ যাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। এই অদ্ভুত ফকীৰজনে তেওঁৰ জিনখনৰ কথা সোধোতে চাঁদ পাতিলে তেওঁক ক'লে যে সেইটো তেওঁৰ হেৰুওৱা ঘোঁৰাজনীৰ জিন। ফকীৰজনে তেতিয়া তেওঁক ওচৰৰ নলাৰ কাষলৈ গৈ বিচাৰিবলৈ ক'লে। নলাৰ কাষলৈ গৈ তেওঁ আচৰিত হ'ল, ঘোঁৰাজনী তাতেই আছে। চাঁদ পাতিলে ভাবিলে— এইজনা ফকীৰতো সাধাৰণ মানুহ নহয়, এখেত নিশ্চয় এজন ডাঙৰ সাধু। ঘোঁটকী লগত

লৈ ফকীৰৰ ওচৰলৈ উভতি আহিল। ছিলিম প্ৰস্তুত আছিল যদিও দুবিধ সামগ্ৰীৰ অভাৱ হৈছিল— (১) জুই, (২) যি কাপোৰৰ টুকুৰাৰে (চাফী) ছিলিম টনা হ'ব সেইখন ভিজাই ল'বৰ বাবে পানী। ফকীৰে তেওঁৰ হাতত থকা চেপেনাদালেৰে মাটিৰ বুকুত জোৰেৰে খোঁচ মাৰি দিলে। লগে লগে এটুকুৰা জ্বলন্ত কয়লাৰ অঙঠা ওলাই আহিল। ফকীৰে ছিলিমৰ ওপৰত অঙঠা টুকুৰা থ'লে, তাৰ পিছত তেখেতে সৰু লাঠি এডাল মাটিত সুমুৱাই দিলে। এইবাৰ পানী ওলাবলৈ ধৰিলে। ফটাকানি (চাফী) খন ভিজাই লৈ ছিলিমৰ চাৰিওপিনে মেৰিয়াই ল'লে। এইবাৰ গোটেইখিনি প্ৰস্তুত হোৱাৰ পিছত ফকীৰে ছিলিমত টান দিলে আৰু চাঁদ পাতিলকো ধূমপান কৰিবলৈ ক'লে। এইবোৰ দেখি চাঁদ পাতিল বিস্ময়ত অভিভূত হৈ পৰিল। তেওঁ ফকীৰক তেওঁৰ ঘৰলৈ আতিথ্যৰ বাবে আমন্ত্ৰণ জনালে। পিছৰ দিনাই ফকীৰ পাতিলৰ ঘৰত উপস্থিত হ'ল আৰু কিছু সময় তেওঁৰ ঘৰতে কটালে। এইজনা পাতিল ধূপ গাঁৱৰ এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰী আছিল। পাতিলৰ খুলশালিয়েকৰ বিয়াৰ ব্যৱস্থা হৈছিল শিৰডিৰ এজনী ছোৱালীৰ লগত। সেইবাবে পাতিল বিবাহ সম্পৰ্কীয় বিষয়ৰ বাবে শিৰডিলৈ যোৱাৰ বাবে প্ৰস্তুত হৈছিল। ফকীৰেও সেই বৰযাত্ৰী দলৰ লগ ল'লে। বিয়া ভালদৰে সম্পন্ন হ'ল। বৰযাত্ৰী দলো ধূপলৈ উভতি গ'ল। কিন্তু ফকীৰ অকলেই শিৰডিত থাকি গ'ল চিৰকালৰ বাবে।

❑ ফকীৰে কেনেকৈ 'সাই' নাম পাইছিল

যেতিয়া বৰযাত্ৰী শিৰডি পালেগৈ তেতিয়া তেওঁলোক খাণ্ডোবাৰ মন্দিৰৰ ওচৰত ভগত মালসাপতিৰ মাটিত থকা এজোপা বটগছৰ তলত গৰু গাড়ীৰ পৰা নামিছিল। মন্দিৰ প্ৰাংগণত গাড়ীৰ পৰা গৰুবিলাকক খুলি দিয়া হ'ল। অন্যান্যসকলৰ লগতে ফকীৰো গাড়ীৰ পৰা নামিল। এইজনা ডেকা ফকীৰক দেখি ভগত মালসাপতিয়ে তেওঁক প্ৰথমে স্বাগত সম্ভাষণ জনাই ক'লে 'ইয়া সাই' (স্বাগত সাই)। অন্যান্য সকলোৱে তেওঁক তেতিয়া 'সাই' বুলিয়ে সম্বোধন কৰিছিল আৰু তাৰ পিছৰ পৰাই তেখেত সাইবাবা নামেৰে পৰিচিত হৈ পৰিল।

❑ অন্যান্য সাধুসকলৰ লগত সংযোগ

সাইবাবাই মছজিদত থাকিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবা তালৈ অহাৰ বহু বছৰ আগৰ পৰাই শিৰডিত দেৱীদাস নামৰ সাধু এজনে বাস কৰিছিল। বাবাই তেওঁৰ

সংগ খুব ভাল পাইছিল। মাৰুতী মন্দিৰত বা চাবাড়িত দুয়ো একেলগে আছিল আৰু কেতিয়াবা অকলেও আছিল। তাৰ পিছত জানকীদাস নামেৰে আৰু এজন সাধু আহিল। বাবাই তেওঁৰ লগত কথা পাতিয়ে বেছিভাগ সময় কটাইছিল। জানকীদাসো বাবাৰ ওচৰলৈ আহিছিল। তেনেকৈয়ে পুন্তাগ্নৰ পৰা গংগাগীৰ নামৰ এজন বৈশ্য গৃহিণী সাধু প্ৰায়ে শিৰডিলৈ আহিছিল। তেওঁ প্ৰথম যেতিয়া সাইবাবাক তাত দেখিলে তেতিয়া বাবাই মাটিৰ কলহত পানী ভৰাই কঢ়িয়াই নি বাগিচাত দিছে। গংগাগীৰে আচৰিত হৈ মন্তব্য কৰিছিল— 'শিৰডিৰ আশীৰ্বাদ ধন্য; কাৰণ, এটি দামী ৰত্ন তেওঁ পাইছে। এইজন মানুহে আজি পানী কঢ়িয়াইছে হয় কিন্তু এখেত সাধাৰণ মানুহ নহয়। এই ঠাইখনৰ সৌভাগ্য আৰু গুণাৱলীৰ বাবে এনেকুৱা সম্পদ পাইছে।' আক্কালকোট মহাৰাজৰ শিষ্য, আনন্দনাথ নামেৰে যেবালা মঠৰ এজন প্ৰসিদ্ধ সাধু এবাৰ শিৰডিৰ কিছুমান মানুহৰ লগত আহিছিল। তেওঁ যেতিয়া সাইবাবাক সন্মুখত দেখিলে, তেতিয়া সকলোৰে সন্মুখত তেওঁ ক'লে— 'বাস্তৱিকতে এটি দামী হীৰাৰ টুকুৰা'। দেখাত যদিও সাধাৰণ মানুহ যেন লাগে, কিন্তু ই সাধাৰণ শিল নহয়— এটুকুৰা মূল্যৱান হীৰা। অতি সোনকালে তোমালোকে এই কথা উপলব্ধি কৰিব পাৰিবাহঁক। এইখিনি কৈয়ে তেওঁ যেবালা মঠলৈ প্ৰত্যাৱৰ্তন কৰিছিল। উল্লেখযোগ্য যে এই মন্তব্যবোৰ কৰাৰ সময়ত সাইবাবা কিশোৰ বয়সৰ আছিল।

❑ বাবাৰ পোছাক-পৰিচ্ছদ আৰু দৈনন্দিন কাৰ্যসূচী

কম বয়সতেই বাবাই দীঘল চুলি ৰাখিছিল। কেতিয়াও চুলি কটোৱা নাছিল। খেলুৱৈ বা মল্লযুঁজ কৰা লোকৰ দৰে পোছাক পৰিধান কৰিছিল। শিৰডিৰ পৰা ৩ মাইল দূৰৱৰ্তী ৰাহাতালৈ যেতিয়া গৈছিল, তেতিয়া তাৰপৰা জেণ্ডু, জাঁই, যুঁতি ফুলৰ গুটি আনিছিল। শুকান মাটি পৰিষ্কাৰ কৰি খান্দি মিহি কৰি গুটিবোৰ সিঁচি দিছিল আৰু নিতৌ পানী দিছিল। বামন তাতীয়া নামৰ এজন ভক্তই নিতৌ দুটা মাটিৰ কলহসদৃশ পাত্ৰ যোগান ধৰিছিল। বাবাই নিজেই সেই কলহেৰে পানী আনি গুটিবোৰত দিছিল। কুঁৱাৰ পৰা পানী তুলি নিজে কান্ধত লৈ আহিছিল। সন্ধিয়া মাটিৰ পাত্ৰ দুটি নিমগছজোপাৰ তলত থৈ দিছিল। কেঁচামাটিৰে তৈয়াৰী পাত্ৰ আছিল বাবেই নিমগছৰ গুৰিত থোৱাৰ লগে লগেই ভাঙি গৈছিল। পিছৰ দিনা তাতীয়াই পুনৰ নতুন দুটা মাটিৰ পাত্ৰ দিছিল। এইদৰেই তিনি বছৰ কাল সাইবাবাৰ

পৰিশ্ৰম আৰু পৰিচৰ্যাৰ ফলত তাত এখন ফুলৰ বাগান তৈয়াৰ হৈছিল। বৰ্তমান সেই ঠাইত এটা বিৰাট অট্টালিকা হৈছে,— যি বাবাৰ 'সমাধি মন্দিৰ' হিচাপে পৰিচিত। বৰ্তমান বহু ভক্ত প্ৰায়ে তালৈ যায় আৰু অট্টালিকাটো ব্যৱহাৰ কৰে।

❑ নিম গছৰ তলত পাদুকাৰ (পদ চিহ্ন) কাহিনী

ভাই কৃষ্ণজী আলিবাগ্‌কৰ নামৰ এজন ব্যক্তিয়ে আক্কালকোটৰ মহাৰাজৰ ভক্ত আছিল আৰু তেওঁ মহাৰাজৰ ছবিক পূজা কৰিছিল। তেওঁ এবাৰ আক্কালকোট (ছোলাপুৰ জিলাত) লৈ যাবলৈ মনস্থ কৰিলে। তালৈ গৈ মহাৰাজৰ পাদুকা (পদ চিহ্ন) দৰ্শন কৰি তেখেতৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাৰ্ঘ্যৰে পূজা নিবেদন কৰিব। কিন্তু তালৈ যোৱাৰ আগতেই তেওঁ এটি সপোন দেখিলে। সপোনত মহাৰাজে আৱিৰ্ভাৱ হৈ ক'লে— মই এতিয়া শিৰডিত অৱস্থান কৰিছো, তালৈ গৈ তুমি তোমাৰ পূজাভাগ অৰ্পণ কৰা। তেতিয়া ভাই কৃষ্ণজীয়ে তেওঁৰ নিজৰ পৰিকল্পনা পৰিবৰ্তন কৰি শিৰডিলৈ যাত্ৰা কৰিলে। বাবাৰ পূজা কৰি ছমাহ তাত থাকিল আৰু পৰম আনন্দিত হ'ল। এই স্বপ্ন দৰ্শনৰ স্মৃতিস্বৰূপে তেওঁ বাবাৰ পাদুকা তৈয়াৰ কৰি ১৮৩৪ শকাব্দত (১৯১২ খ্ৰীষ্টাব্দত) শাওণৰ এটা শুভ দিনত যথোপযুক্ত নিয়মেৰে এটি অনুষ্ঠান পাতি নিম গছজোপাৰ তলত প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। পাদুকা প্ৰতিষ্ঠাৰ কাম দাদা কেলকৰ আৰু উপাসনীৰ তত্ত্বাৱধানত সম্পন্ন হৈছিল। এজন দীক্ষিত ব্ৰাহ্মণ পূজাৰ বাবে নিয়োগ কৰা হৈছিল আৰু ভক্তসকলৰ ওপৰত ব্যৱস্থাপনাৰ ভাৰ দিয়া হৈছিল।

❑ এই কাহিনীৰ বিশদ বিৱৰণ

থানাৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত মামলাৎদাৰ আৰু বাবাৰ পৰম ভক্ত শ্ৰী বি. ভি. দেৱে এই বিষয়ত শ্ৰীসগুণ মেৰু নায়ক আৰু শ্ৰীগোবিন্দ কাম্‌লাকাৰ দীক্ষিতৰ ওচৰত অনুসন্ধান কৰিছিল আৰু পাদুকাৰ পূৰ্ণ বিৱৰণ 'সাই লীলা' মেগাজিনত (*২য় খণ্ড, ১ম সংখ্যা, পৃঃ ২৫*) প্ৰকাশ কৰিছিল। তাত এইদৰে লিখা হৈছিল—

১৮৩৪ শকাব্দত (১৯১২ খ্ৰীষ্টাব্দত) ডাক্তৰ ৰমাৰাও কোঠাৰে নামৰ বোম্বাইৰ এজন চিকিৎসকে বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে শিৰডিলৈ আহিছিল আৰু লগত আহিছিল তেওঁৰ কম্পাউণ্ডাৰ আৰু কম্পাউণ্ডাৰৰ বন্ধু ভাই কৃষ্ণজী আলিবাগকৰ। কম্পাউণ্ডাৰ আৰু ভাই কৃষ্ণজী, গোবিন্দ দীক্ষিত আৰু সগুণ মেৰু নায়েকৰ লগত

খুব ঘনিষ্ঠ হৈ উঠিল। পৰস্পৰ আলোচনাৰ সময়ত তেওঁলোকৰ ভাব হ'ল যে, বাবাৰ শিৰডিলৈ আগমন আৰু নিম গছজোপাৰ তলত আসন গ্ৰহণৰ এটা স্মৃতিচিহ্ন ৰখা উচিত। তেওঁলোকে তেতিয়াই ঠিক কৰিলে যে এটি সাধাৰণ শিলৰ ওপৰত বাবাৰ পাদুকা স্থাপন কৰিব। একে সময়তে ভাইৰ বন্ধু কম্পাউণ্ডাৰ বাবুয়ে প্ৰস্তাৱ দিলে যে এই পৰিকল্পনাটো যদি ডাঃ কোঠাৰেক জনোৱা হয় তেতিয়াহ'লে তেওঁ এই কামৰ বাবে খুব সুন্দৰ পাদুকা তৈয়াৰ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিব। সকলোৰে এই প্ৰস্তাৱটো খুব মনঃপুত হ'ল আৰু ডাক্তৰবাবুক সেই অনুযায়ী জনোৱা হ'ল। তেওঁ শিৰডিলৈ আহি পাদুকাৰ নক্সা তৈয়াৰ কৰিলে আৰু খাণ্ডোবাৰ মন্দিৰত গৈ উপাসনী মহাৰাজক দেখুৱালে। উপাসনী মহাৰাজে সেই নক্সাতে পদুমফুল আৰু অনান্য ফুল, শংখ, পাত্ৰ আৰু মানুহৰ চিত্ৰ ইত্যাদি অংকন কৰি অধিক ধুনীয়া কৰি তুলিলে। লগতে প্ৰস্তাৱ দিলে যে নিম গছজোপাৰ মাহাত্ম্য আৰু বাবাৰ যৌগিক শক্তিৰ পৰিচয়সূচক নিম্নলিখিত শ্লোকটিক খোদিত কৰা যাওক। শ্লোকটি তলত দিয়া হ'ল—

'সদা নিম্ববৃক্ষস্য মূলাধিবাসাৎ
সুধাস্ৰাবিণং তিক্তমপ্যপ্ৰিয়ম্ তম্
তৰুম্ কল্পবৃক্ষাধিকং সাধয়ন্তম্
নমামীশ্বৰং সদগুৰুং সাইনাথম্।।*

উপাসনীৰ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হ'ল আৰু সেই অনুযায়ী সকলো ব্যৱস্থা কৰা হ'ল। বোম্বাইত পাদুকা তৈয়াৰী কৰি কম্পাউণ্ডৰৰ লগত শিৰডিলৈ পঠোৱা হ'ল। ১৫ শাওণ পূৰ্ণিমাৰ দিনা পাদুকা স্থাপন কৰিবলৈ বাবাই ক'লে। সেইদিনা পুৱা ১১ বজাত গোবিন্দ দীক্ষিতে শোভাযাত্ৰাসহ মূৰত পাদুকাযোৰ লৈ খাণ্ডোবাৰ মন্দিৰৰ পৰা দ্বাৰকামাইলৈ (মছজিদলৈ) লৈ আহিল। বাবাই পাদুকাযোৰ স্পৰ্শ কৰি ক'লে— 'এয়া হৈছে ভগৱানৰ শ্ৰীচৰণ'। তাৰ পিছত সেই পাদুকাযোৰ নিম গছৰ তলত প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সকলোকে নিৰ্দেশ দিলে।

ইয়াৰ এদিন আগত বোম্বাইৰ এজন পাৰ্চি ভক্ত পান্থ শেঠে মানিঅৰ্ডাৰযোগে ২৫ (পঁচিছ) টকা পঠিয়াইছিল। বাবাই সেই টকাখিনি পাদুকা প্ৰতিষ্ঠাৰ খৰচৰ বাবে দি দিলে। মুঠতে ১০০ মান টকা খৰচ হৈছিল। তাৰ ভিতৰত ৭৫ টকা চান্দা হিচাপে সংগ্ৰহ হৈছিল। প্ৰথম পাঁচবছৰ গোবিন্দ দীক্ষিতে পাদুকাৰ নিত্য পূজা-

অৰ্চনা সম্পন্ন কৰিছিল। তাৰ পিছত লক্ষণ কাচেশ্বৰ জখাৰীয়ে এই দায়িত্ব পালন কৰিছিল। প্ৰথম পাঁচ বছৰ ডাঃ কোঠাৰে চাকি জ্বলোৱাৰ বাবদ মাহে ২ টকাকৈ পঠিয়াইছিল আৰু পাদুকাৰ চাৰিওফালে ৰেলিং তেৰেঁই কৰাইছিল। ষ্টেছনৰ পৰা ৰেলিংখিনি শিৰডিলৈ অনাৰ খৰচ (চাৰে সাত টকা) আৰু চাল তৈয়াৰ কৰাৰ খৰচ শ্ৰীসগুণ মেৰু নায়েকে বহন কৰিছিল। এতিয়া জখাৰীয়ে পূজা কৰে আৰু সগুণ মেৰুৱে নৈবেদ্য অৰ্পণ আৰু সন্ধিয়া বন্তি আৰতি কৰে।

ভাই কৃষ্ণজী প্ৰথমে আক্কালকোটৰ মহাৰাজৰ ভক্ত আছিল। ১৮৩৪ শকাব্দত আক্কালকোটলৈ যোৱাৰ পথত তেওঁ শিৰডিত পাদুকা স্থাপনৰ উপলক্ষে সোমাইছিল। বাবাক দৰ্শন কৰাৰ পিছত বাবাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই ক'লে— 'ওহো, আক্কালকোটত কি আছে? কিয় যোৱা? তাৰ অধিষ্ঠিত মহাৰাজ ইয়াতেই আছে— স্বয়ং মই'। এই কথা শুনি ভাই আক্কালকোটলৈ আৰু যোৱা নাই। পাদুকা স্থাপনৰ পিছৰ পৰা প্ৰায়ে শিৰডিলৈ আহিছিল।

শ্ৰী বি. ডি. দেৱে উপসংহাৰত কৈছে হেমদপন্তে এই বিশদ বিৱৰণটো নাজানিছিল। জনা হ'লে 'সৎচৰিত' গ্ৰন্থত লিপিবদ্ধ কৰিবলৈ তেওঁ ভুল নকৰিলেহেঁতেন।

❑ মোহদিন তাম্বলিৰ লগত কুস্তি যুদ্ধ আৰু জীৱনযাত্ৰাৰ পৰিৱৰ্তন

বাবাৰ অন্যান্য কাহিনীৰ কথালৈ অহা যাওক। মোহদিন তাম্বলি নামেৰে এজন কুস্তিযোদ্ধা শিৰডিত আছিল। এবাৰ কিবা কাৰণত বাবা আৰু তেওঁৰ মাজত মতানৈক্য ঘটাত তেওঁলোকে পৰস্পৰ কুস্তি যুদ্ধৰ সন্মুখীন হয়। এই যুদ্ধত বাবা পৰাজিত হয়। তাৰ পিছৰ পৰাই বাবাই সেই পোছাক-পৰিচ্ছদ আৰু জীৱনযাত্ৰাৰ পৰিৱৰ্তন ঘটায়। তেখেতে লেংটি আৰু কফ্‌নি (আলখাল্লা = দীঘল আৰু ঢিলা চোলা বিশেষ) পৰিধান কৰিছিল আৰু মূৰত এটুকুৰা কাপোৰ বান্ধিছিল। বহিবৰ বাবে এখন কঠ আৰু শোৱাৰ বাবেও এখন কঠ গ্ৰহণ কৰিলে। পুৰণি কাপোৰ পিন্ধিয়ে সন্তুষ্ট আছিল। তেওঁ সদায় কৈছিল— 'ৰাজত্বতকৈ দৰিদ্ৰতা বহুত ভাল— আভিজাত্যতকৈ শতগুণে ভাল। ভগৱান সদায় দুখীয়াৰ সংগী'। গংগাগীয়েও কুস্তি খুব ভাল পাইছিল। এবাৰ কুস্তি কৰি থাকোতে তেওঁৰ মনত বৈৰাগ্যৰ ভাব

উপজে আৰু ঠিক সেই সময়তে তেওঁ এজন সুদক্ষ যোগীৰ কণ্ঠস্বৰ শুনিবলৈ পায়। তেওঁ আদেশ দিয়ে যে ভগৱানৰ সাধনাত অবিচলিতভাৱে নিযুক্ত থাকি গংগাগীয়ে যেন এই দেহ ক্ষয় কৰিব পাৰে। সেইবাবে তেখেতেও সংসাৰ ত্যাগ কৰি পৰমাত্মা তত্ত্ব সন্ধানত প্ৰবৃত্ত হৈছিল আৰু পুন্তাপ্পৰ ওচৰত নৈৰ পাৰত এটা মঠ নিৰ্মাণ কৰি শিষ্যসকলৰ সৈতে থাকিবলৈ লয়। সাইবাবাই সাধাৰণতে মানুহৰ লগত বেছি কথা কোৱা বা মিলা-মিছা কৰা নাছিল। কেৱল প্ৰশ্ন কৰিলে উত্তৰ লগে লগে দিছিল। দিনৰ বেলা সাধাৰণতে নিম গছজোপাৰ তলতেই বহিছিল। কেতিয়াবা মাজে মাজে গাঁৱৰ সীমাত নিজৰাৰ পাৰত থকা এজোপা গছৰ ছাঁত বহিছিলগৈ। আবেলি ইফালে-সিফালে ফুৰিছিল, মাজে মাজে নিমগাঁৱলৈ গৈছিল। তাত ত্ৰিম্বকজী ডেংগালৰ ঘৰত গৈ উপস্থিত হৈছিল। শ্ৰীযুক্ত বাবাচাহেবক বাবাই খুব ভাল পাইছিল। তেওঁৰ সৰু ভায়েক নানাচাহেবে দ্বিতীয়বাৰ বিয়া কৰোৱা সত্ত্বেও অপুত্ৰক আছিল। সাইবাবাক দৰ্শন কৰাৰ বাবে নানাচাহেবক বাবা চাহেবেই পঠিয়াইছিল। কিছুদিনৰ পিছত বাবাৰ কৃপাত নানা চাহেবৰ এটা পুত্ৰ সন্তান জন্ম হ'ল। ইয়াৰ পিছত সাইবাবাক দেখা কৰিবলৈ দলে দলে মানুহ আহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু বাবাৰ যশস্যা চাৰিওফালে বিয়পি পৰিছিল। এই খ্যাতি আহমদনগৰ পৰ্যন্ত পাইছিলগৈ। তাৰ পৰা তেতিয়া নানাচাহেব চন্দোৰকৰ, কেশৱ চিদাম্বৰ আৰু অন্য বহুতে শিৰডিলৈ আহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। দিনৰভাগত বাবা ভক্তৰ দ্বাৰা পৰিবেষ্টিত হৈ থাকে আৰু ৰাতি হ'লে পুৰণা মছজিদটোত শুই থাকেগৈ। সেই সময়ত বাবাৰ বয়-বস্তুৰ ভিতৰত আছিল এটা ছিলিম, কিছু পৰিমাণে ধঁপাত, এটা টিনৰ পাত্ৰ, দীঘল চোলা বা আলখাল্লা, মূৰত বান্ধিবলৈ এখন কাপোৰ আৰু এডাল 'সাত্‌কা' বা সৰু লাঠি, যিডাল তেওঁ সকলো সময়তে লগত ৰাখিছিল। মূৰত বন্ধা কাপোৰখন বেণী এডালৰ দৰে পকোৱা থাকে আৰু নহ'লে কাণৰ পিছফালে পিঠিৰ ওপৰত ওলমি থাকে। কেইবাসপ্তাহলৈ এই কাপোৰবোৰ ধোৱা-পখলা কৰাটো সম্ভৱ নাছিল। তেওঁ জোতা বা চেণ্ডেল পিন্ধা নাছিল। দিনৰ বেছিভাগ সময়ত কঠখনৰ ওপৰতেই বহিছিল। লেংটি পিন্ধিছিল আৰু শীতৰ পৰা হাত সাৰিবলৈ দক্ষিণমুখী হৈ 'ধুনি' জ্বলাই বহিছিল। তেওঁ বাওঁহাতখন ৰাখিছিল কাঠৰ ৰেলিঙৰ ওপৰত। সেই ধুনিতেই তেখেতে আহুতি দিছিল সকলো অহংকাৰ,

কামনা-বাসনা, চিন্তা-ভাবনা আৰু সকলো সময়তে উচ্চাৰণ কৰিছিল 'আল্লাহ মালিক' (ভগৱানেই একমাত্ৰ প্ৰভু)। যিটো মছজিদত তেওঁ বহিছিল সেইটো মাত্ৰ দুটি কোঠাৰ আয়তনৰ নিচিনা আছিল। তাতেই সকলো ভক্তই বাবাক চাবলৈ আহিছিল। ১৯১২ খৃষ্টাব্দৰ পিছত কিছু পৰিবৰ্তন কৰোৱা হয়। পুৰণা মছজিদটোৰ মেৰামতি কৰা হৈছিল আৰু পকা কৰা হৈছিল। এই মছজিদলৈ আহি বসবাস কৰাৰ পূৰ্বে বাবা 'তাকিয়া' নামেৰে এখন ঠাইত বহুদিন আছিল। তাত বাবাই ভক্তিত জুনুকা লগাই সুন্দৰ নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰিছিল আৰু প্ৰেমাপ্লুত হৈ গীত গাইছিল।

❑ পানীক তেললৈ ৰূপান্তৰিতকৰণ

সাইবাবাই পোহৰ খুব ভাল পাইছিল। দোকানীৰ পৰা তেল ধাৰ কৰি আনি মছজিদ আৰু মন্দিৰত গোটেই ৰাতি বন্তি জ্বলাই ৰাখিছিল। এনেদৰে কিছুদিন চলিছিল। তাৰ পিছত বিনা পইচাতে যিসকলে তেল দিছিল সেইসকলে গোট খাই স্থিৰ কৰিছিল যে আৰু তেওঁলোকে তেল নিদিয়ে। সদায়ে বাবাই তেল বিচাৰি যোৱাত দোকানীবোৰে নিদিওঁ বুলি ক'বলৈ ধৰিলে। বাবা অকণো বিচলিত নোহোৱাকৈ মছজিদলৈ উভতি আহিল আৰু চাকিত শলিতা দিলে। দোকানীবোৰে কৌতূহল হৈ নজৰ ৰাখিলে। বাবাৰ টিনৰ পাত্ৰটোত কেইটোপালমান তেল আছিল। বাবাই সেই পাত্ৰটোত পানী ঢালি সেইখিনি পানী খাই ল'লে। এইদৰে পবিত্ৰ বা শুদ্ধ কৰি লোৱাৰ পিছত পাত্ৰটোৰ ভিতৰত আকৌ পানী ঢালি দিলে আৰু সেই পানীখিনিৰে গোটেই প্ৰদীপবোৰ ভৰ্তি কৰি জ্বলাই দিলে। আচৰিত হৈ উঠিল দোকানীবোৰ। গোটেই নিশা চাকিবোৰ জ্বলি থাকিল। দোকানীবোৰে শেষত অনুতপ্ত হৈ বাবাৰ ওচৰত ক্ষমা ভিক্ষা কৰিলে আৰু বাবায়ো তেওঁলোকক ভৱিষ্যতে সত্যপৰায়ণ হ'বলৈ নিৰ্দেশ দি ক্ষমা কৰি দিলে।

❑ নকল গুৰু জাবহৰ আলী

উল্লেখিত কুস্তি প্ৰতিযোগিতাৰ কেইবছৰমান পিছত আহমদনগৰৰ পৰা জাবহৰ আলী নামেৰে এজন ফকীৰে তেওঁৰ নিজৰ শিষ্যসকলক লৈ ৰাহাতালৈ আহিছিল। তেওঁলোক বীৰভদ্ৰ মন্দিৰৰ ওচৰত এটা ডাঙৰ ঘৰত আছিল। ফকীৰজন খুব বিদ্বান আৰু মিষ্টভাষী আছিল। গোটেই কোৰাণখন তেওঁৰ মুখস্থ আছিল। গাঁৱৰ

বহু ধাৰ্মিক আৰু নিষ্ঠাবান মানুহ তেওঁৰ ওচৰলৈ আহি তেওঁক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিছিল। এইবোৰ মানুহৰ সহায়তাত তেওঁ বীৰভদ্ৰ মন্দিৰৰ ওচৰত এটা 'ঈদগা' (ঈদগাৰ দিনত যি প্ৰাচীৰৰ সন্মুখত মুছলমানসকলে প্ৰাৰ্থনা জনায়) নিৰ্মাণ কৰাৰ বাবে প্ৰয়াসী হ'ল। এই কথাটোত কিছু তৰ্কৰো সূত্ৰপাত হোৱাৰ বাবে জাবহৰ আলীয়ে ৰাহাতা এৰি গুচি যাবলগীয়া হ'ল। তাৰ পিছত শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ লগত মছজিদত বাস কৰিবলৈ ধৰিলে। মিঠা কথাৰে লোকৰ মন তেওঁ জয় কৰি পেলালে আৰু বাবাক তেওঁৰ শিষ্য বুলি ক'বলৈ ধৰিলে। বাবাই কথাটোত আপত্তি নকৰিলে। বৰং তেওঁৰ শিষ্য হ'বলৈ মান্তি হ'ল। তেতিয়া গুৰু আৰু শিষ্য উভয়েই স্থিৰ কৰিলে যে তেওঁলোকে পুনৰ ৰাহাতাত গৈ থাকিব। শিষ্যৰ যোগ্যতা সম্বন্ধে গুৰুৰ কোনো ধাৰণাই নাছিল। কিন্তু গুৰুৰ দোষ-গুণৰ সম্বন্ধে শিষ্যজন সম্পূৰ্ণ অবগত আছিল। তথাপি তেওঁক কোনোদিনেই অশ্ৰদ্ধা কৰা নাছিল; সকলো কৰ্তব্য-কৰ্ম সযত্নে পালন কৰিছিল। আনকি নানাধৰণেৰে গুৰুৰ সেৱাও তেখেতে কৰিছিল। প্ৰায়ে তেওঁলোক শিৰডিলৈ আহিছিল, কিন্তু ৰাহাতাই তেওঁলোকৰ প্ৰকৃত আশ্ৰয়স্থল আছিল। শিৰডিত বাবাৰ প্ৰিয় ভক্তসকলে তেওঁ শিৰডি এৰি ৰাহাতাত থকাটো পছন্দ কৰা নাছিল। সেয়েহে তেওঁলোকে এদিন সমবেতভাৱে বাবাক ওভোতাই অনাৰ বাবে তালৈ গ'ল। ঈদগাৰ ওচৰত বাবাৰ সৈতে তেওঁলোকৰ দেখা হ'ল আৰু তেওঁলোকৰ আগমনৰ উদ্দেশ্য বাবাক জনালে, তেতিয়া বাবাই ক'লে যে, ফকীৰ ভীষণ খঙাল আৰু বদমেজাজী মানুহ, তেওঁ বাবাক কোনোপধ্যেই এৰি নিদিব। ফকীৰ ফিৰি অহাৰ আগতেই তেওঁলোক শিৰডিলৈ ফিৰি যোৱা ভাল। এনেদৰে কৈ থাকোতেই ফকীৰ উপস্থিত হ'ল আৰু তেওঁৰ শিষ্যজনক লৈ যাব খোজাৰ কথা জানিব পাৰি উপস্থিত ভক্তসকলৰ ওপৰত খুব খং উঠিল। অলপ আলোচনা আৰু বাদানুবাদৰ পিছত ঠিক হ'ল যে গুৰু আৰু শিষ্য (চেলা) দুয়োজনেই শিৰডিলৈ উভতি যাব। তাৰ পিছত তেওঁলোকে শিৰডিত থাকিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু কেইদিনমান পিছতেই দেৱীদাসৰ ওচৰত গুৰুৰ পৰীক্ষা হ'ল আৰু দেখা গ'ল যে গুৰুৰ যোগ্যতাৰ অভাৱ। বৰযাত্ৰীসকলৰ লগত বাবা শিৰিডলৈ উভতি অহাৰ ১২ বছৰ আগতে এই দেৱীদাস শিৰডিলৈ আহিছিল আৰু মাৰুতি-মন্দিৰত বসবাস কৰিছিল। তেতিয়া তেওঁৰ বয়স ১০-১১ বছৰমান আছিল। দেৱীদাসৰ চেহেৰা বৰ সুশ্ৰী আছিল। উজ্জ্বল দুটি বহল চকু আৰু বৈৰাগ্যৰ মূৰ্ত

প্ৰতীক আছিল। বহু লোকে যেনে— তাতিয়া কোটে, কাশীনাথ আৰু অন্যান্যসকলে তেওঁক গুৰু বুলি জানিছিল। তেওঁলোকে জাবহৰ আলীক দেৱীদাসৰ সন্মুখত উপস্থিত কৰাইছিল আৰু তেওঁলোক দুয়োজনৰ ভিতৰত পিছত যি আলোচনা হ'ল, তাত জাবহৰ আলী পৰাস্ত হ'ল আৰু শিৰডি এৰি পলাই গ'ল। জাবহৰ আলীয়ে বিজাপুৰলৈ উভতি গৈ তাতে বসবাস কৰিবলৈ ধৰিলে। বহু বছৰৰ পিছত শিৰডিলৈ তেওঁ উভতি আহি সাইবাবাৰ চৰণত প্ৰণিপাত কৰিছিল। তেৱেঁ গুৰু আৰু সাইবাবাই তেওঁৰ শিষ্য— এই ভ্ৰান্ত ধাৰণা যেতিয়া নোহোৱা হ'ল আৰু তেওঁ যেতিয়া অনুতপ্ত হ'ল, তেতিয়া সাইবাবাইও তেওঁৰ লগত সৌজন্যমূলক ব্যৱহাৰ কৰিলে। এইক্ষেত্ৰত কামৰ মাজেৰেই সাইবাবাই সুস্পষ্টভাৱে দেখিছিল কি ধৰণেৰে অহংকাৰমুক্ত হ'ব পাৰি আৰু আত্মোপলব্ধি সৰ্বোচ্চ স্তৰত উন্নীত হোৱাৰ বাবে কিধৰণেৰে শিষ্যৰ মনোভাব লৈ কৰ্তব্য কৰিব লাগে। বাবাৰ পৰমভক্ত মালসাপতিয়ে যিধৰণে বৰ্ণনা কৰিলে সেইভাবেই এই কাহিনী ইয়াত কোৱা হ'ল।

পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত ৰামনৱমী উৎসৱ, মছজিদৰ পূৰ্বৰ অৱস্থা আৰু পিছৰ উন্নত ব্যৱস্থা আদিৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা হ'ব।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

*** অনুবাদ ঃ**

যি নিমগছ তিতা আৰু অপ্ৰিয় হোৱা সত্বেও সুধাশ্ৰৱী আছিল (এই নিমগছৰ ৰসক 'অমৃত' বা 'সুধা' বোলা হৈছিল এই কাৰণেই যে ই ক্ষতস্থান ভাল কৰিছিল), এই নিমগছৰ তলত সদায়ে অধিষ্ঠান কৰা কল্পতৰুতকৈও মহান কবি তোলা সদ্‌গুৰু সাইনাথৰ চৰণত প্ৰণাম জনালো।

পৰিচ্ছেদ-৬

ৰাম নৱমী উৎসৱ আৰু মছজিদ সংস্কাৰ

গুৰুৰ হস্তস্পৰ্শৰ ফল— ৰামনৱমী উৎসৱ, ইয়াৰ উৎপত্তি আৰু ৰূপান্তৰ— মছজিদ সংস্কাৰ।

ৰামনৱমী উৎসৱ আৰু মছজিদ সংস্কাৰৰ বিৱৰণ দিয়াৰ আগতে লেখকে সদগুৰু সম্বন্ধে কেইটামান কথা কৈছে—

❑ গুৰুৰ হস্তস্পৰ্শৰ ফল

য'ত 'প্ৰকৃত গুৰু' বা সদগুৰু কৰ্ণধাৰৰূপে উপস্থিত থাকে, তাত তেওঁ নিশ্চিতভাৱে নিৰাপদে আৰু অনায়াসে আমাক সংসাৰ-সমুদ্ৰ পাৰ কৰাই দিয়ে। সদগুৰু শব্দটো উচ্চাৰণ কৰিলে প্ৰথমেই সাইবাবাৰ কথা মনলৈ আহে। তেওঁ যেন মোৰ সন্মুখত থিয় হৈ আছে— কপালত 'উদি' বা বিভূতি লগাই দিছে আৰু মোৰ মূৰত হাত থৈ আশীৰ্বাদ কৰিছে। হৃদয় আনন্দেৰে পৰিপূৰ্ণ হৈ যায়— নয়নেৰে প্ৰেমৰ অশ্ৰু নিৰ্গত হৈ থাকে। গুৰুৰ হাতৰ পৰশ সাংঘাতিক আচৰিত শক্তি। কামনা-বাসনা আৰু চিন্তাৰে ভৰা এই যে সূক্ষ্মদেহ; যাক জুয়েও পুৰিব নোৱাৰে, গুৰুৰ হাতৰ অকণমান স্পৰ্শই সকলো নিঃশেষ কৰি দিয়ে। অতীতৰ বহু জন্মৰ পাপ মোচন হৈ যায়। ভগৱানৰ আৰু ধৰ্মৰ কথা শুনিলে যিসকলে বিৰক্তিবোধ কৰে, তেওঁলোকৰ কথা-বতৰালৈও শান্তভাব আহে। সাইবাবাৰ সুন্দৰ মূৰ্তি দেখিলে আনন্দৰ আৱেগে আমাৰ কণ্ঠ ৰুদ্ধ কৰি দিয়ে, চকুত চকুলো পূৰ্ণ হৈ উঠে; হৃদয় আনন্দেৰে পূৰ্ণ হৈ উঠে। এনে দৰ্শনে আমাৰ অন্তৰৰ ভিতৰত 'সোহহম' (ময়েই তেওঁ) অৰ্থাৎ ব্ৰহ্ম আৰু মই এক, বা ময়েই ব্ৰহ্ম চেতনা জাগ্ৰত কৰে; আত্মানুভূতিৰ নিৰ্মল আনন্দ প্ৰকাশিত হয়; 'মই আৰু তুমি'ৰ পাৰ্থক্য আঁতৰি পৰমাত্মাৰ লগত আমাৰ মিলন হয়। যেতিয়া মই শাস্ত্ৰ পাঠ আৰম্ভ কৰো; প্ৰতি পদতেই মোৰ

সদগুৰুৰ কথা মনলৈ আহে। সাইবাবাই ৰাম বা কৃষ্ণৰ ৰূপ ধাৰণ কৰি তেওঁৰ জীৱন গাথা শুনাই যায়। যেনে— যেতিয়া ভাগৱত পাঠ শুনিবলৈ বহো, বাবা মূৰৰ পৰা ভৰিলৈ কৃষ্ণৰ ৰূপত উপস্থিত হয় আৰু মোৰ ভাব হয় যেন শ্ৰীকৃষ্ণই ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে 'ভাগৱত' বা 'উদ্ধৱ গীতা' (ভক্ত উদ্ধৱৰ প্ৰতি শ্ৰীকৃষ্ণৰ উপদেশমালা) গাই আছে। যেতিয়া মই আড্ডাত বহো তেতিয়াই মোৰ সাইবাবাৰ কাহিনীবোৰ মনলৈ আহে আৰু তাৰ দ্বাৰাই মই উপযুক্ত উদাহৰণ উপস্থাপন কৰিব পাৰো। নিজে যেতিয়া কিবা লিখিব খোজো তেতিয়া অলপো লিখা সম্ভৱ নহয়, কিন্তু বাবাই যেতিয়া নিজেই মোৰ হাতেৰে লিখাইছিল তেতিয়া বিনা বাধাই লিখা হৈ উঠে; যেন শেষেই নহ'ব। যেতিয়া ভক্তৰ অহংকাৰবোধ জাগি উঠে, তেতিয়া তেওঁ নিজহাতে তাক দমন কৰে আৰু নিজৰ শক্তি দান কৰি বিচৰা বস্তু পোৱাই দিয়ে আৰু সন্তুষ্ট কৰি তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰে। যদি কোনোবাই সাইক মন-প্ৰাণ সম্পূৰ্ণ সমৰ্পণ কৰে; তেতিয়া একো নিবিচাৰিলেও জীৱনৰ সকলো কাম্যবস্তু অৰ্থাৎ ধৰ্ম, অৰ্থ, কাম আৰু মোক্ষ আদি সকলোবোৰ সহজেই লাভ কৰে। কৰ্ম, জ্ঞান, যোগ আৰু ভক্তি— এই চাৰিটা বাটেৰে পৃথক পৃথকভাৱে ভগৱানৰ অভিমুখে আমাক লৈ যায়। ইয়াৰ ভিতৰত ভক্তিৰ বাটটো কণ্টকাকীৰ্ণ, আৰু খলা-বমা। সেইবাবে সেই বাটেদি যোৱাটো কষ্টকৰ। কিন্তু সদগুৰুৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ আস্থা ৰাখিলে এই সকলো কণ্টক আৰু খলা-বমা গাঁত এৰাই পোন বাটেৰে যাব পাৰিব আৰু গন্তব্যস্থল (ভগৱানৰ ওচৰত) গৈ পাবা, সাইবাবাই সুনিশ্চিতভাৱে এই কথা কৈছিল।

স্বয়ম্ভু ব্ৰহ্মা, তেওঁৰ জগত সৃষ্টিকাৰী মায়াশক্তি আৰু সৃষ্ট জগত সম্বন্ধে তাত্ত্বিক বিশ্লেষণৰ পিছত লেখকে এই তিনিওটা পৃথক ৰূপ যে শেষপৰ্যন্ত একেটাই আৰু অভিন্ন সেই কথা কৈছে আৰু ভক্তসকলৰ মংগল সাধনৰ সুনিশ্চিত আশ্বাস দি বাবাই যি কৈছে সেয়া উল্লেখ কৰিলে—

'কোনো ভক্তৰ ঘৰত কেতিয়াও অন্ন-বস্ত্ৰৰ অভাৱ নহ'ব। মোৰ প্ৰতি মন সদায় দৃঢ়ভাৱে ৰাখি যিসকলে আন্তৰিকতাৰে মোৰ পূজা-অৰ্চনা কৰে, তেওঁলোকৰ কল্যাণৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰখা আৰু মংগল সাধন কৰাই মোৰ বৈশিষ্ট্য। গীতাত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণয়ো সেই কথাই কৈছিল। সেয়ে অন্ন-বস্ত্ৰৰ প্ৰতি অতিশয় আকুল নহ'বা।

যদি ভগৱানৰ ওচৰত কিবা বিচাৰা, তেতিয়া তেওঁৰ ওচৰত ইয়াকেই ভিক্ষা কৰিবা যাতে জাগতিক সন্মান ত্যাগ কৰিব পাৰাহঁক। তেওঁৰ কৃপা আৰু আশীৰ্বাদ অৰ্জন কৰাৰ আৰু তেওঁৰ প্ৰাসাদত সন্মানিত হ'বৰ বাবে চেষ্টা কৰিবা। পাৰ্থিব সন্মানৰ মোহত বিভ্ৰান্ত নহ'বা। ইষ্ট দেৱতাৰ মূৰ্তি মনৰ ভিতৰত টান কৰি গাঁথি ল'ব লাগিব। ভগৱানৰ পূজাত সকলোৱে ইন্দ্ৰিয় আৰু মনটোক সদায় নিযুক্ত ৰাখিব লাগিব। অন্য কোনো বিষয়ৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হ'ব নালাগে। মোক স্মৰণ কৰাৰ সময়ত মনটোক সকলো সময়তে স্থিৰ ৰাখিবাহঁক, যাতে ঘৰ-দুৱাৰ, টকা-পইচা, শৰীৰ ইত্যাদিৰ ফালে মনটো ঘূৰিব নোৱাৰে। তেতিয়াই মনটো শীতল হ'ব, শান্ত হ'ব, নিৰ্ভয় হ'ব। সৎসংগত মন যে সুন্দৰভাৱে নিযুক্ত আছে, এয়াই হৈছে তাৰ লক্ষণ। যি মন বিক্ষিপ্ত তাক লীন বুলি কোৱা নহয়।'

লিখকে ইয়াৰ পিছত শিৰডিত ৰামনৱমী উৎসৱৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰিলে। শিৰডিত ৰামনৱমী আটাইতকৈ ডাঙৰ উৎসৱ। সেইবাবে ১৯২৫ চনৰ 'সাই লীলা' আলোচনীত প্ৰকাশিত বিস্তাৰিত বিৱৰণ আৰু লেখকে যি বৰ্ণনা কৰিছিল— এই উভয় সূত্ৰৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি উৎসৱটো ইয়াত বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

❑ সূত্ৰপাত

শ্ৰীগোপাল ৰাও গন্দ নামে কোপাৰগাঁৱত এজন চাৰ্কোল ইন্সপেক্টৰ বাবাৰ পৰম ভক্ত আছিল। তেওঁৰ তিনিওগৰাকী পত্নীয়েই নিঃসন্তান আছিল। সাইবাবাৰ আশীৰ্বাদত তেওঁৰ এটি ল'ৰা সন্তান জন্ম হ'ল। সেই আনন্দতে তেওঁ এখন মেলা বা উৰুস্ পতাৰ পৰিকল্পনা কৰিলে। ১৮৯৭ চনত অন্যান্য শিৰডি ভক্তবৃন্দৰ অৰ্থাৎ তাতিয়া পাতিল, দাদা কোটে পাতিল আৰু মাধৱ ৰাও দেশপাণ্ডেৰ বিবেচনাৰ্থে তেওঁ এই প্ৰস্তাৱ আগবঢ়ালে। সকলোৱে সমৰ্থন কৰিলে আৰু বাবাৰ অনুমতি আৰু আশীৰ্বাদো পালে। কালেক্টৰ চাহেবৰ অনুমতিৰ বাবেও দৰ্খাস্ত কৰা হয়। কিন্তু কুলকাৰ্নি গাঁৱৰ বাসিন্দাসকল এই মেলাৰ বিৰুদ্ধে থকাত অনুমতি নাপালে। কিন্তু সাইবাবাৰ আশীৰ্বাদত তেওঁলোকে পুনৰ চেষ্টা কৰি শেহত অনুমতি পালে। বাবাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰি উৎসৱৰ দিনটো ৰামনৱমীৰ দিনাখন নিৰ্ধাৰণ কৰা হ'ল। এই দুয়োটা উৎসৱ আৰু ৰামনৱমী একেদিনাই স্থিৰ কৰা হ'ল আৰু

হিন্দু-মুছলমান এই দুই সম্প্ৰদায়কেই একগোট কৰাৰ বাবে বাবাৰ কিবা উদ্দেশ্য নিশ্চয় আছিল। পৰৱৰ্তী ঘটনাৰ পৰা বুজা যায় যে সেই উদ্দেশ্য সফল হৈছিল।

অনুমতি পোৱা গ'ল ঠিকেই, কিন্তু অন্যান্য অসুবিধাই দেখা দিলে। শিৰডি গাঁৱত পানীৰ বৰ অভাৱ আছিল। দুটা মাত্ৰ পাত-নাদ আছিল। তাতে আকৌ ব্যৱহাৰ হৈ থকা কুঁৱাটো শুকাই গৈছিল। আনটোৰ পানীবোৰ লুণীয়া আছিল। এই লুণীয়া পানীখিনিলৈ ফুল ছটিয়াই বাবাই মিঠা পানী কৰি দিলে। এই কুঁৱাৰ পানী যথেষ্ট নোহোৱাত তাতিয়া পাতিলে দূৰৰ এটা কুঁৱাৰ পৰা চামৰাৰ বেগত পানী অনাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। অস্থায়ী দোকান-পোহাৰো বহিল, কুস্তি খেলাৰ ব্যৱস্থা হ'ল। আহমদনগৰৰ দামু আন্নাকাসৰ নামেৰে গোপাল ৰাওৰ এজন বন্ধু আছিল। বংশ ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত তেৰোঁ আছিল অসুখী; দুয়োগৰাকী স্ত্ৰীয়েই নিঃসন্তান আছিল। সাইবাবাৰ কৰুণাৰ ফলত তেওঁৰো একাধিক পুত্ৰ সন্তান জন্ম হয়। শোভাযাত্ৰাৰ বাবে গোপাল ৰাও গন্দক এখন সাধাৰণ পতাকা তৈয়াৰ কৰিবলৈ দায়িত্ব দিয়া হৈছিল আৰু নানাচাহেব নিমোনকৰক এটি কাৰুকাৰ্য কৰা পতাকাৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈকো ৰাজী কৰালে। এই পতাকা দুখন গাঁৱৰ ভিতৰেদি শোভাযাত্ৰাত ধাৰণ কৰি লৈ গৈ শেষত মছজিদৰ (যাক সাইবাবাই 'দ্বাৰকামাঈ' বুলিছিল) দুই প্ৰান্তত পুতি উত্তোলন কৰি দিয়া হ'ল। এতিয়াও এই প্ৰথা চলি আছে।

❑ চন্দন শোভাযাত্ৰা

এই মেলাত আৰু এটা শোভাযাত্ৰা ওলায়। কেৰালাৰ এজন মুছলমান ভক্ত শক্কৰ দালালৰ পৰিকল্পনামতে এই শোভাযাত্ৰা হয়। মহান মুছলিম সন্তসকলৰ সন্মানৰ বাবে এই শোভাযাত্ৰা ওলায়। থালত চন্দনৰ গুড়ি আৰু মণ্ড লৈ ধূপ জ্বলাই, গান-বাজনাৰে গাঁৱৰ ভিতৰলৈ শোভাযাত্ৰা আগবাঢ়ি শেষত মছজিদলৈ উভতি অহা হয়। তাৰ পিছত দেৱাল আৰু গাঁতত থালৰ পৰা সকলো বস্তু ছটিয়াই দিয়া হয়। প্ৰথম তিনি বছৰ আমীৰ শক্কৰ চাহেবৰ তত্ত্বাৱধানত এই কাম হৈছিল। তাৰ পিছত তেওঁৰ পত্নীয়ে কৰিছিল। গতিকে একেদিনাই হিন্দুসকলৰ 'পতাকা শোভাযাত্ৰা' আৰু মুছলমানসকলৰ 'চন্দন শোভাযাত্ৰা' ওচৰা-উচৰিকৈ চলিছিল আৰু এতিয়াও নিৰ্বিবাদে সেয়া সুসম্পন্ন হৈ আছে।

❑ ব্যৱস্থা

এই দিনটো সাইবাবাৰ ভক্তসকলৰ বাবে পৰম প্ৰিয় আৰু শুভ দিন। প্ৰায় সকলোৱেই এই উপলক্ষে আগবাঢ়ি আহি মেলাৰ পৰিচালনাৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লৈছিল। বাহিৰৰ সকলো কামৰ তদাৰক তাতিয়া কোটে পাতিলে কৰিছিল আৰু ভিতৰৰ ব্যৱস্থাৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব আছিল বাবাৰ এগৰাকী মহিলা ভক্ত ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ ওপৰত। তেওঁৰ ঘৰটো অতিথিসকলেৰে ভৰি পৰিছিল। তেওঁলোকৰ সকলো প্ৰয়োজন পূৰণ কৰা আৰু মেলাত নানা খুঁটি-নাটিৰ বন্দবস্ত তেৱেঁই কৰিবলগা হৈছিল। আৰু এটা কাম তেওঁ স্বইচ্ছাই লৈছিল। সাইবাবাৰ নিৰৱচ্ছিন্ন 'ধুনি'ৰ ফলত মছজিদৰ সকলো দেৱাল আৰু মজিয়া লেতেৰা হয়। ৰাধাকৃষ্ণমায়ে নিজে গোটেই মছজিদ পৰিষ্কাৰ কৰি চূণ ৰং বোলাইছিল। আগৰ দিনা ৰাতি যেতিয়া সাইবাবাই চাবাড়িলৈ শুবলৈ গৈছিল (এদিনৰ মূৰে মূৰে গৈছিল) তেতিয়া ৰাধাকৃষ্ণ-মায়ে 'ধুনি'ৰ সকলো সামগ্ৰী বাহিৰ কৰি সম্পূৰ্ণ পৰিষ্কাৰ কৰি আকৌ যথাস্থানত বস্তুবোৰ ঠিক কৰি থৈছিল। মেলাৰ এটা প্ৰধান অংগ আছিল দৰিদ্ৰনাৰায়ণ সেৱা, যাক সাইবাবাই বৰ পছন্দ কৰিছিল। ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ ঘৰত ৰন্ধা-বঢ়াৰ ডাঙৰ আয়োজন আৰু নানাবিধ সুমিষ্ট খাদ্যদ্ৰব্য প্ৰস্তুত কৰা হৈছিল আৰু অনেক ধনী আৰু অৱস্থাপন্ন ভক্তবৃন্দই তাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল।

❑ উৰুসক ৰামনৱমীলৈ ৰূপান্তৰিতকৰণ

১৯১২ চনলৈ এইদৰেই চলিছিল। লাহে লাহে মেলাৰ গুৰুত্বও বাঢ়িবলৈ ধৰিছিল। এনে সময়তে এটি পৰিবৰ্তন হ'ল। এই বছৰ ৰামনৱমীৰ আগৰদিনা শ্ৰীকৃষ্ণ ৰাও, যোগেশ্বৰ ভীষ্ম ('সাই সগুণোপাসনা'ৰ লেখক) দাদাচাহেব খাপাৰ্দৰ লগত মেলালৈ বুলি আহি দীক্ষিতৰ ঘৰতে উঠিছিল। তেওঁ বাৰাণ্ডাত শুই আছিল আৰু কাকা মহাজনীয়ে পূজাসামগ্ৰী লৈ মছজিদলৈ যাবলৈ ৰাওনা হৈছিল, এনে সময়তে এটা নতুন চিন্তা তেওঁৰ মূৰলৈ আহিল। তেওঁ কাকা মহাজনীক ক'লে— 'ভগৱানৰেই ব্যৱস্থাত ইয়াত ৰামনৱমীৰ দিনাই উৰুস পালিত হয়, তেনেহ'লে এই দিনাই ৰামনৱমী উৎসৱ অৰ্থাৎ শ্ৰীৰামৰ জন্মোৎসৱ পালন কৰা নহয়নো কিয়? কথাটো কাকা মহাজনীৰ মনঃপুত হ'ল আৰু বাবাৰ অনুমতিৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰা

হ'ল। কিন্তু প্ৰধান অসুবিধাই দেখা দিলে যে এজন 'হৰিদাস' কেনেকৈ যোগাৰ কৰা হ'ব, যিজনে এই উপলক্ষ্যৰ বাবে ভগৱানৰ নাম-কীৰ্তন কৰিব। কিন্তু শ্ৰীভীষ্মই এই সমস্যাৰ সমাধান কৰিলে। তেওঁ ক'লে যে তেওঁৰ 'ৰাম-আখ্যান' তৈয়াৰ হৈ আছে আৰু তেৱেঁ নাম-কীৰ্তন কৰিব— কাকা মহাজনীয়ে হাৰমণিয়াম বজাব। ৰাধাকৃষ্ণ মায়ে বনোৱা 'চুহাবৰা' (আদা আৰু চেনিৰ মিশ্ৰণ) প্ৰসাদ দিয়াৰ ব্যৱস্থা হ'ল। তৎক্ষণাৎ তেওঁলোকে মছজিদলৈ গৈ বাবাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই সকলো কথাই জানিছিল তথাপি মহাজনীক সুধিলে— ওৱাড়াত কি চলিছে? মহাজনী হতবুদ্ধি হৈ উঠিল, প্ৰশ্নৰ তাৎপৰ্য নুবুজি নিৰ্বাক হৈ পৰিল। তেতিয়া বাবাই ভীষ্মক প্ৰশ্ন কৰিলে কি কথা ক'বলগীয়া আছে? তেওঁ বিশদভাৱে উৎসৱ পালনৰ পৰিকল্পনাৰ কথা ক'লে। অনুমতি প্ৰাৰ্থনা কৰাৰ লগে লগেই বাবা আনন্দিত হৈ সন্মত হ'ল। সকলোৱে আনন্দমনেৰে ব্যৱস্থাপনাত উঠি পৰি লাগিল। পিচদিনা মছজিদটো ধুনীয়াকৈ সজোৱা হ'ল। ৰাধাকৃষ্ণমায়ে এখন দোলনা আনিলে। সেইখন বাবাৰ আসনৰ সন্মুখত স্থাপন কৰা হ'ল আৰু উৎসৱ আৰম্ভ হ'ল। ভীষ্মই কীৰ্তন গাবলৈ সাজু হ'ল আৰু মহাজনীও হাৰমণিয়াম লৈ প্ৰস্তুত হ'ল, এনে সময়তে এজনৰ আগত বাবাই মহাজনীক মাতি পঠিয়ালে। বাবাই সম্ভৱতঃ উৎসৱ পালনত আপত্তি কৰিব এই সন্দেহত তেওঁ বাবাৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ইতস্ততঃ কৰিছিল। পিছত বাবাই সুধিলে দোলনাখন কিয় ৰখা হ'ল। মহাজনীয়ে জনালে ৰামনৱমী উৎসৱ আৰম্ভ হোৱাৰ বাবেই দোলনাখন ৰখা হৈছে। তেতিয়া বাবাই কুলংগীৰ পৰা এডাল মালা লৈ মহাজনীৰ ডিঙিত পিন্ধাই দিলে আৰু এডাল ভীষ্মৰ বাবে পঠিয়ালে। তাৰ পিছত কীৰ্তন আৰম্ভ হ'ল। যেতিয়া শেষ হ'ল আৰু সমস্বৰে জয়ধ্বনি উঠিল— 'জয় শ্ৰীৰামচন্দ্ৰ কি জয়' আৰু চাৰিওফালে ফাঁকু ছটিওৱা হ'ল, বাজনা বাজি উঠিল, সকলোৱে আনন্দ কৰিবলৈ ধৰিলে— তেতিয়া এটা বজ্ৰকঠিন গৰ্জন শুনা গ'ল। ফাঁকুগুড়ি চাৰিওফালে যেনি-তেনি, য'তে-ত'তে বতাহত উৰি বাবাৰ চকুত সোমাল। বাবাই খঙত ডাঙৰকৈ গালি পাৰিবলৈ ধৰিলে। মানুহবিলাকে ভয় খাই পলাবলৈ ধৰিলে। যিসকল বাবাৰ অন্তৰংগ ভক্ত আছিল তথা বাবাক ভালদৰে বুজি পাইছিল তেওঁলোকে এই গালিক ডাঙৰ আশীৰ্বাদ বুলি গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁলোকে বুজিব পাৰিলে যে যেতিয়া ৰামৰ জন্ম হ'ল তেতিয়া আমাৰ দুৰ্বুদ্ধি

আৰু অহংকাৰৰূপী দৈত্য ৰাৱণক হত্যা কৰাৰ বাবে বাবাৰ কাৰণে ক্ৰোধান্বিত হোৱাটো খুব স্বাভাৱিক। ইয়াৰ বাহিৰেও তেওঁলোকে জানিছিল যে শিৰডিত নতুন কিবা এটা হ'লেই বাবাৰ এনেধৰণে খং উঠে। সেয়ে তেওঁলোক মনে মনে থাকিল। ৰাধাকৃষ্ণমায়ে ভয় খাই ভাবিলে বাবাই বোধহয় তেওঁৰ দোলনাখনকেই ভাঙি পেলাব। সেয়ে মহাজনীক সেইখন আঁতৰাই থ'বলৈ ক'লে। যেতিয়া মহাজনীয়ে দোলনাখন খুলিবলৈ গ'ল, বাবাই ওচৰলৈ গৈ বাধা দিলে। কিছু সময়ৰ পিছত বাবা শান্ত হ'ল আৰু সেই দিনটোৰ সকলো কাৰ্যসূচী, মহাপূজা আৰু আৰতিৰ সৈতে সকলো শেষ হ'ল। মহাজনীয়ে দোলনাখন গুচাবলৈ অনুমতি বিচাৰিলে। কিন্তু উৎসৱ এতিয়াও শেষ হোৱা নাই এই কথা জনাই বাবাই আকৌ তেওঁক মানা কৰিলে। পিছদিনা আকৌ এবাৰ 'নাম-কীৰ্তন' আৰু 'গোপাল কলা' অনুষ্ঠান (*চাউল আৰু দৈ মিহলাই মাটিৰ চৰুত ওলমাই ৰখা হয়। কীৰ্তনৰ শেষত সেই বাচন ভাঙি সকলোকে বিতৰণ কৰা হয়, যেনেকৈ শ্ৰীকৃষ্ণই গৰখীয়া সখীসকলৰ লগত কৰিছিল*) সম্পন্ন হ'ল। তাৰ পিছত বাবাই দোলনা গুচাবলৈ অনুমতি দিলে। যেতিয়া এইদৰে ৰামনৱমী উৎসৱ চলিছে, তেতিয়া দিনৰ ভাগত 'পতাকা-শোভাযাত্ৰা' আৰু 'চন্দন শোভাযাত্ৰা' স্বাভাৱিক জাকজমকতা আৰু আড়ম্বৰপূৰ্ণভাৱেই চলিছিল। এই সময়ৰ পৰাই 'বাবাৰ উৰুস' ৰামনৱমী উৎসৱলৈ ৰূপান্তৰিত হৈছিল।

পিছৰ বছৰ (১৯১৩)ৰ পৰা ৰামনৱমীৰ কৰ্মসূচী বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। ৰাধাকৃষ্ণমাঈ ১ম চ'তৰ পৰা এটা 'নাম-সপ্তাহ' পালন আৰম্ভ কৰিলে (সপ্তাহব্যাপী দিন-ৰাতি অখণ্ড নাম-গান)। সমস্ত ভক্তবৃন্দই পাল পাতি তাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল আৰু তেওঁ নিজেও পুৱাবেলা যোগ দিছিল। সমগ্ৰ দেশৰ নানা ঠাইত ৰামনৱমী পালিত হোৱাৰ ফলত 'হৰিদাস' সংগ্ৰহ কৰা কঠিন হ'ল। হঠাৎ ৫-৬ দিন আগতে, মহাজনীৰ লগত 'একালৰ তুকাৰাম' নামেৰে পৰিচিত বালাবুভা মালীৰ লগত দেখা সাক্ষাৎ হ'ল। সেই বছৰ তেৱেঁ কীৰ্তন কৰিলে। পিছৰ বছৰ (১৯১৪) চাতাৰা জিলাৰ আন এজন হৰিদাসে নিজৰ দেশত প্লেগ ৰোগ হোৱাৰ বাবে শিৰডিলৈ আহিছিল। তেওঁৰ নাম শ্ৰীবালাবুভা সাতাৰকৰ। কাকাচাহেব দীক্ষিতৰ চেষ্টাত বাবাৰ অনুমতি লাভৰ পিছত তেওঁ সেই বছৰ কীৰ্তন কৰিছিল আৰু যথোচিত পুৰস্কাৰ পাইছিল।

প্ৰতি বছৰৰ এই সমস্যা শেহত ১৯১৪ চনত বাবাই সমাধান কৰিলে। তেওঁ স্থায়ীভাৱে কীৰ্তন গোৱাৰ ভাৰ দাশগণু মহাৰাজৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰিলে। তেতিয়াৰ পৰা আজিপৰ্যন্ত তেওঁ এই দায়িত্ব যোগ্যতা আৰু সফলতাৰে পালন কৰি আহিছে।

১৯১২ চনৰ পৰা শিৰডিত উৎসৱটো ক্ৰমশঃ বছৰৰ পাচত বছৰ বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। ৮ৰ পৰা ১২ চ'তলৈকে শিৰডি হৈ পৰে এখন জনবহুল মৌচাকস্বৰূপ। দোকান-পোহাৰ বাঢ়িল, নামকৰা কুস্তীবীৰবোৰে যোগদান কৰিবলৈ ধৰিলে। দৰিদ্ৰ-নাৰায়ণ ভোজনো আৰু ডাঙৰকৈ সম্পন্ন হ'বলৈ ধৰিলে। ৰামকৃষ্ণমাঈৰ উদ্যম আৰু অক্লান্ত পৰিশ্ৰমত শিৰডি এখন সংস্থান বা ৰাজ্যলৈ পৰিণত হ'ল। বস্তু-বাহানিও বাঢ়িল। সুন্দৰ এটি ঘোঁৰা, পালকী, ৰথ, ৰূপৰ নানা বস্তু, বাচন-পত্ৰ, ধাতু নিৰ্মিত কলচী, নানা ছবি, আইনা ইত্যাদি উপহাৰ সামগ্ৰী গোট খালে। যদিও এইবোৰ প্ৰচুৰ বস্তু বাঢ়িবলৈ ধৰিলে, সাইবাবাই এইবোৰ উপেক্ষা কৰিছিল আৰু আগৰদৰেই জীৱন-যাপন কৰিছিল। লক্ষ্য কৰিবলগীয়া যে, এই উৎসৱ আৰু শোভাযাত্ৰাবোৰত হিন্দু আৰু মুছলমানসকলে একত্ৰ হৈ কাম কৰিছিল আৰু এইপৰ্যন্ত কোনো বিবাদ-বিৰোধ হোৱা নাই। প্ৰথমৰ ফালে ৫ৰ পৰা ৭ হাজাৰ লোক গোট খাইছিল; পিছত এই সংখ্যা কোনোবা বছৰত ৭৫ হাজাৰলৈকে হৈছিল। তথাপিও কোনো মহামাৰীয়ে দেখা দিয়া নাছিল বা উল্লেখনীয় দুৰ্ঘটনাও হোৱা নাই।

❑ মছজিদ সংস্কাৰ

গোপাল ৰাও গন্দৰ মূৰলৈ আৰু এটা পৰিকল্পনাৰ কথা আহিল। উৰুস আৰম্ভ কৰাৰ পিছতেই তেওঁ ভাবিলে যে মছজিদটোও সংস্কাৰ কৰা দৰকাৰ। এইবুলি তেওঁ কিছু শিল যোগাৰ কৰি ভঙাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। কিন্তু এই কাম তেওঁৰ ওপৰত ন্যস্ত নহ'ল। এই কামৰ ভাৰ আছিল নানাচাহেব চন্দোৰকাৰৰ ওপৰত আৰু সংস্কাৰ কৰাৰ দায়িত্ব আছিল কাকাচাহেব দীক্ষিতৰ। প্ৰথমে এই কাম কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বাবাই আপত্তি কৰিলে। পিছত মালসাপতিৰ মধ্যস্থতাত বাবাই অনুমতি দিলে। যেতিয়া এৰাতিতে সংস্কাৰ হৈ গ'ল; বাবাই তেতিয়া বস্তাৰ সলনি এখন সৰু গাদী ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। অনেক পৰিশ্ৰমৰ ফলত সভা মণ্ডপটোও ১৯১১ চনত সংস্কৃত হ'ল। মছজিদৰ ওপৰৰ খোলা ঠাই টুকুৰা বৰ ঠেক আৰু অসুবিধাজনক আছিল। কাকাচাহেবে সেইখিনিও অলপ বঢ়াই চাল তৈয়াৰ কৰিবলৈ বিচাৰিলে।

বহু খৰচ-পাতি কৰি লোহা, খুঁটা প্ৰভৃতি যোগাৰ কৰি কাম আৰম্ভ কৰিলে। ৰাতি ভক্তসকলে খুঁটাবিলাক বহুৱালে। কিন্তু পাচদিনা পুৱা বাবাই চাবাড়িৰ পৰা উভতি আহি সকলো উভালি পেলাই দিলে। এটা সময়ত বাবা ইমান উত্তেজিত হ'ল যে এটা খুঁটা এখন হাতেৰে প্ৰবলভাৱে দাঙি তুলিবলৈ ধৰিলে আৰু আনখন হাতেৰে তাতিয়া পাতিলৰ ডিঙিটো চেপি ধৰিলে। তাৰ মূৰৰ ফিটা টানি আনি জুই লগাই গাঁতত পেলাই দিলে। এই সময়ত বাবাৰ চকুৰ পৰা জুইৰ ফিৰিঙতি ওলাইছিল। কোনেও তেওঁৰ ফালে চাব পৰা নাছিল, আটায়ে ভয়ত পেঁপুৱা লাগিছিল। বাবাই টকা এটা পকেটৰ পৰা উলিয়াই এনেদৰে দলিয়াই দিছিল যেনিবা কোনোবা শুভ যজ্ঞত আহুতিহে দিছে। তাতিয়াই খুব ভয় খাইছিল। তাৰ ভাগ্যত কি লিখা আছে সেইটো কোনেও বুজিব পৰা নাছিল। বাবাক বাধা দিবলৈ কোনেও সাহস কৰিব পৰা নাছিল। কুষ্ঠৰোগগ্ৰস্ত ভক্ত ভাগোজী সিন্ধেই অলপ সাহস কৰি আগবাঢ়ি আহিছিল। বাবাই তেওঁক ঠেলা মাৰি আঁতৰাই দিলে। মাধৱ ৰাৱেও তেনেকুৱা চেষ্টা কৰিবলৈ গৈ ইটাৰ কোব খাইছিল আৰু বহুতৰে তেনেধৰণৰ অভিজ্ঞতা হ'ল। কিছু সময়ৰ পিছত বাবাৰ খং কমিল। দোকানলৈ মানুহ পঠিয়াই এন্ত্ৰইডাৰী কৰা ফিটা অনালে। নিজ হাতেৰে তাতিয়াৰ মূৰত বান্ধি দিলে, যেন তাতিয়াক বিশেষ সন্মানহে দিয়া হ'ল। বাবাৰ এই অদ্ভুত ব্যৱহাৰ দেখি সকলোৱে বিস্ময়-বিমূঢ় হৈ পৰিল। তেওঁলোকে বুজিবই নোৱাৰিলে কিয় তেওঁ হঠাৎ খং কৰি তাতিয়া পাতিলৰ ওপৰত ইমান উগ্ৰ হ'ল আৰু কিয় পিচ মুহূৰ্ততে তেওঁৰ খং কমি গ'ল। বাবাই কেতিয়াবা খুব শান্ত, ধীৰ হৈ থাকে, প্ৰেম ভাবেৰে সুন্দৰ কথা পাতে, আকৌ পিছ মুহূৰ্ততে হয়তো অলপ কাৰণতে বা বিনা কাৰণতে এইধৰণৰ খং কৰে। এইধৰণৰ বহু ঘটনাৰ কথা উল্লেখ কৰা যায়। কিন্তু কোনটো এৰি কোনটো ক'ম সেইটোহে মই বুজিব নোৱাৰিলো। সেয়ে যেনেকৈ মোৰ মনত পৰিছে তেনেকৈয়ে বৰ্ণনা কৰিছো।

পিছৰ পৰিচ্ছেদত বাবা হিন্দু নে মুছলমান— এই প্ৰশ্ন লৈ আলোচনা হ'ব আৰু তেওঁৰ যোগ সাধনা আৰু শক্তি আৰু অন্যান্য বিষয়ে কোৱা হ'ব।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৭

আচৰিত অৱতাৰ— সাইবাবাৰ ক্ৰিয়াকলাপ— তেওঁৰ যোগ সাধনা— তেওঁৰ সৰ্ব্বব্যাপকত্ব— কুষ্ঠব্যাধিগ্ৰস্ত ভক্তৰ সেৱা— খাপাৰ্দৰ প্লেগৰোগী— পান্ধাৰপুৰ যাত্ৰা

❑ অতি আচৰিত অৱতাৰ

সাইবাবাই সকলো যোগ সাধনাই জানিছিল। 'ধৌতি' (তিনি ইঞ্চি বহল আৰু চাৰে বাইছ ইঞ্চি দীঘল ভিজা কাপোৰেৰে পাকস্থলী পৰিষ্কাৰ কৰা), 'খণ্ডযোগ' (অংগ-প্ৰত্যংগ খুলি পেলোৱা আৰু পুনৰায় জোৰা লগোৱা) আৰু 'সমাধি' ইত্যাদিসহ ছয় প্ৰকাৰৰ যোগ সাধনাত তেখেত সিদ্ধহস্ত আছিল। যদি তেওঁক হিন্দু বুলি ভবা হয় তেতিয়াহ'লে তেওঁক দেখাত ঠিক যৱনৰ নিচিনা। যদি তেওঁক যৱন বুলি ভবা হয় তেতিয়া তেওঁক এজন ধৰ্মনিষ্ঠ হিন্দুৰ নিচিনা লাগিব। কিন্তু হিন্দু নে মুছলমান কোনেও সঠিকভাৱে নাজানিছিল। হিন্দুসকলৰ ৰামনৱমী উৎসৱ বিধিমতে তেওঁ পালন কৰিছিল আৰু একেদৰে মুছলমানসকলৰ চন্দন শোভাযাত্ৰাও হ'বলৈ দিছিল। এই উৎসৱত কুস্তি প্ৰতিযোগিতাতো তেওঁ খুব উৎসাহ দিছিল আৰু পুৰস্কৃত কৰিছিল। 'গোকুলাষ্টমী'ৰ দিনাখন 'গোপাল-কলা' অনুষ্ঠান সুসম্পন্ন কৰোৱায়। আকৌ ঈদৰ দিনা তেওঁৰ মছজিদত মুছলমানসকলৰ নামাজ প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ দিয়ে। এবাৰ মহৰমত কেইজমান মুছলমানে তেওঁৰ মছজিদত 'তাজিয়া' স্থাপন কৰিবলৈ বিচাৰিছিল। তেওঁলোকে বিচাৰিছিল কেইদিনমান তাত ৰাখি তাৰ পিছত সেইটো লৈ শোভাযাত্ৰা উলিয়াব। বাবাই চাৰি দিন ৰখাৰ অনুমতি দিলে— পঞ্চম দিনা অলপো সংকোচ নকৰাকৈ মছজিদৰ পৰা 'তাজিয়া' বাহিৰ কৰা হ'ল। যদি তেওঁক মুছলমান বুলি ভবা হয় তেনেহ'লে দেখা যাব তেওঁৰ দুখন কাণ হিন্দুৰ নিয়মমতে ফুটা কৰা আছিল। আকৌ হিন্দু বুলি ভাবিলে দেখা যাব তেওঁ 'ছুন্নৎ'

কৰাৰ পক্ষপাতি আছিল যদিও শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ (যি বাবাৰ খুব ঘনিষ্ঠ আছিল) মতে বাবাৰ নিজৰ ছুন্নৎ নাছিল, 'বাবা হিন্দু নে যৱন' প্ৰবন্ধ (*বি. ভি. দেও, সাইলীলা, পৃষ্ঠা ৫৬২ দ্ৰষ্টব্য*)। যদি তেওঁক হিন্দু বুলি কওঁ তেতিয়াহ'লে তেওঁ সদায় মছজিদত থাকে। যদি মুছলমান বুলি কওঁ, তেনেহ'লে হিন্দুৰ পবিত্ৰ অগ্নি 'ধুনি' তাত অনবৰত জ্বলি থাকে। মুছলমানৰ ধৰ্মমতে যিবিলাক বিধিসম্মত নহয় যেনে— জাঁতত পিহা, শংখ আৰু ঘণ্টা বজোৱা, যজ্ঞৰ অগ্নিত আহুতি, ভজন, দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ সেৱা, বাবাক পাদ্য-অৰ্ঘ দিয়া ইত্যাদি সকলো তাত সদায় চলিছিল। যদি মুছলমান বুলি ভাব হয় তেতিয়া দেখা যায় সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ব্ৰাহ্মণ আৰু অগ্নিহোত্ৰীসকল তেওঁলোকৰ গোড়ামী পৰিত্যাগ কৰি তেওঁৰ চৰণত ঢলি পৰিছিল। যিসকলে তেওঁৰ জাতি বিচাৰৰ অনুসন্ধান কৰিবলৈ গৈছিল তেওঁলোকে তেওঁক দৰ্শন কৰাৰ পিছত মুগ্ধ হৈ নিৰ্বাক হৈ উভতি আহিছিল। ফলত সঠিকভাৱে স্থিৰ কৰিব পৰা নাযায় সাইবাবা হিন্দু আছিল নে মুছলমান*। এইটো কোনো আচৰিত হ'বলগীয়া কথা নহয়; কাৰণ, যিসকলে অহংকাৰ আৰু দেহ-বুদ্ধি ত্যাগ কৰি ভগৱানৰ ওচৰত সম্পূৰ্ণ আত্মসমৰ্পণ কৰি তেওঁৰ লগত একাত্ম হৈ যায়, তেওঁৰ ওচৰত জাতি সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰশ্ন কেতিয়াও নুঠে। সাইবাবাৰ দৰে 'একীভূত' পুৰুষৰ ওচৰত জাতিৰ মাজত; আনকি বিভিন্ন প্ৰাণীৰ ভিতৰত কোনো পাৰ্থক্য প্ৰতীয়মান নহয়। তেওঁ ফকিৰসকলৰ লগত মাছ-মাংসও খাইছিল আনকি কুকুৰে তেওঁক খাদ্যত মুখ দি গ'লেও ক্ষোভ নকৰিছিল।

সাইবাবা এনেকুৱাই অপূৰ্ব আৰু বিস্ময়কৰ অৱতাৰ পুৰুষ আছিল। পূৰ্বজন্মৰ সুকৃতিৰ ফলত আমি তেওঁৰ চৰণপ্ৰান্তত স্থাপিত হ'বলৈ আৰু তেওঁৰ পূৰ্ণ সাহচৰ্য উপভোগ কৰাৰ সৌভাগ্য অৰ্জন কৰিছিলো। সেই আনন্দ, সেই পুলক তুলনাতীত! সেয়েহে সাইবাবা আছিল শুদ্ধানন্দ আৰু শুদ্ধ চেতনাস্বৰূপ। তেওঁৰ বিশালতা আৰু অনুপম মহিমাৰ কথা যে উপযুক্তভাৱে প্ৰকাশ কৰিম এনে সাধ্য মোৰ নাই। তেওঁৰ চৰণত ঠাই লৈ যিসকলে আনন্দ পাইছে তেওঁলোকেই তেওঁৰ শুদ্ধ আত্মাৰ লগত মিলি যাব পাৰিছে। বহুতো সন্ন্যাসী, সাধক আৰু মুক্তিকামী নানাধৰণৰ মানুহ সাইবাবাৰ ওচৰলৈ আহিছিল। তেওঁলোকৰ লগত বাবাই একেলগে চলা-ফুৰা, কথা-বাৰ্তা, হাঁহি-তামাচা, সকলো কৰিছিল আৰু সদায়ে উচ্চাৰণ কৰিছিল

'আল্লাহ মালিক'। তৰ্ক-বিবাদ একেবাৰে পছন্দ নকৰিছিল। মাজে মাজে খং উঠিলেও প্ৰায় সকলো সময়তে শান্ত আৰু সংযত হৈ পৰিছিল। সম্পূৰ্ণ বেদান্ত প্ৰচাৰ কৰিছিল আৰু শেষৰ দিনাখনলৈকে বাবা প্ৰকৃততে কোন আছিল— সেইটো কোনেও বুজিব পৰা নাছিল। ৰাজপুৰুষৰ পৰা দীন-দৰিদ্ৰ সকলোৰেই তেওঁৰ ওচৰত একেধৰণৰ ব্যৱহাৰ পাইছিল। তেওঁ সকলোৰে অন্তৰৰ গোপন ৰহস্যৰ কথা জানিছিল আৰু যেতিয়াই সেইটো প্ৰকাশ কৰিছিল, সকলোৰে অবাক হৈছিল। তেখেত আছিল জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ অথচ অজ্ঞানীৰ ভাও ধৰিছিল। পাৰ্থিব সন্মানো পছন্দ কৰা নাছিল। এয়াই আছিল সাইবাবাৰ বৈশিষ্ট্য। মানৱ দেহ আছিল যদিও তেখেতৰ কৰ্মই তেখেতৰ ঈশ্বৰত্ব প্ৰমাণ কৰিছে। সকলোৰে তেখেতক শিৰডিৰ ভগৱান বুলি জ্ঞান কৰিছিল।

❑ সাইবাবাৰ ক্ৰিয়াকলাপ

মই বুদ্ধিহীন, সেইবাবে বাবাৰ আশ্চৰ্যকৰ ক্ৰিয়াকলাপ বৰ্ণনা কৰিবলৈ অপাৰগ। তেখেতে শিৰডিৰ প্ৰায়বোৰ মন্দিৰেই সংস্কাৰ কৰিছিল। শনি, গণপতি, শংকৰ-পাৰ্বতী, গাঁৱৰ দেৱতা আৰু মাৰুতিৰ মন্দিৰবোৰ তাতিয়া পাতিলৰ দ্বাৰাই সংস্কাৰ কৰাইছিল। তেখেতৰ দানো আছিল উল্লেখযোগ্য। 'দক্ষিণা' হিচাপে তেখেতে যি যোগাৰ কৰিছিল সেয়া মুক্ত হাতেৰে দান কৰিছিল। কাৰোবাক ২০ টকা, কাৰোবাক ১৫ টকা বা ৫০ টকা প্ৰত্যেকদিনাই দিছিল। যিসকলে পাইছিল তেওঁলোকে সেই দানখিনিকেই পৰম পবিত্ৰ বুলি জ্ঞান কৰিছিল আৰু বাবাই বিচাৰিছিল তেওঁলোকে সেই অৰ্থখিনিৰ সদব্যৱহাৰ কৰে যেন।

বাবাৰ দৰ্শন লাভৰ ফলত বহু লোকে বহু পৰিমাণে উদ্দীপনা পাইছে। কোনোবাই উৎসাহ পাই উপকৃত হৈছে, দুষ্টলোকসকল সাধু হৈছে। কাৰোবাৰ কুষ্ঠৰোগ নিৰ্মূল হৈছে, বহুতৰে মনোবাঞ্ছা পূৰ্ণ হৈছে। কিছুমানৰ ঔষধ প্ৰয়োগ নকৰাকৈ অন্ধত্ব নিৰ্মূল হৈছে আৰু লেঙেৰা মানুহৰ ভৰি ভাল হৈ উঠিছে। তেখেতৰ মহত্ত্বৰ কোনো সীমা নাছিল। তেখেতৰ খ্যাতি দূৰ দূৰলৈ বিয়পি পৰিছিল। চাৰিওফালৰ পৰা তীৰ্থযাত্ৰীসকলে শিৰডিলৈ আহি ভিৰ কৰিছিল। বাবাই সদায় 'ধুনি'ৰ ওচৰত বহি আৰাম কৰিছিল আৰু কেতিয়াবা স্নান কৰি আৰু কেতিয়াবা স্নান নকৰাকৈ ধ্যানত বহিছিল।

মূৰত এটা সৰু বগা পাগুৰি, কামিজ আৰু এখন পৰিষ্কাৰ ধুতি— এয়াই আছিল তেওঁৰ জীৱনৰ বেশ-ভূষা। প্ৰথমৰ পিনে তেখেতে গাঁৱৰ ভিতৰত চিকিৎসা কৰিছিল। ৰোগী চাই ঔষধ দিছিল। এই বিষয়ত তেখেত সদায় সফল হৈছিল আৰু হাকিম অৰ্থাৎ ইউনানী চিকিৎসক হিচাপে তেখেতৰ খুব নাম হৈছিল। প্ৰসংগক্ৰমে এটা অদ্ভুত ঘটনাৰ কথা কওঁ। এবাৰ এজন ভক্তৰ দুয়োটা চকু ৰঙা পৰি ফুলি উঠিছিল। শিৰডিত কোনো ডাক্তৰ নোপোৱাৰ বাবে অন্যান্য ভক্তসকলে ভক্তজনক বাবাৰ ওচৰলৈ লৈ আহে। এনে অৱস্থাত অন্যান্য ডাক্তৰসকলে মলম, কাজল বা গৰুৰ গাখীৰ বা কৰ্পূৰ মিশ্ৰিত কিবা দৰবৰ ব্যৱস্থা দিলেহেঁতেন, কিন্তু বাবাৰ চিকিৎসাৰ ধাৰাই আছিল স্বতন্ত্ৰ। কেইটামান 'ভেলা' (কাপোৰত ৰং লগোৱা এবিধ গছৰ গুটি) গুড়ি কৰি দুয়োটা চকুত লগাই বেণ্ডেজ কৰি দিলে। পিছদিনা বেণ্ডেজ খুলি ঠাণ্ডা পানী ঢালি দুয়োটা চকু ধুই দিয়া হ'ল। চকুৰ বিষ কমি গ'ল আৰু ৰঙা পৰাটোও নোহোৱা হৈ আগৰ দৰে বগা হৈ পৰিল। চকুৰ নিচিনা কোমল ঠাইতো ভেলা দিয়াৰ ফলত কোনো যন্ত্ৰণাতো নহ'লেই বৰঞ্চ ৰোগমুক্ত হৈ পৰিল। এনেধৰণৰ বহু ৰোগ তেখেতে বিনাশ কৰিছিল। এইটো এটা উদাহৰণ মাত্ৰ।

❑ বাবাৰ যোগাভ্যাস

বাবাই সকলোধৰণৰ যৌগিক প্ৰক্ৰিয়া জানিছিল। ইয়াত তাৰে দুটাৰ উল্লেখ কৰা হ'ল—

১। ধৌতি ঃ মছজিদৰ পৰা বেছ কিছু দূৰত এজোপা বটগছৰ ওচৰত এটা পাতকুঁৱা আছিল। বাবাই দুদিনৰ মূৰে মূৰে পাতকুঁৱাত হাতমুখ বা গা ধুবলৈ গৈছিল। এবাৰ দেখা পোৱা গ'ল যে বাবাই নিজৰ পেটৰ নাড়ি-ভূৰুবোৰ বমি কৰি বাহিৰলৈ উলিয়াই সেইবোৰৰ বাহিৰ-ভিতৰ পৰিষ্কাৰ কৰি এডাল জামু গছত শুকাবলৈ দিলে। শিৰডিৰ বহুলোকেই নিজ চকুৰে এই দৃশ্য দেখিবলৈ পাইছে আৰু ঘটনাটো যে সঁচা তাক স্বীকাৰ কৰিছে। এখন তিনি ইঞ্চি বহল আৰু চাৰে বাইছ ইঞ্চি দীঘল ভিজা কাপোৰ গলাধঃকৰণ কৰি পাকস্থলীত প্ৰায় আধা ঘণ্টা ৰাখি পুনৰ বাহিৰ কৰি অনাটোকেই সাধাৰণভাৱে ধৌতি বুলি কোৱা হয়। কিন্তু বাবাৰ এই ধৌতি প্ৰক্ৰিয়া অসাধাৰণ আৰু অদ্বিতীয়।

২। খণ্ডযোগ ঃ এই প্ৰক্ৰিয়াটোত বাবাই নিজৰ দেহৰ সমস্ত অংগ-প্ৰত্যংগ দেহৰ পৰা বিচ্ছিন্ন কৰি মছজিদৰ বিভিন্ন ঠাইত ছটিয়াই ৰাখিছিল। এবাৰ এজন ব্যক্তি মছজিদৰ ভিতৰলৈ গৈ বাবাৰ অংগ-প্ৰত্যংগবোৰ অ'ত-ত'ত পৰি থকা দেখি অত্যন্ত আতংকিত হৈছিল। প্ৰথমে তেওঁ ভাবিলে যে গাঁৱলৈ গৈ চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলক খবৰ দিবগৈ যে বাবাক কোনোবাই টুকুৰা-টুকুৰ কৰি হত্যা কৰিছে। পিছত ভাবিলে প্ৰথম সংবাদদাতা হিচাপে তেওঁ নিজেই এই বিষয়ত জড়িত বুলি সন্দেহ কৰিব পাৰে। সেইবাবে তেওঁ নিশ্চুপ হৈ থাকিল। কিন্তু পিছদিনাই মছজিদলৈ গৈ বাবাক সুস্থ দেহেৰে উৎফুল্লিত মানসিকতাত দেখিবলৈ পাই ব্যক্তিজন আচৰিত হৈ পৰিল। তেওঁৰ ভাব হ'ল আগদিনা তেওঁ যি দেখিছিল, সেইয়া হয়তোবা এটা সপোনহে আছিল।

বাবাই শৈশৱৰ পৰাই যোগাভ্যাস কৰিছিল আৰু কিমানদূৰ পাৰদৰ্শিতা লাভ কৰিছিল কোনেও জনা নাছিল বা অনুমানো কৰিব পৰা নাছিল। চিকিৎসাৰ বাবে কেতিয়াও কাৰো পৰা অৰ্থ লোৱা নাছিল। বহু দৰিদ্ৰ আৰু ৰোগগ্ৰস্তৰ স্বাস্থ্য ঘূৰাই আনি নিজগুণে খ্যাতি অৰ্জন কৰিছে। এই সুবিখ্যাত বৈদ্য-চূড়ামণিজনে কেতিয়াও স্বাৰ্থ লৈ কাম নকৰিছিল। সকলো সময়তে আনৰ মংগল আৰু কল্যাণৰ বাবে কাম কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত বহু সময়ত নিজেই দুঃসহ যন্ত্ৰণা ভোগ কৰিবলগীয়া হৈছিল।

❑ বাবাৰ সৰ্বব্যাপকত্ব আৰু কৰুণা

১৯১০ চনত দেৱালীৰ দিনা বাবাই ধুনিৰ ওচৰত বহি তাপ লৈ আছিল। চৌকাৰ ভিতৰলৈ মাজে মাজে খৰি ঠেলি দিছিল। হঠাৎ এবাৰ খৰিৰ সলনি নিজৰ হাত এখনকেই সুমুৱাই দিলে। লগে লগে হাতখন পুৰি ঢৌৱা ফুটি গ'ল। ভৃত্য মাধৱ আৰু মাধৱৰাও দেশপাণ্ডে দুয়োজনেই এই কাণ্ড দেখি দৌৰি আহিল। পিছফালৰ পৰা বাবাৰ কঁকালত ধৰি টানি আনোতে প্ৰশ্ন কৰিলে— 'দেৱ, কিয় এনে কাম কৰিলে? বাবাৰ সিমানলৈ সম্বিৎ আহিছিল। উত্তৰ দিছিল— 'বহু দূৰত এখন ঠাইত এজন কমাৰৰ বোৱাৰীয়ে কমাৰশালত জুই আগবঢ়াই দিছিল। তেওঁৰ স্বামীয়ে মতাৰ লগে লগে হুৰমূৰ কৰি দৌৰি আহোতে কোলাৰ ল'ৰাটো জুইত পৰি গৈছিল। মই সেয়ে ল'ৰালৰিকে চৌকাত হাত ভৰাই ল'ৰাটোক বচালো। হাতখন পুৰিছে হয়— কিন্তু ল'ৰাটোৰতো প্ৰাণটো বাচিল। ইয়াতেই মই আনন্দিত।

❑ কুষ্ঠ ৰোগাক্ৰান্ত ভক্তৰ সেৱা

মাধৱৰাওৰ পৰা বাবাৰ হাত পুৰি যোৱাৰ সংবাদ পাই শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰ বোম্বেৰ বিখ্যাত ডাক্তৰ পৰমানন্দক লগত লৈ শিৰডিলৈ আহিল। লগত মলম, কাপোৰ, বেণ্ডেজ আৰু অনেক চিকিৎসা সামগ্ৰী। ডাক্তৰ পৰমানন্দৰ দ্বাৰা ক্ষতস্থান পৰীক্ষা আৰু বেণ্ডেজ কৰিবৰ বাবে বাবাক অনুনয় কৰা হ'ল। কিন্তু সেই অনুনয় অগ্ৰাহ্য হ'ল। হাত পোৰাৰ পিছৰ পৰাই কুষ্ঠৰোগী ভক্ত ভাগোজী সিন্ধেই সেই পোৰা হাতখনৰ পৰিচৰ্যা কৰি আহিছিল। তেওঁৰ চিকিৎসা আছিল— পোৰা ঠাইখিনিত ঘি মালিচ কৰি এখিলা পাতেৰে ঢাকি টানকৈ পটি বান্ধি দিয়া। সোনকালে যাতে ভাল হয় সেইবাবে পটিটো খুলি ডাক্তৰক দেখুৱাই চিকিৎসা কৰিবলৈ নানা চাহেব চন্দোৰকৰে বহুবাৰ কৈছিল। ডাক্তৰে নিজেও অনুৰোধ কৰিছিল। কিন্তু বাবা অমান্তি হৈছিল আৰু কৈছিল— আল্লাই তেওঁৰ ডাক্তৰ। কোনোমতেই তেওঁৰ হাত পৰীক্ষা কৰিবলৈ দিয়া নাছিল। ডাক্তৰ পৰামানন্দৰ ঔষধবোৰ শিৰডিৰ ৰ'দ-বতাহত মুকলি কৰিবলগীয়া নহ'ল। কাৰণ, সেইবোৰ বাকচৰ ভিতৰতেই আছিল। অৱশ্যে ডাক্তৰৰ বাবাক দৰ্শন কৰাৰ সৌভাগ্যকণ হৈছিল। ভাগোজীক বাবাৰ হাতৰ চিকিৎসা দৈনিক কৰাৰ সুযোগ দিয়া হ'ল আৰু কিছুদিনৰ পিছত হাতখন ভাল হোৱাত সকলোৱে আনন্দ পালে। অৱশ্যে বাবাৰ হাতত বিষ আছিল নে নাই আমি কোনেও গমকে নাপালো। কাৰণ, বাবাক প্ৰতিদিনেই ভাগোজীয়ে নিয়মিতৰূপে পটি খুলি, ঘি মালিচ কৰি আকৌ টান কৰি বেণ্ডেজ বান্ধি থৈছিল। সাইবাবাৰ নিচিনা যথাৰ্থ সিদ্ধপুৰুষৰ ওচৰত এই চিকিৎসাৰ সঁচাকৈয়ে একো প্ৰয়োজন নাছিল। মাত্ৰ ভক্তৰ প্ৰতি থকা ভালপোৱাৰ টানতহে ভাগোজীৰ এই সেৱা আৰু 'উপাসনা' তেওঁ অবিচ্ছিন্নভাৱে চলি থাকিবলৈ দিছিল। বাবাই যেতিয়া লেণ্ডীলৈ যোৱাৰ বাবে ৰাওনা হৈছিল, ভাগোজীয়ে তেওঁৰ পিছফালে ছাটি ধৰি লগে লগে গৈছিল। সদায় ৰাতিপুৱা বাবাই যেতিয়া ধুনিৰ ওচৰলৈ আহি বহিছিল; ভাগোজী উপস্থিত হৈয়ে বাবাৰ পৰিচৰ্যাত লাগি গৈছিল। পূৰ্বজন্মত ভাগোজী আছিল এজন পাপী। এই জন্মৰ পৰাই কুষ্ঠৰোগত ভুগিছিল, আঙুলিবোৰ বেঁকা হৈ গৈছিল, সৰ্বদেহত দুৰ্গন্ধময় পুঁজ জমা হৈছিল। বাহিৰৰ পৰা তেওঁক যদিও দুৰ্ভগীয়া বুলি ভাব হৈছিল, তেওঁ কিন্তু খুবেই সৌভাগ্যশালী আছিল। কাৰণ, তেৱেঁই আছিল বাবাৰ সৰ্বপ্ৰধান ভৃত্য। বাবাৰ সান্নিধ্যত থকাৰ সৌভাগ্য লাভ কৰিছিল।

বাবাৰ আৰু এটা চমৎকাৰী লীলাৰ কথা মই এতিয়া ক'ম। অমৰাৱতীৰ শ্ৰীদাদাচাহেব খাপাৰ্দৰ পত্নী শ্ৰীমতী খাপাৰ্দে সৰু ল'ৰাটোক লগত লৈ শিৰডিত কেইদিনমান থাকিবলৈ লৈছিল। ল'ৰাটোৰ প্ৰচণ্ড জ্বৰ হ'ল আৰু ক্ৰমে সেই জ্বৰ প্লেগ ৰোগ বুলি চিনাক্ত কৰা হ'ল। ল'ৰাৰ মাক ভয়ত বিতত হ'ল আৰু অমৰাৱতীলৈ উভতি যোৱাৰ বাবে স্থিৰ কৰি সন্ধ্যাবেলা বাবাৰ অনুমতি লোৱাৰ বাবে তেওঁৰ ওচৰলৈ গ'ল। বাবাই তেতিয়া সান্ধ্যভ্ৰমণ শেষ কৰি ঘৰলৈ উভতি আহিছিল। মহিলাগৰাকীয়ে কম্পিত কণ্ঠেৰে বাবাক জনালে যে তেওঁৰ প্ৰাণতকৈও মৰমৰ পুত্ৰৰ প্লেগ ৰোগ হৈছে। বাবাই অতি মধুৰ স্বৰত আৰু দয়াৰ দৃষ্টিৰে তেওঁক ক'লে— 'মেঘে দেখা দিছিল আকাশত, কিন্তু সকলো গলি পৰিষ্কাৰ হৈ আঁতৰি যাব'। এই কথা কোৱাৰ লগে লগেই তেওঁৰ জলহু চোলা কঁকালৰ পৰা উঠাই তেওঁৰ কৰঙনত সৃষ্টি হোৱা চাৰিটা ডাঙৰ ডাঙৰ কণীৰ নিচিনা প্লেগৰোগৰ বিউবো **(Bubo)** বা গাঙঠি উপস্থিত সকলোকে দেখুৱালে আৰু ক'বলৈ ধৰিলে— চোৱা ভক্তৰ বাবে মই কিমান ভোগ কৰিবলগা হয়। তেওঁলোকৰ কষ্ট মানেই মোৰ নিজৰ কষ্ট। এনে আচৰিত লীলা দেখি মানুহে দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল যে সাধু সন্তসকলে তেওঁলোকৰ ভক্তৰ বাবে কত কষ্ট সহ্য কৰে। সাধুসকলৰ মন মাখনৰ নিচিনা কোমল। লাভ-ক্ষতিৰ বিচাৰ নকৰি তেওঁলোকে ভক্তসকলক ভাল পায় আৰু পৰম আত্মীয়ৰ নিচিনা বিবেচনা কৰে।

❑ পান্ধাৰপুৰ গমন আৰু অৱস্থান

সাইবাবাই তেওঁৰ ভক্তসকলক কিধৰণে ভাল পাইছিল, তেওঁলোকৰ মনোকামনা আৰু আচৰণ কিদৰে অনুধাৱন কৰিব পাৰি, সেই সম্বন্ধে এটা কাহিনী কৈ মই এই অধ্যায় শেষ কৰিম। বাবাৰ পৰম ভক্ত শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰে সেই সময়ত খান্দেশ জিলাৰ নান্দাৰবাৰত মামলাৎদাৰ পদত কাম কৰিছিল। তেওঁ পান্ধাৰপুৰলৈ বদলিৰ আদেশ পালে। বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভক্তিৰ পুৰস্কাৰ মিলিল। কাৰণ, যি পান্ধাৰপুৰ 'ভূ-বৈকুণ্ঠ'ৰূপে প্ৰসিদ্ধ আছিল; তাত তেওঁ থকাৰ আদেশ পালে। তেওঁক অবিলম্বে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। এই কাৰণে শিৰডিৰ কাকো নজনোৱাকৈ তেওঁ ৰাওনা হ'ল। তেওঁৰ ইচ্ছা আছিল; তেওঁৰ নিজৰ পান্ধাৰপুৰ অৰ্থাৎ শিৰডিত হঠাৎ উপস্থিত হৈ তেওঁৰ নিজৰ বিঠোবা অৰ্থাৎ বাবাক

প্ৰণাম কৰি তাৰ পিছত ৰাওনা হ'ব। আন কোনেও সপোনতো ভাবিব পৰা নাছিল; কিন্তু বাবাই তেওঁৰ এই শিৰডিলৈ ৰাওনা হোৱাৰ সকলো খবৰ জানিছিল। কাৰণ, বাবা আছিল সৰ্বদৰ্শী, তেওঁৰ দৃষ্টি সৰ্বব্যাপী আছিল। শিৰডিৰ কেইমাইলমান দূৰৰ নিমগাঁৱত নানাচাহেব গৈ পোৱাৰ লগে লগে শিৰডিৰ মছজিদত এটা আলোড়ন সৃষ্টি হ'ল। বাবাই তেতিয়া মালসাপতি, আপ্পা শিন্দে আৰু কাশীৰামৰ লগত বহি কথা পাতি আছিল। তেনেতে বাবাই হঠাৎ কৈ উঠিল—"পান্ধাৰীৰ দৰজা খোল খাইছে। আহা, আমি চাৰিজনে মিলি মহা আনন্দেৰে কেইটামান ভজন গাওঁ। এই বুলি সকলোৱে একেলগে ভজনত বহিল। ভজনৰ মৰ্মাৰ্থ হ'ল— মই পান্ধাৰপুৰলৈ যাব লাগিব, তাতে থাকিব লাগিব; কাৰণ, সেয়া যে মোৰ প্ৰভুৰ ঘৰ।'

বাবাই গাইছে আৰু বাকীবোৰে দোহাৰ ধৰিছে। কিছু সময়ৰ ভিতৰতে নানাচাহেবে সপৰিয়ালে আহি বাবাক প্ৰণাম কৰিলে। তাৰ পিছত বাবাক অনুৰোধ কৰিলে পান্ধাৰপুৰলৈ তেওঁলোকৰ লগত গৈ কিছুদিন তাতে থাকিবলৈ। এই অনুৰোধৰ প্ৰয়োজন নাছিল। কাৰণ, ভক্তসকলে নানাচাহেবক জনালে যে বাবাৰ ইতিমধ্যেই তালৈ গৈ থকাৰ ইচ্ছা হৈছে। এই কথা শুনি নানাচাহেব আনন্দত উদ্বেলিত হৈ বাবাৰ চৰণত উবুৰি হৈ পৰিছে। ইয়াৰ পিছত বাবাৰ অনুমতি, আশীৰ্বাদ আৰু ভস্ম গ্ৰহণ কৰি পান্ধাৰপুৰৰ পথত যাত্ৰা কৰিলে।

বাবাৰ লীলাকাহিনীৰ শেষ নাই। সেয়েহে পৰৱৰ্তী অধ্যায়ৰ বাবে অন্যান্য বিষয় যেনেকৈ মানুহৰ জন্মৰ গুৰুত্ব, বাবাৰ ভিক্ষাৰ দ্বাৰা জীৱিকা নিৰ্বাহ, বৈয়াজাবাঈ'ৰ সেৱা ইত্যাদি সংৰক্ষণ কৰি ইমানতে স্থগিত ৰাখিছো।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

**টোকা ঃ— ১। বাবাৰ এজন অতি অন্তৰংগ শিৰডিৰ ভক্ত, মাল্‌সাপতি, যিজনে মছজিদত আৰু চাবাড়িত সদায়ে বাবাৰ লগত একেলগে ৰাতি বাস কৰিছিল, তেওঁ কৈছিল যে বাবাই তেওঁক নিজেই কৈছিল যে বাবা পথ্‌ৰীৰ ব্ৰাহ্মণ আছিল আৰু সৰুতেই তেওঁক এজন ফকিৰৰ হাতত সমৰ্পণ কৰা হয়। যেতিয়া বাবাই এই কথা কৈছিল তেতিয়া পথ্‌ৰীৰ পৰা কেইজনমান লোক আহিছিল আৰু বাবাই তেওঁলোকৰ ওচৰত পথ্‌ৰীৰেই কেইজনমানৰ বিষয়ে খা-খবৰ লৈছিল।*

('সাই-লীলা, ১৯২৪, পৃষ্ঠা ১৭৯ দ্ৰষ্টব্য)

২। সাই-লীলা, ১১ খণ্ড, ১৯৩৪, ৮ম সংখ্যাৰ ৭৯ পৃষ্ঠাত প্ৰকাশিত পুনাৰ বিখ্যাত বিদুষী মহিলা শ্ৰীমতী কাশীবাঈ কানিৎকৰৰ বক্তব্য ঃ বাবাৰ অলৌকিক ক্ৰিয়াকলাপৰ কথা শুনি আমি দিব্য-জ্ঞান সংস্থাৰ (Theosophic Society) প্ৰথা আৰু কায়দাৰ আলোচনা কৰিছিলো যে বাবা সঁচাকৈয়ে শুদ্ধাত্মা যোগী নে সাধাৰণ ভেল্কিবাজিৰ দলৰ মানুহ অৰ্থাৎ ইন্দ্ৰজালৰ দৰে। যেতিয়া এবাৰ শিৰডিলৈ গৈছিলো তেতিয়া এই প্ৰশ্নটোৱেই গভীৰভাৱে চিন্তা কৰিছিলো। যি মুহূৰ্তত মছজিদৰ চিৰিত ভৰি দিলো সেই মুহূৰ্ততেই বাবা সন্মুখত আহি উপস্থিত হ'ল। মোৰ পিনে দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰি নিজৰ বুকুত হাত থৈ অলপ তীক্ষ্ণস্বৰেই এওঁ এজন ব্ৰাহ্মণ অৰ্থাৎ খাঁটি ব্ৰাহ্মণ। কোনো ভেল্কিবাজিৰ লগত এওঁৰ সম্পৰ্ক নাই। কোনো মুছলমানে ইয়াত ভৰি দিবলৈ সাহস নকৰে, তেওঁৰ সেই সাহস নাই। আকৌ বুকুলৈ আঙুলিয়াই ক'লে— 'এইজনা ব্ৰাহ্মণে লাখ লাখ মানুহক শুদ্ধ পথলৈ উভতাই আনিব পাৰে— তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ গন্তব্যস্থল পোৱাই দিয়াৰ ক্ষমতা আছে। এইটো ব্ৰাহ্মণৰ মছজিদ— কোনো ভেল্কিবাজ মুছলমানৰ ছাঁটোও ইয়াত পৰিবলৈ নিদিম।'

পৰিচ্ছেদ-৮

মানৱ জন্মৰ গুৰুত্ব— সাইবাবাৰ ভিক্ষা বৃত্তি— বৈয়াজাবাঈৰ সেৱা— সাইবাবাৰ শোৱনিকোঠা— খুছলচান্দৰ প্ৰতি তেওঁৰ স্নেহ।

❑ মানৱজন্মৰ গুৰুত্ব

এই বিস্ময়কৰ ব্ৰহ্মাণ্ডত ভগৱানে কোটি কোটি জীৱৰ সৃষ্টি কৰিছে। হিন্দু শাস্ত্ৰমতে স্বৰ্গ, মৰ্ত্য, পাতাল, সমুদ্ৰ, আকাশ আৰু অন্তৰ্বৰ্তী অন্যান্য স্তৰত অৱস্থান কৰা দেৱতা, উপদেৱতা, পশু-পক্ষী, কীট-পতংগ আৰু মানুহ— এই সকলোবোৰ মিলি ৮৪ লাখ বিধৰ জীৱ বা সত্তা আছে। ইয়াৰ ভিতৰত যিবোৰ জীৱাত্মাৰ গুণৰ ভাগ বেছি, তেওঁলোকে স্বৰ্গলৈ গৈ স্বকৰ্মৰ সুফল উপভোগ কৰে আৰু শেষত তেওঁলোকক তললৈ নমাই অনা হয়। যিসকলৰ পাপ বা দোষৰ ভাগ বেছি তেওঁলোক নৰকত অধঃপতিত হৈ নিৰ্দিষ্টকাললৈ কৰ্মফলৰ যন্ত্ৰণা ভোগ কৰে। যেতিয়া দোষ আৰু গুণে সমানভাৱে সমতা লাভ কৰে, তেতিয়া এওঁলোকৰ সকলোকেই পৃথিৱীত মানৱজন্ম দান কৰি মোক্ষ লাভৰ পথ সাজি লোৱাৰ সুযোগ দিয়া হয়। শেষপৰ্যন্ত যেতিয়া তেওঁলোকৰ দোষ আৰু গুণ দুয়োটাই সম্পূৰ্ণ বৰ্তি থাকে অৰ্থাৎ তেওঁলোক দোষ-গুণ মুক্ত হৈ উঠে, তেতিয়া তেওঁলোকে মোক্ষ লাভ কৰি জন্ম-মৃত্যুৰ আৱৰ্তনৰ পৰা সম্পূৰ্ণ মুক্ত হৈ যায়। সংক্ষেপতে ক'বলৈ গ'লে কৰ্ম আৰু চিত্তৰ উন্নতিৰ ওপৰতেই আমাৰ এই দেহটোৰ ভিতৰলৈ অহা-যোৱা নিৰ্ভৰ কৰে।

❑ মানৱ দেহৰ বিশেষ মূল্য

আমি সকলোবেই জানো, চাৰিটা বস্তু সমস্ত প্ৰাণীৰেই থাকে— ক্ষুধা, নিদ্ৰা, ভয় আৰু যৌনকামনা। মানুহৰ ক্ষেত্ৰত আৰু এটা বিশেষ ক্ষমতা সংযুক্ত হৈছে।

সেইটো হৈছে জ্ঞান, বা বুদ্ধি— যাৰ দ্বাৰা তেওঁ ভগৱদ্‌দৰ্শন লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। অন্য জীৱৰ ক্ষেত্ৰত এইটো সম্ভৱ নহয়। সেইকাৰণেই স্বৰ্গৰ দেৱতাসকলেও মানৱ জীৱনক ঈৰ্ষাৰ চকুৰে চায় আৰু তেওঁলোকে এইখন পৃথিৱীত জন্মলাভ কৰি পৰম মুক্তিলাভ কৰিবলৈ আকাংক্ষা কৰে।

কোনো কোনোৱে ব্যক্ত কৰে যে মানৱ দেহৰ নিচিনা লেতেৰা বস্তু আৰু একো নাই। কাৰণ, এই দেহটো কফ, থু-খেকাৰ, ধূলি-বালি, মল-মূত্ৰ ইত্যাদিৰে পূৰ্ণ আৰু এই দেহৰ ৰোগ, ব্যাধি আৰু মৃত্যু থাকে। এই কথা যে কিছুদূৰ সত্য তাত সন্দেহ নাই। কিন্তু এইবোৰ থাকিলেও মানৱ দেহৰ এটা বিশেষ মূল্য আছে সেয়া হৈছে, জ্ঞান অৰ্জনৰ ক্ষমতা। এই দেহটো থকাৰ ফলতেই বা তাৰ বাবেই মানুহে তেওঁৰ নিজৰ দেহৰ আৰু গোটেই জগতৰ নশ্বৰ আৰু পৰিবৰ্তনশীল ৰূপটো বুজিব পাৰে। ইয়াৰ ফলতেই ইন্দ্ৰিয় ভোগত বিতৃষ্ণাই দেখা দিয়ে। সঁচা আৰু মিছাৰ পাৰ্থক্য বুজিব পাৰে। এইদৰেই ভগৱানৰ দৰ্শন লাভ কৰে। সেয়েহে এই দেহটোক যদি লেতেৰা বুলি পৰিত্যাগ কৰা হয় বা অৱজ্ঞা কৰা হয় তেতিয়াহ'লে ভগৱানৰ উপলব্ধিৰ সুযোগৰ পৰা আমি বঞ্চিত হ'ম। পুনৰ এই দেহটোক অতি মূল্যৱান বুলি পৰিচৰ্যা কৰি আৰু ইন্দ্ৰিয়বাসনাৰ পিছে পিছে ধাৱমান হোৱা যায়, তেতিয়াহ'লে নৰকলৈ গতি কৰিব লাগিব।

সেয়েহে আমি সঠিক পথেৰে গতি কৰিব লাগিব; সেই পথ হৈছে— এই দেহাটোক অৱহেলা কৰিলেও নচলিব, আকৌ ইয়াক বেছি প্ৰশ্ৰয় দিলেও নহ'ব। কিন্তু উপযুক্তভাৱে যত্ন ল'ব লাগিব। ঠিক যিদৰে ঘোঁৰাচালকে তেওঁৰ গন্তব্যস্থললৈ যোৱা আৰু ঘৰলৈ ঘূৰি অহালৈকে ঘোঁৰাটোৰ যত্ন লয়, ঠিক সেইদৰে জীৱনটোৰ যি সৰ্বোত্তম উদ্দেশ্য সেই ঈশ্বৰ উপলব্ধি বা আত্ম উপলব্ধিৰ কৰ্মত দেহটোক সদায়ে নিয়োজিত কৰি ৰাখিব লাগে।

কথিত আছে যে বহুধৰণৰ জীৱ সৃষ্টি কৰিও ভগৱান সন্তুষ্ট হ'ব পৰা নাই। কাৰণ, কোনো জীৱই তাৰ কৰ্মকাণ্ড বুজিব বা মূল্যায়ন কৰিব নোৱাৰে। সেইবাবে তাক এক বিশেষ জীৱ অৰ্থাৎ মানুহ সৃষ্টি কৰি তাত এক বিশেষ গুণ অৰ্থাৎ 'জ্ঞান' দান কৰিব লাগে। যেতিয়া তেওঁ দেখিলে যে মানুহে তেওঁৰ বিচিত্ৰ লীলা আৰু অপূৰ্ব কৰ্মকাণ্ড অনুধাৱন কৰিবলৈ আৰু সমাদৰ কৰিব পাৰিছে। তেতিয়া তেওঁ

খুব সন্তুষ্ট আৰু আনন্দিত হ'ল (*ভাগৱত, ১১; ৯-২৮ দ্ৰষ্টব্য*)। সেইবাবে মানৱদেহ ধাৰণ কৰিব পৰাটো সৌভাগ্যৰ কথা আৰু তাতোকৈ ডাঙৰ ভাগ্য ব্ৰাহ্মণ বংশত জন্মগ্ৰহণ কৰিব পৰাটো আৰু সৰ্বোত্তম ভাগ্য সাইবাবাৰ চৰণ তলত আশ্ৰয় লাভ কৰি নিজকে সমৰ্পণ কৰিব পৰাটো।

❑ মানুহৰ প্ৰচেষ্টা

মানৱ জীৱন যে অতি মূল্যৱান সেই কথা উপলব্ধি কৰি আৰু নিশ্চিত মৃত্যুয়ে যে কেতিয়া বা কোন সময়ত আমাক টানি নিব পাৰে— এই কথা স্মৰণ কৰি আমি উচিত পৰমাৰ্থ লাভৰ বাবে সৰ্বদা সচেতন থকাটো উচিত। বিন্দুমাত্ৰ সময়ো অবাবত নষ্ট নকৰি জীৱনৰ লক্ষ্যবস্তু অৰ্জন কৰাৰ বাবে উঠি-পৰি লগাটো উচিত। যিদৰে বিপত্নীকসকলে পুনৰ বিয়া কৰাবলৈ পগলা হৈ উঠে অথবা ৰজাসকলে যিদৰে তেওঁৰ হেৰোৱা পুত্ৰক ঘূৰাই পোৱাৰ বাবে অধীৰ হৈ বিচাৰি থাকে, ঠিক তেনেকৈয়ে আন্তৰিকতা আৰু দ্ৰুততাৰ লগত আমাৰ পৰম লক্ষ্য আত্মজ্ঞান লাভৰ বাবে সচেষ্ট হ'ব লাগিব। কৰ্মহীনতা আৰু অলসতা ত্যাগ কৰি, নিদ্ৰা পৰিহাৰ কৰি দিন-ৰাতি পৰমাত্মাৰ ধ্যানত মগ্ন হ'ব লাগিব। ইয়াকে যদি আমি কৰিব নোৱাৰো তেতিয়াহ'লে পশুত্বৰ পৰ্যায়লৈ নিজকে নমাই অনা হ'ব।

আগবাঢ়ি যোৱাৰ উপায় কি? সকলোতকৈ কাৰ্যকৰী আৰু দ্ৰুত উপায় হৈছে প্ৰকৃত উপযুক্ত সাধু বা সদগুৰু, যিয়ে নিজে ঈশ্বৰোপলব্ধি কৰিছে— তেখেতৰ শৰণাপন্ন হোৱা। ধৰ্মীয় বক্তৃতা শুনি বা ধৰ্মগ্ৰন্থ পাঠ কৰি যি অৰ্জন কৰা নহয়, এনেধৰণৰ মহাত্মাৰ সংস্পৰ্শত সেইখিনি খুব সহজেই লাভ কৰা যায়। সমগ্ৰ তৰা একগোট কৰিলেও সূৰ্যৰ সমান পোহৰ দিব নোৱাৰে অথচ এটা সূৰ্যই সেই পোহৰ বিতৰণ কৰে, তেনেকৈ সমস্ত ধৰ্মগ্ৰন্থ আৰু বাণীয়ে যি আধ্যাত্মিক জ্ঞান দিব নোৱাৰে, সদগুৰুৱে অকলেই সেইখিনি দিব পাৰে। তেওঁৰ গতিবিধি আৰু সৰল আৰু সুন্দৰ কথা-বাৰ্তা আদিয়ে আমাৰ মাজত 'নীৰৱ উপদেশ'ৰ নিচিনা কাম কৰে। ক্ষমা, ধৈৰ্য, নিৰাসক্তি, দান, মহানুভৱতা, দেহ-মনৰ সংযম, নিৰহংকাৰ— এই সকলো গুণ ভক্তসকলে লক্ষ্য কৰে আৰু এইধৰণৰ পবিত্ৰ আৰু সৎসংগত থাকি সেই সকলোবোৰ গুণৰ অভ্যাস কৰিব পাৰে। ফলত তেওঁলোকৰ মন জ্ঞানৰ আলোকেৰে উদ্ভাসিত হয় আৰু আধ্যাত্মিক উন্নতি ঘটে। সাইবাবা তেনে এজন

সাধু বা সদগুৰু আছিল। বাহিৰত তেখেতে ফকীৰৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিলেও ভিতৰি তেখেত আছিল পৰমাত্মাৰ লগত সদায় একত্ৰ। যিটো জীৱৰ মাজত তেখেতে ভগৱানৰ প্ৰকাশ দেখা পাইছিল তেওঁকেই ভাল পাইছিল। সুখানন্দত উল্লাসিত বা দুৰ্ভাগ্যত বিমৰ্ষ হোৱা নাছিল। ৰজা আৰু ফকীৰ তেওঁৰ মানত সমান আছিল। যিজনাৰ কৰুণাদৃষ্টিত ভিক্ষাৰীও ৰজা হৈ যায়, সেই জনাই শিৰডিৰ দুৱাৰে দুৱাৰে ভিক্ষা কৰি ফুৰিছিল। কেনেদৰেনো ভিক্ষা কৰিছিল এইবাৰ আমি তাকে চাম।

❑ বাবাৰ ভিক্ষা বৃত্তি

বাবা ভিক্ষুক হৈ যিসকল শিৰডিবাসীৰ দুৱাৰৰ সন্মুখত আহি হাত পাতি 'হে মাই, এটুকুৰা ৰুটী দিয়া' বুলি মাত দিছিল— সেইঘৰ মানুহ প্ৰকৃততেই ধন্য। এখন হাতত এটা টিনৰ পাত্ৰ আৰু আনখন হাতত এখন কাপোৰৰ জোলোঙা ৰাখিছিল। কেইঘৰমানলৈ তেওঁ সদায় গৈ ল। তৰল পদাৰ্থ যেনে— জোল, তৰকাৰী, গাখীৰ, ঘোল, টিনৰ পাত্ৰত লৈছিল। টান বস্তু যেনে— ভাত, ৰুটি কাপোৰত বান্ধি লৈছিল। সোৱাদ বুলি বাবাৰ কোনো অনুভূতি নাছিল। কাৰণ, সেই ইন্দ্ৰিয়সমূহক তেখেতে বশীভূত কৰিছিল। সেয়ে সংগ্ৰহ কৰা নানা খাদ্যৰ কোনবিধৰ কেনে সোৱাদ সেইটোত তেখেতৰ একো তাগিদা নাথাকে। টিনৰ পাত্ৰ আৰু কাপোৰত যি থাকে সকলো একেলগে সানি পৰম তৃপ্তিৰে খাইছিল। কোনো এবিধ খাদ্য সুস্বাদু বা সোৱাদহীন সেইপিনে তেখেতৰ ভ্ৰূক্ষেপ নাছিল। দুপৰীয়ালৈকে ভিক্ষা কৰিছিল, তেনেধৰণৰ ভিক্ষা কৰাৰ বিশেষ নিয়ম-কানুন নাছিল। কেতিয়াবা সামান্য ইফাল-সিফাল কৰি উভতি আহিছিল। আকৌ কেতিয়াবা হয়তো দুপৰীয়া ১২ বজালৈকেও ভিক্ষা কৰিছিল। এইধৰণে খোৱাৰ যোগাৰ কৰি এটা মাটিৰ চৰুত ঢালিছিল আৰু কাউৰী, কুকুৰ, মেকুৰীয়ে আনন্দেৰে খাই গৈছিল। বাবাই কেতিয়াও সিহঁতক খেদি নিদিছিল। মছজিদৰ ঝাড়ুদাৰগৰাকীয়ে ১১-১২ খন ৰুটী ঘৰলৈ লৈ যায় আৰু কোনেও তাত আপত্তি দৰ্শোৱা নাছিল। সপোনতো তেওঁ কুকুৰ, মেকুৰীক গালি-শপনি নিদিছিল। অসহায় গৰীৱ মানুহকো খাবলৈ দিবলৈ কেতিয়াও কোনোধৰণৰ আপত্তি দৰ্শোৱা নাছিল। এইধৰণৰ মহাপুৰুষৰ জীৱন সঁচাকৈয়ে আশীৰ্বাদৰ ধন্য। শিৰডিৰ মানুহবোৰে তেওঁক প্ৰথমতে পাগল ফকিৰ বুলিয়ে ধৰি লৈছিল। সেই নামেৰেই তেওঁ গাঁৱত পৰিচিত আছিল। কেইটুকুৰামান ৰুটী ভিক্ষা

কৰি যাৰ দিন চলি যায় তেনেলোকক কিয় সন্মান কৰিব? কিন্তু এই ফকীৰ আছিল উদাৰমনৰ, দানশীল আৰু স্বাৰ্থবোধহীন নিৰাসক্ত মানুহ। বাহিৰৰ পৰা তেওঁক চঞ্চল আৰু চপল বুলি ভাব হ'লেও অন্তৰৰ ভিতৰেদি তেখেত অতি দৃঢ় আৰু স্থিৰ আছিল। তেখেতৰ চাল-চলন দুবোধ্য আছিল। তথাপিও সেই সৰুগাঁৱৰ ভিতৰতে এনে কিছুমান ধন্য আৰু উন্নত মনৰ মানুহ আছিল, যিসকলে তেওঁক ভালদৰে চিনিব পাৰিছিল আৰু মহাত্মা বুলি শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। তাৰে এটি উদাহৰণ তলত দিয়া হ'ল।

❑ বৈয়াজাবাঈৰ অত্যুৎকৃষ্ট সেৱা

তাতিয়া কোটেৰ মাক বৈয়াজাবায়ে সদায় দুপৰীয়া টোপোলা বান্ধি ৰুটী-তৰকাৰী মূৰত লৈ জংঘলৰ মাজলৈ গৈছিল। পগলা ফকীৰৰ সন্ধানত হাবি-বন পাৰ হৈ মাইল মাইল বাট ঘূৰি ফুৰিছিল। শেষত তেওঁক বিচাৰি পাই তেখেতৰ ভৰিত উবুৰি খাই পৰিছিল। ফকীৰ ধ্যানমগ্ন হৈ শান্ত, নিশ্চল হৈ আছিল আৰু বৈয়াজাবায়ে পাত পাৰি খোৱাবস্তুখিনি সজাই লৈ বহি তেওঁক জোৰকৈ খুৱাইছিল। আচৰিতধৰণৰ বিশ্বাস আৰু সেৱা কৰিছিল তেওঁৰ। প্ৰতিদিনেই তেওঁ এইদৰে জংঘলে জংঘলে ঘূৰি বাবাক দুপৰীয়াৰ আহাৰখিনি খাবলৈ বাধ্য কৰাইছিল। তেওঁৰ এই সেৱা বা উপাসনা বা প্ৰায়শ্চিত্ত যি নামেই দিয়া নহওক কিয় বাবাই মৃত্যুপৰ্যন্ত স্মৰণ কৰিছিল। সেই কথা মনত ৰাখিয়ে বাবাই তেওঁৰ পুত্ৰৰ বহুত উপকাৰ সাধন কৰিছিল। মাক আৰু পুতেক উভয়ৰেই গভীৰ বিশ্বাস আছিল ফকীৰজনৰ ওপৰত; কাৰণ, তেওঁ আছিল তেওঁলোকৰ দৃষ্টিত স্বয়ং ভগৱান। বাবাই তেওঁলোকক প্ৰায়ে কৈছিল— "ফকীৰেই হৈছে যথাৰ্থতে ধনী; কাৰণ, সি চিৰস্থায়ী আৰু আমিৰী হৈছে ফক্কিকাৰী অৰ্থাৎ অন্তঃসাৰ শূন্য, অস্থায়ী।" কেইবছৰমান পিছত বাবাই জংঘললৈ যোৱা পৰিত্যাগ কৰি গাঁৱতেই বসবাস কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু মছজিদত খোৱা-বোৱা কৰিবলৈ ল'লে। তাৰ পিছত বৈয়াজাবায়ে জংঘললৈ যোৱা কষ্টৰ পৰা নিস্তাৰ পালে।

❑ তিনিজনৰ শয়নাগাৰ

প্ৰভু বাসুদেৱে যিসকল সন্তৰ হৃদয়ত অধিস্থান কৰে তেওঁলোক চিৰআশীৰ্বাদ ধন্য আৰু যিসকল ভক্ত এনেধৰণৰ সন্তৰ সংস্পৰ্শৰ পৰা উপকৃত হয় তেওঁলোক

সঁচাকৈয়ে সৌভাগ্যবান। দুজন এনেধৰণৰ ভাগ্যবান লোক, এজন হ'ল তাতিয়া কোটে পাতিল আৰু আনজন হ'ল ভগত মাল্‌সাপতি, দুয়োজনে সমানভাৱে বাবাৰ সংগ আৰু সহায় পাইছিল। দুয়োজনকেই বাবাই সমানে ভাল পাইছিল। এওঁলোক তিনিও মছজিদৰ ভিতৰত পূব, পশ্চিম আৰু উত্তৰপিনে মূৰ থৈ মাজত ভৰিকেইখন একেলগ কৰি ৰাতি শুইছিল। মাজ ৰাতিলৈকে তিনিওজনে নানা বিষয়ৰ কথা-বতৰা পাতি ভাল পাইছিল। যদি কোনোবাজন টোপনিও গৈছিল তেতিয়া আনজনে তেওঁক জগাই দিছিল। তেনেদৰে তাতিয়াই নাক বজাবলৈ আৰম্ভ কৰিলেই বাবাই তেওঁৰ মূৰটো চেপি ধৰিছিল বা ঠেলি দিছিল। মালসাপতিৰ সেই অৱস্থাটোত বাবাই তেওঁক আদৰ কৰি সাবটি ধৰিছিল বা ভৰিত চাপৰ মাৰিছিল বা পিঠিত ঢকা দিছিল। এইদৰেই সুদীৰ্ঘ ১৪ বছৰ তাতিয়াই নিজৰ মাক-দেউতাকক এৰি বাবাৰ প্ৰতি থকা ভালপোৱাৰ টানত মছজিদতেই ৰাতি শুইছিল। কিমান যে সুখৰ আৰু স্মৰণীয় দিন আছিল সেইবোৰ। সেই প্ৰেম, বাবাৰ সেই মহিমাৰ পৰিমাপ কৰা সম্ভৱেই নহয়। বাবাই পৰলোকগমন কৰাৰ পিছত তাতিয়াই নিজৰ ঘৰ-সংসাৰৰ দায়িত্ব লয় আৰু তাৰ পিছৰ পৰাই ৰাতি ঘৰত থকাৰ ব্যৱস্থা কৰে।

❑ ৰাহাতাৰ খুছলচান্দ

শিৰডিৰ গণপৎ কোটে পাতিল আৰু ৰাহাতাৰ চন্দ্ৰভান শেঠ মাৰোৱাৰীক বাবাই সমানভাৱে ভাল পাইছিল। শেঠৰ মৃত্যু হোৱাৰ পিচত তেওঁৰ পুত্ৰই খুছলচান্দক বাবাই বৰং আৰু বেছি স্নেহ কৰিছিল আৰু দিন-ৰাতি তেওঁৰ কল্যাণৰ অৰ্থে নজৰ ৰাখিছিল। গৰু গাড়ী বা টাংগাত উঠি, অন্তৰংগ বন্ধু-বান্ধৱক লৈ বাবাই মাজে মাজে ৰাহাতালৈ গৈছিল। সেই গাঁৱৰ লোকসকলে বাবাৰ প্ৰৱেশপথত গান-বাজনা কৰি তেওঁক অভ্যৰ্থনা জনাইছিল আৰু প্ৰণাম কৰিছিল। তাৰ পিছত মহা সমাৰোহেৰে তেওঁক গাঁৱৰ ভিতৰলৈ লৈ গৈছিল। খুছলচান্দে তেওঁৰ নিজৰ ঘৰত বাবাক স্বচ্ছন্দে বহিবলৈ আৰু দুপৰীয়া তেওঁৰ আহাৰৰ সুবন্দৱস্ত কৰিছিল। কিছু সময় প্ৰাণভৰি কথা পাতি সকলোকে আনন্দ আৰু আশীৰ্বাদ দি বাবা শিৰডিলৈ উভতি আহিছিল। দক্ষিণ ফালে 'ৰাহাতা' আৰু উত্তৰফালে নিমগাঁও। মাজতে শিৰডি আছিল এই দুয়োখন ঠাইৰ পৰা সমান দূৰত্বত। বাবাই জীৱিতকালত সেই এলেকাৰ বাহিৰলৈ কেতিয়াও যোৱা নাই। তেওঁ কেতিয়াও ৰে'লগাড়ী দেখা নাছিল বা তাত উঠা নাছিল। তথাপি সকলোবিলাক ট্ৰেইনৰ অহা-যোৱাৰ সময়

নিৰ্ভুলভাৱে জানিছিল। যিসকল ভক্তই বিদায় ল'বৰ সময়ত ৰাওনা হোৱাৰ বিষয়ত বাবাৰ নিৰ্দেশ পালন কৰি চলিছিল তেওঁলোক নিৰ্বিঘ্নে আছিল। কিন্তু যিসকলে উপেক্ষা কৰিছিল তেওঁলোকৰ বহু বিপদ বা দুৰ্ভোগ হৈছিল। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত এই সম্বন্ধে আৰু অন্যান্য বিষয় আলোচিত হ'ব।

**টোকা ঃ এই অধ্যায়ৰ শেষৰ পিনে খুছলচান্দৰ বাবাৰ প্ৰীতি নিৰ্দেশক এটা ঘটনাৰ উল্লেখ আছে। এই গ্ৰন্থৰ ৩০ নং পৰিচ্ছেদত সেই ঘটনা সন্নিবিষ্ট হৈছে। সেয়ে ইয়াত দিয়া নহ'ল।*

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৯

যাত্ৰাকালত বাবাৰ নিৰ্দেশ মান্য বা অমান্য কৰাৰ ফল— কেইটামান উদাহৰণ— ভিক্ষাবৃত্তি আৰু তাৰ প্ৰয়োজনীয়তা— ভক্তৰ (তাৰ্খদ পৰিয়ালৰ) অভিজ্ঞতা— বাবাক কিদৰে উদৰ পূৰাই ভোজভাত খুওৱা হ'ল।

❑ শিৰডিৰ তীৰ্থযাত্ৰীসকলৰ বৈশিষ্ট্য

শিৰডি যাত্ৰাৰ এক অভিনৱত্ব হৈছে এই যে বাবাৰ অনুমতি নোলোৱাকৈ কোনেও শিৰডি ত্যাগ কৰিব নোৱাৰিছিল। যদি কোনোবাই কৰিছিল তেনেহ'লে মহা দুৰ্দশা মাতি আনিছিল। কিন্তু কাৰোবাক যদি শিৰডি ত্যাগ কৰিবলৈ আদেশ দিয়া হৈছিল তেন্তে তেওঁৰ পক্ষে তাত থকাটো সম্ভৱ নাছিল। ভক্তসকলে যেতিয়া বিদায় ল'বলৈ বাবাৰ কাষ চাপিছিল, বাবাই তেতিয়া তেওঁলোকক নানাধৰণৰ উপদেশ দি বিদায় দিছিল। এই উপদেশ মানিব লগা হৈছিল। যিসকলে মনা নাছিল অৰ্থাৎ বাবাৰ নিৰ্দেশচ্যুত হৈছিল তেওঁ দুৰ্বিপাকত পৰিছিল। তেনেধৰণৰ কেইটিমান ঘটনাৰ উল্লেখ কৰা হ'ল।

❑ তাতিয়া কোটে পাতিল

এবাৰ টাংগাত উঠি তাতিয়া কোটে কোপাৰগাঁও বজাৰলৈ গৈছিল। ল'ৰালৰিকৈ মছজিদলৈ আহি বাবাক প্ৰণাম কৰি জনালে যে তেওঁ বজাৰলৈ আহিছিল। বাবাই ক'লে— লৰালৰি নকৰিবা, অলপ অপেক্ষা কৰা। বজাৰখন বহিবলৈ দিয়া। এতিয়া গাঁৱৰ বাহিৰলৈ নাযাবা। পিছত তেওঁৰ চঞ্চলতা লক্ষ্য কৰি, অন্ততঃ শামাক লগত নিবলৈ আদেশ দিলে। এই নিৰ্দেশ নামানি তাতিয়া কোটে তৎক্ষণাৎ টাংগাত উঠি ৰাওনা হ'ল। দুটা ঘোঁৰাৰ ভিতৰত যিটোৰ দাম ৩০০ টকা সেইটো খুব কৰ্মঠ আৰু ছটফটীয়া আছিল। 'সৌল' পাটকুঁৰা পাৰ হৈ ঘোঁৰাটোৱে ভীষণ বেগত চেঁকুৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু কঁকালৰ মাংসপেশীত টান লাগি পৰি গ'ল। তাতিয়াৰ বেছি

আঘাত নালাগিলেও লগে লগে তেওঁৰ মনত পৰি গ'ল সাইবাবাৰ নিৰ্দেশখিনিৰ কথা আৰু এবাৰ ঠিক এনেদৰেই তেওঁৰ কথা অমান্য কৰি কোলহাৰ গাঁৱলৈ টাংগাত উঠি যোৱাৰ সময়ত তেওঁ দুৰ্ঘটনাত পতিত হৈছিল।

❑ ইউৰোপীয় ভদ্ৰলোক

নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ পৰা পৰিচয়পত্ৰ লৈ বোম্বেৰ এজন ইউৰোপীয় ভদ্ৰলোক কিবা কামৰ বাবে শিৰডিলৈ আহিল। এটা শিবিৰত তেওঁৰ থকাৰ সুব্যৱস্থা কৰা হ'ল। বাবাৰ সন্মুখত আঁঠুকাঢ়ি তেখেতৰ হাতত চুম্বন কৰিব— এই উদ্দেশ্যেৰে তেওঁ তিনিবাৰ মছজিদৰ ভিতৰত প্ৰৱেশ কৰাৰ চেষ্টা কৰিলে কিন্তু বাবাই তিনিবাৰেই বাধা প্ৰদান কৰিলে আৰু তলৰ উদং চোতালত বহি তাৰ পৰাই তেওক দৰ্শন লাভ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। এনেধৰণৰ আতিথ্যত সন্তুষ্ট নহৈ তেওঁ তৎক্ষণাত শিৰডি এৰাৰ সংকল্প ল'লে আৰু বাবাৰ ওচৰলৈ বিদায় বিচাৰি আহিল। বাবাই তেওঁক লৰালৰি নকৰি পিচদিনাখন যোৱাৰ বাবে ক'লে। উপস্থিত থকা সকলোৱে তেওঁক বাবাৰ কথা মানিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। কিন্তু সকলোৰে বাধা অগ্ৰাহ্য কৰি তেওঁ টাংগাত উঠি যাত্ৰা কৰিলে। প্ৰথমতে ঘোঁৰাকেইটা ঠিকেই গৈ আছিল কিন্তু 'সৌল' পাটকুঁৱা পাৰ হোৱাৰ লগে লগেই এখন চাইকেল আহি ওলোৱাত ঘোঁৰা দুটাই ভয় খাই পলাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। টাংগা লুটিখাই পৰিল আৰু তেওঁ মাটিত পৰি দূৰলৈ ছিটিকি পৰিল। তেওঁক টাংগাৰ পৰা উঠাই নি কোপাৰগাঁও চিকিৎসালয়ত চিকিৎসাৰ বাবে ভৰ্তি কৰোৱা হ'ল। এনেধৰণৰ বহুত অভিজ্ঞতা আছে। সকলোৰেই শিক্ষা হৈছিল যে বাবাৰ উপদেশ পালন নকৰিলে কিবা নহয় কিবা দুৰ্ঘটনাৰ সন্মুখীন হ'বলগাত পৰিব আৰু পালন কৰিলে নিৰাপদ আৰু নিশ্চিন্ত হৈ থাকিব পাৰিব।

❑ ভিক্ষা বৃত্তিৰ প্ৰয়োজনীয়তা

এইবাৰ ভিক্ষা বৃত্তিৰ প্ৰশ্নলৈ অহা যাওক। কাৰোবাৰ মনত হয়তো এনে প্ৰশ্নৰ উদয় হ'ব পাৰে যে বাবা এনেকুৱা মহাত্মা, স্বয়ং ঈশ্বৰ; সেয়া হোৱা সত্বেও গোটেই জীৱন ভিক্ষাবৃত্তি কিয় গ্ৰহণ কৰিলে? এই প্ৰশ্নটোৰ উত্তৰ দুফালৰ পৰা বিবেচনা কৰিব পাৰি; (ক) ভিক্ষা অন্নৰ দ্বাৰা জীৱন-যাপন কৰাৰ অধিকাৰ কাৰ আছে? আমাৰ শাস্ত্ৰই কৈছে যে— যিসকলে তিনিটা বাসনা ১। সন্তান জন্ম, ২। ধন আৰু ৩। যশ ত্যাগ কৰি সন্ন্যাস গ্ৰহণ কৰিছে তেওঁলোকেই ভিক্ষাবৃত্তি কৰাত প্ৰকৃত অধিকাৰী। তেওঁলোকে নিজৰ ঘৰত ৰন্ধা-বঢ়া কৰি খোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব নোৱাৰে।

তেওঁলোকক খুওৱাৰ ভাৰ গৃহস্থসকলৰ ওপৰত পৰে। সাইবাবা গৃহস্থও নহয় বানপ্ৰস্থও নহয়। বাল্যকালৰ পৰাই তেওঁ ব্ৰহ্মচাৰী সন্ন্যাসী। তেওঁ ভাবিছিল যে গোটেই ব্ৰহ্মাণ্ডই তেওঁৰ ঘৰ। তেওঁ হৈছে বিশ্বৰ ধাৰক ভগৱান বাসুদেৱ আৰু অবিনাশী ব্ৰহ্মা। সেইবাবে ভিক্ষা বৃত্তি গ্ৰহণত তেওঁৰ পূৰ্ণ অধিকাৰ আছিল। এইবাৰ দ্বিতীয়ফালৰ পৰা বিবেচনা কৰিলে দেখা যায়— (খ) পঞ্চসূনা— পাঁচটা পাপ আৰু তাৰ প্ৰায়শ্চিত্ত। আমি সকলোৱে জানো যে খাদ্য প্ৰস্তুত কৰোতে গৃহস্থই পাঁচটা প্ৰক্ৰিয়াৰ সহায় ল'বলগা হয়। ১। কণ্ডনী অৰ্থাৎ চূৰ্ণ কৰা, ২। পিহন, ৩। উদকুম্ভী— বাচন ধোৱা, ৪। বাঢ়নী আদিৰে ঘৰ পৰিষ্কাৰ কৰা, ৫। চৌকা জ্বলোৱা। এই প্ৰক্ৰিয়াৰ ফলত বহু কীট-পতংগ ধ্বংস হয় আৰু গৃহস্থই কিছু পাপৰ ভাগী হ'বলগা হয় আৰু প্ৰায়শ্চিত্তস্বৰূপে আমাৰ শাস্ত্ৰত পাঁচধৰণৰ যজ্ঞৰ বিধান আছে, যেনে— ১। ব্ৰহ্মযজ্ঞ অথবা 'বেদাধ্যয়ন',— অৰ্থাৎ ব্ৰহ্মৰ বাবে অৰ্ঘ্য বা বেদপাঠ, ২। পিতৃযজ্ঞ— পূৰ্ব-পুৰুষৰ উদ্দেশ্যে অৰ্ঘ, ৩। দেৱ যজ্ঞ— দেৱতাসকলৰ উদ্দেশ্যে অৰ্ঘ, ৫। মনুষ্য অতিথি যজ্ঞ— মানুহ আৰু অনাহুত অতিথিৰ প্ৰতি অৰ্ঘ্য। শাস্ত্ৰ নিৰ্দেশিত যজ্ঞসমূহ যদি ঠিকমতে অনুষ্ঠিত হয় তেনেহ'লে মানৱ মন সুপৰিষ্কৃত হয় তথা জ্ঞান আৰু আত্মচেতনা লাভৰ পথত সহায় কৰে। ঘৰে ঘৰে ঘূৰি বাবাই গৃহস্থসকলৰ সেই পবিত্ৰ কৰ্তব্যৰ কথাই স্মৰণ কৰি দিছিল। যিসকলে ঘৰত বহিয়ে বাবাৰ পৰা সেই শিক্ষা পাইছে তেওঁলোক ভাগ্যৱান।

❑ ভক্তৰ অভিজ্ঞতা

আন এটা আকৰ্ষণীয় প্ৰসংগলৈ অহা যাওক। ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই ভগৱৎ গীতাত (৯/২৬) কৈছে— 'যিজন শুভবুদ্ধিৰ নিষ্কাম ভক্তই মোক ভক্তিপূৰ্বক পত্ৰ, পুষ্প, ফল আৰু পানী অৰ্পণ কৰে, মই তেওঁৰ সেই ভক্তিপূৰ্ণ পূণ্য উপহাৰ প্ৰীতিৰে গ্ৰহণ কৰো'। সাইবাবাৰ ক্ষেত্ৰত যদি কোনোবা ভক্তই তেওঁক কিবা অৰ্পণ কৰিবলৈ প্ৰকৃততে মনস্থ কৰে আৰু পিছত যদি পাহৰি যায়, তেতিয়া বাবাই হয় স্বয়ং তেওঁক নহ'লে তেওঁৰ কোনো বন্ধুক সোঁৱৰাই দিছিল। তেওঁৰ দ্বাৰাই অৰ্পণ কৰাই নিজে গ্ৰহণ কৰি তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰিছিল। তলত কেইটিমান উদাহৰণ দিয়া হ'ল—

❑ তাৰ্খদ পৰিয়াল (পিতা আৰু পুত্ৰ)

শ্ৰীৰামচন্দ্ৰ আত্মাৰাম ওৰফে বাবাচাহেব তাৰ্খদ পূৰ্বতে আছিল এজন 'প্ৰাৰ্থনা সমাজী'। পিছত বাবাৰ একনিষ্ঠ ভক্ত হয়। তেওঁৰ পত্নী আৰু পুত্ৰয়ো বাবাক খুব

ভাল পাইছিল। তেওঁলোকৰ প্ৰেম হয়তো তেওঁতকৈও বেছি আছিল। এবাৰ তেওঁলোকে গৰমৰ বন্ধত শিৰডিলৈ গৈ তাতে থকাটো ঠিৰাং কৰিলে। কিন্তু ল'ৰা মান্তি নহয়। তাৰ মনৰ আশংকা যে বান্দ্ৰাৰ ঘৰ এৰি গ'লে ঘৰত সাইবাবাৰ পূজা ভালকৈ নহ'ব। কাৰণ, দেউতাক হৈছে সমাজপ্ৰিয় লোক। শেষত ল'ৰাৰ দেউতাকে যেতিয়া পুতেকক শপত খাই আশ্বাস দিলে যে, ল'ৰাৰ নিচিনাকৈয়ে তেওঁ পূজা-অৰ্চনা কৰিব। তেতিয়া মাক আৰু পুতেকে শুকুৰবাৰৰ ৰাতি এটা আগত লৈ শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল। পিছদিনা শনিবাৰে শ্ৰীতাৰ্খদে পুৱাতে বিছনা ত্যাগ কৰি গা-পা ধুলে আৰু পূজা আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বে বেদীৰ ওচৰত মাটিত আঁঠুকাঢ়ি ক'লে— 'বাবা, মোৰ ল'ৰাই যিদৰে পূজা কৰি আহিছে, ময়ো ঠিক তেনেদৰে পূজা কৰাত ব্ৰতী হৈছো। অনুগ্ৰহ কৰক, যেন এই পূজা কেৱল ভক্তিহীন আনুষ্ঠানিক কাৰ্য হৈ নৰয়।' এই বুলি কৈ তেওঁ পূজা কৰিলে আৰু কেইটুকুৰামান মিছিৰি নৈবেদ্য হিচাপে নিবেদন কৰিলে আৰু দুপৰীয়াৰ আহাৰৰ সময়ত প্ৰসাদ বিতৰণ কৰিলে।

সেইদিনা সন্ধিয়া আৰু পিছদিনা দেওবাৰে গোটেইখিনি কামেই সুকলমে হ'ল। সোমবাৰ আছিল কামৰ দিন— সেয়াও ভালেই গ'ল। শ্ৰীতাৰ্খদে জীৱনত কেতিয়াও ইমান ভাল পূজা কৰা নাছিল। ল'ৰাৰ ওচৰত খোৱা শপত অনুযায়ী সুন্দৰভাৱেই পূজাকাৰ্য সম্পন্ন হৈছে বুলি মনে মনে বৰ আশ্বস্ত হ'ল। পিছদিনা মংগলবাৰে ৰাতিপুৱা নিয়মমতে পূজা শেষ কৰি কামলৈ ওলাই গ'ল। দুপৰীয়া আহাৰৰ সময়ত দেখিলে প্ৰসাদ বিতৰণ কৰাৰ বাবে একো নাই। ৰান্ধনী-চাকৰক সোধাত তেওঁলোকে ক'লে যে সেইদিনা ৰাতিপুৱা কোনোধৰণৰ ভোগ দিয়া হোৱা নাই— নৈবেদ্য দিবলৈ তেওঁ একেবাৰেই পাহৰি গ'ল। এই কথা শুনি খোৱা-বোৱা এৰি তেওঁ পূজাৰ বেদীত উবুৰি খাই পৰি মনোবেদনা ব্যক্ত কৰিলে। উপযুক্ত পৰিচালনাৰ অভাৱত এনে ভুল হৈ গ'ল বুলি ক্ষুব্ধ হৈ বাবাক তিৰস্কাৰপৰ্যন্ত কৰিলে। তাৰ পিছত সকলো জনাই ল'ৰালৈ চিঠি লিখিলে। অনুৰোধ কৰিলে বাবাৰ চৰণতলত চিঠিখন থৈ অৱহেলাৰ বাবে তেওঁৰ বাবে যেন ক্ষমা-ভিক্ষা কৰা হয়।

বান্দ্ৰাত এই ঘটনাটো ঘটিছিল মঙলবাৰে দুপৰীয়া। প্ৰায় একে সময়তে শিৰডিত যেতিয়া দুপৰীয়া আৰতি আৰম্ভ হ'বলৈ ধৰে, এনে সময়তে বাবাই শ্ৰীমতী তাৰ্খদক ক'লে— 'মা, কিবা খাবলৈ পাম বুলি তোমাৰ বান্দ্ৰাৰ ঘৰলৈ গৈছিলো, 'দুৱাৰত তলামৰা দেখিলো' কোনোমতে কষ্ট কৰি ভিতৰ সোমাই দেখিলো যে (শ্ৰীতাৰ্খদ) মোৰ বাবে একোৱে থোৱা নাই। সেয়ে ক্ষুধাৰ্ত হৈয়ে উভতি আহিলো'।

শ্ৰীমতী তাৰ্খদে এই কথাৰ অৰ্থ বুজিব নোৱাৰিলে। কিন্তু তেওঁলোকৰ ল'ৰাজনে গোটেই ঘটনাটো বুজিলে। তেওঁ বুজিছিল বান্দ্ৰাত পূজাৰ ক্ষেত্ৰত কিবা গণ্ডগোল হৈছে। তেতিয়া সি ঘৰলৈ যাবৰ বাবে বাবাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই যাবলৈ নিদিলে কিন্তু তেওঁক তাতেই পূজা কৰিবলৈ অনুমতি দিলে। তাৰ পিছত শিৰডিত যি ঘটিছিল সকলো জনাই তেওঁৰ দেউতাকলৈ চিঠি লিখিলে আৰু দেউতাকক সানুনয়ে প্ৰাৰ্থনা জনালে যাতে ঘৰৰ পূজাত যেন অৱহেলা নকৰে।

এই চিঠি দুখন পিছদিনা উভয় পক্ষলৈ ডাকযোগে প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল। ই এক আশ্চৰ্যৰ কথা নহয়নে বাৰু?

❑ শ্ৰীমতী তাৰ্খদ

এইবাৰ শ্ৰীমতী তাৰ্খদৰ কাহিনী কোৱা যাওক। তেওঁ তিনিটা বস্তু বাবাক ভোগ হিচাপে দিছিল—

১। 'ভৰীত' (ভজা বেঙেনা, দৈ আৰু মচলা মিশ্ৰণ)

২। কাচৰ্যা (গোল কৰি কাটি ঘিউত ভজা বেঙেনা)

৩। পেৰা (মিঠাই)।

বাবাই কেনেদৰে এই বস্তুবিলাক গ্ৰহণ কৰিছিল চোৱা যাওক—

বান্দ্ৰাৰ এজন ব্যক্তি, বাবাৰ পৰম ভক্ত শ্ৰীৰঘুবীৰ ভাস্কৰ পুৰন্দৰ সপৰিয়ালে শিৰডিলৈ যাব। শ্ৰীমতী তাৰ্খদে, শ্ৰীমতী পুৰন্দৰক লগ ধৰি দুটা বেঙেনা তেওঁৰ হাতত দি অনুৰোধ কৰিলে যাতে তেওঁ শিৰডিলৈ গৈ যেন এটা বেঙেনাৰে 'ভৰীত' আৰু আনটোৰে 'কাচৰ্যা' বনাই বাবাক খুৱায়। শিৰডি গৈ পোৱাৰ পিছত শ্ৰীমতী পুৰন্দৰে বাবাই খাবলৈ বহাৰ সময়তে— 'ভৰীত' অৰ্থাৎ ভজা বেঙেনা আৰু মচলা সনা দৈ লৈ মছজিদত হাজিৰ হ'লহি। আহাৰখিনি বাবাৰ বাবে বৰ মুখৰোচক হ'ল আৰু সকলোকে ভগাই দিলে। পিছত বাবাই জানিবলৈ দিলে যে তেওঁৰ কাচৰ্যা খাবৰ মন গৈছে। তৎক্ষণাৎ ৰাধাকৃষ্ণমাঈলৈ খবৰ গ'ল। তেওঁতো বৰ সমস্যাত পৰিল; কাৰণ, তেতিয়া বেঙেনা উৎপাদনৰ সময়েই নহয়। বেঙেনা ক'ত পোৱা যাব? কোনে 'ভৰীত' আনি বাবাক খুৱালে? এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰি যেতিয়া অনুসন্ধান কৰা হ'ল তেতিয়া দেখা গ'ল 'কাচৰ্যা' খুউৱাৰ দায়িত্ব শ্ৰীমতী

পুৰন্দৰকেই দিয়া হৈছিল। সকলোৱে তেতিয়া জানিব পাৰিলে যে বাবাই কিয় কাচৰ্যাৰ বিচাৰ লৈছিল। বিমুগ্ধ বিস্ময়ত বাবাৰ সৰ্বজ্ঞতা সকলোৱে লক্ষ্য কৰিলে।

১৯১৫ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত গোবিন্দ বলৰাম মানকড় নামেৰে এজন ল'ৰাই তেওঁৰ দেউতাকৰ অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া সম্পন্ন কৰাৰ বাবে শিৰডিলৈ যোৱাৰ আগত শ্ৰীতাৰ্খদক দেখা কৰিবলৈ আহিল। শ্ৰীমতী তাৰ্খদে ল'ৰাজনৰ হাতত বাবাৰ বাবে কিবা পঠিয়াই দিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। কিন্তু গোটেইটো ঘৰ বিচাৰিও এটা পেৰাৰ বাহিৰে আন একোৱেই নাপালে। সেই পেৰাটিও আকৌ নৈবেদ্যৰ বাবে আগতেই আগবঢ়াই থোৱা হৈছিল। ইফালে ল'ৰাটোৰ অশৌচ চলি আছে। তথাপি বাবাৰ প্ৰতি থকা ভক্তিৰ বাবে সেই পেৰাটোকেই ল'ৰাজনৰ হাতত শ্ৰীমতী তাৰ্খদে বাবালৈ পঠিয়াই দিলে আৰু তাক বাবাই গ্ৰহণ কৰিব বুলি আশা কৰিলে। গোবিন্দই শিৰডি গৈ পোৱাৰ পিছত বাবাক দেখা কৰিলে, কিন্তু পেৰাটো দিবলৈ পাহৰি গ'ল। বাবাই অপেক্ষা কৰিব ধৰিলে। আবেলি যেতিয়া সি পুনৰ খালীহাতে বাবাক দেখা কৰিলে; তেতিয়া বাবা আৰু বৈ থাকিব নোৱাৰিলে। পোনে-পোনে সুধি পেলালে— 'তুমি মোৰ বাবে কি আনিছা'? ল'ৰাটোৱে উত্তৰ দিলে একোৱেই অনা নাই।' বাবাই আকৌ সুধিলে— ল'ৰাজনে একেই উত্তৰ দিলে। তেতিয়া বাবাই প্ৰশ্ন কৰিলে— 'ৰাওনা হোৱাৰ সময়ত মাবাই (শ্ৰীমতী তাৰ্খদে) মোৰ বাবে কিবা মিঠাই তোমাক দিয়া নাছিল নে? ল'ৰাজনৰ মনত পৰি গ'ল আৰু লাজতে বাবাক ক্ষমা ভিক্ষা খুজি লৰালৰিকৈ ঘৰলৈ গৈ পেৰাটো আনি বাবাক দিলে। বাবাই হাতত লৈয়ে গলাধঃকৰণ কৰিলে। এইদৰে শ্ৰীমতী তাৰ্খদৰ ভক্তি স্বীকৃত আৰু গৃহীত হৈছিল। গীতাৰ বাণী— 'যথা মাং প্ৰপদ্যন্তে তাংস্তথৈব ভজাম্যহম্' এইক্ষেত্ৰত প্ৰমাণিত হৈছিল।

❑ বাবাক উদৰ পূৰাই ভোজভাত খুউৱা হ'ল, কিদৰে?

এবাৰ শ্ৰীমতী তাৰ্খদ শিৰডিত কোনোবা এটা ঘৰত আছিল। দুপৰীয়া আহাৰ প্ৰস্তুত, আয়োজনো সম্পূৰ্ণ; এনে সময়তে এটা ক্ষুধাৰ্ত কুকুৰে আহি ৰাউচি জুৰিবলৈ ধৰিলে। শ্ৰীমতী তাৰ্খদে তৎক্ষণাৎ উঠি গৈ এখন ৰুটী তালৈ দলিয়াই দিলে, কুকুৰটোৱে ৰুটীখন গোগ্ৰাসে খাবলৈ ধৰিলে। আবেলি তেওঁ যেতিয়া মছজিদলৈ গৈ অলপ দূৰত বহিল; বাবাই তেওঁক ক'লে— 'মা, তুমি আজি মোক বহুত গৈ অলপ দূৰত বহিল; বাবাই তেওঁক ক'লে— 'মা, তুমি আজি মোক বহুত খুৱাইছা— একেবাৰে পেট ভৰ্তি হৈ গৈছে। মোৰ কাতৰ প্ৰাণে বৰ তৃপ্তি পাইছে।

সকলো সময়তে এইদৰেই চলিবা, তোমাৰ উপকাৰ হ'ব। এই মছজিদত বহি মই কেতিয়াও মিছা কথা নকওঁ। মোৰ প্ৰতি এনেধৰণৰ কৰুণা কৰিবা। ক্ষুধাৰ্তজনক প্ৰথমতে খুৱাই তাৰপিছত নিজে খাবা— এই কথা ভালকৈ মনত ৰাখিবা। মহিলাগৰাকীয়ে প্ৰথমতে বাবাৰ কথাৰ অৰ্থ বুজিব পৰা নাই। সেইবাবে সুধিলে— 'বাবা, আপোনাক মই কেতিয়ানো কেনেকৈ কি খুৱালো? মই যে নিজেই পৰাধীন। আনৰ অৰ্থৰ বিনিময়ত খাদ্য সংগ্ৰহ কৰো। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'ধুনীয়া ৰুটীখন খাই মই বৰ সন্তুষ্ট। এতিয়াও উগাৰ আহি আছে। খোৱাৰ আগতে যিটো কুকুৰক তুমি ৰুটী দিছিলা সিতো মোৰ সৈতে অভিন্ন আত্মা। এইধৰণৰ সমস্ত প্ৰাণীৰ (গৰু, মেকুৰী, গাহৰি, মহ-মাখি) ভিতৰতেই মই থাকো। মই সিহঁতৰ ৰূপতেই ঘূৰি ফুৰো। এই সকলোবোৰ প্ৰাণীৰ মাজত যিসকলে মোক দেখে তেওঁলোক মোৰ বৰ প্ৰিয়। সেইবাবে সকলো পাৰ্থক্য, সকলো দ্বৈতভাব ত্যাগ কৰা আৰু আজি যিদৰে কৰিলা তেনেদৰে মোৰ সেৱা কৰিবা। এই কথামৃত পান কৰি মহিলাগৰাকী অভিভূত হৈ পৰিল। দুচকুৰে অশ্ৰুধাৰা ব'বলৈ ধৰিলে। আৱেগত তেওঁৰ কণ্ঠৰোধ হৈ গ'ল— আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল।

❑ শিক্ষণীয় নীতি

'সকলো প্ৰাণীৰ মাজত ভগৱানক বিচাৰিবা'— এয়াই হ'ল এই অধ্যায়ৰ মূল শিক্ষণীয় নীতি। উপনিষদ, গীতা আৰু ভাগৱৎ— সকলোবোৰেই সৰ্বভূতত অৰ্থাৎ জীৱত ঈশ্বৰ উপলব্ধি কৰিবলৈ আমাক শিক্ষা দিয়ে। উপৰোক্ত ঘটনা আৰু অন্যান্য বহু উদাহৰণ দি বাবাই হাতে-কামে আমাক দেখুৱাইছে কিদৰে উপনিষদৰ শিক্ষা বাস্তৱ জীৱনত প্ৰয়োগ আৰু অভ্যাস কৰিব লাগে। এইবাবেই সাইবাবা উপনিষদীয় ভাবধাৰাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ শিক্ষাগুৰু হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১০

সাইবাবাৰ জীৱনধাৰা— তেওঁৰ বিছনাৰ চালপীৰা— শিৰডিত তেওঁৰ অৱস্থান— তেওঁৰ শিক্ষা—তেওঁৰ বিনয়— সহজতম পথ।

প্ৰেম ভাৱেৰে সাইবাবাক স্মৰণ কৰক; কাৰণ, তেখেত সদায় আত্মস্থ অৱস্থাৰেই সকলোৰে মংগল কাৰ্যত নিয়োজিত থাকে। কেৱল তেওঁক স্মৰণ কৰিলেই জীৱন-মৃত্যুৰ ৰহস্য উদ্‌ঘাটিত হয়। এয়াই হৈছে সৰ্বোত্তম আৰু সহজতম সাধনা; কাৰণ, ইয়াত কোনো খৰচ নাই। এই পথত সামান্য প্ৰচেষ্টাৰে প্ৰভূত পুৰস্কাৰ লাভ হয়। সেইবাবে যিমান দিন আমাৰ বুদ্ধি-বৃত্তি স্বচ্ছ হৈ থাকে, সিমান দিন প্ৰতিটো মুহূৰ্তত আমি এই সাধনাই অভ্যাস কৰা উচিত। অন্যান্য সকলো দেৱতাই প্ৰহেলিকাময়। কেৱল গুৰুৱেই হৈছে একমাত্ৰ দেৱতা। যদি সদগুৰুৰ চৰণত বিশ্বাস ৰাখো তেনেহ'লে তেওঁ আমাৰ ভাগ্যক ভালৰ পিনে সলনি কৰি দিব পাৰে। যদি তেওঁক সুন্দৰভাৱে সেৱা কৰিব পাৰো তেতিয়া সংসাৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্ত হ'ব পাৰো। ন্যায়, মীমাংসা ইত্যাদি দৰ্শন শাস্ত্ৰ পঢ়াৰ কোনো প্ৰয়োজন নহয়। যদি তেওঁক আমি কাণ্ডাৰী কৰিব পাৰো তেনেহ'লে এই দুখ-যন্ত্ৰণাৰ সমুদ্ৰ আমি অনায়াসে পাৰ হ'ব পাৰিম। যিদৰে নদী বা সমুদ্ৰ পাৰ হ'বলৈ হ'লে নাৱৰীয়াৰ ওপৰত বিশ্বাস ৰাখিব লাগে, তেনেদৰে এই ভৱ সমুদ্ৰ পাৰ হ'বলৈ হ'লে সদগুৰুত নিৰ্ভৰ কৰিব লাগিব। ভক্তৰ ব্যাকুলতা আৰু ভক্তিৰ পিনে সদগুৰুৰ দৃষ্টি থাকে আৰু জ্ঞান আৰু আনন্দ দান কৰি পৰিপূৰ্ণ কৰি তোলে।

❑ বাবাৰ আচৰিত ধৰণৰ খাট বা পালেংখন

বাবাই ক'ত আৰু কেনেকৈ শুৱে দেখা যাওক। নানাচাহেব ডেঙ্গালে বাবাই শুবৰ বাবে ৪ হাত দীঘল আৰু মাত্ৰ এবেগেত বহল এখন কাঠৰ তক্তা আনিছিল। সেইখন মজিয়াত নাপাতি মছজিদৰ আগচালিৰ লগত পুৰণি ফটা কাপোৰ আৰু

ৰছীৰে এখন দোলনাৰ দৰে ওলমাই বাবাই শুবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। ৰছী আৰু ফটা কাপোৰবোৰ ইমান পুৰণি আছিল যে বাবাৰ দেহৰ ওজনতো দূৰৰ কথা; কেনেকৈ যে তক্তাখন ওলমি আছিল সেইটোৱেই এক প্ৰহেলিকা। কিন্তু যেনেকৈয়ে নহওক— বাবাৰ ই এক অপূৰ্ব লীলা; কাৰণ, কেৱল তক্তাখনেই নহয় বাবাৰ দেহৰ ওজন সেই ছিঙা ৰছীয়েই বহন কৰিছিল। তক্তাখনৰ চাৰিওটা প্ৰান্তত চাৰিগছি চাকি গোটেই ৰাতি জ্বলাই বাবাই সেই তক্তাৰ ওপৰত দোলন অৱস্থাত শুইছিল। দেৱতাসকলৰ বাবেও ই এক অভূতপূৰ্ব দৰ্শনীয় বস্তু আছিল। বাবাই কিদৰে তক্তাৰ ওপৰত উঠা-নমা কৰিছিল, সেয়াই আছিল সকলোৰে ওচৰত বিস্ময়। কৌতূহলবশতঃ বহুত ওঁচিয়াৰ মানুহে বাবাৰ উঠা-নমা কৰা কায়দাটোত নজৰ ৰাখিছিল কিন্তু কোনেও ধৰিব পৰা নাই। এই কায়দাটো ধৰিবৰ বাবে যেতিয়া খুউব বেছি ভিৰ হ'বলৈ ধৰিলে, তেতিয়া এদিন বাবাই তক্তাখন ভাঙি টুকুৰা-টুকুৰ কৰি পেলাই দিলে। অষ্টসিদ্ধি বাবাৰ আয়ত্তাধীন আছিল কিন্তু তাৰ বাবে তেওঁ বৰ আগ্ৰহান্বিত নাছিল বা সেই অভ্যাসো কৰা নাছিল। তেওঁৰ চিত্তশুদ্ধিৰ ফলত এই সকলো সিদ্ধি অতি স্বাভাৱিকভাৱেই তেওঁ আয়ত্ত কৰিছিল।

❑ ব্ৰহ্মাৰ সগুণ প্ৰকাশ

দেখাত তেওঁ আছিল চাৰে তিনি হাত ওখ, এজন সাধাৰণ মানুহৰ দৰে, তথাপি তেৱেঁ সকলোৰে অন্তৰত বিৰাজ কৰে; অন্তৰেৰে তেখেত আছিল নিস্পৃহ, উদাসীন কিন্তু বাহিৰত মানুহৰ কল্যাণ কামনা কৰে। ভিতৰি তেওঁ আছিল অত্যন্ত নিৰাসক্ত, বাহিৰত ভক্তসকলৰ বাবে তেওঁৰ বাসনাৰ অন্ত নাছিল। হৃদয়ৰ অন্তঃস্থলত তেওঁ আছিল পৰম প্ৰশান্ত, বাহিৰৰ পৰা তেওঁক চঞ্চল আৰু অস্থিৰ যেন লাগে। ভিতৰত ব্ৰহ্মাত্ব, বাহিৰত পাষণ্ডৰ দৰে আচৰণ। এফালে সহৃয়েৰে 'অদ্বৈত' (সাযোজ্য) ভাল পায়; আনফালে সংসাৰৰ নানা বিষয়ত জড়িত হৈ পৰে। কোনোবা সময়ত সকলোকে স্নেহৰ চকুৰে চায়, আকৌ কোনো সময়ত খঙত শিলগুটি দলিয়ায়। মাজে মাজে খুব গালি পাৰে। আকৌ যেতিয়া আলিংগন কৰে তেতিয়া তেওঁ শান্ত, সহনশীল। সদায় আত্মমগ্ন হৈ থাকে আৰু ভক্তসকলৰ প্ৰতি ব্যৱহাৰ আছিল সৰ্বদা সুসংহত। নিৰ্দিষ্ট এখন আসনত বহে— ভ্ৰমণ নকৰে। এডাল সৰু লাঠি তেওঁৰ হাতত সকলো সময়তে থাকে। তেওঁ চিন্তামুক্ত, শান্ত, অৰ্থ আৰু যশৰ

আকাংক্ষাহীন আৰু ভিক্ষাজীৱী। এইধৰণৰ জীৱনেই বাবাই যাপন কৰে। সদায় কয়— 'আল্লাই মালিক'। ভক্তসকলৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভালপোৱা আছিল অবিচ্ছেদ্য আৰু সম্পূৰ্ণ। তেখেত আত্মজ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ স্বৰ্গীয় আনন্দেৰে পূৰ্ণ আছিল। সাইবাবাৰ এই ৰূপ আছিল দেৱমূৰ্তি। যি অসীম, অনন্ত, অভিন্ন, একক সত্য (শক্তি) সকলো ব্ৰহ্মাণ্ড (আব্ৰহ্ম স্তম্ভলৈকে = পূৰ্ণ চৈতন্যস্বৰূপ ব্ৰহ্মৰ পৰা আৰম্ভ কৰি অচেতন সামান্য স্তম্ভ অৰ্থাৎ তৃণাদিৰ গোছালৈকে) আবৰি ব্যাপ্ত হৈ আছে, সেই সত্যই সাইবাবাৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছিল। যথাৰ্থ পুণ্যৱান আৰু সৌভাগ্যৱানসকলেই এই ৰত্নভাণ্ডাৰ হাতে হাতে পাইছিল। আনহাতে যিসকলে সাইবাবাৰ প্ৰকৃত মূল্য উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰি তেখেতক কেৱল সাধাৰণ মানুহ হিচাপেই চাইছিল বা চায় তেওঁলোক সঁচাকৈয়ে হতভাগ্য।

❑ শিৰডিত অৱস্থান আৰু সম্ভাব্য জন্ম তাৰিখ

সাইবাবাৰ পিতৃ-মাতৃৰ পৰিচয় বা তেওঁৰ জন্ম তাৰিখ কোনেও নাজানিছিল। তথাপি শিৰডিত তেওঁৰ অৱস্থানকালৰ পৰা আনুমানিকভাৱে সেইটো নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা যায়। ১৬ বছৰ বয়সত তেওঁ প্ৰথম শিৰডিলৈ আহে আৰু তিনি বছৰ থাকে। তাৰ পিছত হঠাৎ কিছুদিনৰ বাবে উধাও হয়। কিছুদিনৰ পিছত নিজামৰ ৰাজ্য ঔৰংগাবাদৰ ওচৰত আৱিৰ্ভূত হয় আৰু চান্দ পাতিলৰ বৰযাত্ৰীৰ লগত ২০ বছৰ বয়সত আকৌ শিৰডিলৈ উভতি আহে। তাৰ পিছত একাদিক্ৰমে ৬০ বছৰ শিৰডিত থকাৰ পিছত ১৯১৮ চনত মহাসমাধি ঘটিছিল। ইয়াৰ পৰাই আমি আনুমানিক ক'ব পাৰো যে ১৮০৩ খ্ৰীষ্টাব্দত বাবাৰ জন্ম হৈছিল।

❑ বাবাৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য আৰু উপদেশ

সপ্তদশ শতাব্দীত সন্ত ৰামদাস আবিৰ্ভূত হৈ যৱন বা মুছলমানসকলৰ অত্যাচাৰৰ পৰা গো-ব্ৰাহ্মণসকলক ৰক্ষা কৰিবলৈ বহুখিনি সমৰ্থ হৈছিল। কিন্তু পিছৰ দুই শতকৰ ভিতৰত হিন্দু-মুছলমানসকলৰ বিৰোধ-বৈষম্যই আকৌ দেখা দিলে আৰু সাইবাবাই এই অনৈক্য দূৰ কৰিবলৈকে আহিছিল। এই উদ্দেশ্যে তেওঁ নিৰন্তৰ উপদেশ দিছিল,—"যিয়ে ৰাম সিয়ে ৰহিম— এক আৰু অভিন্ন। বিন্দুমাত্ৰও পাৰ্থক্য নাই। তথাপি কিয় তেওঁলোকৰ ভক্তসকলে পৃথক হৈ কাজিয়া-পেঁচাল কৰিব?

হেৰা অবোধ শিশুহঁত, হাতত হাত মিলোৱা— দুয়োটা সম্প্ৰদায়কে ওচৰা-উচৰিকৈ ৰাখা। কাণ্ডজ্ঞান সম্পন্ন ব্যৱহাৰ কৰাহঁক। তেতিয়া তোমালোকৰ জাতীয় ঐক্যৰ উদ্দেশ্য সফল হ'ব। কাজিয়া কৰাটো ভাল নহয়। সেয়েহে তৰ্ক নকৰিবা, ৰোহ-পেঁচ নধৰিবা। তোমাৰ নিজৰ স্বাৰ্থ আৰু মংগল সকলো সময়তে চিন্তা কৰিবা। ভগৱানে তোমাক ৰক্ষা কৰিব। যোগ, ত্যাগ, কৃচ্ছ্ৰসাধন, জ্ঞান— এই সকলোবোৰ হৈছে ভগৱান লাভৰ বিভিন্ন উপায়। যদি ইয়াৰ কোনো উপায়ৰ দ্বাৰা তোমাৰ সেই পৰম প্ৰাপ্তি নহয় তেনেহ'লে এই মানৱ জীৱনটো বৃথা হ'ব। যদি কোনোবাই তোমাৰ অনিষ্ট কৰে; তেন্তে প্ৰতিশোধ নল'বা। পাৰা যদি আনৰ কিছু উপকাৰ কৰিবা; মংগলসাধন কৰিবা"। সংক্ষেপতে এয়াই হ'ল সকলোৰে প্ৰতি সাইবাবাৰ উপদেশ। এই উপদেশ বৈষয়িক কথাত অথবা আধ্যাত্মিক জগতত সকলোতে সমানভাৱে কল্যাণপ্ৰদ।

❑ সদগুৰু হিচাপে সাইবাবা

গুৰু আৰু গুৰু— গুৰুৰ অন্ত নাই। তথাকথিত বহু গুৰু আছে, যিসকলে খঞ্জৰী আৰু বীণা হাতত লৈ দুৱাৰে দুৱাৰে ঘূৰি তেওঁলোকৰ নিজৰ সাধুত্ব দেখুৱাই ফুৰে। শিষ্যসকলৰ কাণত মন্ত্ৰ উচ্চাৰণ কৰি এওঁলোকে অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰে। শিষ্যসকলক ধৰ্ম আৰু সদাচাৰ শিকোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়ে অথচ তেওঁলোকে নিজেই অসদাচাৰী আৰু অধাৰ্মিক। সাইবাবাই তেওঁৰ নিজ মহত্ত্ব জাহিৰ কৰাৰ কথা চিন্তাও কৰা নাছিল। তেনে বুদ্ধি তেওঁৰ নাছিল কিন্তু শিষ্যসকলৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভালপোৱা আছিল গভীৰ। গুৰু দুইধৰণৰ আছে— ১। নিয়ত বা নিৰ্দিষ্ট আৰু ২। অনিয়ত বা অনিৰ্দিষ্ট। অনিৰ্দিষ্ট গুৰুসকলে উপদেশ দি আমাৰ মাজত নানা সদগুণৰ উন্মেষ ঘটায়, চিত্তশুদ্ধি কৰে আৰু মুক্তিৰ পথ দেখুৱাই দিয়ে। কিন্তু নিয়ত গুৰুৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিলে আমাৰ সকলো গুণ (ভেদাভেদ জ্ঞান) গুচি যায় আৰু 'তত্ত্বমসি' (তুমিয়ে সেই) এই বোধ জাগ্ৰত হৈ ব্ৰহ্মস্থিতি লাভ হয়। সংসাৰৰ নানাবিধ জ্ঞান বিতৰণৰ বাবে বহুধৰণৰ গুৰু আছে, কিন্তু যিসকলে আমাৰ আত্মদৰ্শনত সাহায্য কৰে আৰু ভৱসাগৰ পাৰ কৰি লৈ যায় সেইজনাই সদগুৰু। সাইবাবা আছিল এনেধৰণৰ এজন সদগুৰু। তেখেতৰ বিশালতা অবৰ্ণনীয়। যদি কোনোবাই তেওঁৰ দৰ্শন পাবলৈ যায় তেতিয়া তথাকথিতভাৱে তেওঁৰ অতীত, বৰ্তমান আৰু

ভৱিষ্যৎ জীৱনৰ পুংখানুপুংখ বিৱৰণ দিব পাৰিছিল। সকলো প্ৰাণীৰ ভিতৰত তেওঁ ব্ৰহ্মত্ব প্ৰত্যক্ষ কৰিছিল। শত্ৰু-মিত্ৰ তেওঁৰ ওচৰত একাকাৰ হৈ গৈছিল। নিস্পৃহ চিত্তেৰে সাম্যভাব যুক্ত হৈ তেওঁ অন্যায়কাৰী সকলকো বাধিত কৰিছিল। বিপদে-আপদে তেওঁ একেইধৰণৰ আছিল। কোনোধৰণৰ সন্দেহেই তেওঁক চুব নোৱাৰিছিল। দেহধাৰী হৈও তেওঁ সকলো কাম কৰি গৈছিল কিন্তু দেহ বা গৃহ ক'তোৱে তেওঁ আসক্ত হোৱা নাছিল। মায়াবদ্ধ জীৱ বুলি ভাৱ হ'লেও, আচলতে তেওঁ আছিল জীৱনমুক্ত।

শিৰডিৰ মানুহে সাইবাবাক তেওঁলোকৰ ভগৱান হিচাপে পূজা কৰি ধন্য হৈছিল। পানাহাৰৰ সময়ত কিম্বা চোতাল বা খেতিৰ কাম কৰাৰ সময়ত অথবা ঘৰৰ নানা কামৰ ফাকে ফাকে তেওঁলোকে সাইবাবাক স্মৰণ কৰিছিল আৰু তেওঁৰ মহিমা গাইছিল। সাইবাবাৰ বাহিৰে তেওঁলোকৰ কোনো উপাস্য দেৱতা নাছিল। শিৰডিৰ মহিলাসকলৰ ভগৱৎ প্ৰেম আৰু সেই প্ৰেমৰ মাধুৰ্যৰ কথা পুনৰ দোহৰাৰ প্ৰয়োজনেই নাই। তেওঁলোক আছিল নিৰক্ষৰ। কিন্তু খাটি প্ৰেমৰ টানতেই তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ সহজ গাঁৱৰ ভাষাত নিচুকনি গীত, কবিতা আদি ৰচনা কৰি উদ্বুদ্ধ হৈছিল। বিদ্যা বা পাণ্ডিত্য তেওঁলোকৰ একোৱেই নাছিল। কিন্তু সেই সকলোবোৰ গানৰ ভিতৰত সঁছাকৈয়ে কাব্যৰ সন্ধান পোৱা যাব। প্ৰকৃত কবিতা বিদ্যাবুদ্ধিৰে ৰচিত নহয়; একমাত্ৰ প্ৰেমেই বাস্তৱ সৃষ্টি কৰে। কবিতাৰ মাজেদিয়ে যি প্ৰেম ব্যক্ত হয় সেয়া বিচক্ষণ শ্ৰোতাৰ পক্ষেহে হৃদয়ংগম কৰা সম্ভৱ। এইবোৰ লোক-সংগীত সংগ্ৰহ কৰা খুবেই অভিপ্ৰেত আৰু বাবাৰ ইচ্ছা হ'লে কোনো ভাগ্যৱান ভক্তই এইবোৰ সংগ্ৰহ কৰি 'সাইলীলা' আলোচনীত বা বেলেগ পুথিৰ আকাৰে প্ৰকাশ কৰিব পাৰে।

❑ বাবাৰ বিনয়

ভগৱানৰ ৬টা গুণ বৰ্ণনা কৰা হয় যেনে— ঐশ্চৰ্য, বীৰ্য, যশ, শ্ৰী, জ্ঞান আৰু বৈৰাগ্য। বাবাৰ ভিতৰত এই গোটেইকেইটা বিদ্যমান আছিল। ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে তেওঁ ৰক্ত-মাংসৰ শৰীৰ ধাৰণ কৰি অৱতাৰৰূপে আহিছিল। তেওঁ তেওঁৰ ভক্তসকলক আকৰ্ষিত কৰি নিজৰ কাষলৈ আনিছিল— এনেকুৱাই বিস্ময়কৰ তেওঁৰ মহিমা আৰু কৰুণা আছিল। নহ'লে তেওঁক কেনেকৈ মানুহে জানিব পাৰে! ভক্তসকলৰ বাবে তেওঁ এনেকুৱা কথাও উচ্চাৰণ কৰিছিল যি স্বয়ং বাগদেৱীপৰ্যন্ত সাহস নহৈছিল। এটা উদাহৰণ দিয়া যাওক। বাবাই বিনীতভাৱে

ক'লে— 'মই তোমাৰ দাসনুদাস', মই তোমাৰ ওচৰত ঋণী। তোমাৰ দৰ্শন পাই বৰ সন্তুষ্ট হ'লো। তোমাৰ চৰণ দৰ্শন কৰিব পৰাটো মোৰ পৰম সৌভাগ্য। মই তোমাৰ মল-মূত্ৰৰ মাজৰ কীটৰ নিচিনা। মই সেয়েহে নিজকে ধন্য অনুভৱ কৰিছো। এয়া কেনেধৰণৰ বিনয়? যদি কোনোৱে ভাবে যে এই কথা প্ৰকাশ কৰি বাবাক অসন্মান দেখুওৱা হৈছে, তেতিয়া আমি বাবাৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিছো আৰু প্ৰায়শ্চিত্ত স্বৰূপে তেওঁৰ গুণ-গান জপ কৰিছো।

ইন্দ্ৰিয় বিষয়বোৰ বাবাই উপভোগ কৰিছিল বুলি বাহিৰৰ পৰা ভাৱ হ'লেও তেওঁৰ সেইবোৰৰ প্ৰতি বিন্দুমাত্ৰও অনুভূতি নাছিল— চেতনাও নাছিল। খাইছিল কিন্তু স্বাদ নাছিল, যি দেখিছিল তাত কোনো ঔৎসুক্যবোধ নকৰিছিল। কাম-প্ৰবৃত্তিৰ বিষয়ত তেওঁ হনুমানৰ দৰে খাঁটি ব্ৰহ্মচাৰী আছিল। একোতেই তেওঁৰ আসক্তি নাছিল। তেওঁ আছিল শুদ্ধ চৈতন্য— য'ত কাম, ক্ৰোধ, প্ৰভৃতি সকলো ৰিপু প্ৰশমিত হয়। এক কথাত ক'বলৈ গ'লে তেওঁ আছিল শুদ্ধ, মুক্ত আৰু নিৰাসক্ত। ইয়াৰেই পৰিপ্ৰেক্ষিতত এটা সুন্দৰ দৃষ্টান্ত উল্লেখ কৰিব পাৰি।

❑ নানাবল্লী

শিৰডিত নানাবল্লী নামেৰে এজন অতি খামখেয়ালী লগোৱা মানুহ আছিল। তেওঁ বাবাৰ কাম-কাজবোৰ লক্ষ্য কৰিছিল। এবাৰ তেওঁ বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ বাবাক গাদীৰ পৰা উঠিবলৈ ক'লে। কাৰণ, সেইখন গাদীত তেওঁ নিজেই বহিব বিচাৰে। বাবাই তৎক্ষণাৎ গাদীৰ পৰা উঠি দিলে আৰু নানাবল্লী বহি পৰিল। কিছু সময়ৰ পিছত নানাবল্লীয়ে উঠি বাবাক তেওঁৰ আসন গ্ৰহণ কৰিবলৈ ক'লে। বাবাই আকৌ বহাৰ পিছত নানাবল্লীয়ে বাবাৰ ভৰিত উবুৰি খাই পৰিল আৰু তাৰ পিছত গুছি গ'ল। এইধৰণৰ হুকুম দি তেওঁক আসনৰ পৰা অপসাৰিত কৰাৰ বাবে বাবাই অকণো অসন্তোষ প্ৰকাশ নকৰিলে।

এই নানাবল্লীয়ে বাবাক ইমান ভাল পাইছিল যে তেওঁৰ মহাসমাধিৰ পিছত ১৩ দিনৰ দিনা শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰে।

❑ সহজতম পথ (সাধুসকলৰ কাহিনী-শ্ৰৱণ আৰু সাধুসংগ) ঃ

সাধাৰণ এজন মানুহৰ দৰে আচৰণ কৰিলেও, কামৰ মাজতেই বাবাৰ অসাধাৰণ বুদ্ধিমত্তা আৰু দক্ষতাৰ পৰিচয় পোৱা যায়। তেওঁ যি কৰে সকলোবোৰ কেৱল

ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ বাবে। তেওঁ কেতিয়াও কোনো যৌগিক আসন বা শ্বাস-প্ৰশ্বাসৰ প্ৰক্ৰিয়া বা যাগ-যজ্ঞৰ পৰামৰ্শ ভক্তসকলক দিয়া নাছিল। কোনো গুপ্ত মন্ত্ৰও কাণত নিদিছিল। তেওঁ তেওঁলোকৰ সকলো টেঙৰালি বাদ দি কেৱল 'সাই সাই' নাম স্মৰণ কৰিবলৈ কৈছিল। তেওঁ কৈছিল যে, যদি তাকে কৰা তেনেহ'লে তোমাৰ সকলো শিকলিৰ বান্ধোন খোল খাই যাব— তুমি মুক্ত হ'বা। পঞ্চাগ্নিৰ মাজত বহি মন্ত্ৰপাঠ, আহুতি প্ৰদান, অষ্টাংগ যোগ সাধন কেৱল ব্ৰাহ্মণসকলৰ বাবেই সম্ভৱ। অন্যান্য শ্ৰেণীৰ বাবে সেয়া কাৰ্যকৰী নহয়। মনৰ প্ৰধান কৰ্মই হৈছে চিন্তা কৰা। চিন্তাৰ অবিহনে মন মুহূৰ্তমাত্ৰও থাকিব নোৱাৰে। যদি মনৰ সন্মুখত কোনো ইন্দ্ৰিয় ভোগৰ বস্তু ৰাখা, তেতিয়া সেই চিন্তা কৰিবা। যদি গুৰুক ৰাখা, তেতিয়া সেই গুৰুকেই চিন্তা কৰিবা। সাইৰ মহত্ত্বৰ কথা, মহিমাৰ কথা তোমালোকে মনোযোগ দি শুনিছা। এইটোৱে হৈছে সাইৰ স্মৰণ, মনন আৰু কীৰ্তনৰ খুব স্বাভাৱিক ৰীতি। সাধু-সন্তসকলৰ গল্প-গাথা শুনা উপৰোক্ত সাধনাসমূহৰ দৰে ইমান কঠিন নহয়। সেইবোৰ কাহিনীয়ে সংসাৰৰ সকলো ভয় দূৰ কৰি আধ্যাত্মিক পথেৰে তোমালোকক লৈ যায়। সেইবাবে এই কাহিনীবোৰ অনুধাৱন কৰা আৰু সম্পূৰ্ণ হৃদয়ংগম কৰা। যদি তাকে কৰা যায় তেতিয়াহ'লে কেৱল ব্ৰাহ্মণেই নহয়, নাৰী আৰু নীচ জাতিৰ লোকো শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ হ'ব। সংসাৰৰ কৰ্তব্য পালন কৰিব পাৰা, কিন্তু মনটো সমৰ্পণ কৰা সাইৰ আৰু তেওঁৰ লীলা-কাহিনীৰ ওপৰত। তেওঁ নিশ্চয়কৈ তোমালোকক আশীৰ্বাদ কৰিব। এয়াই হৈছে সকলোতকৈ সহজ পথ। কিন্তু সকলোৱে সেই পথ নলয় কিয়? কাৰণটো হৈছে, এই যে ভগৱানৰ কৃপাৰ বাহিৰে সাধুসকলৰ কাহিনী শুনাৰ ইচ্ছা মনলৈ নাহে। ভগৱানৰ কৃপা হ'লে সকলোৱেই সহজ, স্বচ্ছন্দ। সাধুসকলৰ কাহিনী শুনা মানেই হৈছে একপ্ৰকাৰ তেওঁলোকৰ সংগলাভ কৰা। সেই সৎসংগৰ গুৰুত্ব অসীম। আমাৰ দেহ সচেতনতা আৰু অহংকাৰ ইয়াতেই দূৰ হয়, জীৱন-মৃত্যুৰ চক্ৰ ধ্বংস হৈ যায়। হৃদয়ৰ সমস্ত গ্ৰন্থি ইয়াৰ ফলত ছিন্ন হয় আৰু শুদ্ধ চৈতন্যৰূপী ভগৱানৰ ওচৰলৈ আমাক লৈ যায়। ইন্দ্ৰিয় বস্তুৰ প্ৰতি আমাৰ অনাসক্তি ইয়াতে নিশ্চিতভাৱে বাঢ়ে আৰু সুখ-দুখৰ প্ৰতি উদাসীনতা আহে। আধ্যাত্মিক পথলৈ আগুৱাই দিয়ে। ভগৱানৰ নাম জপ, পূজা বা ভক্তি ইত্যাদি কোনো সাধনাই যদি তোমালোকৰ নাথাকে, অথচ সৰ্বান্তঃকৰণে যদি সাধু-সন্তসকলৰ আশ্ৰয় ল'ব পাৰা, তেতিয়া তেওঁলোকেই তোমালোকক সংসাৰ সমুদ্ৰ নিৰাপদে পাৰ কৰি দিব। এই উদ্দেশ্যত সাধু-সন্তসকলে

পৃথিৱীত আৱিৰ্ভূত হয়। গংগা, গোদাবৰী, কৃষ্ণা, কাবেৰী প্ৰভৃতি যিবোৰ পবিত্ৰ নদীয়ে সংসাৰৰ পাপ ধুই দিয়ে, সিহঁতেও কামনা কৰে যে সাধুসকল আহি অৱগাহন কৰি সিহঁতক কলুষমুক্ত কৰক। মহামানৱসকলৰ এনেকুৱা মহিমা। পূৰ্বজন্মৰ সঞ্চিত পুণ্যৰ ফলত আমি সাইবাবাৰ চৰণত আশ্ৰিত হ'ব পাৰিছো।

সাইবাবাৰ মূৰ্তি ধ্যান কৰি আমি এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিছো। যি সৌম্য, সুন্দৰ সাইবাবাই মছজিদৰ বেৰৰ দাঁতিত থিয় হৈ প্ৰতিজন ভক্তক তেওঁলোকৰ কল্যাণাৰ্থে 'উদি' বিতৰণ কৰিছিল, যিজনে সংসাৰক তুচ্ছ জ্ঞান কৰিছিল, যিজনে ব্ৰহ্মাণ্ডত বিভোৰ হৈ আছিল— আমি বিনম্ৰচিত্তে তেওঁৰ পদতলত সাষ্টাংগে প্ৰণিপাত জনাইছো।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১১

'সগুণ ব্ৰহ্ম'ৰূপে সাই— ডাঃ পণ্ডিতৰ পূজা— হাজী সিদ্দিক ফালকে— পঞ্চভূত বা প্ৰকৃতিৰ ওপৰত বাবাৰ প্ৰভাৱ।

এই অধ্যায়ত আমি 'সাই'ৰ ভিতৰত সগুণ ব্ৰহ্মৰ প্ৰকাশ বৰ্ণনা কৰিম— কিদৰে তেওঁ পূজিত হৈছিল— প্ৰকৃতিক তেওঁ কিদৰে বশ কৰিছিল।

❑ 'সগুণ-ব্ৰহ্ম'ৰূপে সাই

ব্ৰহ্মা বা ঈশ্বৰৰ দুটা দিশ আছে— ১। অব্যক্ত বা অপ্ৰকাশিত (নিৰ্গুণ) আৰু ২। ব্যক্ত বা প্ৰকাশিত (সগুণ)। নিৰ্গুণ হ'ল নিৰাকাৰ আৰু সগুণ— সাকাৰ, যদিও দুয়োটাই একে ব্ৰহ্মাকেই নিৰ্দেশ কৰে। কোনোবাই নিৰাকাৰৰ উপাসনা পছন্দ কৰে আৰু কোনোবাই সাকাৰৰ। গীতাৰ দ্বাদশ অধ্যায়ত উল্লেখ আছে যে সাকাৰ আৰু সগুণ ব্ৰহ্মৰ উপাসনা সহজ আৰু কাম্য। মানুহৰ আকাৰ (দেহ, ইন্দ্ৰিয়াদি) আছে, এইবাবে তাৰ পক্ষে ভগৱানৰ সাকাৰ ৰূপৰ পূজা কৰাই সহজ আৰু স্বাভাৱিক। কিছুকাল সগুণ ব্ৰহ্মৰ উপাসনা নকৰিলে আমাৰ প্ৰেম-ভক্তি জাগ্ৰত নহয়। যিমানেই আমি অগ্ৰসৰ হৈ গৈ থাকো— ক্ৰমান্বয়ে সি আমাক নিৰ্গুণ ব্ৰহ্মৰ ধ্যানৰ পথলৈ লৈ যায়। সেইবাবে সগুণ উপাসনাৰেই আৰম্ভ কৰা যাওক। মূৰ্তি, বেদী, অগ্নি, আলোক, সূৰ্য, পানী আৰু ব্ৰাহ্মণ— এই সাতটা অৰ্চনীয় বস্তু আছে। কিন্তু সদগুৰু এইবোৰৰ ভিতৰত আটাইতকৈ ডাঙৰ। আহক, আমি এই উপলক্ষে শৰণাগত ভক্তজনৰ আশ্ৰয়স্থল, বৈৰাগ্যৰ মূৰ্তপ্ৰতীক সাইবাবাৰ মূৰ্তিক স্মৰণ কৰোহঁক। তেওঁৰ কথাৰ ওপৰত আমাৰ যি বিশ্বাস, সেই বিশ্বাসেই হৈছে 'আসন' আৰু পূজা সুসম্পন্ন কৰাৰ বাবে আমাৰ যি সংকল্প তাৰ উদ্দেশ্য সম্পূৰ্ণভাৱে কামনা-বাসনা মুক্ত হোৱা। কোনোৱে কয়— সাইবাবা এজন 'ভগৱৎ ভক্ত', কোনোৱে কয় তেওঁ 'মহাভক্ত', কিন্তু আমাৰ বাবে তেওঁ স্বয়ং ঈশ্বৰৰ

অৱতাৰ। পৰম ক্ষমাশীল, নিৰুদ্বিগ্ন, সৰল, কোমল, সহিষ্ণু আৰু তুলনাতীতভাৱে তেওঁ সন্তুষ্ট আছিল। দেহৰ আকাৰ ধাৰণ কৰিও তেওঁ আছিল মুক্ত, ভাবলেশহীন আৰু নিৰাসক্ত। সাগৰ অভিমুখে প্ৰবাহিত হোৱাৰ সময়ত গংগানদীয়ে কিমান যে তাপদগ্ধ প্ৰাণীক শীতল আৰু প্ৰাণৱন্ত কৰি তোলে, বৃক্ষ-লতা আৰু শস্যক্ষেত্ৰক সজীৱ কৰি তোলে, তেনেদৰেই সাইবাবাৰ দৰে পবিত্ৰ আত্মাৰ মহাপুৰুষসকলে মনুষ্যৰূপে জন্ম গ্ৰহণ কৰি জীৱিতকালতেই সকলো মানুহকে শান্তি আৰু সান্ত্বনা প্ৰদান কৰে। ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই কৈছিল— 'সাধুজনেই মোৰ আত্মা, মোৰ জীৱন্ত প্ৰতিমূৰ্তি। ময়ে তেওঁ অথবা তেৱেঁই মোৰ ৰূপধাৰী। ভগৱানৰ এই অবৰ্ণনীয় 'শক্তি' যি সৎচিৎ আনন্দৰূপে জ্ঞাত, সেই শক্তিয়েই শিৰডিৰ জীৱন্ত সাই মূৰ্তিলৈ ৰূপ পৰিগ্ৰহ কৰিছিল। শ্ৰুতিয়ে (তৈত্তিৰীয় উপনিষদ) ব্ৰহ্মক পৰমানন্দৰূপে বৰ্ণনা কৰিছে। উপনিষদ পাঠৰ মাধ্যমত এই কথা আমি প্ৰতিদিনে পঢ়ো বা শুনো, কিন্তু নিষ্ঠাৱান লোকসকলে এই শিৰডিতেই সেই ব্ৰহ্ম বা পৰমানন্দৰ সাক্ষাৎ পাইছিল। সকলোৰে আশ্ৰয়দাতা বাবাৰ কোনোদিনে কাৰোপৰা আসন বিচাৰিবৰ প্ৰয়োজন হোৱা নাই। তেওঁ এখন বস্তাৰ ওপৰত সদায় বহিছিল। ভক্তসকলে সেই বস্তাৰ ওপৰত সুন্দৰ এখন সৰু বিছনা আৰু আঁউজি বহিবৰ বাবে এটা গাৰুৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। ভক্তসকলৰ মনোভাব আৰু ইচ্ছাক বাবাই শ্ৰদ্ধা কৰিছিল আৰু তেওঁলোকৰ ইচ্ছা অনুযায়ী তেওঁক পূজা কৰিবলৈ দিছিল। কোনোৱে তেওঁৰ সন্মুখত চোঁৱৰ বা বিছনী ঘূৰাইছিল, কোনোৱে যন্ত্ৰসংগীত বজাই শুনাইছিল, কোনোৱে তেওঁক তামোল-পাণ বা আন কিবা দিছিল, কোনোৱে আকৌ নৈবেদ্য অৰ্পণ কৰিছিল। যদিও তেওঁক শিৰডিতেই থকা দেখা গৈছিল, কিন্তু বাস্তৱিকতে তেওঁৰ অস্তিত্ব আছিল সৰ্বত্ৰ। তেওঁৰ এই সৰ্বব্যাপকতা ভক্তসকলৰ বাবে নৈমিত্তিক অভিজ্ঞতা আছিল। এই সৰ্বব্যাপী সদগুৰুক আমি শ্ৰদ্ধাসহকাৰে প্ৰণাম জনাইছো।

❑ ডাঃ পণ্ডিতৰ পূজা

ডাঃ পণ্ডিত নামেৰে তাতিয়া চাহেব নূলকৰৰ এজন বন্ধু এবাৰ বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে শিৰডিলৈ আহিছিল। বাবাক সেৱা জনাই কিছু সময় মছজিদত বহিল। তাৰ পিছত বাবাই তেওঁক দাদাভাট কেলকৰৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ক'লে। তালৈ যোৱাত দাদাভাটে তেওঁক যথোচিত অভ্যৰ্থনা কৰিলে। তাৰ পিছত দাদাভাটে বাবাৰ পূজাৰ

বাবে ৰাওনা হোৱাৰ লগতে ডাঃ পণ্ডিতো গ'ল। বাবাৰ কপালত চন্দনৰ প্ৰলেপ দিয়াৰ সাহস এতিয়ালৈকে কাৰো হোৱা নাই। কেৱল মালসাপতিয়ে তেওঁৰ ডিঙিত চন্দন লগাই দিয়ে। কিন্তু এই সৰলচিত্ত একনিষ্ঠ ভক্ত ডাঃ পণ্ডিতে দাদাভাটৰ হাতৰ পৰা তেওঁৰ পূজাৰ থালখন লৈ বাবাৰ কপালত চন্দনেৰে তিনিডাল সমান্তৰাল ৰেখা আঁকি দিলে। এই কাৰ্য দেখি সকলো আচৰিত হ'ল, যে বাবাই এটা শব্দও নোকোৱাকৈ নীৰৱে থাকিল। তাৰ পিছত গধূলি দাদাভাটে বাবাক সুধিলে— 'ই কেনে কথা? আপোনাৰ কপালত চন্দন দিবলৈ গ'লে আপুনি সকলো সময়তেই আপত্তি কৰিছিল, এতিয়া ডাঃ পণ্ডিতক অনুমতি কেনেকৈ দিলে? বাবাই উত্তৰ দিছিল যে ডাঃ পণ্ডিত তেওঁৰ নিজৰে গুৰু ধোপেশ্বৰৰ ৰঘুনাথ মহাৰাজ (যি কাকা পুৰাণিক নামে খ্যাত) হিচাপেই বাবাক বিশ্বাস কৰিছিল আৰু নিজৰ গুৰুক যিদৰে চন্দন লগাই দিয়ে তেনেদৰে ভক্তি-বিশ্বাস কৰিয়ে বাবাৰ কপালত চন্দন লগাই দিছে। সেইবাবে তেওঁ আপত্তি কৰিব নোৱাৰিলে। ডাঃ পণ্ডিতক প্ৰশ্ন কৰাত তেওঁ দাদাভাটক জনাইছিল যে বাবাক তেওঁ তেওঁৰ গুৰু কাকা পুৰাণিকৰূপেই উপলব্ধি কৰিছিল আৰু সেইবাবেই অভ্যাসবশতঃ তেওঁৰ কপালত ত্ৰিপুণ্ড্ৰ (চন্দনৰ তিনিডাল ৰেখা) আঁকি দিছিল।

ভক্তসকলক ইচ্ছামতে তেওঁৰ পূজা কৰিবলৈ বাবাই যদিও অনুমতি দিছিল, তথাপি মাজে মাজে বাবাই বিসদৃশ আচৰণো কৰিছিল। সময়ে সময়ে তেওঁ পূজাৰ থাল দলিয়াই পেলাইছিল আৰু অগ্নিমূৰ্তি ধাৰণ কৰিছিল। তেতিয়া বাবাৰ কাষ চাপিবলৈ কাৰো সাধ্য নাছিল। কেতিয়াবা ভক্তসকলক বৰকৈ গালি-শপনিও দিছিল। কেতিয়াবা আকৌ মমতকৈও নৰম যেন লাগিছিল। তেওঁ যেন সহিষ্ণুতা আৰু শান্তিৰ মূৰ্তি। ভাব হয় তেওঁ যেন খঙত কঁপিছে, তেওঁৰ ৰঙা চকুৰে জুইৰ ফিৰিঙটিহে ওলাইছে, তথাপি অন্তৰত বৈ আছিল মাতৃসম প্ৰেমৰ স্ৰোতধাৰা। লগে লগে হয়তো ভক্তসকলক মাতি কৈছিল যে সিহঁতৰ ওপৰত যে তেওঁ খং কৰিছে এই কথাটো তেওঁ বুজিবই নোৱাৰিলে। তেওঁ কৈছিল যে সাগৰে কেতিয়াবা নদীক যদি সাগৰৰ ওচৰলৈ আহিব নিদি ওভতাই দিয়ে যদি মাতৃসকলে সন্তানসকলক পদাঘাত কৰে, তেনেহ'লে তেওঁ ভক্তসকলৰ সাধনত অৱহেলা কৰিব। আকৌ কৈছিল— তেওঁ হৈছে ভক্তসকলৰ সেৱক-ভৃত্য, যেতিয়াই তেওঁলোকে মাতিব তেতিয়াই তেওঁলোকৰ মাতত সঁহাৰি জনাই তেওঁ কাষত থিয় দিব। কাৰণ, তেওঁ যে তেওঁলোকৰ ভালপোৱা একান্তভাৱে কামনা কৰে।

❑ হাজী সিদিক ফাল্‌কে

ভক্তক তেওঁ কেতিয়ানো গ্ৰহণ কৰিব সেয়া জনা নাযায়। ই সম্পূৰ্ণভাৱে তেওঁৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। সিদিক ফাল্‌কেৰ কাহিনী এই প্ৰসংগৰ বাবে উল্লেখযোগ্য। সিদিক ফাল্‌কে নামেৰে এজন মুছলমান লোক মক্কা আৰু মদিনাত হজযাত্ৰা সমাপ্ত কৰি শিৰডিলৈ আহিছিল। উত্তৰমুখী ঘৰটোত তেওঁ আছিল আৰু মছজিদৰ মুকলি প্ৰাংগণত আহি বহিছিল। ৯ মাহ বাবাই তেওঁক একেবাৰে উপেক্ষা কৰিছে আৰু মছজিদৰ ভিতৰত সোমাবলৈ দিয়া নাই। ফাল্‌কে বৰ হতাশ হৈ পৰিল আৰু কি কৰিব একো ভাবিব নোৱাৰা হ'ল। কোনোবাই তেওঁক পৰামৰ্শ দিলে যে হতাশ নহৈ তেওঁ যেন বাবাৰ অন্তৰংগ ভক্ত শামাৰ (মাধৱৰাও দেশপাণ্ডে) যোগেদি তেওঁৰ লগত দেখা কৰাৰ চেষ্টা কৰে। তেওঁ কৈছিল যে শিৰৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিবলৈ গ'লে যিদৰে তেওঁৰ ভক্তসেৱক নন্দীৰ সহায় ল'বলগাত পৰে, তেনেদৰে বাবাক দেখা কৰিবলৈ হ'লে শামাৰ সহযোগেৰে যোৱাটো দৰকাৰ। কথাটো ফাল্‌কেৰ পছন্দ হ'ল আৰু তেওঁৰ হৈ বাবাক ক'বৰ বাবে শামাক অনুৰোধ কৰিলে। শামা ৰাজী হ'ল আৰু সুযোগ বুজি বাবাক ক'লে— 'বাবা, কিমান মানুহ অনায়াসে আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছে আৰু আপোনাৰ দৰ্শন লাভ কৰি গুচি গৈছে। বুঢ়া হাজীক আপুনি মছজিদৰ ভিতৰত একেবাৰে সোমাবলৈ দিয়া নাই কিয়? এবাৰ অন্ততঃ তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰক। বাবাই উত্তৰ দিলে— 'তোমাৰ বুজি পোৱাৰ বয়স হোৱা নাই, শামা। তুমি একেবাৰে ল'ৰামানুহ। ফকীৰে (আল্লাই) যদি সোমাবলৈ নিদিয়ে তেতিয়াহ'লে মই কি কৰিব পাৰো? তেওঁৰ কৃপাৰ বাহিৰে এই মছজিদত সোমাব কোন? বাৰু, যোৱা তেওঁক সুধি আহা— বাৰ্ভি কুঁৱাৰ ওচৰত যিটো সৰু খোজকঢ়াৰ বাট আছে সেই বাটেৰে তেওঁ আহিব পাৰিব নে নোৱাৰে। শামাই উভতি আহি জনালে যে তেওঁ ৰাজী আছে। বাবাই আকৌ শামাক ক'লে— 'সুধি আহা যে চাৰিটা কিস্তিত চল্লিছ লাখ টকা মোক দিবলৈ তেওঁ ইচ্ছুক হয়নে নহয়। শামাই গৈ জবাব লৈ আহিল যে চল্লিছ লাখ টকা দিবলৈও তেওঁ প্ৰস্তুত। বাবাই পুনৰ শামাক ক'লে— 'এই মছজিদত আমি এটা পঠা ছাগলী কাটিব বিচাৰিছো। তুমি হাজিক সুধি আহা যে তেওঁ অণ্ডকোষ বা নিতম্বৰ মাংস খাব খোজেনে নোখোজে। শামাই হাজীৰ পৰা গম লৈ আহি ক'লে যে তেওঁ বাবাৰ মাটিৰ চৰুৰ পৰা সৰু এটুকুৰা ৰুটী পালেই সন্তুষ্ট হ'ব। এই কথা

শুনি বাবাই উত্তেজিত হৈ চৰু-হাঁড়ি সকলো দুহাতেৰে ভাঙি পোনে পোনে হাজীৰ ওচৰ চাপি জলহু চোলাটো অলপ দাঙি ধৰি ক'লে— 'নিজকে খুব ডাঙৰ বুলি ভাবি গৰ্ব কৰা কিয়? বুঢ়া হাজী সাজি-কাচি বহি আছা নহয়? এইদৰে তুমি কোৰাণ পঢ়িছা? ইফালে মক্কাত হজ যাত্ৰা কৰি বুকুখন ফুলি উঠিছে, অথচ মোক তুমি চিনিব পৰা নাই। এইদৰে তিৰস্কৃত হৈ হাজী হতভম্ব। বাবাই ইয়াৰ পিছত মছজিদলৈ উভতি গৈ কেইপাচিমান আম কিনি হাজীলৈ পঠিয়াই দিছিল। তাৰ পাচত বাবাই হাজীৰ ওচৰলৈ গৈ নিজৰ জেপৰ পৰা ৫৫ টকা উলিয়াই হাজীৰ হাতত দিলে। ইয়াৰ পিছৰ পৰা হাজীক বাবাই ভাল পাবলৈ ধৰিলে, আমন্ত্ৰণ কৰি খুৱালে আৰু হাজীয়েও তেতিয়া আনন্দিত হৈ মছজিদলৈ আহিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। মাজে মাজে বাবাই কিছু অৰ্থও হাজীক দিছিল আৰু বাবাৰ দৰবাৰত হাজী তালিকাভুক্ত হৈছিল।

❑ প্ৰকৃতিৰ ওপৰত বাবাৰ আধিপত্য

প্ৰকৃতিৰ ওপৰত বাবাৰ কৰ্তৃত্বৰ নিৰ্দশনস্বৰূপ দুটা ঘটনাৰ কথা উল্লেখ কৰি এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিম। (১) এবাৰ এটা সন্ধিয়া শিৰডিত ভীষণ ধুমুহা হৈছিল। গোটেই আকাশ ঘন ক'লা ডাৱৰে ছানি ধৰিলে। বিজুলি-ঢেৰেকনিৰ লগে লগে প্ৰবল বেগেৰে ধুমুহা বতাহ ব'বলৈ ধৰিলে। প্ৰচণ্ড বৰষুণ পৰিবলৈ ধৰিলে। অলপ সময়ৰ ভিতৰতে সমগ্ৰ এলেকা পানীৰে উপচি পৰিল। পশু, পক্ষী, মানুহ, সকলোৱে ভয়তে আশ্ৰয়ৰ আশাত আহি মছজিদত ভিৰ কৰিলে। শিৰডিত স্থানীয় বহুত দেৱ-দেৱী আছিল। কিন্তু তেওঁলোকৰ পৰা কোনো সাহায্য নোপোৱাত মানুহে তেতিয়া তেওঁলোকৰ মূৰ্তিমান ভগৱান বাবাৰ ওচৰতেই প্ৰাৰ্থনা জনালে। তেওঁলোকৰ ভক্তিত বাবা মুগ্ধ আৰু বিচলিত হৈ মছজিদৰ পৰা ওলাই আহি চোতালৰ এটা প্ৰান্তত থিয় হৈ বজ্ৰকঠিন স্বৰেৰে বায়ু প্ৰবাহক উদ্দেশ্য কৰি হুংকাৰ দিলে— 'ৰৈ যোৱা, তোমাৰ এই বলিয়ালী বন্ধ কৰা, শান্ত হোৱা। কেইমিনিটমানৰ পিছত বৰষুণ এৰিলে আৰু ধুমুহাও স্তব্ধ হ'ল। আকাশত জোনে দেখা দিলে। আনন্দমনেৰে মানুহবোৰ ঘৰলৈ উভতি গ'ল। (২) আন এবাৰ দুপৰীয়া ধুনিৰ জুই এনেকৈ জ্বলি উঠিল যে আগচালিত লাগিবৰ উপক্ৰম হ'ল। মছজিদত যিসকল আছিল তেওঁলোক কিংকৰ্তব্যবিমূঢ় হৈ পৰিল। বাবাক পানী ঢালিবলৈ কোৱা বা অন্য কোনো উপায়েৰে

জুই নুমুওৱাৰ কথা কোৱাৰ সাহস তেওঁলোকৰ নহ'ল। কিন্তু বাবাই নিজেই অৱস্থাটো বুজি পালে। তেওঁ নিজৰ সৰু লাঠীডাল সন্মুখৰ বেৰত টুকুৰিয়াবলৈ ধৰিলে আৰু ক'বলৈ ধৰিলে— 'তললৈ নামা, শান্ত হোৱা'। যিমানবাৰ বেৰত আঘাত কৰে অগ্নিশিখাও সিমানেই নামি গৈ থাকে আৰু শেষত কেইমিনিটমানৰ ভিতৰত ধুনিৰ জুই স্বাভাৱিক হৈ উঠিল।

এয়াই হ'ল ভগৱানৰ অৱতাৰ— আমাৰ সাই। তেওঁৰ ওচৰত প্ৰণত হৈ যিয়ে শৰণ ল'ব তেওঁকেই তেখেতে আশীৰ্বাদ কৰিব। এই পৰিচ্ছেদৰ কাহিনীবিলাক যিসকলে ভক্তি আৰু বিশ্বাসেৰে সদায় পাঠ কৰিব, তেৱেঁ অচিৰে সকলো আপদ মুক্ত হ'ব। অকল সেয়াই নহয় সাইৰ প্ৰতি শুদ্ধচিত্ত আৰু নিত্যযুক্ত থাকি অতি সোনকালে ঈশ্বৰ দৰ্শন কৰিব, তেওঁৰ সকলো বাসনা পূৰ্ণ হ'ব আৰু শেষত নিষ্কাম হৈ ব্ৰহ্ম উপলব্ধি হ'ব। ওঁ স্বস্তি!

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১২

সাই লীলা— বিভিন্ন ভক্তবৃন্দৰ অভিজ্ঞতা (১) কাকা মহাজনী, (২) ধূমল উকীল, (৩) শ্ৰীমতী নিমোনকৰ, (৪) মূলে শাস্ত্ৰী, (৫) জনৈক ডাক্তৰ।

ভক্তসকলক বাবাই কিদৰে অৰ্ভ্যথনা কৰিছিল, তেওঁলোকৰ লগত কেনেধৰণৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল; এই পৰিচ্ছেদত এতিয়া আমি আলোচনা কৰিম।

❑ সন্তসকলৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য

আমি আগতে পাইছো যে ঈশ্বৰৰ অৱতাৰীসকলৰ লক্ষ্য থাকে সাধুসকলক ৰক্ষা কৰা আৰু দুষ্কৃতিকাৰীসকলক বিনাশ কৰাৰ। কিন্তু সাধু-সন্তসকলৰ উদ্দেশ্য ভিন্ ভিন্। তেওঁলোকৰ ওচৰত ভাল-বেয়া সকলো সমান। প্ৰথমে তেওঁলোকে দুষ্কৃতিকাৰীসকলৰ প্ৰতিহে বেছি সহানুভূতিশীল হৈ সিহঁতক সজ পথলৈ অনাৰ চেষ্টা কৰে। তেওঁলোকেই হৈছে ভৱবন্ধন মোচনকাৰী অগস্তি; অজ্ঞান আন্ধাৰ বিনাশকাৰী সূৰ্যালোক। ভগৱানে সন্তসকলৰ ভিতৰতেই বাস কৰে— প্ৰকৃতপক্ষে তেওঁলোক অভিন্ন। আমাৰ সাইবাবা আছিল এনে এগৰাকী অৱতাৰী পুৰুষ। যিজনা ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে পৃথিৱীলৈ আহিছিল। জ্ঞানত সুপণ্ডিত, দিব্যজ্যোতিত উদ্ভাসিত এইজনা মহামানৱ নিস্পৃহ, নিৰাসক্তভাৱে ধনী-দৰিদ্ৰ, শত্ৰু-মিত্ৰ নিৰ্বিশেষে সকলোকে সমানভাৱে প্ৰেম বিতৰণ কৰিছিল। ভক্তসকলৰ বাবে তেওঁৰ সকলো সঞ্চিত শক্তি প্ৰয়োগ কৰিছিল। তেওঁলোকৰ সাহায্যৰ বাবে সদায় তেওঁ নিযুক্ত আছিল। কিন্তু তেখেতে নিজে নিবিচাৰিলে কোনো তেওঁৰ কায চাপিব নোৱাৰিছিল। তেওঁলোকৰ সময় নাহিলে বাবাই তেওঁলোকৰ কথা নাভাবিছিলেই আৰু তেওঁৰ লীলাৰ কথা সিহঁতৰ কৰ্ণগোচৰ হ'ব নোৱাৰিছিল। তেনেহ'লে তেওঁলোকে আৰু বাবাৰ দৰ্শনৰ কথা চিন্তা কৰিব? সাইবাবাক দৰ্শন কৰাৰ ইচ্ছা থকা সত্ত্বেও তেওঁৰ মহাসমাধিৰ আগত বহুলোকৰ সেই সুযোগ একেবাৰে

হোৱা নাই। এনেকুৱা বহু লোক আছে যিসকলৰ এই বাসনা অপৰিতৃপ্ত হৈয়ে ৰ'ল। বিশ্বাসপ্ৰৱণ হৈ এইসকল ব্যক্তিয়ে যদি তেওঁৰ লীলা কাহিনী শুনে, তেতিয়া গাখীৰৰ সোৱাদ বহু পৰিমাণে ঘোলতেই পোৱা যাব। যদি কোনোবাই একমাত্ৰ দায়িত্ব বা কৰ্মৰ জোৰত তেওঁৰ দৰ্শন পালেও, তেওঁ জানো বেছি সময় থাকিব পাৰিছিল? কেতিয়াও নোৱাৰিছিল। নিজৰ ইচ্ছামতে কোনেও সেই ঠাইলৈ যাব পৰা নাছিল আৰু থাকিবও পৰা নাছিল। বাবাই যিমান সময় থকাৰ অনুমতি দিছিল সিমান সময়হে থাকিব পাৰিছিল। আদেশ দিলেই আঁতৰি যাবলগা হৈছিল। সকলোবোৰেই বাবাৰ ইচ্ছাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

❑ কাকা মহাজনী

এবাৰ কাকা মহাজনী বোম্বাইৰ পৰা শিৰডিলৈ আহিছিল। তেওঁৰ ইচ্ছা, কেইসপ্তাহমান থাকি গোকুলাষ্টমী উৎসৱ চাই যাব। বাবাৰ দৰ্শন কৰিবলৈ যোৱাৰ লগে লগে বাবাই থিতাতে প্ৰশ্ন কৰিলে— 'ঘৰলৈ কেতিয়া উভতিবা'? প্ৰশ্ন শুনি তেওঁ অবাক, কিন্তু কিবা এটা উত্তৰতো দিবই লাগিব। সেয়ে ক'লে যে যেতিয়াই বাবাই ক'ব তেতিয়াই গুচি যাব। বাবাই ক'লে— 'কাইলৈ গুচি যোৱা।' নিৰ্দেশ অলংঘ্যনীয়। সেই অনুসৰি কাকা মহাজনীয়ে শিৰডি ত্যাগ কৰিলে। বোম্বাইত নিজৰ কাৰ্যালয়লৈ গৈ দেখে কাৰ্যালয়ৰ মুৰব্বীয়ে তেওঁৰ আগমনৰ প্ৰতীক্ষাত দুশ্চিন্তাগ্ৰস্ত। কাৰণ, মেনেজাৰজন হঠাৎ অসুস্থ হৈ পৰাত কাকাৰ উপস্থিতি জৰুৰী হৈ পৰিছিল। তেওঁ কাকালৈ শিৰডিৰ ঠিকনাত চিঠি এখন পঠিয়াইছিল। সেই চিঠিখন পিছত বোম্বাইলৈ উভতি আহিল।

❑ ভাউচাহেব ধূমল

এইবাৰ ঠিক বিপৰীত কাহিনী শুনক। আইনজীৱী ভাউচাহেব ধূমল 'নিফাদ' নামেৰে এখন ঠাইলৈ কিবা এটা মামলা সংক্ৰান্তত গৈছিল। যোৱাৰ পিছত শিৰডিলৈ আহি বাবাক দৰ্শন কৰি লগে লগেই ৰাওনা হ'ব বিচাৰিলে। কিন্তু বাবাই বাধা দিলে— এসপ্তাহতকৈও বেছিদিন আবদ্ধ কৰি ৰাখিলে। ইতিমধ্যে নিফাদৰ মেজিষ্ট্ৰেটজন প্ৰচণ্ড পেটৰ বিষত আক্ৰান্ত হ'ল আৰু মামলাৰ শুনানিও স্থগিত হ'ল। শ্ৰীধূমলক তেতিয়া উভতি গৈ মামলা পৰিচালনাৰ বাবে বাবাই অনুমতি

দিলে। চাৰিজন বিচাৰকৰ অধীনত সেই মামলা কেইমাহমান ধৰি চলিল। শেষত শ্ৰীধূমল জিকিল আৰু তেওঁৰ মক্কেলে খালাচ পাই গ'ল।

❑ শ্ৰীমতী নিমোনকৰ

অবৈতনিক মেজিষ্ট্ৰেট শ্ৰীনানাচাহেব নিমোনকৰ সপত্নীক তেতিয়া শিৰডিত আছে আৰু তেওঁলোক দুয়োজনেই বেছিভাগ সময় মছজিদত থাকি বাবাৰ সেৱা কৰিছিল। এই অৱস্থাত এদিন তেওঁলোকৰ বেলাপুৰত থকা পুত্ৰ অসুস্থ হৈ পৰিল। মাকে ঠিক কৰিলে যে বাবাৰ অনুমতি লৈ কিছুদিনৰ বাবে বেলাপুৰলৈ গৈ পুত্ৰক আৰু অন্যান্য সকলোকে চাই আহিব। শ্ৰীনিমোনকৰে কিন্তু তেওঁক পিছদিনাই উভতি আহিবলৈ পৰামৰ্শ দিলে। মহিলাগৰাকীয়ে কি কৰিব একো ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে, কিন্তু তেওঁৰ ভগৱান সাইবাবাই সহায় কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। ৰাওনা হোৱাৰ আগে আগে মহিলাগৰাকীয়ে বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ প্ৰণাম কৰি যাত্ৰাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই তেতিয়া 'সাথেৰ ওৱাড়াৰ' সন্মুখত শ্ৰীনিমোনকৰ আৰু অন্যান্যসকলৰ লগত ৰৈ আছিল। বাবাই ক'লে 'যোৱা ল'ৰালৰিকে যোৱা'। দুশ্চিন্তা নকৰিবা, ধীৰ-স্থিৰ হোৱা। বেলাপুৰলৈ গৈ স্বচ্ছন্দে চাৰিদিন থাকি আত্মীয়-স্বজন সকলোকে চাই-মেলি শিৰডিলৈ উভতি আহিবা।' বাবাৰ কথাখিনি কিমান সময়োপযোগী হৈছিল! শ্ৰীনিমোনকৰৰ প্ৰস্তাৱ এইদৰে বাবাৰ ৰায়ৰ দ্বাৰা বাতিল হৈ গ'ল।

❑ মূলে শাস্ত্ৰী

মূলে শাস্ত্ৰী নামেৰে নাচিকৰ অন্ধবিশ্বাসী আৰু অবাধ্য অগ্নিহোত্ৰী ব্ৰাহ্মণ এজন নাগপুৰৰ বিখ্যাত কোটিপতি বাপুচাহেব বুটিৰ লগত দেখা কৰিবলৈ শিৰডিলৈ আহিছিল। এইজনা ব্ৰাহ্মণ ৬ খন শাস্ত্ৰৰ শাস্ত্ৰজ্ঞ আৰু জ্যোতিষৰ লগতে হস্তৰেখা বিদ্যাত পাৰদৰ্শী আছিল। বুটি চাহেব আৰু অন্যান্যসকলৰ লগত বাবাক চাবলৈ তেওঁ মছজিদলৈ গ'ল। বাবাই নিজৰ পইচাৰে ফেৰীৱালাৰ পৰা ফল আৰু অন্যান্য কিছু বস্তু কিনি মছজিদত উপস্থিত থকাসকলক বিতৰণ কৰিলে। বাবাই এনে ধুনীয়াকৈ আমবিলাক পিটিকি পিটিকি খাবলৈ দিলে যে তেওঁৰ হাতৰ পৰা যিয়ে পালে তেওঁৰ পক্ষে আমৰ বাকলিবোৰ সহজতে একবাই শাঁহটো বা মাংসখিনি

অনায়াসে খাই গুটি আৰু বাকলি ততালিকতে পেলাই দি অহাত সুবিধা হ'ল। কলবোৰ খাবলৈ দি বাকলিবোৰ নিজৰ বাবে ৰাখিলে। হস্তৰেখাবিদ মূলেৰ বাবাৰ হাত চাবলৈ মন গ'ল। সেয়ে বাবাৰ হাতখন আগবঢ়াবলৈ ক'লে। বাবাই সেই অনুৰোধলৈ মন নিদি তেওঁক চাৰিটা কল খাবলৈ দিলে। তাৰ পিছত তেওঁলোক সকলোৱে ওৱাড়ালৈ উভতি গ'ল। মূলে শাস্ত্ৰীয়ে গা-পা ধুই, পৰিষ্কাৰ কাপোৰ পিন্ধি তেওঁৰ নিত্য পূজা অৰ্থাৎ অগ্নিহোত্ৰ আদি কামত ব্যস্ত হৈ পৰিল। ইফালে বাবাই লেণ্ডিলৈ ৰাওনা হোৱাৰ সময়ত ক'লে— 'অলপ গেৰি (গেৰুৱা ৰঙৰ কাপোৰ ৰঞ্জিত কৰা গুড়ি) আনাচোন, আজি আমি গেৰুৱা বসন পিন্ধিম'। কোনেও বুজিবই নোৱাৰিলে বাবাৰ এই কথাৰ অৰ্থ। তাৰ কিছু সময়ৰ পিছত বাবা উভতি অহাত মধ্যাহ্ন আৰতিৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ হ'ল। বাপুচাহেব জোগ মূলে শাস্ত্ৰীক আৰতিৰ সময়ত যাবনে নাযায় সুধিলে। শাস্ত্ৰীয়ে ক'লে তেওঁ সন্ধিয়া যাব। পলম নকৰাকৈ বাবাই নিজা আসন গ্ৰহণ কৰিলে। আৰতিও আৰম্ভ হ'ল। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'নাচিকৰ নৱাগত ব্ৰাহ্মণৰ পৰা কিছু দক্ষিণা লৈ আহা'। বুটি নিজেই দক্ষিণা আনিবলৈ গ'ল। মূলে শাস্ত্ৰীক বাবাৰ এই কথা জনোৱাৰ লগে লগেই তেওঁ হতভম্ব হ'ল। মনে মনে চিন্তা কৰিলে— 'মই খাঁটি অগ্নিহোত্ৰী ব্ৰাহ্মণ। মই কিয় দক্ষিণা দিবলৈ যাম? বাবা এজন উচ্চমানবিশিষ্ট সাধু হ'ব পাৰে, কিন্তু মইতো তেওঁৰ পোষ্যও নহয় আৰু শিষ্যও নহয়। অথচ বাবাৰ নিচিনা মহাপুৰুষ এজনে দক্ষিণা বিচাৰিছে, বুটিৰ দৰে কোটিপতিৰ যোগেদি। এইবাবে তেওঁ সেইটো অগ্ৰাহ্য কৰিব নোৱাৰিলে। নিত্যকৰ্ম অসমাপ্তকৈ ৰাখি তেওঁ তৎক্ষণাৎ বুটিৰ লগত মছজিদলৈ গ'ল। নিজকে বৰ পবিত্ৰ আৰু মছজিদটোক ঠিক সিমানখিনি অপবিত্ৰ বুলি ভাবি ভালেমান দূৰৰ পৰা হাতযোৰ কৰি বাবাৰ সন্মুখলৈ ফুল ছটিয়াই দিলে। কিন্তু আচৰিত কাণ্ড? সকলোৱে দেখিলে যে বাবা আসনত নাই, তাত বহি আছে তেওঁৰেই স্বৰ্গগত গুৰু গোলাপ স্বামী। শাস্ত্ৰী বিস্ময়বিমূঢ় হৈ পৰিল। ই জানো সপোন? নহয় সেয়াতো নহয়, তেওঁ যে সম্পূৰ্ণৰূপে জাগ্ৰত। তেনেহ'লে জাগ্ৰত অৱস্থাত পৰলোকগত গুৰুৱে সেই ঠাইতে দেখা দিলে কেনেকৈ? মূলে শাস্ত্ৰী কিছু সময়ৰ বাবে নিৰ্বাক হৈ ৰ'ল। নিজৰ গাত চিকুটি চালে, পুনৰ চিন্তা কৰিলে এই মছজিদৰ ভিতৰত গুৰু গোলাপক দেখা কথাটো মানি ল'ব নোৱাৰিলত শেষত সকলো সন্দেহ মনৰ পৰা আঁতৰাই মছজিদৰ ভিতৰলৈ সোমাই গৈ গুৰুৰ

চৰণত বাগৰি পৰিল। তাৰ পিছত উঠি আহি হাতযোৰ কৰি থিয় হৈ ৰ'ল। অন্যান্য সকলোৱে বাবাৰ আৰতি গাবলৈ ধৰিলে, কিন্তু মূলে শাস্ত্ৰীয়ে তেওঁৰ গুৰুৰ নাম-গুণেই উচ্চস্বৰে গাবলৈ ধৰিলে। তাৰ পিছত সকলো জাত্যাভিমান, সকলো ধ্যান-ধাৰণাৰ অহংকাৰ পৰিত্যাগ কৰি গুৰুৰ চৰণত চকু মুদি প্ৰণাম কৰিলে। যেতিয়া চকু মেলিলে— দেখা পালে বাবাই তেওঁৰপৰা দক্ষিণা বিচাৰিছে। বাবাৰ সেই অপৰূপ মহিমাময় মূৰ্তি আৰু বোধাতীত শক্তিৰ সন্মুখত বৈ মূলে শাস্ত্ৰীয়ে আত্মসম্বিৎ হেৰুৱাই পেলালে। মহা আনন্দত চকুলো বাগৰিল। পুনৰায় প্ৰণাম কৰি তেওঁ দক্ষিণা দিলে আৰু ক'লে— মোৰ সকলো সন্দেহ দূৰ হ'ল, মই মোৰ গুৰুকেই দেখিছো। বাবাৰ এই আশ্চৰ্যকৰ লীলা প্ৰত্যক্ষ কৰি মূলে শাস্ত্ৰী আৰু অন্যান্য সকলো মোহিত হ'ল। তেতিয়া তেওঁলোকে বাবাৰ সেই কথাটোৰ অৰ্থ বুজিব পাৰিলে, 'অলপ গেৰুৱা ৰং আনা, আমি আজি গেৰুৱা বসন পিন্ধিম।

❑ জনৈক ডাক্তৰ

এবাৰ এজন মামলাৎদাৰে তেওঁৰ এজন ডাক্তৰ বন্ধুক লগত লৈ শিৰডিলৈ আহিল। ডাক্তৰজনে কৈছিল যে তেওঁৰ উপাস্য দেৱতা ৰাম আৰু তেওঁ কোনো মুছলমানক প্ৰণাম কৰিব নোৱাৰিব। সেয়েহে তেওঁ শিৰডিলৈ আহিবলৈকে ৰাজী হোৱা নাছিল। মামলাৎদাৰজনে তেওঁক বুজাইছিল যে কোনেও তেওঁক এনে অনুৰোধ নকৰে— সেইবাবে তেওঁ সহযাত্ৰী হৈ তেওঁক আনন্দ প্ৰদান কৰিব পাৰে। তেওঁলোক শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে মছজিদলৈ গ'ল। সকলোৱে বিস্ময়ত অভিভূত হৈ দেখিলে ডাক্তৰজনে লৰালৰিকৈ আগবাঢ়ি গৈ বাবাক প্ৰণাম জনালে। ডাক্তজনক সোধা হ'ল যে পূৰ্বৰ সংকল্প পাহৰি তেওঁ কেনেকৈ মুছলমানজনক প্ৰণাম কৰিছে। ডাক্তৰজনে উত্তৰ দিছিল যে তেওঁ তেওঁৰ গুৰু প্ৰিয় ইষ্টদেৱতা ৰামকেই বহি থকা দেখিছে আৰু তেওঁকেই সাষ্টাংগে প্ৰণিপাত কৰিলে। এই কথা কোৱাৰ লগে লগেই চাই দেখে সাইবাবা বহি আছে। তেওঁ হতাশ হৈ ক'লে— 'এইটো মোৰ স্বপ্নদৰ্শনহে নেকি? এওঁ মুছলমান কেনেকৈ হ'ল? এওঁতো মহা যোগসম্পন্ন অৱতাৰ।'

পিছদিনাখনৰ পৰা তেওঁ সংকল্প কৰি উপবাস আৰম্ভ কৰিলে। বাবাৰ আশীৰ্বাদ যেতিয়ালৈকে নেপায় তেতিয়ালৈকে মছজিদলৈ যোৱা বন্ধ কৰিলে। তিনি দিন

পাৰ হৈ গ'ল। চতুৰ্থদিনাখন খান্দেশৰ পৰা তেওঁৰ এজন অন্তৰংগ বন্ধু উপস্থিত হ'ল। তাৰ লগত তেওঁ বাবাক দৰ্শন কৰিবলৈ গ'ল। প্ৰণাম হৈ যোৱাৰ পিছত বাবাই তেওঁক সুধিলে যে, কোনোবাই মাতি অনাৰ বাবেহে তেওঁ আহিছে নেকি? এই কথাত ডাক্তৰ মৰ্মাহত হ'ল। সেই ৰাতিয়েই সপোনত দেখা দি বাবাই তেওঁক আশীৰ্বাদ দিছিল আৰু তেওঁ পৰমানন্দ উপলব্ধি কৰিছিল। ইয়াৰ পিছত তেওঁ নিজৰ ঠাইলৈ ঘূৰি গ'ল আৰু তাৰ পিছৰ পৰা ধৰি এইদৰে তেওঁ মায়াহীনভাৱে নিমগ্ন আছিল। এনেদৰে সাইবাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভক্তি শ্ৰদ্ধা বহুগুণে বাঢ়িছিল।

এই গোটেই কাহিনীবোৰ, বিশেষকৈ মূলে শাস্ত্ৰীৰ কাহিনীটোৰ মূল তত্ত্বকথা হৈছে এই যে, আমাৰ নিজ নিজ গুৰুৰ প্ৰতি অবিচল বিশ্বাস ৰাখিব লাগিব— অন্যত নহয়।

পিছৰ অধ্যায়ত সাইবাবাৰ আন লীলা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা হ'ব।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১৩

অন্যান্য সাই লীলা— আৰোগ্য প্ৰদান— ভীমাজী পেটেল— বালা শিম্পি— বাপুচাহেব বুটি— আলান্দি স্বামী— কাকা মহাজনী— হাৰ্দাৰ দত্তপন্ত

❑ দুৰ্জ্ঞেয় মায়াশক্তি

বাবাৰ কথাবোৰ আছিল খুব সংক্ষিপ্ত, সাৰগৰ্ভ, গভীৰ অৰ্থপূৰ্ণ, সুসমঞ্জস আৰু কাৰ্যকৰী। তেওঁ সদা সন্তুষ্ট আছিল আৰু একো বস্তুৰ বাবেই বিব্ৰত নহৈছিল। বাবাই কৈছিল— 'যদিও মোৰ ঘৰ-দুৱাৰ, ল'ৰা-ছোৱালী নাই। ফকীৰ হৈ গৈছো, সকলো জঞ্জাল এৰি এখন ঠাইত পৰি ৰৈছো তথাপি সেই 'অপৰিহাৰ্য মায়া' ই মোক প্ৰায়ে ব্যতিব্যস্ত কৰে। মই নিজকে পাহৰিব পাৰো কিন্তু মায়াক পাহৰিব নোৱাৰো। সকলো সময়তে আৱৰি ৰাখে। ভগৱান শ্ৰীহৰিৰ এই মায়াই (মোহময়ী শক্তি) স্বয়ং ব্ৰহ্মা আৰু আনসকলকো ব্যতিব্যস্ত কৰিছে। তেনেস্থলত মোৰ দৰে ফকীৰৰ বাবে কি? ভগৱানৰ চৰণত যিজনা শৰণাগত হৈছে কেৱল তেওঁলোকহে তেওঁৰ কৃপাত ইয়াৰ পৰা ৰেহাই পাব।

মায়াৰ শক্তি সম্বন্ধে বাবাই এইদৰেই উল্লেখ কৰিছিল। ভাগৱতত ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই উদ্ধৱক কৈছে যে সাধুসকল তেওঁৰেই জীৱন্ত মূৰ্তি। এইবাৰ চাওকচোন বাবাই ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ বাবে কি কৈছে— 'যিসকল ভাগ্যৱান, যিসকলৰ দোষ-ত্ৰুটি কৰ্তন গৈছে তেওঁলোকেই মোৰ পূজা কৰে। যদি সকলো সময়তে 'সাই সাই' উচ্চাৰণ কৰা, তেতিয়া মই তোমাক সাত সমুদ্ৰ পাৰ কৰি দিম। এই কথাবোৰৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখা— তোমাৰ নিশ্চিত মংগল হ'ব। অষ্টোপচাৰ বা ষোড়শোপচাৰেৰে পূজা কৰাৰ জটিলতালৈ যোৱাৰ দৰকাৰ নাই। য'তে পৰিপূৰ্ণ ভক্তি আছে, তাতেই মই থাকো। শৰণাগতসকলৰ বন্ধু সাইবাবাই তেওঁলোকৰ কল্যাণৰ বাবে কি কৰে এতিয়া পাঠ কৰক।

❑ ভীমাজী পেটেল

পুনা জিলাৰ জুন্নাৰ তালুকৰ অন্তৰ্গত নাৰায়ণ গাঁৱৰ ভীমাজী পেটেল নামৰ ব্যক্তিজন ১৯০৯ চনত বুকুৰ ব্যাধিত আক্ৰান্ত হ'ল। পিচলৈ সি যক্ষ্মাৰোগত পৰিণত হ'ল। সকলোধৰণৰ চিকিৎসা কৰিও যেতিয়া একো লাভ নহ'ল তেতিয়া নিৰাশ হৈ তেওঁ ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালে— 'হে নাৰায়ণ, এতিয়া তুমিয়ে মোক ৰক্ষা কৰা প্ৰভু।' এই কথা সৰ্বজন বিদিত সত্য যে যেতিয়া আমি সুখত থাকো তেতিয়া ভগৱানক মনত নাৰাখো। যেতিয়া দুৰ্বিপাকত পৰো তেতিয়া তেওঁক স্মৰণ কৰো। সেইবাবে ভীমাজী এতিয়া ঈশ্বৰমুখী হ'ল। তেওঁ ভাবিলে বাবাৰ পৰম ভক্ত শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ লগত এই বিষয়ে পৰামৰ্শ কৰা দৰকাৰ। সেয়েহে ৰোগৰ বিশদ বিৱৰণ দি তেওঁৰ মতামত বিচাৰি চিঠি লিখিলে। উত্তৰত নানাচাহেবে জনালে— চিকিৎসাৰ এটাই ৰাস্তা খোলা আছে আৰু সেইটো হৈছে বাবাৰ চৰণত আশ্ৰয় লোৱা। নানাচাহেবৰ পৰামৰ্শত আস্থা ৰাখি তেওঁ শিৰডিলৈ যোৱাৰ যো-জা কৰিলে। শিৰডিলৈ আনি তেওঁক মছজিদত বাবাৰ সন্মুখলৈ অনা হ'ল। নানাচাহেব আৰু শামা (মাধৱৰাও দেশপাণ্ডে) সেই সময়ত উপস্থিত আছিল। বাবাই বুজাই দিলে যে পূৰ্বজন্মৰ দুষ্কৰ্মৰ ফলতেই এই ৰোগ ভোগ কৰিছে। সেইবাবে প্ৰথমতে এইক্ষেত্ৰত হস্তক্ষেপ কৰিবলৈ অনিচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছিল। কিন্তু ৰোগীয়ে হতাশ হৈ চিঞৰি-বাখৰি তেওঁৰ কৰুণা ভিক্ষা কৰিলে যে, তেওঁ অসহায়— শেষ আশাত তেওঁ বাবাৰ আশ্ৰয় বিচাৰিছে। তেতিয়া বাবাৰ হৃদয় বিগলিত হ'ল আৰু ক'লে— ৰ'বা, দুশ্চিন্তা এৰা। তোমাৰ কষ্টৰ দিন শেষ হৈ আহিছে। যিমানেই পিড়িত, যিমানেই সমস্যা জৰ্জৰিত নহওক কিয়— এই মছজিদত কোনোবাই ভৰি থ'লে তেওঁ সুখৰ ৰাস্তাত খোজ দিছে বুলি ভাবিব লাগিব। ইয়াৰ এই ফকীৰজন বৰ দয়ালু। ৰোগ নিৰ্মূল কৰি তেওঁ সকলোকে দয়া-প্ৰেমেৰে ৰক্ষা কৰিব। যি ৰোগীয়ে প্ৰতি পাঁচ মিনিটৰ মূৰে মূৰে তেজ বমি কৰিছিল, বাবাৰ সন্মুখত সেয়া এবাৰো নহ'ল। বাবাই যেতিয়াৰ পৰা কৰুণা আৰু আশাৰ বাণী শুনালে তেতিয়াৰ পৰাই বেমাৰটো নিপাত হ'ল। বাবাই তেওঁক ভীমাবাঈৰ ঘৰত থাকিবলৈ ক'লে। সেই ঘৰটো একেবাৰে অস্বাস্থ্যকৰ আছিল। কিন্তু বাবাৰ আদেশ মানিবই লাগিব। তেওঁ যেতিয়া সেই ঘৰটোত অৱস্থান কৰিলে সেই সময়ত দুটা স্বপ্নদৰ্শনৰ মাজেৰে তেওঁক বাবাই আৰোগ্য কৰিলে। প্ৰথম সপোনটোত তেওঁ দেখিলে সৰুকালত

'সাবয়াই-কবিতা' আবৃত্তি কৰিব নোৱাৰাত শিক্ষকৰ দ্বাৰা বেতৰ আঘাতৰ প্ৰচণ্ড যন্ত্ৰণা সহ্য কৰিছিল। দ্বিতীয় সপোনটো দেখিলে— কোনোবাই তেওঁৰ বুকুৰ ওপৰেদি গধুৰ শিল এটা দেহত বগৰাই অত্যাচাৰৰ দুঃসহ বেদনা দিছে। সপোনত পোৱা এই কষ্টভোগৰ পিছত তেওঁৰ বেমাৰ সম্পূৰ্ণৰূপে ভাল হৈ গ'ল আৰু তেওঁ ঘৰলৈ উভতি গ'ল। তাৰ পিছত প্ৰায়ে তেওঁ শিৰডিলৈ আহিছিল আৰু বাবাই তেওঁৰ বাবে যি কৰিছিল সেই কথা স্মৰণ কৰি তেওঁক প্ৰণিপাত কৰে। সকৃতজ্ঞ স্মৰণ আৰু অবিচল শ্ৰদ্ধা আৰু বিশ্বাসৰ বাহিৰে বাবাইও ভক্তসকলৰ পৰা আৰু একো আশা কৰা নাছিল। মহাৰাষ্ট্ৰৰ মানুহে প্ৰতিমাহ বা পষেকত ঘৰে ঘৰে সত্যনাৰায়ণ পূজা পাতে। গাঁৱলৈ ঘূৰি গৈ ভীমাজী পেটেলে সৰ্বপ্ৰথমে সত্যনাৰায়ণ ব্ৰত পূজাৰ পৰিবৰ্তে নতুনকৈ 'সাই-সত্যব্ৰত পূজা'ৰ প্ৰচলন কৰে।

❑ বালা গণপৎ শিম্পি

বালা গণপৎ শিম্পি নামেৰে বাবাৰ আৰু এজন ভক্ত মেলিগনেণ্ট মেলেৰিয়াত আক্ৰান্ত হৈ আছিল। বিভিন্ন চিকিৎসা আৰু ঔষধ-পাতি সকলো বিফলে গ'ল। জ্বৰ অকণো নকমে। তেতিয়া তেওঁ শিৰডিলৈ গৈ বাবাৰ ভৰিত পৰিল। বাবাই তেওঁক এটা অদ্ভুত ব্যৱস্থা কৰিবলৈ ক'লে— 'লক্ষ্মীমন্দিৰৰ ওচৰলৈ গৈ এটা ক'লা কুকুৰক কেইমুঠিমান দৈ-ভাত খুৱাই আহাগৈ। বালাই এই আদেশ কেনেকৈ পালন কৰিব ভাবিয়ে নেপালে। কিন্তু ঘৰলৈ গৈ দেখে ভাত আৰু দৈ সাজু আছে আৰু দুয়োবিধ একেলগে সানি লক্ষ্মীমন্দিৰৰ সন্মুখলৈ গৈ দেখে এটা ক'লা কুকুৰ নেজ লৰাই ৰৈ আছে। সন্মুখত খাদ্যখিনি দিয়াৰ লগে লগেই কুকুৰটোৱে খাই পেলালে আৰু আচৰিত কথা যে মেলেৰিয়াৰ দুৰ্ভোগত ভুগি থকা বালাই বেমাৰৰ পৰা মুক্তি পালে।

❑ বাপুচাহাব বুটি

শ্ৰীমান বাপুচাহেব বুটি এবাৰ বমি আৰু গ্ৰহণী ৰোগত আক্ৰান্ত হৈছিল। ঔষধ-পথ্যৰে দেৱাল-আলমাৰী ভৰ্তি হৈ গৈছিল, কিন্তু একো ফল ধৰা নাছিল। অতিৰিক্ত শৌচ আৰু বমিৰ ফলত তেওঁ ইমান দুৰ্বল হ'ল যে বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে মছজিদলৈও যাব নোৱাৰিছিল। বাবাই তেতিয়া তেওঁক মাতি পঠিয়ালে আৰু নিজৰ সন্মুখত

বহুৱাই ক'লে— খুব 'সাৱধান, আৰু পায়খানালৈ নাযাবা'। তৰ্জনী আঙুলি তুলি আকৌ ক'লে— 'বমি বন্ধ হৈ যাব।' এতিয়া চাওক বাবাৰ কথাৰ কিমান জোৰ! দুইবিধ ৰোগেই নোহোৱা হৈ গ'ল আৰু বুটি সুস্থ হৈ উঠিল।

আন এবাৰ এৱেঁ কলেৰাত আক্ৰান্ত হৈ অতিৰিক্ত পিয়াহত কষ্ট পাইছিল। ডাঃ পিল্লায়ে তেওঁৰ ঔষধ প্ৰয়োগ কৰিও উপশম কৰিব নোৱাৰিলে। তেতিয়া ডাক্তৰে বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ উপদেশ বিচাৰিলে। তেওঁ সুধিলে কি পানীয় দিলে তৃষ্ণা আৰু ৰোগ দুয়োটাই দূৰ হ'ব? বাবাই উপায় দিলে— 'কিছু আখৰোট, বাদাম আৰু পেস্তা, গাখীৰ আৰু চেনিৰ লগত ভাজি খাব লাগিব। যিকোনো ডাক্তৰেই স্বীকাৰ কৰিব এই ব্যৱস্থাত ৰোগ মাৰাত্মকভাৱে বাঢ়ি যোৱাৰ সম্ভাৱনা। কিন্তু বাবাৰ আদেশত তাকে তেওঁক খুওৱা হ'ল আৰু আচৰিত কথা যে ৰোগ আঁতৰি গ'ল।

❑ আলান্দি স্বামী

আলান্দি নামেৰে এখন ঠাইৰ পৰা এজন স্বামী এবাৰ শিৰডিলৈ বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে আহিল। তেওঁৰ কাণত অসহ্য যন্ত্ৰণা হৈছিল, ৰাতি টোপনি হোৱা নাছিল। অস্ত্ৰোপচাৰতো কোনো সুফল পোৱা নাই। যন্ত্ৰণা ভীষণ আৰু স্বামীয়ে কি কৰিব একোৱেই ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে। শিৰডি ত্যাগ কৰাৰ সময়ত স্বামীয়ে বাবাৰ পৰা বিদায় ল'বলৈ অহাত শমাই বাবাৰ ওচৰত তেওঁৰ কাণৰ বিষৰ বাবে কিছু ব্যৱস্থা কৰি দিবলৈ অনুৰোধ জনালে। বাবাই তেওঁক আশ্বাস দিলে— 'আল্লাইহে ভাল কৰিব।' স্বামীয়ে তেতিয়া পুনালৈ উভতি গ'ল আৰু এসপ্তাহমানৰ পিছত চিঠি এখন দি জনালে যে কাণৰ বিষ নোহোৱা হ'ল যদিও ফিকনীটো আছে। এই ফিকনীটো অস্ত্ৰোপচাৰৰ বাবে তেওঁ বোম্বেলৈ গ'ল। কিন্তু শল্য চিকিৎসকে পৰীক্ষা কৰি জনালে যে অস্ত্ৰোপচাৰ কৰাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। বাবাৰ কথাতেই এইধৰণৰ আচৰিত ফল পোৱা গ'ল।

❑ কাকা মহাজনী

কাকা মহাজনী আৰু এজন ভক্তৰ এবাৰ পেট বেয়া হ'ল। বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ নিত্য সেৱাত যাতে কোনো বাধা নপৰে সেইবাবে তেওঁ মছজিদৰ এটা কোণত প্ৰয়োজন সাপেক্ষে পায়খানালৈ যাব পৰাকৈ এটা পানীৰ পাত্ৰ থৈ দিছিল। সাইবাবা

সৰ্বজ্ঞ, সেইবাবে কাকাই তেওঁক এই সম্বন্ধে একো জনোৱা নাই। ভাবিলে বাবাই অচিৰেই তেওঁক ভাল কৰিব। মছজিদৰ সন্মুখৰ চোতালখন পকা কৰিবলৈ বাবাই অনুমতি দিছিল। কিন্তু যেতিয়া কাম আৰম্ভ হ'ল, বাবাই উত্তেজিত হৈ চিঞৰি উঠিল। সকলোৱে পলাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু কাকাও যেতিয়া পলাব খুজিলে তেতিয়া বাবাই তেওঁক তাতেই বহুৱাই ৰাখিলে। এনেধৰণৰ পৰিস্থিতিত কোনোবা এজনে চীনাবাদাম ভৰ্তি এটি সৰু পেকেট পেলাই থৈ গৈছিল। বাবাই এমুঠি বাদাম হাতত লৈ বাকলি গুচাই কাকাক খাবলৈ দিলে। বাকলি এৰোৱা, গালি পৰা, কাকাক খুওৱা সকলোৱে একেলগে চলি থাকিল। বাবাই নিজেও কিছু খালে। পেকেটটো শেষ কৰি তৃষ্ণা নিবাৰণ কৰিবলৈ কাকাক পানী আনিবলৈ ক'লে। কাকাই এঘটি পানী আনিলে। বাবাই অলপ খাই কাকাকো খুৱালে। তাৰ পিছত বাবাই ক'লে— 'এইবাৰ তোমাৰ পায়খানা বন্ধ হৈছে, এতিয়া তুমি চোতালৰ কামলৈ যাব পাৰা। ইতিমধ্যে অন্যান্য যিসকল পলাই গৈছিল তেওঁলোকেও কাম আৰম্ভ কৰিছিল। কাকায়ো যোগ দিছে। এতিয়া প্ৰশ্ন হয়, চীনাবাদাম হাগনিৰ ঔষধ নেকি? চিকিৎসাশাস্ত্ৰ অনুযায়ী এই বস্তুটোৱে এই ৰোগ নকমায় বৰং বঢ়াইহে। এইক্ষেত্ৰত তথা সকলো ক্ষেত্ৰতেই আচল ঔষধ আছিল বাবাৰ মুখনিঃসৃত বাণী।

❑ হাৰ্দাৰ দত্তোপন্ত

হাৰ্দাৰৰ পৰা অহা দত্তোপন্ত নামেৰে এজন লোক ১৪ বছৰ ধৰি পেটৰ বিষত ভুগিছিল। কোনো ঔষধেই কাম দিয়া নাছিল। বাবাৰ দৰ্শন লাভ কৰিয়ে বোলে ৰোগ আৰোগ্য কৰে এইধৰণৰ খ্যাতিৰ কথা শুনি তেওঁ শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ চৰণত পৰিল। বাবাই দয়াৰ্দ্ৰ নয়নেৰে তেওঁৰ প্ৰতি দৃষ্টিপাত কৰিলে আৰু আশীৰ্বাদ দিলে। যেতিয়া বাবাই তেওঁৰ মূৰত হাত থৈ আশীৰ্বাদ দি 'উদি' দিলে তেতিয়াৰ পৰাই তেওঁ সুস্থবোধ কৰিলে। ভৱিষ্যতে আৰু সেই কষ্ট তেওঁ ভোগ কৰিবলগা হোৱা নাই।

এই অধ্যায়ৰ শেষৰ পিনে পাদটীকাত তিনিটা ৰোগৰ ঘটনাৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে ঃ

১। মাধৱ ৰাও দেশপাণ্ডেই 'অৰ্শ' ৰোগত ভুগিছিল। বাবাই তেওঁক সোনামুখীৰ (Senna pods) পাঁচন (বিভিন্ন গছ-পাত-শিপা আদি সিদ্ধ কৰি প্ৰস্তুত ঔষধ)

খাবলৈ দিলে। তাকে খাওঁতেই ৰোগ দূৰ হৈছিল। তাৰ দুবছৰৰ পিছত আকৌ এই ৰোগে দেখা দিয়াত বাবাৰ লগত বিনা পৰামৰ্শতে মাধৱ ৰাবে এই ঔষধ খাইছিল। ফলত ৰোগ আৰু বাঢ়ি গৈছিল। শেষত বাবাৰ কৃপাত তেওঁ পুনৰায় সুস্থ হয়।

২। কাকা মহাজনীৰ ডাঙৰ ককায়েক গংগাধৰপন্ত বহু বছৰ ধৰি পেটৰ বিষত ভুগিছিল। বাবাৰ নাম-যশ শুনি শিৰডিলৈ আহি বাবাক ৰোগটো গুচাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। বাবাই তেওঁৰ পেটটো স্পৰ্শ কৰি ক'লে— 'ভগৱানে ৰোগ গুচাই দিব'। সেই সময়ৰ পৰাই পেটৰ বিষ আৰু হোৱা নাই আৰু তেওঁ সম্পূৰ্ণ নিৰোগী হৈছিল।

৩। নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰো এবাৰ খুব পেটৰ বিষ হৈছিল। দিন-ৰাতি তেওঁ ছটফটাই পাৰ কৰিবলগীয়া হৈছিল। ডাক্তৰসকলে মিছাতে ইনজেকচন দিলে। তেতিয়া বাবাৰ শৰণাপন্ন হোৱাত বাবাই তেওঁক ঘি মিলাই 'বৰ্ফি' (মিঠাই) খাবলৈ ক'লে। এই ঔষধতেই তেওঁ সুস্থ হৈছিল।

এই গোটেইকেইটা ঘটনাই বুজাই দিয়ে যে স্থায়ীভাৱে ৰোগ নিৰ্মূল কৰাৰ আচল ঔষধ আছিল বাবাৰ কৃপা আৰু কথা, কোনো ডাক্তৰী ঔষধ নহয়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১৪

নান্দৰৰ ৰওনজী ওৰাড়িয়া সন্ত মৌলী চাহেব দক্ষিণা মীমাংসা —

নানান দুৰাৰোগ্য ব্যাধি বাবাৰ কথাত আৰু কৰুণাত কিদৰে নিৰ্মূল হৈছে আগৰ পৰিচ্ছেদত সেয়া বৰ্ণনা কৰা হৈছে। বৰ্তমান পৰিচ্ছেদত বাবা ৰওনজী ওৰাড়িয়াক আশীৰ্বাদ কৰি কিদৰে সন্তান প্ৰদান কৰে সেই কথা কোৱা হ'ব।

এই সন্ত মহাপুৰুষৰ জীৱনৰ আঁতি-গুৰি বৰ মধুৰ। তেওঁৰ নানান কাম, খোৱা-বোৱা, ভ্ৰমণ আৰু সহজ কথা-বতৰাও আছিল মধুৰ। তেওঁৰ জীৱন আছিল পৰমানন্দৰ মূৰ্ত প্ৰতীক। ভক্তসকলে যাতে তেওঁক স্মৰণ কৰিব পাৰে তাৰেই উপায়স্বৰূপে তেওঁ সেই আনন্দ অকাতৰে বিলাই গৈছিল। কৰ্তব্য আৰু কৰ্মৰ বহু বিষয়ৰ কাহিনী তেওঁ তেওঁলোকক কৈছে, যিবিলাকে তেওঁবিলাকক প্ৰকৃত ধৰ্মৰ পথত পৰিচালিত কৰিছে। সম্ভৱতঃ তেওঁৰ উদ্দেশ্য আছিল যে মানুহে সুখ আৰু আনন্দেৰে সংসাৰ কৰক, কিন্তু তেওঁলোকৰ সদায়ে যেন সজাগ দৃষ্টি থাকে জীৱনৰ প্ৰকৃত লক্ষ্যবস্তুটোৰ পিনে সেয়া হৈছে আত্মোপলব্ধি। অতীতৰ বহু জন্মৰ পুণ্য কৰ্মৰ ফলত আমি এই মানৱ দেহ লাভ কৰো। সেইবাবে এই সুযোগৰ সদব্যৱহাৰ কৰি এই জীৱনতে ভক্তি আৰু মুক্তি অৰ্জন কৰা দৰকাৰ। সেইবাবে অলস হ'লে নচলিব। জীৱনৰ পৰম উদ্দেশ্য সিদ্ধিৰ বাবে সদায়ে সতৰ্ক থাকিব লাগিব।

সাইৰ এই লীলা কাহিনী যদি প্ৰতিদিনে শুনে তেনেহ'লে সকলো সময়তে তেওঁক দেখা পাব। দিনে-ৰাতি তেওঁক মনৰ ভিতৰত স্মৰণ কৰিব। এইভাৱেৰে যেতিয়া সাইক সম্পূৰ্ণৰূপে নিজস্ব কৰি ল'ব, তেতিয়া চাব যে আপোনাৰ মনৰ চঞ্চল ভাৱ দূৰ হৈছে আৰু এনেদৰে অগ্ৰসৰ হ'লে এদিন আপোনাৰ মন শুদ্ধ চৈতন্যৰ লগত মিলি যাব।

❑ নান্দৰৰ ৰওনজী

এইবাৰ মূল কাহিনীলৈ অহা যাওক। নিজাম ৰাজ্যৰ নান্দৰৰ ৰওনজী ছাপুৰজী ওৱাড়িয়া নামেৰে এজন পাৰ্চী মিল-কণ্ট্ৰেক্টৰে বাস কৰিছিল। তেওঁ প্ৰচুৰ অৰ্থ আৰু মাটি-বাৰী আৰ্জন কৰিছিল। গৰু, ঘোঁৰা, যান-বাহন সকলোবোৰেই আছিল, তেওঁৰ অৱস্থা অতিকৈ স্বচ্ছল আছিল। বাহ্যিকভাৱে দেখাত তেওঁ অতি সুখী আৰু সন্তুষ্ট যেনেই লাগে। কিন্তু অন্তৰেৰে তেওঁ সঁচাকৈয়ে সুখী নাছিল। ভগৱানৰ বিচাৰ এনেকুৱাই যে এই সংসাৰত কোনো সম্পূৰ্ণ ধনী আৰু সুখী নহয়। ৰওনজীও ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নাছিল। দানশীল আৰু উদাৰচিতীয়া এই লোকজনে দৰিদ্ৰসকলৰ খোৱা-পিন্ধাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। বহু মানুহক বহু প্ৰকাৰে সহায় কৰিছিল। মানুহে তেওঁক এজন সৎ আৰু সুখী মানুহ বুলিয়ে ভাবিছিল যদিও তেওঁ সন্তানহীন হোৱাত নিজকে দুৰ্ভগীয়া বুলিয়ে ধৰি লৈছিল। প্ৰেম-ভক্তিহীন কীৰ্তন, বাদ্যযন্ত্ৰহীন সংগীত, লগুণবিহীন ব্ৰাহ্মণ, বুদ্ধিহীন কলাকাৰ, অনুতাপহীন তীৰ্থযাত্ৰা, কণ্ঠহাৰহীন অলংকাৰ যিদৰে কুৎসিৎ আৰু অৰ্থহীন, তেনেকৈ পুত্ৰ সন্তানহীন গৃহস্থৰ ঘৰো অসুন্দৰ। ৰওনজী এই বিষয়ত বৰ চিন্তিত হৈছিল। মনে মনে কৈছিল— 'ভগৱানে জানো সদয় হৈ মোক এটি পুত্ৰ সন্তান নিদিব'? খোৱা-বোৱাৰ প্ৰতি ৰুচি নাছিল। তেওঁক বৰ দুঃখিত দেখা গৈছিল। দিনে-নিশাই তেওঁৰ একেটাই দুচিন্তা।' দাশগণুৰ মহাৰাজৰ প্ৰতি তেওঁৰ খুব শ্ৰদ্ধা আছিল। তেখেতৰ লগত দেখা কৰি ৰওনজীয়ে এদিন মনৰ কথা খুলি ক'লে। দাশগণুই শিৰডিলৈ গৈ বাবাৰ চৰণত পৰি তেওঁৰ আশীৰ্বাদ প্ৰাৰ্থনা আৰু সন্তান কামনা জনাবলৈ ক'লে। এই প্ৰস্তাৱত ৰওনজীয়ে ৰাজী হৈ তালৈ যোৱাটো মনস্থ কৰিলে। কেইদিনমানৰ পিছত শিৰডিলৈ গৈ তেওঁ বাবাক দৰ্শন কৰি মাটিত পৰি প্ৰণাম কৰিলে। তাৰ পিছত মোনা খুলি এডাল ধুনীয়া ফুলৰ মালা বাবাৰ ডিঙিত পিন্ধাই দিলে আৰু এমোনা ফল তেওঁলৈ আগবঢ়ালে। তাৰ পিছত অতি শ্ৰদ্ধা অৱনত হৈ বাবাৰ ওচৰত বহি প্ৰাৰ্থনা জনালে। অতি টানত পৰি আপোনাৰ কাষলৈ মানুহ আহে আৰু আপুনি তেওঁলোকক অবিলম্বে উদ্ধাৰ কৰে। এই কথা শুনি উদ্বিগ্ন হৈ আপোনাৰ চৰণাশ্ৰয় বিচাৰিছো। দয়া কৰি মোক নিৰাশ নকৰিব। সাইবাবাই তেতিয়া তেওঁক ৫ টকা দক্ষিণা বিচাৰিলে। ৰওনজীয়েও দিবৰ বাবে মনস্থ কৰিছিল। কিন্তু লগে লগে সাইবাবাই ক'লে যে

তিনি টকা চৈধ্য অনা তেওঁ আগতেই পাইছে, এতিয়া কেৱল বাকীখিনি দিলেই হ'ব। এই কথা শুনি ৰওনজী বিস্মিত হৈ পৰিল। বাবাৰ কথাৰ অৰ্থ বুজি নাপালে। তেওঁ ভাবিলে যে তেওঁ মোৰ পৰা তিনি টকা চৈধ্য অনা আগতেই কেনেকৈ পালে। এই ৰহস্যভেদ তেওঁ কৰিব নোৱাৰিলে। যি নহওক, বাবাৰ পদতলত বহি দক্ষিণাৰ বাকী পইচাখিনি দিলে। তেওঁৰ আগমনৰ কাৰণ বিস্তৃতভাৱে বৰ্ণনা কৰিলে। তাৰ পিছত বাবাৰ সহায় প্ৰাৰ্থনা কৰিলে যে বাবাই তেওঁক এটি সন্তান পাবৰ বাবে আশীৰ্বাদ কৰে যেন। বাবা কৰুণাত বিগলিত হৈ পৰিছিল। তেওঁক চিন্তা কৰিবলৈ মানা কৰি ক'লে যে তেওঁৰ দুৰ্দিন ইয়াৰ পিছৰ পৰা নোহোৱা হৈ গৈছে। মূৰত হাত থৈ 'উদি' প্ৰসাদ দিলে আৰু আশীৰ্বাদ কৰিলে যে 'আল্লাই যেন তেওঁৰ মনোবাঞ্ছা পূৰ্ণ কৰে'।

বাবাৰ পৰা বিদায় লৈ ৰওনজী নান্দৰলৈ উভতি গৈ দাশগণুক শিৰডিত যি যি ঘটিছিল সকলো ক'লে। তেওঁ জনালে যে সকলোবোৰেই ভালে-কুশলে হ'ল, বাবাৰ দৰ্শন, প্ৰসাদ আৰু আশীৰ্বাদ সকলোৱেই পালে, কিন্তু এটা কথা তেওঁ কোনোমতেই বুজিব নোৱাৰিলে। বাবাই তেওঁক যে তিনি টকা চৈধ্য অনা আগতেই পাইছো বোলা কথাষাৰৰ অৰ্থ কি? দাশগণুক ক'লে— 'মই ইয়াৰ আগতে শিৰডিলৈ যোৱাই নাছিলো। তেন্তে এই টকা মই কৈনেকৈ দিলো? দাশগণুৰ ওচৰতো এইটো এটা বিৰাট ৰহস্য। তেৰোঁ বহুত সময় চিন্তা কৰিছে। অলপ পিছতে হঠাৎ দাশগণুৰ ভাব হ'ল, কিছুদিনৰ আগতে মৌলী চাহেব নামৰ এজন মুছলমান সাধুক ৰওনজীয়ে নিজৰ ঘৰত অভ্যৰ্থনা জনাইছিল। তাত কিছু খৰচ হৈছিল। সেই মৌলী চাহেব আছিল নান্দৰৰ মানুহজনৰ লগত পৰিচিত এজন সাধু। যেতিয়া ৰওনজীয়ে শিৰডিলৈ যাবলৈ স্থিৰ কৰিলে তেনে সময়তে হঠাৎ এদিন এই মৌলী চাহেব তেওঁৰ ঘৰলৈ আহে। ৰওনজীয়ে তেওঁক জানিছিল আৰু ভাল পাইছিল। সেয়েহে তেওঁৰ সন্মানৰ অৰ্থে এটি সৰু প্ৰীতিভোজৰ ব্যৱস্থা কৰি দিছিল। দাশগণুৱে ৰওনজীৰ পৰা এই অভ্যৰ্থনাৰ খৰচৰ বিলখন বিচাৰিলে আৰু পৰম বিস্ময়েৰে সকলোৱে দেখিলে যে খৰচৰ পৰিমাণ আছিল তিনি টকা চৈধ্য অনা; বেছিও নহয় কমো নহয়। সকলোৱে বুজিব পাৰিলে যে বাবা সৰ্বজ্ঞ। শিৰডিত থাকিলেও শিৰডিৰ পৰা বহু দূৰত কি হৈছে নহৈছে একো কথাই তেওঁৰ অজানা হৈ নাথাকে। প্ৰকৃততে তেওঁ অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যৎ জানে আৰু প্ৰত্যেকৰে তেওঁ অন্তৰৰ লগত যোগসূত্ৰ স্থাপন

কৰিব পাৰে। এই বিশেষ ক্ষেত্ৰত মৌলী চাহেবৰ লগত একাত্ম নহ'লে তেখেতে তেওঁৰ অভ্যৰ্থনাৰ খবৰটো আৰু খৰচৰ পৰিমাণটোৰ কথা জানিব কেনেকৈ?

এইধৰণৰ ব্যাখ্যাত ৰওনজী তুষ্ট হ'ল। বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ বিশ্বাস দৃঢ় আৰু বৰ্দ্ধিত হ'ল। যথা সময়ত তেওঁৰ এটি পুত্ৰসন্তান হ'ল আৰু তেওঁৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। কথিত আছে, তেওঁৰ ১২টা সন্তান জন্ম হয়; তাৰ ভিতৰত ৪টা জীৱিত থাকে।

এই পৰিচ্ছেদৰ শেষৰপিনে কোৱা হৈছে যে ৰায়বাহাদুৰ হৰি বিনায়ক সাথেৰ প্ৰথমা পত্নীৰ মৃত্যুৰ পিছত বাবাই তেওঁক পুনৰ্বিবাহ কৰিবলৈ ক'লে আৰু আশ্বাস দিয়ে যে তেওঁৰ পুত্ৰ সন্তান হ'ব। সাথেজীয়ে দ্বিতীয়বাৰ বিবাহ কৰায় কিন্তু প্ৰথম দুটা সন্তানেই কন্যা হোৱাত খুবেই হতাশ হয়। কিন্তু তৃতীয়টো পুত্ৰ সন্তান জন্ম হ'ল। বাবাৰ কথা একেবাৰে সত্য বুলি প্ৰমাণিত হ'ল আৰু সাথেজী বৰ আনন্দিত হ'ল।

❑ দক্ষিণা-মীমাংসা

এইবাৰ দক্ষিণা সম্বন্ধে অলপ বক্তব্য উপস্থাপন কৰি এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিম। সকলোৱেই জানে যিসকলে বাবাক দৰ্শন কৰিবলৈ গৈছিল তেওঁলোকক তেখেতে দক্ষিণা বিচাৰিছিল। কোনোবাই প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে— 'বাবা যদি বিষয়-বাসনাহীন ফকীৰেই হয় তেন্তে দক্ষিণা কিয় বিচাৰে? এই প্ৰশ্নটোকে আমি এতিয়া বিশদভাৱে আলোচনা কৰিম। প্ৰথমৰ পিনে বহুকাল ধৰি বাবাই একো নলৈছিল। কেৱল পোৱা জুইশলা কাঠী গোটাই পকেট ভৰ্তি কৰিছিল। ভক্ত হওক বা নহওক কাৰো পৰা একো নিবিচাৰিছিল। দুই-এক পইচা তেখেতক কোনোবাই দিলে, তাৰেই তেখেতে তেল-চাধা কিনিছিল। চাধা (ধপাত) তেওঁৰ বৰ প্ৰিয় আছিল আৰু বিড়ি নাইবা ছিলিম টানিছিল। কিছুমান মানুহে ভাবিছিল যে খালী হাতেৰে সাধুক দৰ্শন কৰিবলৈ যোৱাটো ঠিক নহয়। সেইবাবে তেওঁলোকে তামৰ পইচা এটা বাবাৰ সন্মুখত ৰাখিছিল। এক পইচা থ'লে বাবাই পকেটত ভৰাই লৈছিল। দুই পইচা থ'লে তৎক্ষণাৎ ফিৰাই দিছিল। তাৰ পিছত বাবাৰ খ্যাতি যেতিয়া বহুদূৰ বিয়পি পৰিল, বহু দৰ্শনাৰ্থীয়ে ভিৰ কৰিবলৈ ধৰিলে; তেতিয়াহে বাবাই দক্ষিণা বিচাৰিবলৈ ধৰিলে। 'শ্ৰুতি'ত (বেদ) কোৱা হৈছে যে স্বৰ্ণমুদ্ৰা অৰ্পণ নকৰিলে ভগৱানৰ পূজা

সম্পন্ন নহয়। ভগৱানৰ বা দেৱ-দেৱীৰ পূজাত যদি মুদ্ৰাৰ দৰকাৰ হয় তেন্তে সাধু-সন্তৰ পূজাতনো তেনে কিয় নহ'ব? শেষত শাস্ত্ৰই বিধান দিলে যে দেৱতা, ৰজা, সাধু আৰু গুৰু দৰ্শনৰ সময়ত খালী হাতেৰে যোৱাটো বিধিসন্মত নহয়। তেওঁক কিবা নিবেদন কৰিব লাগিব, বিশেষকৈ টকা-পইচা। এই প্ৰসংগত উপনিষদৰ শিক্ষা আমি লক্ষ্য কৰিব পাৰো। বৃহদাৰণ্যক উপনিষদত দেখা যায়, ভগৱান প্ৰজাপতিয়ে দেৱতা, মানুহ আৰু অসুৰসকলৰ এটা আখৰ 'দ'ৰ মাধ্যমত উপদেশ দিলে। দেৱতাসকলে এই আখৰৰ অৰ্থ বুজিলে যে তেওঁলোকৰ 'দম' বা আত্মসংযম অভ্যাস কৰিব লাগিব। মানুহে ইয়াৰ অৰ্থ বুজিলে 'দান' আৰু অসুৰসকলে বুজিলে যে তেওঁলোকৰ 'দয়া' অভ্যাস কৰিব লাগিব। মানুহৰ ক্ষেত্ৰত 'দান' বা ত্যাগৰ বিধি প্ৰযুক্ত হৈছিল। তৈত্তিৰীয় উপনিষদৰ ঋষিয়ে তেওঁৰ শিষ্যসকলক দান আৰু অন্যান্য ধৰ্ম পালন কৰাৰ শিক্ষা দিছিল। দানসম্বন্ধে তেওঁ কৈছিল— 'বিশ্বাসেৰে দিয়া, অথবা বিশ্বাস নহ'লেও দিয়া। ধৰ্মভয়, ভক্তি, বিনয় আৰু সহানুভূতিসহ উদাৰ হাতেৰে দান কৰা। দান কৰা শিকোৱাৰ বাবে, অৰ্থলিপ্সা দূৰ কৰাৰ বাবে আৰু এইদৰে মনটোক বিশুদ্ধ কৰাৰ বাবে বাবাই ভক্তসকলৰ পৰা দক্ষিণা আদায় কৰিছিল। কিন্তু তাৰে বিশেষত্ব আছিল এই যে, যিমানখিনি তেওঁ লৈছিল তাৰ এশগুণ তেওঁক উভতাই দিব লাগিছিল। এই কথা বাবাই নিজেই কৈছিল। এনে বহু ঘটনাৰ উল্লেখ কৰা যায় য'ত সেয়াই হৈছিল। উদাহৰণস্বৰূপে বিখ্যাত অভিনেতা শ্ৰীগণপৎ ৰাও বোদাসে তেওঁৰ মাৰাঠী আত্মচৰিত গ্ৰন্থত কৈছে যে বাবাই বাৰে বাৰে দক্ষিণাৰ বাবে কোৱাত তেওঁ নিজৰ টকাৰ বেগ বাবাৰ সন্মুখত ঢালি দিছিল। শ্ৰীবোদাসে কৈছে, ফল এইধৰণেই ধৰিছিল যে শেষ জীৱনত তেওঁৰ অৰ্থৰ অভাৱ হোৱা নাছিল, প্ৰচুৰ পৰিমাণেই আহিছিল।

অনেক ক্ষেত্ৰত 'দক্ষিণা' বুলিলে বাবাই টকা-পইচা বিচৰা নাছিল। অন্তৰ্নিহিত কিবা গূঢ় অৰ্থৰ ইংগিত কৰিছিল। দুটা উদাহৰণ দিয়া যায়—

১। প্ৰফেছৰ জি. জি. নাৰ্কৰ পৰা বাবাই ১৫ টকা দক্ষিণা বিচাৰিছিল কিন্তু তেওঁৰ হাতত এটাও পইচা নাছিল। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'মই জানো তোমাৰ হাতত পইচা নাই। কিন্তু তুমিতো 'যোগবাশিষ্ঠ' পঢ়িছা, তাৰ পৰাই দক্ষিণা দিয়া। এইক্ষেত্ৰত দক্ষিণাৰ অৰ্থ হৈছে— সেই কিতাপৰ পৰা পাঠ গ্ৰহণ কৰি বাবাই য'ত বাস কৰে সেই হৃদয়ত তেওঁক গাঁথি লোৱা।

২। শ্ৰীমতী আৰ. এ. তাৰ্খদক বাবাই ৬ টকা দক্ষিণা বিচৰাত মহিলাগৰাকীয়ে বৰ দুখ পালে; কাৰণ, তেওঁৰ হাতত তেতিয়া একোৱে নাছিল। মহিলাগৰাকীৰ স্বামীয়ে ব্যাখ্যা কৰি তেওঁক ক'লে যে বাবাই আচলতে অন্তৰৰ ছয়টা শত্ৰু (ৰিপু) তেওঁৰ ওচৰত সমৰ্পণ কৰিবলৈ কৈছে। বাবাই এই ব্যাখ্যাক সমৰ্থন কৰিছিল।

মনত ৰাখিব লাগিব যে বাবাই দক্ষিণা হিচাপে বহুত অৰ্থই যোগাৰ কৰে, কিন্তু সেইদিনাই তেওঁ গোটেইখিনি বিতৰণ কৰি দিয়ে। পিচদিনা ৰাতিপুৱাৰ পৰা তেওঁ আকৌ ফকীৰ। প্ৰায় দহ বছৰ ধৰি হেজাৰ হেজাৰ টকা দক্ষিণা পায়ো যেতিয়া তেওঁ 'মহাসমাধি' গ্ৰহণ কৰিলে তেতিয়া তেওঁৰ হাতত মাত্ৰ কেইটামান টকাহে অৱশিষ্ট আছিল।

সংক্ষেপতে ক'বলৈ গ'লে বাবাৰ দক্ষিণা লোৱাৰ অন্তৰালত মূল উদ্দেশ্য আছিল ভক্তসকলৰ ত্যাগ আৰু অন্তৰৰ শুদ্ধিকৰণ শিক্ষা দিয়াটো।

❑ ক্ৰোড়পত্ৰ

থানাৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত মামলাৎদাৰ বাবাৰ পৰম ভক্ত শ্ৰী বি. ভি. দেওৱে, 'দক্ষিণা'ৰ বিষয়ত 'সাই-লীলা' মেগাজিনত এটা প্ৰবন্ধ লিখিছিল (*৭ম খণ্ড পৃষ্ঠা* ৬-২৬)। নানান বিষয়ৰ লগতে তেওঁ নিম্নলিখিত কথাখিনিও লিখিছিল— 'বাবাই সকলোৰে পৰা দক্ষিণা নিবিচাৰিছিল। অযাচিতভাৱে যদি কোনোবাই দক্ষিণা দিয়ে বাবাই কেতিয়াবা সেয়া গ্ৰহণ কৰিছিল বা কেতিয়াবা ওলোটাই দিছিল। নিৰ্দিষ্ট ভক্তসকলৰ পৰাহে দক্ষিণা বিচাৰিছিল। যিসকল ভক্তই ভাবিছিল যে বাবাই বিচাৰিলেহে তেওঁলোকে দক্ষিণা দিব, তেওঁলোকৰ ওচৰত বাবাই কেতিয়াও নিবিচাৰিছিল। বাবাৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে যদি কোনোবাই দক্ষিণা দিছিল, বাবাই স্পৰ্শও নকৰিছিল। তৎসত্ত্বেও যদি কোনোবাই থৈ গৈছিল, তেতিয়াহ'লে তেওঁক তুলি লৈ যাবলৈ কৈছিল। ভক্তসকলৰ ভক্তি, ইচ্ছা আৰু সুবিধা অনুযায়ী কম বা বেছি টকা তেওঁ বিচাৰিছিল। নাৰী আৰু শিশুসকলৰ পৰাও বিচাৰিছিল। সকলো ধনীৰ পৰা বা সকলো দৰিদ্ৰৰ পৰা তেওঁ দক্ষিণা নিবিচাৰিছিল।

যিসকলৰ পৰা বাবাই দক্ষিণা বিচাৰিও পোৱা নাছিল, তেওঁলোকৰ প্ৰতি বাবা ক্ৰুদ্ধ নহৈছিল। যদি কোনোবা বন্ধুৰ দ্বাৰা দক্ষিণা পঠিয়াইছিল আৰু বন্ধুজনে

সেইখিনি বাবাক দিবলৈ পাহৰি গৈছিল, তেতিয়া বাবাই যিকোনো প্ৰকাৰে মনত পেলাই তেওঁৰ পৰা আদায় কৰিছিল। কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত দক্ষিণাৰ কিছু অংশ ফিৰাই দি ভক্তসকলক যত্ন কৰি ৰাখিবলৈ বা বেদীত ৰাখি পূজা কৰিবলৈ কৈছিল। ইয়াত দাতাৰ বা ভক্তৰ প্ৰভূত কল্যাণ হৈছিল। যিমানখিনি দিব বুলি প্ৰথমে সংকল্প কৰিছিল, যদি কোনোবাই তাতোকৈ বেছি দিছিল তেতিয়া অতিৰিক্ত টকা তেওঁ ফিৰাই দিছিল। আকৌ কোনোবা সময়ত হয়তো কোনো ভক্তই যি দিবলৈ মনস্থ কৰে, বাবাই তাতোকৈ বেছি দক্ষিণা বিচাৰিলে যদি নাথাকে তেতিয়া তেওঁক ধাৰ কৰি বা ভিক্ষা কৰি হ'লেও আনিবলৈ কয়। কাৰোবাৰ পৰা দিনটোত তেওঁ তিনি বা চাৰিবাৰলৈকে দক্ষিণা দাবী কৰিছিল।

দক্ষিণাৰ বাবদ যি অৰ্থ যোগাৰ হয় তাৰ অতি সামান্য অংশ নিজৰ বাবে অৰ্থাৎ ছিলিম আৰু ধুনিৰ খৰি কিনিবৰ বাবে খৰচ কৰে। বাকী টকা বিভিন্ন অনুপাতত বিভিন্ন লোকক বিতৰণ কৰি দিয়ে। শিৰডি সংস্থানৰ যিমান সাজ-সজ্জাৰ উপকৰণ সেই সকলোখিনি ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ পৰামৰ্শমতে ধনী ভক্তসকলে দিছিল। শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰক বাবাই কৈছিল যে, তেওঁৰ সম্পত্তি বুলিবলৈ এখন লেংটি, এখন মূৰত বন্ধা টুকুৰা কাপোৰ, এটা হলৌচোলা (আলখাল্লা) আৰু এটি পাত্ৰহে আছে আৰু মানুহে এই সকলো অনাৱশ্যক দামী বস্তুবিলাক বিব্ৰত কৰে।

কামিনী আৰু কাঞ্চন হ'ল পৰমাৰ্থ লাভ বা আধ্যাত্মিক জীৱনৰ পথত দুটি প্ৰধান বাধা। বাবাই শিৰডিত দুটা ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰিলে— দক্ষিণা আৰু ৰাধাকৃষ্ণমাঈ। কাৰণ, যেতিয়াই ভক্তসকল আহে তেতিয়াই বাবাই তেওঁলোকৰ পৰা দক্ষিণা বিচাৰিলে আৰু শিক্ষালয়লৈ (ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ ঘৰ) পঠিয়াইছিল। এই দুটা পৰীক্ষাত যদি তেওঁলোকে ভালকৈ উত্তীৰ্ণ হয়, অৰ্থাৎ যদি তেওঁলোকে দেখুৱাব পাৰিলে যে কামিনী-কাঞ্চনত তেওঁলোকৰ আসক্তি নাই, তেতিয়া বাবাৰ কৃপা আৰু আশীৰ্বাদত তেওঁলোকৰ আধ্যাত্মিক উন্নতি দ্ৰুতগতিত হয়।

শ্ৰীদেৱে গীতা আৰু উপনিষদৰ পৰাও শ্লোক উদ্ধৃত কৰি দেখুৱাইছে যে পবিত্ৰ স্থানত পুণ্যাত্মা মহাপুৰুষক দান কৰিলে দাতাৰ কল্যাণ সাধন হয়। শিৰডি আৰু তাৰ অধিষ্ঠিত দেৱতা সাইবাবাতকৈ পবিত্ৰ আন কি হ'ব পাৰে!

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১৫

নাৰদীয় কীৰ্তন-পদ্ধতি— শ্ৰীচোলকৰৰ চেনিবিহীন চাহ— দুটা জেঠী।

পাঠকসকলৰ মনত আছে নিশ্চয় যে ষষ্ঠ পৰিচ্ছেদত আমি শিৰডিত ৰামনৱমী উৎসৱৰ কথা কৈছিলো— কেনেদৰে উৎসৱটি আৰম্ভ হৈছিল আৰু প্ৰথম কেইবছৰ সেই উৎসৱত কীৰ্তন গাবৰ বাবে হৰিদাসৰ যোগাৰ কৰা কিমান দুঃসাধ্য হৈছিল আৰু শেষত বাবাই কিদৰে এই কামটোৰ ভাৰ স্থায়ীভাৱে দাশগণুৰ ওপৰত ন্যস্ত কৰিছিল। তাৰ পিছৰ পৰা দাশগণুৱে কি পদ্ধতিত এই কীৰ্তন গাইছিল আৰু বৰ্তমান অধ্যায়ত সেই কথাই ক'ম।

❑ নাৰদীয় কীৰ্তন পদ্ধতি

আমাৰ হৰিদাসসকলে কীৰ্তন গোৱাৰ সময়ত সাধাৰণতে খুব জকমকীয়া সাজ-পোছাক পৰিধান কৰে। মূৰত ফিটা অথবা পাগুৰী, ওলমি থকা দীঘল কোট আৰু ভিতৰত ছাৰ্ট, কান্ধৰ ওপৰত এখন সৰু চাদৰ আৰু এখন ধুতী। এবাৰ শিৰডিত কীৰ্তন গোৱাৰ সময়ত এইধৰণৰ পোছাক পিন্ধি দাশগণুৱে বাবাক প্ৰণাম কৰিবলৈ গ'ল। বাবাই সুধিলে— 'কি হে মহাশয়, ইমান সাজি-কাচি ক'লৈ যোৱা? উত্তৰ আহিল 'কীৰ্তন গাবলৈ'। বাবাই ক'লে— তাতে ইমান সাজোন-কাছোনৰ কি প্ৰয়োজন?— কোট, পাগুৰীৰ ছাৰ্ট এইবোৰ কিয় পিন্ধা। সকলোবোৰ মোৰ সন্মুখত খুলি পেলোৱা। দাশগণুৱে তৎক্ষণাৎ খুলি বাবাৰ চৰণৰ ওচৰত ৰাখিলে। তাৰ পিছৰ পৰা দাশগণুৱে কীৰ্তন গোৱাৰ সময়ত কেতিয়াও এইবোৰ পিন্ধা নাছিল। সকলো সময়তে খালী গাৰে, ডিঙিত এডাল মালা পিন্ধি হাতত এযোৰ খঞ্জৰী লৈ কীৰ্তন কৰিছিল। এই ৰীতি অন্যান্য হৰিদাসসকলৰ সাধাৰণতঃ অনুসৃত ৰীতিৰ পৰা স্বতন্ত্ৰ আছিল, কিন্তু তথাপি এই পদ্ধতিয়েই সকলোতকৈ ভাল আৰু খাঁটি।

'কীৰ্তন পদ্ধতি'ৰ উদ্যোগত সাম-বেদ গায়ক নাৰদমুনিয়ে মূৰত আৰু বুকুত একোৱেই নিপিন্ধিছিল। হাতত এখনি বীণা লৈ এঠাইৰ পৰা আনঠাইলৈ সকলোতে ভগৱানৰ নাম-গুণ গাই ঘূৰি ফুৰিছিল।

❑ শ্ৰীচোলকৰৰ চেনিবিহীন চাহ

পুনা আৰু আহমদনগৰ জিলাত বাবা সুপৰিচিত আছিল। কিন্তু নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ ব্যক্তিগত আলাপ-আলোচনাৰ মাজেৰে আৰু দাশগণুৰ সুললিত কণ্ঠৰ অপূৰ্ব কীৰ্তনৰ জৰিয়তে তেওঁৰ নাম 'কংকন' জিলাত (বোম্বে প্ৰেছিডেন্সি) বিয়পি পৰিছিল। প্ৰকৃতপক্ষে দাশগুণুৱে (ভগৱানে তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰক) তেওঁৰ অতুলনীয় কীৰ্তন গাই তাৰ মানুহৰ কাষলৈ বাবাক চপাই নিছিল। কীৰ্তন শুনিবলৈ যিসকল আহিছিল তেওঁলোকৰ বিভিন্ন ৰুচি আছিল। কোনোবাই হৰিদাসৰ পাণ্ডিত্য পছন্দ কৰিছিল, কোনোবাই তেওঁৰ ভাব-ভংগী, কোনোবাই তেওঁৰ গান, কোনোবাই তেওঁৰ ৰং-ৰসিকতা, কোনোবাই হয়তো তেওঁৰ বেদান্ত সম্বন্ধে প্ৰাৰম্ভিক আলোচনা, আকৌ কোনোবাই তেওঁৰ কাহিনীবিলাক পছন্দ কৰিছিল। কিন্তু অতি অলপসংখ্যকেহে কীৰ্তন শুনি ভগৱানৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা, বিশ্বাস, ভক্তি, প্ৰেম উপলব্ধি কৰিছিল। যিয়েই নহওক, শ্ৰোতাসকলৰ মনৰ ভিতৰত দাশগুণুৰ এই কীৰ্তন বিদ্যুতৰ নিচিনা ফলপ্ৰসূ হৈছিল। তেনে এটি দৃষ্টান্ত এতিয়া উল্লেখ কৰিম।

এবাৰ কৌপিনেশ্বৰ মন্দিৰত দাশগণুৱে সাইবাবাৰ নাম-কীৰ্তন কৰিছিল। শ্ৰোতাসকলৰ ভিতৰত শ্ৰীচোলকৰ নামেৰে এজন চিভিল ক'ৰ্টৰ অস্থায়ী দৰিদ্ৰ কৰ্মচাৰী আছিল। মনোযোগেৰে দাশগণুৰ কীৰ্তন শুনি তেওঁ বৰ অভিভূত হৈছিল। তেওঁ তৎক্ষণাত মনতে সাইবাবাক প্ৰণাম কৰি ক'লে— 'বাবা, মই গৰীব মানুহ; সংসাৰ প্ৰতিপালন কৰিব নোৱাৰো। যদি আপোনাৰ কৰুণাত দপ্তৰৰ পৰীক্ষাত (ডিপাৰ্টমেণ্টেল পৰীক্ষা) পাছ কৰি স্থায়ী কাম পাওঁ, তেতিয়া শিৰডিলৈ গৈ আপোনাৰ চৰণতলত পৰিম আৰু আপোনাৰ নামত মিচিৰি বিতৰণ কৰিম। এনেকুৱা সৌভাগ্য যে শ্ৰীচোলকৰে পৰীক্ষাত পাছ কৰিলে আৰু স্থায়ী চাকৰিও পালে। এতিয়া বাকী ৰ'ল তেওঁৰ প্ৰতিজ্ঞাপালন— যিমানেই সোনকাল হয় সিমানেই মংগল। দৰিদ্ৰ চোলকৰ এটা ডাঙৰ পৰিয়াল পতিপালন কৰিবলগা হৈছিল। সেয়ে শিৰডি যাতায়াতৰ খৰচ যোগাৰ কৰা সম্ভৱ নহৈছিল। কথাতে কয়— 'গা-

ধোৱা ঘাট পাৰ হ'ব পাৰি। সহ্যাদ্ৰি অৰ্থাৎ সহ্য নামৰ পাহাৰো অতিক্ৰম কৰিব পাৰি কিন্তু দৰিদ্ৰ গৃহস্থৰ পক্ষে ঘৰৰ চৌকাঠ পাৰ হোৱাই কঠিন'। যথাসম্ভৱ সোনকালে প্ৰতিজ্ঞা পূৰণ কৰাৰ আগ্ৰহেৰে শ্ৰীচোলকৰে খৰচ কমাই অৰ্থ সংগ্ৰহত সচেষ্ট হ'ল। নিত্য খাদ্যৰ পৰা চেনি বাতিল কৰি চেনিবিহীন চাহ খাবলৈ ধৰিলে। এইদৰে অলপ অৰ্থ সঞ্চয় কৰি তেওঁ শিৰডিলৈ আহিল। বাবাৰ দৰ্শন লাভ কৰি, সাষ্টাংগ প্ৰণাম কৰি এটা নাৰিকল নিবেদন কৰিলে। নিৰ্মল বিবেক-বুদ্ধি প্ৰণোদিত হৈ প্ৰতিশ্ৰুত মিচিৰি বিতৰণ কৰিলে। বাবাক জনালে যে তেওঁৰ মনোকামনা পূৰ্ণ হৈছে আৰু বাবাৰ দৰ্শন লাভ কৰি আনন্দিত হৈছে। শ্ৰীচোলকৰ আৰু তেওঁৰ আতিথ্য প্ৰদানকাৰী বন্ধু শ্ৰীবাপুচাহেব জোগে মছজিদ এৰি যোৱাৰ সময়ত বাবাই জোগক ক'লে— 'তোমাৰ অতিথিক বেছি পৰিমাণে চেনি মিহলাই ভালদৰে চাহ খুওৱা। এই অৰ্থপূৰ্ণ কথাত শ্ৰীচোলকৰ বিস্ময়ত অভিভূত হ'ল। তেওঁৰ চকুৰে চকুপানী নিগৰি গ'ল। তেওঁ পুনৰ ভূলুণ্ঠিত হৈ বাবাক প্ৰণাম জনালে। শ্ৰীজোগেও এই চাহ দিয়াৰ নিৰ্দেশৰ বিষয়টো একো বুজিব পৰা নাছিল। বাবাই তেওঁৰ কথাৰে শ্ৰীচোলকৰৰ মনত ভক্তি আৰু বিশ্বাস দৃঢ় কৰিব বিচাৰিছিল। তেওঁ ইংগিতত প্ৰকাশ কৰিলে যে শ্ৰীচোলকৰৰ প্ৰতিশ্ৰুত মিচিৰিৰ অৰ্ঘ্য তেওঁ গ্ৰহণ কৰিছে আৰু খাদ্যৰ পৰা চেনি বাদ দিয়াৰ গোপন সংকল্পৰ কথাও তেওঁৰ অজানা নহয়। বাবাই এই কথাই বুজাব বিচাৰিছিল যে যদি ভক্তি ভাবেৰে হাত আগবঢ়োৱা তেতিয়া মই তোমাৰ সংগত সদায় আছো।

মই ইয়াত থাকিলে কি হ'ব? তোমালোকে সাত সমুদ্ৰৰ সিপাৰে কি কৰি আছা মই সকলো জানো। প্ৰকাণ্ড বিশ্বৰ য'লৈ মন যায় যাব পাৰা— মই তোমাৰ কাষত ঠিকেই আছো। তোমাৰ হৃদয়তেই, তোমাৰ মাজতেই মোৰ বাসস্থান। তোমাৰ যে মই হৃদয়বাসী। সকলো প্ৰাণীৰেই মই হৃদয়বাসী। যেয়ে মোক সৰ্বদা পূজা কৰি, মোক যিসকলে এইভাৱে চিনি পায়, সঁচাকৈয়ে তেওঁ ভাগ্যৱান আৰু আশীৰ্বাদ ধন্য।

শ্ৰীচোলকৰক কেনে সুন্দৰ, কেনে মূল্যৱান উপদেশ বাবাই দিলেনে!

❑ দুটা জেঠী

দুটা জেঠীৰ কথা কৈ এই অধ্যায়টো শেষ কৰিম। বাবা এদিন মছজিদত বহি আছে, এজন ভক্তও তেওঁৰ ওচৰত বহি আছে। এনে সময়তে এটা জেঠীয়ে

টিক্‌টিকাই উঠিল। ভক্তজনে কৌতূহলবশতঃ বাবাক সুধিলে, জেঠীয়ে টিক্ টিক্ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কিবা গূঢ়াৰ্থ আছে নেকি? ই শুভ নে অশুভ? বাবাই ক'লে— 'ঔৰংগাবাদৰ পৰা তেওঁৰ ভনীয়েক আহিছে দেখা কৰিবলৈ, সেয়েহে জেঠীকেইটাৰ খুব আনন্দ লাগিছে। ভক্তজন নীৰৱে বহি ৰ'ল। একোৱেই বুজি নাপালে। লগে লগে দেখা গ'ল ঔৰংগাবাদৰ পৰা এজন লোক ঘোঁড়াত উঠি বাবাক দেখা কৰিবলৈ আহিছে। তেওঁ তাৰ পৰা আৰু দূৰলৈ যাবলৈ স্থিৰ কৰিছিল, কিন্তু ঘোঁৰা দুটা ভোকাতুৰ হৈ থকাৰ বাবে যাব নিবিচাৰিলে। তেতিয়া তেওঁ বুট উলিয়াবলৈ কান্ধৰ পৰা মোনাটো মাটিত নমাই ধুলি জোকাৰিলে। তেনেতে সেই মোনাৰ পৰা জেঠী এটা ওলাই আহি সকলোৰে সন্মুখেৰে দেৱাল বগাই উঠি গ'ল। প্ৰশ্নকাৰী ভক্তজনক বাবাই ক'লে— জেঠীৰ পিনে লক্ষ্য ৰাখা। সি তৎক্ষণাৎ দম্ভ কৰি দৃঢ় পদক্ষেপেৰে ভনীয়েকৰ পিনে আগবাঢ়ি গ'ল। বহুদিনৰ মূৰত দুজনী ভনী একেলগ হোৱাত কত আদৰ, কত চুম্বন, আলিংগন আৰু নৃত্য আৰম্ভ কৰিলে। শিৰডি ক'ত আৰু ঔৰংগাবাদ ক'ত? কিদৰে ঔৰংগাবাদৰ পৰা জেঠীৰ সৈতে অশ্বাৰোহী লোকজন উপস্থিত হ'ল? কেনেকৈ বাবাই এই দুটি প্ৰাণীৰ মিলনৰ কথা ভৱিষ্যৎবাণী কৰিলে? এইবোৰ সকলো বৰ বিচিত্ৰ— এইবোৰেই বাবাৰ সৰ্বব্যাপক জ্ঞানৰ পৰিচয় বহন কৰে।

❑ ক্ৰোড়পত্ৰ

যিয়ে শ্ৰদ্ধাৰে এই অধ্যায় পঢ়ে বা দৈনিক অনুশীলন কৰে, সদগুৰু সাইবাবাৰ অপাৰ কৰুণাৰ দ্বাৰা সকলো কষ্ট নোহোৱা হৈ যায়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১৬ আৰু ১৭

দ্ৰুত ব্ৰহ্মজ্ঞান

এই দুটা অধ্যায়ত এজন ধনী লোকৰ কাহিনী কোৱা হৈছে, যিজনে সাইবাবাৰ পৰা খুব কম সময়তে ব্ৰহ্মজ্ঞান বিচাৰিছিল।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

আগৰ অধ্যায়ত শ্ৰীচোলকৰৰ সামান্য অৰ্ঘৰ 'প্ৰতিশ্ৰুতি' কেনেদৰে সমাপ্ত আৰু গৃহীত হৈছিল সেই বিষয়ে বৰ্ণনা কৰা হৈছে। সেই ঘটনাটোত সাইবাবাই দেখুৱাইছে যে ভক্তি আৰু প্ৰেমেৰে যি কোনো সামান্য অৰ্ঘ্য বাবাই যথোচিত মৰ্যাদাৰে গ্ৰহণ কৰে। কিন্তু সেই একেখিনি বস্তুকেই উদ্ধতভাৱে দিয়া হ'লে প্ৰত্যাখ্যাত হয়। সৎ চিৎ আনন্দময় বাবাই কেৱল বাহিৰৰ অনুষ্ঠানক বিশেষ গুৰুত্ব দিয়া নাছিল। কিন্তু নম্ৰচিত্তে বিনীতভাৱে কিবা দিলেই তেওঁ আগ্ৰহেৰে আৰু আনন্দেৰে লৈছিল। সঁচাকৈয়ে সাইবাবাৰ দৰে সদ্‌গুৰুতকৈ উদাৰ আৰু মহানুভৱ ব্যক্তি আৰু কোনো নাই। তেখেতৰ লগত 'চিন্তামণি ৰত্ন' 'কল্পতৰু' বা 'কামধেনু'ৰ তুলনাই নহয়; কাৰণ, সেই সকলোকেইটাই আমাক আকাংক্ষিত বস্তু হে দিব পাৰে। কিন্তু সদ্‌গুৰুৱে আটাইতকৈ মূল্যবান বস্তু দিয়ে; যিটো বৰ্ণনাতীত আৰু বিশ্লেষণৰ অতীত (পৰম সত্য)। এতিয়া শুনা যাওক বাবাই এজন ধনী ব্ৰহ্মজ্ঞানাৰ্থীৰ ব্যৱস্থাটো কেনেকুৱাকৈ কৰিছিল।

এজন ধনী ব্যক্তিয়ে (দুৰ্ভাগ্যবশতঃ তেওঁৰ নাম-ধাম প্ৰকাশ কৰা হোৱা নাই) জীৱনত বহু উন্নতি কৰিছিল। বাগান, ঘৰ, মাটি, টকা-পইচা, দাস-দাসী একোৰেই অভাৱ নাছিল। বাবাৰ খ্যাতি যেতিয়া তেওঁৰ কাণত পৰিল, তেতিয়া এজন বন্ধুক তেওঁ ক'লে যে তেওঁৰ একোৰেই অভাৱ নাই। সেইবাবে শিৰডিলৈ গৈ ব্ৰহ্মজ্ঞান দিয়াৰ বাবে বাবাক ক'বগৈ। সেইখিনি পালে নিশ্চয়কৈ তেওঁ আৰু সুখী হ'ব পাৰিব। তেওঁৰ বন্ধুজনে তেওঁক সেই চেষ্টাৰ পৰা বিৰত হ'বলৈ কৈছিল। তেওঁ

ক'লে— 'ব্ৰহ্মাক জনাটো ইমান সহজ কথা নহয়। বিশেষকৈ তোমাৰ দৰে ঘোৰ সংসাৰী আৰু অৰ্থলোভী মানুহৰ পক্ষে। এটা পইচা দান কৰিবলৈ যাৰ প্ৰাণে নিবিচাৰে, তাৰ ব্ৰহ্ম-পিয়াহ কোনে পূৰাব'।

বন্ধুৰ উপদেশলৈ কাণ নকৰি তেওঁ অহা-যোৱাৰ বাবে টাংগা ভাড়া কৰি শিৰডিলৈ আহিল। মছজিদলৈ আহি বাবাক প্ৰণাম জনাই ক'লে— বাবা, শুনিবলৈ পাইছো ইয়ালৈ যিসকল আহে তেওঁলোকৰ সকলোকে আপুনি খুব সোনকালে ব্ৰহ্ম দৰ্শন কৰায়। সেয়েহে মই বহুদূৰৰ পৰা ইয়ালৈ আহিছো। মই বৰ ক্লান্ত। যদি আপোনাৰ পৰা ব্ৰহ্মজ্ঞান লাভ কৰো তেনেহ'লে মোৰ এই কষ্ট স্বীকাৰৰ যথোপযুক্ত পুৰস্কাৰ হ'ব।' বাবাই উত্তৰ দিলে— হেৰা বন্ধু চিন্তা নকৰিবা। মই এতিয়াই তোমাক ব্ৰহ্ম দেখুৱাম। মোৰ কিন্তু সকলো নগদ পইচাৰ কাৰবাৰ— ধাৰত নচলিব। বহুত মানুহ ইয়ালৈ আহে; সকলোৰেই বিচাৰে টকা-পইচা, মান-সন্মান, স্বাস্থ্যৰ উদ্ধাৰ ইত্যাদি জাগতিক বিষয়। কাচিৎহে কোনোবা ব্ৰহ্মজ্ঞানৰ বাবে আহে মোৰ ওচৰলৈ। পাৰ্থিব বস্তু বিচৰা মানুহৰ অভাব নাই— কিন্তু আধ্যাত্মিক বিষয়ত উৎসাহী মানুহ খুব কম। সেইবাবে মই ভাবিছো তোমাৰ দৰে মানুহে যেতিয়া ব্ৰহ্মজ্ঞানৰ বাবে হেঁপাহ কৰে, তেতিয়া সি প্ৰকৃততে শুভ আৰু সৌভাগ্যজনক। সেয়েহে মই আনন্দিত হৈছো আৰু তোমাক ব্ৰহ্ম আৰু তাৰ সকলো খুঁটি-নাটি এতিয়াই দেখুৱাম।

এই বুলি বাবাই ব্ৰহ্ম দেখুৱাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। লোকজনক কাষত বহুৱাই লৈ নানা প্ৰসংগ তুলি কথা-বতৰাৰ মাজেৰে তেতিয়াৰ দৰে তেওঁৰ আচল উদ্দেশ্য পাহৰাই দিলে। তাৰ পিছত এটি সৰু ল'ৰাক মাতি আনি কোনোবা এজন নান্দু মাৰোৱাৰীৰ পৰা ৫ টকা ধাৰ কৰি আনিবলৈ ক'লে। ল'ৰাজনে উভতি আহি জনালে যে নান্দু মাৰোৱাৰী ঘৰত নাই, ঘৰটো তলা মৰা। তেতিয়া বাবাই বালা বুদীৰ ওচৰলৈ পঠিয়ালে। এইবাৰো ল'ৰাটো ব্যৰ্থ হৈ ঘূৰি আহিল। এইদৰে কেইবাবাৰো বেলেগ বেলেগ ঠাইলৈ পঠোৱা হ'ল। কিন্তু সকলোতেই ব্যৰ্থ হ'ল।

আমি জানো, সাইবাবা আছিল জীৱন্ত ব্ৰহ্মাৱতাৰ। তেনেস্থলত কোনোবাই প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে— 'সামান্য ৫টা টকাৰ বাবে কিয় তেওঁৰ ইমান প্ৰচেষ্টা— সেয়াও আকৌ ধাৰলৈ? কিন্তু প্ৰকৃততে তেওঁৰ সেই টকাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাছিল। তেওঁ খুব ভালদৰেই জানিছিল নান্দু আৰু বালা যে ঘৰত নাছিল।

ব্ৰহ্মাভিলাষী ব্যক্তিজনক পৰীক্ষা কৰাৰ বাবেই বাবাই এই পন্থা লৈছিল; কাৰণ, ব্যক্তিজনৰ পকেটত এটা টকাৰ গাঁথ আছিল। বাবাই যেতিয়া ৫টা টকাৰ বাবে পাগলৰ দৰে চেষ্টা কৰিছিল তেতিয়া আন্তৰিকতা থাকিলে তেওঁ কেতিয়াও উদাসীন দৰ্শকৰ দৰে মনে মনে থাকিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। তেওঁ জানিছিল বাবাই তেওঁৰ কথা ৰাখিব, টকাও ঘূৰাই দিব আৰু টকাৰ পৰিমাণো যৎসামান্য। তথাপি মন স্থিৰ কৰি সামান্য কেইটামান টকা দিব নোৱাৰিলে। এই মানুহজনেই বাবাৰ ওচৰত বিচাৰিছে জীৱনৰ সৰ্বোত্তম সৰ্বোচ্চ বস্তু— 'ব্ৰহ্মজ্ঞান'! বাবাক সঁচাকৈয়ে ভাল পোৱা লোক হ'লে তেওঁ ৫টা টকা তৎক্ষণাৎ দিলেহেঁতেন। কিন্তু এওঁ আছিল ব্যতিক্ৰম। টকাতো নিদিলেই, বৰঞ্চ অধৈৰ্যহে হৈ উঠিল। কাৰণ, তেওঁৰ উভতি যোৱাৰ তাগিদা আছিল। তেওঁ ক'লে— 'বাবা মোক দয়া কৰি সোনকালে ব্ৰহ্ম দেখুৱাওক। বাবাই উত্তৰ দিছিল 'অহো, তোমাক ব্ৰহ্ম দেখুৱাবৰ বাবে ইয়াত বহি মই এই যে সকলোবিলাক কৰিছো, এয়া জানো তুমি এতিয়াও বুজি পোৱা নাই। শুনা তেনেহ'লে সংক্ষেপতে কওঁ— ব্ৰহ্ম চাবলৈ হ'লে ৫টা বস্তু দিব লাগিব অৰ্থাৎ সম্পূৰ্ণ ত্যাগ কৰিব লাগিব—

১। পঞ্চপ্ৰাণ (জীৱনী শক্তি), ২। পঞ্চ ইন্দ্ৰিয় (পাঁচটি কৰ্মেন্দ্ৰিয়, পাঁচটি জ্ঞানেন্দ্ৰিয়), ৩। মন, ৪। বুদ্ধি, ৫। অহংকাৰ।

ব্ৰহ্মজ্ঞান বা আত্ম উপলব্ধি এই পথ, ধাৰাল ক্ষুৰৰ ওপৰেদি খোজকঢ়াৰ নিচিনা টান। ইয়াৰ পিছত বাবাই এই সম্বন্ধে যি দীঘলীয়া আলোচনা কৰিছিল তাৰ সাৰমৰ্ম ইয়াত দিয়া হ'ল।

❑ ব্ৰহ্মজ্ঞান বা আত্মোপলব্ধি অৰ্জনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় গুণাৱলী

সকলো মানুহে তেওঁলোকৰ জীৱিতকালত ব্ৰহ্মোপলব্ধি কৰিব নোৱাৰে। কিছুমান গুণ অৱশ্যে থকাটো দৰকাৰ। ১। মুমুক্ষা অৰ্থাৎ মুক্তি লাভৰ একান্ত কামনা। যিজনে নিজকে বন্দীত্বৰ জীৱন বুলি ভাবে, বন্ধনৰ পৰা মুক্তি পাবলৈ যিয়ে আন্তৰিকতাৰে একনিষ্ঠভাৱে, অন্য একোলৈ ভ্ৰূক্ষেপ নকৰি চেষ্টা কৰে— তেওঁ আধ্যাত্মিক জীৱনৰ বাবে উপযুক্ত। ২। বিৰক্তি— অৰ্থাৎ ইহলোক আৰু পৰলোকৰ বিষয়ে বিৰক্ত হৈ লৌকিক আৰু পাৰলৌকিক কাজ-কৰ্মৰ দ্বাৰা যি

লাভ, কৃতিত্ব, সন্মান ইত্যাদি আৰ্জিত হয় তাৰ প্ৰতি বিতৃষ্ণা নাহিলে অধ্যাত্ম জগতত প্ৰৱেশ কৰিব পৰা ক্ষমতা নাহে। ৩। অন্তৰ্মুখিতা— ভগৱানে বাহিৰৰ পিনে বিক্ষিপ্ত হোৱাৰ প্ৰৱণতা মিহলাই আমাৰ ইন্দ্ৰিয়বিলাক সৃষ্টি কৰিছে। সেইবাবে মানুহে সদায় নিজৰ বাহিৰফালে দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰে, ভিতৰখিনি দেখা নাপায়। যিয়ে আত্মোপলব্ধি কামনা কৰে তেওঁ অন্তৰ্মুখী দৃষ্টি আনিব লাগিব। নিজৰ আত্মাৰ প্ৰতি দৃষ্টি নিবদ্ধ কৰিব লাগিব। ৪। বিষ্ঠাতুল্য পাপকৰ্ম পৰিত্যাগ— দুৰ্বুদ্ধি, চালাকি আৰু অন্যায়ৰ পৰা বিৰত থাকি যদি মন শান্ত আৰু সম্পূৰ্ণ সমাহিত নহয়, তেতিয়াহ'লে জ্ঞান অৰ্জনৰ দ্বাৰাও আত্মোপলব্ধি সম্ভৱ নহয়। ৫। ন্যায়সংগত ধৰ্মীয় আচৰণ— সত্যানুসন্ধী, অনুশোচনাময়, অন্তৰ্দৃষ্টিসম্পন্ন ব্ৰহ্মচাৰী জীৱন যাপন নকৰিলে ভগৱদ্দৰ্শন নহয়। ৬। প্ৰেয় (সুখকৰ) অপেক্ষা— 'শ্ৰেয়'ক (সৎ আৰু মংগল) অধিকতৰ কামনা কৰা— দুই ৰকমৰ বস্তু আছে, শ্ৰেয় আৰু প্ৰেয়। প্ৰথমটো অধ্যাত্ম বিষয়ৰ লগত আৰু দ্বিতীয়টো জাগতিক বিষয়ৰ লগত সম্পৃক্ত। মানুহৰ জীৱনলৈ গ্ৰহণৰ আবেদন লৈ এই দুটা বস্তুৱেই আহে। তাক চিন্তা কৰি, নিৰ্বাচন গ্ৰহণ কৰিব লাগে। জ্ঞানী লোকে শ্ৰেয়ক গ্ৰহণ কৰে কিন্তু যিসকল অজ্ঞানী তেওঁ লোভত আৰু আসক্তিবশতঃ প্ৰেয়কেই গ্ৰহণ কৰে। ৭। মন আৰু ইন্দ্ৰিয় সংযম— দেহ হৈছে ৰথ, আত্মা হৈছে ৰথী, বুদ্ধি হৈছে সাৰথি, মন-ৰজ্জু (ৰছী)। ইন্দ্ৰিয়বিলাক হৈছে ঘোঁৰা তথা ইন্দ্ৰিয়ই গ্ৰহণ কৰা বস্তুবোৰ হৈছে বাট বা পথ। যাৰ বোধশক্তি নাথাকে, যাৰ মন অসংযত, যাৰ দুৰ্দমনীয় ইন্দ্ৰিয়াসক্তি লেকামহীন দুষ্ট ঘোঁৰাই যেনেকৈ নিৰ্দিষ্ট স্থানত গৈ নাপায়— তেনেকৈ তেৰোঁ আত্মোপলব্ধিৰ নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যত উপনীত হ'ব নোৱাৰে। জীৱন আৰু মৃত্যুৰ চক্ৰত আৱৰ্তিত হৈ থাকে। কিন্তু যিসকলৰ বিবেক বুদ্ধি জাগ্ৰত হৈছে, মন সংযত, ইন্দ্ৰিয়বিলাক সুসংহত হৈছে, সুশিক্ষিত ভাল ঘোঁৰাৰ দৰেই তেওঁ নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যত অৰ্থাৎ আত্মোপলব্ধিৰ অৱস্থাত উপনীত হ'ব পাৰে। তেতিয়া তেওঁ আৰু পুনৰ্জন্ম গ্ৰহণ কৰিবলগা নহয়। যি মানুহে বুদ্ধিক সাৰথি কৰে, মনক ৰছীৰে বান্ধিব পাৰে, সেই সকলেই এই জীৱনযাত্ৰাৰ শেষ প্ৰান্তত অৱস্থিত সৰ্বব্যাপ্ত ভগৱান বিষ্ণুৰ আলয়ত উপনীত হ'ব পাৰে। ৮। চিত্ত শুদ্ধি— বিভিন্ন অৱস্থা বা পৰ্যায় অনুসৰি মানুহৰ জীৱনত যি কৰ্তব্যকৰ্ম নিৰ্দিষ্ট হৈ আছে সেইবোৰ নিৰাসক্তভাৱে আৰু সন্তোষজনকভাৱে পালন

নকৰিলে চিত্ত শুদ্ধি নহয় আৰু চিত্ত শুদ্ধি নহ'লে আত্মোপলব্ধি নহয়। কেৱল বিশুদ্ধ চিত্তই 'বিবেক' (সত্য আৰু মিছাৰ বিচাৰ বোধ) আৰু বৈৰাগ্য (মিছাৰ প্ৰতি অনাসক্তি) জাগ্ৰত হয় আৰু আত্মজ্ঞানৰ পথলৈ আগুৱাই লৈ যায়। অহংকাৰ দূৰ নহ'লে আত্মোপলব্ধি সম্ভৱ নহয়। এই দেহাটোৱেই মই— এই ধাৰণা এটা প্ৰকাণ্ড মায়া আৰু এই ধাৰণাতে বদ্ধ থকাটোৱেই হৈছে ভব বন্ধনৰ মূল কাৰণ। আত্মোপলব্ধিৰ লক্ষ্যত যদি যাবলৈ বিচাৰা তেতিয়া এই ধাৰণা আৰু তাৰ প্ৰতি আসক্তি দলিয়াই পেলাই দিয়া। ৯। গুৰুৰ প্ৰয়োজনীয়তা— ব্ৰহ্মজ্ঞান ইমান সূক্ষ্ম আৰু গূঢ় যে কাৰো পক্ষেই ব্যক্তিগত প্ৰচেষ্টাত সেইটো অৰ্জনৰ আশা কৰা উচিত নহয়। সেইবাবে ব্ৰহ্মজ্ঞানী গুৰুৰ একান্ত প্ৰয়োজন হয়। শত চেষ্টা আৰু যত্নয়ো যি আনি দিব নোৱাৰে, গুৰুৰ সহায়ত সেয়া সহজেই লাভ কৰিব পাৰি। কাৰণ, তেওঁ নিজে সেই বাটেৰে খোজকাঢ়ি আহিছে আৰু সেইবাবে শিষ্যকো আধ্যাত্মিক উন্নতিৰ ঢাপে ঢাপে সহজেই উন্নীত কৰিব পাৰে। ১০। সৰ্বশেষত 'ভগৱানৰ কৃপা' হৈছে সকলোতকৈ দৰকাৰী বস্তু। পৰমেশ্বৰ যদি কাৰোবাৰ ওপৰত সদয় আৰু সন্তুষ্ট হয় তেতিয়া তাক বিবেক আৰু বৈৰাগ্যৰে ভৱসাগৰ নিৰাপদে পাৰ কৰি দিয়ে।

'বেদ পাঠ কৰি, কিম্বা বুদ্ধি বা জ্ঞানেৰে পৰমেশ্বৰক বুজি পোৱা নাযায়। পৰমেশ্বৰে যাকেই বাছি লয়, তেওঁৰ দ্বাৰাই তেওঁক (পৰমেশ্বৰক) জনা যায়। তেওঁৰ ওচৰতেই তেওঁ (পৰমেশ্বৰে) নিজৰ স্বৰূপ প্ৰকাশ কৰে'— কঠোপনিষদত এই কথাই লিখা আছে।

আলোচনা শেষ হোৱাৰ পিছত বাবাই এই ব্যক্তিজনৰ পিনে ঘূৰি ক'লে— 'বাৰু ডাঙৰীয়া, আপোনাৰ জেপত ব্ৰহ্মই (ধন দেৱতা) ২৫০ টকাৰ ৰূপ ধৰি লুকাই আছে। সেইখিনি দয়া কৰি উলিয়াওকচোন। লোকজনে জেপৰ পৰা টকাৰ বাণ্ডিল উলিয়ালে। গণনা কৰি পালে পূৰা ২৫ খন ১০ টকাৰ নোট। আচৰিত হৈ গ'ল বাবাৰ সৰ্বজ্ঞতা দেখি। বাবাৰ ভৰিত পৰি তেওঁ বাবাৰ ওচৰত আশীৰ্বাদ প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। তেতিয়া বাবাই তেওঁক ক'লে— 'ব্ৰহ্মৰ বাণ্ডিলটো সামৰি থোৱা।' অৰ্থলোভ সম্পূৰ্ণ ত্যাগ কৰিব নোৱাৰিলে সঁচাকৈ ব্ৰহ্মক কেতিয়াও নোপোৱা। যাৰ মন ধন-দৌলত, উন্নতি, সন্তান উৎপাদনতেই নিযুক্ত হৈ আছে, সেই সকলো আসক্তি দূৰ নকৰাকৈ তেওঁ ব্ৰহ্মক জনাৰ আশা কেনেকৈ কৰিব পাৰে। আসক্তিৰ

মোহ বা ধনলিপ্সা হৈছে দুখৰ গভীৰ আৱৰ্ত— য'ত ঈৰ্ষা, অহমিকাৰ কুম্ভীৰবোৰে কিল্‌বিল্ কৰি ঘূৰি ফুৰে। কেৱল নিষ্কামীয়েহে এই আৱৰ্ত পাৰ হৈ যাব পাৰে। লোভ আৰু ব্ৰহ্ম— আকাশ আৰু পাতালৰ সমান তফাৎ। চিৰকাল এটা আনটোৰ বিৰোধ। য'ত লোভ আছে তাত ব্ৰহ্মৰ ধ্যানৰ কোনো অৱকাশ নাথাকে। তেতিয়াহ'লে লোভীয়ে কেনেকৈ বৈৰাগ্য আৰু মুক্তি পাব পাৰে? লোভীৰ শান্তি নাই, সন্তোষ নাই, ধৈৰ্য নাই। লোভৰ নামমাত্ৰ চিহ্নও মনৰ ভিতৰত থাকিলে সকলো সাধনা ব্যৰ্থ হৈ যায়। কৰ্মফলৰ আকাংক্ষাশূন্য মন নহ'লে পণ্ডিত লোকৰ জ্ঞান বৃথা। সেই জ্ঞানে তেওঁক আত্মোপলব্ধিত সহায় নকৰে। ইন্দ্ৰিয়বস্তুৰ প্ৰতি যিয়ে সৰ্বদা আকৰ্ষণ বোধ কৰে আৰু অহংভাৱেৰে যিজন সম্পূৰ্ণ, তেওঁৰ ওচৰত গুৰুৰ শিক্ষা কোনো কামত নাহে। মনৰ শুদ্ধি অপৰিহাৰ্যভাৱে প্ৰয়োজনীয়। সেইটো নহ'লে আমাৰ সকলো সাধনাই কেৱল মূল্যহীন বাহ্যিক আড়ম্বৰলৈ পৰ্যবসিত হয়। সেইবাবে যিমানখিনি সম্পূৰ্ণ কৰায়ত্ত কৰিব পাৰিব, সিমানখিনিকেই মানুহে গ্ৰহণ কৰাটো ভাল। মোৰ ভাণ্ডাৰ পূৰ্ণ। যেয়ে যি বিচাৰে, মই তেওঁক তাকেই দিব পাৰো। কিন্তু মোৰ চাবলগীয়া হয় যে মই যি দিবলৈ ওলাইছো সেয়া লোৱাৰ যোগ্যতা তেওঁৰ আছে নে নাই। মোৰ কথাবিলাক যদি মন দি শুনা তেতিয়া তোমালোকৰ নিশ্চয় উপকাৰ হ'ব। মছজিদত বহি মই কেতিয়াও মিছা কথা নকওঁ।

যেতিয়া ঘৰলৈ কোনোবা নিমন্ত্ৰিত অতিথি আহে, তেতিয়া ঘৰৰ সকলো উপস্থিত বন্ধু-বান্ধৱ আৰু আত্মীয়-স্বজন সকলোকে সেই অতিথিৰ লগত একেলগে আপ্যায়িত কৰা হয়। তেনেকুৱা ধনী লোকৰ উদ্দেশ্যে বাবেই যে সুন্দৰ আধ্যাত্মিক ভোজনৰ ব্যৱস্থা কৰিলে, তাত মছজিদত এই সময়ত উপস্থিত থকা সকলোৱে যোগ দিব পাৰিছিল। বাবাৰ আশীৰ্বাদ লৈ সেই লোকজন আৰু অন্যান্যসকলোৱে খুব সুখী আৰু সন্তুষ্ট হৈ স্থান ত্যাগ কৰিলে।

❑ বাবাৰ বৈশিষ্ট্য

অনেক সাধু-সন্ত আছে যিসকলে গৃহত্যাগ কৰি হাবি, গুহা বা আশ্ৰমত বাস কৰে। নিৰ্জনত থাকি নিজৰ মুক্তিৰ বাবে চেষ্টা কৰে। তেওঁলোকে আনৰ বাবে চিন্তা নকৰে। সদায় নিজৰ সত্তাত মগ্ন হৈ থাকে। সাইবাবা এইধৰণৰ নাছিল।

তেওঁৰ পত্নী-পুত্ৰ, ঘৰ-দুৱাৰ নাছিল, ওচৰ বা দূৰৈৰ কোনো আত্মীয়ও নাছিল। তথাপি তেওঁ সমাজত বাস কৰিছিল। চাৰি-পাঁচ ঘৰৰ পৰা ৰুটী ভিক্ষা কৰিছিল— আছিল নিমগছৰ তলত। সংসাৰত নানাধৰণৰ কাম কৰি গৈছিল আৰু মানুহক শিক্ষা দিছিল সংসাৰত কিদৰে চলিব লাগে, কিধৰণে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। ভগৱদ্দৰ্শনৰ পিছত মানুহৰ কল্যাণৰ বাবে সচেষ্ট হয়— এনে সাধু-সন্ত খুব কমেই পোৱা যায়। সাইবাবা সেইসকলৰ ভিতৰত সৰ্বাগ্ৰগণ্য। সেয়েহে হেমদপন্তই কৈছে— 'য'ত এনে অসাধাৰণ, অকৃত্ৰিম আৰু অমূল্যৰত্নই (সাইবাবা) জন্মগ্ৰহণ কৰে, সেই দেশ ধন্য, সেই পৰিয়াল ধন্য। ধন্য তেওঁৰ ধৰ্মপ্ৰাণ জনক-জননী।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-১৮ আৰু ১৯

হেমদপন্তৰ স্বীকৃতি আৰু আশীৰ্বাদ লাভ

শ্ৰীসাথে আৰু শ্ৰীমতী দেশমুখৰ কাহিনী— সৎচিন্তা আৰু তাৰ পৰা উৎপন্ন আনন্দ উপভোগক উৎসাহ দান— উপদেশৰ বৈচিত্ৰ্য— নিন্দাবাদ আৰু শ্ৰমৰ মৰ্যাদা সম্বন্ধে শিক্ষাদান।

আগৰ দুটা পৰিচ্ছেদৰ ততালিকতে ব্ৰহ্মজ্ঞান লাভৰ বাবে পিয়াসী ধনী ব্যক্তিৰ প্ৰতি বাবাই কিধৰণে আচৰণ কৰিছিল হেমদপন্তই সেয়া বৰ্ণনা কৰিছে। এই পৰিচ্ছেদত তেওঁ নিজে কি ধৰণে বাবাৰ স্বীকৃতি আৰু আশীৰ্বাদপ্ৰাপ্ত হৈছিল, সৎচিন্তাৰ আনন্দক তেওঁ কেনেকৈ উৎসাহ দিছিল, আত্মোন্নতি, নিন্দাবাদ আৰু শ্ৰমৰ মৰ্যাদা সম্বন্ধে তেওঁ কি শিক্ষা দিছিল সেই সম্বন্ধে বৰ্ণনা কৰিছিল।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

এই কথা সকলোৱে জানে যে সদগুৰুৱে সৰ্বপ্ৰথমে শিষ্যৰ যোগ্যতা নিৰূপণ কৰে, তাৰ পিছত যথাযোগ্য উপদেশ দিয়ে। তেওঁৰ মানসিক ভাৰসাম্য বিন্দুমাত্ৰও নষ্ট নকৰি আৰু ক্ৰমশঃ আত্মবোধৰ লক্ষ্যত আগুৱাই লৈ যায়। এই সম্বন্ধে কোনো কোনোৱে কয় যে সদ্‌গুৰুৱে যি উপদেশ দিয়ে সেয়া অইনৰ ওচৰত প্ৰকাশ কৰা উচিত নহয়। তেওঁলোকে ভাবে যে প্ৰকাশ কৰিলে সেই উপদেশৰ কাৰ্যকাৰিতা নষ্ট হয়। কিন্তু এই মতবাদ সঠিক নহয়। সদ্‌গুৰু হৈছে বাৰিষাৰ মেঘৰ দৰে। অবিশ্ৰান্তধাৰাৰে তেওঁ বৰ্ষণ কৰে অৰ্থাৎ অমৃতসম উপদেশাৱলী অকাতৰে বিলাই দিয়ে। সেইবোৰ আমি হৃদয়ংগম কৰিম, প্ৰাণভৰি উপভোগ কৰিম, তাৰ পিছত আন সকলোকে দান কৰিম। আমাৰ জাগ্ৰত অৱস্থাত তেওঁ যি উপদেশ দিয়ে— এই কথাবোৰ যে কেৱল সেই ক্ষেত্ৰতেই প্ৰযোজ্য তেনে নহয়, স্বপ্ন দৰ্শনৰ মাজেৰে তেওঁ যি শিক্ষা দিয়ে তাতো সমানভাৱেই প্ৰযোজ্য। উদাহৰণস্বৰূপে

কোৱা হয়,— বুদ্ধ কৌশিক ঋষিয়ে তেওঁৰ সপোনত পোৱা 'ৰাম ৰক্ষা স্তোত্ৰ' সকলোৰে ওচৰত প্ৰকাশ কৰিছিল।

স্নেহময়ী মাতৃয়ে যিদৰে তেওঁৰ সন্তানসকলৰ স্বাস্থ্য ৰক্ষাৰ অৰ্থে তিতা অথচ কাৰ্যকৰী ঔষধ খাবলৈ বাধ্য কৰায়, তেনেধৰণেৰে সাইবাবায়ো তেওঁৰ ভক্তসকলক প্ৰয়োজনীয় আধ্যাত্মিক নিৰ্দেশ দিয়ে। তেওঁৰ পদ্ধতিৰ ভিতৰত কোনো গোপনীয়তা নাছিল— সম্পূৰ্ণ মুক্ত। তেওঁৰ নিৰ্দেশ যিসকল ভক্তই মানি চলিছিল তেওঁলোকে লক্ষ্যবস্তু পাইছিল। সাইবাবাৰ দৰে সদ্‌গুৰুসকলে আমাৰ জ্ঞানচকু মুকলি কৰে। অন্তৰাত্মাৰ অপৰূপ স্বৰ্গীয় সৌন্দৰ্য প্ৰত্যক্ষ কৰাই দিয়ে আৰু আমাৰ ভক্তিৰ বিনম্ৰ কামনা পূৰ্ণ কৰে। যেতিয়া এইবোৰ সম্পন্ন হয় তেতিয়া আমাৰ ইন্দ্ৰিয় বস্তুৰ প্ৰতি আৰু বাসনা নাথাকে, বিবেক আৰু বৈৰাগ্যৰ ফল আমাৰ কৰায়ত্ত হয় আৰু সুপ্ত হৈ থকা অৱস্থাতো জ্ঞান অংকুৰিত হৈ উঠে। যেতিয়া আমি সাধুৰ (সদগুৰুৰ) সংস্পৰ্শলৈ আহি তেওঁৰ সেৱা কৰি প্ৰীতি অৰ্জন কৰিব পাৰো, তেতিয়া এই গোটেইবোৰেই আমি লাভ কৰিব পাৰো। ভক্তৰ অভীষ্টদায়ক স্বয়ং ভগৱানেই আমাৰ সাহায্যৰ বাবে আগবাঢ়ি আহে। আমাৰ সকলো দুখ, বাধা দূৰ কৰি সুখী কৰে। আমাৰ এই ক্ৰমোন্নতি হয় সম্পূৰ্ণ সদগুৰুৰ সাহায্যত আৰু সদগুৰুকেই পৰমেশ্বৰৰূপে মানিব লাগে। সেইবাবে সদগুৰুক সদায় অনুসৰণ কৰিব লাগে, তেওঁৰ কাহিনী শুনিব লাগিব আৰু চৰণত ধৰি তেওঁৰ সেৱাত ব্ৰতী হ'ব লাগিব। এইবাৰ মূল কাহিনীলৈ অহা যাওক।

❑ শ্ৰীসাথে

বহুবছৰ আগতে ক্ৰফৌৰ্ডৰ শাসনকালত শ্ৰীসাথে নামৰ এজন লোকে কিছু প্ৰতিষ্ঠা অৰ্জন কৰিছিল। পিছত সেই ৰাজত্ব বোম্বেৰ গৱৰ্ণৰ লৰ্ড ৰিয়াইয়ে অৱদমিত কৰে। ফলত লোকজন ব্যৱসায়ত অত্যন্ত ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। অন্যান্য দুৰৱস্থায়ো এই সময়ত তেওঁক অত্যন্ত বিব্ৰত আৰু বিষণ্ণ কৰি তোলে। অস্থিৰ হৈ তেওঁ ঘৰ-বাৰী এৰি কোনোবা দূৰ দেশলৈ গুচি যাব বুলি ঠিক কৰিলে। মানুহে সাধাৰণ অৱস্থাত ভগৱানৰ চিন্তা নকৰে। যেতিয়া দুৰ্দিন আৰু দুৰ্বিপাকত পৰে তেতিয়া উদ্ধাৰৰ বাবে ভগৱানৰ শৰণাপন্ন হয়। যদি তেওঁৰ দুষ্কৃতি শেষ হৈ আহে তেতিয়া ভগৱানে তেওঁৰ লগত কোনোবা সাধুৰ যোগাযোগৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়ে; তেতিয়া সাধুজনেই

কল্যাণৰ পথৰ নিৰ্দেশ কৰে। শ্ৰীসাথেৰো এইধৰণৰ অভিজ্ঞতা হৈছিল। তেওঁৰ বন্ধুবোৰে শিৰডিলৈ যাবলৈ পৰামৰ্শ দিলে, য'ত বহু মানুহ শান্তিৰ সন্ধানত আৰু অভাৱ মোচনৰ আশাত বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে ভিৰ কৰিছিল। তেওঁ সেই পৰামৰ্শ গ্ৰহণ কৰি লগে লগে শিৰডিলৈ আহিল (১৯১৭)। শুদ্ধ, নিষ্কলুষ আত্মজ্যোতিত প্ৰোজ্জ্বল, শাশ্বত, ব্ৰহ্মৰূপী বাবাৰ দিব্যমূৰ্তি দেখি ভদ্ৰলোকৰ মনৰ পৰা চঞ্চলতা দূৰ হ'ল, শান্ত আৰু সংহত হ'ল। তেওঁ ভাবিলে যে পূৰ্বৰ বহু জন্মৰ সুকৃতিৰ ফলতেই বাবাৰ চৰণৰ প্ৰান্তলৈ আহিব পাৰিছে। ভদ্ৰলোকজন দৃঢ়চিত্ত পুৰুষ আছিল। তেওঁ তৎক্ষণাৎ সংকল্প লৈ 'গুৰুচৰিত' অধ্যয়ন আৰম্ভ কৰিলে। যেতিয়া তেওঁৰ সপ্তাহব্যাপী অধ্যয়ন শেষ হ'ল, বাবাই সেই ৰাতিয়েই তেওঁক সপোনত দেখা দিলে, বাবাই 'গুৰুচৰিত' হাতত লৈ তেওঁক কাষত বহুৱাই ব্যাখ্যা কৰিলে;— তেওঁ মনোযোগ দি শুনিছে। টোপনি ভঙাৰ পিছত সপোনৰ কথা মনত পেলাই তেওঁ খুব আনন্দিত হ'ল। তেওঁ ভাবিলে— বাবাৰ যে কিমান দয়া। তেওঁৰ নিচিনা অজ্ঞানত ডুবি আছে যিসকল, তেওঁলোকৰো হৃদয় তেওঁ জগাই তুলিছে। গুৰুচৰিতামৃতৰ সোৱাদ গ্ৰহণৰ সুযোগ দিছে। পিচদিনা তেওঁ কাকাচাহেব দীক্ষিতক সপোনৰ কথা ক'লে আৰু ইয়াৰ অৰ্থ সম্বন্ধে বাবাক সুধিবলৈ ক'লে যে এসপ্তাহৰ পাঠেই যথেষ্ট হৈছে নে তেওঁ আকৌ আৰম্ভ কৰিব। সুযোগ বুজি কাকাচাহেব দীক্ষিতে বাবাক সুধিলে— 'দেৱ, এই স্বপ্নৰ মাধ্যমত শ্ৰীসাথেক আপুনি কি ক'ব বিচাৰিছে? তেওঁ অধ্যয়ন বন্ধ কৰিব নে চলাই যাব? তেওঁ এজন সৰল প্ৰকৃতিৰ ভক্ত। সপোনৰ অৰ্থ তেওঁৰ বাবে যেন পৰিষ্কাৰ হয় আৰু তেওঁৰ ইচ্ছা পূৰ্ণ হৈ তেওঁ যেন আপোনাৰ আশীৰ্বাদ লাভ কৰে। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'আৰু এটি সপ্তাহ তেওঁ পঢ়াৰ দৰকাৰ। যত্ন সহকাৰে এই গ্ৰন্থ পঢ়িলে ভক্তৰ হৃদয় কলুষমুক্ত হয়— প্ৰভূত উপকাৰ হয়। ভগৱানো সন্তুষ্ট হয় আৰু তেওঁ এই সংসাৰৰ বন্ধনৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰে।

সেই সময়ত হেমদপন্ত তাত উপস্থিত আছিল। তেওঁ বাবাৰ ভৰি মালিছ কৰি দিছিল। বাবাৰ কথা কাণত পৰাৰ লগে লগেই তেওঁৰ ভাব হ'ল— শ্ৰীসাথেই এসপ্তাহ পঢ়িয়ে ফল পালেনে আৰু মই ৪০ বছৰ ধৰি পঢ়িছো— একোৱে ফল পোৱা নাই? তেওঁ ইয়াত ৭ দিনৰ অৱস্থানতেই ইমান ফলপ্ৰসূ হ'ল আৰু মোৰ ৭ বছৰ থকাটোও বৃথা হ'ল। চাতক চৰাইৰ দৰে কেতিয়াৰ পৰা অপেক্ষা কৰি

আছো সেই কৃপা ঘন মেঘৰ (বাবাৰ) আশাত য'ৰপৰা অমৃতসম পানীৰ টোপাল মোৰ ওপৰত সৰি পৰিব; বাবাই মোক উপদেশ দি আশীৰ্বাদ কৰিব— সেয়া ক'ত? যিমানেই এনে চিন্তাবোৰ তেওঁৰ মনলৈ আহিল সিমানেই বাবাই সকলোখিনিৰ উমান পালে। এইখিনি অভিজ্ঞতা ভক্তসকলৰ আছিল যে বাবাই তেওঁলোকৰ মনৰ গতিবিধিৰ সকলো খবৰ ৰাখিছিল আৰু বুজি পাইছিল। কুচিন্তাক দমন কৰি সুচিন্তাক উৎসাহ দিছিল। হেমদপন্তৰ মনৰ খবৰ পাই বাবাই তৎক্ষণাৎ তেওঁক উঠাই দি শামাৰ লগত কিছুসময় কাহিনী-গুজব কৰিলে আৰু তেওঁলৈ ১৫ টকা দক্ষিণা লৈ আহিবলৈ ক'লে। বাবাৰ মনত কৰুণাৰ উদ্ৰেক হ'ল, সেয়েহে এই আদেশ। কোনে এই আদেশ অমান্য কৰিব?

হেমদপন্ত তৎক্ষণাৎ শামাৰ (মাধৱৰাও) ঘৰলৈ গ'ল। শামাই তেতিয়া গা ধুই ধুতী পিন্ধিছে। হেমদপন্তক দেখি সুধিলে; কি কথা? আপুনি যে এতিয়া ইয়াত? ভাব হৈছে মছজিদৰ পৰা আহিছে, সেয়েহে ইমান অস্থিৰ আৰু বিমৰ্ষ লাগিছে আপোনাক। অকলে কিয়? বহক, বহক— অলপ বিশ্ৰাম কৰক। আগতে মই পূজা কাম শেষ কৰি আহোঁগৈ। তাৰ পিছত বহি কথা পাতিম— 'এইবুলি তেওঁ ভিতৰলৈ গ'ল। হেমদপন্ত সন্মুখৰ বাৰাণ্ডাত বহিল। খিৰিকীৰ ওপৰত দেখা পালে এখন সুবিখ্যাত মাৰাঠী কিতাপ— 'নাথ-ভাগৱৎ'। এই কিতাপখন সন্ত একনাথকৃত মূল সংস্কৃত ভাগৱতৰ একাদশ স্কন্ধৰ ভাষ্য। সাইবাবাৰ উপদেশ অনুযায়ী বাপুচাহেব জোগ আৰু কাকাচাহেব দীক্ষিতে শিৰডিত প্ৰতিদিনে 'ভাবাৰ্থ দীপিকা বা 'জ্ঞানেশ্বৰী' (মাৰাঠী ভাগৱদগীতা) আৰু 'নাথ-ভাগবৎ' (শ্ৰীকৃষ্ণ আৰু দাসভক্ত উদ্ধৱৰ কথোপকথন) আৰু একনাথৰ অন্য বৃহৎ গ্ৰন্থ। ভাবাৰ্থ ৰামায়ণ পঢ়িছিল, ভক্তসকলে বাবাক কিবা প্ৰশ্ন কৰিলে বাবাই কেতিয়াবা কেতিয়াবা আংশিক উত্তৰ দিয়ে, তেওঁলোকক ভাগবৎ ধৰ্মৰ গোটেইবোৰ গ্ৰন্থ পাঠ শুনিবলৈ কৈছিল। ভক্তসকলে তদনুৰূপ কৰাত তেওঁলোকৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ পাইছিল। হেমদপন্তই 'নাথ-ভাগৱত'ৰ কিছু অংশ সদায় পাঠ কৰিছিল।

সেইদিনা তেওঁ কেইজনমান ভক্তৰ লগত মছজিদলৈ যাবৰ বাবে লৰালৰিকৈ গ্ৰন্থ পাঠ সম্পূৰ্ণ নকৰিলে— অসমাপ্তকৈ গুচি গ'ল। শামাৰ ঘৰত কিতাপখন হাতত লৈ মেলি চায়ে অবাক হৈ দেখিলে যে সেই অসমাপ্ত অংশটো ওলাই পৰিছে। তেওঁ ভাবিলে বোধহয় বাবাই পাঠ সম্পূৰ্ণ কৰাৰ বাবেই শামাৰ ওচৰলৈ

পঠিয়াইছে। তেওঁ পঢ়া শেষ কৰাৰ লগে লগেই শামাই পূজা এৰি ওলাই আহিল। তাৰ পিছত নিম্নোক্ত কথা-বাৰ্তাখিনি হৈছিল—

হেমদপন্ত— বাবাৰ পৰা খবৰ আনিছো। বাবাই আপোনাৰ লগত অলপ সময় বহি কথা পাতি আপোনাৰ পৰা ১৫ টকা দক্ষিণা লৈ মছজিদলৈ উভতি যাবলৈ কৈছে।

শামা— (সবিস্ময়ে) কিন্তু, মোৰ হাততো টকা নাই। টকাৰ সলনি মোৰ ১৫টা নমস্কাৰ লৈ যাওক।

হেমদপন্ত— দক্ষিণাস্বৰূপে সেয়া নিয়া যাব। এতিয়া অলপ কথা পাতক। বাবাৰ লীলা-কাহিনী কওক, যাতে আমাৰ পাপ দূৰ হয়।

শামা— তেতিয়াহ'লে অলপ বহক। এই অৱতাৰৰ লীলা বৰ আচৰিত ধৰণৰ। আপুনি অৱশ্যে বহুত জানে। মই হ'লো গাঁৱলীয়া খেতিয়ক আৰু আপুনি হ'ল এজন শিক্ষিত নাগৰিক। আপুনি ইয়ালৈ অহাৰ পিচতো দেখিলেনে বাবাৰ কেনে লীলা। আপোনাক আৰু মই কি ক'ম! বাৰু সেয়া যি নহওক, তামোল-পাণ আছে খাওক। মই কাপোৰ সলাই আহো।

কেইমিনিটমানৰ পাচত শামা আহি বহিল। তেনেহ'লে— 'বাবাৰ লীলা ৰহস্যময়— এই লীলাৰ শেষ নাই। কোনে সেইবোৰ দেখিবলৈ পায়? তেওঁৰ লীলা লৈয়ে তেওঁ খেলা কৰে কিন্তু তেওঁ নিজে ইয়াৰ বাহিৰত থাকে— অসংযুক্ত। আমি অজ্ঞবোৰে কি জানিম? বাবাই নিজেই কিয় তেওঁৰ কাহিনীবোৰ নকয়? আপোনালোকৰ দৰে বিদ্বান মানুহবোৰক কিয় যে মোৰ নিচিনা মূৰ্খৰ ওচৰলৈ পঠিয়ায়। সঁচাকৈয়ে, তেওঁৰ চাল-চলনেই দুৰ্বোধ্য। মই কেৱল ইয়াকেই ক'ব পাৰো যে সেইবোৰ সাধাৰণ মানুহৰ লেখিয়া নহয়। এইধৰণৰ ভূমিকা কৰি শামাই ক'লে— 'মোৰ এটা কাহিনী মনত পৰিল— আপোনাক কওঁ। মই ব্যক্তিগতভাৱে এইটো জানো। ভক্তৰ সংকল্প আৰু নিষ্ঠা যিমান দৃঢ় হ'ব বাবাৰ কৃপাও সিমান সোনকালে হ'ব। সময়ে সময়ে বাবাই ভক্তসকলক কঠিন পৰীক্ষাৰ ভিতৰত পেলাই দিয়ে— তাৰ পিছত তেওঁলোকক উপদেশ দিয়ে।

'উপদেশ' কথাটো যেতিয়াই হেমদপন্তৰ কাণত পৰিল, এনেতে বিদ্যুতৰ দৰে এটা চিন্তা তেওঁৰ মনৰ মাজেদি তৰঙ্গায়িত অৰ্থাৎ টৌ খেলি পাৰ হৈ গ'ল। তেওঁৰ

মনত পৰিল শ্ৰীসাথেৰ 'গুৰুচৰিত' পাঠৰ কথা। ভাবিলে— তেওঁৰ অশান্ত মনক শান্ত কৰিবলৈকে সম্ভৱতঃ বাবাই তেওঁক শামাৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিছে। যি নহওক, অন্তৰৰ ভাব গোপন কৰি তেওঁ শামাৰ কাহিনীটো শুনিবলৈ ধৰিলে।

❑ শ্ৰীমতী ৰাধাবাঈ দেশমুখ

ৰাধাবাঈ নামেৰে এগৰাকী বৃদ্ধা মহিলা আছিল। তেখেত হ'ল শ্ৰীখাশাবা দেশমুখ নামৰ এজন ব্যক্তিৰ মাতৃ। বাবাৰ নাম-যশ শুনি সংগমনৰৰ লোকসকলৰ লগত তেওঁ শিৰডিত উপস্থিত হ'ল। বাবাৰ দৰ্শন পাই খুব সন্তুষ্ট হ'ল। গভীৰভাৱে ভাল পাই পেলালে তেওঁক। দৃঢ় সংকল্প কৰিলে যে তেওঁক গুৰুৰূপে গ্ৰহণ কৰি উপদেশ ল'বই লাগিব। ইয়াৰ বাদে তেওঁ আৰু একো নিবিচাৰে। সেয়ে প্ৰতিজ্ঞা কৰিলে, যিমানদিনলৈকে বাবাই তেওঁক গ্ৰহণ কৰি উপদেশ বা মন্ত্ৰ নিদিয়ে তেতিয়ালৈকে আমৰণ অনশন কৰিব। তিনিদিন খোৱা-বোৱা নকৰাকৈ তেওঁ ঘৰতে থাকিল। বুঢ়ীৰ কৃচ্ছ্ৰসাধন দেখি মোৰ বৰ ভয় হ'ল। মই তেওঁৰ হৈ বাবাক প্ৰাৰ্থনা জনালো। 'দেৱ, আপুনি এয়া কি আৰম্ভ কৰিছে? আপুনি ইমান মানুহক ইয়ালৈ টানি আনে। বুঢ়ীৰ লক্ষণ আপুনি জানেই— খুবেই জেদী আৰু আপোনাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। আপুনি যদি তেওঁক গ্ৰহণ কৰি উপদেশ নিদিয়ে তেতিয়াহ'লে অনশনত মৃত্যুবৰণ কৰিব বুলি স্থিৰ কৰিছে। এতিয়া যদি কোনো অঘটন ঘটে, তেতিয়াতো মানুহে আপোনাকেই দোষী কৰিব যে আপুনি তেওঁক গ্ৰহণ নকৰাৰ বাবেই তেওঁৰ মৃত্যু হ'ল। সেয়েহে তেওঁক কৃপা কৰক আৰু উপদেশ দিয়ক। মহিলাগৰাকীৰ দৃঢ়তা দেখি বাবাই তেওঁক মাতি পঠালে। তাৰ পিছত তেওঁক সম্বোধন কৰি যি ক'লে সেইখিনি তলত বৰ্ণনা কৰা হ'ল। ইয়াতেই তেওঁৰ মনৰ পৰিবৰ্তন হৈছিল।

'মা*' কিয় মিছাতে নিজৰ ওপৰত ইমান অত্যাচাৰ কৰি মৃত্যুক মাতি আনিছা? তুমি সঁচাকৈয়ে মোৰ মা, মই তোমাৰ সন্তান। মোৰ ওপৰত দয়া কৰা মা। মোৰ কথা শুনা। মই মোৰ নিজৰ কাহিনী তোমাক শুনাইছো। যদি মন দি শুনা তেতিয়া খুব উপকাৰ হ'ব। মোৰ গুৰু আছিল অতি উচ্চকোটীৰ সাধু আৰু পৰম কৃপালু। মই তেওঁক অনেক সেৱা কৰিছো— বহুত দিন। তথাপি তেওঁ মোৰ কাণত কোনো

---

* *মহিলাসকলক বাবাই সদায় 'মা' বুলি আৰু পুৰুষসকলক 'কাকা', 'বাপু', 'ভাউ' আদিৰে সম্বোধন কৰিছিল।*

মন্ত্ৰ দিয়া নাই। কেতিয়াও তেওঁৰ সংগ নেৰাকৈ সকলো সময়তে তেওঁৰ সেৱা কৰো, যিকোনো উপায়েৰে তেওঁৰ পৰা কিছু উপদেশ নিৰ্দেশ আদায় কৰিম— এয়াই আছিল মোৰ একান্ত ইচ্ছা। কিন্তু তেওঁ তেওঁৰ নিজৰ খেয়ালতহে চলিছিল। তেওঁ মোৰ বিভোৰতা ঢাকি মোৰ পৰা দুটা পইচা দক্ষিণা বিচাৰিলে। মইও তেনেতে দি দিলো। যদি প্ৰশ্ন কৰা যে সঁচাকৈয়ে যদি তেওঁ প্ৰকৃত গুৰু হয় তেনেহ'লে পইচা বিচাৰিলে কিয়? তেনেহ'লে তেওঁক কেনেকৈ বিষয়-বাসনাহীন বুলি ক'ম? কিন্তু মোৰ উত্তৰ হৈছে এই যে পইচা তেওঁ ঠিক বিচৰা নাছিল। পইচাৰে কি কৰিব তেওঁ? তেওঁৰ দুটা পইচা হৈছে— ১। সুদৃঢ় বিশ্বাস আৰু ২। ধৈৰ্য বা অধ্যৱসায়। এই দুয়োটা মই তেওঁক দিছিলো আৰু তেওঁ আনন্দিত হৈছিল।

১২ বছৰ ধৰি গুৰুৰ আশ্ৰমত আছিলো। তেৱেঁ মোক লালন-পালন কৰি ডাঙৰ কৰিছিল। খোৱা-পিন্ধাৰ কোনো অভাৱ নাছিল। পবিত্ৰ প্ৰেমৰ তেওঁ আছিল মূৰ্ত প্ৰতিমূৰ্তি। সেই কথা মই কেনেকৈ কওঁ কোৱাচোন? মোক তেওঁ সকলোতকৈ বেছি ভাল পাইছিল। এনেকুৱা গুৰু সচৰাচৰ পোৱা নাযায়। যেতিয়া তেওঁৰ পিনে চাওঁ, ভাব হয় তেওঁ যেন গভীৰ ধ্যানমগ্ন। তেতিয়া দুয়োজনেই পৰমানন্দত উটি-ভাহি গৈছিলো। দিন নাই ৰাতি নাই তেওঁৰ পিনে চায়ে মই ভোক-পিয়াহ পাহৰি গৈছিলো। তেওঁক নেদেখিলে মই অস্থিৰ হৈ উঠিছিলো। গুৰুৰ বাহিৰে মোৰ আন কোনো ধ্যান নাছিল, কোনো কামো নাছিল। তেৱেঁ আছিল মোৰ একমাত্ৰ আশ্ৰয়। মোৰ মন তেওঁৰ প্ৰতি একাগ্ৰভাৱে নিবদ্ধ আছিল। এয়াই হৈছে এক পইচাৰ দক্ষিণা। ধৈৰ্য বা অধ্যৱসায় হৈছে আন এটা পইচা। মই গুৰুৰ ওপৰত ভাৰসা কৰি তেওঁৰ সেৱা কৰি বহুকাল ধৈৰ্য ধৰি অপেক্ষা কৰিছিলো। ধৈৰ্যই মানুহক ভৱ সমুদ্ৰ পাৰ কৰাই দিয়ে। ধৈৰ্যই মানুহৰ পৌৰুষ। সকলো দোষ-ত্ৰুটি, সমস্ত দুখ-কষ্ট, বিপদ-আপদ নানা উপায়েৰে ধৈৰ্যই দূৰ কৰি মানুহক নিৰ্ভীক কৰি তোলে। তাৰ পিছত সাফল্যৰ শীৰ্ষত উপনীত হোৱাত সহায় কৰে। ধৈৰ্য হৈছে সৎগুণৰ খনি, সৎ চিন্তাৰ সংগী। নিষ্ঠা আৰু ধৈৰ্য যঁজা বাই-ভনীৰ নিচিনা পৰস্পৰৰ প্ৰতি স্নেহশীলা।

গুৰুৱে মোৰ পৰা আৰু একোৱেই আশা কৰা নাছিল। মোক কেতিয়াও অৱহেলা কৰা নাছিল। বৰঞ্চ সদায় ৰক্ষা কৰি চলিছিল। তেওঁৰ লগতেই থাকো বা দূৰতেই থাকো কোনোদিনে কেতিয়াও তেওঁৰ প্ৰেমৰ অভাৱ অনুভৱ কৰা নাছিলো। কাছই

যেনেকৈ নিজৰ পোৱালিবোৰক নদীৰ কাষতেই থাকক বা সিপাৰতেই থাকক স্নেহপূৰ্ণভাবেই পালন কৰে— ঠিক তেনেকৈয়ে গুৰুৱে মোক পহৰা দি ৰাখে। মা, মোৰ গুৰুৱেতো মোক কোনো মন্ত্ৰ শিকোৱা নাই, তেনেহ'লে মই তোমাক কেনেকৈ মন্ত্ৰ দিম। মনত ৰাখিবা এই কাছবোৰৰ দৰে গুৰুৰ দৃষ্টিয়েই মোক আনন্দ দি থাকে। কাৰো পৰা উপদেশ বা মন্ত্ৰ ল'বলৈ চেষ্টা নকৰিবা। মোকেই তুমি তোমাৰ সকলো চিন্তা আৰু কামৰ একমাত্ৰ লক্ষ্যৰূপে যদি স্থিৰ কৰা তেতিয়াহ'লে নিঃসন্দেহে পৰমাৰ্থ লাভ কৰিবা। পৰিপূৰ্ণ হৃদয়েৰে মোৰ পিনে চোৱা, মই ঠিক সেইভাবেই তোমাক চাম। মছজিদত বহি মই যিটো সত্য সেইটোকেই কওঁ— সত্যৰ বাহিৰে আন একো নাই। কোনো সাধনা, কোনো শাস্ত্ৰজ্ঞানৰ প্ৰয়োজন নাই। তোমাৰ গুৰুৰ ওপৰত বিশ্বাস আৰু আস্থা ৰাখা। গুৰুৱে কৰ্তা, তেওঁৰ পৰিচালক এই কথা সৰ্বান্তঃকৰণে বিশ্বাস কৰিবা। গুৰুৰ মাহাত্ম্য যিয়ে জানে, যিয়ে তেওঁক ত্ৰিমূৰ্তি (হৰি, হৰ আৰু ব্ৰহ্মা) অৱতাৰ বুলি মানে সেইজন ধন্য।

এনেধৰণৰ উপদেশ পাই বৃদ্ধাৰ চৈতন্য উদয় হ'ল। তেওঁ বাবাক প্ৰণাম জনাই অনশন ত্যাগ কৰিলে।

কাহিনীটো মন দি শুনি তাৰ গুৰুত্ব আৰু যথাৰ্থতা অনুধাৱন কৰি হেমদপন্ত বিস্ময়াবিষ্ট হ'ল। বাবাৰ এই অপূৰ্ব লীলা প্ৰত্যক্ষ কৰি তেওঁ সৰ্বাংগে পুলকানুভূতি বোধ কৰিলে কণ্ঠৰুদ্ধ হৈ তেওঁ নিৰ্বাক হৈ ৰ'ল। তেওঁৰ এই অৱস্থা দেখি শামাই ক'লে— কি হ'ল আপোনাৰ? নীৰৱ হৈ গ'ল কিয়? তেওঁৰ অজস্ৰ লীলা আৰু কিমান ক'ম?

এনে সময়তে মছজিদৰ ঘণ্টাধ্বনি শুনা গ'ল। দুপৰীয়াৰ আৰতি আৰম্ভ হোৱাৰ ঘোষণা। শামা আৰু হেমদপন্তই ল'ৰালৰিকৈ মছজিদলৈ গ'ল। বাপুচাহেব জোগে তেতিয়া পূজা আৰম্ভ কৰিছে। মহিলাসকলে মছজিদৰ ভিতৰত আৰু পুৰুষসকলে বাহিৰৰ মুকলি চোতালত থিয় হৈ সমস্বৰে বাজনা বজাই আৰতি গাইছে। শামাই হেমদপন্তক লগত লৈ ভিতৰলৈ গ'ল। তেওঁ বাবাৰ সোঁফালে আৰু হেমদপন্ত সন্মুখত বহিল। বাবাই হেমদপন্তৰ পৰা শামাই দিয়া দক্ষিণা বিচাৰিলে। তেতিয়া হেমদপন্তই ক'লে যে টকাৰ পৰিবৰ্তে শামাই নমস্কাৰ দিছে আৰু শামা তাত উপস্থিত আছে। বাবাই ক'লে— 'বেছ বেছ, এতিয়া কোৱাচোন কি কথা পাতিলা? হেমদপন্তই ক'বলৈ উদগ্ৰীৱ হৈ আছে, সেয়ে আৰতিৰ ঘণ্টা, বাজনা আৰু গানৰ

শব্দ থকা সত্বেও ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবাও সিমানেই উৎসাহী হৈ আৰামী গাৰুটো ঠেলা মাৰি আঁতৰাই সন্মুখলৈ হাউলি শুনিবলৈ ধৰিলে। হেমদপন্তই ক'লে যে তেওঁলোকৰ আলোচনা বৰ মনোৰম হৈছিল, বিশেষকৈ বৃদ্ধাৰ কাহিনী আশ্চৰ্যজনক। সেই কাহিনীটো শুনাৰ পিছত তেওঁৰ ভাব হ'ল যে বাবাৰ লীলা অবৰ্ণনীয় আৰু প্ৰকৃতপক্ষে কাহিনীৰ ভিতৰেদিয়েই বাবাই তেওঁক আশীৰ্বাদ দিছে। বাবাই ক'লে— 'কাহিনীটো চমৎকাৰ, কিন্তু ইয়াৰ দ্বাৰাই তুমি আশীৰ্বাদ পালা কেনেকৈ? মই সকলোখিনি জানিব বিচাৰিছো, খুলি কোৱাচোন? হেমদপন্তই বিৱৰণৰ সৈতে গল্পটো কৈ শেষত বাবাক ক'লে যে ঘটনাটোৱে তেওঁৰ মনত গভীৰ ৰেখাপাত কৰিছে। বাবাই শুনি সন্তোষ পালে। তেওঁক সুধিলে— কাহিনীটোৱে তোমাৰ মন চুই গৈছেনে? ইয়াৰ তাৎপৰ্যটো তুমি ধৰিব পাৰিছানে? হেমদপন্তই উত্তৰ দিলে— হয় বাবা, মোৰ মনৰ অস্থিৰতা একেবাৰে নাইকিয়া হৈছে। মই শান্তি পাইছো আৰু সঠিক বাটটো বুজিব পাৰিছো।

বাবাই ক'লে— 'মোৰ পদ্ধতি সম্পূৰ্ণ স্বতন্ত্ৰধৰণৰ। কাহিনীটো মনত ৰাখিলে খুব কামত আহিব। আত্মিক জ্ঞান লাভ কৰিবলৈ হ'লে ধ্যানৰ দৰকাৰ। ক্ৰমাগত ধ্যানৰ অভ্যাস কৰিলে 'বৃত্তি' অৰ্থাৎ মনৰ চিন্তা সংযত হয়। বাসনাৰ পৰা মুক্ত হৈ সৰ্বভূতাত্মা ভগৱানৰ ধ্যান কৰিব লাগে। যেতিয়াই মন একাগ্ৰ হৈ তেওঁৰ প্ৰতি নিবিষ্ট হ'ব তেতিয়াই লক্ষ্যত উপনীত হ'বা। সৰ্বদাই মোৰ সচ্চিদানন্দময় নিৰাকাৰ স্বৰূপৰ ধ্যান কৰিবা। যদি নোৱাৰা তেতিয়াহ'লে এই যে মূৰ্তি দিনে-ৰাতিয়ে ইয়াত দেখিছা, আপদমস্তক এওঁকেই ধ্যান কৰিবা। যিমানেই কৰি থাকিবা, সিমানেই তোমাৰ 'বৃত্তি' একমুখী হ'ব। ধ্যাতা, ধ্যেয় আৰু ধ্যানৰ পাৰ্থক্য আঁতৰি যাব আৰু ধ্যাতা ব্ৰহ্মচৈতন্যৰ লগত সংযুক্তি লাভ কৰিবা। কাছ (মা) নদীৰ ইপাৰে আৰু পোৱালিবোৰ থাকে সিপাৰত, দেহৰ উত্তাপ বা স্তনপান একোৱেই দিব নোৱাৰে। কেৱল তাৰ দৃষ্টিয়েই সিহঁতৰ ক্ষুধানিবৃত্তি দূৰ কৰে আৰু পোৱালিবোৰে সিহঁতৰ মাকক স্মৰণ কৰাৰ বাহিৰে আৰু একোৱেই নকৰে। মাকৰ সেই দৃষ্টিয়েই পোৱালিবিলাকৰ ওচৰত জীয়াই থকাৰ আৰু আনন্দৰ একমাত্ৰ অমৃত উৎস। গুৰু আৰু শিষ্যৰ সম্পৰ্কও ঠিক তেনেকুৱাই।

কথাখিনি শেষ হোৱাৰ লগে লগে আৰতিও শেষ হ'ল। সকলোৱে সমবেত উচ্চকণ্ঠে ধ্বনি দিলে— 'শ্ৰীসচ্চিদানন্দ সদগুৰু শ্ৰীসাই মহাৰাজ কি জয়'। প্ৰিয়

পাঠকবৃন্দ, ভাবি লোৱা হওক এই সময়ত আপুনিও মছজিদৰ সেই জনতাৰ মাজত থিয় হৈ আছে আৰু আহক এই মংগলকাৰ্যত সকলোৱে অংশগ্ৰহণ কৰো।

আৰতিৰ শেষত প্ৰসাদ বিতৰণ হ'ল। বাপু চাহেব জোগে নিয়ম অনুসৰি আগবাঢ়ি গৈ বাবাক প্ৰণাম কৰি তেওঁৰ হাতত এমুঠি মিচিৰি দিলে। বাবাই গোটেইখিনি হেমদপন্তৰ হাতত দি ক'লে—"কাহিনীটো যদি হৃদয়ত গাঁথি লোৱা আৰু সদায়ে মনত ৰাখা তেতিয়া তোমাৰ অৱস্থা এই মিচিৰিৰ দৰে মিঠা হৈ পৰিব। তোমাৰ সকলো ৱাসনা পূৰ্ণ হ'ব। তুমি সুখী হ'বা। হেমদপন্তে নতশিৰে বাবাক মিনতি জনালে— 'মোক এইধৰণৰ কৃপা কৰক, বাবা। মোক সদায়ে ৰক্ষা কৰি থাকিব; আশীৰ্বাদ কৰিব। বাবাই উত্তৰ দিলে— 'কাহিনীটো ভালদৰে অনুধাৱন কৰিবা, ইয়াৰ মূল বক্তব্যক হৃদয়ংগম কৰিবা; তেতিয়া দেখিবা তুমি সকলো সময়তে যদি ভগৱানক স্মৰণ কৰিছা, তেতিয়া ভগৱানে স্বয়ং তোমাক দেখা দিব।

প্ৰিয় পাঠকবৃন্দ। হেমদপন্তই তেতিয়া মিচিৰি প্ৰসাদ পাইছিল। আমি এতিয়া এই কথাৰ অমৃত প্ৰসাদ পাইছো। প্ৰাণভৰি এই অমৃত পান কৰি, পৰিপূৰ্ণভাৱে ইয়াক হৃদয়ংগম কৰি বাবাৰ আশীৰ্বাদ লওক আৰু সকলোৱেই শক্তিশালী আৰু সুখী হওক। ওঁ স্বস্তি।

উনৈছতম পৰিচ্ছেদৰ শেষৰ পিনে হেমদপন্তই অন্যান্য বহু বিষয়ৰ অৱতাৰণা কৰিলে। সেইখিনি তলত দিয়া হ'ল।

❑ আমাৰ আচৰণ সম্পৰ্কে বাবাৰ উপদেশ

তলৰ কথাবিলাক সাধাৰণভাৱে কোৱা বাবাৰ অমূল্য উপদেশ। এইখিনি মনত ৰাখিলে খুব উপকাৰ হ'ব। কোনো এটা সূত্ৰ বা সম্পৰ্ক নাথাকিলে কোনো ক'লৈকো নাযায়। যদি আপোনাৰ ওচৰলৈ কোনোবা মানুহ বা প্ৰাণী আহে, তেতিয়া অসৌজন্য প্ৰকাশ কৰি তেওঁক আঁতৰাই নিদিব, বৰং যথাযোগ্য সন্মান জনাই অভ্যৰ্থনা কৰিব। পিয়াহত আতুৰ হৈ থকাজনক পানী, ক্ষুধাৰ্তজনক আহাৰ, উলংগজনক কাপোৰ আৰু পথচাৰীৰ বিশ্ৰামৰ বাবে নিজৰ বাৰাণ্ডা দান কৰিলে শ্ৰীহৰি নিশ্চয় সন্তুষ্ট হ'ব। যদি তোমাক কোনোবাই অৰ্থ সাহায্য বিচাৰে তোমাৰ মন নাথাকিলে নিদিবা। কিন্তু তেওঁৰ প্ৰতি কৰ্কশ মাত নামাতিবা। তোমাৰ বিৰুদ্ধে যদি কোনোবাই নানাধৰণৰ কথা কয়, তিতা মাতেৰে প্ৰত্যুত্তৰ দি খং প্ৰকাশ

নকৰিবা। তুমি যদি সকলো সময়তে এই সকলোবোৰ সহ্য কৰিব পাৰা তেতিয়া নিশ্চিতভাৱে সুখী হ'বা। গোটেই পৃথিৱী ওটল-পালট হৈ গ'লেও তুমি নিজৰ ঠাইত ঠিকমতে থাকিবা। নিজৰ ঠাইত ৰৈ চকুৰ সন্মুখত ঘটি থকা ঘটনাৱলীৰ পিনে শান্তমতে চোৱাচোন। তোমাৰ আৰু মোৰ মাজত যি ব্যৱধানৰ প্ৰাচীৰ— তাক ভাঙি পেলোৱা। তেতিয়াহ'লে আমাৰ মিলনৰ পথ পৰিষ্কাৰ আৰু উন্মুক্ত হ'ব। 'তুমি' আৰু 'মই'— এই পাৰ্থক্যবোধেই শিষ্যক গুৰুৰ পৰা পৃথক কৰি ৰাখে। এই বাধা অপসাৰিত নোহোৱাপৰ্যন্ত শান্তি সম্ভৱ নহয়। 'আল্লাহ মালিক'— ভগৱানেই একমাত্ৰ ৰক্ষাকৰ্তা আৰু পালক, আন কোনো নহয়। তেওঁৰ কৰ্মপ্ৰণালী অসাধাৰণ, দুৰ্জ্ঞেয় আৰু অমূল্য। তেওঁৰ ইচ্ছাতেই জয়যুক্ত হ'ব। তেৱেঁ আমাক পথ দেখুৱাব আৰু আমাৰ মনোকামনা পূৰ্ণ কৰিব। পূৰ্বজন্মৰ সম্পৰ্কৰ বাবেই আমি ইয়াত একত্ৰিত হৈছো। সেইবাবে পৰস্পৰে পৰস্পৰক ভাল পাই ইজনে-সিজনৰ সেৱা কৰি আমি সুখী হ'ব লাগিব। জীৱনৰ এই চৰম লক্ষ্যত যিয়ে উপনীত হ'ব পাৰে সেইজনেই পৰম সুখী আৰু মৃত্যুঞ্জয়ী হয়। আনবোৰৰ ওচৰত এই জীৱনৰ কেৱল শেষ নিঃশ্বাস ত্যাগলৈকে অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ অন্তৰ্ভুক্ত।

❑ সৎচিন্তা আৰু তাৰ পৰা প্ৰসূত আনন্দ উপভোগক উৎসাহ দান

সাইবাবাই সৎচিন্তাক কিদৰে উৎসাহ দিছিল সেইটো লক্ষ্যণীয় কথা। প্ৰেম ভক্তি লৈয়ে তেওঁৰ ওচৰত সম্পূৰ্ণ আত্মোৎসৰ্গ কৰিলে দেখা যাব যে নানা ক্ষেত্ৰত তেওঁ প্ৰায়ে আমাক সহায় কৰে। কোনোবা এজন মহাপুৰুষে কৈছে যে পুৱা টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱাৰ পিছতেই যদি কোনো সৎচিন্তা মনলৈ আহে আৰু পিছত গোটেই দিনটোত সেই চিন্তাক ৰূপায়িত কৰা যায় তেতিয়া বুদ্ধিবৃত্তি প্ৰকাশিত হয়, চিত্তই প্ৰশান্তি লাভ কৰে। হেমদপন্তই এই কথাটোকেই পৰীক্ষা কৰিবলৈ সচেষ্ট হ'ল। কোনোবা এটা বুধবাৰে নিশা শোৱাৰ আগতে তেওঁৰ ভাব হ'ল— 'কাইলৈ বৃহস্পতিবাৰ— শুভদিন, শিৰডিও মহা তীৰ্থস্থান। তেতিয়াহ'লে কাইলৈ গোটেই দিনটো ৰাম-নাম জপ আৰু পূজা কৰা যাওক। এইবুলি ভাবি তেওঁ শুবলৈ গ'ল। পিছদিনা পুৱা টোপনিৰ পৰা উঠিয়েই অনায়াসে তেওঁৰ ৰাম-নাম মনলৈ আহিল আৰু অতি আনন্দিত হ'ল। প্ৰাতঃকৃত্য সম্পন্ন কৰি তেওঁ ফুল লৈ বাবাক দেখা কৰিবলৈ গ'ল। দীক্ষিত আৰু বুটিৰ ঘৰ পাৰ হওঁতেই তেওঁ মছজিদৰ পৰা ভাহি অহা সুমধুৰ সংগীত শুনিবলৈ পালে। বাবাৰ সন্মুখত বহি

শ্ৰীঔৰংগাবাদকৰে সুললিত কণ্ঠেৰে একনাথৰ ভজন গাইছিল— 'গুৰু কৃপাঞ্জন পায়ো মেৰে ভাই'। এই ভজনত একনাথে কৈছে— কাজলৰ নিচিনা গুৰুৰ কৃপা মই চকুত লগাইছো। তাতেই মোৰ দৃষ্টি মুকলি হৈছে— সেয়েহে মই শয়নে-সপোনে, জাগ্ৰত অৱস্থা, সকলোতে ৰামক দেখা পাওঁ। অনেক ভজন আছে— বাবাৰ পৰম ভক্ত ঔৰংগাবাদকৰে এই ভজনটোকেই বাছি ল'লে কিয়? গোটেই দিনটো ৰাম নাম লোৱাৰ সংকল্প হেমদপন্তই কৰিছিল, সেই ইচ্ছাপূৰ্ণ কৰি তোলাৰ বাবেই জানো বাবাৰ এই সৃষ্টি এটা অদ্ভুত যোগাযোগ নহয়নে? ভক্তৰ অভীষ্ট লাভৰ আৰু তেওঁলোকৰ আপদ-বিপদৰ পৰা সৰ্বদাই ৰক্ষাৰ উপায় হিচাপে ৰাম নাম বা ইষ্ট নাম জপৰ কাৰ্যকাৰিতা সকলো সাধু-সন্তই স্বীকাৰ কৰে আৰু ইয়াৰ ওপৰত বিশেষভাৱে জোৰ দিয়ে।

❑ উপদেশৰ বৈচিত্ৰ্য— নিন্দুকৰ প্ৰতি তিৰস্কাৰ

সাইবাবাৰ উপদেশ লোৱাৰ বাবে কোনো বিশেষ স্থান-কালৰ দৰকাৰ হোৱা নাছিল। যেতিয়াই দৰকাৰ হৈছিল তেওঁ বিনাদ্বিধাই নিৰ্দেশ দিছিল। এবাৰ এনেকুৱা হৈছিল— বাবাৰ এজন ভক্তই আন বহুলোকৰ সন্মুখত তেওঁৰ এজন অনুপস্থিত ভক্তৰ নিন্দা কৰিছিল। গুণৰ কথা বাদ দি তেওঁ আন গুৰু ভাইৰ দোষবিলাক ব্যংগাত্মকভাৱে এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছিল যে শ্ৰোতাসকলে বিৰক্তি পাইছিল। সাধাৰণতে দেখা যায় যে মানুহৰ অযথা পৰনিন্দা কৰাৰ প্ৰৱণতা থাকে আৰু ইয়াৰ পৰাই ঘৃণা আৰু বিদ্বেষৰ সৃষ্টি হয়। সাধুসকলে কুৎসাখিনিক অন্য দৃষ্টিৰে দেখা পায়। তেওঁলোকে কয়— 'ময়লা পৰিষ্কাৰ কৰাৰ নানা উপায় আছে, যেনেকৈ মাটি, পানী, চাবোন ইত্যাদি; কিন্তু নিন্দুকৰ ধাৰা একেবাৰে বেলেগ। তেওঁ তেওঁৰ জিভাৰে অন্যৰ (ময়লা) দোষ পৰিষ্কাৰ কৰে। সেইবাবে নিন্দা কৰি তেওঁ এইদৰে আন এজনক বাধিত কৰে। সেয়েহে নিন্দুকজন ধন্যবাদৰ পাত্ৰ। সংশোধন কৰাৰ বাবে সাইবাবাৰ নিজস্ব পদ্ধতি আছিল। তেওঁৰ দিব্যজ্ঞানৰ সহায়ত তেওঁ জানিছিল নিন্দুক ভক্তজনে কি কৰিছে। সেইবাবে দুপৰীয়া লেণ্ডীৰ ওচৰত যেতিয়া তেওঁৰ লগত ভক্তজনৰ দেখা হ'ল, বাবাই তেতিয়া বেৰাৰ কাষত আৱৰ্জনা খাই থকা এটা গাহৰিলৈ আঙুলিয়াই তেওঁক ক'লে— 'চোৱা, চোৱা কিদৰে তৃপ্তিৰে বিষ্ঠা খাব ধৰিছে। তোমাৰ চালচলনো ঠিক সেইধৰণৰেই। তুমিও প্ৰাণভৰি তোমাৰ ভাইসকলৰ কুৎসা ৰচনা কৰি ফুৰিছা। বহুত ভাল কাম কৰাৰ পিছত মানুহ হৈ জন্মিছা। এতিয়া

যদি এইভাৱে চলা, তেতিয়াহ'লৈ শিৰডি তোমাৰ কিবা কামত আহিবনে? কোৱা বাহুল্য, ভক্তজনে এই শিক্ষা হৃদয়ত গ্ৰহণ কৰি প্ৰস্থান কৰিছিল।

যেতিয়াই প্ৰয়োজন হৈছিল বাবাই এইভাবেই শিক্ষা দি গৈছিল। এই শিক্ষাবোৰ মনত ৰাখি যদি সেই অনুযায়ী কাম কৰি যোৱা হয় তেতিয়া আমাৰ আধ্যাত্মিক লক্ষ্য সুদূৰ পৰাহত নহয়। এটা প্ৰবাদ আছে— 'যদি হৰি থাকে, তেতিয়া বিছনাৰ ওপৰতেই খাবলৈ পোৱা যায়। এই কথা কেৱল অন্ন-বস্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰতেই সত্য। কিন্তু আধ্যাত্মিক কাৰ্যত এই কথাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি যদি কোনোবাই নিশ্চুপ হৈ বহি থাকে, তেতিয়া তাৰ পতন অনিবাৰ্য। আত্মোপলব্ধিৰ বাবে যথাশক্তি চেষ্টা তেওঁৰ থাকিব লাগিব। যিমানে কৰিব সিমানেই মংগল।

বাবাই কৈছিল যে তেওঁৰ অস্তিত্ব সৰ্বব্যাপক, স্থলে-জলে, অন্তৰীক্ষত, আকাশে-বতাহে বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডত তেওঁ অসীম। যিসকলে তেওঁক চাৰে তিনি হাত দেহাৰ ভিতৰতেই সীমায়িত কৰি চায় তেতিয়াই তেওঁলোকৰ ভুল ধাৰণা দূৰ কৰাৰ বাবেই তেওঁ অৱতাৰৰূপে অৱতীৰ্ণ হয়। পূৰ্ণ শৰণাগত হৈ যদি কোনোবাই তেওঁক দিনে-ৰাতিয়ে ধ্যান কৰে তেতিয়া তেওঁৰ লগত পূৰ্ণ মিলনৰ ভাব অৰ্থাৎ অভেদ সংযোগ অনুভৱ কৰিব পাৰে। যেনেকৈ সমুদ্ৰ আৰু তৰংগ, চেনি আৰু মিঠা, চকু আৰু তাৰ উজ্জ্বলতা। জন্ম-মৃত্যুৰ হাতৰ পৰা যিসকলে পৰিত্ৰাণ পাবলৈ বিচাৰে তেওঁবিলাকে শান্ত, সংযত মন লৈ ধৰ্মনিষ্ঠ জীৱন-যাপন কৰিব লাগে। আনৰ অন্তৰত আঘাত দি তীক্ষ্ণ কথা কোৱা উচিত নহয়। বাবাৰ ওপৰত সমৰ্পিত হৈ সদায় সৎকামত নিযুক্ত থকা আৰু কৰ্তব্য কৰা উচিত। তেতিয়াহ'লৈ ভয়ৰ একো কাৰণ নাথাকে। যিয়ে তেওঁক সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস কৰে, তেওঁৰ লীলাকাহিনী শ্ৰৱণ আৰু আলোচনাৰ বাহিৰে যিসকলৰ আন একো চিন্তা নাথাকে, তেওঁলোকৰ আত্মোপলব্ধি সুনিশ্চিত। বাবাই তেওঁৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি নাম স্মৰণ কৰিবলৈ বহুতকে কৈছিল, কিন্তু যিসকল 'জিজ্ঞাসু' (অনুসন্ধিৎসু) তেওঁলোকক 'শ্ৰৱণম' আৰু 'মননম' ধ্যান কৰিবলৈ আদেশ দিছিল। কাৰোবাক নামস্মৰণ, কাৰোবাক লীলা শ্ৰৱণ, কাৰোবাক তেওঁৰ চৰণ পূজা কৰিবলৈ কৈছিল। আকৌ কাৰোবাক হয়তো কৈছিল 'অধ্যাত্ম ৰামায়ণ', 'জ্ঞানেশ্বৰী' বা আন কোনো ধৰ্মগ্ৰন্থ পঢ়িবলৈ। নিজৰ চৰণৰ কাষতো কাৰোবাক বহিবলৈ কৈছিল। কাৰোবাক খান্দোবাৰ মন্দিৰলৈ পঠিয়াইছিল। কাৰোবাক 'বিষ্ণু সহস্ৰ নাম' জপ কৰিবলৈ উপদেশ দিছিল। আকৌ কাৰোবাক কৈছিল 'ছন্দোগ্য উপনিষদ' বা 'গীতা' পাঠ কৰিবলৈ। তেওঁৰ আদেশ-

নিৰ্দেশৰ কোনো ঠিকনা নাছিল। সোঁশৰীৰে উপস্থিত হৈও কাৰোবাক নিৰ্দেশ দিছিল,— কাৰোবাক সপোন দৰ্শনৰ মাজেৰে আদেশ, উপদেশ দিছিল। এজন মদাহীক সপোনত দেখা দি তেওঁ তাৰ বুকুৰ ওপৰত বহি, মদ নাখাবি— এই প্ৰতিশ্ৰুতি আদায় কৰি মদ সেৱনৰ পৰা মুক্ত কৰিছিল। সপোনেদি 'গুৰু ব্ৰহ্মা' ইত্যাদি মন্ত্ৰৰ ব্যাখ্যাও কৰিছিল। হঠযোগ অৰ্থাৎ প্ৰাণ আৰু অপান বায়ু নিয়ন্ত্ৰণ অভ্যাসকাৰী কোনো ভক্তক নিৰ্দেশ বাতৰি দিছিল যে সেইবোৰ এৰি শান্ত হৈ বহি থাকি ধৈৰ্য ধৰিব লাগিব। বাবাৰ সকলোধৰণৰ ৰীতি-নীতি বৰ্ণনা কৰা অসম্ভৱ। সাধাৰণ সাংসাৰিক বিষয়-আশয়ত তেওঁ তেওঁৰ কামৰ ভিতৰেদি উদাহৰণ দিছিল। তাৰেই এটি তলত দিয়া হ'ল।

❑ শ্ৰমৰ মৰ্যাদা

এদিন দুপৰীয়া ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ ঘৰৰ ওচৰলৈ আহি ক'লে— 'এডাল জখলা আনা'। বাবাৰ কথামতে কেইজনমান মানুহে দুপৰীয়া জখলাডাল আনি এটা ঘৰৰ দেৱালত লগাই দিলে। বাবাই জখলাৰে বামন গোদকৰৰ ঘৰৰ ছাঁদলৈ উঠিল, ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ ছাঁদ পাৰ হৈ আৰু এটা কোণেদি নামি আহিল। বাবাৰ কি উদ্দেশ্য আছিল কোনেও বুজি পোৱা নাছিল। ৰাধাকৃষ্ণমায়ে সেই সময়ত মেলেৰিয়াৰ কঁপনি জ্বৰত ভুগিছিল। এনেকুৱাও হ'ব পাৰে তেওঁৰ জ্বৰ এৰুৱাবৰ কাৰণেই তেওঁ তালৈ গৈছিল। তাৰ পিছত ছাঁদৰ পৰা নামি, যিসকলে জখলাডাল আনিছিল বাবাই তেওঁলোকক দুটা টকা দিলে। কোনোবা এজনে সাহ কৰি প্ৰশ্ন কৰিলে যে ইমান টকা বকচিচ বাবাই কিয় দিছে। তেওঁ উত্তৰ দিলে— কেৱল মাত্ৰ আনৰ পৰিশ্ৰমৰ ফল আনে লোৱাটো উচিত নহয়। শ্ৰমিকক তাৰ প্ৰাপ্য অৰ্থ অনতি পলমে মুক্তহস্তে দিব লাগে। বাবাৰ প্ৰদৰ্শিত এই নীতি যদি অনুসৰণ কৰা যায় অৰ্থাৎ যথোপযুক্ত আৰু সন্তোষজনক পাৰিশ্ৰমিক যদি দিয়া হয়, তেতিয়া শ্ৰমিকসকলেও আৰু ভাল কাম কৰি দিব আৰু শ্ৰমিক-মালিক উভয়েই লাভৱান হ'ব। ইয়াৰ ফলত ধৰ্মঘট আৰু প্ৰতিষ্ঠান বন্ধ কৰি দিয়াৰ কোনো আশংকা নাথাকে। মনোমালিন্যৰ সৃষ্টিও নহয়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২০

কাকাৰ পৰিচাৰিকা কৰ্তৃক দাশগণুৰ সমস্যা সমাধান

কাকাচাহেৰ দীক্ষিতৰ পৰিচাৰিকাই কিদৰে দাশগণুৰ সমস্যা সমাধান কৰিছিল হেমদপন্তই সেই বিষয়ে এই পৰিচ্ছেদত কৈছে।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

সাই (ভগৱান) মূলতঃ নিৰাকাৰ। ভক্তসকলৰ কল্যাণৰ অৰ্থে তেওঁ দেহ ধাৰণ কৰিছিল। বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডৰ বৃহৎ নাটকত নৰ্তকী মায়া অৰ্থাৎ ব্ৰহ্মাৰ অঘটন-ঘটন পটীয়সীৰ সহায়ত তেওঁ প্ৰধান ভূমিকাত অভিনয় কৰিছিল। শ্ৰীসাইনাথক মনৰ চকুৰে চাওক, তেওঁক স্মৰণ কৰক। আহক, শিৰডিলৈ গৈ দুপৰীয়াৰ আৰতিৰ পিছত কি কৰ্মসূচী আছিল তাক দৰ্শন কৰো। আৰতিৰ পিচতেই সাইবাবা মছজিদৰ পৰা ওলাই দেৱালৰ কাষত আহি ৰ'ল। প্ৰেম আৰু কৰুণাপূৰ্ণ দৃষ্টিৰে ভক্তসকলক 'উদি' বিতৰণ কৰিছিল। ভক্তসকলেও উৎসাহেৰে উঠি আহি তেওঁৰ চৰণ স্পৰ্শ কৰি উৎফুল্ল নয়নেৰে তেওঁৰ পিনে চাই সেই 'উদি' বিতৰণ উপভোগ কৰিছিল। ভক্তসকলৰ হাতত মুঠিয়ে মুঠিয়ে 'উদি' ঢালি দিছিল আৰু নিজৰ আঙুলিৰে তেওঁলোকৰ কপালত উদিৰ তিলক আঁকি দিছিল। ভক্তসকলৰ বাবে তেওঁৰ হৃদয়ত প্ৰেম আছিল অনন্ত। তাৰ পিছত তেওঁলোকক সম্বোধন কৰি কৈছিল— হে' ভাউ, খোৱা-বোৱা কৰাগৈ, ঐ যা আন্না ঘৰলৈ যা, ওৰে বাপু, প্ৰাণভৰি খাবলৈ যোৱা এতিয়া'। এইভাৱে প্ৰত্যেক ভক্তকেই মাতি মাতি ঘৰলৈ পঠিয়াইছিল। কল্পনাশক্তিক কামত লগাই আজিও আপোনালোকে এই দৃশ্য মুগ্ধ নয়নেৰে চাব পাৰে। তেওঁৰ পূৰ্ণ অৱয়ব ধ্যান কৰি, 'প্ৰেম আৰু শ্ৰদ্ধাৰে প্ৰণাম জনাই আমি এই পৰিচ্ছেদৰ কাহিনীলৈ উভটি আহো।

❑ ঈশোপনিষদ

দাশগণুৱে এবাৰ ঈশোপনিষদৰ এটি মাৰাঠী ভাষ্য লিখাৰ কামত ব্ৰতী হৈছিল। এই উপনিষদ সম্বন্ধে সংক্ষেপতে কিছু ভূমিকা আগতেই কৰি লোৱা যাওক। ই 'মন্ত্ৰোপনিষদ' নামেৰে কথিত আছিল; কাৰণ, বেদ-সংহিতাৰ মন্ত্ৰৰ ভিতৰত ইয়াক সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। যজুৰ্বেদ বা বীজসনেয়ী সংহিতাৰ এইটো শেষ বা ৪০তম অধ্যায়। এইবাবে ইয়াক 'বীজসনেয়ী সংহিতোপনিষদ' বুলি কোৱা হয়। বেদ সংহতিতাত সন্নিৱিষ্ট থকাৰ বাবে অন্যান্য সকলো উপনিষদতকৈও (যিবোৰ ব্ৰাহ্মণ আৰু আৰণ্যক খণ্ডত মন্ত্ৰ আৰু ক্ৰিয়াকাণ্ডৰ ব্যাখ্যাস্বৰূপ) ইয়াক উচ্চতৰ বুলি ভবা হয়। কেৱল সেয়াই নহয় উপনিষদত সংক্ষেপতে বৰ্ণিত সত্য তত্ত্ববিলাকেই অন্যান্য উপনিষদত বিস্তাৰিত টোকাসহ আলোচিত হৈছে বুলিয়েই বিবেচিত হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, উপনিষদৰ ভিতৰত যিটো সৰ্ববৃহৎ 'বৃহদাৰণ্যক-উপনিষদ' পণ্ডিত সাৎওৱালেকৰৰ অভিমত অনুযায়ী ঈশোপনিষদৰ গোটেইখিনি সম্পূৰ্ণ ভাষ্য।

অধ্যাপক আৰ. ডি. ৰাণাডে কৈছে— 'ঈশোপনিষদ আয়তনত খুবেই সৰু কিন্তু ইয়াৰ ভিতৰত বহুত গূঢ় তত্ত্ব নিহিত হৈ আছে, যি গভীৰ অন্তৰ্দৃষ্টিৰ পৰিচায়ক। অষ্টাদশ শ্লোকৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিধিৰ ভিতৰত এই উপনিষদত 'আত্মা'ৰ এক অতি মূল্যৱান সূক্ষ্ম বিশ্লেষণ কৰা হৈছে; লোভ আৰু দুঃখত অবিচলিত প্ৰকৃত ঋষিৰ সংজ্ঞা বৰ্ণনা কৰা হৈছে, কৰ্মযোগৰ সংক্ষিপ্ত পৰিচয় দিয়া হৈছে আৰু জ্ঞান আৰু কৰ্মৰ সামঞ্জস্য বিধান কৰা হৈছে। সৰ্বাপেক্ষা মূল্যৱান যি ভাবধাৰা ইয়াৰ মূলতে আছে সেয়া হৈছে জ্ঞান আৰু কৰ্মৰ দৰে দুটা বিপৰীতধৰ্মী প্ৰক্ৰিয়াৰ এটি যুক্তিপূৰ্ণ সংমিশ্ৰণৰ। এই উপনিষদৰ মতে দুয়োটাই শেষপৰ্যন্ত উচ্চতৰ সত্তাত লীন হয়— (*Page 24 of the Constructive Survey of the Upanishadic philosophy*)। একেখন কিতাপৰ আন এঠাইত তেওঁ কৈছে— ঈশোপনিষদ হৈছে দুৰ্জ্ঞেয় আধ্যাত্মবাদ, নীতি শিক্ষা আৰু দৰ্শনৰ একত্ৰ সমাহাৰময় কাব্য'।

এই উপনিষদ সম্বন্ধে ওপৰৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনাৰ পৰা বুজিব পাৰি যে দেশীয় ভাষাত ইয়াৰ সঠিক অৰ্থ প্ৰকাশ কৰি অনুবাদ কৰাটো অতি টান কাম। দাশগণুৱে প্ৰতিটো শ্লোক মাৰাঠী ছন্দত অনুবাদ কৰিছিল। কিন্তু এই উপনিষদৰ মূলতে যে প্ৰকৃত সাৰতত্ত্ব আছে সেইটো অনুধাৱন কৰিব নোৱাৰি তেওঁ তাৰ কামত সন্তুষ্ট হ'ব নোৱাৰিলে। কেইজনমান পণ্ডিতৰ সৈতে তেওঁৰ মনত থকা সংশয় আৰু

অসুবিধা সকলো বিশদভাৱে আলোচনা কৰিলে। তথাপিও সমাধান নহ'ল বা তেওঁলোকৰ ওচৰত কোনো যুক্তিপূৰ্ণ আৰু সন্তোষজনক উত্তৰ পোৱা নগ'ল। সেইবাবে দাশগণুৰ মন এই বিষয়ত অলপ অস্থিৰতাৰ ভিতৰত আছিল।

❑ সদগুৰুৱে ব্যাখ্যা কৰা একমাত্ৰ যোগ্য ব্যক্তি

আমি জানো উপনিষদ বেদৰ সাৰাংশ— আত্মজ্ঞান লাভৰ শাস্ত্ৰ। জীৱন-মৃত্যুৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্তি পোৱাৰ অস্ত্ৰ। সেইবাবে তেওঁ ভাবিলে যে যিসকলে নিজে ব্ৰহ্মজ্ঞান অৰ্জন কৰিছে একমাত্ৰ তেৱেঁই উপনিষদৰ সঠিক ব্যাখ্যা দিব পাৰিব। যেতিয়া সকলোৱেই অপাৰগ হ'ল তেতিয়া সাইবাবাৰ লগত আলোচনা কৰাৰ মনস্থ কৰিলে। সুযোগমতে শিৰডিলৈ গৈ তেওঁক দেখা কৰিছিল। প্ৰণাম কৰি অসুবিধাৰ কথা সকলো জনাই সমাধান বিচাৰিছিল। সাইবাবাই আশীৰ্বাদ দি ক'লে— 'চিন্তা নকৰিবা'— এই বিষয়ত কোনো অসুবিধা নাই। তুমি ঘৰলৈ যোৱাৰ পথত **Vile-Parle**-ত কাকাচাহেবৰ দাসীয়ে তোমাৰ সকলো সন্দেহ দূৰ কৰিব। যিসকল তাত উপস্থিত আছিল তেওঁলোকে বাবাৰ কথা শুনি ভাবিলে বাবাই ঠাট্টা কৰিছে। সেয়েহে মন্তব্য কৰিলে— 'এগৰাকী অশিক্ষিত দাসীয়ে এইধৰণৰ প্ৰশ্নৰ কি মীমাংসা দিব? দাশগণুৰ মনত কিন্তু বিপৰীত ধাৰণাই হ'ল। তেওঁ নিশ্চিত হ'ল যে বাবাৰ কথা সত্য হ'বই; কাৰণ, তেওঁৰ কথা ব্ৰহ্মাৰ (বিধাতাৰ) আমোঘ আদেশ।

❑ কাকাৰ পৰিচাৰিকা

বাবাৰ কথাত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখি তেওঁ **Ville Parle**লৈ (বোম্বেৰ উপকণ্ঠ) আহিল আৰু কাকাচাহেবৰ ঘৰ পালেগৈ। পিচদিনা ৰাতিপুৱা দাশগণুৱে শুই থকা অৱস্থাত (কোনো কোনোৱে কয় তেওঁ পূজা কৰোতে) শুনিবলৈ পাইছিল সুললিত কণ্ঠেৰে এজনী দুখীয়া ছোৱালীয়ে সুন্দৰ গীত এটি গাইছে। গীতৰ বিষয়বস্তু হৈছে এখন গাঢ় ৰঙা ৰঙৰ শাৰী, খুব ধুনীয়া ছবি থকা, —আঁচল আৰু পাৰীটোৰ সৌন্দৰ্য ইত্যাদি। তেওঁৰ গীতটো ইমান ভাল লাগিল যে ওলাই আহি দেখিলে কাকাৰ ভৃত্য নামাইয়াৰ সৰু ভনীয়েকে গাইছে। ছোৱালীজনীয়ে এখন ফটা কাপোৰ পিন্ধি বাচন ধুই আছে। ছোৱালীজনীৰ এই আনন্দ মেজাজ আৰু দাৰিদ্ৰ্যৰ কথা ভাবি তেওঁৰ বৰ কৰুণা উপজিল। পিচদিনা যেতিয়া ৰায়বাহাদুৰ এম, ভি, প্ৰধানে তেওঁক এযোৰা ধুতী উপহাৰ দিলে তেতিয়া দাশগণুৱে এই গৰীব ছোৱালীজনীক

এখন শাৰী কিনি উপহাৰ দিবলৈ তেওঁক অনুৰোধ কৰিলে। ৰায়বাহাদুৰে সুন্দৰ এখন শাৰী কিনি দিলে। অনাহাৰক্লিষ্ট মানুহবোৰে ভাগ্যক্ৰমে উপাদেয় খাদ্য পালে যেনেকুৱা হয় তেনেকুৱাকৈয়ে ছোৱালীজনী আনন্দত উৎফুল্ল হৈ পৰিল। পিচদিনা নতুন শাৰীখন পিন্ধি আনন্দত ডগমগ হৈ ছোৱালীজনীয়ে নাচি-বাগি ফুৰিবলৈ ধৰিলে। আন আন ছোৱালীবোৰৰ লগত 'ফুগাড়ী' খেলিলে— সকলোতকৈ ভাল খেলিলে। তাৰ পিচৰ দিনা নতুন শাৰীখন বাকচত থৈ পুৰণা ফটা কাপোৰকেই পিন্ধি আহিল। কিন্তু তাইক দেখি আগৰদিনাৰ নিচিনাকৈয়ে হাস্য উজ্জ্বল যেন ভাব হ'ল। তাকে দেখি দাশগণুৰ আগৰ কৰুণাৰ ভাব সশ্ৰদ্ধ প্ৰশংসাত পৰিণত হ'ল। তেওঁ ভাবিলে দুখীয়া বুলি ছোৱালীজনীয়ে ফটা কাপোৰ পিন্ধিবলগা হৈছিল, কিন্তু বৰ্তমান তাইৰ নতুন ভাল কাপোৰ আছে— সেয়ে সেইখিনি ভৱিষ্যতৰ বাবে সযত্নে থৈ দি পুৰণা কাপোৰ পিন্ধিছে। এই বিষয়ক লৈ তাইৰ কোনো দুখ বা মনোকষ্ট নাই, ধুনীয়াকৈ ঘূৰি ফুৰিছে। দাশগণুৱে বুজিব পাৰিলে যে সুখ-দুখ বোধ সকলো আমাৰ মনৰ অৱস্থাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। গভীৰভাৱে ঘটনাটো চিন্তা কৰি তেওঁ উপলব্ধি কৰিলে যে ভগৱানে যি দিয়ে তাকেই মানুহে সহজভাৱে ভোগ কৰা উচিত। এই বিশ্বাস থকা উচিত যে ভগৱানে আমাক চাৰিওফালে আবৰি আছে আৰু যি যি তেওঁ দিয়ে, অৱশ্যেই সেইখিনি আমাৰ মংগলৰ বাবেহে। ছোৱালীজনীৰ এই বিশেষ ক্ষেত্ৰত তাইৰ দাৰিদ্ৰ্য, তাইৰ ফটা কাপোৰ, নতুন শাৰী, দাতা, গ্ৰহীতা আৰু দান গ্ৰহণ সকলোবোৰৰ মাজতে ভগৱান ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত। এই সকলোবোৰ তেওঁৰেই লীলাৰ বিভিন্ন অংগ। দাশগণুই উপনিষদৰ শিক্ষাৰ এটি বাস্তৱ দৃষ্টান্ত এই ঘটনাত দেখিবলৈ পালে। সেই শিক্ষা 'সন্তোষ'ৰ— সেই শিক্ষা নিজৰ ভাগ্য লৈ সন্তুষ্ট থকাৰ। ভগৱানৰ বিধানত যিয়েই নঘটক সেয়া সকলোবোৰেই মংগলময়— এই দৃঢ় বিশ্বাসত অবিচল থাকি সুখী হোৱাৰ শিক্ষা।

ওপৰৰ ঘটনাৰ পৰা পাঠকসকলে বুজিব পাৰিছে যে বাবাৰ পদ্ধতি আছিল অপূৰ্ব আৰু বৈচিত্ৰ্যময়। বাবাই নিজে কেতিয়াও শিৰডি এৰি যোৱা নাই কিন্তু অইনক নানা ঠাইলৈ সাধনা অভ্যাসৰ বাবে পঠিয়াইছে। যেনেকৈ মচ্ছিন্দপুৰ, শোলাপুৰ, কোলাপুৰ ইত্যাদি। স্থূল দেহেৰেও কাৰোবাক দৰ্শন দিছে অথবা কাৰোবাৰ জাগ্ৰত বা নিদ্ৰিত অৱস্থাতো আৱিৰ্ভূত হৈছে। ভক্তসকলৰ নিৰ্দেশমৰ্মে বাবাৰ সকলো পদ্ধতি বৰ্ণনা কৰাটো অসম্ভৱ। এইক্ষেত্ৰত তেওঁ দাশগণুক **Vile Parles**লৈ পঠিয়ালে। তাত দাসীজনীৰ দ্বাৰা তেওঁৰ সমস্যাৰ সমাধান হ'ল। যিসকলে ক'লৈ

যে দাশগণুক পঠোৱাৰ দৰকাৰ নাছিল, বাবাই নিজেই তেওঁক শিক্ষা দিব পাৰিলেহেঁতেন— তেওঁলোকক আমি কৈছো যে বাবাই নিৰ্ভুল আৰু সঠিক বাটেৰেই নিছিল। কাৰণ, সেয়া নহ'লে দুখীয়া ছোৱালীজনী আৰু শাৰীখন যে ভগৱানৰ সৰ্বব্যাপী কৃপাদৃষ্টিৰ অন্তৰ্ভুক্ত— এই মূল্যৱান শিক্ষা দাশগণুৱে কেনেকৈ পালেহেঁতেন? এই উপনিষদ সম্বন্ধে খুব সুন্দৰ এটা বক্তব্য উদ্ধৃত কৰি আমি এই অধ্যায় শেষ কৰিম।

❑ ঈশোপনিষদৰ নীতি

ঈশোপনিষদৰ অন্যতম বৈশিষ্ট্য হৈছে নৈতিক শিক্ষা আৰু লক্ষ্য কৰা যায় যে ইয়াৰ নীতিসমূহ দাৰ্শনিক তত্ত্বৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। এই উপনিষদৰ আৰম্ভণিতেই কোৱা হৈছে— 'ভগৱান সৰ্বব্যাপ্ত।' এই তত্ত্বৰ সূত্ৰ ধৰি নৈতিক উপদেশ দিয়া হৈছে যে মানুহে ভগৱানে দিয়া সকলোবোৰকেই কল্যাণকৰ বুলি গ্ৰহণ কৰিব; কাৰণ, সকলোবোৰেই তেওঁৰ দ্বাৰা বিধৃত। উপনিষদে স্বাভাৱিকভাৱেই আমাক আনৰ সম্পত্তিৰ ওপৰত লোভ কৰিবলৈ বাধা দিয়ে। নিজৰ ভাগ্যত সন্তুষ্ট থকাৰ সুন্দৰ শিক্ষা দিয়ে। এই বিশ্বাস দৃঢ় কৰে যে ভগৱানৰ বিধান অনুযায়ীয়ে যিবোৰ আমাৰ ভাগ্যত ঘটিছে; মংগলময় হ'বলৈ বাধ্য। আৰু এটা উপদেশ দিয়ে যে মানুহে পৰমেশ্বৰৰ ইচ্ছাৰ ওপৰত ভাৰসা আৰু আত্মনিবেদনৰ মনোভাব লৈ গোটেই জীৱন শাস্ত্ৰানুমোদিত নিৰ্দিষ্ট কাম সদায় কৰি যাব। ঈশোপনিষদৰ মতে নিষ্কৰ্মই আত্মাক কলুষিত কৰে। মানুহে সেই ভাবেৰে কৰ্মানুষ্ঠান কৰি জীৱন কটালেহে নিষ্কৰ্মৰ স্তৰত উপনীত হোৱাৰ আশা কৰিব পাৰে। শেষত উপনিষদে কৈছে যে যি মানুহে সৰ্বজীৱৰ ভিতৰত নিজক দেখে আৰু নিজৰ মাজতেই সৰ্বজীৱৰ অস্তিত্ব অনুভৱ কৰে অৰ্থাৎ সমগ্ৰ সৃষ্টিয়েই যাৰ ওচৰত পৰমাত্মাৰূপ প্ৰকাশিত, তেওঁৰ অজ্ঞতা থাকিব কেনেকৈ? তেওঁৰ শোকৰ কি কাৰণ থাকিব পাৰে? সৰ্বভূতত আত্মাক দৰ্শন কৰিব নোৱাৰাৰ ফলতেই ঘৃণা, অজ্ঞতা আৰু শোকে আহি আমাৰ মাজত দেখা দিয়ে। কিন্তু যি মানুহৰ সমদৃষ্টি আহিছে, সৰ্বত্ৰ যিসকলৰ 'অদ্বৈত' দৃষ্টি মুক্ত হৈছে; সাধাৰণ মানৱীয় দুৰ্বলতাৰ পৰা তেওঁ লগে লগেই মুক্ত হৈ গৈছে।' *(Page 169-170 of the Creative Period by messrs. Belvalkar and Ranade-ৰ পৰা অনুদিত)*

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২১

বি. এইচ. ঠাকুৰ, অনন্তৰাও পতংকৰ আৰু পান্ধাৰপুৰ উকীলৰ কাহিনী

এই পৰিচ্ছেদত বিনায়ক হৰিশ্চন্দ্ৰ ঠাকুৰ, বি. এ. পুনাৰ অনন্তৰাও পতংকৰ আৰু পান্ধাৰপুৰৰ এজন উকীলৰ কাহিনী শ্ৰীহেমদপন্তই বৰ্ণনা কৰিলে। গোটেইকেইটা কাহিনী যদি ভালদৰে অনুধাৱন কৰা যায় তেনেহ'লে পাঠকৰ আধ্যাত্মিক অগ্ৰগতি হ'ব।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

পূৰ্বজন্মৰ সঞ্চিত পুণ্যফলতেই যে আমি সাধুসংগ বিচাৰো আৰু লাভৱান হ'বলৈ চেষ্টা কৰো— এইটোৱেই সাধাৰণ নিয়ম। নিদৰ্শন হিচাপে হেমদপন্তই তেওঁক নিজৰ কথাই উল্লেখ কৰে। বহু বছৰৰ আগতে তেওঁ বোম্বেৰ উপকণ্ঠ বান্দ্ৰাৰ স্থায়ী মেজিষ্ট্ৰেট আছিল। তাত পীৰ মৌলানা নামেৰে এজন খ্যাতিমান মুছলমান সাধু আছিল আৰু বহুত হিন্দু, পাৰ্চী আৰু অন্যান্য ধৰ্ম-সম্প্ৰদায়ৰ মানুহ তেওঁৰ দৰ্শন পাবলৈ গৈছিল। তেওঁৰ 'মুজাভৰ' বা পুৰোহিতে বহুবাৰ হেমদপন্তক দৰ্শন ল'বৰ বাবে অনুৰোধ কৰিছিল কিন্তু যি কাৰণতেই নহওক তেওঁৰ সেই সুযোগ হোৱা নাই। বহুদিনৰ পিছত তেওঁৰ ভাগ্য অনুকূল হৈছিল আৰু শিৰডিৰ আহ্বানত সাইবাবাৰ দৰবাৰত তেওঁ স্থায়ীভাৱে তালিকাভুক্ত হৈছিল। যিসকলৰ দুৰ্ভাগ্য তেওঁলোকে এই সাধু-সংস্পৰ্শ নাপায়, সৌভাগ্যৱানসকলেই কেৱল পায়।

অবিস্মৰণীয় কালৰ পৰা পৃথিৱীত সাধু-সংঘ চলি আহিছে নিজৰ কৰ্মোদ্দেশ্য চৰিতাৰ্থ কৰাৰ বাবে বিভিন্ন ঠাইত বহু সাধু-সন্ত আবিৰ্ভূত হৈছে কিন্তু নানা ঠাইত তেওঁলোকে কাম কৰিলেও মূলতঃ তেওঁলোক এজনেই। একেজন পৰমেশ্বৰৰ

অধীনত তেওঁলোকে সম্পূৰ্ণ মিলিতভাৱেই কাম কৰে আৰু ইজনে আনজনৰ কাম-কাজ সম্পৰ্কে সম্পূৰ্ণ নিবিষ্ট থাকে। প্ৰয়োজনমতে পৰস্পৰে পৰস্পৰক সাহায্য কৰে। এটা উদাহৰণ তলত দিয়া হ'ল—

❑ শ্ৰীঠাকুৰ

শ্ৰী বি, এইচ, ঠাকুৰ ৰেভিনিউ বিভাগত কেৰাণী আছিল। এবাৰ জৰীপ বিভাগৰ এদল লোকৰ লগত তেওঁ বেলগাঁৱৰ ওচৰৰ বড়গাঁও নামেৰে এখন চহৰলৈ আহিছিল। তাত 'আপ্পা' নামধাৰী এজন কানাড়ী সাধুৰ দৰ্শন পাই তেওঁ তেওঁক প্ৰণাম কৰে। সাধুজনে এদল শ্ৰোতাৰ সন্মুখত নিচলদাসে লিখা 'বিচাৰ-সাগৰ' (বেদান্তৰ এখন প্ৰামাণ্য গ্ৰন্থ)ৰ পৰা ব্যাখ্যা কৰি আছিল। যেতিয়া শ্ৰীঠাকুৰ বিদায় ল'বলৈ উঠিল তেতিয়া সাধুজনে তেওঁক ক'লে— 'এই গ্ৰন্থখন তুমি পঢ়া উচিত। যদি পঢ়া তেতিয়া তোমাৰ বাসনা পূৰ্ণ হ'ব। ভৱিষ্যতে কৰ্ম উপলক্ষে যেতিয়া উত্তৰ পিনলৈ যাবা, তেতিয়া তোমাৰ নিজৰ সৌভাগ্যৰ বলত এজন মহান সাধুৰ সাক্ষাৎ পাবা। তেৱেঁ তোমাৰ ভৱিষ্যতৰ পথ দেখুৱাই দিব আৰু তোমাৰ মনলৈ সুখ-শান্তি আনি দিব।'

তাৰ পিছত শ্ৰীঠাকুৰ 'জুনাড়েলৈ' বদলি হ'ল। তালৈ যাবলৈ হ'লে নান্‌হে ঘাট পৰ্বতমালা পাৰ হ'ব লাগে। এই অতি ওখ পৰ্বতমালা পাৰ হ'বলৈ হ'লে একমাত্ৰ ম'হৰ পিঠিত উঠাৰ বাহিৰে উপায় নাই। শ্ৰীঠাকুৰৰ দৈহিক দুৰ্ভোগৰ অন্ত নাই। তাৰ পৰা তেওঁ উচ্চপদত অধিষ্ঠিত হৈ কল্যাণলৈ বদলি হ'ল। ইয়াত শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ লগত পৰিচিত হৈ তেওঁ সাইবাবাৰ সম্বন্ধে বহু কিবাকিবি জানিব পাৰি সাক্ষাৎ কৰাৰ ইচ্ছা হ'ল। পিচদিনা নানাচাহেবৰ শিৰডিলৈ যোৱাৰ কথা। তেওঁ শ্ৰীঠাকুৰকো তেওঁৰ লগত যাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। কিন্তু 'থানাৰ', দেৱানী আদালতত এটা মামলা থকাৰ বাবে তেওঁ যাব নোৱাৰিলে, সেইবাবে নানাচাহেব অকলেই ৰাওনা হ'বলগীয়া হ'ল। শ্ৰীঠাকুৰে থানালৈ গৈ দেখিলে মামলা স্থগিত হৈছে। নানাচাহেবৰ লগত যাব নোৱাৰাৰ বাবে তেতিয়া তেওঁৰ মনত বৰ অনুতাপ হ'ল। তথাপি শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল আৰু তাত গৈ গম পালে যে নানাচাহেব আগদিনাখনেই শিৰডিলৈ গুচি গৈছে। অৱশ্যে তেওঁৰ কেইজনমান বন্ধুৱে বাবাৰ

ওচৰলৈ তেওঁক লৈ গ'ল। বাবাৰ দৰ্শন পাই তেওঁৰ চৰণত প্ৰণিপাত কৰি মহা আনন্দিত হ'ল। দুচকু অশ্ৰুৰে ভৰি পৰিল। গোটেই দেহাটো ৰোমাঞ্চিত হৈ উঠিল। কিছু সময়ৰ পিছত অন্তৰ্যামী বাবাই ক'লে— 'কানাৰী সাধু আপ্পাৰ উপদেশ লোৱা, আনকি নানহে ঘাট ম'হৰ পিঠিত উঠি পাৰ হোৱাৰ নিচিনা ইমান সহজ এই পথ নহয়। তোমাৰ সম্পূৰ্ণ শক্তিখিনি এই আধ্যাত্মিক পথত প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব। কাৰণ, এই পথ বৰ কঠিন। বাবাৰ এই গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা আৰু ইংগিত অইনে নুবুজিলেও শ্ৰীঠাকুৰে শুনিয়ে আনন্দত উৎফুল্লিত হ'ল। তেওঁ বুজি পালে কানাড়ী সাধুজনৰ কথা ফলৱতী হৈছে। হাতযোৰ কৰি বাবাৰ চৰণত মূৰটো থৈ তেওঁ আশীৰ্বাদ প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। বাবাই ক'লে— 'আপ্পা যোৱা' তোমাক যি কৈছে সকলো সঁচা কিন্তু এই সমস্তই অভ্যাস কৰিব লাগিব, সেইধৰণেই জীৱন চলাব লাগিব— কেৱল পঢ়িলেইতো নহ'ব। চিন্তা কৰিব লাগিব, যি পঢ়িছা তাক প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব, নহ'লে ইয়াৰ একো কামেই নহ'ব। গুৰুৰ কৃপা আৰু আত্মজ্ঞানৰ অবিহনে কেৱল শাস্ত্ৰপাঠতেই সকলো নহয়। 'বিচাৰ সাগৰ' পাঠ কৰি শ্ৰীঠাকুৰৰ শাস্ত্ৰীয় বিদ্যা হৈছিল। এবাৰ শিৰডিলৈ আহি জীৱনত তেওঁৰ বাস্তৱ প্ৰয়োগৰ পথ দেখিবলৈ পালে। অন্য এটা কাহিনীত এই সত্যখিনিয়েই আৰু পৰিস্ফুট হ'ব।

❑ অনন্তৰাও পতংকৰ

অনন্তৰাও পতংকৰ নামেৰে পুনাৰ এজন ব্যক্তিৰ বাবাৰ দৰ্শন লাভৰ ইচ্ছা হ'ল। তেওঁ শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ দৰ্শন পাই সাৰ্থক হ'ল— খুব আনন্দিত হ'ল। বাবাক প্ৰণাম কৰি আৰু যথোচিত অৰ্চনা কৰি ক'লে— 'মই বহুত শাস্ত্ৰ পাঠ কৰিছো। বেদ, বেদান্ত, উপনিষদ অধ্যয়ন কৰিছো, সমগ্ৰ পুৰাণ পাঠ শুনিছো কিন্তু মনৰ শান্তি পোৱা নাই। সেইবাবে ভাব হয় মোৰ অধ্যয়ন সকলো বৃথা হৈছে। সৰলচিত্ত ভক্তিমান নিৰক্ষৰ মানুহ মোতকৈ অনেক ভাগ্যৱান। মনত যদি শান্তি নাথাকে তেতিয়া কিতাপ পঢ়া বিদ্যাত একো লাভ নাই। নানা লোকৰ মুখত শুনিছো যে আপোনাৰ বাক চাতুৰ্য আৰু কৰুণা দৃষ্টিতেই বহুতে শান্তি পাইছে। সেয়েহে আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছো— মোক কৃপা কৰক, আশীৰ্বাদ কৰক।' তেতিয়া বাবাই তেওঁক নিম্নলিখিত কাহিনীৰ যোগেদি উপদেশ দিয়ে।

❑ ৯ খণ্ড বিষ্ঠাৰ কাহিনী (নৱ-বিধা ভক্তি)

এবাৰ এজন সদাগৰ ইয়ালৈ আহিছিল। তেওঁৰ সন্মুখত এজনী মাইকী ঘোঁৰাই ৯লদা বিষ্ঠা ত্যাগ কৰিলে, আৰু ব্যগ্ৰ সদাগৰে ধুতীৰ আগটো মেলি গোটেই লদাকেইটা গোটাই ল'লে। ইয়াতেই তেওঁ মনৰ শান্তি আৰু একাগ্ৰতা পাইছিল। শ্ৰীপতংকৰে এই কাহিনীৰ কোনো অৰ্থই বুজি নাপালে। গণেশ দামোদৰ ওৰফে দাদা কেলকৰক সুধিলে— 'বাবাই কি বুজাব বিচাৰিছে?' তেওঁ উত্তৰ দিলে 'বাবাই যি কয় বা বুজাব খোজে ময়ো সকলোবোৰ বুজি নাপাওঁ। তথাপি তেওঁৰ অনুগ্ৰহত যিখিনি বুজি পাওঁ সেইখিনিহে ক'ব পাৰো। 'মাইকী ঘোঁৰাজনী' হৈছে ভগৱানৰ কৃপা আৰু ৯ লদা বিষ্ঠা হৈছে ৯ বিধ ভক্তি, যেনে ১। শ্ৰৱণ, ২। কীৰ্তন (প্ৰাৰ্থনা), ৩। স্মৰণ, ৪। পদসেৱন, ৫। অৰ্চন, ৬। নমস্কৰণ, ৭। দাস্য, ৮। সখ্যত্ব আৰু ৯। আত্মনিবেদন— এয়াই হৈছে নবিধ ভক্তি। নিষ্ঠাসহকাৰে অনুসৰণ কৰিলে শ্ৰীহৰিয়ে প্ৰসন্ন হৈ ভক্তৰ ঘৰত আহি দেখা দিয়ে। জপ, তপ, যোগাভ্যাস, শাস্ত্ৰ পাঠ আৰু ব্যাখ্যা— এই সকলো সাধনা-নিৰৰ্থক হৈ যায় যদিহে ভক্তি নাথাকে। বেদজ্ঞান বা মহাজ্ঞানীৰ খ্যাতি বা কেৱল আনুষ্ঠানিক ভজন-পূজন একো কামতেই নাহে। যিটো সবাতোকৈ দৰকাৰী সেইটো হৈছে প্ৰেমপূৰ্ণ ভক্তি। নিজকে যদি সেই সদাগৰ বা ব্যৱসায়ীৰ নিচিনা অৰ্থাৎ সত্যান্বেষী হয় আৰু তেওঁৰ নিচিনাকৈ ব্যগ্ৰ আৰু উৎসুক হৈ নৱবিধা ভক্তি সংগ্ৰহত মগ্ন হয় তেনেহ'লে আপোনা-আপুনি স্থিৰতা আহিব আৰু শান্তি পাব।

পিচৰ দিনা বাবাক নমস্কাৰ জনাই শ্ৰীপতংকৰ যোৱাৰ পিছত তেওঁক সুধিলে ৯ লদা বিষ্ঠা যোগাৰ হৈছে নে নাই। তেতিয়া তেওঁ ক'লে যে তেওঁ অতি দুখীয়া, বাবাৰ কৃপা যদি হয় তেতিয়া অতি সহজেই সেইখিনি যোগাৰ হ'ব। বাবাই তেতিয়া তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰি আশ্বস্ত কৰিলে যে শান্তি আৰু কল্যাণ তেওঁৰ হ'ব। এই কথা শুনি শ্ৰীপতংকৰ আনন্দাভিভূত হ'ল।

❑ পান্ধাৰপুৰৰ উকীল

বাবাৰ সৰ্বজ্ঞতা আৰু জনসাধাৰণক সঠিক পথত সংশোধনত তেওঁৰ প্ৰয়োগৰ এটা সৰু কাহিনী কৈ আমি এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিম। এবাৰ পান্ধাৰপুৰৰ পৰা

এজন উকীল শিৰডিলৈ আহিল। বাবাক প্ৰণাম কৰি অযাচিতভাৱে কিছু দক্ষিণা দিলে, তাৰ পিছত কথা-বাৰ্তা শুনাৰ আগ্ৰহ লৈ কোঠাৰ এটা কোণত গৈ বহিল। বাবাই তেতিয়া তেওঁৰ মুখৰ পিনে চাই ক'লে— 'মানুহ ইমান ধূৰ্ত'। তেওঁলোকে ভৰিৰে বাট বুলি আহে, দক্ষিণাও দিয়ে কিন্তু আঁৰত গালি-শপনি দিয়ে। কিমান আচৰিত নহয়নে? মন্তব্যটো উকীলজনৰ পক্ষে উপযুক্ত হৈছিল আৰু তেওঁ সেইটো হজমো কৰিলে। আন কোনেও বুজি নাপালে। নিজৰ কেম্পলৈ গৈ উকীলজনে কাকাচাহেব দীক্ষিতক ক'লে— 'বাবাই যি ক'লে সেইটো খাঁটি সত্য। মোক উদ্দেশ্য কৰিয়ে তেওঁৰ সেই মন্তব্য। মোক ইংগিতেৰে জনালে যে পৰনিন্দা কৰা উচিত নহয়। যেতিয়া পান্ধাৰপুৰৰ ছাব-জজ শ্ৰীনূলকৰ স্বাস্থ্য উদ্ধাৰৰ বাবে ইয়ালৈ আহি কিছুদিন আছিল। তেতিয়া পান্ধাৰপুৰৰ উকীল মহলে এই লৈ খুব আলোচনা কৰিছিল (যেনে— সাধাৰণতে সকলো উকীল মহলতে হৈ থাকে)। আলোচনাৰ বিষয় আছিল এই যে, ছাব-জজ যি ধৰণৰ অসুস্থতাত ভুগিছিল, বিনা ঔষধত কেৱল সাইবাবাৰ ওচৰলৈ গৈ তাৰ পৰা নিৰাময় হোৱা সম্ভৱ নে আৰু ছাব-জজৰ দৰে শিক্ষিত লোকৰ পক্ষে এইধৰণৰ চিকিৎসাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা উচিত হয় নে নহয়। ছাব-জজ আৰু তেওঁৰ লগতে সাইবাবাৰো যথেষ্ট সমালোচনা হৈছিল। মই এই বিষয়ত অংশগ্ৰহণ কৰিছিলো। এতিয়া সাইবাবাই মোৰ স্বভাৱ আৰু ব্যৱহাৰৰ ত্ৰুটি দেখুৱাই দিলে। মোৰ ওচৰত এয়া তিৰস্কাৰ নহয়— তেওঁৰ পৰম অনুগ্ৰহ। তেওঁ উপদেশ দিলে যে অযথা পৰচৰ্চা কৰা বা পৰনিন্দাক প্ৰশ্ৰয় দিয়া মোৰ উচিত নহয়।

শিৰডি আৰু পান্ধাৰপুৰৰ ব্যৱধান প্ৰায় ৩০০ মাইলৰ, কিন্তু তাৰ উকীলসকলৰ ঘৰত যি ঘটিছিল, সমস্তই বাবাৰ সৰ্বজ্ঞতাত প্ৰকাশ হৈছিল। তেওঁ সৰ্বব্যাপী দৃষ্টিৰ সন্মুখত পাহাৰ-পৰ্বত নদী-নলা আৰু জংঘলৰ বাধা একোৱেই নহয়। তেওঁ সকলো দেখা পাইছিল, সকলোৰে মনৰ খবৰ ৰাখিছিল। একোৱেই তেওঁৰ ওচৰত গোপনে থকা নাছিল। ওচৰ বা দূৰ— প্ৰতিটো বস্তুৱেই তেওঁৰ ওচৰত দিনৰ পোহৰৰ নিচিনা স্বচ্ছ আৰু সৰল হৈ দেখা দিছিল। তেওঁৰ এই দৃষ্টি এৰি যোৱাৰ কাৰো পক্ষেই সম্ভৱ নাছিল। ওপৰৰ ঘটনাত উকীল লোকজনৰ শিক্ষা হ'ল যে পৰনিন্দা

বা অযথা অন্যৰ সমালোচনা কৰা উচিত নহয়। পৰৱৰ্তীকালত তেওঁৰ বদ অভ্যাস দূৰ হৈছিল আৰু তেওঁ সঠিক পথত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল।

উকীল লোকজনৰ প্ৰসংগত এই কাহিনীটো কোৱা হৈছিল, যদিও এই শিক্ষা আমাৰ প্ৰত্যেকৰ পক্ষেই প্ৰযোজ্য। সেইকাৰণে সকলোৱেই এই শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি উন্নতি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব লাগে। সাইবাবাৰ গভীৰতা অপৰিমেয়, অবৰ্ণনীয় তেওঁৰ লীলা। তেওঁৰ জীৱনো আছিল তেনেকুৱাই; কাৰণ, তেওঁ আছিল মূৰ্ত পৰমব্ৰহ্ম।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২২

সাপৰ খোঁটৰ পৰা উদ্ধাৰ— ১। বালাচাহেব মিৰিকৰ, ২। বাপুচাহেব বুটি, ৩। আমীৰ শক্কৰ, ৪। হেমদপন্ত— সাপ মৰা সম্বন্ধে বাবাৰ অভিমত

❑ প্ৰাৰম্ভিক

বাবাৰ ধ্যান কিদৰে কৰিব পাৰি? সৰ্বনিয়ন্তা বিধাতাৰ স্বৰূপ বা প্ৰকৃতি চিনিবৰ সাধ্য কাৰো নাই। আনকি সমগ্ৰ বেদ আৰু সহস্ৰজিভাৰ অনন্তনাগেও পূৰ্ণ বৰ্ণনা দিব নোৱাৰে। কিন্তু ভক্তসকলৰতো ভগৱানৰ সাকাৰ ৰূপ নেদেখি উপায় নাই; কাৰণ, তেওঁলোকে জানে প্ৰভুৰ পদযুগলক আশ্ৰয় কৰি লোৱাই সুখ আৰু শান্তিৰ একমাত্ৰ পথ। জীৱনৰ সৰ্বোচ্চ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ হ'লে তেওঁৰ চৰণকমলত ধ্যান কৰাৰ বাহিৰে অন্য উপায় তেওঁলোকে নাজানে। হেমদপন্তে তলত ভক্তি আৰু ধ্যানৰ এটি সহজ উপায় উল্লেখ কৰিছে।

কৃষ্ণপক্ষত জোনৰ পোহৰ লাহে লাহে কমি গৈ থাকে আৰু শেষত অমাৱস্যাৰ ৰাতি একেবাৰে জোনটো নেদেখা হৈ যায়। শুক্লপক্ষ আৰম্ভ হ'লে জোন চাবৰ বাবে সকলো উৎসুক হৈ পৰে। অৱশ্যে প্ৰথম দিনাই দেখা পোৱা নাযায়। দ্বিতীয় দিনাও খুব পৰিষ্কাৰ নহয়। তেতিয়া গছৰ ডালৰ ফাঁকেদি স্থিৰ লক্ষ্য কৰি চালে দূৰত সৰু এডোখৰ জোনবাই চকুত পৰে। মানুহ আনন্দিত হৈ পৰে। এই সূত্ৰ ধৰিয়ে বাবাৰ জ্যোতি ধ্যানৰ চেষ্টা কৰা যাওক। বাবাৰ বহাঁৰ ভংগিমাৰ প্ৰতি দৃষ্টি নিক্ষেপ কৰক— কেনে সুন্দৰ সেই মূৰ্তি। তেওঁ সোঁভৰিখন বাওঁ আঁঠুৰ ওপৰত উঠাই বহিলে। বাওঁহাতৰ আঙুলিখিনি সোঁ ভৰিৰ ওপৰত মেলি ধৰিলে। তৰ্জ্জনী আৰু মধ্যমাৰ ভিতৰেদি দেখা গৈছে তেওঁৰ সোঁভৰিৰ বুঢ়া আঙুলিটো। এই ভংগিমাত বাবাই যেন ক'বলৈ বিচাৰিছে— যদি মোৰ জ্যোতি চাবলৈ বিচাৰা তেন্তে অহংকাৰ বৰ্জন কৰি সৰলমনেৰে হাতৰ দুটা আঙুলিৰ ছিদ্ৰপথেৰে মোৰ ভৰিৰ আঙুলিটোৰ

ধ্যান কৰা— তেতিয়া মোৰ জ্যোতি দেখা পাবা। ই ভক্তি আৰু একাগ্ৰ ধ্যানৰ সহজতম পথ।

বাবাৰ জীৱনৰ পিনে চালে দেখা যায় যে শিৰডি ঠাইটুকুৰা তেওঁৰ অৱস্থানৰ বাবেই তীৰ্থক্ষেত্ৰত পৰিণত হৈছে। সকলো ঠাইৰ পৰা মানুহ আহি তাত গোট খাইছে আৰু ধনী-দুখীয়া নিৰ্বিশেষে সকলোৱে কিবা নহয় কিবা উপায়েৰে অলপ হ'লেও উপকৃত হৈছে। বাবাৰ অনন্ত প্ৰেম; তেওঁৰ অতি অদ্ভুত জ্ঞান, সৰ্বব্যাপকতাৰ বৰ্ণনা কোনে কৰিব পাৰে? যিসকলে তেওঁৰ এটা বা গোটেইকেইটা গুণৰ পৰিচয় পাই উপলব্ধি কৰিছে তেৰেঁই ধন্য। দীৰ্ঘসময় বাবাই মৌনব্ৰত অৱলম্বন কৰে। এইটো আছিল তেওঁৰ একধৰণৰ ব্ৰহ্মসংযোগ। অন্য সময়ত ভক্তৰে আবৃত হৈ সচ্চিদানন্দৰূপে বিৰাজ কৰিছে। কেতিয়াবা সৰু সৰু কাহিনী কৈছে, কেতিয়াবা আকৌ বুদ্ধিদীপ্ত হাস্য পৰিহাসৰ কথা কৈছে। বহুত সময়ত তেওঁৰ কথা-বাৰ্তা আছিল খুব স্পষ্ট আৰু পৰিষ্কাৰ, কেতিয়াবা ভাব হয় খুব খং কৰিছে। মাজে মাজে খুব সংক্ষেপতেই উপদেশ দিয়ে। আকৌ বহু সময়ত বিশদভাৱে যুক্তি দি বুজায়। বহু ক্ষেত্ৰতেই দেখা যায় তেওঁ অত্যন্ত সহজভাৱে তেওঁৰ বক্তব্য উপস্থাপিত কৰিছে। এইভাৱে, যাৰ যেনেকুৱা প্ৰয়োজন সেই অনুসৰি নানা লোকক নানাৰকম নিৰ্দেশ দিয়ে। এই কাৰণে তেওঁৰ জীৱন আছিল দুৰ্বোধ্য। আমাৰ বুদ্ধি, চেতনা আৰু বাক্যৰ পৰিধিৰ বাহিৰত। তাকে চাবলৈ, তেওঁৰ লগত কথা পাতিবলৈ আৰু তেওঁৰ লীলাকাহিনী শুনাৰ বাসনা আমাৰ কেতিয়াও পৰিতৃপ্ত হয়। তথাপি আনন্দৰ অন্ত নাই। বৰষুণৰ টোপাল গণিবৰো যদি সম্ভৱ হয় তেওঁৰ লীলা জোখা একেবাৰেই অসম্ভৱ কথা। সেই লীলাৰেই এটা দিশ আমি এতিয়া আলোচনা কৰিম— কেনেকৈ তেওঁ তেওঁৰ ভক্তসকলক আসন্ন দুৰ্বিপাকৰ পূৰ্বেই জ্ঞাত হৈ সময়মতে তেওঁলোকক সতৰ্ক কৰি দিছে।

❑ বালাচাহেব মিৰিকৰ

চৰ্দাৰ কাকাচাহেব মিৰিকৰৰ ল'ৰা বালাচাহেব মিৰিকৰ আছিল কোপাৰগাঁৱৰ চৰকাৰী কৰ্মচাৰী (মামলাৎদাৰ)। 'চিতালী' যাত্ৰালৈ যোৱাৰ পথত সাইবাবাক চোৱাৰ বাবে তেওঁ শিৰডিলৈ আহিছিল। মছজিদলৈ গৈ বাবাক প্ৰণাম কৰাৰ পিছত কুশল-বাৰ্তা আৰু সাধাৰণ কথা-বাৰ্তা আৰম্ভ হ'ল। ইয়াৰ ভিতৰত বাবাই এটা

সাৱধানবাণী ব্যক্ত কৰিলে— 'তুমি আমাৰ দ্বাৰকামাঈক চিনি পোৱানে? বালাচাহেবে একো বুজিব নোৱাৰি নিৰুত্তৰ হৈ থাকিল। বাবাই তেওঁক ক'লে— য'ত তুমি বহি আছা, এইটোৱেই আমাৰ দ্বাৰকামাঈ।' তেওঁৰ কোলাত আহি সন্তানসকল বহিলে সকলো বিপদ-আপদ দূৰ কৰি দিয়ে। 'মছজিদ মাঈ' (অধিষ্ঠাত্ৰী দেৱী) বৰ কৃপাময়ী— সৰল ভক্ত-সন্তানসকলৰ জননী। তেওঁ তেওঁলোকক বিপদৰ পৰা ৰক্ষা কৰে। এবাৰ তেওঁৰ কোলাত আহি যি বহিব তেওঁৰ সকলো বিপদ আঁতৰি যাব। তেওঁৰ ছায়াত যিয়ে আশ্ৰয় লয় তেওঁ পৰমানন্দ লাভ কৰে।' তাৰ পিছত তেওঁক 'উদি' প্ৰসাদ দি মূৰৰ ওপৰত তেওঁৰ অভয় হাতখন ৰাখিছিল। যেতিয়া বালাচাহেব ৰাওনা হ'বলৈ ওলাইছিল, তেতিয়া বাবাই আকৌ কৈছিল— 'দীঘল ব্যক্তিজনক চিনি পোৱানে অৰ্থাৎ সাপ'? বাওঁহাতৰ মুঠিটো সাপৰ ফণাৰ দৰে হাত ঘূৰাই বাবাই ক'লে— 'তেওঁ বৰ মাৰাত্মক, কিন্তু দ্বাৰকামাঈৰ সন্তানসকলক তেওঁ কি কৰিব? দ্বাৰকামায়ে যদি ৰাখে তেতিয়া সাপে কি কৰিব পাৰে'।

যিসকল উপস্থিত আছিল তেওঁলোক কৌতূহলী হৈ উঠিছিল— কথাষাৰৰ অৰ্থই বা কি? মিৰিকৰক কোৱাৰ কাৰণটোৱেই বা কি? কিন্তু বাবাক প্ৰশ্ন কৰাৰ সাহস কাৰো নাছিল। তেতিয়া বালাচাহেবে বাবাক প্ৰণাম জনাই শামাৰ লগত গুচি গৈছিল। বাবাই শামাক পুনৰ মাতি আনি বালাচাহেবৰ লগত তেওঁকো চিতালী চফৰলৈ যাবলৈ কৈছিল। বাবাৰ এই আদেশৰ কথা বালাচাহেবক জনোৱাৰ পিছত বালাচাহেবে ক'লে যে তেওঁৰ অৰ্থাৎ শামাৰ যোৱাৰ দৰকাৰ নহ'ব আৰু তাত অসুবিধাও আছে। পুনৰায় বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ শামাই বালাচাহেবৰ কথা জনালে। বাবাই ক'লে— ঠিক আছে, যাব নালাগে। মই যি ভাল বুলি ভাবো তাকেই কৰিম। ভাগ্যত যি আছে সেয়াই হ'ব।

ইতিমধ্যে বালাচাহেবে এই বিষয়ে পুনৰ চিন্তা কৰিলত আৰু শেষত শামাক মাতি তেওঁৰ লগত যাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। তেতিয়া পুনৰ বাবাক দেখা কৰি টাংগাত উঠি বালাচাহেবক লৈ ৰাওনা হ'ল। ৰাতি ৯ বজাত তেওঁলোকে চিতালী পালেগৈ আৰু মাৰুতী মন্দিৰত উপস্থিত হৈছিল। বালাচাহেবৰ অফিচৰ মানুহবোৰে উপস্থিত নোহোৱাৰ বাবে তেওঁলোকে মন্দিৰতে কথা-বতৰা পাতি বহি আছিল। বালাচাহেবে কঠত বহি খবৰৰ কাগজ পঢ়ি আছিল। তেওঁৰ গাৰ চাদৰখন কঁকালত

মেৰোৱা আছিল। কেতিয়া যে এডাল সাপে সকলোৰে অলক্ষিতে সেই চাদৰখনৰ ওপৰত উঠিছিল কোনেও নাজানিছিল। হিচ হিচ শব্দ শুনিবলৈ পাই চাচীজনে সাপটো ধৰিলে আৰু লেম্পৰ পোহৰত দেখা পাই চিঞৰি উঠিল— 'সাপ! সাপ!' বালাচাহেব ভয়তে কঁপিবলৈ ধৰিলে। শামাও হতভম্ব হ'ল। তাৰ পিছত শামা আৰু অন্যান্যসকলে নিঃশব্দে উঠি গৈ লাঠি লৈ প্ৰস্তুত হ'ল। সাপটোৱে লাহে লাহে বালাচাহেবৰ কঁকালৰ পৰা নামি আহিল আৰু লগে লগেই সাপডালক মাৰি পেলোৱা হ'ল। এইভাবে বাবাৰ ভৱিষ্যদ্বাণী অনুযায়ী বিপদশংকা দূৰ হৈছিল আৰু বাবাৰ প্ৰতি বালাচাহেবৰ প্ৰেম আৰু দৃঢ় হৈছিল।

❑ বাপুচাহেব বুটি

বাপুচাহেব বুটি তেতিয়া শিৰডিত আছিল। এদিন প্ৰসিদ্ধ জ্যোতিষী নানাচাহেব ডেংগালে তেওঁক ক'লে— 'আজিৰ দিনটো আপোনাৰ পক্ষে বৰ অশুভ'— আপোনাৰ জীৱনৰ শংকা আছে'। বাপুচাহেবে এই কথাত বৰ ভয় খালে। আগৰ নিচিনাকৈ যেতিয়া তেওঁলোক সকলোৱে মছজিদলৈ আহিল তেতিয়া বাবাই বাপুচাহেবক প্ৰশ্ন কৰিলে— নানাই কি কৈছে? তোমাৰ মৃত্যু গণনা কৰি আছে? যিহওক তুমি ভয় খোৱাৰ কোনো কাৰণ নাই। তেওঁৰ সন্মুখতে উত্তৰ দি দিয়া— 'দেখা যাওক মৃত্যুৱে কেনেকৈ মাৰে।' তাৰ পিছত সন্ধ্যাৰ পিনে বাপুচাহেবে পায়খানালৈ গৈ এডাল সাপ দেখা পালে। তেওঁৰ লগুৱাজনে শিলগুটিৰে মাৰিবলৈ গ'ল। বাপুচাহেবে তেওঁক এডাল ডাঙৰ লাঠি আনিবলৈ ক'লে। কিন্তু লগুৱাজনে লাঠি লৈ উভটি অহাৰ আগতেই দেখা পালে সাপডাল যাবলৈ ধৰিছে আৰু কিছু সময়ৰ ভিতৰতেই নোহোৱা হৈ গ'ল। বাবাৰ অভয়বাণীৰ কথা বাপুচাহেবে সানন্দে স্মৰণ কৰিলে।

❑ আমীৰ শক্কৰ

কোপাৰগাঁও তালুকৰ অন্তৰ্গত 'কোৰালে' গাঁৱত আমীৰ শক্কৰ নামেৰে এজন মুচিয়াৰ আছিল। তেওঁ বান্দ্ৰাত কমিছন এজেণ্ট হিচাপে কাম কৰিছিল আৰু তাত তেওঁ যথেষ্ট জনপ্ৰিয় আছিল। তেওঁ এবাৰ বাত বিষত খুব কষ্ট পাইছিল। আৰু

সেয়েহে তেতিয়া ভগৱানক স্মৰণ কৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ কাম-কাজ এৰি দি শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ ওচৰত আৰোগ্য প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। বাবাই তেওঁক চাবাড়ীতেই থাকিবলৈ দিলে। এই চাবাড়ী আছিল অস্বাস্থ্যকৰ— ৰোগীৰ বাবে একেবাৰেই অনুপযুক্ত। গাঁৱৰ বেলেগ কোনোবা ঠাই বা তেওঁৰ নিজৰ গাঁও কোৰালতকৈও বহুত বেছি ভাল ঠাই ওলালহেঁতেন। কিন্তু বাবাৰ আদেশেই হৈছে ইয়াত একমাত্ৰ বিবেচ্য বিষয় আৰু সৰ্বপ্ৰধান ঔষধ। বাবাই তেওঁক মছজিদলৈ আহিবলৈ নিদিলেহেঁতেন, কিন্তু তাতে তেওঁৰ এটা সুবিধাও হৈছিল। বাবাই প্ৰতিদিনে পুৱা গধূলি চাবাড়ীৰ কাষেদিয়ে গৈছিল আৰু এদিন চাবাড়িলৈ গৈ তাতে শুইছিল। সেইবাবে বাবাৰ সান্নিধ্য প্ৰায়ে সহজতে আমীৰ শক্কৰে পাইছিল। ৯ মাহ আমীৰ শক্কৰ তাতেই আছিল। কিন্তু পিছত যিকোনো কাৰণতেই নহওক ঠাইখিনিৰ প্ৰতি তেওঁৰ বিতৃষ্ণা উপজিল। ফলত এদিন ৰাতি সেই ঠাইখিনিৰ পৰা তেওঁ পলাই গৈ কোপাৰগাঁৱৰ এখন ধৰ্মশালা পালেগৈ। তাত গৈ এজন বৃদ্ধ মুমূৰ্ষু ফকীৰৰ লগত দেখা হ'ল। ফকীৰজনে তেওঁক অলপ পানী বিচাৰিছিল। আমীৰে পানী আনি দিলে। সেই পানী খোৱাৰ লগে লগেই বৃদ্ধ ফকীৰৰ মৃত্যু হ'ল। আমীৰ বিপদত পৰিল আৰু মনতে ভাবিলে যদি এতিয়া পুলিচত খবৰ দিয়া হয়, তেতিয়াতো প্ৰথম তথা একমাত্ৰ সংবাদদাতা হিচাপে মোকেই সন্দেহ কৰিব তথা কৃতকৰ্মৰ বাবে অৰ্থাৎ বাবাৰ বিনা অনুমতিত শিৰডি এৰি অহাৰ বাবে তেওঁৰ বৰ অনুতাপ হৈছিল। তেওঁ বাবাক প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল। শিৰডিলৈ উভতি যাবলৈ মনস্থ কৰি সেই ৰাতিয়েই বাবাৰ নাম জপ কৰি কৰি শিৰডিৰ পিনে দৌৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। পুৱা হোৱাৰ আগতেই তেওঁ শিৰডিত উপস্থিত হ'ল। তাৰ পিচৰ পৰা বাবাৰ আদেশ আৰু ইচ্ছা আখৰে আখৰে পালন কৰি চাবাড়ীত থাকি তেওঁ ৰোগমুক্ত হৈছিল। এদিন ৰাতি এটা ঘটনা ঘটিল। বাবাই মাজৰাতি চিঞৰি উঠিল— 'অ' আব্দুল মোৰ বিছনাখন কোনোবা চয়তানে চাতুৰী কৰি ঠেলা মাৰিছে'। আব্দুলে লেম্প আনি বাবাৰ বিছনাখন চাই একোৱে দেখা নাপালে। বাবাই সকলো ঠাই তন্ন তন্ন কৰি বিচাৰি চাবলৈ ক'লে আৰু নিজেই তেওঁৰ লাঠিডাল মাটিত টুকুৰিয়াবলৈ ধৰিলে। বাবাৰ এই লীলা দেখি আমীৰে ভাবিলে বাবাই হয়তো সাপ আহিছে বুলি সন্দেহ কৰিছে। দীৰ্ঘকাল বাবাৰ সংস্পৰ্শত থকাৰ ফলত বাবাৰ কথা আৰু চিন্তা-

চৰ্চা আমীৰে বুজিব পাৰিছিল। বাবাই তেতিয়া আমীৰৰ আসনৰ তলত কিবা এটা লৰচৰ কৰা দেখিলে। আব্দুলক লেম্পটো আনিবলৈ ক'লে— চোৱা সাপ এডালে ফণা তুলি নাচিবলৈ ধৰিছে। তৎক্ষণাৎ লাঠিডালেৰে সাপডাল মাৰি পেলোৱা হ'ল। এইদৰে সময়মতে সাৱধান কৰি বাবাই আমীৰৰ প্ৰাণ বচালে।

❑ হেমদপন্ত (সাপ আৰু বিছা)

১। বাবাৰ নিৰ্দেশ অনুসাৰে কাকাচাহেব দীক্ষিত শ্ৰীএকনাথ মহাৰাজৰ দুখন গ্ৰন্থ সদায় পাঠ কৰিছিল। এখন 'ভাগৱৎ' আৰু আনখন 'ভাবাৰ্থ ৰামায়ণ'। হেমদপন্তৰ সৌভাগ্য যে গ্ৰন্থ পাঠৰ সময়ত শ্ৰোতাসকলৰ মাজতে তেওঁ উপস্থিত আছিল। এদিন ৰামায়ণ পাঠ হৈ আছে। হনুমানে মাকৰ নিৰ্দেশত ৰামৰ মাহাত্ম্য বিচাৰ কৰি দেখিলে— সেই অংশটোৰ পাঠ হৈছে। শ্ৰোতাসকলে মন্ত্ৰমুগ্ধ হৈ শুনিছে। হেমদপন্তো আছে। ক'ৰ পৰা আহিল কোনেও জানিব নোৱাৰিলে, হঠাৎ হেমদপন্তৰ কান্ধৰ চাদৰৰ ওপৰত দেখা গ'ল এডাল ডাঙৰ বৃশ্চিক। প্ৰথমে কাৰো চকুত পৰা নাছিল। কিন্তু ভগবৎ কাহিনী যিয়ে একাগ্ৰচিত্তে শ্ৰৱণ কৰে তেওঁক ভগৱানেই ৰক্ষা কৰে। হেমদপন্তই অকাৰণতে নিজৰ কান্ধৰ পিনে এবাৰ চাওঁতেই বৃশ্চিক দেখিবলৈ পালে। বৃশ্চিকডালে নিশ্চল হৈ যেন গ্ৰন্থপাঠ শুনিছে। তাৰ পিছত হেমদপন্তই শ্ৰোতাসকলৰ মনোযোগত ব্যাঘাত নজন্মাই ভগৱানৰ কৃপাত লাহে লাহে চাদৰৰ কাষখিনি ওভোতাই ধৰি বিছাডালক আৱদ্ধ কৰি বাহিৰলৈ গৈ বাগানত পেলাই থৈ আহিল।

২। আন এবাৰ সন্ধ্যাৰ অলপ আগেয়ে কাকাচাহেবৰ ঘৰৰ দ্বিতীয় মহলাত কেইজনমান লোক বহি আছিল। এনে সময়তে খিৰিকীৰ ফুটাৰে এডাল সাপ আহিল। পোহৰলৈ অহাৰ লগে লগে সাপডালে উচপ্ খাই উঠিছিল কিন্তু স্থিৰ হৈয়ে আছিল আৰু কেৱল ফণাখন লৰাই আছিল। তাৰ পিছত অনেকেই অনেক অস্ত্ৰ লৈ আহিছিল, কিন্তু এনে ঠাইত সাপডাল আছিল তাত মাৰিব পৰাটো সম্ভৱ নাছিল। মানুহৰ কোলাহলত লৰালৰিকৈ সেই ফুটাদিয়ে সাপডাল ওলাই গ'ল। সকলোৱে স্বস্তিৰ নিশ্বাস এৰিলে।

❑ বাবাৰ মতামত

এই সময়ত মুক্তাৰাম নামেৰে এজন ভক্তই মন্তব্য কৰিছিল যে ভালেই হ'ল— বেচেৰাই ৰক্ষা পালে। হেমদপন্তই তেওঁৰ মন্তব্যৰ প্ৰতিবাদ কৰিলে। তেওঁ ক'লে— সাপ মাৰি পেলোৱাই ভাল। এই কথা লৈ দুয়োৰে মাজত তুমুল তৰ্ক হ'ল। ৰাতিও হৈ আহিল, তৰ্কও শেষ হ'ল কিন্তু মীমাংসা নহ'ল। পিচৰ দিনা বাবাৰ ওচৰত প্ৰশ্নটো উপস্থাপন কৰা হ'ল। তেওঁ স্থিৰ সিদ্ধান্ত এটা দিলে, "সাপেই হওক বা বৃশ্চিকেই হওক, ভগৱান সকলোৰে ভিতৰত আছে। তেওঁৰে এই প্ৰকাণ্ড ব্ৰহ্মাণ্ডৰ সৰ্বময় কৰ্তা। সমস্ত প্ৰাণীয়েই তেওঁৰ আদেশ মানি চলে। তেওঁৰ ইচ্ছা নাথাকিলে কোনেও কাৰো অনিষ্ট কৰিব নোৱাৰে। সমগ্ৰ পৃথিৱী তেওঁৰ ওপৰতেই নিৰ্ভৰশীল— ইয়াত কোনো স্বাধীন নহয়। সেইবাবে সকলো প্ৰাণীকেই আমি ভাল পাব লাগে, কৰুণা কৰিব লাগে। অনৰ্থক মাৰ-পিট কৰি শৌৰ্য জাহিৰ কৰাৰ প্ৰৱণতা ত্যাগ কৰা উচিত, সহিষ্ণু হোৱা উচিত। ভগৱান সকলোৰে ৰক্ষাকৰ্তা।"

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২৩

যোগ আৰু পিঁয়াজ— সাপে খোঁটাৰ পৰা শামাৰ আৰোগ্য লাভ, কলেৰা— আইন ভংগ— গুৰুভক্তিৰ পৰীক্ষা

❑ প্ৰাৰম্ভিক

প্ৰকৃততে জীৱাত্মাই সত্ব, ৰজ আৰু তম— এই তিনিটা গুণ অতিক্ৰম কৰি ঊৰ্ধ্বমুখী হয়, কিন্তু মায়াৰ প্ৰভাৱত মোহগ্ৰস্ত হৈ নিজৰ সৎ-চিৎ আনন্দস্বৰূপ সকলোবোৰ পাহৰি যায়। ভাবে নিজেই কৰ্তা, নিজেই ভোগী আৰু এইভাৱে অনন্ত দুখৰ ভিতৰত নিজকেই সাঙুৰি পেলায়। মুক্তিৰ উপায় বিচাৰি নাপায়। গুৰুৰ চৰণত ভক্তি আৰু প্ৰেম অৰ্পণ কৰিহে মুক্তিৰ উপায় পাব পাৰি। মহানায়ক ভগৱান সাইবাবাই তেওঁৰ ভক্তসকলক পৰমানন্দ সাগৰত উটুৱাই দিছিল আৰু স্বীয়স্বৰূপেহে তেওঁলোকক ৰূপান্তৰিত কৰিছিল।

আমি সাইবাবাক ভগৱানৰ অৱতাৰৰূপে মানি লওঁ। তাৰ কাৰণো আগতে উল্লেখ কৰা হৈছে। কিন্তু তেওঁ নিজকে ভগৱানৰ অনুগত সেৱক বুলি সদায়ে পৰিচয় দিছিল। অৱতাৰ হ'লেও তেওঁ মানুহক পথ দেখুৱাই দিলে; এই জীৱনত নিজ নিজ বৰ্ণ অনুসৰি কৰ্তব্য-কৰ্ম সন্তোষজনকভাৱে কেনেকৈ কৰিব লাগে, কিভাৱে শুদ্ধ আচাৰ-ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে সেইখিনি দেখুৱাই দিছে। আনৰ লগত কেতিয়াও কোনো কথাত দ্বন্দ্বত অৱতীৰ্ণ হোৱা নাছিল বা নিজৰ বাবে আনক কিবা কৰিবলৈকো কোৱা নাছিল। স্থাৱৰ অস্থাৱৰ সকলোতে যিসকলে ঈশ্বৰক দেখিছিল তেওঁৰ ওচৰত বিনয়েই আছিল একমাত্ৰ স্বাভাৱিক আৰু যথাৰ্থ বস্তু। কাকো তেওঁ অৱহেলা বা অশ্ৰদ্ধা নকৰিছিল; কাৰণ, সকলোৰে মাজত তেওঁ 'নাৰায়ণ'ক দেখা পাইছিল। তেওঁ নিজে কেতিয়াও কোৱা নাছিল 'ময়েই ভগৱান', বৰং কৈছিল— তেওঁ ভগৱানৰ সেৱক। সদায়ে ঈশ্বৰকেই স্মৰণ কৰিছিল আৰু কৈছিল 'আল্লাহ মালিক।'

কিমানধৰণৰ সাধু-সন্ত আছে, তেওঁলোকক আমি নাজানোবে। তেওঁলোকে কি কৰে, তেওঁলোকৰ ব্যৱহাৰ কেনেধৰণৰ, কি খায় তেওঁলোকে এইবোৰ একোৱেই নাজানো। আমি কেৱল জানো বিধাতাৰ অনুগ্ৰহত তেওঁলোকে মৰ্ত্যত দেহধাৰণ কৰি অৱতীৰ্ণ হয় অজ্ঞান আৰু বন্দীজীৱৰ উদ্ধাৰৰ বাবে। আমাৰ যদি কিবা পুণ্য সঞ্চিত আছে তেনেহ'লে এই সাধুসকলৰ লীলাকাহিনী শুনাৰ আগ্ৰহ আৰু আকাংক্ষা আমাৰ হয়, অন্যথায় নহয়। এতিয়া এই পৰিচ্ছেদৰ মূল কাহিনীটো কোৱা যাওক।

❑ যোগ আৰু পিয়াঁজ

এবাৰ নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ লগত এজন যোগসাধক শিৰডিলৈ আহিছিল। পতঞ্জলীৰ যোগসূত্ৰৰ সৈতে সকলো যোগশাস্ত্ৰ তেওঁৰ অধিগত আছিল কিন্তু বাস্তৱ অভিজ্ঞতা একেবাৰেই নাছিল। তেওঁ মন একাগ্ৰ কৰিব নোৱাৰিছিল আৰু অলপ সময়ৰ বাবেও সমাধিস্থ নহৈছিল। ভাবিলে সাইবাবা যদি সন্তুষ্ট হয় তেতিয়াহ'লে দীৰ্ঘ সমাধি অৱস্থাপ্ৰাপ্তিৰ পথ তেওঁ দেখুৱাই দিব। এই উদ্দেশ্যে তেওঁ শিৰডিলৈ আহিল আৰু মছজিদত বাবাক দেখা কৰিবলৈ গ'ল। গৈ দেখিলে বাবাই ৰুটী আৰু পিঁয়াজ খাই আছে। দেখিয়েই তেওঁৰ ভাব হ'ল যিজনে "বাহি ৰুটী আৰু কেঁচা পিয়াঁজ খাইছে, সেইজনে মোক কি সহায় কৰিব"। কিদৰে মোৰ সমস্যা দূৰ কৰিব? সাইবাবাই তেওঁৰ অন্তৰৰ কথা জানিব পাৰিলে। তেওঁ তেতিয়া নানাচাহেবক ক'লে— 'হেৰা নানা, পিয়াঁজ খাই যিয়ে হজম কৰিব পাৰে তেওঁহে খাব লাগে— অন্যৰ দ্বাৰা নহ'ব'। মন্তব্য শুনি যোগী আশ্চাৰ্যান্বিত হ'ল আৰু বাবাৰ চৰণত নিজকে সম্পূৰ্ণ সমৰ্পণ কৰিলে। শুদ্ধ আৰু অকপটচিত্তে তেওঁৰ সকলো অসুবিধাৰ কথা বাবাক জনালে আৰু সমাধানো পালে। বাবাৰ উদি আৰু আশীৰ্বাদ লাভ কৰি তেওঁ হৃষ্টচিত্তে শিৰডি ত্যাগ কৰিলে।

❑ সাপৰ কামোৰৰ পৰা শামাৰ আৰোগ্য লাভ

কাহিনী আৰম্ভ কৰাৰ পূৰ্বে হেমদপন্তে জীৱক ভাটোৰ লগত তুলনা কৰি কৈছে যে সিহঁত উভয়েই আবদ্ধ, এজন দেহত আনজন সঁজাত। উভয়েই ভাবে যে এই আবদ্ধ দশাই তেওঁলোকৰ বাবে ভাল। একমাত্ৰ যেতিয়া কোনোবা সাহায্যকাৰী

অৰ্থাৎ গুৰুৱে আহি দেখা দিয়ে আৰু ভগৱানৰ কৃপাত বন্ধনৰ পৰা মুক্ত কৰি দিয়ে, দৃষ্টি মুক্ত কৰে— তেতিয়াই তেওঁলোকে বৃহত্তৰ আৰু মহত্বৰ জীৱনৰ পৰিচয় পায়, যাৰ ওচৰত পূৰ্বৰ সংকীৰ্ণ জীৱনৰ মূল্য অতি তুচ্ছ হৈ যায়।

পূৰ্বৰ পৰিচ্ছেদত কোৱা হৈছে যে বাবাই কেনেকৈ শ্ৰীমিৰিকৰৰ বিপদাশংকা পূৰ্বতেই জানিব পাৰি তেওঁক উদ্ধাৰ কৰিছিল। এইবাৰ পাঠকসকলে আৰু এটা সুন্দৰ কাহিনী শুনক। এবাৰ শামাৰ কেঞা আঙুলিত এটা বিষাক্ত সাপে কামুৰিছিল। গোটেই দেহত এই বিষ বিয়পি পৰিছিল। তীব্ৰ বেদনা হৈছিল। শামাই ভাবিলে অতি সোনকালেই অন্তিমকাল উপস্থিত হ'ব। বন্ধুসকলে তেওঁক ভগৱান বিঠোৱাৰ মন্দিৰলৈ নিব বিচাৰিলে। এইধৰণৰ ৰোগীক প্ৰায়ে তালৈ নিয়া হৈছিল। কিন্তু শামাই তেওঁৰ নিজৰ 'বিঠোবাৰ' (সাইবাবাৰ) ওচৰলৈহে আহিছিল। বাবাই তেওঁক দেখি গালি পাৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। প্ৰচণ্ড খঙত ক'বলৈ ধৰিছিল— 'চয়তান পুৰোহিত, ওপৰলৈ নুঠিবি। খবৰদাৰ যদি উঠিছ তেনেহ'লে সাৱধান।' গৰ্জন কৰি উঠিল 'যা দূৰ হ', নামি আহ। বাবাৰ ক্ৰোধান্বিত ৰঙাচকু দেখি শামা নিৰাশ আৰু হতবুদ্ধি হৈ পৰিল। মনে মনে ভাবিলে মছজিদেই তেওঁৰ ঘৰ-দুৱাৰ, বাবাই তেওঁৰ একমাত্ৰ আশ্ৰয়; যদি তাৰ পৰা তাকেই আঁতৰাই দিয়ে তেনেহ'লে ক'লৈ যাবগৈ? জীৱনৰ আশা এৰি দি নিৰ্বাক হৈ শামা থিয় হৈ ৰ'ল। অলপ পৰৰ পিছত বাবা শান্ত আৰু স্বাভাৱিক হ'ল। তেতিয়া শামা মছজিদৰ ওপৰলৈ উঠি তেওঁৰ ওচৰলৈ গৈ বহিল। বাবাই ক'লে— ভয় নাখাবা, একো নাভাবিবা, কৃপাময় ফকীৰে তোমাক ৰক্ষা কৰিব। ঘৰলৈ গৈ স্থিৰ হৈ বহাগৈ। বাহিৰলৈ নাযাবা। মোৰ ওপৰত ভাৰসা ৰাখিবা, চিন্তা নকৰিবা। নিৰ্ভয়ে থাকা। তাৰ পিছত শামাক ঘৰলৈ পঠিয়াই দিয়া হ'ল। অলপ পিচতেই তাতিয়া পাতিল আৰু কাকাচাহেব দীক্ষিতক নিৰ্দেশ দি পঠিয়ালে যে শামাই যেন যি মন যায় খায়, ঘৰৰ ভিতৰত চলা-ফুৰা কৰে কিন্তু কেতিয়াও যেন নোশোৱে আৰু টোপনি নাযায়। কোৱা বাহুল্য যে এই নিৰ্দেশ পালিত হৈছিল আৰু অনতিবিলম্বে শামা সুস্থ হৈছিল। এইক্ষেত্ৰত এটা মাত্ৰ বিষয় মনত ৰাখিব লাগিব যে বাবাৰ কথাকেইটা (যা দূৰ হ, নামি আহ) আপাতদৃষ্টিত শামাক কোৱা যেন লাগিলেও আচলতে সেইটো আছিল সাপডাল আৰু তাৰ বিষখিনিৰ উদ্দেশ্যেই বাবাৰ সুস্পষ্ট আদেশ, যেন সেইখিনি উৰ্দ্ধত উঠি শামাৰ

সৰ্বাংগত বিয়পি নপৰে। মন্ত্ৰ শাস্ত্ৰত সুপণ্ডিত অন্যান্যসকলৰ নিচিনা তেওঁৰ কোনো মন্ত্ৰ বা মন্ত্ৰপুত চাউল বা পানীৰ প্ৰয়োজন নহৈছিল। তেওঁৰ মুখৰ পৰা ওলোৱা বাক্যই শামাৰ জীৱনৰক্ষাত কাৰ্যকৰী হৈছিল। এই কাহিনী আৰু এইধৰণৰ অন্যান্য কাহিনী যিসকলে শুনিব, সাইবাবাৰ চৰণত তেওঁলোকৰ বিশ্বাস দৃঢ় হ'ব। হৃদয়ত তেওঁক নিৰন্তৰে স্মৰণ কৰাই হৈছে মায়াৰ সমুদ্ৰ পাৰ হোৱাৰ একমাত্ৰ উপায়।

❑ কলেৰা মহামাৰী

শিৰডিত এবাৰ মাৰাত্মক কলেৰা মহামাৰীয়ে দেখা দিলে। স্থানীয় লোকসকলে ভয়তে বাহিৰৰ মানুহৰ লগত মিলামিছা একেবাৰে বন্ধ কৰি দিলে। গাঁও পঞ্চায়তবোৰে একেলগ হৈ মহামাৰী ৰোধ কৰাৰ বাবে দুটা আদেশ জাৰী কৰিলে। (১) গাঁৱৰ ভিতৰত জুই জ্বলোৱা খৰিৰ গাড়ী অনাটো নিষেধ আৰু (২) পঠা বলি দিয়াও নিষেধ। এই আদেশ অমান্য কৰিলে গাঁৱৰ কৰ্তৃপক্ষ আৰু পঞ্চায়ত ৰাইজে জৰিমনা বিহিব। বাবাই জানিছিল— এইবিলাক কুসংস্কাৰ, সেইবাবে ভ্ৰূক্ষেপ নকৰিলে। আইন বলৱৎ থকাকালত এদিন এখন খৰিৰ গাড়ী গাঁৱত সোমাবলৈ বিচাৰিলে। সকলোৱেই জানিছিল গাঁৱত জুই ধৰা খৰিৰ বৰ অভাৱ, তথাপিও মানুহে গাড়ীখনক আঁতৰাই পঠাবলৈ ব্যস্ত হৈছিল। বাবাই এই কথা জানিব পাৰি ঘটনাস্থলীলৈ আহিল আৰু গাড়ীচালকক খৰিসহ গাড়ীখন মছজিদলৈ লৈ আহিবলৈ ক'লে। বাবাৰ কামৰ বিৰুদ্ধে কোনেও এটা শব্দও কৰিব নোৱাৰিলে। তেওঁৰ 'ধুনি'ৰ বাবে খৰিৰ প্ৰয়োজন আছিল। তেওঁ কিনি লৈছিল। অগ্নিহোত্ৰী ব্ৰাহ্মণবোৰে যেনেকৈ তেওঁলোকৰ পূতাগ্নি গোটেই জীৱন জ্বলাই ৰাখে, তেনেকৈ বাবাই তেওঁৰ ধুনি দিনে-ৰাতিয়ে জ্বলাই ৰাখিছিল। সেইবাবে তেওঁ খৰি মজুত ৰাখিছিল। বাবাৰ ঘৰ অৰ্থাৎ মছজিদ সকলোৰে বাবে উন্মুক্ত আৰু বাধাহীন, কোনো তলা-চাবিৰ ব্যৱস্থা তাত নাছিল। কেইজনমান দুখীয়া মানুহে নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে বাবাৰ ভাণ্ডাৰৰ পৰা কিছু খৰি লৈছিল। বাবাই এই বিষয়ে একো ভবা নাছিল। বাবাই দেখিছিল বিশ্বৰ সৰ্বত্ৰ ঈশ্বৰ পৰিব্যাপ্ত হৈ থাকে। সেইবাবে কাৰো প্ৰতি শত্ৰুতা বা বিৰূপতা পোষণ নকৰিছিল। সম্পূৰ্ণভাৱে নিৰাসক্ত হৈও বাবাই সাধাৰণ গৃহস্থৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰি মানুহৰ ওচৰত নিদৰ্শন ৰাখি গৈছে।

❑ গুৰু ভক্তিৰ পৰীক্ষা

এতিয়া চোৱা যাওক দ্বিতীয় কলেৰা আইনৰ প্ৰভাৱ বাবাৰ ওপৰত কেনেকৈ পৰিছিল। সেই সময়ত এদিন এজন মানুহে মছজিদলৈ এটা পঠা লৈ আহিল। পঠাটো আছিল বুঢ়া, দুৰ্বল আৰু মৰণাপন্ন। এই সময়ত মালেগাঁৱৰ ফকীৰ পীৰ মহম্মদ ওৰফে 'বড়ে বাবা' বাবাৰ ওচৰতেই আছিল। বাবাই তেওঁক একেঘাপতে পঠাটো কাটি অৰ্ঘ দিবলৈ ক'লে। সাইবাবাই এওঁক বৰ শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। তেওঁ সদায় সাইবাবাৰ সোঁপিনে বহিছিল। সদায় প্ৰথমে 'বড়ে বাবা'ই চিলিম টানিছিল। তাৰ পিছত সাইবাবা আৰু অন্য লোকে গ্ৰহণ কৰিছিল। দুপৰীয়া খোৱাৰ সময়ত ভাত বঢ়াৰ পিছত সাইবাবাই শ্ৰদ্ধা সহকাৰে বড়ে বাবাক মাতি আনি তেওঁৰ বাওঁফালে বহুৱালে; তাৰ পিছত সকলোৱে খাবলৈ বহিল। দক্ষিণাত সংগৃহীত অৰ্থৰ পৰা সাইবাবাই দৈনিক তেওঁক ৫০ টকা দিছিল। তেওঁ যেতিয়া বিদায় লৈছিল, সাইবাবাই তেওঁৰ লগত কিছুদূৰ খোজকাঢ়ি আগবঢ়াই দিছিল। বাবাই তেওঁক এনেধৰণে সন্মান দিছিল। কিন্তু যেতিয়া তেওঁক পঠা কাটিবলৈ কোৱা হ'ল, তেওঁ লগে লগে ঘোৰ আপত্তি কৰি ক'লে— কেৱল পঠাটোকেই কেনেকৈ বধ কৰিবা? তেতিয়া বাবাই শামাক পঠা কাটিবলৈ আদেশ দিলে। শামাই ৰাধাকৃষ্ণমাঈৰ পৰা এখন তৰোৱাল আনি বাবাৰ ওচৰত ৰাখিলে। ইতিমধ্যে তৰোৱাল খোজাৰ উদ্দেশ্যটো জানিব পাৰি ৰাধাকৃষ্ণমায়ে সেইখন ওভোতাই বিচাৰি পঠিয়ালে। তেতিয়া শামাই অন্য এখন তৰোৱাল অনাৰ বাবে গ'ল কিন্তু আৰু উভতি নাহিল। ওৱাড়াতেই ৰৈ গ'ল। তাৰ পিছত পাল পৰিল কাকাচাহেব দীক্ষিতৰ। তেওঁ আছিল নিসন্দেহে 'খাটি সোণ'— তথাপি পৰীক্ষাৰ প্ৰয়োজন আছে। বাবাই তৰোৱাল যোগাৰ কৰি আনি পঠাটো তেওঁক কাটিবলৈ ক'লে। কাকাচাহেবে 'ওৱাড়ালৈ' গৈ তৰোৱাল লৈ আহিল। বাবাৰ আদেশত তেওঁ বলি দিবলৈ প্ৰস্তুত। খাটি ব্ৰাহ্মণ বংশত তেওঁৰ জন্ম। হত্যা কাক বোলে তেওঁ নাজানে। হিংসা কৰ্ম মনে-প্ৰাণে ঘিণ কৰে। তথাপি ছাগলীটো বলি দিয়াৰ বাবে বুকু ডাঠ কৰিলে। সকলোৱে সবিস্ময়ে চাবলৈ ধৰিলে— যিজন জাতিত মুছলমান 'বড়ে বাবা' তেৰোঁ ৰাজী হোৱা নাছিল; অথচ খাটি ব্ৰাহ্মণজন হত্যাৰ বাবে প্ৰস্তুত হ'ল। ধুতীখন টান কৰি পিন্ধি ল'লে। তাৰ পিছত হাতখন ঘূৰাই তৰোৱালখন মূৰৰ ওপৰত তুলি বাবাৰ পিনে শেষ নিৰ্দেশৰ বাবে চাই ৰ'ল। বাবাই ক'লে— কি চিন্তা কৰিছা? ঘাপ দিয়া।' তাৰ পিছত ঠিক ঘাপটো বহোৱাৰ সময়তেই বাবাই ক'লে— 'ৰ'বা কি নিষ্ঠুৰ তুমি! ব্ৰাহ্মণ হৈ

ছাগলী হত্যা কৰিবা? কাকাচাহেবে আদেশ অনুযায়ী তৰোৱালখন নমাই থ'লে। তাৰ পিছত বাবাক ক'লে— 'আপোনাৰ অমৃতসম আদেশেই আমাৰ ওচৰত আইন— আমি অইন একো আইন নাজানো। আমি সদায় আপোনাকেই স্মৰণ কৰো, আপোনাৰ মূৰ্তি ধ্যান কৰো, দিন-ৰাতি আপোনাৰ আজ্ঞা পালন কৰো। হত্যা কৰা ন্যায় নে অন্যায় এই বিচাৰ মই নকৰো। আমি যুক্তি-তৰ্ক কৰিবলৈ নিবিচাৰো। আমাৰ কৰ্তব্য আৰু ধৰ্ম হৈছে গুৰুৰ নিৰ্দেশ আখৰে আখৰে বিনা প্ৰতিবাদে পালন কৰা।'

তেতিয়া বাবাই কাকাচাহেবক ক'লে যে হত্যা আৰু অৰ্ঘ্য দিয়াৰ কামটো তেওঁ নিজেই কৰিব। ঠিক কৰা হ'ল— 'তাক্যা' নামেৰে যি ঠাইটুকুৰাত ফকীৰসকল বহিছিল, তাৰেই ওচৰত ছাগলীটোক থৈ অহা হ'ব। অৱশ্যে তালৈ নিয়াৰ সময়ত বাটতেই ছাগলীটো মৰিল।

হেমদপন্তই শিষ্যৰ এটা শ্ৰেণীবিভাগ কৰি এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিছে। তেওঁ কৈছে— তিনিধৰণৰ শিষ্য আছে— ১। উত্তম, ২। মধ্যম আৰু ৩। সাধাৰণ। উত্তম হৈছে তেওঁলোকেই, যিসকলে গুৰুৰ কি ইচ্ছা, তেওঁ কি বিচাৰে এইটো সঠিক ধাৰণা কৰি লগে লগে কৰ্তব্য বা কৰ্ম কৰে। আদেশলৈ অপেক্ষা নকৰি সেৱা কৰে। মধ্যম হ'ল তেওঁলোক, যিসকলে গুৰুৱে নিৰ্দেশ দিলে অলপো পলম নকৰাকৈ সম্পূৰ্ণ নিৰ্দেশ পালন কৰে। যিসকলে গুৰুৰ নিৰ্দেশ পালন ক্ৰমাগতভাৱে স্থগিত ৰাখি আৰু প্ৰতি পদতে ভুল কৰে তেওঁলোকেই সাধাৰণ।

শিষ্যসকলৰ দৃঢ়বিশ্বাস থাকিব লাগিব আৰু লগতে তীক্ষ্ণ বুদ্ধি। ইয়াৰ লগতে তেওঁলোকে যদি ধৈৰ্য ৰাখে, তেতিয়া তেওঁলোকৰ আধ্যাত্মিক লক্ষ্য ওচৰ হয়। প্ৰাণায়াম, হঠযোগ বা অন্যান্য কষ্টকৰ অভ্যাসৰ একেবাৰেই প্ৰয়োজন নহয়। ওপৰৰ গুণবিলাক যেতিয়া শিষ্যসকলৰ আয়ত্তলৈ আহে তেতিয়া তেওঁলোকে পৰৱৰ্তী উচ্চতৰ নিৰ্দেশৰ যোগ্য হয় আৰু গুৰুৱে আহি তেওঁলোকক আধ্যাত্মিক বিশুদ্ধতাৰ পথত পৰিচালনা কৰে।

পৰৱৰ্তী পৰিচ্ছেদত আমি বাবাৰ চমকপ্ৰদ হাস্য-কৌতুকৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

গুৰুস্থান

চাৰাড়ী

পৰিচ্ছেদ-২৪

বাবাৰ হাঁহি কৌতুক— 'চানা(বুট)-কা লীলা', ১। হেমদপন্ত, ২। সুদামা, ৩। আন্না চিঞ্চনিকৰ বনাম মাওসীবাই।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

আমি এই পৰিচ্ছেদত বা পৰৱৰ্তী পৰিচ্ছেদত এই বিষয়ে ক'ম— এই কথা কোৱাটোও একধৰণৰ অহমিকা। সদগুৰুৰ চৰণত সকলো অহংকাৰ বিসৰ্জন নিদিলে আমাৰ কামত আমি সফল হ'ব নোৱাৰো। অহংকাৰ মুক্ত হ'ব পাৰিলে সাফল্য প্ৰাপ্তি হ'বই।

সাইবাবাৰ পূজা কৰি আমি জাগতিক আৰু আধ্যাত্মিক দুয়োটা অভীষ্টই লাভ কৰো। নিজৰ প্ৰকৃতিত প্ৰতিষ্ঠিত হৈ সুখ আৰু শান্তি লাভ কৰো। সেয়েহে নিজৰ মংগল যিসকলে সাধন কৰিবলৈ বিচাৰে, শ্ৰদ্ধাৰে তেওঁলোকে সাইবাবাৰ লীলা কাহিনী শুনিব লাগে। আৰু সিবিলাক স্মৰণ কৰিব লাগে। তেনে কৰিলে জীৱনৰ উদ্দেশ্য পূৰ্ণ হ'ব— পৰমানন্দ লাভ হ'ব।

সাধাৰণতে সকলোৱে হাঁহি-কৌতুক ভাল পায়, কিন্তু তাৰ লক্ষ্য হ'বলৈ কোনেও নিবিচাৰে। কিন্তু বাবাৰ ৰীতি আছিল অদ্ভুত ধৰণৰ। অংগী-ভংগী কৰি যেতিয়া কৌতুক কৰে, তেতিয়া বৰ মজাৰ আৰু শিক্ষাপ্ৰদ হয়। সেয়ে হাস্যাস্পদ হ'লেও কোনেও একো নাভাবে। হেমদপন্তই তেওঁৰ নিজৰে দৃষ্টান্ত দিছে।

❑ 'চানা(বুট)-কা লীলা'

শিৰডিত প্ৰতি দেওবাৰে হাট বহে। চাৰিওফালৰ গাঁৱৰ পৰা মানুহ আহি ৰাস্তাৰ কাষে কাষে দোকান-পোহাৰ তৈয়াৰ কৰি বস্তু-বাহানী বিক্ৰী কৰে। সাধাৰণতে প্ৰতিদিনেই দুপৰীয়া মছজিদত ভিৰ হয় যদিও দেওবাৰৰ দিনা বেছি ভিৰ হয়।

এনেকুৱা এটা দেওবাৰত হেমদপন্তই বাবাৰ ওচৰত বহি নাম জপ কৰি আছিল আৰু তেওঁৰ ভৰি মালিচ কৰি দিছিল। বাবাৰ বাওঁপিনে আছিল শামা, সোঁপিনে আছিল বামন ৰাও। শ্ৰীমান বুটি, কাকাচাহেব দীক্ষিত আৰু অন্যান্য সকলোৱেই আছিল। শামাই হঠাতে হাঁহি হাঁহি আন্না চাহেবক অৰ্থাৎ হেমদপন্তক ক'লে— 'চাওক, আপোনাৰ কোটৰ হাতত বুটৰ দানা লাগি আছে'— এই বুলি তেওঁৰ কোটত হাত দি কেইটামান দানা পাইছিল। হেমদপন্তে কি হৈছেনো বুজিবৰ কাৰণে বাওঁ হাতখন জোকাৰি দিলে। তেতিয়া অবাক হৈ সকলোৱে দেখিলে বুটৰ দানা ওলাই পৰিছে। তাত যিসকল বহি আছিল তেওঁলোকে বুটলি ল'লে।

এই কাণ্ডটোৱে কৌতুকৰ খোৰাক যোগালে। বুটবোৰ কোটৰ হাতলৈ ক'ৰ পৰা আহিল আৰু ইমান সময় কেনেকৈ আছিল। এই বিষয়ে উপস্থিত প্ৰত্যেকেই ভাবিবলৈ ধৰিলে আৰু কিবাকিবি মন্তব্যও কৰিলে। হেমদপন্তেও ভাবিয়ে পোৱা নাছিল যে ক'ৰ পৰা বুটবিলাক আহিল। যেতিয়া সকলোৱেই ৰহস্য উদ্ধাৰৰ বাবে ব্যস্ত হ'ল আৰু সন্তোষজনক মীমাংসা কৰিব নোৱাৰিলে, তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'এই মানুহজনৰ (আন্না চাহেব) অকলে অকলে খোৱাৰ বদ অভ্যাস আছে। আজি হাটৰ দিন, বুট খাই খাই আহি আছে। মই তেওঁৰ বেহ-ৰূপ জানো। বুটবোৰেই তাৰ প্ৰমাণ। ইয়াত আচৰিত হোৱাৰ কি আছে? হেমদপন্ত— 'বাবা, মই অকলে কেতিয়াও একো নাখাওঁ, মোক কেলৈ মিছাতে বদনাম দিছে। আজি বজাৰলৈ যোৱাই নাছিলো; বুট কিনিম কেনেকৈ? আৰু যদি নিকিনো তেতিয়াহ'লে খামেই বা কেনেকৈ? যিসকল উপস্থিত থাকে তেওঁলোকক নিদিয়াকৈ মই একোৱেই নাখাওঁ।

বাবা— 'সঁচা কথা, যিসকল উপস্থিত থাকে তেওঁলোকক তুমি দিয়া। তথাপি যদি কোনো নাথাকে তুমি তেতিয়ানো কি কৰিব পাৰা? ময়ে বা কি কৰিব পাৰো? কিন্তু খোৱাৰ আগতে মোক স্মৰণ কৰানে? মই তোমাৰ লগত জানো সৰ্বদাই নাথাকো? তেনেহ'লে খোৱাৰ আগেয়ে মোক দিয়ানে তুমি?

❑ নৈতিক শিক্ষা

এই ঘটনাটোৰ দ্বাৰাই বাবাই আমাক কি শিকালে সেই বিষয়ে ভালদৰে লক্ষ্য কৰা যাওক। তেওঁ শিকালে যে মন, বুদ্ধি আৰু ইন্দ্ৰিয়ৰ সহায়ত কোনো বস্তু

উপভোগ কৰাৰ আগেয়ে আমি যেন তেওঁক স্মৰণ কৰো। এনে কৰিলে একপ্ৰকাৰ তেওঁকেই অৰ্পণ কৰাৰ নিচিনা হয়। ইন্দ্ৰিয়ই কেতিয়াও ভোগৰ বস্তু পৰিত্যাগ কৰিব নোৱাৰে। সেইবাবে ভোগ্য বস্তুটো আগতেই গুৰুক দিলে স্বাভাৱিকতেই সেই বস্তুৰ প্ৰতি আসক্তি নাইকিয়া হ'ব। এইদৰে কাম, ক্ৰোধ, লোভ ইত্যাদি সকলো বৃত্তি বা মনৰ ভাব সৰ্বপ্ৰথমে গুৰুক অৰ্পণ বা গুৰুলৈ আগবঢ়োৱা উচিত। যদি এই অভ্যাস অনুসৰণ কৰা হয়, তেতিয়া ভগৱানে মনৰ এই বৃত্তিবিলাক নিৰ্মূল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰিব। ইন্দ্ৰিয় বস্তু উপভোগ কৰাৰ আগতেই যদি ভবা যায় যে বাবা ওচৰতেই আছে, তেতিয়া এনে প্ৰশ্নৰ অৱতাৰণা হ'ব পাৰে যে ভোগ্য বস্তুটো উপভোগ কৰা উচিত নে অনুচিত। যিটো গ্ৰহণযোগ্য নহয় সেইটো পৰিত্যক্ত হ'ব আৰু এইদৰে আমাৰ বদভ্যাস বা দোষ-ত্ৰুটি নিশ্চিহ্ন হৈ চৰিত্ৰৰ উন্নতি হ'ব। গুৰুপ্ৰেম বাঢ়িব আৰু শুদ্ধ জ্ঞানৰ উন্মেষ হ'ব। জ্ঞান বঢ়াৰ লগে লগে দেহ সচেতনতাৰ বন্ধন ছিঙি যাব আৰু আমাৰ বুদ্ধি আত্মচেতনাত নিমগ্ন হ'ব। তেতিয়াই লাভ হ'ব পৰমানন্দ আৰু পৰম সন্তোষ। গুৰু আৰু ঈশ্বৰৰ কোনো প্ৰভেদ নাই। যিজনে প্ৰভেদ দেখে তেওঁৰ ক'তো ভগৱৎ দৰ্শন নহয়। সেয়েহে ভেদ বুদ্ধি পৰিত্যাগ কৰি গুৰু আৰু ঈশ্বৰক অভিন্ন বুলি ভাবি যদি গুৰুক সেৱা কৰা যায় তেতিয়াহ'লে ভগৱানে নিশ্চয় আনন্দিত হৈ আমাৰ মন শুদ্ধ কৰে আৰু আত্মজ্ঞান প্ৰদান কৰে। সংক্ষেপতে ক'বলৈ গ'লে— সৰ্বপ্ৰথম গুৰুক স্মৰণ নকৰি আমি কোনো বস্তুৱেই ভোগ কৰা উচিত নহয়। মনটোক এইদৰে প্ৰস্তুত কৰিলে, সৰ্বদাই বাবাক স্মৰণ কৰা হ'ব আৰু বাবাৰ ধ্যানো সেই অনুপাতে বাঢ়িব। বাবাৰ 'সগুণ মূৰ্তি' অহৰহ আমাৰ দুচকুত লাগি থাকিব। তেতিয়া ভক্তি, মুক্তি, বৈৰাগ্য সকলো আমাৰ আয়ত্তলৈ আহিব। বাবাৰ ৰূপ আমাৰ মানসপটত এইভাৱে মুদ্ৰিত হৈ গ'লে আমি ভোক-পিয়াহ পাহৰি যাম। লগতে সংসাৰো পাহৰি যাম। জাগতিক সুখ-সম্ভোগৰ স্পৃহা দূৰ হৈ মনে সুখ-শান্তি বিচাৰি পাব।

❑ সুদামাৰ কাহিনী

ওপৰৰ কাহিনীটো কোৱাৰ সময়ত হেমদপন্তৰ মনত পৰিল সুদামাৰ কাহিনী। সেই কাহিনীটোতো একেই বিষয় কোৱা হৈছে। সেইবাবে তলত দিয়া হ'ল।

গুৰুদেৱ সন্দিপনীৰ আশ্ৰমত শ্ৰীকৃষ্ণ, ককায়েক বলৰাম আৰু সহপাঠী সুদামাই একেলগে বাস কৰিছিল। এবাৰ কৃষ্ণ আৰু বলৰামক খৰি কাটিবলৈ হাবিলৈ পঠোৱা হ'ল। কিছু সময়ৰ পিছত গুৰুপত্নীয়ে সুদামাক একেই কামৰ বাবে পঠিয়ালে। লগত তিনিওজনৰ বাবে অলপ বুট দি পঠিয়ালে। সুদামাৰ লগত যেতিয়া সাক্ষাৎ হ'ল তেতিয়া শ্ৰীকৃষ্ণই তেওঁক ক'লে— 'দাদা, বৰ পিয়াহ লাগিছে। অলপ পানী বিচাৰিছো।' সুদামাই উত্তৰ দিলে— 'খালী পেটত পানী খাব নালাগে। অলপ বিশ্ৰাম কৰাই ভাল।' তেওঁৰ লগত যিখিনি বুট আছে আৰু কৃষ্ণই যে তাৰে অলপ খাব পাৰে— সেই কথাটো জনোৱা নাছিল। ক্লান্ত দেহেৰে কৃষ্ণই সুদামাৰ কোলাত মূৰটো থৈ গভীৰ টোপনিত নাক বজাই শুলে। তাকে দেখি সুদামাই সন্তৰ্পণে বুট উলিয়াই খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। হঠাৎ কৃষ্ণই তেওঁক প্ৰশ্ন কৰিলে— 'দাদা, তুমি কিবা খাইছা নেকি' শব্দ হৈছে ক'ৰ পৰা? সুদামাই উত্তৰ দিলে— ক'ত, কি খালো'? ঠাণ্ডাত কঁপিছো, সেয়েহে দাঁতে দাঁতে লাগি শব্দ হৈছে। ইমান ঠাণ্ডা লাগিছে যে মই ভালকৈ 'বিষ্ণু সহস্ৰ নামো' জপ কৰিব পৰা নাই। এই কথা শুনি অন্তৰ্যামী শ্ৰীকৃষ্ণই ক'লে— 'মই এইমাত্ৰ সপোনত দেখিছো যে মোৰ খোৱাবস্তু আন এজনে খাই পেলাইছে'। যেতিয়া তেওঁক সোধা হ'ল তেতিয়া তেওঁ ক'লে— কি খালো? অৰ্থাৎ একোৱেই খোৱা নাই। তেতিয়া আনজন মানুহে ক'লে— 'সেয়াই হওক'। দাদা এইটো এটা স্বপ্নমাত্ৰ। মই জানো তুমি মোক নিদিয়াকৈ একোৱেই নোখোৱা। সপোনৰ নিছাতে তোমাক মই প্ৰশ্ন কৰিছিলো— 'কি খাইছা বুলি? সৰ্বজ্ঞ শ্ৰীকৃষ্ণ আৰু তেওঁৰ লীলা সম্বন্ধে যদি বিন্দুমাত্ৰও জ্ঞান থাকিলেহেঁতেন তেতিয়া সুদামাই এনেকুৱা আচৰণ নকৰিলেহেঁতেন। সেইবাবে কৃতকৰ্মৰ দুৰ্ভোগ তেওঁ ভুগিবলগীয়া হৈছে। শ্ৰীকৃষ্ণৰ সহচৰ হোৱা সত্ত্বেও পৰৱৰ্তী জীৱন তেওঁ ঘোৰ দাৰিদ্ৰ্যৰ মাজেৰে কটাবলগীয়া হৈছে। কিন্তু পিছত সুদামাৰ পত্নীয়ে নিজৰ পৰিশ্ৰমেৰে আৰ্জিত এমুঠি ভজা চাউল যেতিয়া কৃষ্ণক অৰ্পণ কৰে তেতিয়া তেওঁ সন্তুষ্ট হৈ সুদামাক এখন স্বৰ্ণনগৰী উপহাৰ দিয়ে। অন্যক নিদি যিসকলৰ অকলে খোৱাৰ অভ্যাস আছে তেওঁলোকে এই কাহিনীটো মনত ৰখা উচিত বা কৰ্তব্য বুলি ভাবিব লাগে। 'শ্ৰুতি'তো এই শিক্ষাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছে। তাত কোৱা হৈছে প্ৰথমে ভগৱানক নিবেদন কৰি পিছত তেওঁৰ প্ৰসাদ গ্ৰহণ কৰিব লাগে। বাবাইও তেওঁৰ অনুকৰণীয় আৰু কৌতুকৰ উপায়েৰে সেই শিক্ষাই দিলে।

❑ আন্না চিঞ্চনিকৰ বনাম মাওসীবাঈ

আন এটা মজাৰ ঘটনা হেমদপন্তই কৈছে— য'ত বাবাই শান্তি স্থাপকৰ ভূমিকা লৈছিল। দামোদৰ ঘনশ্যাম ওৰফে আন্না চিঞ্চনিকৰ নামেৰে বাবাৰ এজন ভক্ত আছিল— সহজ-সৰল আৰু অলপ কঠোৰ স্বভাৱৰ। কাকো ভয় নকৰা বিধৰ আছিল। কথা-বতৰা পোনপটীয়া বিধৰ আছিল। বৈষয়িক বিষয়ত নগদ কাৰবাৰ কৰিছিল, বাহিৰৰ পৰা তেওঁক উগ্ৰ আৰু গোঁৱাৰ যেন ভাব হৈছিল। কিন্তু তেওঁ আছিল মধুৰ স্বভাৱৰ আৰু অকপট। সাইবাবাই সেইবাবে তেওঁক ভাল পাইছিল। এদিন দুপৰীয়া আন্নাই ওপৰমুৱা হৈ ৰেলিঙৰ ওপৰত ৰখা বাবাৰ বাওঁ হাতখন মালিচ কৰি দিছিল। সকলোৱে নিজৰ ইচ্ছামতে নানাধৰণে বাবাৰ সেৱা কৰিছিল। ইফালে বেণুবাই কৌজাল্গী নামেৰে এগৰাকী বয়সস্থ বিধৱাই বাবাৰ সোঁফালে বহি পেটত হাত বুলাইছিল। বাবাই এওঁক 'মা' বুলি সম্বোধন কৰিছিল; অন্যান্যসকলে মাওসীবাঈ বুলি মাতিছিল। মাওসীবাঈ আছিল এগৰাকী শুদ্ধ চৰিত্ৰৰ বয়সস্থ মহিলা। তেওঁ সেই সময়ত বাবাৰ পেটটো ইমান জোৰকৈ মালিচ কৰিলে যে তেওঁৰ নিজৰ মুখখন কছৰতৰ ফলত উঠা-নমা কৰিছিল আৰু বাবাৰ পেট-পিঠি প্ৰায় এক হৈ যোৱাৰ উপক্ৰম হৈছিল। বাবাইও তাৰ ফলত ইফালে-সিফালে লৰচৰ কৰিছিল। সিফালে বাওঁপিনে আন্নাই কিন্তু স্থিৰভাৱে নিজৰ কাম চলাই গৈছিল। তেতিয়া হ'ল কি— মাওসীবাঈৰ মুখখন উঠা-নমা কৰাৰ ফলত এটা সময়ত আন্নাৰ মুখৰ ওচৰলৈ আহি গৈছিল। মহিলাগৰাকী বৰ ৰসিক আছিল, তেওঁ কৈ উঠিল— উঃ এই আন্না মানুহজন বৰ দুশ্চৰিত্ৰৰ— মোক চুমা খাবলৈ বিচাৰিছে। চুলি পকী বুঢ়া হৈ গ'ল— তথাপি চুমা খাবলৈ লাজ কৰা নাই। কথা শুনি আন্না খঙত ফাটি গ'ল। দাঁত কামুৰি ক'লে— মই বেয়া, বদমাচ? তুমি এই কথাই কৈছা নহয়? মই ইমান বুৰ্বকনে? তুমি ইচ্ছা কৰি অনৰ্থক মোৰ লগত কাজিয়া কৰিছা। সকলোৱে তেওঁলোকৰ কাণ্ড দেখি খুব মজা পালে। বাবাই দুয়োজনকেই সমানে ভাল পায়। সেয়ে বিষয়টো কায়দা কৰি মিত-মাত কৰাই শান্ত কৰিবলৈ বিচাৰিছিল। কোমল মাতেৰে ক'লে— 'আচ্ছা আন্না, কিয় অনাহকতে ইমান হৈ-চৈ আৰম্ভ কৰিছ? 'মা' ক চুমা খালে কি দোষ বা ক্ষতি হয়, মইতো বুজিব পৰা নাই। বাবাৰ কথাত দুয়োজনেই খুব আনন্দিত। অন্যান্যসকলে আনন্দত হাঁহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবাৰ প্ৰখৰ বুদ্ধিদীপ্ত সৰস মন্তব্য প্ৰাণভৰি সকলোৱে উপভোগ কৰিছিল।

❑ বাবাৰ বৈশিষ্ট্য— ভক্তসকলৰ ওপৰত তেওঁৰ নিৰ্ভৰতা

ভক্তসকলৰ নিজা নিজা ইচ্ছানুসৰি তেওঁক সেৱা কৰাৰ সুযোগ বাবাই দিয়ে আৰু কোনোবাই তাত বাধা দিলে পছন্দ নকৰে। যেনেকৈ সেই মাওসীবায়ে আন এদিন একেদৰেই বাবাৰ পেট মালিচ কৰিছিল। তেওঁৰ প্ৰচণ্ড শক্তিৰ প্ৰয়োগ দেখি আন সকলো ভক্তই ভীত আৰু চিন্তিত হৈ পৰিল। তেওঁলোকে ক'লে, অলপ লাহে লাহে মালিচ কৰা, অলপ চিন্তা কৰি কাম কৰা— নহ'লে বাবাৰ শিৰা সকলো ছিঙি যাব। তাকে শুনি বাবা আসনৰ পৰা উঠি থিয় হৈ তেওঁৰ লাঠিডাল মাটিত টুকুৰিয়াবলৈ ধৰিলে। খঙত দুয়োটা চকুৰ পৰা আঙঠাহে যেন ওলাবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ সন্মুখত তেতিয়া থিয় হোৱাটো যেন সকলোৰে বাবে অসাধ্য কাম; কাৰো সাধ্য নাছিল। তাৰ পিছত লাঠিডাল পেটৰ গাঁতত সুমুৱাবলৈ ধৰিলে আৰু লাঠিডালৰ আনটো মূৰ খুঁটাত লগাই জোৰ কৰি পেটেৰে চাপ দিবলৈ ধৰিলে। দুই তিনি ফুট দীঘল লাঠিডাল যেন পেটত সম্পূৰ্ণ সোমাই কোনোবা মুহূৰ্তত পেটটো ফুটাই দিব। সকলোৱে ভয়তে বিস্ময়-বিমূঢ় হৈ বোবাৰ দৰে থিয় দি ৰ'ল। কি কৰিব কোনেও একো ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে। বাবাই তেওঁৰ ভক্তসকলৰ বাবে এই কঠোৰ পৰীক্ষাৰ কষ্ট সহ্য কৰিলে। ভক্তসকলে সৎ উদ্দেশ্যৰেই মাওসীবাঈক পৰিমিত শক্তি প্ৰয়োগ কৰিবলৈ ইংগিত কৰিছিল যাতে বাবাৰ কষ্ট নহয়, কিন্তু বাবাৰ সেয়াও সহ্য নহ'ল। অবাক হৈ তেওঁলোকে চাবলৈ ধৰিলে যে তেওঁলোকৰ সৎ প্ৰচেষ্টাই কি বিপদ মাতি আনিলে। থিয় হৈ চাই থকাৰ বাহিৰে তেওঁলোকৰ আৰু একোৱেই কৰিবলৈ নাথাকিল। ভাগ্যক্ৰমে বাবাৰ খং কমিল। লাঠিডাল পেলাই দি আসনত বহি পৰিল। ইয়াৰ পিচৰ পৰা ভক্তসকলে এই শিক্ষাই গ্ৰহণ কৰিলে, যে অইনৰ কাৰ্যত হস্তক্ষেপ কৰা উচিত নহয়। নিজৰ ইচ্ছামতে বাবাৰ সেৱা প্ৰত্যেককে কৰিবলৈ দিয়া উচিত; কাৰণ, তেওঁ নিজেই সেই সেৱাৰ গুণাগুণ আৰু মূল্য নিৰূপণ কৰাৰ যোগ্যতা ৰাখে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২৫

আহমদনগৰৰ দামু আন্না কাসৰ ১। ঝুঁকিদাৰ (দায়িত্বদাৰ) ব্যৱসায়ৰ পৰিকল্পনা, ২। আম্ৰলীলা।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

কৰুণাসিন্ধু নাৰায়ণ, মহাযোগীশ্বৰ, মূৰ্ত পৰমব্ৰহ্ম শ্ৰীসাইবাবাক সাষ্টাংগে প্ৰণাম কৰি আমি এই পৰিচ্ছেদ আৰম্ভ কৰিছো। যিগৰাকী সন্ত-চূড়ামণি, যিগৰাকী সকলো পবিত্ৰ বস্তুৰ পীঠস্থান, ভক্তসকলৰ পৰম আশ্ৰয়, যিগৰাকী আমাৰ আত্মাৰাম সেই শ্ৰীসাইবাবাৰ জয় হওক। জীৱনৰ সৰ্বোচ্চ উদ্দেশ্য আৰু লক্ষ্যপ্ৰাপ্তিৰ সফলকাম শ্ৰীসাইনাথৰ চৰণত আমি ভক্তিনম্ৰ প্ৰণাম জনাইছো।

সাইবাবা সদায়ে কৰুণাৰে পৰিপূৰ্ণ। আমাৰ পক্ষে যি দৰকাৰ সেয়া হৈছে সৰ্বদাই একনিষ্ঠ ভক্তি। ভক্তৰ ভক্তি বিশ্বাস সুদৃঢ় হ'লেই তেওঁৰ কামনা অচিৰেই পূৰ্ণ হয়। হেমদপন্তৰ মনত সাইবাবাৰ লীলা আৰু জীৱন কাহিনী লিখাৰ বাসনাই যেতিয়াই দেখা দিলে তেতিয়াই বাবাই তেওঁৰ দ্বাৰাই লিখাই ল'লে। ঘটনাৱলী আৰু অভিজ্ঞতাখিনি একত্ৰ সংগ্ৰহ কৰাৰ নিৰ্দেশ বাবাই দিয়াৰ লগে লগেই হেমদপন্তই উৎসাহিতবোধ কৰিলে আৰু এই কামত প্ৰবৃত্ত হৈ সুসম্পন্ন কৰিবলৈ তেওঁৰ বুদ্ধিবৃত্তি, সাহস আৰু শক্তি সঞ্চয় কৰিলে। তেওঁ কয়, যে বাবাৰ জীৱনী লিখাৰ যোগ্যতা তেওঁৰ নাছিল, কেৱল বাবাৰ কৃপাপূৰ্ণ আশীৰ্বাদেই তেওঁৰ দ্বাৰা এই কাম সম্পন্ন কৰিলে। সেয়েহে আপোনালোকে এই 'সৎ-চৰিত' পাইছে। এই 'সৎ-চৰিত' হৈছে এটা অনন্ত ভাণ্ডাৰ বা 'সোমকান্ত মণি' য'ৰ পৰা সাইলীলাৰ অমৃতধাৰা বৈ পৰে পাঠকসকলে মনৰ সুখত পিবৰ বাবে।

সাইবাবাৰ প্ৰতি অখণ্ড আৰু সৰ্বান্তঃকৰণ ভক্তি যি ভক্তৰ মনত উপজে তেওঁৰ সকলো দুখ-দুৰ্বিপাক, বিপদ-আপদ দূৰ হয় আৰু সাইবাবাই তেওঁৰ মংগল সাধন কৰে। এই কথাৰ দৃষ্টান্ত হিচাপে আহমদনগৰৰ (বৰ্তমান পুণাৰ) দামু আন্নাৰ ঘটনা উল্লেখ কৰা হৈছে।

❑ দামু আন্না

পাঠকসকলৰ নিশ্চয় মনত আছে যে ষষ্ঠ পৰিচ্ছেদত শিৰডিত ৰামনৱমী উৎসৱ বৰ্ণনাৰ সময়ত এই ব্যক্তিজনৰ সম্বন্ধে উল্লেখ কৰা হৈছে। আনুমানিক ১৮৯৫ খ্ৰীষ্টাব্দত ৰামনৱমী উৎসৱ আৰম্ভ হোৱাৰ সময়ত তেওঁ শিৰডিলৈ গৈছিল আৰু সেই সময়ৰ পৰাই প্ৰতি বছৰে সেই উৎসৱৰ বাবে এখনি সুসজ্জিত পতাকা দান কৰি আহিছে। উৎসৱত যোগদান কৰিবলৈ যিসকল ফকীৰ আৰু দৰিদ্ৰ মানুহ আহে তেওঁলোকক তেওঁ খুৱায়।

❑ দামু আন্নাৰ ঝুঁকিদাৰ (দায়িত্বদাৰ) ব্যৱসায়ৰ পৰিকল্পনা

দামু আন্নাৰ এজন বোম্বেৰ নিবাসী বন্ধুৱে তেওঁলৈ লিখিলে যে তেওঁলোক দুয়োজনেই একেলগে তুলা মজুত কৰা ঝুঁকিদাৰ ব্যৱসায়ত নামিব, পিছত বেছি দামত বিক্ৰীৰ সম্ভাৱনা লৈ ইয়াত প্ৰায় ২ লাখ টকা লাভ হ'ব। (দামু আন্নাই ১৯৩৬ চনত শ্ৰী বি, ভি, নৰসিংহস্বামীৰ আগত ক'লে যে প্ৰস্তাৱটো এজন দালালৰ পৰা আহিছিল। তেওঁ অংশীদাৰ নহ'লহেঁতেন। গোটেই ব্যৱসায়ৰ ঝুঁকি অৰ্থাৎ দায়িত্ব দামু আন্নাৰ নিজৰেই হ'লহেঁতেন)। দালালে লিখিলে ব্যৱসায়টো বৰ ভাল, কোনো গধুৰ দায়িত্ব বা কষ্ট নাই, এই সুযোগ এৰা উচিত নহয়। দামু আন্নাৰ মন দুয়োপিনেই দুলিবলৈ ধৰিলে। হঠাৎ ইমান ডাঙৰ ভাৰ ল'বলৈ সাহস নকৰিলে। খুব চিন্তা কৰিছিল। তেওঁ আছিল বাবাৰ ভক্ত। সেয়েহে সকলো কথা জনাই শামালৈ চিঠি এখন লিখিলে আৰু বাবাক জনাই তেওঁৰ উপদেশ ল'বলৈ ক'লে। পিছদিনা চিঠি পাই শামা দুপৰীয়া মছজিদলৈ গ'ল। বাবাৰ সন্মুখত চিঠিখন ৰাখিলে। বাবাই ক'লে কি লিখিছে? কি মতলব কৰিছে? ভাব হৈছে আকাশখন চুব বিচাৰিছে। ভগৱানে তেওঁক যি দিছে তাতে তেওঁ সন্তুষ্ট নহয়। চিঠিখন পঢ়াচোন? শামাই ক'লে— 'আপুনি যি ক'লে চিঠিত সেয়াই লিখিছে। দেৱ, আপুনি ইয়াত বেছ ধীৰ-স্থিৰ হৈ বহি থাকে আৰু শিষ্যসকলক অস্থিৰ কৰি তোলে। যেতিয়া তেওঁলোক ব্যাকুল হৈ উঠে তেতিয়া তেওঁলোকক আপুনি টানি আনে; কাৰোবাক সশৰীৰে, কাৰোবাক চিঠিৰ দ্বাৰা। চিঠিৰ মৰ্ম যদি আপোনাৰ জ্ঞাতই হয় তেনেহ'লে কিয় মোক পঢ়িবৰ বাবে হেঁচা দিছে।' বাবাই ক'লে— 'হেৰা শামা, অনুগ্ৰহ কৰি পঢ়া। মই উল্টা-পাল্টা কত কি বকো, কোনে মোক বিশ্বাস কৰে?

তাৰ পিছত শামাই চিঠিখন পঢ়িলে? বাবাই মন দি শুনি গভীৰ সহানুভূতিৰে ক'লে— 'শেঠ (দামু আন্না) পাগল হৈছে। উত্তৰ লিখি দিয়া যে তেওঁৰ ঘৰততো একোৰেই অভাৱ নাই। এফাল ৰুটীতেই যেন এতিয়া সন্তুষ্ট থাকে। লাখ লাখ টকাৰ চিন্তা যেন নকৰে।' শামাই উত্তৰ পঠাই দিলে। সিফালে দামু আন্নাও চিঠিৰ উত্তৰৰ অপেক্ষাত ৰৈ আছে। চিঠি পঢ়ি তেওঁৰ লাখ টকা লাভৰ আশা ধূলিসাৎ হ'ল। তেওঁৰ ভাব হ'ল বাবাৰ পৰামৰ্শ ল'বলৈ গৈয়ে তেওঁ ভুল কৰিলে। শামাই তেওঁৰ চিঠিত এই কথাও উল্লেখ কৰিছিল যে নিজে দেখা আৰু আনৰ মুখত শুনাৰ মাজত সকলো সময়তে বহুত পাৰ্থক্য থাকে। সেইবাবেই দামু আন্নাই নিজে আহি যেন বাবাক দেখা কৰে। গতিকে দামু আন্নাই ব্যক্তিগতভাৱে বাবাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰাৰ বাবে শিৰডিলৈ আহিল। বাবাক প্ৰণাম কৰি তেওঁৰ ভৰি মালিচ কৰিবলৈ ধৰিলে, কিন্তু সাহস কৰি কথাটো সুধিব নোৱাৰিলে। মনে মনে চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে— যদি এই ব্যৱসায়ত বাবাই সহায় কৰে তেন্তে অলপ লাভৰ অংশ বাবাক উৎসৰ্গা কৰা ভাল হ'ব। গোপনে এই চিন্তা দামু আন্নাই কৰিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু বাবাৰ ওচৰততো একোৰেই গোপনে নাথাকে। অতীত, বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত সকলোৰে অতি স্বচ্ছ হৈ তেওঁৰ ওচৰত প্ৰকাশিত হয়। শিশুৱে মিঠাই খাব বিচাৰে, কিন্তু মাকে তাক তিতাবস্তুকে খাবলৈ দিয়ে। মাকে তাৰ মংগলৰ বাবে স্বাস্থ্যৰ পিনেহে দৃষ্টি ৰাখি নানা মিঠা কথাৰে ভুলাই তিতা বস্তু খুৱায়। বাবা আছিল পৰম দয়াময়ী জননী। শিষ্যসকলৰ বৰ্তমান-ভৱিষ্যৎ সকলোৰেই জানে। সেইবাবে দামু আন্নাৰ গোপন ইচ্ছা জানিব পাৰি তেওঁক লগে লগে ক'লে— 'বাপু, এইবোৰ লাভৰ অংশত, বৈষয়িক কথাত মই সোমাব নিবিচাৰো। বাবাৰ আপত্তি দেখি দামু আন্নাই সেই পৰিকল্পনা বাতিল কৰিলে। তাৰ পিছত তেওঁ চাউল-দাইল-ঘেঁহু ইত্যাদি গেলামালৰ ব্যৱসায়ৰ কথা চিন্তা কৰিলে। এইবাৰো বাবাই তেওঁৰ মনৰ কথা জানিব পাৰিলে। ক'লে— 'টকাত ৫ কেজিকৈ কিনিব লাগিব আৰু ৭ কেজিকৈ বেচিব লাগিব। গতিকে এই ব্যৱসায়ৰ কথাও তেওঁ পৰিত্যাগ কৰিবলগা হ'ল। কিছুদিন দাইল-চাউলৰ দাম বেছ উৰ্ধ্বত উঠিছিল। ভাব হ'ল বাবাৰ ভৱিষ্যৎ বাণী বিফল হ'ব। কিন্তু এক-দুই মাহৰ ভিতৰতে চাৰিওফালে প্ৰচুৰ বৰষুণ হ'ল আৰু হঠাৎ দামটোও নামি আহিল। যিসকলে শস্য মজুত কৰি থৈছিল তেওঁলোকে প্ৰচুৰ ক্ষতি স্বীকাৰ কৰিবলগা হ'ল। দামুয়ে এই বিপৰ্যয়ৰ পৰা ৰক্ষা পালে। কোৱা বাহুল্য, যি দালাল ভদ্ৰলোকে অন্য এজন ব্যৱসায়ীৰ সহায়ত

তুলাৰ ব্যৱসায়ত নামিছিল সেইটো ব্যৰ্থ হোৱাৰ বাবেও তেওঁৰো প্ৰভূত ক্ষতি হৈছিল। দুঃসাহসিক ব্যৱসায়ৰ প্ৰচেষ্টাৰ পৰা দুবাৰ বাবাই ৰক্ষা কৰিছিল দেখি দামু আন্নাৰ বিশ্বাস দৃঢ় হ'ল আৰু বাবাৰ দেহ ৰক্ষাকালপৰ্যন্ত আৰু তাৰ পিছতো তেওঁ এজন প্ৰকৃত ভক্ত হিচাপে জীৱন কটাইছে।

❑ আম্ৰ-লীলা

এবাৰ প্ৰায় ৩০০টা সুমিষ্ট আমৰ এটা পাৰ্চেল শিৰডিলৈ আহিছিল। গোৱাৰ পৰা 'ৰালে' নামৰ এজন মামলাৎদাৰে (চৰকাৰী কৰ্মচাৰী) শামাৰ নামত বাবাৰ কাৰণে পঠিয়াইছিল। আমৰ পাৰ্চেলটো খোলাৰ পিছত আটাইখিনিয়ে ভাল অৱস্থাত পোৱা গ'ল। চাৰিটা আম বাবাৰ পাত্ৰত থৈ বাকী সকলোবোৰ শামাৰ তত্ত্বাৱধানত ৰাখিবলৈ দিয়া হ'ল। বাবাই ক'লে— 'সেই চাৰিটা আম দামু আন্নাৰ, তাতেই থাকক'।

দামু আন্নাৰ তিনিগৰাকী পত্নী আছিল। কিন্তু তেওঁৰ নিজৰ কথামতে দুগৰাকীহে আছিল— তিনিগৰাকী নহয়। তেওঁৰ কোনো সন্তান নাছিল। বহুত জ্যোতিষীৰ পৰামৰ্শ ল'লে, নিজেও অলপ জ্যোতিষ শাস্ত্ৰ জানিছিল। জানিছিল যে তেওঁৰ কোষ্ঠীত এটা অশুভ গ্ৰহৰ অৱস্থান থকাত এই জীৱনত তেওঁৰ সন্তান লাভৰ সম্ভাৱনা নাই। কিন্তু বাবাৰ ওপৰত গভীৰ বিশ্বাস আছিল। আমৰ পাৰ্চেলটো পোৱা দুঘণ্টাৰ পিচতেই তেওঁ শিৰডিত উপস্থিত হ'ল। বাবাই তেওঁক ক'লে— 'সকলোৰে পিচে আমকেইটাৰ পিনে দৃষ্টি আছে, কিন্তু সেইবিলাক আচলতে দামুৰ। যাৰ বাবে ৰখা হৈছে তেওঁ সেইবোৰ 'খাব আৰু মৰিব'। এই কথা শুনি দামু আন্না চক খাই উঠিল। তাৰ পিছত যেতিয়া মালসাপতিয়ে তেওঁক বুজাই দিলে যে মৃত্যু বোলোতে বাবাই অহংবোধৰ মৃত্যুৰ কথাহে কৈছে আৰু বাবাৰ চৰণত সেইটো হ'লে সেয়া হ'ব পৰম আশীৰ্বাদ। তেতিয়া দামু আন্না আমকেইটা খাবলৈ ৰাজী হ'ল। কিন্তু বাবাই ক'লে— 'তুমি নিজে নাখাবা, তোমাৰ সৰু ঘৈণীয়েৰাক সেইবোৰ খাবলৈ দিবা। এই আম্ৰ-লীলাই তোমাৰ সৰু ঘৈণীয়েৰাক চাৰিটা ল'ৰা আৰু চাৰিজনী ছোৱালী উপহাৰ দিব।' তাকে কৰা হ'ল আৰু কালক্ৰমত দেখা গ'ল জ্যোতিষীসকলৰ কথা নফলিয়ালে, বাবাৰ কথাই সত্য হ'ল।

যিমান দিন বাবাই শৰীৰ ধাৰণ কৰিছিল সিমান দিন তেওঁৰ কথাৰ মাহাত্ম্য আৰু কাৰ্যকাৰিতা প্ৰতিষ্ঠিত আছিল। কিন্তু অতি আচৰিত কথা যে দেহৰক্ষাৰ পিছতো

সেয়া তেনেকৈয়ে কাৰ্যকৰী হৈ আছিল। বাবাই কয়— 'মই গুচি গ'লেও বিশ্বাস কৰিবা মোৰ হাড়বিলাকে কবৰৰ পৰা তোমালোকক আশা আৰু আস্থা যোগাব। অকল ময়ে কিয়? যিসকলে মোৰ ওপৰত সৰ্বান্তঃকৰণেৰে নিৰ্ভৰ কৰিব তেওঁলোকৰ লগত মোৰ কবৰ পৰ্যন্তও সংযোগ ৰাখিব, কথা ক'ব, লগে লগে ফুৰিব। মই তোমালোকক এৰি গুচি যাম বুলি চিন্তা নকৰিবা। মোৰ হাড়বোৰেও তোমালোকৰ কল্যাণ চিন্তা কৰিছে, কথা কৈছে, তোমোলাকে শুনিবলৈ পাবা। কিন্তু মোক সদায় মনত ৰাখিবা। হৃদয়েৰে মোক বিশ্বাস কৰিবা, তেতিয়া তোমালোক সকলোতকৈ বেছি উপকৃত হ'বা।

❑ প্ৰাৰ্থনা

হেমদপন্তই এটা প্ৰাৰ্থনাৰে এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰিছে— 'হে' সদগুৰু সাইনাথ, হে' ভক্তবৃন্দৰ কল্পতৰু আমাৰ প্ৰাৰ্থনা— আমি যেন তোমাৰ চৰণযুগল কেতিয়াও পাহৰি নাযাওঁ। চৰণ দৰ্শনৰ পৰা যেন বঞ্চিত নহওঁ। সংসাৰৰ এই অহা-যোৱাৰ কষ্টত আমি বিড়ম্বিত। জন্ম-মৃত্যুৰ এই আৱৰ্তৰ হাতৰ পৰা তুমি আমাক মুক্ত কৰা। বহিৰ্গামী ইন্দ্ৰিয়ক দমন কৰি তুমি আমাক অন্তৰ্মুখী কৰা, পৰমাত্মাৰ সন্মুখীন কৰা। মন আৰু ইন্দ্ৰিয়ৰ এই বহিৰ্মুখী প্ৰৱণতা ৰোধ নকৰিলেতো আত্মোপলব্ধি সম্ভৱ নহয়; পত্নী-পুত্ৰ, বন্ধু-বান্ধৱ কোনোতো কোনো কামতেই শেষত নাহিব। একমাত্ৰ তুমিয়ে আমাক মুক্তি দিবা, সুখী কৰিবা। আমাৰ সকলো দোষ-ত্ৰুটি, যুক্তি-তৰ্কৰ সকলো বদভ্যাস সমূলি বিনাশ কৰি দিয়া। আমাৰ জিভাই যেন তোমাৰ মধুৰ নাম-জপৰ সোৱাদ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে। সৎ-অসৎ সকলো চিন্তা দূৰ কৰি দিয়া, সংসাৰ আৰু দেহ-চেতনা পাহৰাই দিয়া, অহংকাৰ দূৰ কৰি দিয়া। সকলো পাহৰি যেন তোমাৰ নাম সদায়ে মনত ৰাখিব পাৰো। মনৰ চঞ্চলতা দূৰ কৰি শান্ত আৰু সংযত কৰা। তোমাৰ প্ৰেমৰ আলিংগনত আমাৰ অজ্ঞানতাৰ অন্ধকাৰময় ৰাতি পাৰ হয়, তেতিয়াই তোমাৰ জ্যোতিত আমাৰ জীৱন সুখৰ হৈ উঠে। তুমি যে আমাক জগাই তুলিছা, তোমাৰ লীলামৃত পান কৰাইছা— এইবোৰেই তোমাৰ অপাৰ কৰুণা আৰু আমাৰ পূৰ্বজন্মৰ সঞ্চিত পুণ্যফল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

❑ টীকা ঃ

এই প্ৰসংগত দামু আন্নাৰ লিখিত বিবৃত্তিৰ পৰা কিছু অংশ উদ্ধৃত কৰি দিয়া হ'ল। 'এবাৰ আন বহুতৰ লগত মই বাবাৰ ভৰিৰ কাষত বহি আছো আৰু মোৰ মনত দুটা প্ৰশ্ন জাগি উঠিল। তেওঁ দুয়োটাৰে উত্তৰ দিছিল।'

১। সাইবাবাৰ ঠাইত বহুত মানুহৰ ভিৰ হয়। সকলোৱেই তেওঁৰ পৰা উপকৃত হয়নে? তেওঁ উত্তৰ দিলে— 'আম গছজোপালৈ চোৱাচোন— কিমান মুকুল? সকলোবোৰ মুকুলেই যদি ফল হ'লহেঁতেন তেন্তে কি যে সুন্দৰ ফলন নহ'লহেঁতেন! কিন্তু সেয়া জানো হয়? তাৰ বেছিভাগেই বতাহ-ধুমুহাত সৰি পৰে। শেষলৈ অলপমানহে থাকে।

২। দ্বিতীয় প্ৰশ্নটো মোৰ নিজৰ বিষয়ে। বাবাই যদি দেহৰক্ষা কৰে, তেন্তে মোৰ অৱস্থা যে বৰ শোচনীয় হৈ ৰ'ব। মই যে ভাহি ফুৰিম। তেতিয়া মই কি কৰিম?

এই উত্তৰত বাবাই ক'লে যে যেতিয়া য'ত তেওঁক স্মৰণ কৰিম, তেওঁ মোৰ কাষত উপস্থিত থাকিব। সেই শপত তেওঁ ১৯১৮ চনৰ আগতো ৰাখিছে, পিছতো ৰাখিছে— আজিও ৰাখি গৈছে। তেওঁ এতিয়াও মোক পৰিচালনা কৰিছে। এই কথাকেইটা কৈছিল ১৯১০-১১ চনত, যেতিয়া মোৰ ককাই-ভাইহঁত মোৰ পৰা বেলেগ হৈ গ'ল। মোৰ ভনীজনী মৰি থাকিল, ঘৰত এটা চুৰিৰ ঘটনা হোৱাত পুলিচৰ অনুসন্ধান চলিল। নানা কাৰণত যেতিয়া মোৰ মন খুবেই বিব্ৰত আছিল। ভনীজনী মৰি যোৱাত মোৰ মন ভাঙি গ'ল। জীৱনৰ স্পৃহা নৰ'ল। বাবাৰ ওচৰলৈ যোৱাত তেওঁ মোক উপদেশ দি শান্ত কৰিলে আৰু আপ্পা কুলকাৰ্ণিৰ ঘৰত বহি মোক 'পুৰণ-পুলি' খুৱালে।

সেই সময়ত মোৰ ঘৰত চুৰ হৈছিল। ত্ৰিছ বছৰ ধৰি মোৰ লগত বন্ধুত্বত আবদ্ধ এনে এজন মানুহে মোৰ পত্নীৰ গহনাৰ বাকচ (যাৰ ভিতৰত পত্নীৰ নাকৰ মংগলজনক 'নাক-ফুলীপাট আছিল) চুৰ কৰিলে। মই বাবাৰ ছবিৰ আগত বহি বৰকৈ কান্দিলো। পিচ দিনা মানুহজনে গহণাৰ বাকচটো ফিৰাই দি মোক ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰি গ'ল।'

পৰিচ্ছেদ-২৬

১। ভক্ত পন্ত, ২। হৰিশ্চন্দ্ৰ পিতালে, ৩। গোপাল আম্বড়েকৰৰ কাহিনী।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

বিশ্ব ব্ৰহ্মাণ্ডত আমি যি কিবাকিবি দেখিবলৈ পাওঁ সেই সকলোবোৰ ভগৱানৰ সৃষ্টিশক্তিৰূপী মায়াৰ খেলা। এই সকলোবোৰৰ স্থায়ী অস্তিত্ব নাথাকে। স্থায়ী যি বস্তু সেয়া হ'ল পৰম সত্য। অন্ধকাৰত এডাল জৰী বা ফুলৰ মালা দেখি যেনেকৈ আমি সাপ দেখা পোৱা বুলি ভুল কৰো, তেনেকৈ সদায়ে প্ৰকৃতিৰ বাহ্যিক ৰূপ অৰ্থাৎ যি ঘটিছে কেৱল তাকে (লীলা) আমি দেখো, দৃশ্যমান জগতৰ গভীৰতাত যে একক সত্য নিত্য অনুসৃত হৈ থাকে সেই পোহৰত আমি পৃথিৱীখনক নেদেখো। একমাত্ৰ সদগুৰুৱে আমাৰ সেই জ্ঞানচকু খুলি দিয়ে আৰু জগতৰ সকলোখিনিকেই সত্যৰ পোহৰেৰে দেখা পোৱাত সহায় কৰে। সেইবাবে সদগুৰুৰ বন্দনা কৰি তেওঁৰ ওচৰত সত্যদৃষ্টি প্ৰাৰ্থনা কৰা যাওক, যি ভগৱৎ দৰ্শনৰ বাহিৰে আন একো নহয়।

❑ অন্তৰৰ পূজা

হেমদপন্তই এটা নতুনধৰণৰ পূজাৰ কথা কৈছে। তেখেতে কৈছে— ধৰি লওক আমাৰ তপত প্ৰেমাশ্ৰু যেন গৰম পানী, যাৰ দ্বাৰা আমি সদগুৰুৰ চৰণ ধুই দিছোহঁক, শুদ্ধ প্ৰেম যেনিবা চন্দনৰ প্ৰলেপ, যাক আমি তেওঁৰ গোটেই শৰীৰত সানি দিছো; আমাৰ সুদৃঢ় বিশ্বাসৰ চাদৰ যেন তেওঁৰ গাত মেৰিয়াই দিছো, আঠটা সাত্বিক ভাব লক্ষণক আঠটা পদুম ফুল ৰূপে আৰু একাগ্ৰ মনটোক ফলৰূপে তেওঁক অৰ্পণ কৰিছো। ভাবি লওক, তেওঁৰ মূৰত যিখিনি ক'লা গুড়ি সানি দিছো

সেয়া যেন আমাৰ নিষ্ঠা, তাৰ পিছত ভক্তিৰ এটা কঁকাল বান্ধনীদেহত মেৰিয়াই দি আমাৰ মূৰবোৰ তেওঁৰ ভৰিৰ তলত থৈছো।

এইভাবেৰে সদগুৰুক নানা আচৰণেৰে ভূষিত কৰি যেন আমি সকলোবোৰেই তেওঁক সমৰ্পণ কৰিছো আৰু ভক্তিৰ চোঁৱৰেৰে বিচিছো। এইধৰণেৰে সুন্দৰভাৱে পূজা কৰি আমি যেন এই প্ৰাৰ্থনা কৰিছো— 'মনক অন্তৰ্মুখী কৰা, সত্য আৰু অসত্যক চিনিব পৰাকৈ বিবেক দিয়া, জাগতিক বিষয়ত বৈৰাগ্য আনা যাতে আত্মজ্ঞান লাভ হয়। আমি তোমাক আমাৰ দেহ-চেতনা আৰু অহংবোধ সঁপি দিছো। আমাৰ চকু দুটি তোমাৰ নিজৰ কৰি লোৱা যাতে সুখ-দুখৰ অনুভূতি আমাৰ নাথাকে। এই দেহ-মন তোমাৰ যেনে ইচ্ছা, তেনেদৰেই পৰিচালিত কৰা। তোমাৰ পদতলত যেন মনে শান্তি পায়। এতিয়া এই পৰিচ্ছেদৰ কাহিনী কোৱা যাওক।

❑ ভক্ত পন্থ্

এবাৰ 'পন্থ্' নামৰ এজন ভক্তৰ শিৰডিলৈ অহাৰ সৌভাগ্য হৈছিল। তেওঁ আছিল আন এজন সদগুৰুৰ শিষ্য। তেওঁৰ অহাৰ ইচ্ছা নাছিল। কিন্তু ভগৱানৰ বিধান আছিল অন্যধৰণৰ। তেওঁ এদিন বোম্বে-বৰদাৰ ৰেলেৰে যাত্ৰা কৰোতে বহুত আত্মীয়-বন্ধুক লগ পালে। তেওঁলোক সকলো শিৰডিলৈ বুলি গৈ আছিল আৰু তেওঁকো লগত যাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। তেওঁ প্ৰত্যাখ্যান কৰিব নোৱাৰিলে। অন্যান্য সকলোৱে বোম্বেত নামিল কিন্তু পন্থই '**Virar**'ত নামি তেওঁৰ সদগুৰুৰ পৰা শিৰডিলৈ যোৱাৰ অনুমতি বিচাৰিলে আৰু খৰচ-পাতিৰ টকা সংগ্ৰহ কৰি সেই দলৰ লগতেই শিৰডিলৈ গ'ল। পুৱা শিৰডিত উপনীত হৈ ১১ বজাত তেওঁলোক মছজিদলৈ গ'ল। বাবাৰ পূজাৰ বাবে সমবেত ভক্তবৃন্দক দেখি সকলোৱে বৰ আনন্দিত হ'ল। কিন্তু পন্থ্ হঠাৎ অজ্ঞান হৈ মাটিত ঢলি পৰিল। ভয়ে ভয়ে সকলোৱে তেওঁৰ জ্ঞান উভতাই অনাৰ বাবে যথাসাধ্য চেষ্টা কৰিলে। তাৰ পিছত বাবাৰ কৃপাত মূৰত পানী ঢালোতে ঢালোতে তেওঁৰ জ্ঞান ফিৰি আহিল। যেন এইমাত্ৰ টোপনিৰ পৰাহে উঠিছে এইভাবত তেওঁ উঠি বহিল। অন্তৰ্যামী বাবাই বুজিব পাৰিলে যে তেওঁ অন্য এজন সদগুৰুৰ শিষ্য। সেয়েহে তেওঁক অভয় প্ৰদান কৰি আৰু আপোন গুৰুৰ প্ৰতি বিশ্বাস দৃঢ় কৰাৰ বাবে ক'লে 'যিয়েই নঘটক

কিয়— নেৰিবা, আশ্ৰয়দাতাক (গুৰুক) জোৰ কৰি ধৰি ৰাখিবা, সদায় স্থিৰসংকল্প হৈ তেওঁৰ লগত একাত্ম হৈ থাকিবা।' তৎক্ষণাৎ পন্তই এই মন্তব্যৰ তাৎপৰ্য বুজিব পাৰিলে আৰু সদগুৰুক স্মৰণ কৰিলে। বাবাৰ এই কৰুণাৰ কথা তেওঁ গোটেই জীৱন মনত ৰাখিছিল।

❑ হৰিশ্চন্দ্ৰ পিতালে

বোম্বেত হৰিশ্চন্দ্ৰ পিতালে নামৰ লোকজনৰ এজন ল'ৰা মৃগী ৰোগত ভুগি আছিল। এলোপেথিক আৰু আয়ুৰ্বেদিক বহু চিকিৎসকক দেখুৱায়ো একো ফল পোৱা নাছিল। তেতিয়া তেওঁলোকৰ ওচৰত এটাই মাথোন পথ আছিল— 'সাধু-সন্তৰ শৰণাপন্ন হোৱা'। পঞ্চদশ পৰিচ্ছেদত কোৱা হৈছে যে দাশগণুৱে অননুকৰণীয় আৰু অপূৰ্ব কীৰ্তন পৰিবেশন কৰি বোম্বে প্ৰদেশত সাইবাবাৰ নাম প্ৰচাৰ কৰিছিল। ১৯১০ চনত শ্ৰীপিতালেই তেওঁৰ কীৰ্তন কিছু শুনিছিল আৰু অন্যান্য সূত্ৰেও জানিছিল যে বহু দুৰাৰোগ্য ব্যাধি বাবাই দৃষ্টি বা স্পৰ্শযোগে নিৰ্মূল কৰে। এনে সময়তে সাইবাবাক সাক্ষাৎ কৰাৰ ইচ্ছা হ'ল। সেই অনুযায়ী সকলো ব্যৱস্থা কৰি, ফলৰ পাত্ৰ আৰু অন্যান্য উপহাৰ লগত লৈ সপৰিয়ালে শিৰডিলৈ আহিল। মছজিদলৈ গৈ বাবাক প্ৰণাম কৰি তেওঁৰ ৰোগীয়া পুত্ৰক বাবাৰ চৰণতলত ৰাখিলে। বাবাই ল'ৰাটোলৈ চোৱাৰ লগে লগেই এটি অস্বস্তিকৰ পৰিস্থিতিয়ে দেখা দিলে। ল'ৰাটোৰ চকু দুটা ঘূৰিবলৈ ধৰিলে আৰু অজ্ঞান হৈ তেওঁ পৰি গ'ল, মুখৰ পৰা ফেন ওলাবলৈ ধৰিলে, গাটো ঘামেৰে উপচি পৰিল। ভাব হ'ল তেওঁৰ উশাহ যেন এতিয়াই বন্ধ হৈ যাব। তেওঁৰ মাক-দেউতাকে বৰ ভয় খালে আৰু উত্তেজিত হৈ উঠিল। ইয়াৰ আগতেও ল'ৰাটো মাজে মাজে এনেকৈ প্ৰায়ে অজ্ঞান হৈছিল কিন্তু এইবাৰ যেন কিছু দীৰ্ঘস্থায়ী হ'ব ধৰিলে। মাকৰ দুচকুৰে অনৰ্গল অশ্ৰু বাগৰিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ পাগলীৰ দৰে কান্দিবলৈ ধৰিলে আৰু ক'লে যে তেওঁৰ অৱস্থাটো এনেকুৱা হৈছে যে ডকাইতৰ ভয়ত পলাই গৈ যিটো ঘৰত আশ্ৰয় লোৱা হ'ল তাৰ চালখনেই যেন মূৰৰ ওপৰত ভাঙি পৰিল; যেন ছাগলী এটা বাঘৰ হাতৰ পৰা সাৰিবলৈ গৈ কচাইৰ হাততহে পৰিল; ৰ'দত পুৰি যোৱা পথিকে শীতল ছায়াৰ আশাত গছৰ তলত ৰওঁতে সেই গছেই যেন তেওঁৰ মূৰত পৰিল। যেন কোনোবা একনিষ্ঠ পূজাৰী পূজাৰ বাবে মন্দিৰলৈ যোৱাত মন্দিৰটোৱেই তেওঁৰ মূৰত ভাঙি পৰিল। বাবাই তেওঁক সান্ত্বনা দি ক'লে— 'এনেকৈ কন্দা-কটা নকৰিবা'। অলপ

অপেক্ষা কৰা, ধৈৰ্য ধৰা। ল'ৰাটিক ঘৰলৈকে লৈ যোৱা। আধা ঘণ্টাৰ ভিতৰত তাৰ জ্ঞান ফিৰি আহিব।' তেওঁলোকে বাবাৰ নিৰ্দেশ পালন কৰিলে। বাবাৰ কথাই ফলিয়ালে— ঘৰলৈ ল'ৰাটোক লৈ যোৱাৰ লগে লগেই তেওঁ সুস্থ হ'ল। পিতালেৰ পৰিয়াল আৰু অন্যান্য সকলোৰেই অত্যন্ত আনন্দিত হ'ল আৰু তেওঁলোকৰ সকলো সংশয়-সন্দেহ আঁতৰি গ'ল। তাৰ পিছত শ্ৰীপিতালেই আৰু তেওঁৰ পত্নীয়ে বাবাৰ ওচৰলৈ আহি শ্ৰদ্ধাসহকাৰে প্ৰণাম কৰিলে আৰু তেওঁৰ ভৰি দুখন মালিচ কৰিবলৈ বহিল। মনৰ ভিতৰতে বাবাক বহুত ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছে। বাবাই হাঁহি হাঁহি ক'লে— 'তোমালোকৰ সকলো চিন্তা-ভাবনা, সংশয়-আশংকা এতিয়া দূৰ হৈ মন শান্ত হৈছেতো? যিসকলৰ বিশ্বাস আৰু ধৈৰ্য আছে তেওঁলোকক শ্ৰীহৰিয়ে সদায় ৰক্ষা কৰে।' শ্ৰীপিতালে আছিল অৱস্থাপন্ন মানুহ। তেওঁ সকলোকে উদৰ পূৰাই মিঠাই খুৱালে আৰু বাবাক অতি উৎকৃষ্ট ফল আৰু তামোল খুৱালে। শ্ৰীমতী পিতালে আছিল অতি সাত্ত্বিক, সৰল, স্নেহশীলা আৰু নিষ্ঠাৱতী মহিলা। স্তম্ভৰ কাষত বহি তেওঁ বাবাৰ পিনে চাই আছিল আৰু আনন্দাশ্ৰু নিগৰি আহিছিল। তেওঁৰ এই মধুৰ স্বভাৱ আৰু প্ৰেমপূৰ্ণ হৃদয় দেখি বাবাই তেওঁক বৰ পছন্দ কৰিছিল। যিসকল ভক্তই সকলো সমৰ্পণ কৰি আন্তৰিকভাৱে পূজা কৰে তেওঁলোকৰ ওপৰত সাধু-সন্তসকলেও দেৱতাসকলৰ দৰেই সদায়ে নিৰ্ভৰ কৰে। কেইদিনমান বাবাৰ সংস্পৰ্শত আনন্দেৰে কটাই পিতালে পত্নীসহ মছজিদলৈ বাবাৰ পৰা বিদায় ল'বলৈ আহিল। বাবাই তেওঁলোকক উদি বা ভস্ম আৰু আশীৰ্বাদ দি শ্ৰীপিতালক একাষৰীয়াকৈ মাতি নি ক'লে— 'বাপু, ইয়াৰ আগতে তোমাক দুটকা দিলো। এতিয়া তিনি টকা দিছো। পূজাৰ বেদীত টকাকেইটা ৰাখিবা, তোমাৰ মংগল হ'ব।' শ্ৰীপিতালেই প্ৰসাদ হিচাপে টকাখিনি গ্ৰহণ কৰিলে। পুনৰ বাবাক প্ৰণাম কৰি আশীৰ্বাদ বিচাৰিলে। হঠাৎ তেওঁৰ ভাব হ'ল— তেওঁতো প্ৰথমবাৰ শিৰডিলৈ আহিছে, তেতিয়াহ'লে বাবাই যে ক'লে দুটকা আগতেই দিয়া বুলি তাৰ অৰ্থই বা কি? এই কথাটো জানিবৰ বাবে তেওঁ কৌতূহলী হৈ আছিল, কিন্তু বাবাই কোনো কথাই নক'লে। বোম্বেলৈ উভতি গৈ শিৰডিৰ আটাইবোৰ ঘটনা তেওঁৰ বৃদ্ধা মাকক ক'লে আৰু বাবাই আগেয়ে দুটকা দিয়া ৰহস্যৰ কথাও তেওঁক জনালে। মাকে প্ৰথমতে একোৱে নবুজিলে। কিন্তু এই সম্বন্ধে গভীৰভাবে চিন্তা কৰাৰ পিছত এটা পুৰণা ঘটনাৰ কথা তেওঁৰ মনত পৰিল আৰু তাতেই ৰহস্যৰ সন্ধান পালে। মাকে তেওঁৰ ল'ৰাক (শ্ৰীপিতালেক) ক'লে— 'তুমি তোমাৰ ল'ৰাক লৈ

এতিয়া যেনেকৈ সাইবাবাৰ কাষলৈ গৈছিলা, তোমাক লৈ তোমাৰ দেউতাৰাও তেনেকৈ বহু বছৰৰ আগতে আক্কালকোটকৰ মহাৰাজক দৰ্শন কৰিবলৈগৈছিল। সেই মহাৰাজজনো এজন খাটি যোগী, সিদ্ধ, সৰ্বজ্ঞ আৰু উদাৰচিতীয়া মহাপুৰুষ আছিল। তোমাৰ দেউতাৰা আছিল সৎ আৰু একনিষ্ঠ। তেওঁৰ পূজা সেইজন যোগীয়ে গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁ তেতিয়া তোমাৰ দেউতাৰাক দুটা টকা বেদীত থৈ পূজা কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। আজীৱন তেওঁ সেইভাবেই পূজা কৰি গৈছিল কিন্তু তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছত পূজা ঠিকমতে হোৱা নাই আৰু টকা দুটাও হেৰাই থাকিল। কেইবছৰমানৰ পিছত টকা দুটাৰ কথা আৰু মনলৈয়ে নহা হ'ল। এতিয়া তোমাৰ সৌভাগ্য যে আক্কালকোটকৰ মহাৰাজে সাইবাবাৰ ৰূপত আৱিৰ্ভূত হৈ তোমাৰ পূজা আৰু কৰ্তব্য-কৰ্ম স্মৰণ কৰি দি তোমাক সকলো বিপদৰ পৰা মুক্ত কৰিছে। এতিয়াৰে পৰা সাৱধানে চলিবা। অদৰকাৰী চিন্তা আৰু সন্দেহ মনৰ পৰা জাৰি-জোকাৰি পেলাই দিয়া। পূৰ্বপুৰুষসকলক অনুসৰণ কৰি সদাচাৰী হোৱা। কুলদেৱতা আৰু টকাকেইটাৰ পূজা কৰি যোৱা। সাধু সন্তৰ আশীৰ্বাদক প্ৰকৃত মৰ্যাদা দিবা আৰু তাৰ বাবে গৰ্ববোধ কৰিবা। সাই বাবাই কৃপা কৰি তোমাৰ ভিতৰত 'ভক্তিৰ' সঞ্চাৰ কৰিছে। যত্নেৰে সেই ভক্তিক লালন-পালন কৰি তোমাৰ নিজৰ উন্নতি কৰিবা।' মাকৰ কথা শুনি শ্ৰীপিতালে খুবেই উৎফুল্লিত হ'ল। বাবাৰ সৰ্বব্যাপকতা আৰু তেওঁৰ দৰ্শন লাভৰ গুৰুত্ব সম্বন্ধে তেওঁ দৃঢ়-নিশ্চয় হ'ল। ইয়াৰ পিচৰ পৰা তেওঁ নিজৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ সম্বন্ধে খুব সতৰ্ক হ'ল।

❑ শ্ৰীআম্বড়েকৰ

পুনাৰ শ্ৰীগোপাল নাৰায়ণ আম্বড়েকৰ বাবাৰ এজন ভক্ত আছিল। থানা জিলাত আৰু জাভ্হৰ ৰাজ্যত তেওঁ ১০ বছৰ আবকাৰী বিভাগত কাম কৰি অৱসৰ লয়। অন্য চাকৰিৰ চেষ্টা কৰিছিল যদিও সফল নহ'ল। ইয়াৰ পিছত তেওঁ নানা দুৰ্বিপাকৰ মাজত পৰে। ক্ৰমে তেওঁৰ অৱস্থাই বেয়াৰ পিনে ঢাল লৈছিল। এই অৱস্থাৰ মাজতে ৭ বছৰ ধৰি প্ৰতি বছৰেই শিৰডিলৈ গৈ বাবাক তেওঁৰ দুখ-বেদনাৰ কথা জনাইছে। ১৯১৬ চনত তেওঁৰ দুৰৱস্থা যেতিয়া চৰম সীমাত উপনীত হয় তেতিয়া তেওঁ শিৰডিতেই আত্মহত্যা কৰিবলৈ সংকল্প কৰিলে। সেই উদ্দেশ্যেৰে তেওঁ তেওঁৰ পত্নীৰ সৈতে শিৰডিত দুমাহ থাকিল। এদিন ৰাতি তেওঁ দীক্ষিতৰ ঘৰৰ সন্মুখত এখন গৰুৰ গাড়ীত বহি আছিল, এনে সময়তে থিৰাং কৰিলে যে কাষতে

থকা কুঁৱাটোত জাঁপ দি এই জীৱনৰ পৰিসমাপ্তি ঘটাব। কিন্তু তেওঁৰ সংকল্পৰ বিপৰীতে বাবাৰ ইচ্ছা আছিল অন্যধৰণৰ। কেইখোজমান দূৰত আছিল এখন হোটেল। তাৰ পৰা হোটেলৰ মালিক আৰু বাবাৰ ভক্ত শ্ৰীসগুণে ওলাই আহি তেওঁক সম্বোধন কৰি ক'লে— 'আক্কালকোটকৰ মহাৰাজৰ এই জীৱনীগ্ৰন্থখন আপুনি পঢ়িছেনে? আম্বড়েকৰে তেতিয়া তেওঁৰ হাতৰ পৰা কিতাপখন লৈ পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। দৈৱক্ৰমে এটা ঘটনা তেওঁৰ দৃষ্টিগোচৰ হ'ল— 'আক্কালকোটকৰ মহাৰাজৰ জীৱিত কালত কোনোবা এজন ভক্ত এক দুৰাৰোগ্য ব্যাধিত ভুগি আছিল। যেতিয়া যন্ত্ৰণা আৰু দুৰ্ভোগ সহ্য নহ'ল তেতিয়া এদিন ৰাতি কুঁৱাত জাঁপ দিলে। তৎক্ষণাৎ মহাৰাজ তাত উপস্থিত হৈ নিজৰ হাতখন আগবঢ়াই তাক টানি-তুলি আনিলে। তাৰ পিছত ক'লে— 'ভালেই হওক বা বেয়াই হওক পূৰ্বজন্মৰ কৃতকৰ্মৰ ফল তুমি ভুগিবই লাগিব। সেই ভোগ অসম্পূৰ্ণ হ'লে আত্মহত্যা কৰিও একো লাভ নাই। তুমি আকৌ জন্ম ল'ব লাগিব, আকৌ ভুগিব লাগিব। সেইবাবে আত্মহত্যা নকৰি বৰং অলপ দিন এই দুখ-যন্ত্ৰণা সহ্য কৰি, পূৰ্বজন্মৰ কৰ্মফল ভোগ এই জন্মতে শেষ কৰি থৈ নোযোৱা কিয়?

সময়োপযোগী আৰু অত্যন্ত প্ৰাসংগিক এই ঘটনাটো পঢ়ি আম্বড়েকৰ বিস্মিত আৰু নিৰ্বাক হৈ পৰিল। কাহিনীৰ মাধ্যমত বাবাৰ এই নিৰ্দেশ নোপোৱা হ'লে ইমান সময়ে তেওঁৰ জীৱন শেষ হৈ গ'লহেঁতেন। বাবাৰ সৰ্বব্যাপকতা আৰু মহত্ত্বৰ পৰিচয় পাই তেওঁৰ বিশ্বাস সুগভীৰ হ'ল আৰু তেওঁ এজন একনিষ্ঠ ভক্ত হিচাপে পৰিগণিত হ'ল। তেওঁৰ দেউতাক আছিল আক্কালকোটকৰ মহাৰাজৰ ভক্ত। সাইবাবাই বিচাৰিছিল পিতৃৰ পদাংক অনুসৰণ কৰি তেৰোঁ বাবাৰ প্ৰতি ভক্তি অক্ষুণ্ণ ৰাখক। সৰ্বশেষত তেওঁ সাইবাবাৰ আশীৰ্বাদ পালে আৰু তেওঁৰ উন্নতি আৰম্ভ হ'ল। তেওঁ জ্যোতিষ-শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন কৰি বেছ পাৰদৰ্শী হৈ উঠিল আৰু তাতেই তেওঁৰ ভাগ্য উভতি আহিল। যথেষ্ট অৰ্থোপাৰ্জন কৰিলে আৰু শেষ জীৱন সুখে-স্বাচ্ছন্দ্যে কটাব পাৰিছিল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২৭

'ভাগবৎ আৰু বিষ্ণুসহস্ৰনাম' প্ৰদানৰ মাধ্যমত অনুগ্ৰহ প্ৰদৰ্শন— দীক্ষিতৰ 'বিঠাল দৰ্শন'— 'গীতা ৰহস্য'— খাপাৰ্দে পৰিবাৰ।

সাইবাবাই 'ধৰ্মপুস্তক' স্বহস্তে স্পৰ্শপূত কৰি নিত্য অধ্যয়নৰ বাবে ভক্তসকলক কেনেকৈ তেওঁলোকক অনুগৃহিত কৰিছিল আৰু অন্যান্য কিছু বিষয় এই পৰিচ্ছেদত আলোচনা কৰা হ'ব।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

সমুদ্ৰ স্নান কৰিলে হেনো সকলো তীৰ্থস্নানৰ পুণ্য অৰ্জন হয়। তেনেকৈ সদগুৰুৰ চৰণাশ্ৰয় গ্ৰহণ কৰিলে 'ত্ৰিমূৰ্তিৰ' (ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, মহেশ্বৰ আৰু পৰমব্ৰহ্ম) পদতলত প্ৰণাম কৰাৰ পুণ্যাৰ্জন হয়। আত্মোপলব্ধি প্ৰদানকাৰী, জ্ঞানসাগৰ আৰু কল্পতৰুসদৃশ সাইবাবাৰ জয় হওক। হে' সাই, তোমাৰ লীলা-কাহিনীৰ প্ৰতি আমাৰ শ্ৰদ্ধা আকৰ্ষণ কৰা। চাতক চৰাই যেনেকৈ মেঘৰ পানী পান কৰি তৃপ্ত হয়, শ্ৰোতা আৰু পাঠক উভয়েই যেন তেনেকুৱা তৃপ্তিৰেই তোমাৰ লীলামৃত পান কৰে। তোমাৰ এই কাহিনী শুনাৰ সময়ত যেন তেওঁলোক আৰু তেওঁলোকৰ পৰিয়ালবৰ্গ সাত্ত্বিকভাৱে পৰিপূৰ্ণ হয়। অৰ্থাৎ তেওঁলোকৰ দেহৰ পৰা স্বেদবিন্দু নিৰ্গত হয়, নয়ন অশ্ৰুসিক্ত হয়, মন-প্ৰাণ স্থিৰ অচঞ্চল হয়। দেহত ৰোমাঞ্চ আৰু কম্পনে দেখা দিয়ে। তেওঁলোক যেন ক্ৰন্দনৰত হৈ থাকে? ঘৃণা-বিদ্বেষ, উচ্চ-নীচ ভেদাভেদ জ্ঞান লোপ পায়। এনেধৰণৰ ভাবে দেখা দিলে গুৰুৰ কৃপা বৰ্ষণৰ লক্ষণ প্ৰকাশ পায়। এনেধৰণৰ ভাব লক্ষণ প্ৰকাশিত হ'লে গুৰু অত্যন্ত আনন্দিত হয় আৰু আত্মজ্ঞানৰ পথত নিশ্চিতভাৱে পৰিচালিত কৰে। সেয়েহে এই মায়াৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্ত হোৱাৰ আটাইতকৈ ভাল উপায় হ'ল বাবাৰ চৰণত সম্পূৰ্ণভাৱে আৰু সৰ্বান্তঃকৰণে

আত্মসমৰ্পণ কৰা। মায়াৰ সমুদ্ৰ পাৰ কৰাৰ সাধ্য 'বেদৰো' নাই। একমাত্ৰ সদগুৰুৱে সেইটো কৰিব পাৰে আৰু তেৱেঁই সকলো জীৱতে ঈশ্বৰ দৰ্শন কৰিব পাৰে।

❑ স্পৰ্শপূত গ্ৰন্থ প্ৰদান

আগৰ পৰিচ্ছেদসমূহত বাবাৰ শিক্ষাদানৰ বিভিন্ন বিচিত্ৰ পদ্ধতি দেখা পোৱা গৈছে। ইয়াত আৰু এটি প্ৰকাশ কৰা হ'ব। কোনো কোনো ভক্তৰ অভ্যাস আছিল যে কোনো এখন ধৰ্মগ্ৰন্থ বিশেষভাৱে পাঠ কৰাৰ ইচ্ছা হ'লে প্ৰথমতে বাবাৰ হাতৰ পৰশেৰে পবিত্ৰ কৰি লয়। প্ৰতিদিনাই সেই গ্ৰন্থ পাঠৰ সময়ত তেওঁলোকৰ মনত এনে ভাব জাগৃত হয় যে বাবা যেন তেওঁলোকৰ লগতেই আছে। এবাৰ কাকা মহাজনী এখণ্ড 'একনাথী ভাগৱত' লৈ শিৰডিলৈ আহিল। শামা পুথিখন লৈ পঢ়িবৰ বাবে মছজিদলৈ গ'ল। বাবাই তেওঁৰ হাতৰ পৰা পুথিখন লৈ স্পৰ্শ কৰি কেইখিলামান পাত লুটিয়াই-পুতিয়াই আকৌ উভতাই দি শামাক পুথিখন নিজৰ লগতেই ৰাখিবলৈ ক'লে। শামাই জনালে যে পুথিখন কাকা মহাজনীৰ, গতিকে তেওঁক উভতাই দিব লাগিব। বাবাই তেতিয়া ক'লে— 'নহয় নহয়, মই তোমাক দিলো যেতিয়া তুমি যত্ন কৰি তোমাৰ লগতেই ৰখাটো ভাল হ'ব। তোমাৰ বহুত কামত আহিব। এইদৰে বহু পুথি শামাৰ দায়িত্বত দিয়া হৈছিল। কেইদিনমানৰ পাছত কাকা মহাজনীয়ে আন এখন ভাগৱত পুথি আনি বাবাৰ হাতত দিলে। তেতিয়া বাবাই সেইখন প্ৰসাদ হিচাপে তেওঁক উভতাই দিলে আৰু যত্ন কৰি ৰাখিবলৈ ক'লে। তেনে কৰিলে তেওঁৰ মংগল সাধন হ'ব বুলি আশ্বাস দিলে। কাকাই সশ্ৰদ্ধভাৱে গ্ৰহণ কৰিলে।

❑ শামা আৰু বিষ্ণু-সহস্ৰ নাম

শামা বাবাৰ অতি অন্তৰংগ ভক্ত আছিল। বাবাৰ ইচ্ছা হ'ল এখন বিষ্ণু-সহস্ৰ নামৰ পুথি প্ৰসাদ হিচাপে শামাক দি বিশেষভাৱে তেওঁক অনুগৃহিত কৰিবলৈ। কিধৰণে শামাক তেওঁ পুথিখন দিলে সেই কথাখিনি তলত বৰ্ণনা কৰা হ'ল।

এবাৰ এজন ৰামদাসী (সন্ত ৰামদাসৰ ভক্ত) শিৰডিলৈ আহি কিছুদিন তাতে আছিল। তেওঁৰ দৈনিক কৰ্মসূচী আছিল— দোকমোকালিতে শুই উঠি হাত-মুখ ধুই স্নান কৰা। তাৰ পাচত গেৰুৱা বসন পৰিধান কৰি, শৰীৰত 'উদি' সানি

সশ্ৰদ্ধভাৱে 'বিষ্ণু-সহস্ৰ' নাম (ভাগৱত গীতাৰ পিচতেই মহাত্ম্যত যাৰ স্থান দ্বিতীয়) আৰু অধ্যাত্ম ৰামায়ণ পাঠ কৰে। তেওঁ এই দুখন পুথি পুনঃ পুনঃবাৰ পাঠ কৰে। কিছুদিনৰ পিছত শামাৰ দ্বাৰা বিষ্ণু-সহস্ৰ নাম পাঠ কৰোৱাৰ প্ৰবল ইচ্ছা বাবাই অনুভৱ কৰিলে। সেইবাবে বাবাই ৰামদাসীক মাতি আনি ক'লে যে তেওঁৰ খুব পেট বিষ হৈছে; 'সোণামুখী' (জোলাপ) নাখালে বিষ নকমিব— সেয়েহে তেওঁ যেন অকণমান দয়া কৰি বজাৰলৈ গৈ ঔষধটো লৈ আহে। ৰামদাসী শাস্ত্ৰপাঠ বন্ধ কৰি বজাৰলৈ গ'ল। তেতিয়া বাবাই নিজৰ আসনৰ পৰা উঠি ৰামদাসীয়ে য'ত পাঠ কৰিছিল সেই ঠাইলৈ গ'ল। তাৰ পৰা 'বিষ্ণু সহস্ৰ-নাম' পুথিখন উলিয়াই নিজৰ আসনলৈ উভতি আহি শামাক ক'লে— 'হেৰা শামা, এই পুথিখন বৰ দামী আৰু ফলদায়ক, সেয়েহে মই তোমাক উপহাৰ দিছো— পঢ়ি চাবা। এবাৰ মই খুব কষ্ট ভুগিছিলো; বুকুখন ধৰফৰাই আছিল, জীৱনলৈ সংশয় আহিছিল। সেই দুঃসময়ৰ মুহূৰ্তত মই এই পুথিখন বুকুত সাবটি ধৰিছিলো। তেতিয়া মই কিমান যে আৰাম পাইছিলো, শামা! ভাব হৈছিল আল্লাই স্বয়ং নামি আহি মোক বচালে। সেয়েহে মই তোমাক দিছো। লাহে লাহে অলপ অলপকৈ পঢ়িবা। দৈনিক অন্ততঃ এটা নাম পঢ়িবা। তোমাৰ খুব ভাল হ'ব।' শামাই ক'লে যে তেওঁৰ সেই পুথিৰ দৰকাৰ নাই; কাৰণ, ৰামদাসী যেনেকুৱা আঁকোৰগোঁজ মনোভাবৰ আৰু খঙাল মানুহ তাকে লৈ ভীষণ কাজিয়াৰ সৃষ্টি হ'ব। তাৰ বাহিৰেও শামাই আকৌ ক'লে যে তেওঁ নিজে এজন গাঁৱলীয়া খেতিয়ক। দেৱনাগৰী আখৰ সিমান ভালকৈ পঢ়িবও নোৱাৰে।

শামাই ভাবিলে বাবাই বোধহয় ৰামদাসীৰ লগত তেওঁৰ কন্দল লগোৱাৰ বাবেই এই কাণ্ডটো কৰিছে। কিন্তু বাবাই যে কিমানখিনি চিন্তা তেওঁৰ বাবে কৰে তাৰ কোনো ধাৰণাই শামাৰ নাছিল। যদিও শামা সহজ-সৰল গাঁৱলীয়া স্বভাৱৰ লোক আছিল, তেওঁ কিন্তু বাবাৰ পৰম ভক্ত। সেয়েহে বাবাই বিচাৰিছিল বিষ্ণু-সহস্ৰ নামৰ মালা তেওঁৰ ডিঙিত পিন্ধাই সংসাৰৰ দুখ-কষ্টৰ পৰা তেওঁক ৰক্ষা কৰিব। ভগৱানৰ নাম স্মৰণৰ কাৰ্যকাৰিতা সুবিদিত। সকলো পাপ আৰু দুষ্ট প্ৰৱণতাৰ পৰা এই নাম স্মৰণে আমাক ৰক্ষা কৰে। জন্ম-মৃত্যুৰ চক্ৰৰ পৰাও মুক্ত কৰে। ইয়াতকৈ সহজ সাধনা আৰু নাই। আমাৰ মনবোৰক শুদ্ধ কৰাৰ উৎকৃষ্ট উপায় হৈছে নাম স্মৰণ।

ইয়াত কোনো নীতি-নিয়ম উপচাৰ-আড়ম্বৰ, কোনো বিধি-নিষেধ নাই। ইমান সহজ অথচ কিমান ফলদায়ক। এই সাধনাকেই শামাই অভ্যাস কৰক— বাবাই তাকেই বিচাৰিছিল। কিন্তু শামা ইয়াৰ বাবে আকুল হোৱা নাছিল। বাবাই জোৰ কৰি তেওঁৰ ওপৰত এই সাধনা জাপি দিছিল। কথিত আছে, বহুদিনৰ আগতে একনাথ মহাৰাজে এজন দৰিদ্ৰ ব্ৰাহ্মণক একেধৰণেৰেই এই বিষ্ণু-সহস্ৰ নাম জপৰ সাধনা জোৰ কৰি জাপি দি তেওঁক ৰক্ষা কৰিছিল। বিষ্ণু-সহস্ৰ নাম পাঠ আৰু অধ্যয়ন চিত্ত শুদ্ধিৰ বাবে এক অতি সুপ্ৰশস্ত আৰু মুক্ত পথ। সেইবাবে বাবাই তেওঁৰ একনিষ্ঠ ভক্ত শামাৰ ওপৰত তাক জাপি দিছিল।

ইফালে ৰামদাসীয়ে 'সোণামুখী' লৈ লৰালৰিকৈ উভতি আহিল। সেই সময়ত আন্না চিঞ্চনিকৰ উপস্থিত আছিল। তেওঁৰ পুনৰবাৰ দেৱৰ্ষি নাৰদৰ ভূমিকা লোৱাৰ ইচ্ছা হ'ল। তেওঁ গোটেই কথাখিনি ৰামদাসীক কৈ দিলে। ৰামদাসী লগে লগে খঙত জ্বলি-পকি উঠিল। উন্মত্ত হৈ শামাৰ ওপৰত অভিযোগ আনিলে যে তেৱেঁ সেই পুথিখন পাবৰ বাবে বাবাৰ দ্বাৰা পেট বিযোৱাৰ ছল কৰি তেওঁক বজাৰলৈ পঠিয়াইছিল। শামাক তিৰস্কাৰ, গালি-গালাজেৰে থকা-সৰকা কৰিলে। ৰামদাসীয়ে জনাই দিলে যে পুথিখন উভতাই নিদিলে তেওঁ শামাৰ সন্মুখত মূৰ আফলিয়াই দিব। শামাই শান্তভাৱে তেওঁক বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু সকলো ব্যৰ্থ হ'ল। তেতিয়া বাবাই দয়া পৰবশ হৈ তেওঁক ক'লে— 'হেৰা ৰামদাসী, কি হ'ল তোমাৰ? ইমান খং কিয় কৰিছা? শামা জানো আমাৰ ল'ৰা নহয়? তেওঁক অযথা ইমান গালি পাৰিছা কিয়? তুমি ইমান দ্বন্দ্বুৰা কেনেকৈ হ'লা? অলপ নৰম হৈ মিঠা কথাৰে ক'ব নোৱাৰানে? সদায় ইমান ধৰ্মগ্ৰন্থ পঢ়িছা, তথাপি তোমাৰ মন ইমান অপৰিচ্ছন্ন হৈ আছে? ইমান অসংযত তোমাৰ প্ৰবৃত্তি? তেনেহ'লে তুমি কিধৰণৰ ৰামদাসী? তোমাৰ সকলো কথাতে উদাসীনতা অহা উচিত। এই পুথিখনৰ ওপৰত তোমাৰ ইমান লোভ থকাটো এটা অদ্ভুত বিষয় নহয়নে? সঁচাকৈয়ে যি ৰামদাসী, তেওঁৰ (মমতা) আসক্তি নাথাকে, সকলোতে 'সমতা' (সাম্যভাব) থাকিব। তুমি এতিয়া শামাৰ নিচিনা ল'ৰা মানুহ এজনৰ লগত সামান্য পুথি এখনৰ বাবে কাজিয়া কৰিছা। যোৱা সুস্থিৰ হৈ বহাগৈ। পইচা দিলে বহুত পুথি পোৱা যায়, কিন্তু মানুহ পোৱা নাযায়। ভালকৈ চিন্তা কৰা, অলপ সুবিবেচক হোৱা। তোমাৰ

পুথিৰ দাম কিমান? শামাৰ লগত পুথিখনৰ কোনো সম্পৰ্কই নাই। মইহে তেওঁক পুথিখন দিলো। পুথিখন তোমাৰ সম্পূৰ্ণ কণ্ঠস্থ আছে। মই ভাবিছিলো শামাই পুথিখন পঢ়িলে তেওঁৰ উপকাৰ হ'ব, সেয়েহে মই তেওঁক দিছিলো।

কিমান কোমল, কিমান সুমধুৰ, অমৃতসম বাবাৰ মুখৰ পৰা ওলোৱা এই বাণী। আচৰিত ফল দেখা পোৱা যায়। ৰামদাসী শান্ত হ'ল। শামাক ক'লে যে পুথিখনৰ পৰিবৰ্তে তেওঁ 'পঞ্চৰত্নী গীতা' তেওঁৰ পৰা ল'ব। শামাই উৎফুল্লিত হৈ ক'লে— 'এখন কিয় ক'লে, মই তাৰ সলনি দহখন পুথি আপোনাক দিব পাৰো।'

গতিকে শেষত সকলো মিট-মাট হ'ল। কিন্তু প্ৰশ্ন হয়— এই যে ৰামদাসীৰ পঞ্চৰত্নী গীতাৰ বাবে আগ্ৰহ কিয় হ'ল? তেওঁটো সেই ইষ্টমূৰ্তিৰ অনুসৰণকাৰী নাছিল! তাৰ বাহিৰে যিয়ে মছজিদত বহি প্ৰতিদিনেই বাবাৰ সন্মুখত ধৰ্মশাস্ত্ৰ পাঠ কৰে, তেওঁ তেওঁৰেই সন্মুখত শামাৰ লগত কিয় কাজিয়া কৰিলে? দোষ কাৰ কিমান আমি নাজানো। আমি কেৱল এইখিনিয়েই ক'ব পাৰো যে এই গোটেই ঘটনাটো সংঘটিত নহ'লে বিষয়টোৰ গুৰুত্ব, ভগৱানৰ নামৰ মাহাত্ম্য আৰু 'বিষ্ণু-সহস্ৰ নাম' অধ্যয়নৰ সুফল সম্পৰ্কে শামাৰ যথোচিত চেতনাৰ উন্মেষ নহ'লহেঁতেন। সেয়েহে আমি দেখিবলৈ পাওঁ বাবাৰ শিক্ষাদান আৰু পৰিচালনাৰ পদ্ধতি আছিল অভূতপূৰ্ব। শামাই লাহে লাহে সম্পূৰ্ণ পুথিখন অধ্যয়ন কৰিছিল আৰু ইয়াক এনেদৰে আয়ত্ত কৰিছিল যে শ্ৰীমান বুটিৰ জোঁৱাই আৰু বাবাৰ অন্যতম ভক্ত পুনাৰ ইঞ্জিনীয়াৰিং কলেজৰ প্ৰফেচৰ জি, জি, নাৰ্কৰ আগত তেওঁ ইয়াৰ ব্যাখ্যা কৰি শুনাইছিল।

❑ বিঠ্যল-দৰ্শন

এদিন শিৰডিৰ বাসগৃহত কাকাচাহেব দীক্ষিত প্ৰাতঃস্নান কৰি ধ্যানত বহিছে মাত্ৰ। এনে সময়তে বিঠ্যল মূৰ্তি দৰ্শন হ'ল। পিছত যেতিয়া বাবাৰ ওচৰলৈ গ'ল তেতিয়া বাবাই সুধিলে— 'বিঠাল পাটিল আহিছিল, দেখিছিলানে? তেওঁ কিন্তু বৰ ছলনা কৰে। জোৰকৈ তেওঁক ধৰিবা, নহ'লে তোমাৰ হাতত সৰু চিঠিখন গুজি দি তৎক্ষণাৎ পলাই যাব। তাৰ পিছত দুপৰীয়া এজন ফেৰীৱালা পান্ধাৰপুৰৰ বিঠ্যল মূৰ্তিৰ ২০/২৫ খনমান ছবি বিক্ৰী কৰিবলৈ আহিল। দীক্ষিত চাহেবে

সবিস্ময়ে লক্ষ্য কৰিলে— ধ্যানত তেওঁ যি মূৰ্তি দেখা পাইছিল ছবিতো হুবহু সেই চেহেৰাটোৱেই। তেতিয়া তেওঁৰ বাবাৰ কথা মনত পৰিল আৰু আনন্দিত হৈ এখন ছবি কিনি আনি তেওঁৰ পূজাৰ বেদীত থ'লেহি।

❑ গীতা ৰহস্য

যিসকলে ব্ৰহ্মবিদ্যা বা অধ্যাত্মবিদ্যা অধ্যয়ন কৰে বাবাই তেওঁলোকক খুব ভাল পায় আৰু উৎসাহ যোগায়। এটা উদাহৰণ দিয়া যাওক। এবাৰ বাপুচাহেব জোগলৈ এটা পাৰ্চেল আহিল। তাৰ ভিতৰত আছিল লোকমান্য তিলকে লিখা গীতা ৰহস্যৰ এটা কপি। কিতাপখন কাষলতিৰ চেপত লৈ তেওঁ মছজিদলৈ গ'ল। বাবাক আঁঠুকাঢ়ি প্ৰণাম কৰাৰ সময়ত কিতাপখন বাবাৰ ভৰিৰ ওপৰত পৰি গ'ল। বাবাই বস্তুটোনো কি জানিব বিচাৰিলে। লগে লগে পাৰ্চেলটো খুলি বাবাৰ হাতত কিতাপখন দিয়া হ'ল। তেওঁ কেইখিলামান পাত লুটিয়াই চালে। তাৰ পিছত পকেটৰ পৰা এটকা উলিয়াই কিতাপখনৰ ওপৰত থ'লে। তাৰ পাচত টকাটোৰ সৈতে কিতাপখন উভতাই দি ক'লে— 'কিতাপখন সম্পূৰ্ণ পঢ়িবা। তোমাৰ মংগল হ'ব।

❑ শ্ৰীখাপাৰ্দে আৰু শ্ৰীমতী খাপাৰ্দে

খাপাৰ্দে পৰিয়ালটোৰ বিষয়ে কিছু বৰ্ণনা দিয়াৰ পিছত এই পৰিচ্ছেদ শেষ কৰা হ'ব। এবাৰ দাদাচাহেব খাপাৰ্দে সপৰিয়ালটো শিৰডিলৈ আহি কেইমাহমান আছিল (*ইংৰাজী 'শ্ৰীসাইলীলা মেগাজিনৰ প্ৰথম খণ্ডত তেওঁৰ শিৰডি অৱস্থানৰ ডায়েৰী প্ৰকাশিত হৈছে*)। দাদাচাহেব সাধাৰণ লোক নাছিল। অমৰাৱতীৰ (বেৰাৰ) তেওঁ আটাইতকৈ ধনী আৰু খ্যাতিসম্পন্ন আইনজীৱী আছিল আৰু দিল্লীৰ কাউন্সিল অব ষ্টেটৰ সভ্য আছিল। তীক্ষ্ণ বুদ্ধিসম্পন্ন এই ব্যক্তিজন এজন উচ্চস্তৰৰ বক্তা হিচাপেও পৰিগণিত হৈছিল। তথাপি বাবাৰ সন্মুখত তেওঁ মুখ খুলিবলৈ সাহস নকৰিছিল। বহুত ভক্তই বাবাৰ লগত কথা পাতিছিল, মাজে মাজে তেওঁৰ লগত যুক্তি-তৰ্কও কৰিছিল। কিন্তু তিনিজন লোক সদায়ে নীৰৱে আছিল। তেওঁলোক হ'ল— শ্ৰীখাপাৰ্দে, শ্ৰীনুলকৰ আৰু শ্ৰীবুটি। তেওঁলোক আছিল নম্ৰ, ভদ্ৰ, বিনয়ী আৰু মধুৰ স্বভাৱৰ লোক। দাদা চাহেবে আনৰ আগত 'পঞ্চদশী' (প্ৰখ্যাত বিদ্যাৰণ্যৰ

দ্বাৰা ৰচিত অদ্বৈত দৰ্শনৰ ওপৰত সংস্কৃত ভাষ্য) ব্যাখ্যা কৰিব পাৰিছিল কিন্তু মছজিদলৈ গৈ বাবাৰ ওচৰত একো কথাই নকৈছিল। সঁচাকৈয়ে যিমানেই পাণ্ডিত্য নাথাকক আনকি বেদ শাস্ত্ৰত পাৰদৰ্শিতা থাকিলেও যাৰ ব্ৰহ্মজ্ঞান হৈছে বা যিসকল ব্ৰহ্মত লীণ হৈছে তেওঁৰ ওচৰত সেই সকলোবোৰেই নিষ্প্ৰভ হৈ পৰে। ব্ৰহ্মোপলব্ধিৰ সন্মুখত পাণ্ডিত্য কেতিয়াও অম্লান হৈ থাকিব নোৱাৰে। দাদা চাহেব চাৰিমাহ শিৰডিত আছিল কিন্তু শ্ৰীমতী খাপাৰ্দে আছিল সাতমাহ। দুয়োজনৰ বাবেই তেওঁলোকৰ শিৰডি অৱস্থান অতি সুখৰ হৈছিল। শ্ৰীমতী খাপাৰ্দে এগৰাকী নিষ্ঠাৱতী আৰু ভক্তিমতী মহিলা আছিল। বাবাই তেওঁক খুব ভাল পাইছিল। প্ৰতিদিনেই দুপৰীয়া নিজে হাতত নৈবেদ্য লৈ মছজিদলৈ আহিছিল। বাবাই গ্ৰহণ কৰাৰ পাছতহে তেওঁ উভতি গৈ নিজে আহাৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। তেওঁৰ এই দৃঢ় ভক্তি আৰু নিষ্ঠাখিনিক বাবাই আনকো দেখুৱাই দিব বিচাৰিছিল। এদিন দুপৰীয়া তেওঁ ভাত, তৰকাৰী, পুৰি, আঞ্জা, পায়স আৰু আন আন সামগ্ৰী থালত লৈ আহিল। বাবাই সাধাৰণতে আহাৰ গ্ৰহণ কৰাত বহুত দেৰি কৰে। কিন্তু সেইদিনা লৰালৰিকৈ উঠি খোৱা ঠাইলৈ গৈ থালৰ ঢাকনী আঁতৰাই তৃপ্তিৰে খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। শামাই তেতিয়া প্ৰশ্ন কৰিলে— 'এই পক্ষপাতিত্বৰ কাৰণেই বা কি? আপুনি আন কেনোবাই কিবা দিলে আঁতৰাই দিয়ে, কেৰাহিকৈও নাচায়, কিন্তু এতিয়া এইবোৰ ইমান আগ্ৰহেৰে নিজে টানি আনি ইমান সদব্যৱহাৰ কৰিলে কিয়? এই মহিলাগৰাকীয়ে ৰন্ধা খাদ্য খুব মিঠা নেকি? সঁচাকৈয়ে বৰ বিচিত্ৰ বিষয়চোন'! বাবাই তেতিয়া বুজাই ক'লে— 'সঁচাকৈয়ে এওঁৰ ৰন্ধন অসাধাৰণ, অপূৰ্ব। এই মহিলাগৰাকী আগৰ জন্মত এজন বণিকৰ হৃষ্টপুষ্ট দুগ্ধৱতী গাই আছিল। তাৰ পাচত অদৃশ্য হৈ জন্ম ল'লে এক মালীৰ ঘৰত। তাৰ পাচত এজন ক্ষত্ৰিয়ৰ পৰিয়ালত জন্ম লৈ এজন বণিকক বিয়া কৰালে। তাৰ পিছত তেওঁৰ জন্ম হ'ল এক ব্ৰাহ্মণ বংশত। বহুকালৰ পিছত মই আজি তেওঁক দেখিলো। সেয়েহে তেওঁৰ থালৰ পৰা কিছু ভক্তিপ্ৰেমৰ সুমিষ্ট অৰ্ঘ্য মোক আজি গ্ৰহণ কৰিবলৈ দিয়া'— এইবুলি বাবাই শান্তিপূৰ্ণভাৱে আহাৰ গ্ৰহণ কৰি হাত-মুখ ধুই পৰম সন্তোষেৰে কেইটামান উগাৰ মাৰিলে। তাৰ পাচত নিজৰ আসনত গৈ বহিল। মহিলাগৰাকীয়ে প্ৰণাম কৰি ভৰি দুখন মালিছ কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু বাবাইও মহিলাগৰাকীৰ বাহুত হাত বোলাই কথা পাতিবলৈ ধৰিলে। এই পাৰস্পৰিক সেৱাৰ দৃশ্য দেখি শামাই ধেমালি কৰি ক'লে— 'বেছ ভালেই

চলিছেতো? ভগৱান আৰু তেওঁৰ ভক্তই পৰস্পৰে পৰস্পৰক সেৱা কৰিবলৈ ধৰিছে— এই দৃশ্যচোন অতি অপূৰ্ব।' মহিলাগৰাকীৰ একনিষ্ঠ সেৱাত সন্তুষ্ট হৈ বাবাই গহীন স্বৰত তেওঁক সদায় 'ৰাজাৰাম, ৰাজাৰাম' জপ কৰিবলৈ ক'লে। তেওঁ আৰু ক'লে— 'যদি তাকে কৰা তেতিয়া তোমাৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য পূৰ্ণ হ'ব, তোমাৰ মনে শান্তি পাব আৰু উপকাৰ হ'ব। আধ্যাত্মিক বিষয়ত যিসকল অনভিজ্ঞ তেওঁলোকৰ ওচৰত ঘটনাটো হয়তো সামান্য মানৱীয় কৰ্ম বুলি ভাব হ'ব পাৰে কিন্তু আচলতে তেনে নহয়। এয়া আছিল আধ্যাত্মিক ৰাজ্যত যাক কোৱা হয় 'শক্তি-পাত', তাৰেই এটি নিৰ্দশন। অৰ্থাৎ গুৰুৰ পৰা শিষ্যলৈ শক্তি সঞ্চাৰণৰ ঘটনা। বাবাৰ কথাৰ কি বিপুল শক্তি! মুহূৰ্তৰ ভিতৰত মহিলাগৰাকীৰ হৃদয়ত সেই কথা গাঁথি দিলে।

গুৰু আৰু শিষ্যৰ মাজত কিধৰণৰ সম্পৰ্ক থকা উচিত উপৰিউক্ত ঘটনাৰ মাজেদি সেয়াই প্ৰদৰ্শিত হৈছে। অভেদ জ্ঞানেৰে উভয়ে উভয়ক সেৱা কৰিব, ভাল পাব। কোনো প্ৰভেদ, কোনো পাৰ্থক্য উভয়ৰ ভিতৰত নাথাকে। দুয়োজনেই এক; এজন আন এজনৰ অবিহনে জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। শিষ্যই যে গুৰুৰ চৰণত শিৰ নত কৰে সেয়া বাহ্যিক দৃষ্টিতহে দেখা যায়, প্ৰকৃতপক্ষে অন্তৰেৰে তেওঁলোক এক আৰু অভিন্ন। যিসকলে উভয়ৰ মাজত পাৰ্থক্য দেখা পায় তেওঁলোক এতিয়াও অপৰিণত আৰু ভ্ৰান্ত।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২৮

শিৰডিৰ পিনে টানি অনা চৰাই

১। লক্ষ্মীচান্দ ২। বৰহানপুৰৰ মহিলা ৩। মেঘা

❑ প্ৰাৰম্ভিক

সাইবাবা সসীম নহয়। কীট-পতংগৰ পৰা ভগৱান ব্ৰহ্মাপৰ্যন্ত তেওঁ বিৰাজমান। সকলোতে পৰিব্যাপ্ত হৈ আছে তেওঁ। সাইবাবা যেনেকৈ বেদজ্ঞানত সুপণ্ডিত আছিল তেনেকৈ আত্মজ্ঞানীও আছিল। দুয়োটা বিদ্যাতে দখল থকাৰ বাবে তেওঁ আছিল সদগুৰু হোৱাৰ সম্পূৰ্ণ উপযুক্ত। বিদ্বান হোৱা সত্ত্বেও যদি কোনোবাই শিষ্যসকলক চেতনাৰ উন্মেষ ঘটাব নোৱাৰে বা আত্মোপলব্ধিত তেওঁলোকক স্থিতি লাভ কৰাব নোৱাৰে তেনেহ'লে তেওঁ সদগুৰু হোৱাৰ বাবে উপযুক্ত নহয়। সাধাৰণতে পিতৃয়ে এই দেহৰ জন্ম দিয়ে আৰু জন্মৰ পিছত মৃত্যু অৱধাৰিত হৈ থাকে। কিন্তু সদগুৰুৱে জন্ম আৰু মৃত্যু এই দুয়োটাৰ হাতৰ পৰাই মুক্ত কৰে। সেয়ে তেওঁ সকলোতকৈ দয়ালু আৰু কৃপালু।

সাইবাবাই প্ৰায়ে কয়— মোৰ ভক্তসকল যিমান দূৰতেই নাথাকক, হেজাৰ মাইল দূৰত থাকিলেও চৰাইক ভৰিত সূতা বান্ধি যেনেকৈ টানি অনা হয় তেনেদৰেই তেওঁলোকক শিৰডিলৈ টানি অনা হ'ব। এইধৰণৰ তিনিবিধ চৰাইৰ কাহিনী এই পৰিচ্ছেদত কোৱা হ'ব।

১। লালা লক্ষ্মীচান্দ

এই মানুহজনে প্ৰথমতে বম্বেৰ শ্ৰীভেংকটেশ্বৰ প্ৰেছত চাকৰি কৰিছিল। তাৰ পিছত ৰে'লৱে বিভাগত, পিছত কেৰাণী হিচাপে ৰেলি ব্ৰাডাৰ্ছ এণ্ড কোম্পানী নামৰ এটা প্ৰতিষ্ঠানত কাম কৰিছিল। ১৯১০ চনত তেওঁ প্ৰথমে বাবাৰ পৰিচয় পায়। বৰদিনৰ ২/১ মাহৰ আগতেই 'চাণ্টাক্ৰুজ'ত (বম্বেৰ চহৰতলী) থকাৰ সময়ত

তেওঁ সপোন দেখে যে এজন দাড়িৱালা বৃদ্ধ মানুহ ভক্তৰ দ্বাৰা পৰিবৃত হৈ ৰৈ আছে। ইয়াৰ কিছুদিনৰ পিছতেই তেওঁ দাশগণুৰ কীৰ্তন শুনিবৰ বাবে তেওঁৰ বন্ধু শ্ৰীদত্তাত্ৰেয় মঞ্জুনাথ বিজুৰৰ ঘৰলৈ গ'ল। দাশগণুৰ এটা অভ্যাস আছিল যে কীৰ্তন গোৱাৰ সময়ত তেওঁ শ্ৰোতাসকলৰ সন্মুখত বাবাৰ এখন ছবি ৰাখে। লক্ষ্মীচান্দে সবিস্ময়ে দেখিলে যে সপোনত দেখা বৃদ্ধ লোকজনৰ চেহেৰাৰ লগত এই ছবিখনৰ সম্পূৰ্ণ সাদৃশ্য আছে। তেওঁ বুজিব পাৰিলে সাইবাবাই নিজেই সপোনত দেখা দিছিল। সন্ত তুকাৰামৰ জীৱনৰ ওপৰত দাশগণুৰ ভাষণ, তেওঁৰ কীৰ্তন আৰু বাবাৰ ছবি— সকলোবোৰেই মিলিতভাৱে সেইদিনা লক্ষ্মীচান্দৰ মনৰ ওপৰত গভীৰ চাপ পেলাইছিল। শিৰডিলৈ যাবৰ বাবে তেওঁৰ মন ব্যাকুল হ'ল। ভক্তৰ সদায়ে এই অভিজ্ঞতা হ'ল যে তেওঁলোকৰ যিকোনো আধ্যাত্মিক প্ৰচেষ্টাত আৰু সদগুৰুৰ অন্বেষণত ভগৱানে সকলো সময়তে সহায় কৰে। সেইদিনাই ৰাতি ৮ বজাত শংকৰ ৰাও নামৰ তেওঁৰ এজন বন্ধু উপস্থিত হ'ল আৰু তেওঁক প্ৰশ্ন কৰিলে যে শিৰডিলৈ তেওঁৰ লগত যোৱাৰ বাবে লালা সাজু আছেনে নাই। ব্যক্তিজনৰ আনন্দৰ সীমা নাথাকিল। তৎক্ষণাৎ যোৱাটো স্থিৰ কৰিলে। ভতিজাকৰ পৰা ১৫ টকা ধাৰ কৰি আৰু আনুষংগিক ব্যৱস্থাদি কৰি শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল। ৰে'লত দুয়ো বন্ধু মিলি কেইটামান ভজন গালে। চাৰিজন সহযাত্ৰী মুছলমান শিৰডিৰ ওচৰৰে তেওঁলোকৰ গন্তব্যস্থানলৈ উভতিছিল, তেওঁলোকক এওঁলোক দুজনে সাইবাবাৰ সম্বন্ধে সোধা-পোছা কৰিলে। তেওঁলোক সকলোৱে ক'লে, সাইবাবা অতি উচ্চ শ্ৰেণীৰ সাধু, শিৰডিত বহু বছৰৰ পৰাই বসবাস কৰি আছে। কোপাৰ গাঁৱত উপস্থিত হোৱাৰ পিছত তেওঁলোকে বাবাক দিবৰ বাবে অপলমান ভাল মধুৰিআম কিনাৰ ইচ্ছা কৰিলে। কিন্তু চাৰিওফালৰ প্ৰাকৃতিক শোভা দেখি ইমান মগ্ন হৈ পৰিল যে মধুৰিআম কিনাৰ কথা আৰু মনত নাথাকিল। শিৰডিৰ প্ৰায় ওচৰ আহি পোৱাৰ পিছত মধুৰিআমৰ কথা মনত পৰিল আৰু ঠিক তেতিয়াই দেখা পালে এগৰাকী বুঢ়ীয়ে মূৰত এপাচি মধুৰিআম লৈ টাংগাৰ পিচে পিচে আহি আছে। টাংগাখন ৰখাই লোকজনে আনন্দতি হৈ অলপ কিনি ল'লে। তেতিয়া বুঢ়ীয়ে ক'লে— 'যিকেইটা বাকী থাকিল তাকো লৈ যোৱা।' মোৰ নামত বাবাক নিবেদন কৰিবা।' গোটেই কথাবোৰ দুই বন্ধুৰ বাবে অতি আচৰিত যেন লাগিল। লক্ষ্মীচান্দৰ ভাব হ'ল যে এই বুঢ়ীগৰাকীয়ে হয়তো স্বপ্নত দেখা বুঢ়াৰ কোনোবা আত্মীয়ও হ'ব পাৰে। তাৰ পিছত তেওঁলোক টাংগাত উঠি শিৰডিত উপনীত

হ'ল— মছজিদৰ পতাকাক অভিবাদন জনালে। পূজাৰ উপকৰণ হাতত লৈ মছজিদলৈ গৈ যথা নিয়মত বাবাক পূজা নিবেদন কৰিলে। বাবাক দৰ্শন কৰি লক্ষ্মীচান্দ অত্যন্ত মুগ্ধ আৰু আনন্দিত হ'ল। পদুমৰ সুবাসত আকৰ্ষিত হৈ মৌমাখিবোৰ যেনেকৈ আহি পদুমত পৰে তেনেকৈয়ে তেওঁ বাবাৰ চৰণত উবুৰি খাই পৰিল। তেতিয়া বাবাই ক'লে—

'বৰ ধূৰ্ত মানুহ। এওঁ অহাৰ পথত ভজন গায়, আকৌ আনৰ পৰা সংবাদো গ্ৰহণ কৰে! কিয়? আনক সোধাৰ প্ৰয়োজনেই বা কি? নিজৰ চকুৰেইতো সকলো দেখা পোৱা যায়। নিজৰ মনকেই প্ৰশ্ন কৰাচোন যে তোমাৰ সপোন সঁচানে মিছা? এজন মাৰোৱাৰীৰ পৰা টকা ধাৰ কৰি দৰ্শন কৰাৰ দৰকাৰেই বা কি আছিল? এতিয়া মনোকামনা পূৰ্ণ হৈছেতো?

এই কথা শুনি বাবাৰ সৰ্বজ্ঞতাত লক্ষ্মীচান্দ বিস্ময়ত হতবাক হ'ল। ঘৰৰ পৰা শিৰডিলৈ অহাৰ পথত যি ঘটিছিল সেয়া বাবাই কেনেকৈ জানিলে সেয়া তেওঁ বুজিয়ে নাপালে। এইক্ষেত্ৰত যিটো বস্তু সৰ্বপ্ৰধানৰূপে লক্ষ্য কৰাৰ দৰকাৰ আছে সেইটো হৈছে— কেনোবাই তেওঁক দৰ্শন কৰাৰ বাবে ধাৰেই কৰক বা কোনো ছুটীৰ দিন উদ্‌যাপন কৰক বা তীৰ্থযাত্ৰাই কৰক, এই সকলো তেওঁ একেবাৰে পছন্দ নকৰে।

❑ সাঞ্জা

দুপৰীয়া খাবলৈ বহাৰ সময়ত কোনোবা এজন ভক্তৰ পৰা লক্ষ্মীচান্দে অলপমান সাঞ্জাৰ (আটাৰ পুডিং) প্ৰসাদ পালে। খুব আনন্দিত হ'ল। পিছৰ দিনাও পাব বুলি আশা কৰিলে কিন্তু নাপালে। সেইবাবে আকৌ অলপ প্ৰসাদ পাবৰ বাবে তেওঁৰ মনটো ব্যাকুল হৈ পৰিল। তৃতীয় দিনা দুপৰীয়া আৰতিৰ সময়ত বাপুচাহেব জোগে বাবাক প্ৰশ্ন কৰিলে যে কি নৈবেদ্য অনা হ'ব ? বাবাই তেওঁক সাঞ্জা আনিবলৈ ক'লে। ভক্তসকলে দুটা ডাঙৰ পাত্ৰত সাঞ্জা লৈ আহিল। লক্ষ্মীচান্দ তেতিয়া খুব ক্ষুধাৰ্ত আৰু তেওঁৰ পিঠিত একধৰণৰ বিষ হৈ আছিল। বাবাই তেওঁক ক'লে— 'তোমাৰ বেছ ভোক লাগিছে, নহয়নে? খুব ভাল কথা। সাঞ্জা খোৱা। এয়াই তোমাৰ ভোক কমাব আৰু পিঠিৰ বিষ দূৰ কৰা ঔষধৰ কামো কৰিব। লক্ষ্মীচান্দ পুনৰ অবাক হ'ল। বাবাই তেওঁৰ মনৰ কথা কেনেকৈ কৈ দিলে। কেনেকুৱা অন্তৰ্যামী ভগৱান তেওঁ।

❑ অশুভ দৃষ্টি

ইয়াৰ ভিতৰতেই এদিন ৰাতি তেওঁ ছাবাড়িৰ শোভাযাত্ৰাও দেখিবলৈ পালে। বাবাৰ তেতিয়া বৰ কাহ হৈ আছিল। লক্ষ্মীচান্দে ভাবিলে কাৰোবাৰ অশুভ দৃষ্টি বাবাৰ ওপৰত পৰিছে, হয়তো সেইবাবেই এনেকৈ ভুগিছে। পিছদিনা পুৱা যেতিয়া মছজিদলৈ গ'ল বাবাই তেতিয়া শামাক ক'লে— 'যোৱা ৰাতিটো কাহত বৰ কষ্ট পালো। কাৰোবাৰ চকু লাগিল নেকি? মোৰ ভাব হয় সেইকাৰণেই কষ্ট পাইছো। বাবাই লক্ষ্মীচান্দৰ মনৰ ভিতৰত যিটো প্ৰশ্নই তোলপাৰ লগাই আছিল সেই প্ৰশ্নটো কৈ দিলে।

বাবাৰ এই সৰ্বজ্ঞতা, ভক্তসকলৰ প্ৰতি থকা দয়াৰ পৰিচয় পোৱাৰ পিছত তেওঁ মাটিত পৰি বাবাক প্ৰণাম কৰি ক'লে— 'আপোনাৰ দৰ্শন পাই মোৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হৈছে। মোক কৃপা কৰি যেন সদায় ৰক্ষা কৰি থাকে। এই সংসাৰত আপোনাৰ বাহিৰে মোৰ আৰু আন কোনো আৰাধ্য দেৱতা নাই। মোৰ মন যেন আপোনাৰ চৰণাশ্ৰয় কৰি আপোনাৰ ভজন গানতেই ব্যাপৃত হৈ থাকে। আপোনাৰ কৰুণাই যেন মোক এই সংসাৰৰ দুখ-যন্ত্ৰণাৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা কৰি থাকে। আপোনাৰ নাম অনবৰতে জপ কৰি মই যেন সুখী হ'ব পাৰো। বাবাৰ ভস্ম আৰু আশীৰ্বাদ পাই তেওঁ বন্ধুসহ ঘৰলৈ প্ৰত্যাৱৰ্তন কৰিলে— গোটেই বাটটো অতি আনন্দমনেৰে পৰম সন্তোষেৰে বাবাৰ নাম-ভজন কৰি কৰি। পিছৰ গোটেই জীৱন তেওঁ বাবাৰ একনিষ্ঠ ভক্ত হিচাপে কটালে। শিৰডিলৈ কোনোবা পৰিচিত মানুহ আহিলেই তেওঁৰ হাতত বাবাৰ বাবে ফুলৰ মালা কৰ্পূৰ আৰু দক্ষিণা তেওঁ সদায়ে পঠিয়াই দিয়ে।

২। বৰাহনপুৰৰ মহিলা

এইবাৰ আন এটা চৰাইৰ (বাবাৰেই কথা— অৰ্থাৎ 'ভক্ত') কথা কোৱা যাওক। বৰাহনপুৰৰ এগৰাকী মহিলাই সপোন দেখিলে যে সাইবাবাই তেওঁৰ দুৱাৰত আহি খিচিৰি ভিক্ষা কৰিছে। সাৰ পাই উঠি দেখিলে যে দুৱাৰৰ ওচৰত কোনোৱে নাই। তথাপিও এই সপোন দেখি খুব আনন্দিত হৈ তেওঁ সেই কথা সকলোৰে লগতে স্বামীকো ক'লে। স্বামীয়ে ডাক বিভাগত চাকৰি কৰে। যেতিয়া আকোলালৈ তেওঁ বদলী হ'ল তেতিয়া এই ভক্ত দম্পতীয়ে শিৰডিলৈ যোৱাটো স্থিৰ কৰিলে। তাৰ পিছত সুবিধা অনুযায়ী তেওঁলোক এদিন শিৰডিলৈ ৰাওনা

হ'ল। বাটত গোমতী তীৰ্থ দৰ্শন কৰি শিৰডিত উপস্থিত হ'ল। তাত দুমাহ থাকিল। প্ৰতিদিনেই মছজিদলৈ গৈ বাবাৰ পূজা-অৰ্চনা কৰি খুব আনন্দেৰে দিন কটাবলৈ ধৰিলে। তেওঁলোকে বাবাক খিচিৰি নৈবেদ্য অৰ্পণ কৰিবলৈ আহিছিল। কিন্তু প্ৰথম ১৪ দিনত পূজা অৰ্পণ কৰাটো সম্ভৱ নহ'ল। এই দীঘলীয়া সময়খিনি মহিলাগৰাকীৰ একেবাৰে পছন্দ হোৱা নাছিল। তাৰ পিছত ১৫ দিনৰ দিনা তেওঁ খিচিৰি লৈ দুপৰীয়া মছজিদলৈ আহিল। আহি দেখিলে যে বাবা আৰু অন্যান্য সকলোৱে খাবলৈ বহিছে আৰু পৰ্দাখন পেলোৱা আছে। পৰ্দাখন দাঙি কাৰো ভিতৰলৈ সোমাবলৈ সাহস হোৱা নাছিল; কিন্তু তেওঁৰ ধৈৰ্য নাথাকিল। তেওঁ পৰ্দা ঠেলি ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। আচৰিত কথা এই যে বাবাই যেন সেইদিনা খিচিৰি খাবলৈকে উদগ্ৰীৱ হৈ আছিল। মহিলাগৰাকীয়ে থাল লৈ সোমোৱাৰ লগে লগেই বাবাই আনন্দিত হৈ প্ৰথমেই খিচিৰি খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবাৰ এই আগ্ৰহ দেখি প্ৰত্যেকেই অবাক হৈ গ'ল আৰু যিসকলে এই খিচিৰি খোৱাৰ নেপথ্যৰ কাহিনী শুনিছিল, এই ঘটনা প্ৰত্যক্ষ কৰি ভক্তসকলৰ প্ৰতি বাবাৰ অতি অদ্ভুত প্ৰেম সম্বন্ধে তেওঁলোক নিঃসন্দেহ হ'ল।

৩। মেঘা

এতিয়া আমি আৰু এটা ডাঙৰ কাহিনী ক'ম। বীৰমগাঁৱৰ মেঘা আছিল ৰায়বাহাদুৰ এইচ, ভি, সাথৰ এজন সৰল, নিৰক্ষৰ ব্ৰাহ্মণ ৰান্ধনী। মেঘা শিৱৰ উপাসক আছিল আৰু সদায়ে পাঁচটা আখৰৰ মন্ত্ৰ জপ কৰে— 'নমঃ শিৱায়'। তেওঁ সন্ধিয়া-পুৱা গায়ত্ৰী মন্ত্ৰ সম্বন্ধে একো নাজানিছিল। ৰায়বাহাদুৰে নিজেই উৎসাহিত হৈ তেওঁক সন্ধ্যা আৰতি আৰু গায়ত্ৰীমন্ত্ৰ শিকাই দিছিল। সাথে চাহেবে তেওঁক কৈছিল যে শিৰডিৰ সাইবাবা সাক্ষাৎ শিৱৰ অৱতাৰ আৰু তেওঁক শিৰডিলৈ যোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিছিল। ব্ৰোয়াছ ষ্টেচনলৈ গৈ মেঘাই জানিব পাৰিলে যে সাইবাবা মুছলমান। তেওঁৰ সৰল, গোড়া হিন্দু মনে মুছলমানৰ পদতলত প্ৰণাম কৰিবলৈ বৰ বিব্ৰত বোধ কৰিলে। তেওঁ মালিকক অনুৰোধ কৰিলে যেন তেওঁক তালৈ পঠিওৱা নহয়। মালিকে কিন্তু তেওঁক যাবৰ বাবে বাৰে বাৰে অনুৰোধ কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু শিৰিডিত তেওঁৰ (সাথে চাহেবৰ) শহুৰেক গণেশ দামোদৰ ওৰফে দাদা কেলকৰক এখন পৰিচয়পত্ৰ লিখি দি অনুৰোধ কৰিলে যেন সাইবাবাৰ সৈতে মেঘাক লগ কৰি দিয়া হয়। তাৰ পিছত যেতিয়া শিৰডিত উপস্থিত হয়, মেঘা

মছজিদলৈ গ'ল আৰু তেতিয়া বাবাক খুব ক্ৰোধান্বিত অৱস্থাত দেখা গ'ল। তেওঁ মেঘাক ভিতৰত সোমাবলৈ মানা কৰিলে। চিঞৰি উঠিল— 'গোৰ মাৰি দূৰ কৰা সেই দুষ্ট বদমাছটোক'। তাৰ পিছত মেঘাক ক'লে— 'তুমি উচ্চজাতৰ ব্ৰাহ্মণ আৰু মই নীচ মুছলমান। ইয়ালৈ আহিলে তোমাৰ জাত যাব। সেয়ে ইয়াৰ পৰা আঁতৰি যোৱা'। এই কথা শুনি মেঘাৰ সৰ্বশৰীৰ কঁপিবলৈ ধৰিলে। তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে কেনেকৈ বাবাই তেওঁৰ মনৰ খবৰ পালে। কেইটামান দিন শিৰডিত থাকি সাধ্যমতে বাবাৰ সেৱা কৰিলে, কিন্তু তেওঁৰ সন্দেহ নাতৰিল। ঘৰলৈ উভতি গ'ল আৰু তাৰ পিছত প্ৰায় ডেৰ বছৰ ত্ৰ্যম্বকত (নাছিক জিলা) গৈ থাকিল। ইয়াৰ পিছত পুনৰ তেওঁ শিৰডিলৈ উভতি আহিল। এই সময়তে দাদা কেলকৰৰ মধ্যস্থতাত তেওঁক মছজিদত সোমাবলৈ দিয়া হ'ল আৰু তেওঁ শিৰডিত থাকিবলৈ পালে। মেঘাক বাবাই কে'নো মৌখিক উপদেশ দি সহায় নকৰে। তেওঁ সেই কামটো ভিতৰৰ পৰা কৰিছিল অৰ্থাৎ হৃদয়ৰ মাজেৰে। ফলত মেঘাৰ বহুত পৰিবৰ্তন ঘটিছিল আৰু তেওঁ উপকৃত হৈছিল। তাৰ পিছৰ পৰাই মেঘাই বাবাক শিৱৰ অৱতাৰৰূপে গণ্য কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। শিৱ পূজাত বেলপাতৰ প্ৰয়োজন হয়। সেইবাবে মাইলৰ পিছত মাইল প্ৰতিদিনেই ঘূৰি-ফুৰি বেলপাত সংগ্ৰহ কৰিছিল তেওঁৰ নিজৰ শিৱৰ অৰ্থাৎ বাবাৰ পূজাৰ বাবে। তেওঁৰ দৈনিক কাৰ্যসূচী আছিল— প্ৰথমতে গাঁৱৰ সকলো দেৱতাক পূজা কৰা, তাৰ পিছত অলপ সময় বাবাৰ পদসেৱা কৰি বাবাৰ পাদোদক (তীৰ্থ জল) পান কৰা। এবাৰ এনেকুৱা হৈছিল— মন্দিৰৰ দৰ্জা বন্ধ থকাৰ বাবে ভগৱান খাণ্ডোবাৰ পূজা নকৰাকৈয়ে তেওঁ মছজিদলৈ আহিছিল। বাবাই সেইদিনা তেওঁৰ পূজা গ্ৰহণ নকৰিলে। 'দৰ্জা এতিয়া খুলিছে' — এই কথা জনাই তেওঁ আকৌ মেঘাক মন্দিৰলৈ পঠিয়ালে। মেঘাই গৈ দেখিলে যে দৰ্জা খোলা আছে। তেতিয়া দেৱতাক পূজা নিবেদন কৰি নিত্য-নৈমিত্তিকভাৱে বাবাৰ ওচৰলৈ উভতি আহিল।

❑ গংগাস্নান

এবাৰ মকৰ-সংক্ৰান্তিৰ দিনা মেঘাৰ ইচ্ছা হ'ল বাবাক চন্দন সানি গংগাজলেৰে গা ধুৱাব। প্ৰথমতে বাবাই এইবোৰ কাণ্ড সহ্য কৰিবলৈ অনিচ্ছুক আছিল কিন্তু মেঘাই বাৰে বাৰে অনুৰোধ কৰাত সন্মত হ'ল। গোমতী নদীৰ পৰা সেই পানী আনিবলৈ যাতায়াতত ৮ মাইলমান খোজকাঢ়িবলগীয়া হ'ল। দুপৰীয়া গা ধোৱাৰ

বাবে আন সকলো ব্যৱস্থা কৰি বাবাক তেওঁ সাজু হ'বলৈ ক'লে। বাবাই আকৌ মেঘাক জনালে যে ফকীৰ হিচাপে গংগাজলত গা ধুই তেওঁৰ একো লাভ নহয়। সেইবাবে এই গা ধোৱাৰ পৰা তেওঁক ৰেহাই দিয়া হওক। কিন্তু মেঘাই সেইবোৰ কথা শুনিবলৈ ৰাজী নহ'ল। তেওঁ জানে যে গংগা জলেৰে গা ধুবলৈ শিৱই ভাল পায়। সেইবাবে এনেকুৱা শুভদিনত তেওঁৰ শিৱক অৰ্থাৎ বাবাক গংগাজলেৰে গা ধুৱাবই লাগিব। অগত্যা বাবা ৰাজী হৈ নামি আহিল। চালপীৰাত মূৰটো আগুৱাই ক'লে— 'হেৰা মেঘা অলপ অনুগ্ৰহ কৰা। মূৰটোৱেই শৰীৰৰ সৰ্বপ্ৰধান অংগ, সেয়েহে তাতেই মাথোন গংগাজল ঢালা। তেনেহ'লেই সম্পূৰ্ণ স্নান হৈ যাব। 'ঠিক আছে'— এইবুলি মেঘাই পাত্ৰটো উঠাই মূৰত পানী ঢালিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। কিন্তু ঢালিবলৈ গৈ তেওঁ এনে প্ৰেমানন্দত আত্মহাৰা হ'ল যে 'হৰ গংগে' বুলি চিঞৰ মাৰি গোটেই পাত্ৰটো বাবাৰ গাত ঢালি দিলে। শূন্য পাত্ৰটো একাষত থৈ বাবাৰ পিনে চাই দেখিলে আচৰিত কাণ্ড! বাবাৰ মূৰটোৱেই কেৱল ভিজা— বাকী শৰীৰটো সম্পূৰ্ণ শুকান।

❑ ত্ৰিশূল আৰু পিণ্ডি

মেঘাই বাবাক দুঠাইত পূজা কৰে। মছজিদত সশৰীৰে বাবাক পূজা কৰে আৰু ঘৰলৈ গৈ নানাচাহেব চন্দোৰকৰে দিয়া বাবাৰ ডাঙৰ ছবিখন স্থাপন কৰি পূজা কৰে। এইদৰে এটা বছৰ পূজা কৰিছিল। তাৰ পিছত তেওঁৰ ভক্তিবিশ্বাস দৃঢ় কৰাৰ বাবে বাবাই তেওঁক দৰ্শন দিলে। এদিন দোকমোকালিতে মেঘাই সাৰ পালে যদিও চকু মুদি শুই আছে, এনে সময়তে বাবাৰ সুন্দৰ মূৰ্তি দেখা পালে। মেঘা সাৰ পাই থকা বুলি জানিব পাৰি বাবাই অলপ 'অক্ষত' (কুমকুম মিশ্ৰিত চাউল) ছটিয়াই দি ক'লে— 'মেঘা এডাল ত্ৰিশূল আঁকাচোন।' বাবাৰ মাত শুনি লৰালৰিকৈ উঠি চালে, কিন্তু বাবাক দেখা নাপালে। কেৱল চাৰিওপিনে চাউল সিঁচৰতি হৈ পৰি আছে। তেতিয়া বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ এই দৰ্শনৰ কথা জনালে আৰু ত্ৰিশূল আঁকাৰ অনুমতি বিচাৰিলে। বাবাই ক'লে— 'তোমাক যে ত্ৰিশূল আঁকিবলৈ ক'লো? সেই কথাটো কি তুমি নুশুনিলা নেকি? সেয়া একো দৰ্শন নহয়; সেয়া মোৰ প্ৰত্যক্ষ আদেশ। মোৰ কথা কেতিয়াও মিছা নহয়, সকলো সময়তে সেয়া গভীৰ অৰ্থৰে পূৰ্ণ হৈ থাকে। মেঘাই ক'লে— 'মোৰ ভাব হ'ল আপুনি মোক জগাই তুলিলে,

কিন্তু সকলো দুৱাৰ বন্ধ আছিল। সেয়ে ভাবিলো বোধহয় দৰ্শন পাইছো। বাবাই উত্তৰ দিলে— 'ঘৰৰ ভিতৰলৈ সোমাবলৈ মোৰ দুৱাৰৰ প্ৰয়োজন নহয়। মোৰ আকাৰো নাই, বিস্তাৰো নাই। মই সকলো সময়তে সকলো ঠাইতে থাকো। যিয়ে মোক বিশ্বাস কৰে আৰু মোতেই লীন হয়, তেওঁৰ সকলো কাম মই নেপথ্যত থাকি চলাই থাকো।

মেঘা ঘৰলৈ উভতি গ'ল আৰু বাবাৰ ছবিখন ৰখা দেৱালৰ ওপৰত এডাল ৰঙা ত্ৰিশূল আঁকি দিলে। পিছদিনা এজন ৰামদাসী ভক্ত পুণাৰ পৰা আহিল। বাবাক প্ৰণাম কৰি এটা 'পিণ্ডি' (শিবৰ মূৰ্তি) তেওঁক দিলে। এনে সময়তে মেঘা তাত উপস্থিত হ'ল। বাবাই তেওঁক ক'লে— 'চোৱা, শংকৰ আহিছে', এতিয়া তেওঁক সেৱা-যত্ন কৰা। মেঘাই আচৰিত হৈ দেখিলে ত্ৰিশূলৰ লগে লগে শিৱৰ মূৰ্তিও উপস্থিত হৈছে। আকৌ সিফালে ঘৰত কাকাচাহেব দীক্ষিতে গা ধুই মূৰত গামোচা মেৰিয়াই বৈ আছিল আৰু বাবাক স্মৰণ কৰিছিল। এনে সময়তে মানস চকুৰে দেখা পালে এটা শিৱমূৰ্তি। এই লৈ যেতিয়া তেওঁ নানা চিন্তা কৰিলে, তেতিয়া মেঘাই আহি বাবাই দিয়া শিৱমূৰ্তিটো তেওঁক দেখুৱালে। দীক্ষিতে দেখি বৰ আনন্দ পালে যে কেইমিনিটমানৰ আগতে তেওঁ দেখা পোৱা মূৰ্তিৰ লগত এই মূৰ্তিৰ সম্পূৰ্ণ মিল আছে। ত্ৰিশূল অঁকাৰ কেইদিনমানৰ ভিতৰতে মেঘাই যিখন ডাঙৰ ছবিত পূজা কৰি আহিছিল তাৰেই কাষত বাবাই এই শিৱমূৰ্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰি দিলে। শিৱৰ উপাসনা মেঘাৰ বাবে অতিকে প্ৰিয় আছিল। সেয়েহে ত্ৰিশূল অঁকাৰ ব্যৱস্থা কৰি আৰু শিৱমূৰ্তি প্ৰতিষ্ঠা কৰি মেঘাৰ ভক্তি বিশ্বাসক বাবাই সুদৃঢ় কৰি তুলিলে।

একাদিক্ৰমে বহু বছৰ ধৰি বাবাৰ সেৱা আৰু প্ৰতিদিনেই নিয়মিতভাৱে দুপৰীয়া আৰু সন্ধিয়া নিত্যপূজা আৰু আৰতি কৰাৰ পিছত ১৯১২ চনত মেঘাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তি ঘটে। মৃতদেহৰ ওপৰত বাবাই তেওঁৰ হাতখন বুলাই কৈছিল— 'এওঁ আছিল মোৰ এগৰাকী প্ৰকৃত পৰম ভক্ত।' বাবাই আদেশ দিলে যে বাবাৰ নিজৰ খৰচেৰে শ্ৰাদ্ধৰ সময়ত ব্ৰাহ্মণ ভোজন হ'ব। কাকাচাহেব দীক্ষিতে এই আদেশ পালন কৰিছিল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-২৯

১। মাদ্ৰাজী (চেন্নাই) ভজনী মেলা— ২। তেণ্ডুলকৰ (পিতা-পুত্ৰ)— ৩। ডাঃ কেপ্টেইন হাতে— ৪। বামন নাৰ্ভেকৰ

১। মাদ্ৰাজী (চেন্নাই) ভজনী মেলা

১৯১৬ চনত এটা মাদ্ৰাজী ভজন দলে (ৰামদাসী পন্থাৰ মানুহ) কাশীৰ পুণ্যতীৰ্থ অভিমুখে যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে। দলটোত এজন পুৰুষ, তেওঁৰ পত্নী, কন্যা আৰু খুলশালিয়েক আছিল। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ তেওঁলোকৰ নাম উল্লেখ কৰা নহ'ল। যাত্ৰাপথত তেওঁলোকে শুনিবলৈ পালে যে কোপাৰ গাঁও জিলাৰ অন্তৰ্গত শিৰডি গাঁৱত সাইবাবা নামেৰে এজন মহাযোগী পুৰুষে অৱস্থান কৰিছে। তেখেত বৰ স্থিতপ্ৰজ্ঞ আৰু উদাৰচিতীয়া আছিল। তেওঁৰ ভক্তসকল আৰু যিসকলে তালৈ গৈ যোগ্যতা প্ৰদৰ্শন কৰিব পাৰে, তেওঁলোকক বাবাই নিতৌ অৰ্থেৰে পুৰস্কাৰ দিয়ে। লগতে শুনিবলৈ পালে যে দক্ষিণা হিচাপে সাইবাবাৰ বহু টকা গোট খায় আৰু তাৰ পৰা 'আমানি' নামৰ ভক্ত কোণ্ডাজিৰ তিনি বছৰীয়া ছোৱালীজনীক নিতৌ এটকাকৈ দিয়ে আৰু আমানিৰ মাক জামালিক ছটকাকৈ দিয়ে। কাৰোবাক দুটকাৰ পৰা পাঁচটকালৈ দিয়ে। আনকি দহ টকা, বিছ টকা বা পঞ্চাছ টকাপৰ্যন্ত কোনোবা কোনোবা ভক্তক ইচ্ছামতে দি থাকে। এই সকলোবোৰ কথা শুনি ভজনৰ দলটোৱে শিৰডিলৈ আহি বাস কৰিবলৈ ধৰিলে। অতি সুন্দৰ ভজন পৰিবেশন কৰিলে তেওঁলোকে, ভাল ভাল গান গালে যদিও মনৰ ভিতৰত তেওঁলোকৰ ধনৰ প্ৰতি অত্যন্ত লালসা আছিল। দলৰ ভিতৰত তিনিজনৰ বৰ লোভ আছিল, কিন্তু প্ৰধান মহিলাগৰাকীৰ স্বভাৱ তেনে নাছিল। বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ শ্ৰদ্ধা, প্ৰেম জাগি উঠিছিল। এদিন দুপৰীয়া আৰতিৰ সময়ত বাবাই মহিলাগৰাকীৰ ভক্তি বিশ্বাসত সন্তোষিত হৈ তেওঁৰ ইষ্টদেৱতাৰ মূৰ্তিত দৰ্শন দিলে। মহিলাগৰাকীয়ে দেখিলে যে বাবাৰ ভিতৰত তাইৰ ইষ্টমূৰ্তি সীতানাথ ৰাম বিৰাজমান, অথচ আনবোৰে সাইবাবাৰ

চেহেৰাহে দেখা পালে। প্ৰাণপ্ৰিয় ইষ্টদেৱতাক দেখি মহিলাগৰাকী বৰ মুগ্ধ হ'ল। চকুৰে অশ্ৰু বাগৰি পৰিল আৰু আনন্দত তেওঁ হাত চাপৰি বজাবলৈ ধৰিলে। সকলোৱে অবাক হৈ মহিলাগৰাকীৰ এই আনন্দ উল্লাস চাবলৈ ধৰিলে কিন্তু কোনেও কাৰণ অনুভৱ কৰিব নোৱাৰিলে। সন্ধিয়া স্বামীক সকলো কথা ক'লে— কেনেকৈ সাইবাবাৰ ভিতৰত তেওঁ শ্ৰীৰামচন্দ্ৰৰ মূৰ্তি দেখা পাইছিল। গিৰীয়েকে ভাবিলে যে তেওঁৰ ঘৈণীয়েক অতি সৰল আৰু নিষ্ঠাৱতী, সেয়েহে সম্ভৱতঃ দৃষ্টি বিভ্ৰম ঘটিছে। আন সকলোৱে দেখা পালে সাইবাবাক আৰু তেওঁহে অকলে ৰামক দেখা পালে, কেতিয়াও সম্ভৱ নহয়— এই কথা কৈ গিৰীয়েকে ঘৈণীয়েকক ঠাট্টা কৰিলে। কিন্তু মহিলাগৰাকীয়ে এই মন্তব্য শুনিও কোনোধৰণৰ খং বা ৰাগ প্ৰকাশ নকৰিলে। কাৰণ, লোভমুক্ত হৈ তেওঁৰ মন শান্ত আৰু সংযত হৈ থকাহেঁতেন এনেদৰে মাজে মাজে ৰাম দৰ্শন কৰাৰ সৌভাগ্য তেওঁৰো হ'লহেঁতেন।

❑ অত্যাশ্চৰ্য দৰ্শন

এনেদৰেই দিন গৈ আছিল। এদিন ৰাতি মহিলাগৰাকীৰ স্বামীয়ে এটা আচৰিত সপোন দেখিলে। তেওঁ দেখিলে যে খুব ডাঙৰ এখন চহৰত পুলিচে তেওঁক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিছে। ৰছীৰে হাত দুখন টানকৈ বান্ধিছে। তেতিয়া তেওঁ দেখিবলৈ পালে সাইবাবা বাহিৰত বন্দীশালৰ ওচৰত মনে মনে ৰৈ আছে। বাবাক ইমান ওচৰতে দেখা পায় তেওঁ অভিযোগৰ সুৰত ক'লে— 'আপোনাৰ খ্যাতিৰ কথা শুনি মই আপোনাৰ পদতলত আহি পৰিছিলো অথচ আপুনি সোঁশৰীৰে ইয়াত উপস্থিত থকা সত্ত্বেও মোৰ ভাগ্যত এনে দুৰ্দশা কিয় ঘটিল?' বাবাই ক'লে— 'তুমি কৰ্মফল ভুগিবই লাগিব।' মানুহজনে ক'লে— 'এই জীৱনত মই এনে একো কৰা নাই যে মোৰ এনে দুৰ্ভাগ্য হ'ব পাৰে।' বাবাই ক'লে— 'এই জীৱনত নকৰিলেও পূৰ্বজন্মত কিবা পাপ নিশ্চয় কৰিছিলা।' তেওঁ ক'লে— 'পূৰ্বজন্মৰ কথা মই একোৱেই নাজানো। যদি মানিও লওঁ যে পূৰ্বজন্মত মই কিবা পাপ কৰিছিলো তেনেহ'লে আপোনাৰ উপস্থিতিত সেই সকলোবোৰ শুকান ঘাঁহৰ নিচিনাকৈ পুৰি ছাই হৈ নাযাবনে? বাবাই ক'লে— 'মোৰ প্ৰতি তোমাৰ ইমান বিশ্বাস আছেনে?' তেওঁ ক'লে— 'হয়, আছে।' তেতিয়া বাবাই তেওঁক চকু দুটা মুদিবলৈ ক'লে। চকু দুটা বন্ধ কৰাৰ লগে লগে ধপ্‌কৈ কিবা এটা পৰি যোৱাৰ দৰে

শব্দ হ'ল। লগে লগে দুচকু মেলি দেখা পালে যে পুলিচজন ৰক্তাক্ত হৈ পৰি আছে আৰু তেওঁ মুক্ত হৈছে। ভয়তে বাবালৈ চোৱাৰ লগে লগে বাবাই ক'লে— 'এইবাৰ তুমি ভালকৈ ধৰা পৰিছা। এইবাৰ পুলিচ অফিচাৰসকলে আহি তোমাক ধৰিবহি।' তেতিয়া তেওঁ বাবাক মিনতি জনালে— 'আপোনাৰ বাহিৰে মোক ৰক্ষা কৰোঁতা আন কোনো নাই। যিকোনো উপায়েৰে মোক আপুনি বচাওক।' তেতিয়া বাবাই তেওঁক আকৌ চকু মুদিবলৈ ক'লে। পিছত চকু মেলি দেখে বন্দীশালৰ পৰা মুক্ত হৈ তেওঁ বাবাৰ কাষতেই বৈ আছে। বাবাৰ ভৰিত তেওঁ উবুৰি খাই পৰিল। বাবাই তেওঁক সুধিলে— 'এতিয়াৰ প্ৰণাম আৰু আগৰ প্ৰণামবোৰৰ মাজত কিবা প্ৰভেদ আছেনে? ভালকৈ ভাবি উত্তৰ দিয়া।' মানুহজনে ক'লে— 'বহুত বহুত পাৰ্থক্য আছে। আপোনাৰ পৰা টকা পোৱাৰ উদ্দেশ্যেৰে আগৰ প্ৰণামবোৰ মই কৰিছিলো আৰু এতিয়া যি প্ৰণাম কৰিলো সেয়া আপোনাক সাক্ষাৎ ভগৱান বুলি ভাবি কৰিলো। ইয়াৰ বাহিৰেও আগতে মই খঙৰ বশৱৰ্তী হৈ ভাবিছিলো যে আপুনি মুছলমান হৈ আমাক অৰ্থাৎ হিন্দুসকলক নষ্ট কৰিছে।' বাবা— 'মুছলমান দেৱতাসকলক তুমি মনে মনে বিশ্বাস নকৰানে?' তেওঁ উত্তৰ দিলে 'নকৰো'। বাবা— 'তোমাৰ ঘৰত এটা 'পাঞ্জা' (হাতৰ চিন) আছে নহয়? আৰু সেইটো তুমি মহৰমৰ দিনা পূজা নকৰানে? তোমাৰ ঘৰত 'কাডবিবি' নামেৰে আৰু এজন মুছলমান দেৱতা আছে যাক তুমি তোমাৰ বিবাহৰ দিনটোত আৰু অন্য উৎসৱৰ দিনা তুষ্ট কৰা নহয়নে? মানুহজনে সকলো স্বীকাৰ কৰিলে। বাবাই ক'লে— 'আৰু কি বিচাৰা?' তেতিয়া মানুহজনৰ অন্তৰত গুৰু ৰামদাসৰ দৰ্শন লাভ কৰাৰ প্ৰবল ইচ্ছা জাগি উঠিল। বাবাই তেওঁক পিচফালে উভতি চাবলৈ ক'লে। ঘূৰি চাওঁতেই— কি আচৰিত! ৰামদাস তেওঁৰ সন্মুখত থিয় হৈ আছে। ৰামদাসৰ চৰণস্পৰ্শ কৰিবলৈ ধৰোতেই তেওঁ অদৃশ্য হৈ গ'ল। কৌতূহলী হৈ মানুহজনে বাবাক সুধিলে 'আপোনাক দেখাত বৰ বুঢ়া যেন লাগে।' আপুনিতো নিজৰ বয়স জানে?' বাবা— 'কি? মোক বুঢ়া যেন লাগে? মোৰ লগত অলপ দৌৰি চোৱাচোন?' এইবুলি বাবাই দৌৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। পিচে পিচে তেৰোঁ দৌৰিবলৈ ধৰিলে। বাবাৰ এই দৌৰৰ ফলত ৰাস্তাৰ পৰা ধূলি উৰিল আৰু সেই ধূলিৰ মাজতেই বাবা অদৃশ্য হৈ গ'ল। মানুহজনৰ টোপনিও ভাগি গ'ল।

সাৰ পাই উঠি গভীৰভাৱে এই সপোনটোৰ কথা ভাবি বহি পৰিল। তেওঁৰ মনৰ ভাব সম্পূৰ্ণ সলনি হ'ল। বাবাৰ মাহাত্ম্যও বুজিব পাৰিলে। ইয়াৰ পাচৰ পৰা তেওঁৰ লোভ আৰু সন্দেহ কিম্বা বলিয়ালী একেবাৰে আঁতৰি গ'ল আৰু বাবাৰ প্ৰতি প্ৰকৃত ভক্তিৰ উদ্ৰেক হ'ল। তেওঁৰ দৰ্শনটো আছিল সাধাৰণ সপোনৰ দৰেই। কিন্তু তাৰ ভিতৰত প্ৰশ্নোত্তৰ যিবোৰ হৈছিল সেইবোৰেই আছিল গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু আকৰ্ষণীয়। পিচদিনা পুৱা আৰতিৰ সময়ত যেতিয়া সকলো গৈ মছজিদত সমবেত হ'ল তেতিয়া বাবাই মানুহজনক দুটকাৰ মিঠাই প্ৰসাদৰূপে দিলে আৰু নিজৰ জেপৰ পৰা দুটকা উলিয়াই তেওঁক আশীৰ্বাদ হিচাপে দিলে। তেওঁক আৰু কেইদিনমান তাত ৰাখিলে আৰু পিছত এইবুলি তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰিলে— 'আল্লাই তোমাক বহুত দিব, তোমাৰ সকলো কামনা পূৰ্ণ কৰিব, তোমাৰ মংগল সাধন কৰিব।' তাত অৱশ্যে তেওঁ টকা-পইচা বেছি পোৱা নাই কিন্তু তাতোকৈ বেছি সম্পদ হিচাপে পাইছিল বাবাৰ আশীৰ্বাদ, যি তেওঁৰ গোটেই জীৱনৰ পাথেয় হৈছিল। পিছত এই দলটোৱে প্ৰচুৰ অৰ্থ আহৰণ কৰিছিল আৰু তেওঁলোকৰ তীৰ্থযাত্ৰা সফল হৈছিল। যাত্ৰাপথত তেওঁলোকৰ কোনো অসুবিধা বা দুৰ্যোগ হোৱা নাই। বাবাৰ কথা, তেওঁৰ আশীৰ্বাদ আৰু কৃপাত যি আনন্দ লাভ কৰিছিল সেই সকলোবোৰ স্মৰণ কৰি সুস্থ শৰীৰে, নিৰাপদে তেওঁলোক ঘৰলৈ উভতিছিল।

ভক্তসকলৰ মনৰ সংস্কাৰ আৰু উন্নতি সাধনৰ কাৰণে কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত বাবাই যিবোৰ উপায় গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু এতিয়াও কৰে— এই কাহিনীটো তাৰেই এটা নিদৰ্শন।

২। তেণ্ডুলকৰ পৰিয়াল

বান্দ্ৰাত তেণ্ডুলকৰ নামেৰে এটা পৰিয়াল আছিল। সেই পৰিয়ালৰ আটায়ে বাবাৰ ভক্ত আছিল। শ্ৰীমতী সাবিত্ৰীবাঈ তেণ্ডুলকৰে মাৰাঠী ভাষাত বাবাৰ লীলা বৰ্ণনা কৰি ৮০০টা অভংগ আৰু পদসম্বলিত এখন কিতাপ 'শ্ৰীসাইনাথ ভজনমালা' প্ৰকাশ কৰিছিল। বাবাৰ প্ৰতি আগ্ৰহশীল পাঠকবৃন্দৰ বাবে কিতাপখন মূল্যবান। তেওঁলোকৰ পুত্ৰ বাবা তেণ্ডুলকৰে মেডিকেল পৰীক্ষাৰ বাবে দিন-ৰাতি কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিছিল। এই কথাত ল'ৰাটোৱে জ্যোতিষীৰ পৰামৰ্শ লৈছিল। জ্যোতিষীয়ে কোষ্ঠী বিচাৰ কৰি কৈছিল যে সেই বছৰ গ্ৰহ অনুকূল নথকাৰ বাবে পিছৰ বছৰ

পৰীক্ষাত বহিলে তেওঁ নিশ্চিতকৈ কৃতকাৰ্য হ'ব। ইয়াতেই তেওঁৰ মন একেবাৰে ভাঙি গ'ল। তেওঁ অস্থিৰ হৈ পৰিল। কেইদিনমানৰ পিছত তেওঁৰ মাকে বাবাক চাবলৈ শিৰডিলৈ গ'ল আৰু অন্যান্য কথা প্ৰসংগত ল'ৰাৰ এই বিমৰ্ষভাবৰ কথাও তেওঁক জনালে। এই কথা শুনি বাবাই তেওঁক ক'লে— 'তোমাৰ ল'ৰাক মোৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখিবলৈ ক'বা আৰু জ্যোতিষীৰ লগতে হস্তৰেখাবিদসকলৰ ভৱিষ্যৎবাণীবোৰ দলিয়াই পেলাবলৈ দিবা। শান্তমনেৰে পৰীক্ষাত বহক। এই বছৰ তেওঁ নিশ্চয় পাছ কৰিব। মোৰ ওপৰত আস্থা ৰাখিবলৈ ক'বা, নিৰাশ যেন নহয়।' ঘৰলৈ উভতি গৈ সাইবাবাৰ কথা মাকে তেওঁৰ ল'ৰাজনক জনালে। তাৰ পিছত ল'ৰাজনে পঢ়া-শুনাত যথেষ্ট পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ ধৰিলে আৰু নিৰ্দিষ্ট দিনত পৰীক্ষা দিলে। লিখিত পৰীক্ষাসমূহ তেওঁ ভালদৰেই দিলে কিন্তু সন্দেহ-সংশয়বোৰে মনৰ মাজত এনেদৰে চেপি ধৰিলে যে ল'ৰাজনে ভাবিলে হয়তো পাছ কৰাৰ নম্বৰখিনি সি নাপাব। সেয়েহে মৌখিক পৰীক্ষাত উপস্থিত হ'বলৈ তেওঁৰ একেবাৰেই মন নগ'ল। কিন্তু পৰীক্ষকে ল'ৰাজনক এৰি নিদিলে। এজন সহপাঠীৰ যোগেদি খবৰ পঠিয়ালে যে সি লিখিত পৰীক্ষাত পাছ কৰিছে, সেয়েহে মৌখিক পৰীক্ষালৈ অহাটো উচিত। ল'ৰাজনে উৎসাহিত হৈ পৰীক্ষা দিলে আৰু দুয়োটাতেই কৃতকাৰ্য হ'ল। এইদৰে ভাগ্য প্ৰতিকূল হৈ থকা সত্ত্বেও বাবাৰ কৃপাত ল'ৰাজনে সেই বছৰতেই পাছ কৰিলে। ইয়াত লক্ষ্য কৰাৰ বিষয় এইটোৱেই যে— নানা সন্দেহ, নানা জটিলতাই আমাক চাৰিওফালৰ পৰা আৱৰি থাকে, কেৱল আমাক অধিক অগ্ৰসৰ কৰাৰ বাবে, আমাৰ বিশ্বাসক সুদৃঢ় কৰাৰ বাবে। ই আমাৰ একধৰণৰ পৰীক্ষা। পূৰ্ব বিশ্বাসেৰে বাবাক ধৈৰ্যৰে সুদৃঢ়ভাৱে ধৰি থাকিব পাৰিলে আৰু চেষ্টা চলাই গৈ থাকিলে শেষত আমাৰ সকলো প্ৰচেষ্টা সাফল্যমণ্ডিত হ'বই।

ল'ৰাজনৰ দেউতাক শ্ৰীৰঘুনাথ ৰাৱে বোম্বেৰ এটা বিদেশী বাণিজ্য প্ৰতিষ্ঠানত কাম কৰিছিল। বয়স হোৱাৰ বাবে তেওঁ ঠিকমতে কাম চলাই যাব পৰা নাছিল। এইবাবে তেওঁ ছুটী আৰু বিশ্ৰাম ল'বলগা হয়। ছুটী লোৱাৰ পিছতো যেতিয়া তেওঁৰ স্বাস্থ্যৰ উন্নতি নহ'ল তেতিয়া ছুটীৰ কাল বঢ়োৱা অথবা অৱসৰ লোৱা অপৰিহাৰ্য হৈ পৰিল। প্ৰতিষ্ঠানটোৰ প্ৰধান কৰ্মকৰ্তাই তেওঁক প্ৰবীণ আৰু বিশ্বস্ত কৰ্মচাৰী হিচাপে গণ্য কৰি পেন্সনসহ অৱসৰ দিয়াটোকেই স্থিৰ কৰিলে। পেন্সনৰ টকাৰ পৰিমাণ কিমান হ'ব সেইটো বিবেচনাধীন হৈ ৰ'ল। তিনি মাহত ১৫০ টকা

দৰমহা পাইছিল। ইয়াৰ আধা টকা অৰ্থাৎ ৭৫ টকা পেন্সন হিচাপে দিয়াও পৰিয়াল প্ৰতিপালনত অসুবিধাজনক হৈ পৰিব। এই চিন্তাত তেওঁলোক খুবেই বিব্ৰত হ'ল। সঠিকভাৱে পেন্সন সম্বন্ধে সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ১৫ দিন মানৰ আগতে শ্ৰীমতী তেণ্ডুলকৰক বাবাই সপোনত দেখা দিলে। ক'লে— 'মোৰ ইচ্ছা— ১০০ টকা পেন্সন দিয়াটো স্থিৰ হওক। ইয়াৰেই তোমালোকে চলিব পাৰিবাতো?' মহিলাগৰাকীয়ে উত্তৰ দিলে— বাবা, এই প্ৰশ্ন মোক কিয় সুধিছে? আমি সম্পূৰ্ণভাৱে আপোনাৰ ওপৰত ভাৰসা কৰি আছো। বাবাই যদিও ক'লে ১০০ টকা তথাপিও তেওঁক বিশেষভাৱে বিবেচনা কৰি আৰু দহ টকা অৰ্থাৎ ১১০ টকা দিয়া হ'ল। ভক্তসকলৰ প্ৰতি বাবাই এনে বিস্ময়কৰ যত্ন আৰু প্ৰেম প্ৰদৰ্শন কৰিছিল।

৩। ডাঃ কেপ্টেইন হাতে

কেপ্টেইন হাতে বাবাৰ এজন অন্যতম ভক্ত আছিল। তেখেত বিকানীৰৰ মানুহ আছিল। এবাৰ সপোনত বাবাই তেওঁক দেখা দি ক'লে— 'তুমি মোক পাহৰি গ'লা নেকি?' শ্ৰীহাতে তৎক্ষণাৎ বাবাৰ ভৰি চুই উত্তৰ দিলে— 'সন্তানে যদি নিজৰ মাকক পাহৰি যায়, তেনেহ'লে জীয়াই থাকিব কেনেকৈ?' তাৰ পিছত শ্ৰীহাতে বাগানলৈ গৈ সতেজ পাচলি (Walpapadi) তুলি আনিছিল আৰু 'সিধা' (ঘিউ, আটা আৰু দাইল ইত্যাদি) আৰু দক্ষিণাৰ ব্যৱস্থা কৰি গোটেইখিনি বাবাক অৰ্পণ কৰিবলৈ যাব— এনে সময়তে টোপনি ভাঙি গ'ল। ভাবিলে সেয়া সপোনহে। স্থিৰ কৰিলে এই সকলো বস্তু তেওঁ শিৰডিলৈ বাবাৰ বাবে পঠিয়াব। কেইদিনমানৰ পাচত যেতিয়া গোৱালিয়ৰলৈ আহিল তেতিয়া এজন বন্ধুক ১২ টকা মনিঅৰ্ডাৰ কৰি নিৰ্দেশ দিলে যে ইয়াৰ পৰা দুটকা 'সিধা'ৰ সামগ্ৰী আৰু পাচলি কিনি বাবাক দিব লাগিব আৰু বাকী ১০ টকা তেওঁক দক্ষিণা দিব লাগিব। বন্ধুজনে শিৰডিলৈ আহি গোটেইখিনি বস্তু-বাহানি কিনিলে কিন্তু বিশেষ পাচলি (Walpapadi) নাপালে। অলপ সময়ৰ পিচতেই এগৰাকী মহিলাই মূৰত পাচি লৈ তাত উপস্থিত হ'ল আৰু আচৰিত কথা যে তাৰ মাজতেই সেই পাচলিবিধ ওলাই পৰিল। আটাইখিনি বস্তু কেপ্টেইন চাহেবৰ হৈ বাবাক দিয়া হ'ল। পিছৰদিনা শ্ৰীনিমোনকৰে তাৰেই 'নৈবেদ্য' (ভাত আৰু তৰকাৰী) প্ৰস্তুত কৰি বাবাক দিলে। সকলোৱে

অবাক হৈ দেখিলে বাবাই কেৱল (Walpapadi) তৰকাৰীখনহে খালে অন্য একোৱেই স্পৰ্শ নকৰিলে। বন্ধুৰ পৰা সকলো ঘটনা শুনি শ্ৰীহাতে অত্যন্ত আনন্দিত হ'ল।

❑ স্পৰ্শপূত টকা

আকৌ এবাৰ কেপ্টেইন হাতেৰ ইচ্ছা হ'ল বাবাৰ হাতৰ স্পৰ্শপূত এটা টকা তেওঁৰ ঘৰত ৰাখিব। শিৰডিলৈ যাবলৈ ওলাওঁতেই এজন বন্ধুক লগ পোৱাত তেওঁ তেওঁৰ হাতত টকা এটা পঠিয়াই দিলে। বন্ধুজনে শিৰডিলৈ গৈ বাবাক প্ৰণাম কৰি নিজৰ দক্ষিণা দিলে। সেই টকা বাবাই পকেটত থৈ দিলে। তাৰ পিছত দিলে শ্ৰীহাতেই দিয়া টকাটো। বাবাই টকাটো লৈ অলপ সময় চাই থাকিল আৰু সন্মুখত দাঙি ধৰিলে। বুঢ়া আঙুলিটোৰে কেইবাবাৰো লিৰিকি-বিদাৰি থাকিল। তাৰ পিছত বন্ধুজনক ক'লে— 'উদি' বা ভস্ম প্ৰসাদৰ লগত এইটোও মালিকক ফিৰাই দিবা। তেওঁক ক'বাগৈ যে মই তেওঁৰ পৰা একো বিচৰা নাই। তেওঁ যেন শান্তি আৰু সন্তোষেৰে দিন কটায়।' বন্ধুজন গোৱালিয়ৰলৈ উভতি গৈ স্পৰ্শপূত টকাটো শ্ৰীহাতেক দিলে আৰু সকলো কথা জনালে। এইবাৰ শ্ৰীহাতে খুব আনন্দিত হ'ল। বুজিব পাৰিলে যে বাবাই সদইচ্ছাক উৎসাহ দিয়ে। তেওঁৰ ঐকান্তিক কামনা বাবাই এইদৰেই পূৰ্ণ কৰিলে।

৪। বামন নাৰ্ভেকৰ

এইবাৰ পাঠকসকলে বেলেগধৰণৰ কাহিনী এটা শুনক। বামন নাৰ্ভেকৰ নামৰ এজন মানুহে বাবাক বৰ ভাল পাইছিল। এবাৰ তেওঁ এটা টকা আনিলে, টকাটোৰ সন্মুখৰ পিঠিত ৰাম, সীতা আৰু লক্ষ্মণৰ মূৰ্তি অংকিত আছিল, আনটো পিঠিত হনুমানৰ প্ৰতিচ্ছবি। বাবাই স্পৰ্শপূত কৰি 'উদি' (ভস্ম) প্ৰসাদৰ লগতে সেই টকাটো উভতাই দিয়াৰ আশাত তেওঁ বাবাক টকাটো দিলে। কিন্তু বাবাই লগে লগে টকাটো পকেটত ভৰালে। তেতিয়া শামাই বামন ৰাওৰ উদ্দেশ্য বাবাক জনালে আৰু উভতাই দিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। তেতিয়া বামন ৰাওৰ সন্মুখত বাবাই ক'লে— 'কিয় তেওঁক উভতাই দিব লাগে'। এইটো আমিয়ে ৰাখিম। যদি

২৫ টকা দিয়ে তেনেহ'লে উভতাই দিম।' তেতিয়া সেই টকাটো উভতাই পাবৰ বাবে বানম ৰাৱে ২৫ টকা যোগাৰ কৰি বাবাৰ সন্মুখত থ'লে। বাবাই ক'লে— '২৫ টকাতকৈও সেই টকাটোৰ দাম বহুত বেছি। শামা, সেই টকাটো লৈ তোমাৰ বেদীত থৈ পূজা কৰিবা।' বাবাই কিয় এনেকুৱা কাম কৰিলে সেই কথা সোধাৰ সাহস কাৰো নাছিল। আমাৰ প্ৰত্যেকৰ পক্ষে যিটো আটাইতকৈ ভাল আৰু উপযোগী সেইটো একমাত্ৰ বাবাই জানে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩০

শিৰডিলৈ আনয়ন

১। কাকাজী বৈদ্য— ২। পাঞ্জাবী ৰামালাল

এই পৰিচ্ছেদত আৰু দুজন ভক্তৰ কথা লিখা হৈছে; যিসকলক বাবাই শিৰডিলৈ টানি আনিছিল।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

ভক্তসকলৰ প্ৰতি স্নেহপ্ৰৱণ, কৰুণানিধান, পৰম দয়ালু সাইনাথৰ চৰণত প্ৰণাম। কেৱল তেওঁৰ দৰ্শনতেই ভক্তসকলৰ ভৱভয় ভঞ্জন হয়। দুৰ্বিপাক বিনাশ হয়। মূলতঃ তেওঁ আছিল নিৰ্গুণ নিৰাকাৰ, কিন্তু ভক্তসকলৰ ভক্তিৰ টানত তেওঁ অনুগ্ৰহ কৰি আকাৰ ধাৰণ কৰিছিল। ভক্তসকলৰ আত্মোপলব্ধি আৰু মুক্তি প্ৰদান সকলো সাধুৰেই উদ্দেশ্য থাকে আৰু যিগৰাকী সৰ্বপ্ৰধান সাধু সেই সাইবাবাৰ ক্ষেত্ৰত সেই উদ্দেশ্য যে অৱশ্যেই থাকিব সেইটো কোৱা বাহুল্য। যিসকলে তেওঁৰ চৰণ তলত আশ্ৰয় লয় তেওঁলোকৰ সকলো পাপ মোচন হয় আৰু উন্নতি হয় অৱধাৰিত। তেওঁৰ পদযুগল স্মৰণ কৰি কত পুণ্যতীৰ্থৰ পৰা ব্ৰাহ্মণসকল তেওঁৰ ওচৰলৈ আহিছিল। তেওঁৰ সন্মুখত বহি শাস্ত্ৰপাঠ কৰিছিল, গায়ত্ৰীমন্ত্ৰ জপ কৰিছিল। আমাৰ সামৰ্থ্য কম, তেনেকুৱা জ্ঞান-বুদ্ধি নাই— সেয়েহে 'ভক্তি' কি বস্তু সেইটো আমাৰ বোধগম্য নহয়। তথাপিও এইখিনি জানো যে সাইবাবাই হয়তো আমাক পৰিত্যাগ কৰিব পাৰে, কিন্তু সাইবাবাই কেতিয়াও সেইটো নকৰে। যিসকলৰ প্ৰতি তেওঁৰ কৃপাদৃষ্টি থাকে তেওঁলোক অমিতবলশালী, বৈৰাগ্যৱান আৰু জ্ঞানৱান হৈ থাকে।

সায়ে তেওঁৰ ভক্তসকলৰ কামনা-বাসনা সকলো ভালদৰে জানে আৰু পূৰণ কৰে। সেইবাবে ভক্তসকলে যি বিচাৰে সেইটোকে পাই কৃতজ্ঞ হয়। আমি তেওঁক আকুলভাৱে আহ্বান কৰো আৰু সাষ্টাংগে প্ৰণাম জনাওঁ। আমাৰ সকলো দোষ-

ত্ৰুটি যেন তেওঁ পাহৰি সকলো দুৰ্ভাৱনাৰ পৰা আমাক মুক্ত কৰে। বিপদ-আপদগ্ৰস্ত হৈ যিসকলে এইভাৱে সাইক মনত ৰাখিব পাৰে, প্ৰাৰ্থনা জনাব পাৰে, তেওঁৰ মন সাইনাথৰ কৃপাত স্থিৰ আৰু শান্তি হয়।

হেমদপন্তই কৈছে— কৰুণাসিন্ধু এই সাইনাথে তেওঁক অনুগ্ৰহ কৰিছিল। তাৰেই ফলস্বৰূপে এই বৰ্তমান গ্ৰন্থ 'সাই সৎচৰিত'। নাইবা তেওঁৰ কি বিদ্যা আছিল আৰু কেনেকৈ বা এই কামত হাত দিয়ে? কিন্তু যিহেতু সায়ে নিজেই সকলো দায়িত্ব দিছিল, য'ত হেমদপন্তই কোনো অসুবিধাই বোধ কৰা নাছিল, কোনো চিন্তাই কৰিব লগা হোৱা নাছিল। যেতিয়া শক্তিশালী জ্ঞানী লোকে তেওঁৰ কথা আৰু লিখনিক উজ্জীৱিত কৰিছে, তেতিয়া কিয়বা তেওঁ চিন্তা-ভাবনা বা সন্দেহ পোষণ কৰিব? এই গ্ৰন্থৰ মাজেৰে সাইনাথে তেওঁৰ দ্বাৰাই সেৱাৰ কামখিনি কৰাই লৈছিল। পূৰ্বৰ বহু জন্মৰ সঞ্চিত পুণ্যকৰ্মৰ ফলতেই এইটো হৈছিল, সেয়েহে হেমদপন্তই নিজকে ভাগ্যৱান আৰু আশীৰ্বাদধন্য বুলি গণ্য কৰিছিল।

তলত উল্লেখ কৰা কাহিনীটো সাধাৰণ কাহিনী নহয়— 'বিশুদ্ধ অমৃত'। যিয়ে পান কৰিব তেৱেঁ সাইৰ বিশালতা আৰু ব্যাপকতাৰ বিষয়ে অনুধাৱন কৰিব। যিসকলে যুক্তি-তৰ্ক আৰু সমালোচনা কৰিবলৈ বিচাৰে তেওঁলোকৰ বাবে এই কাহিনী নহয়। যুক্তি-আলোচনা নহয়, যি ইয়াত দৰকাৰ সেইটো হৈছে অপৰিমিত প্ৰেম আৰু ভক্তি। বিদ্বান, ভক্তিমান আৰু গভীৰভাৱে যিসকল বিশ্বাসী, বা যিসকলে সাধু-সন্তৰ সেৱক বুলি নিজকেই গণ্য কৰে, তেওঁলোকে এই কাহিনীবোৰ পছন্দ কৰিব; হৃদয়ংগম কৰিব। বাকী আনসকলে এইবোৰক অবিশ্বাস্য কাহিনী বা নীতিকথা হিচাপেই আঁকোৱালি ল'ব। সাইনাথৰ ভাগ্যৱান ভক্তসকলৰ ওচৰত এই সাই-লীলা কল্পতৰুৰূপে প্ৰতীয়মান হ'ব। সাইলীলামৃত পান কৰি অজ্ঞান জীৱকুলে মুক্তি পাব, সংসাৰী গৃহস্থই শান্তি পাব আৰু সাধকে পাব সাধনাৰ বিষয়বস্তু।

এইবাৰ পৰিচ্ছেদৰ কাহিনীলৈ অহা যাওক।

❑ কাকাজী বৈদ্য

নাছিক জিলাৰ 'বাণী'ত কাকাজী বৈদ্য নামেৰে এজন ব্যক্তি আছিল। তেওঁ সেই ঠাইৰ 'সপ্ত-শৃংগী' দেৱীৰ পুৰোহিত আছিল। দুৰ্দশা-দুৰৱস্থাত ইমান সাঙুৰ

খাই পৰিছিল যে তেওঁ অস্থিৰ হৈ পৰিল। মনৰ শান্তি হেৰুৱাই পেলালে। এনে অৱস্থাত এদিন সন্ধিয়া মন্দিৰলৈ গৈ দেৱীৰ ওচৰত হৃদয়ৰ আকুল প্ৰাৰ্থনা জনালে যে এই দুৰ্ভাৱনাৰ পৰা দেৱীয়ে যেন তেওঁক মুক্ত কৰে। দেৱীয়ে তেওঁৰ ভক্তিত আনন্দিত হৈ সেই ৰাতিয়ে তেওঁক সপোনত দেখা দিলে। ক'লে— 'তুমি বাবাৰ ওচৰলৈ যোৱা'— তাতেই তুমি শান্তি পাবা।' কোন এই বাবা? এই কথা জানিবৰ বাবে কাকাজী ব্যগ্ৰ হ'ল কিন্তু উত্তৰ পোৱাৰ আগতেই তেওঁৰ টোপনি ভাঙি গ'ল। তাৰ পিছত তেওঁ ভাবিবলৈ ধৰিলে— কোন এই বাবা, যাৰ ওচৰলৈ দেৱীয়ে তেওঁক যাবলৈ কৈছে। অলপ সময় চিন্তা কৰাৰ পাচত তেওঁৰ মনলৈ ভাব আহিল এই বাবা সম্ভৱতঃ 'ত্ৰ্যম্বকেশ্বৰ' (শিৱ) হ'ব পাৰে। সেয়েহে তেওঁ পুণ্যতীৰ্থ 'ত্ৰ্যম্বক'লৈ গৈ ১০ দিন থাকিল। গোটেই ১০ দিনেই তেওঁ নিতৌ প্ৰাতঃস্নান কৰিছিল। 'ৰুদ্ৰ-স্তোত্ৰ' জপ কৰিলে। 'অভিষেক' কৰিলে (পিণ্ডি অৰ্থাৎ শিৱমূৰ্তিৰ ওপৰত নিৰবচ্ছিন্নভাৱে পানী ঢলা) আৰু নানা ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান কৰিলে। কিন্তু তেওঁৰ মন শান্ত নহ'ল। নিজৰ ঠাইলৈ উভতি গৈ পুনৰ দেৱীৰ আৰাধনাত মগ্ন হ'ল। সেই ৰাতিয়েই দেৱীৰে পুনৰ দৰ্শন দিলে। ক'লে— 'মিছাতেই ত্ৰ্যম্বকেশ্বৰলৈ গ'লা কিয়? 'বাবা' বোলোতে মই বুজাব খুজিছো শিৰডিৰ শ্ৰীসাই সমৰ্থক।' এতিয়া কাকাজীৰ সন্মুখত প্ৰশ্ন জাগিল— কেতিয়া আৰু কাক লৈ শিৰডিলৈ যাব আৰু কেনেকৈ বাবাক দৰ্শন কৰিব।' কোনোবা মহান সাধুৰ দৰ্শনৰ বাবে যদি কাৰোবাৰ সঁচাকৈয়ে আগ্ৰহ জন্মে তেতিয়াহ'লে সেই কামনা পূৰণ কৰাৰ বাবে কেৱল সেই সাধুৱেই নহয়, ভগৱান আগবাঢ়ি আহে। প্ৰকৃতপক্ষে সন্ত (সাধু) আৰু 'অনন্ত' (ঈশ্বৰ) উভয়েই এক— কোনো প্ৰভেদ নাই। যদি কোনোবাই ভাবে তেওঁ নিজেই গৈ সাধুৰ লগত দেখা কৰিব, সেইটো হ'ব কেৱল মিছা অহংকাৰ। যদি সাধুৰ ইচ্ছা নাথাকে তেতিয়া কাৰ সাহস বা সাধ্য থাকিব তেওঁৰ সাক্ষাৎ পাবলৈ। তেওঁৰ আঙুলিৰ নিৰ্দেশ নোপোৱাকৈ গছৰ পাত এখিলাও লৰিব নোৱাৰে। সাধুৰ ওচৰলৈ যাবৰ বাবে ভক্ত যিমানেই আগ্ৰহী হয়, সিমানেই তেওঁৰ ভক্তি-বিশ্বাস দৃঢ় হৈ থাকে আৰু সিমানেই সোনকালে তেওঁৰ কামনা ফলপ্ৰদভাৱে পূৰ্ণ হৈ তেওঁক সন্তোষ প্ৰদান কৰে। যিসকলে কাৰোবাক নিমন্ত্ৰণ কৰি মাতি আনে, তেওঁ তেওঁৰ অভ্যৰ্থনাৰো ব্যৱস্থা কৰে। কাকাজীৰ ক্ষেত্ৰতো সেয়াই হ'ল।

❑ শামাৰ 'মানসিক'

শিৰডিলৈ যাবৰ বাবে কাকাজীয়ে যেতিয়া চিন্তা-ভাবনা কৰিলে তেনেকুৱা সময়তে এজন অতিথি তেওঁক শিৰডিলৈ লৈ যাবৰ বাবে আহিল। এইজনা অতিথি হৈছে বাবাৰ অন্তৰংগ ভক্ত 'শামা'। সেই মুহূৰ্ততে শামাই কেনেকৈ 'বাণী'ত উপস্থিত হ'ল আমি এতিয়া তাকেই জনাম।

শামা যেতিয়া খুব সৰু, তেতিয়া এবাৰ বৰ অসুস্থ হৈ পৰে। তেওঁৰ মাকে বাণীতেই তেওঁলোকৰ কুলদেৱী 'সপ্ত-শৃংগ'ৰ ওচৰত মানস কৰিলে যে যদি তেওঁৰ সন্তান সুস্থ হৈ উঠে তেতিয়া দেৱীৰ চৰণত আনি ল'ৰাটিক উৎসৰ্গা কৰিব। তাৰ কেইবছৰমানৰ পিছত শামাৰ মাকে স্তনৰ চৰ্ম ৰোগত ভুগিছিল। সেই সময়ত তেওঁ আকৌ মানস কৰিলে যে সুস্থ হ'লে তেওঁ দেৱীক দুটি ৰূপৰ স্তন বনাই অৰ্ঘ্য দিব। এই দুয়োটা মানসেই অপূৰ্ণ হৈ ৰয়। মৃত্যুশয্যাত পৰি থকা অৱস্থাত শামাক মাতি তেওঁৰ মাকে মানস দুটা স্মৰণ কৰি দিয়ে। শামাই পালন কৰিব বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়াৰ পিছত তেওঁৰ মৃত্যু ঘটে। কিছুদিনৰ পিছত শামাইও এই মানসৰ কথা পাহৰি যায় আৰু এইদৰে ৩০ বছৰ পাৰ হৈ যায়। এই সময়তে শিৰডিলৈ আহিল এজন নামকৰা জ্যোতিষী। এমাহমান তাত আছিল। শ্ৰীমান বুটি আৰু আনবোৰৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ গণনা সত্য হৈছিল আৰু সকলোৱে তেওঁৰ ভৱিষ্যৎবাণীত সন্তুষ্ট হৈছিল। শামাৰ সৰু ভায়েক বাপাজীয়ে তেওঁৰ লগত পৰামৰ্শ কৰিছিল। জ্যোতিষীয়ে বাপাজীক ক'লে যে তেওঁৰ ডাঙৰ ভায়েক শামাই তেওঁলোকৰ মাকক যি প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল সেয়া পালন কৰা নাই। ইয়াতে দেৱী অসন্তুষ্ট হোৱাৰ ফলতেই তেওঁলোকৰ নানা বেমেজালি হৈছে। বাপাজীয়ে এই কথা তেওঁৰ ককায়েক শামাক কওঁতেই পুৰণি মানসৰ কথা তেওঁৰ মনত পৰিল। আৰু পলম হ'লে বিপদ হ'ব বুলি চিন্তা কৰি শামাই সোণাৰীক মাতি দুটা ৰূপৰ স্তন তৈয়াৰী কৰালে। তাৰ পিছত বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ প্ৰণাম কৰি ৰূপৰ স্তন দুটা তেওঁক গ্ৰহণ কৰিবলৈ ক'লে। কাৰণ, শামাৰ বাবে বাবাই আছিল 'সপ্ত শৃংগী' দেৱী। বাবাই তেওঁক 'সপ্ত-শৃংগী' মন্দিৰলৈ নিজে গৈ দেৱীৰ চৰণত সেই দুটি অৰ্পণ কৰিবলৈ আদেশ দিলে। বাবাৰ অনুমতি আৰু 'উদি' লৈ তেওঁ বাণীলৈ আহিল আৰু মন্দিৰৰ পুৰোহিতজনক বিচাৰি বিচাৰি কাকাজীৰ ঘৰত আহি উপস্থিত হ'ল। আঃ কি চমৎকাৰ যোগাযোগ।

কাকাজীয়ে প্ৰশ্ন কৰি যেতিয়া জানিব পাৰিলে যে তেওঁ কোন আৰু ক'ৰ পৰা আহিছে, তেতিয়া শামাক সাবটি ধৰিলে। ইমানেই প্ৰেমত তেওঁ আপ্লুত হৈ পৰিছিল যে সাইলীলা সম্বন্ধে তেওঁলোক দুয়োজনেই কথা-বতৰা পাতিলে আৰু শামাৰ মানসখিনিৰ কাম সম্পূৰ্ণ কৰি দুয়োজনেই শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল। তাত মছজিদলৈ গৈ বাবাৰ চৰণত কাকাজী উবুৰি খাই পৰিল। দুচকু অশ্ৰুৰে সিক্ত হৈ উঠিল আৰু দেৱীৰ স্বপ্নদৰ্শন অনুযায়ী বাবাক দেখাৰ লগে লগেই তেওঁৰ অস্থিৰ মন শান্ত হ'ল। কাকাজীয়ে মনে মনে ভাবিবলৈ ধৰিলে— 'এয়া কি বিস্ময়কৰ ক্ষমতা! বাবাইতো একো কথাই কোৱা নাই, কোনো প্ৰশ্নোত্তৰো হোৱা নাছিল, কোনো আশীৰ্বাদো বৰ্ষণ হোৱা নাই। কেৱল তেওঁৰ দৰ্শনেই সুখৰ এনে উৎসনে? তেওঁক দেখাৰ লগে লগেইতো মোৰ মনৰ চঞ্চলতা দূৰ হ'ল, সৰ্বাংগতে যি পুলকানুভূতিয়ে দেখা দিলে— সম্ভৱতঃ ইয়াকেই কোৱা হয় 'দৰ্শনৰ মাহাত্ম্য'! সাইৰ পদযুগলৰ পিনে তেওঁৰ স্থিৰ দৃষ্টি নিবদ্ধ, কোনো কথাই ক'ব নোৱাৰিলে। বাবাৰ লীলা-কাহিনী শুনি তেওঁৰ হৃদয়ত আনন্দধাৰা বৰলৈ ধৰিলে। তেওঁ চিন্তা-ভাবনা পাহৰি বাবাৰ চৰণত নিজকে সম্পূৰ্ণ সঁপি দিলে। তাত ১২ দিন অকৃত্ৰিম আনন্দেৰে কটাই বাবাৰ 'উদি' (ভস্ম) আৰু আশীৰ্বাদ গ্ৰহণ কৰি ঘৰলৈ ফিৰি গ'ল।

❑ ৰাহাতাৰ খুছলচান্দ

মানুহে কয়— পুৱতি নিশাৰ সপোন সাধাৰণতে দিঠকত সত্য হয়। হয়তো সেয়ে হ'ব পাৰে কিন্তু বাবাৰ সপোনত কোনো সময়ৰ বাধা নাই। এটা উদাহৰণ দিয়া যাওক। এদিন আবেলি বাবাই কাকাচাহেব দীক্ষিতক ক'লে যে ৰাহাতালৈ গৈ খুছলচান্দক শিৰডিলৈ লৈ আহিবলৈ। কাৰণ, তেওঁক বহুতদিন দেখা নাই। কাকাচাহেব টাংগাত উঠি ৰাহাতালৈ গ'ল। খুছলচান্দৰ লগত দেখা কৰি তেওঁক বাবাৰ কথা ক'লে। খুছলচান্দে বিস্মিত হৈ ক'লে— দুপৰীয়া তেওঁ সপোনত দেখিছে যে বাবাই তেওঁক সোনকালে শিৰডিলৈ যাবলৈ কৈছে আৰু তেৰোঁ যোৱাৰ বাবে ব্যস্ত হৈছে। কিন্তু ওচৰত ঘোঁৰা নোপোৱাৰ বাবে তেওঁ তেওঁৰ ল'ৰাজনক বাবাৰ ওচৰলৈ পঠিয়াইছিল খবৰ দিবলৈ। ল'ৰাজনে গাঁৱৰ সীমা পাৰ হোৱাৰ লগে লগেই দীক্ষিত চাহেবৰ টাংগা আহি থকা দেখিবলৈ পালে। কাকাচাহেবে ক'লে যে বিশেষকৈ খুছলচান্দক লৈ যাবৰ বাবেই তেওঁক পঠোৱা

হৈছে। তেওঁলোক দুয়োজনেই তেতিয়া টাংগাত উঠি শিৰডিলৈ উভতি গ'ল। খুছলচান্দে বাবাক দেখা কৰিলে। সকলো খুব আনন্দিত হ'ল আৰু বাবাৰ এই লীলা দেখা পাই খুছলচান্দ মুগ্ধ হ'ল।

❑ বোম্বে (মুম্বাই)ৰ পাঞ্জাবী ৰামালাল

এবাৰ বোম্বেত ৰামালাল নামৰ এজন পাঞ্জাবী ব্ৰাহ্মণক সপোনত দেখা দি বাবাই তেওঁক শিৰডিলৈ আহিবলৈ ক'লে। বাবা এজন মহন্তৰ (সন্ত) ৰূপত আৱিৰ্ভূত হৈছিল তেওঁৰ ওচৰত। সেই মহন্তৰ সম্বন্ধে পাঞ্জাবী ব্ৰাহ্মণজনে একোৱেই নাজানিছিল। তেওঁৰ ভাব হ'ল মহন্তক দেখা কৰাটো উচিত হ'ব কিন্তু ঠিকনা নজনাৰ বাবে কি কৰিব সেয়া থিৰাং কৰিব নোৱাৰিলে। কিন্তু কোনোবাই যদি দেখা কৰাৰ বাবে কাৰোবাক মাতে তেতিয়াহ'লে তাৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থাও তেওঁ কৰে। এইক্ষেত্ৰতো সেয়াই হ'ল। সেইদিনা আবেলি ৰাস্তাৰে গৈ থাকোতে এখন দোকানত সাইবাবাৰ এখন ছবি দেখিবলৈ পালে। সপোনত দেখা মহন্তৰ চেহেৰাৰ লগত সেই ছবিৰ হুবহু মিল আছে। অনুসন্ধান কৰি জানিব পাৰিলে ছবিখন শিৰডিৰ সাইবাবাৰ। তাৰ পিচতেই শিৰডিলৈ গুচি আহিল আৰু মৃত্যুপৰ্যন্ত তাতেই থাকিল।

এইদৰে বাবাই তেওঁৰ ভক্তসকলক শিৰডিলৈ টানি আনে দৰ্শনৰ বাবে আৰু তেওঁলোকৰ পাৰ্থিৱ আৰু আধ্যাত্মিক প্ৰয়োজন পূৰণ কৰে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩১

বাবাৰ সন্মুখত নিম্নলিখিত জীৱবোৰৰ লোকান্তৰ গমন— ১। সন্ন্যাসী বিজয়ানন্দ, ২। বলৰাম মানকৰ, ৩। নূলকৰ, ৪। মেঘা, ৫। এটা বাঘ।

এই পৰিচ্ছেদত বাবাৰ সন্মুখত কেইজনমান মানুহৰ আৰু এটা বাঘৰ মৃত্যুৰ কাহিনী হেমদপন্তই বিবৃত কৰে।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

মৃত্যুৰ সময়ত মানুহৰ শেষ ইচ্ছা বা চিন্তা যি থাকে সেয়াই তেওঁৰ ভৱিষ্যৎ নিৰ্ধাৰণ কৰে। শ্ৰীকৃষ্ণই গীতাত কৈছে (*৮ম অধ্যায়, ৫/৬ শ্লোক*)— 'মৃত্যুৰ সময়ত যিয়ে মোক স্মৰণ কৰে তেওঁ মোকেই লাভ কৰে— সেই সময়ত যিয়ে যেনেকুৱা আকাংক্ষা কৰে তেওঁ তেনেকুৱাই প্ৰাপ্ত হয়।' শেষ মুহূৰ্তত বিশেষ এটা সৎচিন্তা আমাৰ আহিব নে নাহে সেই বিষয়ে কোনো নিশ্চয়তা নাই; কাৰণ, বেছিভাগ ক্ষেত্ৰতেই নানা কাৰণে ভীত আৰু সন্ত্ৰস্ত হোৱাৰ সম্ভাৱনাই থাকে। সেইবাবে মৃত্যুৰ সময়ত বা যিকোনো সময়ত মনটোক কোনো ঈপ্সিত সৎচিন্তাত নিবদ্ধ কৰিবলৈ হ'লে সদায় সকলো সময়তে অভ্যাস কৰা দৰকাৰ। এই কাৰণে সকলো সাধু-সন্তই ভগৱানক স্মৰণ কৰিবলৈ আৰু সৰ্বদাই তেওঁৰ নাম জপ কৰিবলৈ উপদেশ দিয়ে, যাতে বিদায়কালত আমি হতবুদ্ধি হৈ নপৰো। ভক্তসকলেও সাধু-সন্তৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ নিৰ্ভৰ কৰে এই বিশ্বাসত যে তেওঁ তেওঁলোকক অন্তিম সময়ত সাহায্য আৰু পৰিচালিত কৰিব। কেইটামান ঘটনাৰ উল্লেখ কৰা হ'ল।

১। বিজয়ানন্দ

বিজয়ানন্দ নামেৰে জনৈক মাদ্ৰাজী সন্ন্যাসী এজন মানস সৰোবৰ অভিমুখে তীৰ্থযাত্ৰালৈ ওলাইছিল। যোৱাৰ পথত বাবাৰ খ্যাতিৰ কথা শুনি শিৰডিলৈ আহিল। ইয়াত হৰিদ্বাৰৰ জনৈক সোমদেৱজী স্বামীৰ লগত পৰিচয় হয় আৰু তেওঁৰ ওচৰত

মানস সৰোবৰ যাত্ৰাৰ খুটিনাটিৰ বিষয়ে তেওঁ খা-খবৰ লয়। স্বামীয়ে তেওঁক জনালে যে গংগোত্ৰীৰ পৰা ৫০০ মাইল ওপৰত এই মানস সৰোবৰ। তেওঁ আৰু ক'লে প্ৰচণ্ড তুষাৰপাত, ৫০ ক্ৰোশ আঁতৰত ভাষাৰ পৰিবৰ্তন আৰু ভূটানৰ মানুহৰ সন্দেহপ্ৰৱণ স্বভাৱ ইত্যাদিয়ে তীৰ্থযাত্ৰীসকলক নানা অসুবিধাত পেলায়। সন্ন্যাসীজনে তেওঁৰ কথা শুনি হতাশ হৈ যাত্ৰা বন্ধ কৰিলে। তাৰ পিছত যেতিয়া বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ প্ৰণাম কৰিলে, বাবাই খঙত কৈ উঠিল— 'এই অপদাৰ্থ সন্ন্যাসীক খেদি পঠোৱা। এওঁৰ সংগ লাভৰ কোনো মূল্য নাই।' বাবাৰ স্বভাৱ-প্ৰকৃতি সন্ন্যাসীজনে নাজানিছিল। তেওঁ অপ্ৰতিভ হৈ মনে মনে বহি সকলো কথা-কাৰবাৰ চাই থাকিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া প্ৰাতঃকালীন দৰবাৰ আৰম্ভ হোৱাৰ বাবে মছজিদত বহুত ভিৰ হৈছিল। নানাধৰণে বাবাক পূজা কৰা হৈছে। কোনোবাই তেওঁৰ ভৰি ধুৱাই দিছে, কোনোবাই তেওঁৰ ভৰি ধুওৱা পানী পান কৰিছে বা চকুত লগাইছে। কোনোবাই তেওঁৰ দেহত চন্দন বা সুগন্ধী লেপন কৰিছে। সকলোৱেই জাতি আৰু শ্ৰেণীৰ ভেদাভেদ নৰখাকৈ কাম কৰি গৈছে। বাবাই সন্ন্যাসীৰ ওপৰত খং কৰা সত্ত্বেও সন্ন্যাসীয়ে কিন্তু তেওঁক ভাল পাই পেলালে আৰু স্থান ত্যাগ কৰাৰ ইচ্ছা নকৰিলে।

শিৰডিত দুদিন থকাৰ পিছত মাদ্ৰাজৰ পৰা সন্ন্যাসীলৈ চিঠি আহিল— তেওঁৰ মাক খুব অসুস্থ। সন্ন্যাসীৰ মনটো ভাৰাক্ৰান্ত হ'ল। তেওঁৰ মন গ'ল এই মুহূৰ্ততে তেওঁ মাকৰ ওচৰ পাবলৈ। কিন্তু বাবাৰ বিনা অনুমতিত সেইটো অসম্ভৱ। সেয়ে চিঠিখন হাতত লৈ বাবাক দেখা কৰি অনুমতি বিচাৰিলে। ভৱিষ্যৎদৰ্শী অন্তৰ্যামী বাবাই তেওঁক ক'লে— 'মাৰাৰ প্ৰতি যদি ইমানেই ভালপোৱা আছে তেনেহ'লে সন্ন্যাস ল'লা কিয়? গেৰুৱা বসন পিন্ধাজনৰ ইমান মায়াৰ বন্ধন শোভা নাপায়। নিজৰ ঘৰলৈ গৈ চুপ্‌চাপ্ থাকাগৈ, ধৈৰ্য ধৰি কেইটামান দিন অপেক্ষা কৰা। ঘৰত বহুত চোৰ আছে। দৰ্জা ভালদৰে বন্ধ কৰিবা। সতৰ্ক হৈ থাকিবা, নহ'লে চোৰে সকলো লৈ যাব। ধন-সম্পদ আৰু উন্নতি ক্ষণস্থায়ী আৰু দেহৰো ক্ষয়-মৃত্যু আছে। এই কথা জানি তোমাৰ কৰ্তব্য কৰা। ইহলোক আৰু পৰলোকৰ বিষয়-আসক্তি এৰি দিয়া। যিসকলে তেনে কৰে আৰু শ্ৰীহৰিৰ চৰণত নিজকে সমৰ্পণ কৰে, তেওঁ সকলো বেমেজালিৰ পৰা মুক্তি পায় আৰু পৰম আনন্দত থাকে। শ্ৰীহৰিক প্ৰেম ভক্তিৰে যিয়ে স্মৰণ কৰে তেওঁক দৌৰি গৈ হৰিয়ে সাহায্য কৰে। তোমাৰ পূৰ্বজন্মৰ পুণ্য যথেষ্ট সঞ্চয় আছে বাবেই ইয়ালৈ আহিব পাৰিছা। এতিয়া মই যি কৈছো

ভালদৰে শুনা আৰু তোমাৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য উপলব্ধি কৰা। কামনাশূন্য হৈ কাইলৈৰ পৰা ভাগৱত পাঠ আৰম্ভ কৰা। সপ্তাহত এবাৰ সম্পূৰ্ণ শেষ কৰিবা। এইদৰে তিনি সপ্তাহত তিনিবাৰ নিষ্ঠাৰে পঢ়িবা। ভগৱান তোমাৰ ওপৰত সন্তুষ্ট হ'ব, দুখ দূৰ হ'ব। তোমাৰ মোহ নোহোৱা হৈ যাব। তুমি শান্তি পাবা।' সন্ন্যাসীৰ আয়ুসকাল শেষ হৈ অহা দেখা পাই বাবাই এই ব্যৱস্থা দিলে আৰু তেওঁৰ দ্বাৰাই 'ৰাম বিজয়' পাঠ কৰালে যাতে মৃত্যু দেৱতা আনন্দিত হয়। পিচদিনা গা ধুই, নিত্যকৰ্ম সম্পন্ন কৰি লেণ্ডীৰ বাগানত এক নিৰ্জন কোণত বহি বিজয়ানন্দই ভাগৱৎ পাঠ আৰম্ভ কৰিবলৈ ধৰিলে। দুবাৰ সম্পূৰ্ণ পাঠ শেষ কৰাৰ পিছত বৰ ক্লান্তিবোধ হ'ল আৰু ঘৰলৈ উভতি গৈ দুদিন থাকিল। তৃতীয় দিনা ফকীৰে বাবাৰ (বড়ে বাবা) কোলাত মূৰটো থৈ শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰিলে। বাবাই তেওঁৰ দেহটো এদিন ৰাখিবলৈ সকলোকে নিৰ্দেশ দিলে। পুলিচে আহি অনুসন্ধান কৰাৰ পিছত দেহ সৎকাৰৰ অনুমতি দিলে। যথোপযুক্ত স্থানত আনুষ্ঠানিকভাৱে তেওঁক সমাধি দিয়া হ'ল। এইদৰে বাবাই সেই সন্ন্যাসীজনক সদ্‌গতি লাভত সহায় কৰিছিল।

২। বলৰাম মানকৰ

বলৰাম মানকৰ নামেৰে বাবাৰ এজন গৃহী-ভক্ত আছিল। পত্নীৰ বিয়োগৰ পিছত সংসাৰৰ প্ৰতি উদাসীন হৈ পুত্ৰক সকলো অৰ্পণ কৰি তেওঁ বাবাৰ ওচৰলৈ আহি থকিবলৈ ল'লে। তেওঁৰ ভক্তিত আনন্দিত হৈ বাবাই তেওঁৰ জীৱনৰ এটি শুভ পৰিবৰ্তন ঘটাবলৈ বিচাৰিলে। তেওঁ মানকৰৰ হাতত ১২ টকা দি তেওঁক মচ্ছিন্দ্ৰ গাড়ালৈ (সাতাৰা জিলা) গৈ থাকিবলৈ ক'লে। প্ৰথমে বাবাক এৰি যাবলৈ মানকৰ সন্মত হোৱা নাছিল। কিন্তু বাবাই তেওঁক ভালদৰে বুজালে যে তেওঁৰ পক্ষে যিটো সৰ্বোত্তম সেইটো ব্যৱস্থাকেই তেওঁক কৰি দিছে। তেওঁ যেন তালৈ গৈ তিনিবাৰকৈ সদায় ধ্যানাভ্যাস কৰে। বাবাৰ কথাত বিশ্বাস ৰাখি তেওঁ তালৈ আহিল। তাৰ প্ৰাকৃতিক শোভা, পৰিষ্কাৰ পানী, স্বাস্থ্যকৰ জলবায়ু আৰু মনোৰম পাৰিপাৰ্শ্বিকতাত তেওঁ মুগ্ধ হ'ল আৰু বাবাৰ কথামতে অভিনিবিষ্টচিত্তে ধ্যান অভ্যাস আৰম্ভ কৰিলে। কেইদিনমানৰ পিছতেই তেওঁৰ অলৌকিক দৰ্শন হ'ল। সাধাৰণতঃ সমাধি বা ভাবন অৱস্থাত ভক্তসকলৰ এইধৰণৰ দৰ্শন হয়, কিন্তু মানকৰৰ ক্ষেত্ৰত এইটো হৈছিল ভাবাৱস্থাৰ পৰা স্বাভাৱিক চেতনালৈ অহাৰ পিছত। বাবা নিজেই তেওঁৰ সন্মুখত উপস্থিত হৈছিল। মানকৰে কেৱল যে তেওঁকে দেখা

পালে তেনে নহয়, কিয় তেওঁক ইয়ালৈ পঠোৱা হৈছে এই কথাও বাবাক সুধিলে। বাবাই উত্তৰ দিলে— 'শিৰডিত থকা সময়ত তোমাৰ মনত নানাধৰণৰ চিন্তা-ভাৱনাৰ উদয় হৈছিল। সেয়ে তোমাৰ অস্থিৰ মনটোক শান্ত কৰাৰ বাবে ইয়ালৈ পঠিয়াইছো। তুমি ভাবিছিলা যে মই কেৱল শিৰডিতেই আছো, চাৰে তিনিহাত ওখ পঞ্চভূতত গঢ়া এই দেহটোৰ মাজতেই বোধহয় মই সীমাবদ্ধ। ইয়াৰ বাহিৰত মোৰ অস্তিত্ব নাই। এতিয়া তুমি নিজেই পৰীক্ষা কৰি চোৱা যে শিৰডিত তুমি যাক দেখিছিলা এতিয়া তেওঁকেই দেখিবলৈ পাইছানে নাই। সেইবাবেই তোমাক ইয়ালৈ পঠিয়াইছো।' তাৰ পিছত নিৰ্দিষ্টকাল অতিক্ৰম হোৱাৰ পিছত তেওঁৰ স্ব-স্থান বান্দ্ৰালৈ ৰাওনা হ'ল। তেওঁ পুনাৰ পৰা দাদাৰলৈকে ৰে'লেৰে যাব। কিন্তু টিকট কাটিবলৈ আহি প্ৰচণ্ড ভীৰৰ সন্মুখীন হ'ল। টিকট পোৱাত পলম হ'ল। এনে সময়তে কান্ধত কম্বল লোৱা, লেংটি পিন্ধা এজন গাঁৱলীয়া মানুহে তেওঁক আহি সুধিলে— 'আপুনি ক'লৈ যাব? মানকৰে উত্তৰ দিলে— 'দাদাৰ'। তেতিয়া তেওঁ ক'লে— 'মোৰ এই দাদালৈ যোৱা টিকটখন আপুনি দয়া কৰি লওক। মোৰ ইয়াত অলপ জৰুৰী কাম থকাৰ বাবে যোৱাটো নহ'ল।' মানকৰ টিকট পাই খুব আনন্দিত হ'ল। পকেটৰ পৰা টকা উলিয়াবলৈ ধৰোতেই জনসমুদ্ৰৰ মাজত মানুহজন অদৃশ্য হৈ পৰিল। মানকৰে ভিৰৰ মাজত বহুত বিচাৰিলে কিন্তু মানুহজনৰ সন্ধান নাপালে। ৰে'ল এৰিবৰ সময়লৈকে মানকৰে তেওঁলৈ বাট চালে, কিন্তু তেওঁৰ সৈতে আৰু দেখাদেখি নহ'ল। এই লৈ দ্বিতীয়বাৰ মানকৰৰ এনেকুৱাই অদ্ভুতধৰণৰ অতি আচৰিত দৰ্শন হ'ল। তাৰ পিছত ঘৰলৈ গ'ল। তাৰ পৰা ঘূৰি মানকৰে আকৌ শিৰডিলৈ আহিল আৰু বাবাৰ চৰণত মূৰ থৈ তেওঁৰ আদেশ উপদেশ পালন কৰি জীৱনৰ বাকীখিনি দিন কটালে। অন্তিমকালত বাবাৰ সাক্ষাতত আৰু তেওঁৰ আশীৰ্বাদ গ্ৰহণ কৰি এই ধৰাধাম ত্যাগ কৰাৰ পৰম সৌভাগ্য তেওঁৰ হৈছিল।

৩। তাতিয়াচাহেব নূলকৰ

এওঁৰ বিষয়ে হেমদপন্তই সবিশেষ একো লিখা নাই। কেৱল তেওঁ শিৰডিত দেহত্যাগ কৰিছিল— এইখিনি তথ্যকেই দিলে। 'সাইলীলা মেগাজিন'ত এওঁৰ সম্বন্ধে যি প্ৰকাশিত হৈছে সংক্ষেপতে সেই খিনিকেই তলত দিয়া হ'ল।

১৯০৯ চনত নানাচাহেব চন্দোৰকৰ যেতিয়া পান্ধাৰপুৰৰ মামলাৎদাৰ আছিল, তাতিয়াচাহেব তেতিয়া তাৰ এজন ছাব জজ আছিল। দুয়োৰে মাজত ক্ৰমে দেখাদেখি, কথা-বতৰা হয়। তাতিয়া চাহেবৰ সাধু-সন্তৰ ওপৰত তেনে কোনো বিশ্বাস নাছিল কিন্তু নানাচাহেবৰ ভক্তি-ভালপোৱা আছিল তেওঁলোকৰ ওপৰত। নানাচাহেবে প্ৰায়ে তেওঁক সাইবাবাৰ লীলা কাহিনী কয়। শিৰডিলৈ গৈ বাবাৰ লগত দেখা কৰিবলৈ বাৰে বাৰে অনুৰোধ কৰে। শেষত তেওঁ ৰাজী হ'ল দুটা চৰ্তত— ১। এজন ব্ৰাহ্মণ ৰান্ধনি তেওঁৰ প্ৰয়োজন, ২। উপহাৰৰ বাবে নাগপুৰৰ ভাল কমলা তেওঁক লাগে। ভগৱানৰ অদৃশ্য হাতৰ স্পৰ্শত এই দুয়োটা চৰ্তই পূৰণ হৈছিল। নানাচাহেবৰ ওচৰলৈ হঠাৎ এদিন এজন ব্ৰাহ্মণ কামৰ বাবে আহিল। তেওঁ মানুহজনক তাতিয়াচাহেবৰ ওচৰলৈ পঠিয়াই দিলে। ইফালে তাতিয়াচাহেবৰ ওচৰলৈ এটা ফলৰ টোপোলা পাৰ্চেল হৈ আহিল, তাৰ ভিতৰত এশটা ভাল কমলাটেঙা আছিল। সেয়া কোনে পঠিয়াইছে জনা নগ'ল। চৰ্ত পূৰণ হোৱাৰ পিছত তাতিয়াচাহেব শিৰডিলৈ যাব লগা হ'ল। বাবা প্ৰথমতে তেওঁৰ ওপৰত ক্ৰোধিত হ'ল। তাৰ পিছত ক্ৰমে ক্ৰমে তাতিয়াচাহেবৰ এনেকুৱা অভিজ্ঞতা হ'ল যে তেওঁ নিশ্চিত হ'ল যে বাবা স্বয়ং ভগৱানৰ মূৰ্ত বিগ্ৰহ। এইভাৱে বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ প্ৰেম জাগ্ৰত হ'ল আৰু জীৱনৰ শেষদিন পৰ্যন্ত তাতেই তেওঁ বৈ গ'ল। যেতিয়া তেওঁৰ বিদায় লগ্ন চমু চাপি আহিল, তেতিয়া শাস্ত্ৰ পাঠ কৰি তেওঁক শুনোৱা হ'ল আৰু শেষ সময়ত বাবাৰ চৰণ ধুওৱা পানী আনি তেওঁক পান কৰিবলৈ দিয়া হ'ল। বাবাই তেওঁৰ দেহত্যাগৰ খবৰ পাই ক'লে— 'উস্ আমাতকৈ তাতিয়া আগতেই গুচি গ'ল, আৰু তেওঁ জন্ম ল'বলগা নহয়।

৪ । মেঘা

২৮নং পৰিচ্ছেদত মেঘাৰ কাহিনী কোৱা হৈছে। যেতিয়া মেঘাৰ মৃত্যু হ'ল তেতিয়া গোটেই গাঁওবাসীয়েই শোকযাত্ৰাত যোগ দিছিল। বাবাইও তেওঁৰ মৃতদেহত ফুল সিঁচি সিঁচি তেওঁলোকৰ লগত গৈছিল। অন্ত্যেষ্টিক্ৰিয়া শেষ হোৱাৰ পিছত বাবাৰ দুচকুৰে পানী বৈ আহিল। সাধাৰণ মানুহৰ দৰে বাবাক শোকাহত হোৱা পৰিলক্ষিত হ'ল। তাৰ পিছত ফুলেৰে দেহাটো ঢাকি নিজা আত্মীয়ৰ নিচিনাকৈ কান্দি কান্দি তেওঁ মছজিদলৈ উভতি গ'ল?

মানুহক সদগতি দিয়া এনে বহুত সাধু-সন্তক দেখা গৈছে, কিন্তু বাবাৰ মহত্ব অপূৰ্ব। বাঘৰ দৰে চৰম হিংস্ৰ প্ৰাণীও বাবাৰ ভৰিৰ তললৈ আহিছে ৰক্ষা পোৱাৰ আশাত। সেই কাহিনীটোকেই ইয়াত কোৱা হ'ব।

৫। এটা বাঘ

বাবাৰ মহাসমাধি হোৱাৰ ৭ দিনৰ আগতে শিৰডিত এটা অদ্ভুত ঘটনা ঘটিল। এদিন মছজিদৰ সন্মুখত এখন ঠেলাগাড়ী আহি ৰ'ল। গাড়ীৰ ওপৰত লোহাৰ শিকলিৰে বন্ধা এটা বাঘ। তাৰ মুখখন পিছমুৱা হৈ আছে। কিবা দুখ পাইছিল যেন অনুমান হয়। বাঘৰ মালিক তিনিজনে বিভিন্ন ঠাইত বাঘটোক দেখুৱাই টকা গোটাইছিল। সিহঁতৰ সেইটোৱেই আছিল জীৱিকাৰ বাট। সিহঁতে নানাধৰণৰ ঔষধ দি বাঘটোক ৰোগমুক্ত কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিল, কিন্তু একো ফল ধৰা নাছিল। তেতিয়া তেওঁলোকে বাবাৰ খ্যাতিৰ কথা শুনি বাঘটোক তেওঁৰ ওচৰলৈ লৈ আহিল। হাতত শিকলি ধৰিয়ে সিহঁতে বাঘটোক নমাই দৰ্জাৰ সন্মুখলৈ আনি থিয় কৰাই দিলে। বাঘটো আছিল ৰোগাক্ৰান্ত, ক্ৰুদ্ধ আৰু অস্থিৰ। ভয়-বিস্ময়েৰে স্থানীয় মানুহবোৰে বাঘটো চাবলৈ ধৰিলে। মুছলমান সন্ন্যাসীসকলে ভিতৰলৈ গৈ বাঘটোৰ সম্বন্ধে বাবাক সকলো কথা ক'লে আৰু তেওঁৰ অনুমতি লৈ বাঘটোক তেওঁৰ ওচৰলৈ লৈ গ'ল। চিৰিৰ ওচৰলৈ যোৱাৰ লগে লগে বাঘটোৱে বাবাৰ উজ্জ্বল জ্যোতি দেখা পোৱাত দুখোজ পিছুৱাই গ'ল আৰু শিৰ নত কৰিলে। যেতিয়া দুয়োৰে দৃষ্টি বিনিময় হ'ল তেতিয়া বাঘটোৱে চিৰিৰ ওপৰত উঠি কৰুণ দৃষ্টিৰে বাবাৰ পিনে চালে। লগে লগে তিনিবাৰ তাৰ নেজডাল মাটিত লগাই জোকাৰিলে, তাৰ পিছত অজ্ঞান হৈ পৰি গ'ল। বাঘটো মৰা দেখি মুছলমান সন্ন্যাসীসকল প্ৰথমতে বৰ হতাশ আৰু বিষণ্ণ হ'ল কিন্তু পিছত তেওঁলোকৰ সুস্থ বুদ্ধি জাগ্ৰত হ'ল। তেওঁলোকে বুজিলে অসুস্থ বাঘটোৰ আয়ুস শেষ হৈ আহিছিল। সেইবাবে বাবাৰ সাক্ষাতত আৰু তেওঁৰ চৰণৰ কাষত মৃত্যু হোৱা বাঘটোৰ বাবে খুবেই সৌভাগ্যৰ কাৰণ হৈ পৰিছে। বাঘটো তেওঁলোকৰ ওচৰত ঋণী আছিল; ঋণ শোধ হোৱাত সি মুক্ত হ'ল আৰু সাইবাবাৰ চৰণ তলত আহি মৃত্যুবৰণ কৰি ৰক্ষা পালে। পুণ্যৰ জোৰ যথেষ্ট নাথাকিলে ইমান সুন্দৰ পৰিসমাপ্তি কেনেকৈ হ'ব পাৰে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩২

গুৰু আৰু ঈশ্বৰৰ সন্ধানত— উপবাসত বাবাৰ অসমৰ্থন

এই পৰিচ্ছেদত হেমদপন্তই দুটা বিশেষ কথা বৰ্ণনা কৰিছে— ১। কেনেকৈ জংগলৰ মাজত নিজৰ গুৰুক দেখা পাইছিল আৰু তেওঁৰ দ্বাৰাই ভগৱানক পাইছিল আৰু ২। তিনি দিনৰ উপবাসত সংকল্পবদ্ধ শ্ৰীমতী গোখেলক বাবাই কেনেকৈ 'পুৰাণ-পুলি' খুৱাইছিল।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

অধ্যায়ৰ আৰম্ভণিতে হেমদপন্তই ভগৱদগীতাত যেনে আছে তেনেদৰেই এই সংসাৰৰ লগত অশ্বত্থ গছৰ উপমা দি বৰ্ণনা কৰিছে। অশ্বত্থ গছৰ বিপৰীতে এই সংসাৰৰ মূল থাকে ওপৰত— অৰ্থাৎ মায়াশক্তিবিশিষ্ট ব্ৰহ্মত। শাখা-প্ৰশাখা অৰ্থাৎ কৰ্মকাণ্ড মানুহৰ বাবে তলৰ পিনে বিস্তৃত হয়। ত্ৰিগুণৰ (সত্ব, ৰজঃ আৰু তমো গুণ) দ্বাৰা সেই কৰ্মকাণ্ডবোৰে পুষ্টিলাভ কৰে আৰু অবান্তৰ মূলবিলাক বাসনাৰ বিষয়বস্তুৰূপে পৰিগণিত হয়। সংসাৰৰ এই অশ্বত্থৰ দৰে ৰূপ ইহলোকত উপলব্ধি কৰা নাযায়। ইয়াৰ আদি, অন্ত আৰু স্থিতি জনা নাযায়। এই দৃঢ়মূল সংসাৰ বৃক্ষক তীব্ৰ বৈৰাগ্যৰ ধাৰ অস্ত্ৰৰে কাটি মানুহে এনেকুৱা সংসাৰ অতিক্ৰম কৰা পথৰ সন্ধান কৰিব লগা হয় যে এই পথেৰে গ'লে ইয়ালৈ আৰু আহিবলগা নহয়।

এই পথত যাবলৈ হ'লে ভাল এজন পথ প্ৰদৰ্শকৰ (গুৰুৰ) সাহায্য অপৰিহাৰ্য। যিমানেই বিদ্বান নহওক বা বেদ-বেদাংগত দখল নাথাকক কিয়, তেওঁ কেতিয়াও নিৰাপদে লক্ষ্যস্থানত উপনীত হ'ব নোৱাৰে। যদি পথপ্ৰদৰ্শকে তেওঁক সহায় কৰে, সঠিক ৰাস্তা দেখুৱাই দিয়ে তেতিয়াহ'লে যাত্ৰাপথৰ খলা-বমা, হিংস্ৰ-জন্তুৰ আক্ৰমণ অতিক্ৰম কৰি নিৰ্বিবাদে উপনীত হোৱা যায়।

এই বিষয়ত বাবাৰ যি অভিজ্ঞতা, তেওঁ নিজেই যি কাহিনী আমাক কৈছে সেয়া সঁচাকৈয়ে বিস্ময়কৰ। এই কাহিনী শুনিলে ভক্তি, বিশ্বাস আৰু মুক্তি লাভ হয়।

❑ অন্বেষণ

এবাৰ আমি চাৰিওজনে, শাস্ত্ৰ আৰু ধৰ্মগ্ৰন্থ পাঠ কৰি আলোকপ্ৰাপ্ত হোৱাৰ পিছত ব্ৰহ্মৰ স্বৰূপ সম্পৰ্কে আলোচনাত বহিলো। এজনে ক'লে— 'পৰমাত্মাৰ দ্বাৰাই স্ব-আত্মাৰ উন্নতি সাধন কৰিব লাগিব, আনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিলে নহ'ব। লগে লগে দ্বিতীয়জনে ক'লে— যাৰ মন বশলৈ আহিছে তেওঁলোক ধন্য। ভিন্ন চিন্তা আৰু ভাবধাৰাৰ পৰা আমি মুক্ত হ'ব লাগিব; কাৰণ, আমাক লৈয়ে সংসাৰ— ইয়াৰ বাহিৰে একোৱে নাই। তৃতীয়জনে ক'লে— 'দৃশ্যমান জগতৰ লীলা পৰিবৰ্তনশীল। নিৰাকাৰেই হৈছে শাশ্বত আৰু নিত্য। সেইবাবে সঁচা আৰু মিছাৰ পাৰ্থক্য বুজিব লাগিব। চতুৰ্থজনে (অৰ্থাৎ বাবাই) ক'লে— দেহ, মন আৰু পঞ্চ ইন্দ্ৰিয় গুৰুৰ চৰণত সমৰ্পণ কৰি নিৰ্ধাৰিত কৰ্তব্য, কৰ্ম কৰি যোৱাটো উচিত, কিতাপৰ বিদ্যাৰে একোৱে নহয়। গুৰুৱে হৈছে সকলোতে বিৰাজমান ভগৱান— এই চেতনা লাভ কৰিবলৈ হ'লে অত্যন্ত বলিষ্ঠ আৰু দৃঢ় বিশ্বাসৰ প্ৰয়োজন।

এইদৰে আলোচনা কৰি কৰি আমি চাৰিওজন পণ্ডিতে ভগৱানক বিচাৰি অৰণ্যৰ মাজত ঘূৰি ফুৰিবলৈ ধৰিলো। আমাৰ ভিতৰত তিনিজনেই বিচাৰিছিল তেওঁলোকে স্বাধীন বুদ্ধিৰে কাৰো সহায় নোলোৱাকৈ ভগৱানক বিচাৰিব। ৰাস্তাত এজন বেপাৰীৰ (গৰুৰ পিঠিত বোজাই দি যিয়ে ধান-চাউল বিক্ৰী কৰে) সৈতে সাক্ষাত হ'ল। তেখেতে আমাক সুধিলে— 'ইমান গৰম, কিমান বাট আহিছা তোমালোক? আমি উত্তৰ দিলো— 'হাবিখনত কিবা এটা বিছাৰিছো?' 'কি বিচাৰি ওলাইছা?' তেখেতে পুনৰ সুধিলে। আমি কিবাকিবি অসংলগ্ন কথা কৈ তেওঁক এৰি থৈ আহিলো। এইদৰে উদ্দেশ্যহীনভাৱে আমাক ঘূৰি-ফুৰা দেখি তেওঁৰ মনত বৰ দুখ লাগিল। তেওঁ ওচৰ চাপি আহি ক'লে— হাবিখন ভালকৈ চিনি নোপোৱাকৈ এনেদৰে যেনি-তেনি ঘূৰি ফুৰাটো উচিত নহয়। যদি হাবিখন পাৰ হ'বই লাগে, তেনেহ'লে এজন পথ প্ৰদৰ্শক লগত লোৱাটো উচিত আৰু ইমান ৰ'দত দুপৰীয়া তোমালোকে কেলৈ ইমান পৰিশ্ৰম কৰিছা? তোমালোকৰ গোপন অনুসন্ধানৰ কথা হয়তো মোক ক'ব খোজা নাই, তথাপি অলপ বহি, ৰুটী-পানী খাই বিশ্ৰাম

লৈওতো যাব পাৰাইঁক? সকলো সময়তে ধৈৰ্য ধৰিব লাগে।' মৰমমিশ্ৰিত সুৰত কথাবোৰ ক'লে যদিও আমি তেওঁৰ অনুৰোধ কৰ্ণপাত নকৰি আগুৱাই গ'লো। আমি নিজেই স্বাধীন আৰু স্বয়ংসম্পূৰ্ণ বুলি ভাবিলো। কাৰো সাহায্যৰ কথা চিন্তা নকৰিলো। হাবিখন বৰ ডাঙৰ আৰু বাট-পথৰো একো চিন-চাব নাই। গছবোৰ বৰ ওখ ওখ আৰু ইমানেই ঘন যে সূৰ্যৰ পোহৰো প্ৰৱেশ কৰিব নোৱাৰে। সেয়েহে আমি হাবিখনত বাট হেৰুৱালো। বহু সময় দিশহাৰা হৈ ঘূৰি ফুৰিলো। তাৰ পিছত সম্পূৰ্ণ ভাগ্যৰ জোৰত যি ঠাইৰ পৰা ৰাওনা হৈছিলো সেই ঠাইখিনিত পুনৰ উপস্থিত হ'লো। বেপাৰীজনৰ লগত আকৌ দেখা হ'ল। তেওঁ ক'লে— 'তোমালোকে নিজৰ চতুৰ বুদ্ধিৰ ওপৰত ভৰসা কৰি যোৱাৰ বাবেই পথ হেৰুৱালা। সৰু-ডাঙৰ সকলো কথাতেই সঠিক পথ দেখুৱাই দিয়াৰ বাবে সকলো সময়তে নিৰ্দেশকৰ প্ৰয়োজন হয় আৰু খালী পেটেৰে কেতিয়াও কোনো অনুসন্ধানেই সাৰ্থক নহয়। ভগৱানৰ ইচ্ছাৰ বাহিৰে কেতিয়াও কাৰো লগতেই বাটত হঠাৎ আমাৰ দেখা-সাক্ষাৎ নহয়। কোনোবাই কিবা খাবলৈ দিলে তাক প্ৰত্যাখ্যান কেতিয়াও নকৰিবা। বাঢ়ি দিয়া ভাত দলিয়াই পেলাব নাপায়। আহাৰ গ্ৰহণৰ অনুৰোধক সাফল্যৰ শুভ লক্ষণ বুলি গণ্য কৰিব লাগে।' এইবুলি তেওঁ পুনৰ শান্ত আৰু সহিষ্ণু ভাবেৰে আমাক খাদ্য গ্ৰহণ কৰিবলৈ ক'লে। কিন্তু এইবাৰো তেওঁৰ এই সুমধুৰ আতিথ্যৰ আহ্বান আমাৰ পছন্দ নহ'ল। আমাৰ মাজৰে তিনিজনে নোখোৱা-নোবোৱাকৈ আৰু ভগৱানৰ অন্বেষণৰ কথা পাহৰি অৰণ্যৰ পৰা ওলাই যাবলৈ উপক্ৰম হ'ল। ইমান জেদী আৰু আঁকোৰগোঁজ আছিল তেওঁলোক। মই ভোক আৰু পিয়াহত আতুৰ হৈ পৰিছিলো। তদুপৰি বেপাৰীজনৰ অসাধাৰণ ভালপোৱাৰ পৰিচয় পাই মুগ্ধ হ'লো। আমি নিজকে শাস্ত্ৰবিদ্যাত পাণ্ডিত্য আছে বুলি ভাবিছিলো, কিন্তু 'দয়া' কাক বোলে, 'কৰুণা' কাক বোলে এই সম্বন্ধে একেবাৰে অজ্ঞ আছিলো। বেপাৰীজন সম্পূৰ্ণ নিৰক্ষৰ আৰু অশিক্ষিত; নিচ জাতৰ মানুহ আছিল। তথাপি তেওঁৰ মনত আছিল প্ৰেম আৰু দয়া। সেয়েহে তেওঁ আমাক ৰুটী-পানী দি সেৱা কৰিব বিচাৰিছিল। এইদৰে যিসকলে নিস্বাৰ্থভাৱে আনক ভাল পাব পাৰে, সেইজনেই সত্যৰ আলোকপ্ৰাপ্ত, সঁচাকৈয়ে জ্ঞানী। সেয়েহে তেওঁৰ আতিথ্য গ্ৰহণক আমি জ্ঞান অৰ্জনৰ প্ৰথম সূত্ৰপাত হিচাপে গ্ৰহণ কৰাটো ভাল বুলি বিবেচনা কৰিলো। তেতিয়া অতি শ্ৰদ্ধাৰে তেওঁ দিয়া ৰুটী আৰু পানী খালো।

তাৰ পিছত কি আচৰিত? তেতিয়াই দেখা গ'ল গুৰু আমাৰ সন্মুখত আহি বৈ আছে। তেখেতে আমাক সুধিলে— 'কি বিষয়ত আলোচনা হৈছিল?' মইতেওঁক সকলো কথা খুলি ক'লো। তেওঁ আমাক ক'লে— 'তোমালোকে মোৰ লগত আহিব বিচাৰা নেকি? তোমালোকে যি বিচাৰিছা মই তাকে দিম, কিন্তু মোৰ কথাত যিয়ে সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস কৰিব কেৱল তেওঁহে কৃতকাৰ্য হ'ব।' তেওঁৰ কথাত ৰাজী নহৈ আনকেইজন গুচি গ'ল। মই তেখেতক সশ্ৰদ্ধভাৱে প্ৰণাম জনাই তেওঁৰ আদেশ পালন কৰিলো। তেতিয়া তেওঁ মোক এটা কুঁৱাৰ ওচৰলৈ লৈ গ'ল। মোৰ ভৰি দুখন ৰছীৰে বান্ধি মূৰটো তললৈ কৰি কুঁৱাৰ ভিতৰত ওলোমাই ৰাখিলে। ৰছীডালৰ আনটো মূৰ ওচৰৰ গছৰ ডাল এটাত বান্ধি থ'লে। পানীৰ পৰা ৩ ফুট ওপৰত মোক ওলমোৱা হ'ল। মোৰ মুখত পানী সোমোৱাৰ সম্ভাৱনা নাছিল। আনকি মই হাত মেলিও পানী চুব নোৱাৰো। এনে অৱস্থাৰে মোক ওলোমাই থৈ তেখেত যে ক'লৈ গুচি গ'ল ক'ব নোৱাৰিলো। প্ৰায় ৪-৫ ঘণ্টাৰ পিছত তেখেত উভতি আহিল। মোক লৰালৰিকৈ কুঁৱাৰ পৰা তুলি আনি প্ৰশ্ন কৰিলে— 'কুঁৱাৰ ভিতৰত কেনে লাগিল।' মই উত্তৰ দিলো— 'পৰম আনন্দত আছিলো। মোৰ নিচিনা মূৰ্খ এজনে সেই আনন্দ কেনেকৈ বৰ্ণনা কৰিম?' মোৰ উত্তৰ শুনি গুৰু আনন্দিত হ'ল। ওচৰলৈ টানি আনি পিঠিত থপৰিয়াই মোক মৰমেৰে আঁকোৱালি ল'লে। মোক তেখেতে তেখেতৰ লগতে ৰাখিলে। চৰাইৰ পোৱালিক মাকে যেনেকৈ পাখিৰে আবৰি ৰাখে ঠিক তেনেকৈ তেখেতে তেখেতৰ আশ্ৰমতে মোক ৰাখিলে। বৰ ধুনীয়া আশ্ৰমখন! তাত থাকি থাকি ক্ৰমান্বয়ে মই মোৰ মা-দেউতাক পাহৰি পেলালো। সকলো বান্ধোন ছিন্নভিন্ন হৈ গ'ল। মই খুব সহজেই মুক্ত হৈ গ'লো। মোৰ মন গৈছিল গুৰুৰ ডিঙিত সাবটি ধৰি সকলো সময়তে গুৰুৰ মুখলৈকে যেন চাই থাকিম। যদি কোনোবা সময়ত গুৰুৰ মূৰ্তিটো চকুত নাভাহে তেতিয়া ভাব হয় যেন অন্ধ হৈ যোৱাই ভাল। এনেধৰণৰেই আছিল গুৰুৰ আশ্ৰমখনি। এবাৰ যিয়ে তাত প্ৰৱেশ কৰে তেওঁ কেতিয়াও খালী হাতেৰে উভতি নাহে। গুৰুৱেই মোৰ সৰ্বস্ব হৈ পৰিল; মোৰ ঘৰ-দুৱাৰ, সম্পত্তি, মা-দেউতা সকলো। মোৰ সমস্ত ইন্দ্ৰিয়শক্তি যেন স্থানচ্যুত হৈ চকুতে আহি জমা হ'ল আৰু সেই চকু সদায়ে গুৰুৰ পিনে নিবদ্ধ থাকে। এনেকুৱাই আছিল মোৰ গুৰু, মোৰ একমাত্ৰ স্মৰণীয় বস্তু। মই আন কাৰো কথাই চিন্তা কৰিব নোৱাৰো। তেওঁক ধ্যান

কৰিলে মোৰ মন আৰু বুদ্ধি বিমুগ্ধ হৈ পৰে। ফলত নীৰৱে তেওঁক প্ৰণাম কৰি মই শান্ত হৈ থাকোঁ*।

আন বহুত আশ্ৰম আছে য'ত একেবাৰে বেলেগ পৰিৱেশ দেখা যায়। শিষ্যসকলে য'ত জ্ঞান অৰ্জনৰ বাবে গৈ তেওঁলোকৰ অৰ্থ, শ্ৰম আৰু সময় ব্যয় কৰে কিন্তু শেষত অনুতাপ কৰিবলগা হয়। তেনে গুৰুৱে তেওঁৰ গোপন জ্ঞান আৰু সততাক লৈ গৰ্ব কৰে। নিজৰ পবিত্ৰতাক দেখুৱাবলৈ প্ৰয়াস কৰে কিন্তু অন্তৰত কোমলতা প্ৰকাশ নাপায়। বহুভাষী হৈ তেওঁ নিজৰ গুণানুকীৰ্তন নিজেই কৰে, কিন্তু তেওঁৰ কথাবোৰে শিষ্যসকলৰ মনত ৰেখাপাত নকৰে। আত্মজ্ঞানতো তেওঁৰ নাথাকেই। এনেকুৱা আশ্ৰম শিষ্যসকলৰ কিবা কামত আহেনে, বা তেওঁলোক কিদৰে উপকৃত হ'ব পাৰে? আগতে যিগৰাকী গুৰুৰ কথা ক'লো তেওঁ আছিল বিভিন্ন প্ৰকৃতিৰ। কেৱল তেওঁৰ কৃপাতেই আত্মচেতনাৰ পোহৰ মোৰ মনৰ ভিতৰত নিজে নিজেই বিচ্ছুৰিত হৈছিল— বিনা চেষ্টাৰে, বিনা শাস্ত্ৰ-পাঠেৰে। মই একো বিচাৰিব লগা হোৱা নাই, একো খুজিব লগা হোৱা নাই, দিনৰ পোহৰৰ নিচিনাকৈ সকলোখিনি মোৰ ওচৰত পৰিষ্কাৰ হৈ গৈছিল। মূৰটো তলত, ভৰি দুখন ওপৰলৈ কৰি ওভোতাকৈ ওলমাই ৰাখিলে কেনেকৈ আনন্দ দিব পাৰে, সেয়া একমাত্ৰ গুৰুৱেহে জানে।

উপৰোক্ত চাৰিজনৰ ভিতৰত এজন 'কৰ্মঠ' অৰ্থাৎ আচাৰ-অনুষ্ঠানবাদী। তেওঁ কেৱল জানিছিল কোনটো ক্ৰিয়া-কৰ্ম কৰা উচিত আৰু কোনটো অনুচিত। দ্বিতীয়জন আছিল জ্ঞানী— জ্ঞানৰ গৰিমাৰে ভৰপূৰ আৰু তৃতীয়জন আছিল ভগৱানৰ শৰণাগত। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল ভগৱানেই একমাত্ৰ কৰ্তা। যেতিয়া তৰ্কালোচনা আৰম্ভ হ'ল তেতিয়া তেওঁলোকে নিজেই নিজৰ জ্ঞানবুদ্ধি অনুসৰি ভগৱানৰ অন্বেষণত প্ৰবৃত্ত হ'ল। যিজন বিবেক আৰু বৈৰাগ্যৰ প্ৰতিমূৰ্তি সেই সাইবাবাও এওঁলোকৰ মাজৰে এজন আছিল। এতিয়া কোনোবাই প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে— 'স্বয়ং ব্ৰহ্মাৱতাৰ হৈ তেওঁ এওঁলোকৰ সৈতে মিলি নিজকে কিয় মূৰ্খ সজালে?' তেওঁ এই কাম কৰিছিল মানুহৰ মংগল সাধনৰ বাবে, তেওঁলোকৰ সন্মুখত উদাহৰণ স্থাপন কৰাৰ বাবে। অৱতাৰ পুৰুষ হৈও নীচ জাতিৰ বেপাৰীয়ে দিয়া খোৱা বস্তু গ্ৰহণ কৰি তেওঁক সন্মান দেখুৱাইছিল; কাৰণ, তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল 'অন্নম্ ব্ৰহ্ম'। তেওঁ দেখুৱাইছিল বেপাৰীজনৰ আতিথ্য গ্ৰহণ নকৰি

আনসকলৰ কি ক্ষতি হৈছিল আৰু গুৰুবিহীন জ্ঞানাৰ্জন যে অসম্ভৱ সেইটো তেওঁ এই ঘটনাটোতে দেখুৱাইছিল। পিতা, মাতা আৰু গুৰুজনাক শ্ৰদ্ধা আৰু পূজা কৰা আৰু শাস্ত্ৰ অধ্যয়ন অধ্যাপনা কৰাৰ উপদেশেই 'শ্ৰুতি'ত (তৈত্তীৰিয় উপনিষদ) আছে। এইবোৰেই আমাৰ মনবোৰক শুদ্ধ কৰাৰ উপায়স্বৰূপ। এই শুদ্ধতা নাহিলে আত্মজ্ঞান লাভ সম্ভৱ নহয়। ইন্দ্ৰিয়, মন বা বুদ্ধিৰ কোনোটোৱেই আমাক আত্মবোধৰ ওচৰলৈ লৈ নাযায়। ইন্দ্ৰিয়ানুভূতি আৰু সিদ্ধান্তই যে প্ৰমাণৰ চিৰন্তন ধাৰা, এইবোৰ একো কামতেই নাহে এনে ক্ষেত্ৰত। গুৰুৰ কৃপাই একমাত্ৰ প্ৰয়োজনীয় বস্তু। জীৱনৰ চাৰিটা পাৰ্থিৱ বস্তুৰ ভিতৰত ধৰ্ম, অৰ্থ আৰু কাম মানুহৰ নিজৰ চেষ্টাত অৰ্জন সম্ভৱ, কিন্তু চতুৰ্থটো অৰ্থাৎ 'মোক্ষ' একমাত্ৰ গুৰুৰ সাহায্যতহে প্ৰাপ্ত হোৱা যায়।

শ্ৰীসাইৰ দৰবাৰত অনেক ব্যক্তিৰ সমাবেশ হয়। তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ নিৰ্দিষ্ট ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। জ্যোতিষীসকলে তেওঁলোকৰ ভবিষ্যদ্বাণী জনায়। ৰাজপুৰুষ, সম্ভ্ৰান্ত আৰু ধনী লোক, সাধাৰণ দুখীয়া মানুহ, সন্ন্যাসী, যোগী, সংগীতজ্ঞ আৰু অন্যান্য বহু লোক তেওঁৰ দৰ্শনৰ বাবেই আহে। আনকি কোনো নীচকুলজাত লোকেও আহি চালাম কৰি কয়— সাই তেওঁলোকৰ 'মা-বাপ' তেৱেঁই তেওঁলোকক জন্ম-মৃত্যুৰ চক্ৰৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিব। ঐন্দ্ৰজালিক, অন্ধ, খোৰা, নাথপন্থী, নাচনী আৰু শিল্পী ইত্যাদি বহুধৰণৰ লোক বাবাৰ ওচৰলৈ আহে আৰু যথাযোগ্য অভ্যৰ্থনা পায়। বেপাৰীজনেও উপযুক্ত মুহূৰ্তত আৱিৰ্ভূত হৈ নিৰ্দিষ্ট ভূমিকাত অভিনয় কৰিলে। এইবাৰ আন এটা কাহিনী কোৱা যাওক।

❑ শ্ৰীমতী গোখলে আৰু তেওঁৰ উপবাস

বাবাই নিজে কেতিয়াও উপবাস নকৰে বা আনকো কৰিবলৈ নিদিয়ে। উপবাসীৰ মন কেতিয়াও স্বাধীন নহয়। তেনেহ'লে তেওঁৰ পৰমাৰ্থ লাভ কেনেকৈ হ'ব? খালী পেটেৰে কেতিয়াও ঈশ্বৰ লাভ নহয়, জীৱাত্মাক প্ৰথমতে সন্তুষ্ট কৰিবই লাগিব। পেটত যদি খাদ্য আৰু পুষ্টি নাথাকে তেনেহ'লে কোন চকুৰে আমি ভগৱানক দেখা পাম, কোন কাণেৰে তেওঁৰ মহিমা-কীৰ্তন শুনিম। কোনখন জিভাৰে তেওঁৰ গুণগান কৰিম। অৰ্থাৎ যেতিয়া আমাৰ ইন্দ্ৰিয়বিলাক সুস্থ হৈ থাকে, পুষ্টি লাভ কৰে, তেতিয়াই কেৱল আমি ভগৱানক লাভ কৰাৰ বাবে ভক্তি

আৰু অন্যান্য সাধনাৰ অভ্যাস কৰিব পাৰো। সেইবাবে উপবাসো ভাল নহয়, আকৌ অধিক ভোজনো ভাল নহয়। দেহ আৰু মনৰ পক্ষে পৰিমিত আহাৰেই শ্ৰেয়।

শ্ৰীমতী গোখলে নামৰ এগৰাকী মহিলা এবাৰ শিৰডিলৈ আহিল। বাবাৰ অন্যতম ভক্ত শ্ৰীমতী কাশীবাঈ কানিৎকৰৰ ওচৰৰ পৰা দাদা কেলকৰৰ উদ্দেশ্যে লিখিত এখন পৰিচয়-পত্ৰও তেখেতে আনিছিল। বাবাৰ চৰণৰ কাষত বহি তিনিদিন উপবাস কৰাৰ সংকল্প লৈ তেওঁ আহিছিল। কিন্তু ঠিক তাৰ আগৰ দিনা দাদা কেলকৰক বাবাই ক'লে যে ফাকুৱাৰ (হোলিৰ) ছুটীৰ দিনা তেওঁ তেওঁৰ সন্তানসকলক উপবাসে থাকিবলৈ নিদিয়ে; তেওঁলোক যদি অনাহাৰে থাকে তেনেহ'লে তেওঁ কৰিবলৈ কি আছে। পিছৰ দিনা দাদা কেলকৰৰ লগত মহিলাগৰাকী গৈ যেতিয়া বাবাৰ ওচৰত বহিল, বাবাই লগে লগে মহিলাগৰাকীক ক'লে— 'উপবাসৰ প্ৰয়োজন কি? যোৱা, দাদাভাটৰ ঘৰলৈ গৈ 'পুৰাণপুলি' (বুট, আটা আৰু গুড়ৰ ৰুটী) বনাই তেওঁৰ ল'ৰা-ছোৱালীক খুউৱা আৰু তুমি নিজেও খোৱাগৈ'। তেতিয়া হোলিৰ ছুটী আছিল। শ্ৰীমতী কেলকৰ ঋতুমতী হোৱাত দাদাভাটৰ ঘৰত ৰন্ধা মানুহৰ অভাৱত অসুবিধা হৈছিল। সেইবাবে বাবাৰ আদেশ খুব সময়োপযোগী হ'ল। তেতিয়া শ্ৰীমতী গোখলেক দাদাভাটৰ ঘৰলৈ গৈ নিৰ্দেশ দিয়ামতে ৰন্ধা-বঢ়া কৰি সকলোকে খুৱাবলগীয়া হ'ল। নিজেও খালে। সুন্দৰ এই কাহিনী আৰু কেনে সুন্দৰ তেওঁৰ শিক্ষা।

❑ বাবাৰ 'চৰকাৰ'

বাবাই তেওঁৰ ল'ৰালিকালৰ কাহিনী এটা কৈছিল— 'তেতিয়া মোৰ কৈশোৰ বয়স। অন্নসংস্থানৰ বাবে মই বিদগাঁৱলৈ গৈছিলো। তাত মই বেজীৰে নক্সা গোঁঠা কাম এটা পালো। সেই কামটোত অক্লান্ত পৰিশ্ৰম কৰিলো। মালিকজন মোৰ ওপৰত খুব সন্তুষ্ট হ'ল। মোৰ আগতে তিনিজন ল'ৰাই তাত কাম কৰিছিল। প্ৰথম ল'ৰাজনক ৫০ টকা, দ্বিতীয়জনক ১০০ টকা আৰু তৃতীয়জনক ১৫০ টকা দৰমহা হিচাপে দিছিল। মোক দিয়া হ'ল এওঁলোকৰ সমষ্টিৰ ২ গুণ অৰ্থাৎ ৬০০ টকা। মোৰ বুদ্ধি-বৃত্তিৰ পৰিচয় পাই মালিকে আনন্দিত হৈ মোক বৰ প্ৰশংসা কৰিছিল আৰু এযোৰ সম্পূৰ্ণ পোছাক, মূৰৰ পাগুৰী, গাৰ চাদৰ ইত্যাদি পুৰস্কাৰ দিলে। মই সেইবোৰ ব্যৱহাৰ নকৰি থৈ দিলো। মনতে ভাবিলো মানুহে যি দিয়ে সেয়া বেছিদিন নিটিকে আৰু কেতিয়াও সৰ্বাংগসুন্দৰ হ'ব নোৱাৰে। কিন্তু আমাৰ 'চৰকাৰে'

(ভগৱান) যি দিয়ে সেয়া জীৱনৰ শেষ দিনালৈকে থাকে। তেওঁৰ পুৰস্কাৰৰ লগত আনে দিয়া পুৰস্কাৰৰ কোনো তুলনাই নহয়। মোৰ 'চৰকাৰে' কয়— 'লোৱা, লোৱা', কিন্তু সকলোৱে আহি মোক কয়— 'দিয়া দিয়া'। মই যে কি ক'বলৈ বিচাৰো সেয়া ভালদৰে কোনেও বুজিবলৈ চেষ্টা নকৰে। মোৰ চৰকাৰৰ ভাণ্ডাৰ আধ্যাত্মিক সম্পদেৰে উপচি পৰিছে। মই কওঁ— 'এই ভাণ্ডাৰ খুলি সকলোবোৰ গাড়ী ভৰাই লৈ যোৱা। প্ৰকৃত জননীৰ যিজন ধন্য সন্তান, সেইজনেই এই সম্পদেৰে নিজকে পূৰ্ণ কৰি ল'ব। মোৰ ফকীৰৰ মেধা, মোৰ ভগৱানৰ লীলা, মোৰ চৰকাৰৰ দক্ষতা অতুলনীয়। মোৰনো আৰু কি? এই শৰীৰ মাটিৰ লগত মিলি যাব, প্ৰাণবায়ু বতাহৰ লগত মিলি যাব, কিন্তু এনেহেন সময় আৰু নাহে। মই কেতিয়াবা ইয়ালৈ আহো, কেতিয়াবা তাত বহো আৰু সুকঠিন মায়াই মোক বৰ বিৰক্ত কৰে। কিন্তু তথাপিও মই সকলো সময়তে মোৰ ভক্তসকলৰ বাবে চিন্তান্বিত হৈ থাকো। যিয়ে যিমানখিনি সাধন কৰিব তেওঁ সেই অনুযায়ী ফল পাবই আৰু মোৰ এই কথাবোৰ যিজনে মনত ৰাখিব তেওঁ অমূল্য সুখ-শান্তিৰ অধিকাৰী হ'ব।

শ্ৰীশ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

** আমাৰ ভাব হয় কুঁৱাৰ ভিতৰত ৪-৫ ঘণ্টা মানুহ এটাক ওভোতাকৈ ওলমাই ৰখাৰ এই বৰ্ণনাটি আক্ষৰিক অৰ্থত গ্ৰহণ কৰা উচিত নহয়; কাৰণ, এই অৱস্থাত ঘণ্টাৰ পিছত ঘণ্টা ধৰি কটোৱা আৰু পৰমানন্দ লাভ কৰা কাৰো পক্ষে সম্ভৱ নহয়। বৰং সেয়া অত্যাচাৰ হিচাপেহে চামিল হোৱাটো সম্ভৱ। এই ঘটনাটো সম্ভৱতঃ ভাব-সমাধি অৱস্থাৰ এটা ৰূপক মিশ্ৰিত বৰ্ণনা। দুই ধৰণৰ চেতনা আছে— ১। ইন্দ্ৰিয় চেতনা আৰু ২। অধ্যাত্ম চেতনা। ভগৱানে বহিৰ্মুখী প্ৰৱণতাৰে যি ইন্দ্ৰিয় আৰু মন সৃষ্টি কৰিছে, সেইবোৰে যেতিয়া তেওঁলোকৰ পাৰ্থিৱ বস্তুৰ পিছত ঘূৰি ফুৰে তেতিয়া আমাৰ মনলৈ ইন্দ্ৰিয় চেতনা আহে। সেই অৱস্থাত হয় সুখ, নহয় দুখ, নহ'লে এই-দুইটাৰ মিশ্ৰিত অনুভূতি আমি লাভ কৰো, কিন্তু স্বৰ্গীয় আনন্দানুভূতি নহয়। যেতিয়া ইন্দ্ৰিয় আৰু মনক বাহিৰৰ আকৰ্ষণৰ পৰা ওভোতাই আনি বিপৰীত দিশ ঘূৰাই দিয়া যায় অৰ্থাৎ অন্তৰ্মুখী কৰি আত্মাত নিবদ্ধ কৰা যায়, তেতিয়াই আমি অধ্যাত্ম-চেতনা লাভ কৰো। সেই অৱস্থাত অবিমিশ্ৰ আনন্দ, অনিৰ্বচনীয় সুখানুভূতি অনুভূত হয়। 'পৰমানন্দেৰে আছিলো— মই কেনেকৈ সেই আনন্দ বৰ্ণনা কৰিম'? এই কথাখিনিতেই বুজা যায় গুৰুৱে তেওঁক চঞ্চল ইন্দ্ৰিয়ৰ বিক্ষুব্ধ তৰংগৰ উৰ্ধ্বত, সমাধি অৱস্থাত ৰাখিছিল।*

পৰিচ্ছেদ-৩৩

বৃশ্চিকৰ কামোৰ আৰু প্লেগ ৰোগৰ পৰা আৰোগ্য লাভ— জামনাৰৰ অলৌকিক ঘটনা— নাৰায়ণ ৰাওৰ অসুস্থতা— বালাবুভা চুতাৰ— আপ্পাচাহেৰ কুলকাৰ্নি— হৰিবাউ কাৰ্ণিক।

আগৰ পৰিচ্ছেদত আমি গুৰুৰ মাহাত্ম্য সম্বন্ধে কৈছো। এইবাৰ 'উদি' (ভস্মৰ মাহাত্ম্য) সম্বন্ধে কোৱা হ'ব।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

মহান সাধু-সন্তসকল সন্মুখলৈ আহক এতিয়া আমি সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম জনাওঁ। আমাৰ পৰ্বত সমান পাপৰ বোজা আৰু চৰিত্ৰৰ সকলো দুষ্প্ৰবৃত্তি তেওঁলোকৰ কৃপাদৃষ্টিত ধ্বংস হৈ যাওক। তেওঁলোকৰ সাধাৰণ বাক্যালাপ আমাৰ কাৰণে হৈ পৰে পৰম শিক্ষাপ্ৰদ আৰু অক্ষয় সুখৰ বস্তু। 'এইবোৰ আমাৰ, সেইবোৰ তোমালোকৰ'— এইধৰণৰ পাৰ্থক্যৰ কথা তেওঁলোকৰ মনলৈ একেবাৰে নাহে। তেওঁলোকৰ ঋণ কেৱল এই জনমত কিয়, অহা বহু জন্মলৈকেও আমি কেতিয়াও পৰিশোধ কৰিব নোৱাৰিম।

❑ 'উদি'

সকলোৱে জানে, বাবাই সকলোৰে পৰা দক্ষিণা লয় আৰু সংগৃহীত অৰ্থৰ বেছিভাগেই দান কৰে। বাকী যিখিনি থাকে সেইখিনিৰে ধুনিশালৰ বাবে খৰি কিনে। ধুনিৰ পুতাগ্নি সকলো সময়তে জ্বলি থাকে। ধুনিৰ ভস্মকেই কোৱা হয় 'উদি' আৰু শিৰডি এৰি যাবৰ সময়ত ভক্তসকলৰ মাজত এই 'উদি' তেওঁ মুক্তহস্তে বিতৰণ কৰে।

'উদি'ৰ মাধ্যমেৰে বাবাই কি বুজাব বা শিকাব বিচাৰে? বাবাই শিকায় যে এই দৃশ্যমান জগতৰ লীলা ভস্মৰ দৰে ক্ষণস্থায়ী। আমাৰ এই দেহ পঞ্চভূতৰ পদাৰ্থৰে গঢ়া।

ভোগৰ কাল অতিক্ৰম হ'লে, ই অচল হৈ ভস্মত পৰিণত হ'ব। এই সত্যটোকেই ভক্তসকলক স্মৰণ কৰি দিয়াৰ বাবে বাবাই 'উদি' বিতৰণ কৰিছিল। ইয়াৰ মাধ্যমেৰে তেওঁ শিকায় যে ব্ৰহ্মই একমাত্ৰ সত্য, ব্ৰহ্মাণ্ড ক্ষণস্থায়ী আৰু এই পৃথিৱীত পিতা-পুত্ৰ, পত্নী কোনো আমাৰ আপোন নহয়। আমি অকলে সংসাৰলৈ আহো আৰু অকলেই যাবলগীয়া হয়। আগতেও যেনে দেখা যায়, এতিয়াও তেনেকুৱাই দেখা যায় যে 'উদি'ৰ দ্বাৰা অনেক শাৰীৰিক আৰু মানসিক ব্যাধি দূৰ হৈছে। কিন্তু এই 'উদি' আৰু দক্ষিণাৰ দ্বাৰা ভক্তসকলৰ মাজত বাবাই সত্য আৰু অসত্যৰ পাৰ্থক্যৰ ধাৰা অৰ্থাৎ 'বিবেক' আৰু অসত্যৰ প্ৰতি অনাসক্তি অৰ্থাৎ 'বৈৰাগ্য' সঞ্চাৰ কৰিব বিচাৰে। 'উদি'য়ে শিক্ষা দিয়ে 'বিবেক' আৰু 'দক্ষিণা'ই শিক্ষা দিয়ে 'বৈৰাগ্য'। এই দুবিধ বস্তু নাথাকিলে আমাৰ পক্ষে ভব সমুদ্ৰ পাৰ হোৱা সম্ভৱ নহয়। সেইবাবে বাবাই দক্ষিণা বিচাৰে আৰু গ্ৰহণ কৰে। ভক্তসকলে বিদায় লোৱাৰ সময়ত বাবাই তেওঁলোকক 'উদি' প্ৰসাদ তেওঁলোকৰ কপালত দিয়ে আৰু তেওঁৰ আশীৰ্বাদ প্ৰদানকাৰী হাতখন ভক্তসকলৰ মূৰত থয়। বাবাই যেতিয়া আনন্দমনেৰে থাকে তেতিয়া মুক্তকণ্ঠেৰে গীত গায়। এটা গীত আছিল 'উদি'ৰ সম্বন্ধে। সেই গীতটো হ'ল— 'ৰমতে ৰাম আও জী আও জী। উদিয়াকী গোনিয়া লাও জী।' ইয়াৰ ভাবাৰ্থটো হৈছে— 'হে ক্ৰীড়াচঞ্চল ৰাম, আহা! আহা! উদিৰ বস্তা লগত লৈ আহা। 'বাবাই অতি সুললিত আৰু সুমধুৰ কণ্ঠেৰে গায়।

এয়াই হ'ল 'উদিৰ' আধ্যাত্মিক প্ৰসংগ। ইয়াৰ বাহিৰে বৈষয়িক গুৰুত্বও আছে। স্বাস্থ্য, সম্পদ, দুশ্চিন্তাৰ পৰা অব্যাহতি আৰু অন্যান্য বহু জাগতিক লাভ 'উদি'ৰ সহায়তে হৈ থাকে। সেইবাবে জাগতিক আৰু আধ্যাত্মিক উভয় লাভেই ইয়াৰ দ্বাৰা হয়। আমি এতিয়া 'উদি'ৰ সম্বন্ধে কেইটামান কাহিনী আৰম্ভ কৰিম।

❑ বৃশ্চিকৰ কামোৰ

নাচিকৰ নাৰায়ণ মতিৰাম জানী বাবাৰ এজন ভক্ত আছিল। ৰামচন্দ্ৰ বামন মোদক নামেৰে বাবাৰ আন এজন ভক্তৰ অধীনত তেওঁ কাম কৰিছিল। এবাৰ তেওঁ তেওঁৰ মাকক লগত লৈ বাবাক দেখা কৰিবলৈ গ'ল। বাবাই তেতিয়া মহিলাগৰাকীক ক'লে যে তেওঁৰ ল'ৰাই আৰু কাৰো তলত কাম কৰিব নালাগে। তেওঁ এতিয়াৰ পৰা স্বাধীন ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰিব। কেইদিনমানৰ পিছতেই এই

কথাটো ফলিয়ালে। নাৰায়ণ জানীয়ে চাকৰি এৰি দি 'আনন্দাশ্ৰম' নামেৰে এটি ভোজনালয় স্থাপন কৰিলে আৰু বৰ ধুনীয়াকৈ চলিবলৈ ধৰিলে। এবাৰ এই নাৰায়ণ ৰাওৰ এজন বন্ধুক বৃশ্চিকে কামুৰিলে। অসহ্য বেদনাত কষ্ট পাবলৈ ধৰিলে। এনে ক্ষেত্ৰত 'উদি' অত্যন্ত ফলপ্ৰসূ। ক্ষত ঠাইত লগাবৰ বাবে নাৰায়ণ ৰায়ে 'উদি'ৰ সন্ধান কৰিবলৈ ধৰিলে কিন্তু বিচাৰি পোৱা নগ'ল। তেতিয়া বাবাৰ ফটোৰ সন্মুখত বৈ তেওঁৰ সহায় আৰু কৰুণা প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। বাবাৰ নাম জপ কৰিলে। তাৰ পিছত ছবিৰ সন্মুখত থোৱা জ্বলন্ত ধূপকাঠিৰ ছাই আঙুলিত লৈ 'বাবাৰ উদি' বুলি ভাবি যন্ত্ৰণাৰ ঠাইটুকুৰাত লগাই দিলে। আঙুলি উঠাই অনাৰ লগে লগে দুখ-বেদনাও আঁতৰ হৈ গৈছিল। দুয়োজনেই এই ঘটনা দেখি বিস্ময়ত অভিভূত হৈ আনন্দিত হ'ল।

❑ বিউবোনিক প্লেগ ৰোগ

এবাৰ বান্দ্ৰাৰ এজন লোকে খবৰ পালে যে তেওঁৰ ছোৱালীজনী বিউবোনিক প্লেগ ৰোগত আক্ৰান্ত হৈছে। তেওঁৰ লগত 'উদি' নথকাৰ বাবে তেওঁ নানাচাহেবে চন্দোৰকৰলৈ খবৰ পঠিয়ালে যে অলপ 'উদি' তেওঁ যেন পঠিয়াই দিয়ে। নানাচাহেবে যেতিয়া খবৰ পালে তেতিয়া তেওঁ 'থানা' ৰে'ল ষ্টেচনৰ ওচৰৰ এটা ৰাস্তাৰে পত্নীসহ 'কল্যাণ'ৰ বাটেদি ৰাওনা হৈছিল। তেওঁৰ লগত তেতিয়া 'উদি' নাছিল। তেওঁ ৰাস্তাৰ পৰা অলপ মাটি তুলি আনি সাইবাবাৰ ধ্যান কৰিলে আৰু তেওঁৰ সাহায্য প্ৰাৰ্থনা কৰি সেই মাটি তেওঁৰ পত্নীৰ কপালত সানি দিলে। লোকজন ছোৱালীৰ বাসগৃহ পোৱাৰ পিছত জানিব পাৰিলে তিনি দিন ধৰি ভুগি থকাৰ পাচত নানাচাহেবে যেতিয়া ষ্টেচনৰ কাষত বাবাৰ প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল ঠিক সেই সময়ৰ পৰাই তেওঁৰ ছোৱালী সুস্থ হ'বলৈ ধৰিলে আৰু তেওঁ খুব আনন্দিত হ'ল।

❑ জামনাৰৰ অলৌকিক ঘটনা

আনুমানিক ১৯০৪-১৯০৫ চনত খান্দেশ জিলাৰ 'জামনাৰ' নামেৰে এডোখৰ ঠাইত মামলাৎদাৰ আছিল নানাচাহেব চন্দোৰকৰ। এই ঠাইডোখৰ শিৰডিৰ পৰা ১০০ মাইল দূৰত। তেওঁৰ কন্যা ময়নাতাঈ আছিল আসন্ন প্ৰসৱা। ২-৩ দিন ধৰি প্ৰসৱ বেদনাত তেওঁ কষ্ট পাইছিল আৰু অৱস্থাও জটিল হৈ আহিছিল। নানাচাহেবে

কোনো চেষ্টাই বাদ নাৰাখিলে। কিন্তু সকলো ব্যৰ্থ হ'ল। তেতিয়া বাবালৈ মনত পৰিল আৰু তেওঁ তেওঁৰ ওচৰত কৰুণা আৰু সহায় ভিক্ষা কৰিলে। ইফালে শিৰডিত ৰামগিৰবুভা নামৰ এজন ভক্তই (যাক বাবা 'বাপুগিৰবুভা' নামেৰে মাতিছিল) তেওঁৰ জন্মস্থান খান্দেশলৈ এই সময়ত উভতি যাবলৈ বিচাৰিলে। বাবাই তেওঁক মাতি ক'লে— ঘৰলৈ যোৱাৰ পথত জামনাৰত নামি যেন তেওঁ নানাচাহেবক 'উদি' আৰু 'আৰতি' দি যায়। ৰামগিৰবুভাই জনালে যে তেওঁৰ হাতত মাত্ৰ দুটকা আছে, ইয়াৰে জলগাঁৱলৈ ৰে'লৰ ভাড়া কোনোমতে হ'বহে, কিন্তু তাৰ পৰা জামনাৰ প্ৰায় ৩০ মাইল, ইমানদূৰ যাবৰ বাবে পইচা তেওঁৰ নাই। বাবাই ভৰসা দিলে যে চিন্তাৰ একো কাৰণ নাই, সকলো তেওঁক দিয়া হ'ব। বাবাই তেতিয়া শামাক মাধৱ আদ্‌কৰ ৰচিত 'আৰতি'ৰ (*যাৰ অনুবাদ এই গ্ৰন্থৰ শেষৰপিনে দিয়া হৈছে*) এটা নকল কপি লিখিবলৈ ক'লে আৰু 'উদি'ৰ নকল কপিটোও ৰামগিৰবুভাৰ হাতত নানাচাহেবলৈ পঠিয়াই দিবলৈ ক'লে। বাবাৰ কথাত নিৰ্ভৰ কৰি ৰামগিৰবুভাই শিৰডি ত্যাগ কৰি ৰাতি প্ৰায় ২.৪৫ বজাত জালগাঁও পালেগৈ। তেওঁৰ পকেটত তেতিয়া দুআনা পইচাহে আছিল। বৰ কঙাল অৱস্থা। হঠাৎ শুনিবলৈ পালে কোনোবাই যেন তেওঁক মাতিছে— 'শিৰডিৰ পৰা বাপুগিৰবুভা নামৰ কোন মানুহ আহিছে?' তেওঁ আগবাঢ়ি গৈ পৰিচয় দিলে। তেতিয়া সেই মানুহজনে নিজকে নানাচাহেবে পঠোৱা কৰ্মচাৰী বুলি পৰিচয় দি তেওঁক ধুনীয়া টাংগাত উঠালে। দুয়োজনেই লৰালৰিকৈ গুচি গ'ল। ৰাতিপুৱাই তেওঁলোক এখন সৰু নদীৰ পাৰ পালেহি। চালকে ঘোঁৰা দুটাক গা-ধুৱাবৰ বাবে লৈ গ'ল। কৰ্মচাৰীজনে ৰামগিৰবুভাক কিছু আহাৰ কৰিবৰ অনুৰোধ কৰিলে। দাড়ি-গোঁফ আৰু চাল-চলন দেখি ৰামগিৰবুভাই তেওঁক মুছলমান বুলি সন্দেহ কৰিলে আৰু তেওঁ দিয়া খোৱাবস্তু খাবলৈ ৰামগিৰবুভাৰ ইচ্ছা নহ'ল। কিন্তু মানুহজনে তেওঁক এইবুলি সন্তুষ্ট কৰিলে যে তেওঁ নিজে হিন্দু। গাড়োৱালৰ ক্ষত্ৰিয়। নানাচাহাবেই এই খবৰ পঠিয়াইছে, গতিকে এই আহাৰ গ্ৰহণ কৰাত কোনো বাধা বা সন্দেহ থকাটো উচিত নহয়। তেতিয়া তেওঁলোক দুয়োজনেই সেই খাদ্যখিনি খাই পুনৰ ৰাওনা হ'ল। ৰাতিপুৱা হোৱাৰ লগে লগেই তেওঁলোক জামনাৰত উপস্থিত হ'ল। ৰামগিৰবুভাই টাংগাৰ পৰা নামি প্ৰস্ৰাৱ কৰিবলৈ গ'ল। কেইমিনিটমানৰ পিছত আহি দেখে টাংগাও

নাই, কৰ্মচাৰী আৰু চালক উভয়েই অদৃশ্য হৈ গৈছে। তেওঁ বিস্ময়ত হতবাক হৈ গ'ল। তাৰ পিছত স্থানীয় কাছাৰীত সন্ধান কৰি জানিলে যে মামলাৎদাৰ শ্ৰীনানাচাহেব তেওঁৰ ঘৰতেই আছে। তেওঁৰ লগত দেখা কৰি নিজৰ পৰিচয় দি বাবাৰ উদি আৰু আৰতি দিলে। এই সময়ত ময়নাতাঈৰ অৱস্থা বিপজ্জনক হৈ উঠিছিল আৰু ঘৰৰ মানুহবোৰ তেওঁৰ বাবে উদ্বিগ্ন হৈ আছিল। নানাচাহেবে তেওঁৰ পত্নীক উচ্চ কণ্ঠেৰে মাতিলে আৰু পানী মিহলাই সেই 'উদি' জীয়েকক খুৱাবলৈ আৰু আৰতি গাবলৈ ক'লে। নানাচাহেবৰ তেতিয়া ভাব হ'ল যে বাবাৰ সহায়ত উপযুক্ত মুহূৰ্তত আহি পাইছে। কেইমিনিটমানৰ ভিতৰতে বাতৰি আহিল— নিৰ্বিঘ্নে প্ৰসৱ হৈছে আৰু বৰ্তমান বিপদমুক্ত। কৰ্মচাৰী, টাংগা আৰু খোৱাবস্তু পঠোৱাৰ বাবে যেতিয়া ৰামগিৰবুভাই নানাচাহেবক ধন্যবাদ জনালে তেতিয়া অবাক হৈ নানাচাহেবে ক'লে যে শিৰডিৰ পৰা কোনোবা আহিছে, সেই খবৰেই তেওঁৰ বাবে অজ্ঞাত।

থানাৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত মামলাৎদাৰ শ্ৰী বি. ভি. দেৱে এই সম্বন্ধে নানাচাহেবৰ পুত্ৰ শ্ৰীবাপুৰাও চন্দোৰকৰ আৰু শিৰডিৰ ৰামগিৰবুভাৰ ওচৰত অনুসন্ধান কৰি 'শ্ৰীসাই লীলা মেগাজিন'ত (১৩ খণ্ড, ১১, ১২, ১৩ সংখ্যা) বিশদভাৱে এলানি ৰচনা গদ্য আৰু পদ্যত প্ৰকাশ কৰিলে। বি. ভি. নৰসিংহ স্বামীয়েও ময়নাতাঈ, বাপুচাহেব চন্দোৰকৰ আৰু ৰামগিৰবুভাৰ বক্তব্য— 'ভক্তৰ অভিজ্ঞতা' গ্ৰন্থত প্ৰকাশ কৰিছে। ইয়াত ৰামগিৰবুভাৰ বক্তব্য প্ৰকাশ কৰা হ'ল। *

'এদিন বাবাই মোক মাতি এপেকেট 'উদি' আৰু বাবাৰ 'আৰতি' লেখা এখন কাগজ মোৰ হাতত দিলে। তেতিয়া মোৰ খান্দেশলৈ যোৱাৰ কথা। বাবাই মোক জামনাৰলৈ গৈ নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ ঠাইত সেই 'উদি' আৰু 'আৰতি' দি যোৱাৰ আদেশ দিলে। মই তেওঁক ক'লো যে মাত্ৰ ২টা টকা মোৰ হাতত আছে, ইয়াৰে কোপাৰগাঁৱৰ পৰা ৰে'লত জলগাঁও আৰু জলগাঁৱৰ পৰা গৰুৰ গাড়ীত জামনাৰলৈ যোৱাটো জানো সম্ভৱ হ'ব? বাবাই ক'লে— 'ভগৱানে দিব'। সেইদিনা আছিল শুকুৰবাৰ। মই সেই মুহূৰ্ততে ৰাওনা হ'লো। ৰাতি ৭.৩০ বজাত মনমড় আৰু তাৰ পৰা গৈ ৰাতি ২.৪৫ বজাত জলগাঁও পালোগৈ। সেই সময়ত তাত প্লেগ ৰোগৰ বাবে বিভিন্ন নিষেধাজ্ঞা জাৰি কৰা হৈছিল। মই মহা বিপদত পৰিবলগীয়া হৈছিল।

জামনাৰত কেনেকৈ উপস্থিত হোৱা যায় তাকে ভাবিবলৈ ধৰিলো। ৰাতি প্ৰায় তমান বজাত জোতা, গাগুৰী আৰু অন্যান্য পোছাক-পৰিচ্ছদেৰে সুসজ্জিত হৈ কেইজনমান পিয়ন মোৰ ওচৰত ৰ'লহি। তাৰ পিছত টাংগাত উঠাই মোক লৈ গ'ল। মোৰ বৰ ভয় লাগিল। ৰাস্তাৰ মাজত 'ভাঘুৰ'ৰ ওচৰত পানী খালো। ৰাতিপুৱা জামনাৰ পালোগৈ। এনে সময়ত মই প্ৰস্ৰাৱ কৰিবলৈ গ'লো, উভতি আহি দেখো সেই ঠাইত টাংগা আৰু পিয়ন কোনোৱেই নাই।

❑ ভক্ত নাৰায়ণ ৰাও

ভক্ত নাৰায়ণ ৰাও (যাৰ পিতৃ পৰিচয় অনুক্ত ৰৈ গৈছে) সাইবাবাৰ জীৱনকালত দুবাৰ তেওঁ দৰ্শন পাইছিল। ১৯১৮ চনত বাবাৰ তিৰোধানৰ তিনি বছৰৰ পিছত তেওঁ শিৰডিলৈ আহিব বিচাৰিছিল কিন্তু নোৱাৰিলে। বাবাৰ মহাসমাধিৰ পিছত কেইবছৰমানৰ ভিতৰত তেওঁ বৰ অসুস্থ হৈ পৰিল। সাধাৰণ ঔষধ-পাতিয়ে কোনো কামত নহা হ'ল। সেইবাবে দিন ৰাতি বাবাকেই ধ্যান কৰিবলৈ ধৰিলে। এদিন ৰাতি সপোনত দেখিলে বাবাই এটা গুহাৰ পৰা ওলাই আহি তেওঁক সান্ত্বনাৰ সুৰত ক'লে— 'চিন্তা নকৰিবা।' কাইলৈৰ পৰাই তুমি সুস্থ হৈ উঠিবা আৰু সাত দিনৰ ভিতৰত তুমি সম্পূৰ্ণ সুস্থ হৈ যাবা।' সপোনত পোৱা বাবাৰ কথামতে নাৰায়ণ ৰাও সেই সময়ৰ ভিতৰতে সুস্থ হৈ উঠিছিল। ইয়াত বিবেচ্য বিষয় হ'ল যে শৰীৰ আছিল বাবেই জানো বাবা জীয়াই আছিল আৰু দেহত্যাগৰ পিছত জানো তেওঁক মৃত বুলি ধৰিব লাগিব? তেনে নহয়। জীৱন-মৃত্যু অতিক্ৰম কৰি তেওঁ সদায় বিৰাজমান। এবাৰ যিজনে তেওঁক হৃদয়েৰে ভাল পাব পাৰিছে তেওঁ যিকোনো সময়তে, যিকোনো ঠাইতেই তেওঁৰ জাগৰণ পায়। তেওঁ সদায় আমাৰ কাষত আছে আৰু একান্ত ভক্তৰ কাষত যিকোনো ৰূপত আৱিৰ্ভাব হৈ তেওঁৰ মনোবাঞ্ছা পূৰণ কৰিব পাৰে।

❑ আপ্পাচাহেব কুলকাৰ্নি

১৯১৭ চনত আপ্পাচাহেব কুলকাৰ্নি নামৰ এজন মানুহৰ সেই সুযোগ আহিল। তেওঁ থানালৈ বদলী হ'ল আৰু তাৰ পাচৰ পৰা বাবাচাহেব ভাটে দিয়া বাবাৰ ছবি-পূজা আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ নিষ্ঠা আৰু আন্তৰিকতাৰে পূজা কৰিছিল। নিতৌ

ছবিৰ আগত ফুল, চন্দন আৰু নৈবেদ্য আগবঢ়াই বাবাৰ দৰ্শন লাভৰ বাবে ব্যাকুল হৈ পৰিছিল। এই প্ৰসংগত ক'ব পৰা যায় যে বাবাৰ ছবি আগ্ৰহেৰে চোৱা আৰু স্বয়ং বাবাক চোৱা একেই বুলি গণ্য কৰা হয়। তলৰ কাহিনীটোত এই কথাই প্ৰমাণিত হৈছে।

❑ বালাবুভা চুতাৰ

১৯১৭ চনত বম্বেৰ পৰা বালাবুভা চুতাৰ নামৰ এজন সাধু প্ৰথমবাৰ শিৰডিলৈ আহিল। তেওঁৰ দয়া, ভক্তি আৰু ভজনৰ গুণাৱলীৰ বাবে তেওঁক 'এইকালৰ তুকাৰাম' নাম দিয়া হৈছিল। যেতিয়া তেওঁ বাবাৰ সন্মুখত উপস্থিত হ'ল তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'এওঁক মই চাৰি বছৰ ধৰি জানো।' বালাবুভাই আচৰিত হৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে— কেনেকৈ সেয়া সম্ভৱ; কাৰণ, শিৰডিলৈ তেওঁৰ এই প্ৰথম আগমন। তাৰ পাচত বহু সময় চিন্তা কৰি তেওঁৰ মনলৈ আহিল, চাৰি বছৰৰ আগত বম্বেত বাবাৰ এখন ছবিৰ আগত তেওঁ প্ৰণাম জনাইছিল। বাবাৰ কথাৰ তাৎপৰ্য তেওঁ ভালকৈ উপলব্ধি কৰিলে। মনে মনে ক'লে— 'সাধুসকলৰ জ্ঞান আৰু অস্তিত্ব কোনে বিপুল আৰু সৰ্বব্যাপী, ভকতসকলৰ প্ৰতি তেওঁলোকৰ কিযে অসীম দয়া! সেই ঘটনা তেওঁৰ চকুত ভালদৰেই ধৰা পৰিছে। উপযুক্ত মুহূৰ্তত আজি তেওঁ মোক বুজাই দিলে যে বাবাৰ ছবি চোৱা যি, বাবাক চোৱাও একেই কথা।

এতিয়া আপ্পাচাহেবৰ কাহিনীলৈ পুনৰ অহা যাওক। তেওঁ যেতিয়া থানাত আছিল, তেওঁ ভিভাণ্ডিলৈ কৰ্মোপলক্ষে যাবলগা হৈছিল আৰু এসপ্তাহমানৰ আগত ওভতাৰ সম্ভাৱনা নাছিল। তেওঁৰ অনুপস্থিতিৰ সময়ত তৃতীয় দিনা এটা আচৰিত ঘটনা ঘটিল। দুপৰীয়া এজন ফকীৰ আহি আপ্পা চাহেবৰ ঘৰত উপস্থিত হ'ল। শ্ৰীমতী কুলকাৰ্নি আৰু তেওঁৰ ল'ৰা-ছোৱালী আটায়ে তেওঁক সুধিলে যে তেওঁ শিৰডিৰ সাইবাবা নেকি। তেওঁ ক'লে— 'নহয়', কিন্তু জনালে যে তেওঁ সাইবাবাৰ এজন অনুগত ভৃত্য আৰু তেওঁৰেই আদেশত পৰিয়ালৰ সকলোৰে কুশল বাৰ্তা ল'বলৈ আহিছে। তাৰ পাচত তেওঁ দক্ষিণা বিচাৰিলে। মহিলাগৰাকীয়ে তেওঁক টকা এটা দিলে। তেওঁ এটা সৰু 'উদি'ৰ পেকেট মহিলাগৰাকীক দি পূজাৰ বেদীত বাবাৰ ফটোৰ আগত থ'বলৈ দিলে। তাৰ পাছত তেওঁ বিদায় লৈ গুচি গ'ল। এইবাৰ শুনক বাবাৰ অতি আচৰিত লীলা-কাহিনী।

ভিভাণ্ডিত ঘোঁৰা অসুস্থ হৈ পৰাত আপ্পাচাহেব পৰিদৰ্শনৰ কামত অগ্ৰসৰ হ'ব নোৱাৰিলে। তেওঁ সেইদিনা আবেলি ঘৰলৈ উভতি আহি পত্নীৰ পৰা ফকীৰৰ আগমনৰ বাতৰি পালে। ফকীৰৰ দৰ্শন নোপোৱাত আৰু মাত্ৰ এটকা তেওঁক দক্ষিণা দিয়াত তেওঁ বৰ মৰ্মাহত হ'ল। ক'লে যে তেওঁ নিজে ঘৰত থকা হ'লে দহ টকাতকৈ কম দক্ষিণা কেতিয়াও নিদিলেহেঁতেন। এই বুলি তেওঁ খোৱা-বোৱা নকৰাকৈয়ে মছজিদ আৰু অন্যান্য ঠাইত বাবাক বিচাৰি ওলাই আহিল। সকলো চেষ্টাই ব্যৰ্থ হ'ল। পিছত ঘৰলৈ উভতি আহি খোৱা-বোৱা কৰিলে। পাঠকসকলৰ মনত আছে নিশ্চয়— ৩২নং পৰিচ্ছেদত বাবাই উপদেশ দিছিল যে উদং পেটেৰে ভগবানৰ সন্ধান কৰা উচিত নহয়। আপ্পাচাহেবে সেই শিক্ষাই পালে। খাই-বৈ উঠি যেতিয়া তেওঁৰ এজন বন্ধু শ্ৰীচিত্ৰৰ লগত ভ্ৰমণলৈ ওলায়, তেতিয়া অলপমান গৈ দেখিলে এজন মানুহ খৰখেদাকৈ তেওঁলোকৰ ফালে আগুৱাই আহিছে। আপ্পাচাহেবে দেখিলে— মানুহজনৰ ঠিক বাবাৰ ছবিৰ দৰেই চেহেৰা। ভাবিলে এওঁ নিশ্চয়কৈ সেই ফকীৰজন। ফকীৰে আহি হাত পাতিলে দক্ষিণাৰ বাবে। আপ্পাচাহেবে টকা এটা দিলে। ফকীৰে বাৰে বাৰে দাবী কৰাত আৰু দুটকা দিলে। তাতো যেতিয়া সন্তুষ্ট নহ'ল তেতিয়া শ্ৰীচিত্ৰৰ পৰা তিনিটকা ধাৰ কৰি দিলে। ফকীৰে আকৌ বিচাৰিলে। তেতিয়া আপ্পাচাহেবে ফকীৰক তেওঁলোকৰ সৈতে ঘৰলৈ আহিবলৈ অনুৰোধ জনালে। ঘৰলৈ আহি ফকীৰক আৰু তিনিটকা দিলে— চব মিলি ন টকা হ'ল। ফকীৰক ইমানতো সন্তুষ্ট দেখা নগ'ল, তেওঁ আকৌ দাবী কৰিলে। আপ্পাচাহেবে ক'লে এখন দহটকীয়া নোট আছে। ফকীৰে সেই দহ টকা লৈ ন টকা ফিৰাই দিলে। ন সংখ্যাটোও তৎপৰ্যপূৰ্ণ। ইয়াত নৱবিধ ভক্তি সূচিত হয়। (২১ *পৰিচ্ছেদত দ্ৰষ্টব্য*)। ইয়াত উল্লেখযোগ্য যে বাবাই মহাপ্ৰয়াণৰ সময়ত লক্ষ্মীবাঈ চিন্দে নামৰ এগৰাকী মহিলাক ন টকা দিছিল।

আপ্পাচাহেবে 'উদি'ৰ পেকেটটো খুলি দেখিলে অলপ ফুল-পাত আৰু অক্ষত (আৰৈ চাউল) আছে। তাৰ কেইদিনমানৰ পিছত তেওঁ শিৰডিলৈ গৈ বাবাৰ পৰা এডাল কেশ (চুলি) ল'লে। তেওঁ সেই 'উদি'ৰ পেকেট আৰু কেশ এটা মাদলিত ভৰাই সকলো সময়তে বাহুত ধাৰণ কৰিছিল। 'উদি'ৰ শক্তিমাহাত্ম্য আপ্পাচাহেবে বুজিব পাৰিলে। তীক্ষ্ণ বুদ্ধিসম্পন্ন হোৱা সত্ত্বেও প্ৰথমছোৱা সময়ত তেওঁ মাহে ৪০ টকা বেতন পাইছিল। কিন্তু বাবাৰ ছবি 'উদি' পোৱাৰ পিচৰ পৰা তেওঁ প্ৰভূত

প্ৰভাৱ আৰু ক্ষমতাৰ অধিকাৰী হ'ল আৰু পাৰ্থিৱ উন্নতিৰ লগে লগে তেওঁৰ আধ্যাত্মিক উন্নতিও দ্ৰুত হ'বলৈ ধৰিলে। সেইকাৰণে বাবাৰ 'উদি' পোৱাৰ সৌভাগ্য যাৰ হৈছে তেওঁলোকে স্নানৰ পাচত কপালত 'উদি' সানিব আৰু সামান্য 'উদি' পানীত মিহলাই পুতবাৰি (পুণ্যজল) হিচাপে খাব।

❑ হৰিভাউ কাৰ্ণিক

১৯১৭ চনত 'দাহানু''ৰ (থানা জিলা) হৰি ভাউ কাৰ্ণিক শিৰডিলৈ আহিল গুৰুপূৰ্ণিমাৰ দিনা (আহাৰ মাহত) আৰু আনুষ্ঠানিকভাৱে বাবাৰ পূজা কৰিলে। বাবাক বস্ত্ৰ আৰু দক্ষিণা অৰ্ঘ্য দি শামাৰ দ্বাৰা বাবাৰ বিদায় অনুমতি বিচাৰিলে। তাৰ পিছত তেওঁ মছজিদৰ খটখটিয়েদি নামি আহিল। হেন সময়তে তেওঁৰ ভাব হ'ল, বাবাক আৰু এটকা দিয়াটো তেওঁৰ উচিত অছিল। এই ভাবি আকৌ তেওঁ খটখটি বগাই উঠিবলৈ ধৰোতেই শামাই তেওঁক ঘূৰি যাবলৈ ইংগিত দিলে। কাৰণ, বাবাৰ অনুমতি পোৱাৰ পিছত আকৌ উভতি অহাটো উচিত নহয়। হৰিভাউ ঘূৰি গ'ল। যোৱাৰ পথত যেতিয়া তেওঁ নাসিকৰ 'কাল-ৰাম'ৰ মন্দিৰ দৰ্শনৰ বাবে সোমাল, তেতিয়া সন্ত নৰসিং মহাৰাজ মন্দিৰৰ ভিতৰত মূল দৰ্জাৰ কাষতে ভক্ত পৰিবৃত হৈ বহি আছে। হৰিভাউ সোমাওঁতেই সেই ভকতসকলক এৰি তেওঁৰ সন্মুখত আহি হাত এখন আগবঢ়াই ক'লে— 'মোৰ টকাটো দিয়া।' কাৰ্ণিক আচৰিত হ'ল আৰু অতি আগ্ৰহেৰে তেওঁক এটকা দিলে। চিন্তা কৰিলে যে যিটো টকা সাইবাবাক তেওঁ দিব বিচাৰিছিল সেইটো তেওঁ এইদৰেই ল'লে।

এই কাহিনীয়ে প্ৰমাণ কৰে যে সকলো সাধুসন্তই মূলতে এক আৰু তেওঁলোকে একেলগেই কাম কৰে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩৪

উদিৰ মাহাত্ম্য (পূৰ্বানুবৃত্তি)

১। ডাক্তৰৰ ভতিজা ল'ৰা— ২। ডাক্তৰ পিল্লে— ৩। শামাৰ ভাই বোৱাৰী— ৪। ইৰাণী ছোৱালী— ৫। হাৰ্দাৰ মানুহজন — ৬। বোম্বেৰ মহিলা

এই পৰিচ্ছেদত 'উদি'ৰ মাহাত্ম্য আৰু কোন কোন ক্ষেত্ৰত 'উদি'ৰ প্ৰয়োগ ফলদায়ক হৈছিল সেই সকলো ঘটনা বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

❑ ডাক্তৰৰ ভতিজা

নাচিক জিলাৰ মালেগাঁও নামৰ এখন ঠাইত এজন ডিগ্ৰীপ্ৰাপ্ত আৰু শিক্ষিত চিকিৎসকে বাস কৰিছিল। তেওঁৰ ভতিজা ল'ৰাটো দুৰাৰোগ্য হাড়ৰ যক্ষ্মাৰোগত (Tubarcular-bone-obscess) ভুগিছিল। ডাক্তৰে নিজে আৰু তেওঁৰ ডাক্তৰ ভায়েকহঁত সকলোৱে নানান চিকিৎসা আনকি অস্ত্ৰোপচাৰো কৰিছিল। ৰোগৰ একো উপশম নহ'ল বৰং সৰু ল'ৰাটোৰ মাক-দেউতাকক পৰামৰ্শ দিলে ভগৱানৰ শৰণাপন্ন হ'বলৈ আৰু যিগৰাকীয়ে দৰ্শনৰ দ্বাৰাই নানা জটিল ব্যাধিৰ পৰা মানুহক মুক্ত কৰিছে বুলি জনা গৈছে, সেই সাইবাবাৰ ওচৰত চেষ্টা কৰিবলৈ ক'লে। সেই অনুসৰি ল'ৰাটোৰ মাক-দেউতাক শিৰডিলৈ আহিল। বাবাৰ সন্মুখত সাষ্টাংগে প্ৰণাম কৰি ল'ৰাজনক বাবাৰ ওচৰত থৈ তেওঁলোকে বিনীতভাৱে ল'ৰাটোৰ প্ৰাণ বচোৱাৰ বাবে তেওঁক প্ৰাৰ্থনা জনালে। পৰম দয়ালু বাবাই তেওঁলোকক শান্ত কৰিলে এইবুলি— 'এই মছজিদটোক যিসকলে আশ্ৰয়স্থল হিচাপে লৈছে তেওঁলোকে এই জীৱনত বা অনন্তকালতো একো কষ্ট নাপায়। এতিয়া তোমালোক নিশ্চিন্ত হোৱা। ল'ৰাজনৰ ফোঁহাৰ ওপৰত 'উদি'ৰ (ভস্মৰ) প্ৰলেপ লগোৱা। এসপ্তাহৰ ভিতৰত সি সুস্থ হৈ উঠিব। ভগৱানৰ ওপৰত বিশ্বাস ৰাখা। এইটো মছজিদ নহয়— ই 'দ্বাৰৱতী'। ইয়াৰ দৰ্জাৰে যিয়ে প্ৰৱেশ কৰিব, স্বাস্থ্য আৰু সুখ সি পাবই। তাৰ কষ্টৰ সমাপ্তি ঘটিবই।' বাবাৰ সন্মুখত ল'ৰাটোক বহুৱাই দিয়া

হ'ল। ফোঁহাৰ ঠাইখিনিত বাবাই হাত বুলালে আৰু ল'ৰাটোৰ পিনে প্ৰেমপূৰ্ণ দৃষ্টিৰে চালে। ল'ৰাটি বৰ সন্তোষিত হ'ল। কিছুদিন 'উদি' লগোৱাৰ পিচতেই সি সম্পূৰ্ণ ভাল হৈ উঠিল। ল'ৰাটোক লৈ তেওঁৰ মাক আৰু দেউতাকে সাইবাবাক সকৃতজ্ঞ ধন্যবাদ জনাই শিৰডি ত্যাগ কৰিলে।

এই খবৰটো পাই ল'ৰাটোৰ ডাক্তৰ বৰদেউতাক আচৰিত হ'ল। কিবা কামত বম্বেলৈ যোৱাৰ পথত তেওঁৰ বাবাক দেখা কৰাৰ ইচ্ছা হ'ল। কিন্তু মালেগাঁও আৰু মনমড়ত কোনোবা এজনে বাবাৰ বিৰুদ্ধে কিবা কোৱা শুনি তেওঁৰ যেন কাণত বিষহে উঠিল। তেওঁ সেইবাবে শিৰডিলৈ যোৱাৰ ইচ্ছা ত্যাগ কৰি পোনে পোনে বম্বেলৈ গুচি গ'ল। বাকী ছুটীৰ সময়খিনি তেওঁৰ 'আলিবাগ'ত কটোৱাৰ ইচ্ছা আছিল কিন্তু বম্বেত থকাৰ সময়ত তেওঁ একেবাহে তিনিৰাতি অলৌকিক কণ্ঠস্বৰ শুনিবলৈ পালে— 'তথাপিও মোক অবিশ্বাস কৰা'? তেতিয়া ডাক্তৰে মত সলনি কৰি শিৰডিলৈ যোৱাটো স্থিৰ কৰিলে। ইফালে বম্বেত তেওঁৰ এজন ৰোগী সংক্ৰামক ৰোগত ভুগিছিল; যাৰ সোনকালে ভাল হোৱাৰ লক্ষণ দেখা নগ'ল। সেইবাবে ডাক্তৰে ভাবিলে যে সম্ভৱতঃ শিৰডি যাত্ৰা স্থগিত ৰাখিব লাগিব। যিয়ে নহওক, তেওঁ এটা পৰীক্ষাৰ উদ্দেশ্যেই মনে মনে সংকল্প কৰিলে— 'যদি আজি ৰোগী ভাল হৈ উঠে তেনেহ'লে কাইলৈ মই শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ম।' বিস্ময়ৰ কথা এই যে, যি মুহূৰ্ততে এই সংকল্পটো কৰা হ'ল সেই মুহূৰ্তৰ পৰাই ৰোগীৰ জ্বৰ কমিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু তাপমাত্ৰা স্বাভাৱিক হৈ পৰিল। তাৰ পিছত সংকল্প অনুযায়ী শিৰডিলৈ গৈ বাবাক দৰ্শন আৰু প্ৰণাম কৰিলে। বাবাই তেওঁক এনে অভিজ্ঞতা দিলে যে তেওঁ বাবাৰ ভক্তলৈ পৰিণত হ'ল। চাৰি দিন তাত থাকিল আৰু বাবাৰ আশীৰ্বাদ আৰু 'উদি' লৈ ঘৰলৈ উভতিল। পযেকমান দিনৰ ভিতৰতে তেওঁৰ পদোন্নতি হ'ল আৰু তেওঁ বিজাপুৰলৈ বদলী হ'ল। ভতিজাকৰ ঘটনাটোৱেই তেওঁক বাবাৰ দৰ্শনৰ সুযোগ আনি দিলে আৰু এই দৰ্শনৰ ফলত বাবাৰ চৰণৰ প্ৰতি তেওঁৰ হৃদয়ত অবিচল প্ৰেম সঞ্চাৰিত হৈছিল।

❑ ডাঃ পিল্লে

ডাঃ পিল্লে নামৰ বাবাৰ এজন অন্তৰংগ ভক্ত আছিল। বাবাই তেওঁক 'ভাউ' (ভাই) বুলি মাতিছিল আৰু খুব ভাল পাইছিল। বাবাই প্ৰায়ে তেওঁৰ লগত কথা

পাতিছিল। সকলো কথাতে পৰামৰ্শ কৰিছিল আৰু অনুচৰ হিচাপে তেওঁক বিচাৰিছিল। এই ডাঃ পিল্লে চাহেব এবাৰ গিনি-ওৱাৰ্ম (ক্ৰিমি) ৰোগত আক্ৰান্ত হৈছিল। কাকাচাহেব দীক্ষিতক তেওঁ ক'লে— 'বেদনা অত্যন্ত তীব্ৰ আৰু অসহ্য। ইয়াতকৈ মৃত্যুৱেই ভাল। মই জানো এই যন্ত্ৰণা মোৰ অতীত কৰ্মৰ প্ৰায়শ্চিত্ত। তথাপি তুমি এবাৰ বাবাৰ ওচৰলৈ যোৱা। গৈ ক'বা যে হয় তেওঁ মোৰ দুখ-ব্যথা দূৰ কৰক, নহলে মোৰ অতীত কৰ্মফলৰ দুৰ্ভোগ অহা দহটা জন্মত ভাগ কৰি ভগাই দিয়ে যেন।' শ্ৰীদীক্ষিতে বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ তেওঁক অনুৰোধ জনালে। এনে অনুৰোধ শুনি বাবাৰ হৃদয় বিচলিত হৈ পৰিল। তেওঁ কাকাচাহেবক ক'লে— 'তেওঁক গৈ কোৱা ভয় নকৰিবলৈ।' দহ জন্ম ভুগিব কিয়? পূৰ্বজন্মৰ কৰ্মফল দহ দিনত শেষ কৰি দিয়া যায়। মই যেতিয়া তেওঁৰ ইহলোক আৰু পৰলোক মংগলৰ বাবে ইয়াত আছো, তেতিয়া তেওঁ মৃত্যু কামনা কিয় কৰিব? যোৱা, কিহবাত উঠাই তেওঁক ইয়ালৈ লৈ আহাগৈ। তেওঁৰ দুৰ্ভোগ চিৰদিনৰ বাবে শেষ কৰি দিয়া যাওক।

সেই অনুসাৰে ডাক্তৰক অনা হ'ল আৰু বাবাৰ সোঁফালে য'ত ফকীৰ বাবা বহে, তাত তেওঁক বহুৱাই দিয়া হ'ল। বাবাই নিজৰ গাদীৰ গাৰুটো ডাক্তৰক দি ক'লে— 'শান্ত হৈ আৰাম কৰি ইয়াতে শুই দিয়া। কৰ্মফল ভোগ কৰি জয় কৰাটোৱেই হৈছে আচল উপায়। আমাৰ কৰ্মই সুখ-দুখৰ কাৰণ। সেইবাবে যিয়ে আহে তাক তেনেকৈৱে গ্ৰহণ কৰিবা। আল্লাই ৰক্ষাকৰ্তা আৰু নিয়ামক, তেওঁক সকলো সময়তে স্মৰণ কৰিবা। তেওঁ তোমাক সদায়ে চাব। দেহ, মন, ধন, বাক্য অৰ্থাৎ সকলো তেওঁৰ চৰণত সমৰ্পণ কৰিবা। তাৰ পিছত চাবা তেওঁ কি কৰে?' ডাঃ পিল্লেই বাবাক ক'লে যে নানাচাহেবে তেওঁৰ ভৰিত বেণ্ডেজ বান্ধি দিছে, কিন্তু তাতো একো আৰাম হোৱা নাই। বাবাই উত্তৰ দিলে, নানাৰ কোনো বুদ্ধি নাই। বেণ্ডেজ খুলি পেলোৱা। নহ'লে মৰি যাবা। এতিয়া শুনা, এজনী কাউৰী আহিব, তোমাক টুকুৰিয়াবলৈ, তাৰ পিছত তুমি ভাল হৈ যাবা।

এইবোৰ কথোপকথন হৈ থকাৰ সময়তে আব্দুল নামেৰে এজন লোক আহি উপস্থিত হ'ল। সি মছজিদ সৰা-মোচা কৰে, চাকি পৰিষ্কাৰ কৰে। এই সকলোবোৰ কাম কৰি কৰি হঠাৎ ডাঃ পিল্লেৰ মেলি থোৱা ভৰিৰ ওপৰত তেওঁৰ ভৰিৰ হেঁচা পৰি গ'ল। ডাঃ পিল্লেই যন্ত্ৰণাত চিঞৰি উঠিল আৰু লগে লগে ফুলি উঠা ঠাই

টুকুৰাৰ পৰা হেঁচাৰ ফলত ৭ ডাল ক্ৰিমি ওলাই আহিলে। কিছু সময়ৰ পিছত তেওঁ শান্ত হ'ল আৰু কোনো সময়ত কান্দিবলৈ আৰু কোনো সময়ত গান গাবলৈ ধৰিলে। বাবাই মন্তব্য কৰিলে, 'চোৱা, চোৱা তোমাৰ ভাউৰে আমাৰ গান গাইছে আৰু এতিয়া ভাল হৈ গৈছে।' তেতিয়া পিল্লেই জানিব বিচাৰিলে কেতিয়া কাউৰী আহি তেওঁক টুকুৰিয়াব। বাবাই ক'লে— আৰে?' কাউৰীজনী তুমি দেখা নাপালা নেকি? আৰু তো নাহে? আব্দুলেইতো সেই কাউৰী। এতিয়া যোৱা, ঘৰলৈ গৈ বিশ্ৰাম লোৱাগৈ। সোনকালে একেবাৰে ভাল হৈ যাব।

'উদি' সানি আৰু পানী মিহলাই 'উদি' খাই, অন্য কোনো চিকিৎসা নকৰাকৈয়ে বাবাৰ কথামতে দহ দিনৰ ভিতৰত সেই ৰোগ নিৰ্মূল হৈ গ'ল।

❑ শামাৰ ভাই বোৱাৰী

শামাৰ ভায়েক বাপাজী 'চউল ইন্দাৰাৰ' ওচৰত থাকে। এবাৰ তেওঁৰ পত্নীৰ 'বিউবোনিক প্লেগ' ৰোগ হ'ল। খুব জ্বৰ আৰু উৰু-কঁকালৰ সন্ধিস্থলত দুটা গাঙঠি নামিল। বাপাজী শিৰডিলৈ শামাৰ ওচৰলৈ দৌৰি গৈ তেওঁক জনালে আৰু আহিবলৈ ক'লে। শামাই খুব ভয় খালে। কিন্তু অভ্যাসমতে বাবাৰ ওচৰলৈ গৈ প্ৰণাম কৰি তেওঁৰ সাহায্য ভিক্ষা কৰিলে। বেমাৰটো গুচাই দিবলৈ ক'লে। ভায়েকৰ ঘৰলৈ যাবলৈ অনুমতিও বিচাৰিলে। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'ইমান ৰাতি নাযাবা। 'উদি' পঠিয়াই দিয়া। গাঙঠি উঠা আৰু জ্বৰৰ বাবে ইমান চিন্তাৰ একো কাৰণ নাই।' ভগৱান আমাৰ পিতৃ; তেৱেঁ মালিক। তোমাৰ ভাই বোৱাৰীৰ ভাল হৈ যাব অতি সোনকালেই। এতিয়া নাযাবা, কাইলৈ ৰাতিপুৱাতে গৈ সোনকালে গুচি আহিবা।'

বাবাৰ 'উদি'ৰ ওপৰত শামাৰ পূৰ্ণ আস্থা আছিল। বাপাজীৰ মাৰফৎ 'উদি' পঠিয়াই দিয়া হ'ল। তাৰে অলপ 'বিউবো'ৰ ওপৰত সানি দিয়া হ'ল আৰু পানীত গুলি অলপ ৰোগীক খুৱাই দিয়া হ'ল। খুউৱাৰ লগে লগেই জোল-ঘামেৰে ঘামি জ্বৰ গুচিল। ৰাতিটো ৰোগীৰ ভাল টোপনি হ'ল। পিছদিনা পুৱা বাপাজীয়ে নিজৰ পত্নীক দেখি হতবাক হ'ল। জ্বৰো নাই, গাঙঠিও নাই— বেছ সতেজ দেখিলে ৰোগীক। বাবাৰ অনুমতি লৈ শামাই ৰাতিপুৱা তাত উপস্থিত হৈ দেখে নিজৰ বোৱাৰীয়েকে জুহালৰ কাষত বহি চাহ বনাই আছে। তেৰোঁ আচৰিত হ'ল। ভায়েকক

সুধি জানিলে বাবাৰ উদিয়ে এটা ৰাতিতেই তাইক সুস্থ কৰি দিলে। তেতিয়া শামাই বাবাৰ কথাৰ তাৎপৰ্য বুজিব পাৰিলে— 'কাইলৈ পুৱাতে গৈ লৰালৰিকৈ গুচি আহিবা।'

চাহ খাই উঠিয়ে শামা উভতি আহিল। বাবাক প্ৰণাম কৰি ক'লে— 'দেৱ তোমাৰ এয়া কেনেধৰণৰ লীলা? তুমি প্ৰথমতে ধুমুহাৰ দৰে আমাক একেবাৰে ব্যতিব্যস্ত কৰি তোলা, তাৰ পিচতেই শান্ত কৰি নিশ্চিন্ত কৰা।' বাবাই ক'লে— 'চোৱা, কৰ্মৰ পথ বেছ ৰহস্যময়। মই একোৱে নকৰো, অথচ অদৃষ্টৰ ফলত যিবোৰ ঘটে তাৰ বাবে তেওঁলোকে মোকেই দায়ী কৰে। মইতো কেৱল দৰ্শক; সাক্ষী মাত্ৰ। ভগৱানেই একমাত্ৰ কৰ্তা। তেওঁ প্ৰেৰণাদায়ক, আকৌ তেৱেঁ পৰম কৰুণাময়। মই মালিকো নহওঁ, ভগৱানো নহওঁ। মই তেওঁৰ অনুগত ভৃত্য, প্ৰায়ে তেওঁক স্মৰণ কৰি চলো। যিয়ে অহংকাৰ ত্যাগ কৰি তেওঁক কৃতজ্ঞতা জনাব, তেওঁক সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস কৰিবা— তেওঁৰ বন্ধন নোহোৱা হৈ যাব, তেওঁ মুক্তি পাব।'

❑ ইৰাণীৰ কন্যা

মই এতিয়া এজন ইৰাণী মানুহৰ অভিজ্ঞতাৰ কথা ক'ম। তেখেতৰ ছোৱালীজনী ঘণ্টাৰ মূৰে মূৰে মূৰ্চ্ছা যায়। ধনুষ্টংকাৰ ৰোগ হ'লে মাত-বোল নাইকিয়া হৈ যায়, হাত-ভৰি টানি ধৰি কোঁচ খাই যায় আৰু লগে লগে অজ্ঞান হৈ পৰে। একো চিকিৎসাই ফল নিদিয়ে। কেইজনমান বন্ধুৱে ছোৱালীজনীৰ দেউতাকক সাইবাবাৰ 'উদি' ল'বৰ বাবে পৰামৰ্শ দিলে আৰু Vile-Parleলৈ গৈ কাকাচাহেৰ দীক্ষিতৰ পৰা তাক সংগ্ৰহ কৰিবলৈ ক'লে। তদনুযায়ী 'উদি' সংগ্ৰহ কৰি মানুহজনে প্ৰতিদিনে তেওঁৰ ছোৱালীক পানীত মিহলাই খুওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। প্ৰথমৰ পিনে ধনুষ্টংকাৰ ৰোগটো প্ৰতি ঘণ্টাতেই হৈছিল, ক্ৰমান্বয়ে সি ৭ ঘণ্টাৰ অন্তৰে অন্তৰে হ'বলৈ ধৰিলে। তাৰ পিছত ছোৱালীজনী সম্পূৰ্ণ নিৰোগী হৈ পৰিল।

❑ হাৰ্দাৰ মানুহজন

মধ্যপ্ৰদেশৰ হাৰ্দা নামৰ এখন ঠাইৰ এজন বৃদ্ধলোকৰ প্ৰস্ৰাৱৰ নলীত পাথৰ হোৱা ৰোগত (Stone in urinary bladder) ভুগিছিল। সাধাৰণতে অস্ত্ৰোপচাৰৰ দ্বাৰাই এইধৰণৰ পাথৰ উলিয়াই দিয়া হয়। মানুহবোৰে তেওঁক এই ব্যৱস্থাই গ্ৰহণ

কৰিবলৈ ক'লে। মানুহজন আছিল বৃদ্ধ, দুৰ্বল, মনৰ জোৰো নাছিল যে সাহ কৰি সেই চিকিৎসা গ্ৰহণ কৰিব। কিন্তু তেওঁৰ কষ্টৰ লাঘৱ অন্য উপায়েৰে হোৱাটোৱেই বিধি নিৰ্দিষ্ট আছিল। এই সময়তে চহৰৰ ইমানদাৰ আহি তাত উপস্থিত হ'ল। তেওঁ আছিল সাইবাবাৰ ভক্ত আৰু তেওঁৰ লগত 'উদি' থাকেই। বন্ধুসকলৰ পৰামৰ্শত বৃদ্ধ মানুহজনৰ ল'ৰাজনে অলপ 'উদি' তেওঁৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি পানীত মিহলাই নিজৰ দেউতাকক খুৱাই দিলে। পাঁচ মিনিটৰ ভিতৰতে পাথৰ গলি প্ৰস্ৰাৱৰ লগত ওলাই গ'ল। বুঢ়াজনে লগে লগে আৰোগ্য লাভ কৰিলে।

❑ বম্বেৰ মহিলা

বম্বেত 'কায়স্থ প্ৰভু' জাতৰ এগৰাকী মহিলাই প্ৰসৱৰ সময়ত প্ৰতিবাৰেই প্ৰচণ্ড যন্ত্ৰণাত কষ্ট পাইছিল। অন্তঃসত্তা হোৱাৰ লগে লগে তেওঁ বৰ ভীত হৈ পৰিছিল। কি যে কৰিব ভাবি পোৱা নাই। 'কল্যাণ'ৰ অধিবাসী শ্ৰীৰাম মাৰুতি নামেৰে বাবাৰ এজন ভক্তই মহিলাৰ স্বামীক পৰামৰ্শ দিছিল যে তেওঁ যেন নিজৰ পত্নীক বেদনাহীন প্ৰসৱৰ বাবে শিৰডিলৈ লৈ যায়। সেই অনুযায়ী পতি-পত্নী দুয়োজনেই শিৰডিলৈ গৈ কেইমাহমান থাকিল আৰু বাবাৰ পূজা কৰি তেওঁৰ সহায়তাৰ সকলো উপকাৰেই লাভ কৰিলে। প্ৰসৱৰ সময় আহি পৰিল। আগৰ দৰেই প্ৰসৱ পথত বাধাই দেখা দিলে। মহিলাগৰাকীয়ে বেদনা সহ্য কৰিবাবাক তাৰ উপসমৰ প্ৰাৰ্থনা জনাবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে কেইগৰাকীমান স্থানীয় তিৰোতা আহি উপস্থিত হ'ল আৰু বাবাৰ সাহায্য কামনা কৰি 'উদি' পানীত মিহলাই তেওঁক খাবলৈ দিলে। ইয়াৰ পিছত পাঁচ মিনিটৰ ভিতৰতে দুখ-বেদনা নোহোৱাকৈ প্ৰসৱ নিৰাপদে হ'ল। সন্তানটোৱে নিজৰ ভাগ্য অনুসৰি 'মৃত-জাত' হৈছিল কিন্তু বেদনা আৰু দুশ্চিন্তা মুক্ত মাকগৰাকী নিৰাপদ প্ৰসৱৰ বাবে বাবাৰ প্ৰতি চিৰকৃতজ্ঞ আছিল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩৫

পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ

কাকা মহাজনীৰ বন্ধু আৰু মনিব— বান্দ্ৰাৰ অনিদ্ৰা ৰোগী— বালা পাতিল নেৱাচকৰ।

বৰ্তমান পৰিচ্ছেদতো 'উদি'ৰ গুৰুত্ব সম্বন্ধে কোৱা হৈছে আৰু দুটা ঘটনাৰ উল্লেখ আছে, য'ত বাবাক পৰীক্ষা কৰি দেখা গৈছে যে তেওঁৰ শক্তিৰ অপ্ৰতুলতা নাই। সেই ঘটনাকে প্ৰথমতে কোৱা হ'ব।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

অধ্যাত্মিক বিষয় বা প্ৰচেষ্টাত উন্নতি পথৰ সৰ্বপ্ৰধান অন্তৰায় হৈছে গোষ্ঠীগত মনোভাব বা সাম্প্ৰদায়িকতা। নিৰাকাৰবাদীসকলে কোৱা শুনা যায় যে ভগৱানৰ ৰূপ আছে— এই কথা বিশ্বাস কৰাটো একধৰণৰ ভ্ৰান্তি আৰু মহান সাধু-সন্তসকলো মানুহ। তাৰ বাহিৰে আন একো নহয়। তেনেহ'লে তেওঁলোকৰ সন্মুখত তেওঁলোকে শিৰনত কৰি দক্ষিণা দিবলৈ যাব কিয়? আন গোষ্ঠীৰ লোকসকলেও আপত্তি তুলি ক'ব— আমাৰ সদগুৰুৰ বাহিৰে অন্য সাধুসকলৰ আনুগত্য স্বীকাৰ বা তেওঁলোকক প্ৰণাম কৰিম কিয়? সাইবাবাৰ সম্বন্ধেও এইধৰণৰ আপত্তি আগতেও শুনা গৈছে আৰু আজিও শুনা যায়।

কোনো কোনোৱে কৈছে যে যেতিয়া তেওঁলোক শিৰডিলৈ গৈছিল, বাবাই তেওঁলোকৰ পৰা দক্ষিণা বিচাৰিছিল। সাধুসকলৰ পক্ষে এইদৰে অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰাটো জানো ভাল কথা? যদি তেওঁলোকে তাকে কৰে, তেনেহ'লে তেওঁলোকৰ সাধুত্ব ৰ'ল ক'ত? কিন্তু বহু দৃষ্টান্ত আছে—য'ত মানুহক অৱজ্ঞা কৰাৰ উদ্দেশ্য লৈ শিৰডিলৈ গৈছে, কিন্তু গৈ তাত ৰৈ যায় প্ৰাণৰ আকুল নিবেদনৰ তাগিদা।

❑ কাকা মহাজনীৰ বন্ধু

কাকা মহাজনীৰ এজন বন্ধু আছিল নিৰাকাৰৰ উপাসক। মূৰ্তি পূজাৰ ঘোৰ বিৰোধী। কৌতূহলবশতঃ তেওঁ কাকা মহাজনীৰ লগত শিৰডিলৈ যাবলৈ ৰাজী হৈছিল দুটা চৰ্তত— ১। তেওঁ বাবাক প্ৰণাম নকৰে আৰু ২। তেওঁক কোনো দক্ষিণা নিদিয়ে। কাকা এই চৰ্তত ৰাজী হৈ গ'ল আৰু এটা শনিবাৰৰ ৰাতি তেওঁলোক দুয়ো বম্বেৰ পৰা ৰাওনা হৈ পাচদিনা পুৱাতে শিৰডি পালেগৈ। মছজিদৰ ছিবিত ভৰি দিয়াৰ লগে লগে অলপ দূৰৰ পৰা বন্ধুজনৰ ফালে চাই বাবাই ক'লে— 'কাঁ আওঁৱে জী! (অৰ্থাৎ আৰে, আহক আহক)। যি কণ্ঠস্বৰত কথাকেইটা উচ্চাৰিত হ'ল, সেয়া অতি বিচিত্ৰ; সেয়া আছিল অবিকল বন্ধুজনৰ পৰলোকগত দেউতাকৰ। বন্ধুজনৰ সৰ্বশৰীৰ শিহৰিত হৈ গ'ল। কণ্ঠস্বৰত সেয়া কি মোহিনী শক্তি! বিস্ময়েৰে বন্ধুজনে কৈ উঠিল— 'নিঃসন্দেহে সেইটো মোৰ দেউতাৰ মাত।' ততালিকতে পূৰ্বসংকল্প পাহৰি গৈ বন্ধুজনে মছজিদৰ ওপৰত উঠি বাবাৰ পদতলত মূৰ দোঁৱালে।

তাৰ পিছত বাবাই দক্ষিণা বিচাৰিলে। এবাৰ পুৱাবেলা আৰু দুপৰীয়া তেওঁলোক যেতিয়া আকৌ ৰাওনা হয় তেতিয়া এবাৰ। কিন্তু দুয়োবাৰেই কাকাৰ পৰাহে বিচাৰিলে, বন্ধুজনৰ পৰা নহয়। বন্ধুজনে কাকাৰ কাণে কাণে সুধিলে— 'বাবাই তোমাৰ পৰা দুবাৰ দক্ষিণা বিচাৰিলে, অথচ মই তোমাৰ লগত আছো, মোকো নিবিচাৰিলে কিয়?' কাকাই ক'লে— 'তুমি বাবাকেই সেই কথা সোধাচোন।' বন্ধুজনেনো ফুচফুচ্‌কৈ কি কৈছে বাবাই যেতিয়া জানিব বিচাৰিলে, তেতিয়া বন্ধুৱে বাবাক সুধিলে যে তেওঁ দক্ষিণা দিবনে নিদিব। বাবাই উত্তৰ দিলে— 'তোমাৰতো দক্ষিণা দিয়াৰ ইচ্ছাই নাছিল, সেয়ে বিচৰা নাই। এতিয়া যদি দিব বিচাৰিছা তেনে দিব পাৰা।' তেতিয়া বন্ধুজনে সোতৰ (১৭) টকা (কাকাৰ সমান) দক্ষিণা দিলে।

বাবাই তেওঁক উপদেশ দিলে— 'আমাৰ মাজৰ এই ব্যৱধানৰ দেৱালখন (ভেদ বুদ্ধি) ভাঙি পেলাই দিয়া, যাতে মুখামুখীকৈ ইজনে আনজনক দেখা পাব পাৰো, মিলিব পাৰো।' তাৰ পিছত তেওঁলোকক যোৱাৰ অনুমতি দিলে। বতৰ আছিল অত্যন্ত ডাৱৰীয়া আৰু দুৰ্যোগপূৰ্ণ। বাবাই তেওঁলোকক নিৰ্বিঘ্ন যাত্ৰাৰ আশ্বাস দিলে আৰু তেওঁলোক দুয়ো নিৰ্বিঘ্নেই বম্বে পালেগৈ। ঘৰলৈ গৈ বন্ধুজনে ঘৰৰ দুৱাৰ-খিৰিকী খুলি দেখিলে দুটা মৃত চৰাই মজিয়াত পৰি আছে আৰু এটা চৰাই খোলা খিৰিকীৰে উৰি গুচি গ'ল। তেওঁ ভাবিলে— খিৰিকী খুলি থৈ যোৱা

হ'লে দুয়োটা চৰাইৰে প্ৰাণ বাচিলহেঁতেন। তাৰ পিছত আকৌ ভাবিলে— সিহঁতৰ ভাগ্যত যি আছিল সেয়াই হৈছে, তেন্তে তৃতীয় চৰাইটোক বচাবৰ কাৰণেই বাবাই তেওঁক লৰালৰিকৈ পঠিয়াই দিলে নেকি!।

❑ কাকা মহাজনীৰ মনিব

ঠক্কৰ ধৰমচী জেঠাভাই নামৰ বম্বেৰ চলিচিটৰৰ (মামলাৰ কাগজ-পত্ৰ প্ৰস্তুত কৰি দিয়া আইনজীৱী লোক) ফাৰ্মত কাকাই মেনেজাৰ হিচাপে কাম কৰিছিল। মনিব আৰু মেনেজাৰ উভয়েই বৰ ঘনিষ্ঠ আছিল। শ্ৰীঠক্কৰে জানিছিল যে কাকা শিৰডিলৈ প্ৰায়ে যায়, অলপদিন থাকে আৰু বাবাই অনুমতি দিলে তেতিয়া ফিৰে। কৌতূহলী হৈ বাবাক অকণমান সাক্ষাৎ কৰাৰ উদ্দেশ্যত তেওঁ ফাঁকুৱাৰ (দৌলযাত্ৰাৰ) ছুটীত কাকাৰ লগত শিৰডিলৈ যাবৰ বাবে মনস্থ কৰিলে। কাকাৰ ফিৰি অহাৰ কোনো থিৰাং নোহোৱাত তেওঁ লগৰীয়া হিচাপে আৰু এজনক লগ ল'লে। তিনিওজন ৰাওনা হ'ল। বাটতে কাকাই দুসেৰ কিচ্ মিচ্ (শুকান আঙুৰ) কিনিলে বাবাক উপহাৰ দিবৰ বাবে। নিৰ্দিষ্ট সময়ত শিৰডি পাই তেওঁলোক মছজিদলৈ গ'ল দৰ্শনৰ বাবে। তেতিয়া বাবাচাহেব তাৰ্খদ তাতে আছিল। শ্ৰীঠক্কৰে তেওঁক সুধিলে কি উদ্দেশ্য লৈ তেওঁ শিৰডিলৈ আহিছে। শ্ৰীতাৰ্খদে উত্তৰ দিলে— 'দৰ্শনৰ বাবে।' শ্ৰীঠক্কৰে জানিব বিচাৰিলে, অলৌকিক কিবা ঘটনা তাত ঘটিছে নেকি? শ্ৰীতাৰ্খদে ক'লে যে অলৌকিক ঘটনা চাবৰ বাবেতো তেওঁ অহা নাই, কিন্তু ভক্তসকলৰ ঐকান্তিক মনোবাসনা ইয়াত পূৰ্ণ হয়।

তাৰ পিছত কাকাচাহেবে বাবাক প্ৰণাম জনাই আঙুৰখিনি দিলে। বাবাই সেইবোৰ বিতৰণৰ আদেশ দিলে। শ্ৰীঠক্কৰেও কেইটামান পালে। আঙুৰ তেওঁৰ পছন্দ নহ'ল। উপৰন্তু তেওঁৰ চিকিৎসকৰ নিৰ্দেশ আছিল— নোধোৱাকৈ যেন তেনেবোৰ বস্তু নাখায়। সেয়ে তেওঁ বৰ অসুবিধাত পৰিল। খাবও নোৱাৰে পেলাই দিবও নোৱাৰে। ভদ্ৰতা ৰক্ষাৰ্থে মুখত দিলে হয়, কিন্তু গুটিবোৰ কি কৰে? মছজিদৰ মজিয়াততো উচ্ছিষ্ট পেলাব নাপায়, সেয়ে অনিচ্ছা সত্বেও পকেটতে ৰাখিলে। মনে মনে ভাবিলে, বাবা যদি অন্তৰ্যামীয়ে হয়, তেন্তে আঙুৰ যে তেওঁ ভাল নাপায় সেই কথা তেওঁ নাজানিব কিয়— আৰু কিয়ইবা তেওঁক খাবলৈ বাধ্য কৰাব।

এই কথা মনলৈ আহোতেই বাবাই আৰু কেইটামান আঙুৰ তেওঁৰ হাতত দিলে। তেওঁ সেইবোৰ নোখোৱাকৈ হাততে লৈ ৰৈ থাকিল। বাবাই তেওঁক খাই

পেলাবলৈ ক'লে। খাই দেখে যে সেইবোৰ চব গুটি নোহোৱা আঙুৰ। তেওঁ আচৰিত হ'ল। অলৌকিক কাণ্ড চাবলৈ বিচাৰিছিল তেওঁ— এয়াইতো সেই ঘটনা। তেওঁ বুজিলে যে বাবাই তেওঁৰ মনৰ কথা ধৰিব পাৰি গুটিপূৰ্ণ আঙুৰবোৰ গুটিশূন্য আঙুৰলৈ পৰিণত কৰিলে। কি অদ্ভুত শক্তি! কাষতে বহি আছিল তাৰ্খদ, তেৰোঁ কেইটামান আঙুৰ পালে। শ্ৰীঠক্কৰে আৰু পৰীক্ষা কৰাৰ উদ্দেশ্য আগত ৰাখি তেওঁক সুধিলে 'আপুনি কেনেকুৱা আঙুৰ পালে? তেওঁ উত্তৰ দিলে 'গুটিৰ সৈতে'। এই কথা শুনি শ্ৰীঠক্কৰ আৰু বিস্মিত হ'ল। তেওঁৰ ক্ৰমবৰ্ধমান বিশ্বাসক আৰু ঘনীভূত কৰাৰ বাবে তেওঁ মনে মনে ভাবিলে যে বাবা যদি সঁচাকৈয়ে সাধু হয়, তেন্তে এইবাৰ কাকাকে সৰ্বপ্ৰথমে আঙুৰ দিয়া হ'ব। অন্তৰ্যামী বাবাই তেওঁৰ এই চিন্তাও অনুধাৱন কৰি আদেশ দিলে যে আঙুৰৰ বিতৰণ কাকাচাহেবৰ পৰাই আৰম্ভ কৰা হওক। শ্ৰীঠক্কৰৰ ওচৰত আৰু বেছি প্ৰমাণৰ প্ৰয়োজন নহ'ল।

তাৰ পিছত শামাই যেতিয়া শ্ৰীঠক্কৰৰ পৰিচয় দিলে কাকাৰ মনিব হিচাপে, বাবাই ক'লে— কাকাৰ মনিব এওঁ হ'ব কেনেকৈ? তেওঁৰ মনিবতো সম্পূৰ্ণ বেলেগ এজন।' কথাটো কাকাৰ একেবাৰে মনঃপূত হ'ল। শ্ৰীঠক্কৰে বাবাক প্ৰণাম জনাই ওৱাড়ালৈ ফিৰি গ'ল।

দুপৰীয়াৰ আৰতি শেষ হোৱাত তেওঁলোক সকলোৱে বাবাৰ পৰা বিদায় ল'বলৈ মছজিদলৈ গ'ল। বাবাই তেওঁলোকক ক'লে— 'এজন বৰ চঞ্চল প্ৰকৃতিৰ লোক আছিল। স্বাস্থ্য আৰু অৰ্থ তেওঁৰ দুয়োটাই আছিল। শাৰীৰিক বা মানসিক কোনো কষ্টই নাছিল তেওঁৰ। কিন্তু অনৰ্থক দুশ্চিন্তা মূৰত লৈ ঘূৰি ফুৰে ইফালে সিফালে। মনৰ স্থিৰতা নাছিল। এই অৱস্থা দেখি মোৰ বৰ দয়া উপজিল। মই ক'লো— এনেদৰে ঘূৰি ফুৰা কিয়? একে ঠাইতে তোমাৰ বিশ্বাসক স্থিৰভাৱে ৰাখা। এঠাইত শান্ত হৈ বহি লোৱা।'

ঠক্কৰৰ তৎক্ষণাত মনলৈ আহিল— এয়াতো হুবহু তেওঁৰে বৰ্ণনা! তেওঁৰ ইচ্ছা হ'ল কাকাও তেওঁলোকৰ সৈতে ঘূৰি যাওক, কিন্তু কোনোৱে আশা কৰিব নোৱাৰে যে কাকাক ইমান ততাতৈয়াকৈ উভতিবলৈ অনুমতি দিয়া হ'ব। বাবাই এইবাৰো বুজিব পাৰি কাকাক তেওঁৰ মনিবৰ লগত গুচি যাবলৈ অনুমতি দিলে। ঠক্কৰে বাবাৰ শক্তিৰ পৰিচয় পুনৰ লাভ কৰিলে।

তাৰ পিছত কাকাৰ পৰা বাবাই পোন্ধৰ (১৫) টকা দক্ষিণা ল'লে। কাকাক ক'লে— 'মই যদি কাৰোবাৰ পৰা এটকা দক্ষিণা লওঁ, তেন্তে দহগুণ তেওঁক

উভতাই দিব লাগে। মই বিনা প্ৰতিদানত কাৰো পৰা একো নলওঁ। নিৰ্বিচাৰে কাৰোৰে পৰা একো নলওঁ। মোৰ 'ফকীৰে' যাক দেখুৱাই দিয়ে কেৱল তাৰ পৰাহে লওঁ। ফকীৰৰ ওচৰত যদি কোনোবা আগে ঋণী হৈ থাকে, তেন্তে তেওঁৰ পৰাহে পইচা লোৱা হয়। দাতাই দান কৰি পুণ্যৰ বীজ ৰোপণ কৰে, ভৱিষ্যতে তাৰ পৰা মূল্যৱান ফচল তুলিবৰ কাৰণে, ধৰ্মৰ পথত জীৱন প্ৰতিষ্ঠিত কৰাৰ বাবেই অৰ্থৰ নিয়োগ হোৱা উচিত। ব্যক্তিগত উপভোগৰ বাবে ব্যৱহৃত হ'লে তাক নষ্ট কৰা হয়। আগতে কিবা নিদিয়াকৈ থাকিলে, এতিয়া তুমি একো পাব নোৱাৰা। সেইবাবে প্ৰাপ্তিৰ আটাইতকৈ ভাল উপায় হৈছে— 'দান'। দক্ষিণা দানৰ মাজেদিয়েই আহে বৈৰাগ্য, আহে ভক্তি আৰু জ্ঞান। সেয়েহে কিবা দি তাৰ দহগুণ গ্ৰহণ কৰা।'

এই কথা শুনি অংগীকাৰ পাহৰি শ্ৰীঠক্কৰে বাবাৰ হাতত নিজেই পোন্ধৰ টকা দিলে। তেওঁ ভাবিলে যে শিৰডিলৈ আহি ভালেই কৰিছে; কাৰণ, তেওঁৰ সকলো সন্দেহ আঁতৰি গ'ল আৰু কতনো কিমান শিকিব পাৰিলে।

এনেকুৱা ঘটনাবিলাক নিপুণ হাতেৰে পৰিচালনাত বাবাৰ আচৰিত দক্ষতা আছিল। যদিও তেওঁ সকলো কৰে, কিন্তু থাকে তেওঁ সম্পূৰ্ণ নিৰ্লিপ্তভাৱে। কোনোবাই তেওঁক প্ৰণাম কৰিলে নে নাই, কোনোবাই দক্ষিণা দিলে নে নাই, সকলো তেওঁৰ ওচৰত সমান। কাকো অশ্ৰদ্ধা নকৰিছিল। তেওঁক পূজা কৰিলেও তেওঁ আনন্দিত নহ'ব পাৰে বা অশ্ৰদ্ধা জনালেও কোনো দুখ বা আক্ষেপ নকৰে, তেওঁ আছিল সুখ-দুখ ইত্যাদিবোৰ বিপৰীতধৰ্মী অনুভূতিৰ উৰ্ধ্বত।

❑ অনিদ্ৰা-ৰোগী

বান্দ্ৰাৰ এজন কায়স্থপ্ৰভু লোকে দীৰ্ঘদিনীয়া অনিদ্ৰাত ভুগিছিল। যেতিয়াই টোপনি আহে তেতিয়াই সপোনত তেওঁৰ মৃত বাপেকে আহি তেওঁক গালি পাৰে। টোপনি ভাঙি যায় আৰু ওৰে ৰাতি ছট্‌ফটাই থাকে। প্ৰতি নিশাই চলিছিল একেই কাণ্ড। কিনো কৰিব, তেওঁ নুবুজিছিল। এদিন বাবাৰ এজন ভক্তৰ লগত পৰামৰ্শ কৰিলে এই বিষয়ে। ভক্তজনে জানিছিল যে 'উদি'য়ে একমাত্ৰ অব্যৰ্থ প্ৰতিষেধক। তেওঁ সেয়েহে অনুৰোধ কৰিলে। অলপমান 'উদি' তেওঁক শুবলৈ যোৱাৰ আগতে কপালত সানিবলৈ ক'লে আৰু 'উদি'ৰ পেকেটটো গাৰুৰ তলত থ'বলৈ ক'লে। এই ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰি ভদ্ৰলোকজনে বিস্ময় আৰু আনন্দেৰে লক্ষ্য কৰিলে যে তেওঁৰ ভাল টোপনি হৈছে, কোনোধৰণৰ ব্যাঘাত হোৱা নাই। তেওঁ

সাইবাবাক সদায় স্মৰণ কৰি সেই প্ৰতিষেধক ব্যৱস্থা চলাই গ'ল। তাৰ পিছত সাইবাবাৰ এখন ছবি শিতানৰ ওপৰত থকাকৈ বেৰত আৰি নিত্য পূজা আৰু প্ৰতি বৃহস্পতিবাৰে ফুলৰ মালা আৰু নৈবেদ্য দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তাৰ পিছত তেওঁ ভালেৰে দিন কটাবলৈ ধৰিলে আৰু পূৰ্বৰ দুৰৱস্থাৰ কথা পাহৰি গ'ল।

❑ বালাজি পাতিল নেৱাচ্‌কৰ

এই মানুহজন বাবাৰ ভক্ত আছিল। নিঃস্বাৰ্থভাৱে তেওঁ সুন্দৰ সেৱা আগবঢ়াই গৈছে। বাবা সদায় যি বাটেৰে যায়, শিৰডিৰ সেই সকলো বাট-পথ তেওঁ প্ৰতিদিনাই বাঢ়নীৰে সাৰি চাফা কৰে। পৰৱৰ্তীকালত এই কামটো মহিলা ভক্ত ৰাধাকৃষ্ণ মাঈৰ দ্বাৰাও সমানভাৱেই সুসম্পাদিত হৈছিল আৰু পিছলৈ আব্দুল্লাই কামটো কৰিছিল। প্ৰতি বছৰে পথাৰৰ পৰা শস্য-চপাই বালাজীয়ে আটাইখিনি লৈ আহি বাবাক দিয়ে। তেতিয়াৰ পৰা বাবাই যিমানখিনি তেওঁক উভতাই দিয়ে তাৰে পৰিয়াল প্ৰতিপালন কৰিছিল। বহু বছৰ ধৰি তেওঁ এই নিয়মতে চলিছিল আৰু পিছত তেওঁৰ ল'ৰাও এনেদৰেই চলিছিল।

❑ 'উদি'ৰ শক্তি আৰু ফল

এবাৰ বালাজিৰ জন্মদিনত কেইগৰাকীমান অতিথিক নিমন্ত্ৰণ কৰি হাত-মুখ ধুওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। কিন্তু ভোজনৰ সময়ত দেখা গ'ল তাৰ তিনিগুণ লোক তালৈ আহিছে। শ্ৰীমতী নেৱাচ্‌কৰ চিন্তাত পৰিল। তেওঁ ভাবিলে যে আগবঢ়াই থোৱা সেই প্ৰসাদেৰে ইমানবোৰ অতিথিক একেবাৰে নুকুলায় আৰু পৰিয়ালৰ সন্মানত আঘাত লাগিব। তেওঁৰ শাহুৱেকে আশ্বাস দিলে— 'ভয় নকৰিবা। এয়াতো আমাৰ খোৱাবস্তু নহয়, সাইবাবাৰ প্ৰসাদহে। প্ৰত্যেকৰে খোৱা পাতত বাবাৰ 'উদি' দি কাপোৰেৰে ঢাকি দিয়া। পিছত ঢাকন আঁতৰাই নোলোৱাকৈ পৰিবেশন কৰিবা। সাইবাবাই আমাক অপযশৰ হাতৰ পৰা বচাব। বোৱাৰীগৰাকীয়ে তেনেদৰেই কৰিলে। বিস্ময় আৰু আনন্দেৰে সকলোৱে দেখিবলৈ পালে যে সকলোকে তৃপ্তিৰে খুওৱাৰ পিচতো আৰু বহুখিনি প্ৰসাদ বাকী ৰৈ গ'ল। 'যাৰ বিশ্বাস যিমান দৃঢ়, তাৰ প্ৰাপ্তিও সিমান সহজ'— এইক্ষেত্ৰত এই কথা প্ৰমাণিত হৈছিল*।

❑ 'নাগ'ৰূপে সাইবাবাৰ আৱিৰ্ভাৱ

শিৰডিৰ ৰঘু পাতিল এবাৰ বালাজী পাতিলৰ ঘৰলৈ গৈছিল। সেই সময়তে তেওঁ এডাল সাপ হিচ্‌ হিচ্‌ শব্দ কৰি বালাজীৰ গোহালিত সোমোৱা দেখিলে।

গৰুবিলাকে ভয় খাই পলাবলৈ ধৰিলে। ঘৰৰ মানুহবোৰো ভয়ত বিতত হ'ল, কিন্তু বালাজীয়ে মনতে ভাবিলে, সাইবাবাই 'নাগ'ৰূপে তেওঁৰ ঘৰত আবিৰ্ভূত হৈছে। অকণো ভয় নকৰি তেওঁ এবাটি গাখীৰ আনি সাপডালৰ আগত দিলে— 'বাবা, এনে শব্দ কৰিছে কিয়? আপুনি আমাক ভয় খুৱাবলৈ বিচাৰিছে নেকি? শান্ত হৈ গাখীৰকণ খাই লওক' বুলি তেওঁ নিৰ্ভয়ে ওচৰতে বহি ল'লে। আনবোৰে ভয়তে কি কৰিব একো ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে। অলপ পৰৰ পিছত দেখা গ'ল সাপডাল আপোনা-আপুনি অদৃশ্য হ'ল। কোনোৱে ধৰিব নোৱাৰিলে সাপডাল কোনফালে গ'ল। গোহালিতো বিচৰা হ'ল। কিন্তু দেখা পোৱা নগ'ল**।

বালাজীৰ দুগৰাকী পত্নী আৰু ল'ৰা-ছোৱালী আছিল। বাবাক দৰ্শন কৰিবৰ বাবে তেওঁলোক মাজে মাজে শিৰডিলৈ গৈছিল। বাবায়ো তেওঁলোকক শাৰী আৰু অন্যান্য কাপোৰ দি আশীৰ্বাদ কৰিছিল।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

** বাবাৰ ভক্ত আৰু প্ৰথম শ্ৰেণীৰ ছাব-জজ শ্ৰী বি. এ. চৌওলেই ঠিক একেধৰণৰ এটা ঘটনা মোক কৈছে। ১৯৪৩ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত আহমদনগৰ জিলাৰ 'কাৰজাত' নামৰ এডোখৰ ঠাইত কিবা পূজাৰ উপলক্ষে এক ভোজ সভাৰ আয়োজন কৰে। নিমন্ত্ৰিত অতিথিৰ সংখ্যাতকৈ পাঁচগুণ বেছি লোক তাত উপস্থিত হৈছিল আৰু আটাইকে খুওৱা হৈছিল। সকলোৱে দেখি বিস্মিত হ'ল যে বাবাৰ মহিমাত খাদ্যৰ কোনো নাটনি নহ'ল।*

*** 'সাইসুধা' (তৃতীয় খণ্ড, ৭-৮ সংখ্যা, জানুৱাৰী, ১৯৪৩, পৃষ্ঠা ২৬) পত্ৰিকাত প্ৰকাশিত এনে এটা ঘটনাৰ পৰা জনা যায় যে ১৯৪৩ চনৰ ৭ জানুৱাৰীৰ আবেলি চাৰে তিনি বজাত (৩.৩০ বজা) কোইম্বাটুৰত বাবা সৰ্পৰূপত আবিৰ্ভূত হৈছিল। তাত সাপটোৱে ভজন শুনিছিল। ফুল আৰু গাখীৰ গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু হেজাৰ হেজাৰ মানুহৰ দৃষ্টিৰ সন্মুখতে নিজক প্ৰকাশিত কৰিছিল। বাবাৰ ছবি সাপডালৰ ওচৰত ৰাখি যি ফটো তোলা হৈছিল সিও অতিশয় ধুনীয়া হৈছে। বিশদ বিৱৰণ আৰু ফটো আদিৰ বাবে 'সাই-সুধা'ৰ উপৰোক্ত সংখ্যাটো পাঠকসকলক চাবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হৈছে।*

পৰিচ্ছেদ-৩৬

বিস্ময়কৰ কাহিনী

১। গোৰাৰ পৰা অহা দুজন লোক।
২। শ্ৰীমতী ঔৰংগাবাদকৰ।

এই পৰিচ্ছেদত গোৰাৰ পৰা অহা দুজন লোক আৰু ছোলাপুৰৰ শ্ৰীমতী ঔৰংগাবাদকৰৰ অতি আচৰিত কাহিনী বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

❑ দুজন লোক

এবাৰ গোৰাৰ পৰা দুজন লোকে বাবাক দৰ্শন কৰিবলৈ আহিছিল। তেওঁলোক দুয়োৱে বাবাক প্ৰণাম জনালে। বাবাই এজনৰ পৰা ১৫ টকা দক্ষিণা বিচাৰিলে। তেৰোঁ সানন্দে আগবঢ়ালে। আনজনে স্বেচ্ছাই পঁয়ত্ৰিশ (৩৫) টকা দিবলৈ বিচাৰিলে, কিন্তু সকলোৱে বিস্মিত হৈ দেখিবলৈ পালে যে সেয়া তেওঁ অগ্ৰাহ্য কৰিলে। শামাই তেতিয়া বাবাক সুধিলে— 'এয়া কি হ'ল? দুয়োজন একেলগে আহিছে। এজনৰ পৰা আপুনি দক্ষিণা বিচাৰিয়ে ল'লে। কিন্তু আনজনে স্বইচ্ছাৰে দিবলৈ বিচাৰোতে আপুনি ফিৰাই দিলে? এই বিষমতা কিয়?' বাবাই ক'লে— 'শামা, তুমি একোৱে নাজানা। মই কাৰো পৰা একো নলওঁ। মছজিদমায়ে ধাৰ-শোধ কৰিব লাগে বুলি কয়, তাকে শোধ কৰি দাতা মুক্ত হয়। মোৰ জানো ঘৰ-দুৱাৰ আছে, সা-সম্পত্তি, পত্নী-ল'ৰা-ছোৱালী আছে যে মই সেইবোৰ প্ৰতিপালন কৰিব লাগিব? মোৰ একোৰে প্ৰয়োজন নাই। মই চিৰমুক্ত। ধাৰ, শত্ৰুতা আৰু হত্যাৰ প্ৰায়শ্চিত্ত কৰিবই লাগিব। ইয়াৰ পৰা ৰেহাই নাই।' বাবাই আপোন ভংগিমাৰে কথাবোৰ কৈ গ'ল।

'প্ৰথমতে তেওঁ আছিল বৰ দুখীয়া। তেতিয়া ভগৱানৰ ওচৰত অংগীকাৰ কৰিলে যে যদি চাকৰি হয়, তেন্তে প্ৰথম মাহৰ দৰমহাটো ভগৱানকে নিবেদন কৰিব। মাহিলি ১৫ টকা দৰমহাৰে তেওঁ এটা চাকৰি পালে। তাৰ পিছত ক্ৰমে

উন্নতি হৈ আহিবলৈ ধৰিলে। ১৫ টকাৰ পৰা ৩০ টকা, ৬০ টকা, ১০০ টকা, ২০০ টকা আৰু শেষত ৭০০ টকা মাহিলি দৰমহাত ৰ'লগৈ। স্বচ্ছলতাৰ মাজত পৰি তেওঁ অংগীকাৰৰ কথা একেবাৰে পাহৰি গ'ল। কৃতকৰ্মৰ এনেকুৱাই আকৰ্ষণ যে তেওঁ ইয়াত উপস্থিত হ'লহি। মই তেওঁৰ পৰা ১৫ টকা দক্ষিণা বিচাৰি ল'লো।'

'আৰু এটা কাহিনী। সাগৰৰ উপকূলভাগত ঘূৰি ঘূৰি মই এটা ডাঙৰ অট্টালিকাৰ সন্মুখত উপস্থিত হ'লো। তাৰ বাৰাণ্ডাত বহি আছো। মালিকে আহি মোক মাতি লৈ গৈ ভালকৈ খুৱাই-ধুৱাই অভ্যৰ্থনা কৰিলে। দেৰাজৰ কাষৰ এডোখৰ পৰিষ্কাৰ ঠাইত মোক শুবলৈ ব্যৱস্থা কৰি দিলে। মই শুই পৰিলো। যেতিয়া গভীৰ টোপনিত আচ্ছন্ন তেতিয়া তেওঁ দেৱাল ভাঙি, ইটা গুচাই ঘৰত সোমাল। তাৰ পিছত মোৰ পকেট কেঁচীৰে কাটি সকলো টকা লৈ গ'ল। সাৰ পাই দেখো, মোৰ ত্ৰিছ হেজাৰ (৩০,০০০) টকা চুৰ হৈছে। দুখে-বেজাৰে মই কান্দিবলৈ ধৰিলো। গোটেইখিনি কাগজৰ নোট আছিল। মোৰ মনত আহিল সেই ব্ৰাহ্মণে চুৰ কৰিছে। মোৰ পেটৰ ভোক নোহোৱা হৈ গ'ল। পোন্ধৰ দিন সেই বাৰাণ্ডাতে পৰি থাকিলো আৰু 'হায় হায়' কৰি বিলাপ কৰিলো। তাৰ পিছত এজন ফকীৰ বাটেদি গৈ আছিল। কান্দি থকা দেখি মোক কন্দাৰ কাৰণ সুধিলে। মই তেওঁক সকলো কথা ক'লো। তেওঁ ক'লে— 'যদি মোৰ কথামতে চলা তেন্তে টকাখিনি ঘূৰাই পাবা। মই এজন ফকীৰৰ সন্ধান দিছো। তেওঁৰ ওচৰত নিজকে সম্পূৰ্ণ সমৰ্পণ কৰা। তেৱেঁ তোমাৰ টকা ফিৰাই পাবৰ ব্যৱস্থা কৰিব। ইতিমধ্যে যিমান দিন ধৰি তোমাৰ টকা নোপোৱা, সিমান দিন তোমাৰ যি প্ৰিয় খাদ্য সেয়া পৰিত্যাগ কৰা।'

মই ফকীৰৰ উপদেশ মানিলো আৰু টকাও ঘূৰাই পালো। তাৰ পিছত সেই অট্টালিকা এৰি আকৌ সাগৰৰ উপকূললৈ আহিলো। এখন ষ্টিমাৰ ৰৈ আছিল, কিন্তু ভিৰৰ বাবে উঠিবকে নোৱাৰিলো। তেতিয়া এজন সদাশয় পিয়নৰ চেষ্টাত মই ভাগ্যক্ৰমে ষ্টিমাৰত উঠিলো আৰু সিটো পাৰ পালোগৈ। তাৰ পৰা ৰে'লত উঠি মছজিদমাঈলৈ আহিব পাৰিলো।

কাহিনী শেষ হ'ল। অতিথিসকলক খুওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ বাবাই শামাক ক'লে। ঘৰলৈ গৈ শামাই তেওঁলোকক খুৱালে। খাবলৈ বহি অতিথিসকলক শামাই ক'লে যে বাবাৰ কাহিনী অতি ৰহস্যময়; কাৰণ, তেওঁকেতিয়াও সাগৰৰ

উপকূললৈ যোৱা নাই। কেতিয়াও ভ্ৰমণেই কৰা নাই। টকা-পইচা (৩০,০০০ টকা) তেওঁৰ একোৱে নাছিল। চুৰো কেতিয়াও হোৱা নাই, সেয়েহে ফিৰাই পোৱাৰো কোনো প্ৰশ্নই নুঠে। এই কাহিনীৰ অৰ্থ অতিথিসকলে বুজিলে নে নাই শামাই তেওঁলোকক সুধিলে। অতিথিসকলে সিমানলৈ চকুলো টুকিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাবাৰ কাহিনী তেওঁলোকৰ বাবে ইমানেই মৰ্মস্পৰ্শী হৈছিল। অশ্ৰুৰুদ্ধ স্বৰেৰে তেওঁলোকে ক'লে— 'বাবা অন্তৰ্যামী, অনন্ত আৰু অদ্বিতীয় পৰমব্ৰহ্ম। যি কাহিনী তেওঁ ক'লে সেয়া আমাৰেই কাহিনী। সেই ঘটনাই আমাৰ ক্ষেত্ৰত ঘটিছে। কিন্তু তেওঁ কেনেকৈ জানিলে, সেয়া অতি বিস্ময়কৰ কথা! আমি খোৱা-বোৱাৰ পিছত সকলো বিস্তাৰিতভাৱে ক'ম।'

আহাৰ গ্ৰহণৰ পিছত তামোল-চালি খাই অতিথিসকলে তেওঁলোকৰ কথা-বতৰা আৰম্ভ কৰিলে। এজনে ক'লে—এডোখৰ পাহাৰীয়া ঠাইত মোৰ ঘৰ। চাকৰি যোগাৰ কৰি অন্ন সংস্থানৰ উদ্দেশ্যত মই গোৱালৈ গৈছিলো। ভগৱান দত্তাত্ৰেয়ৰ ওচৰত সংকল্প কৰিছিলো যে চাকৰি পালে প্ৰথম মাহৰ দৰমহা তেওঁকেই অৰ্পণ কৰিম। তেওঁৰ কৃপাতে মই ১৫ টকা দৰমহাৰ চাকৰি এটা পালো আৰু বাবাই যেনেদৰে কৈছিল তেনেদৰে মোৰ পদোন্নতি হৈছিল। সংকল্পৰ কথা সঁচাকৈয়ে মই পাহৰি গৈছিলো। বাবাই আজি মোক মনত পেলাই দিলে আৰু সেই ১৫ টকা আদায় কৰি ল'লে। এইটো দক্ষিণা বুলি মনলৈ আহিব পাৰে, কিন্তু তেনে নহয়। এয়া হৈছে পুৰণা ধাৰ শোধ আৰু এটা দীৰ্ঘ-বিস্মৃত প্ৰতিশ্ৰুতি পালন।'

❑ নীতি

আচলতে বাবাই কেতিয়াও অৰ্থ ভিক্ষা নকৰে বা ভক্তসকলকো কৰিবলৈ নিদিয়ে। আধ্যাত্মিক উন্নতিৰ পথত অৰ্থক বিপদ আৰু বাধা বুলি ভাবে। ভক্তসকলক ইয়াৰ কবলত পৰিবলৈ নিদিয়ে। এই বিষয়ত ভগত মালসাপতি এটা উদাহৰণ। তেওঁ বৰ দুখীয়া আছিল আৰু খোৱা-পিন্ধাত খুব দুখ পাইছিল। বাবাই তেওঁক ধন ঘটিবলৈ বা সাঁচিবলৈ কেতিয়াও দিয়া নাই। নাইবা দক্ষিণালব্ধ অৰ্থৰ পৰাও তেওঁক একো নিদিয়ে। এবাৰ হংসৰাজ নামৰ এজন দয়ালু আৰু উদাৰচিতীয়া ব্যৱসায়ীয়ে বাবাৰ সাক্ষাতত মালসাপতিক অলপ সৰহকৈ টকা দিছিল, কিন্তু বাবাই তেওঁক ল'বলৈ নিদিলে।

তাৰ পিছত দ্বিতীয় অতিথিজনে তেওঁৰ কাহিনী আৰম্ভ কৰিলে। 'মোৰ ব্ৰাহ্মণে (ৰান্ধনী) ৩৫ বছৰ ধৰি বিশ্বস্তভাৱে মোৰ কাম কৰি আহিছিল। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ সি অসৎ পথেৰে যাবলৈ ধৰিলে, মনৰো পৰিবৰ্তন হ'ল আৰু শেষত মোৰ অৰ্থ চুৰ কৰিলে। য'ত দেৰাজ আছে তাৰ ইটা আঁতৰাই ভিতৰত সোমায়। নিদ্ৰাৰত অৱস্থাত মোৰ সাঁচি ৰখা সকলো ধন ৩০,০০০ টকা অপহৰণ কৰিলে। মই নাজানো বাবাই টকাৰ অংকটো সঠিককৈ ক'লে কিদৰে। মই দিনে-ৰাতিয়ে কান্দিবলৈ ধৰিলো। কিমান অনুসন্ধান কৰিলো, কিন্তু একো নহ'ল। পোন্ধৰ দিন দুশ্চিন্তাত কটালো। তাৰ পিছত এদিন বিষণ্ণচিত্তে বাৰাণ্ডাত বহি থাকোতে এজন ফকীৰে ৰাস্তাৰে গৈ গৈ মোৰ অৱস্থা দেখা পালে। মোৰ দুখৰ কাৰণ সুধিলে। মই তেওঁক সকলো ক'লো। তেওঁ মোক ক'লে, কোপাৰ গাঁও তালুকৰ মাজত শিৰডি নামৰ এডোখৰ ঠাইত 'সাই' নামেৰে এজন অৱতাৰীপুৰুষ আছে। তেওঁক স্মৰণ কৰি প্ৰতিজ্ঞা কৰা যে তোমাৰ কিবা এটা প্ৰিয় খাদ্য তুমি ত্যাগ কৰিবা। তেওঁক মনে মনে কোৱা— 'তোমাৰ দৰ্শন নোপোৱালৈকে আজিৰ পৰা মোৰ প্ৰিয়খাদ্য ত্যাগ কৰিলো।' মই সেই প্ৰতিজ্ঞা লৈ ভাত খোৱা বন্ধ কৰিলো। ক'লো— 'বাবা, তোমাৰ দৰ্শন লাভ আৰু মোৰ সম্পত্তি উদ্ধাৰৰ পিছতহে মই ভাত খাম।'.

ইয়াৰ পিছত আৰু পোন্ধৰ দিন গ'ল। এদিন ব্ৰাহ্মণে (ৰান্ধনী) মোৰ গোটেইখিনি টকা ওভোতাই দি ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰি ক'লে— 'মই পগলা হৈ এনে কাম কৰিছিলো। আপোনাৰ ভৰিত মই মূৰ দোঁৱাইছো, দয়া কৰি ক্ষমা কৰক হজুৰ।' এইদৰেই গোটেই ঘটনাটোৰ বিবাদ নিষ্পত্তি হ'ল। মোৰ মনৰ মাজত তেতিয়া ফকীৰৰ নিৰ্দেশিত সেই সাইবাবাক দৰ্শন কৰাৰ বাসনা জাগিল। মোৰ মনলৈ আহিল— ইমান কষ্ট কৰি যিজন ফকীৰ আহি মোৰ ঘৰত উপস্থিত হৈছিল, তেওঁ সাইবাবাৰ বাহিৰে আন কোনো নহয়। যিজনে ঘৰলৈ গৈ মোক দেখিছিল, মোৰ সম্পদ উভতাই দিছিল, তেওঁ সেই সামান্য ৩৫ টকাৰ দক্ষিণাৰ বাবে জানো কেতিয়াবা লুব্ধ হ'ব পাৰে? সেয়া হ'ব নোৱাৰে। বৰঞ্চ, মোৰ পৰা একো আশা নকৰি তেওঁ আমাৰ পৰমাৰ্থ লাভৰ পথ পৰিচালিত কৰিবলৈ সদায় সচেতন হৈ থাকে।

অপহৃত সম্পত্তি পুনৰ লাভ কৰি মই আনন্দত ইমানেই আত্মহাৰা হৈ পৰিলো যে বাবাৰ দৰ্শনৰ সংকল্প পাহৰি গ'লো। তাৰ পিছত যেতিয়া মই কোলাবাতত

আছো, তেতিয়া এদিন ৰাতি সপোনত সাইবাবাক দেখিলো। তেওঁ মোক শিৰডি যাত্ৰাৰ কথা মনত পেলাই দিলে। মই গোৱালৈ গ'লো আৰু তাৰ পৰা ষ্টীমাৰত উঠি বোম্বাই হৈ শিৰডিলৈ যোৱাটো স্থিৰ কৰিলো। কিন্তু বন্দৰত গৈ দেখো ষ্টিমাৰত বৰ ভিৰ, ঠাই নাই। কেপ্টেইনে মোক অনুমতি নিদিলে। কিন্তু অচিনাকি এজন পিয়নৰ মধ্যস্থতাত মই ঠাই পালো আৰু বোম্বাই পালোগৈ। তাৰ পৰা ৰে'লত উঠি ইয়ালৈ আহিলো। মই এই বিষয়ত নিশ্চিত যে বাবা সৰ্বজ্ঞ আৰু সৰ্বব্যাপ্ত। আমি কোন? ক'ত আমাৰ ঘৰ-বাৰী? কিযে সৌভাগ্য আমাৰ কওকচোন, যে তেওঁ আমাৰ অৰ্থ পুনৰুদ্ধাৰ কৰি দিলে, বাবাই নিজৰ ওচৰলৈ টানি লৈও আহিল। আপোনালোক, এই শিৰডিৰ লোকসকল আমাতকৈ বহু উন্নত— বৰ ভাগ্যৱান; কাৰণ, বাবা কিমান বছৰ ধৰি আপোনালোকৰ লগত আছে; হাঁহি-ধেমালি, খেলা-ধূলা, কথা-বতৰা সকলোখিনিয়ে আপোনালোকৰ লগত কৰিছে। মোৰ ভাৱ হয়, পূৰ্বজন্মৰ অশেষ সঞ্চয় আপোনালোকৰ আছে, যাৰ ফলত বাবা শিৰডিলৈ আহিবলগা হৈছে। সাই আমাৰ দত্তাত্ৰেয়। তেৱেঁ মোক সংকল্প কৰিবলৈ আদেশ দিছিল। তেৱেঁ ষ্টীমাৰত ঠাই ঠিক কৰি দিলে আৰু শেষত ইয়ালৈ আনি তেওঁ অসীম ক্ষমতা আৰু সৰ্বজ্ঞতাৰ প্ৰমাণ দিলে।

❑ শ্ৰীমতী ঔৰংগাবাদকৰ

ছোলাপুৰৰ শ্ৰীসখাৰাম ঔৰংগাবাদকৰৰ পত্নী সুদীৰ্ঘ ২৭ বছৰ ধৰি নিঃসন্তান হৈ আছিল। সন্তানৰ কামনা কৰি দেৱ-দেৱীৰ ওচৰত কত যে কি নকৰিছে, কিন্তু একোৱে ফল পোৱা নাই। প্ৰায় নিৰাশ হৈ পৰিছিল তেওঁ। তাৰ পিছত শেষ চেষ্টা হিচাপে সতীয়া পো বিশ্বনাথক লৈ তেওঁ শিৰডিলৈ আহিল। দুমাহ ধৰি বাবাৰ সেৱা কৰিলে। যেতিয়াই তেওঁ মছজিদলৈ যায়, তেতিয়াই দেখে মছজিদ পৰিপূৰ্ণ। বাবা ভক্ত পৰিবৃত হৈ বহি আছে। তেওঁ বিচাৰে বাবাৰ লগত নিতান্তই দেখা কৰি তেওঁৰ ভৰিত পৰি মনৰ সকলো কথা খুলি ক'ব, সন্তান কামনাৰ কথা জনাব। কিন্তু তেওঁৰ সেই সুযোগেই নহৈছিল। তেতিয়া শামাক অনুৰোধ কৰিলে যে বাবা যেতিয়া অকলে থাকিব, তেতিয়া তেওঁৰ হৈ শামাই যেন বাবাক কথাখিনি কয়। শামাই ক'লে যে বাবাৰ দৰবাৰ খোলা হৈয়ে আছে, তথাপি তেওঁ চেষ্টা কৰিব, যদি ভগৱানে তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰে।

শামাই তেতিয়া মহিলাগৰাকীক এটা নাৰিকল আৰু ধূপকাঠি লৈ বাবাৰ আহাৰৰ সময়ত চোতালত সাজু হৈ বহিবলৈ ক'লে— যাতে ইংগিত কৰিলেই তেওঁ আহিব পাৰে। এদিন দুপৰীয়া খোৱা-বোৱাৰ পিছত বাবাৰ ভিজা হাত শামাই তাৰেলেৰে মচি দিছিল, সেই সময়তে বাবাই শামাৰ গালত চিকুট এটা মাৰি দিলে। খং উঠা যেন দেখুৱাই শামাই ক'লে— 'দেৱ, মোক এইদৰে চিকুটি দিয়াটো তোমাৰ উচিত হৈছেনে? চিকুটি দিয়া এনে দুষ্ট প্ৰকৃতিৰ দেৱতাক লৈ আমাৰ একো কাম নহয়। আমি তোমাৰ গলগ্ৰহ নেকি? ঘনিষ্ঠতাৰ ফল এয়াই হ'লনে?' বাবাই ক'লে— 'হেৰৌ শামা, ৭২ জন্ম ধৰি তই মোৰ লগত আছ'। মই ইয়াৰ আগত কোনোদিনে তোক চিকুটি দিয়া নাই। এতিয়া তোক অকণমান চুই চাইছো বুলি তই খং কৰিছ?' শামাই ক'লে— 'আমি এনে দেৱতা বিচাৰো যে আমাক ভাল পাই চুমা খাব সকলো সময়তে। ভাল ভাল বস্তু খুৱাব। তোমাৰ পৰা আমিতো একো সন্মান বিচৰা নাই বা বেলুনত উঠাবলৈ কোৱা নাই কিম্বা স্বৰ্গখন আনি দিবলৈও কোৱা নাই। তোমাৰ চৰণত আমাৰ ভক্তি-বিশ্বাসখিনি সদাজাগ্ৰত ৰাখিবা— এয়াই বিচাৰো।' বাবাই বোলে 'সেই কাৰণেইতো আহিছো। তহঁতক খুৱাইছো, পিন্ধাইছো, তহঁতৰ প্ৰতি কিমান মৰম ভালপোৱা আছে।' তাৰ পিছত বাবাই উঠি আসন গ্ৰহণ কৰিলে। শামাই মহিলাগৰাকীক আহিবৰ বাবে ইংগিত দিলে। তেওঁ আহি বাবাক প্ৰণাম কৰি নাৰিকল আৰু ধূপকাঠি দিলে। বাবাই নাৰিকলটো হাতত লৈ দেখিলে একেবাৰে শুকান নাৰিকল। শাঁহটো ভিতৰত লৰিছে আৰু শব্দ হৈছে। বাবাই ক'লে— 'শামা, ভিতৰটো লৰিছে; চাচোন এইটোৰে কি কৈছে?' শামাই ক'লে— 'মহিলাগৰাকীৰ প্ৰাৰ্থনা যে এটা সন্তানে যেন তেওঁৰ পেটত এনেদৰেই লৰচৰ কৰে। সেয়ে তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰি নাৰিকলটো উভতাই দিয়া।'

বাবাই ক'লে— 'নাৰিকল দিলেই তেওঁৰ সন্তান হ'বনে? মানুহৰ যে কি মূৰ্খৰ দৰে ধাৰণা!'

শামাই ক'লে— 'তোমাৰ কথা আৰু আশীৰ্বাদৰ কেনে শক্তি সেয়া আমি জানো। তোমাৰ কথাতেই তেওঁৰ ইটোৰ পিছত সিটো সন্তান হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিব। তুমি মাথোন বাক-বিতণ্ডাহে আৰম্ভ কৰিছা। আচল আশীৰ্বাদটো দিয়াই নাই।'

অলপ সময় এইদৰে কথা কটাকটি চলিল। বাবাই বাৰে বাৰে নাৰিকলটো ভাঙি পেলাবলৈ কৈছে আৰু শামাই গোটেই নাৰিকলটো মহিলাগৰাকীক ফিৰাই

দিবলৈ কৈ আছে। শেহত বাবা নৰম হৈ পৰিল। ক'লে— 'সন্তান তেওঁৰ হ'ব।' শামাই সুধিলে— 'কেতিয়া'? উত্তৰ দিলে— '১২ মাহৰ ভিতৰত। তাৰ পিছত নাৰিকলটো দুফাল কৰি ভঙা হ'ল। এফাল তেওঁলোক দুজনে খালে— আনফাল মহিলাগৰাকীক উভতাই দিয়া হ'ল।

শামাই তেতিয়া মহিলাগৰাকীৰ ওচৰলৈ গৈ ক'লে— 'হে' ভদ্ৰে, আপুনি মোৰ কথাৰ সাক্ষী। যদি ১২ মাহৰ ভিতৰত আপোনাৰ ল'ৰা-ছোৱালী নহয়, তেন্তে 'দেৱ'ৰ মূৰত মই নাৰিকল ভাঙিম। তাৰ পিছত আঁতৰাই পঠিয়াম মছজিদৰ পৰা। যদি তাকে কৰিব নোৱাৰো, তেনেহ'লে মোৰ নাম 'মাধৱ' নহয়। মই যি ক'লো আপুনি অতিশীঘ্ৰে বুজি পাব।

ঠিক এবছৰৰ ভিতৰত তেওঁৰ এটি পুত্ৰ সন্তান জন্ম হ'ল আৰু পাঁচ মাহ বয়সত ল'ৰাটোক বাবাৰ ওচৰলৈ অনা হ'ল। পতি-পত্নী দুয়ো সাষ্টাংগে প্ৰণাম জনালে। শ্ৰীঔৰংগাবাদকৰে কৃতজ্ঞতা জনাই পাঁচশ (৫০০) টকা খৰচ কৰি বাবাৰ 'শ্যামাকৰ্ণ' ঘোঁৰাৰ বাবে এটা ঘোঁৰা-শাল সাজি দিলে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩৭

চাবাড়ি শোভাযাত্ৰা

বৰ্তমান পৰিচ্ছেদত আৰম্ভণিতে বেদান্তৰ কোনো কোনো বিষয়ৰ ওপৰত আলোকপাত কৰাৰ পিছত হেমদপন্তই চাবাড়ি শোভাযাত্ৰাৰ বৰ্ণনা দিছে।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

ধন্য সাইৰ জীৱন, ধন্য তেওঁৰ দৈনিক কৰ্মসূচী। তেওঁৰ বিচিত্ৰ কৰ্মধাৰা বৰ্ণনাতীত। কোনো সময়ত তেওঁ ব্ৰহ্মানন্দত মছগুল, কোনো সময়ত গভীৰ আত্মজ্ঞানত সমাহিত। কোনো সময়ত বিভিন্ন বহু কামৰ মাজতো নিৰ্লিপ্ত। কেতিয়াবা কেতিয়াবা তেওঁক একেবাৰে নিষ্কৰ্মা যেন লাগে। কিন্তু নিস্তেজ নহয় বা সোৰোপালি নকৰে। তেওঁ থাকে সদায় আত্মমগ্ন। অবিক্ষুব্ধ সাগৰৰ দৰে শান্ত মনেৰে হ'লেও তেওঁ আছিল গভীৰ আৰু অপৰিমেয়। তেওঁৰ অব্যক্ত প্ৰকৃতি বৰ্ণনা কৰাৰ সাধ্য কাৰ? পুৰুষসকল তেওঁৰ ককাই-ভাইৰ দৰে আৰু নাৰীসকলক মা আৰু বাই-ভনীৰ নিচিনাকৈ চায়। সকলোৱে জানে, তেওঁ আছিল চিৰকুমাৰ আৰু প্ৰকৃত ব্ৰহ্মচাৰী। তেওঁৰ সাহচৰ্যত থকাৰ ফলত যি বোধশক্তি আমি পাইছো, সেয়া যেন আমৃত্যু অক্ষুণ্ণ থাকে । তেওঁৰ চৰণত হৃদয়ভৰা ভক্তি দি যেন চিৰকাল তেওঁৰ সেৱা কৰি যাব পাৰো।

অধ্যায়ৰ আৰম্ভণিতে বেদান্তৰ কোনো কোনো অংশৰ ওপৰত হেপমদপন্তই সুদীৰ্ঘ আলোচনা কৰিছে। তেওঁ নিজেই কৈছে যে সেইটো বিষয়ৰ শেষলৈ গৈছে। তাৰ পিছত তেওঁ 'চাবাড়ি' শোভাযাত্ৰাৰ সম্বন্ধে কৈছে।

❑ চাবাড়ি শোভাযাত্ৰা

বাবাৰ শোৱনি কোঠাৰ বৰ্ণনা আগতেই দিয়া হৈছে। তেওঁ এদিন মছজিদত আৰু এদিন চাবাড়িত (মছজিদৰ কাষৰ ২/১টা কোঠালিৰে সৰুকৈ নিলগীয়া ঘৰ) শোৱে। এদিনৰ অন্তৰে অন্তৰে এই দুই ঘৰত শোৱাটো বাবাৰ মহাসমাধি হোৱালৈকে চলিছিল। ১৯০৯ চনৰ ১০ ডিচেম্বৰৰ পৰা ভক্তসকলে চাবাড়িলৈ গৈ বাবাক নিয়মিতভাৱে পূজা অৰ্ঘ্য নিবেদন আৰম্ভ কৰে। তেওঁৰ কৃপাত এতিয়া আমি সেই বৰ্ণনাই দিম। চাবাড়িত শোৱাৰ পাল যেতিয়া পৰিল, তেতিয়া বহু লোকে মছজিদত একগোট হৈ মণ্ডপত কেইবাঘণ্টা ধৰি ভজন কৰিলে। তেওঁলোকৰ সন্মুখত বহিল বাবা। পিছফালে এখন সুন্দৰ সৰু ৰথ, সোঁফালে এজোপা তুলসী-বৃন্দাবন। ভজনৰ প্ৰতি যাৰ আগ্ৰহ আছে সেইসকল পুৰুষ-মহিলা সময়মতে আহি পালে। তেওঁলোকে তাল, টোকাৰী, কৰতাল, মৃদংগ, খঞ্জৰী আৰু খোল লৈ ভজন পৰিচালনা কৰিলে। সাইবাবা যেন চুম্বক, ভক্তসকলক টানি আনিবলৈ ধৰিলে তেওঁৰ কাষলৈ। বাহিৰৰ উদং ঠাইত কোনোবাই বন্তিৰ গছা চাফা কৰিছে, কোনোৱে দোলা (পাল্কী) সজাইছে, কোনোৱে বেতৰ লাঠি হাতত লৈ মাজে মাজে বাবাৰ নামত জয়ধ্বনি দিছে। মছজিদৰ চাৰিওফালে শাৰী শাৰী বন্তি জ্বলিছে।

বাহিৰত বাবাৰ ঘোঁৰা 'শ্যামাকৰ্ণ' সুসজ্জিত হৈ ৰৈ আছে। তাৰ পিছত এদল মানুহ লগত লৈ তাতিয়া পাতিল বাবাৰ ওচৰলৈ আহি তেওঁক যাবৰ বাবে সাজু হ'বলৈ ক'লে। ইমান সময়ে বাবা নীৰৱে তেওঁৰ ঠাইত বহি আছিল। তাতিয়াই আহি তেওঁৰ দুবাহুত ধৰি উঠাত সহায় কৰিলে। তাতিয়াই বাবাক 'মামা' বুলি সম্বোধন কৰে। সঁচাকৈয়ে তেওঁলোকৰ সম্পৰ্ক আছিল অত্যন্ত ঘনিষ্ঠ। বাবাৰ পিন্ধনত আছিল চিৰাচৰিত 'কফনি', কাষলতিত লাখুটি, কান্ধত এখন চাদৰ, ধপাত আৰু ছিলিম হাতত তুলি লৈ উঠি ৰ'ল। পিছত তাতিয়াই এখনি স্বৰ্ণখচিত সুদৃশ্য চাদৰ তেওঁৰ গাত মেৰিয়াই দিলে। বাবাই সোঁ ভৰিৰ আঙুলিৰে পিছফালৰ লাগনি খৰিখিনি আঁতৰাই দিলে আৰু সোঁহাতেৰে বন্তি নুমুৱাই দি চাবাড়িৰ পিনে ৰাওনা হ'ল। গোটেইবোৰ বাদ্য-যন্ত্ৰ বাজি উঠিল। শিঙা, বেণু, বেণ্ড, বিবিধ প্ৰকাৰৰ শব্দ। ফটকাৰ (আতচবাজী) বৈচিত্ৰ্যময় আলোকমালাৰ সৃষ্টি হ'ল। নাৰী-পুৰুষ সবে সমবেতভাৱে বাবাৰ নাম-গুণ-গান আৰম্ভ কৰিলে। মৃদংগ আৰু বীণাৰ সহায়ত

ভজন হ'বলৈ ধৰিলে। কোনো কোনোৱে আনন্দতে নাচিবলৈ ধৰিলে। কোনোৱে পতাকা উৰুৱালে। মছজিদৰ খটখটিলৈ বাবা অহাৰ লগে লগে বাবাৰ নাম ঘোষিত হ'ল। বাবাৰ দুকাষত কেইজনমানে চোঁৱৰেৰে বিচি বা দিবলৈ ধৰিলে। বাটত কাপোৰ পাৰি দিয়া হ'ল। তাৰ ওপৰেদি ভক্তসকলৰ হাতত ধৰি বাবাই যাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। বাওঁহাতত ধৰিলে তাতিয়াই। সোঁহাতত ধৰিলে মালসাপতিয়ে। বাপুচাহেবে ছাতি ধৰিলে। আগে আগে যাবলৈ ধৰিলে 'শ্যামাকৰ্ণ'। তাৰ পিচে পিচে সকলো যাৱতীয়, সামগ্ৰীবাহক, বাজনাদাৰ, গায়কসকল আৰু অসংখ্য ভক্তবৃন্দ।

এইদৰে বাবা চাবাড়িৰ ফালে অগ্ৰসৰ হ'ল। হৰিনাম আৰু সাইনামেৰে গগন বিদীৰ্ণ হ'ল। মছজিদৰ প্ৰান্তত আহি তেওঁলোক উপস্থিত হ'ল। ইয়ালৈ আহি সকলোকে উৎফুল্লিত দেখা গ'ল। বাবাই চাবাড়িৰ পিনে মুখ ঘূৰাই ৰ'ল। এই সময়ত বাবাৰ মুখমণ্ডলত যি জ্যোতি দেখা গ'ল, সেয়া যেন প্ৰভাতৰ সূৰ্যোদয়ৰ দৰেই উজ্জ্বল! মনত ভাব হয় যেন একাগ্ৰচিত্তে কাৰোবাক মাতিছে। বাদ্য-যন্ত্ৰ বাজি থাকিল আৰু বাবাই সোঁহাতখন তল-ওপৰকৈ ল'ৰাবলৈ ধৰিলে। ৰূপৰ কাঁহীত 'ফাকু' মিহলি ফুল লৈ কাকাচাহেব দীক্ষিতে আগুৱাই আহি মাজে মাজে বাবাৰ গাত ছটিয়াই দিবলৈ ধৰিলে। এই সময়ত সংগীত আৰু বাদ্য ইমান মধুৰ হৈ উঠিছিল আৰু বাবাৰ মুখমণ্ডলত ইমান অপূৰ্ব সৌন্দৰ্য আৰু প্ৰশান্ত আভাই দেখা দিলে যে সেয়া উপস্থিত সকলোৱে প্ৰাণভৰি উপভোগ কৰিলে। এই দৃশ্য কথাৰে প্ৰকাশ কৰিব পৰা নাযায়। মালসাপতিয়েতো উদ্দাম নৃত্য আৰম্ভ কৰিলে, যেন কোনোবা দেৱতাই তেওঁৰ ওপৰত ভৰ কৰিছে। কিন্তু বাবাৰ স্থিৰতা আৰু একাগ্ৰতা বিন্দুমাত্ৰও বিচলিত হোৱা দেখা নগ'ল। বাবাৰ বাওঁফালে তাতিয়া পাতিলে লণ্ঠন লৈ আৰু মালসাপতিয়ে বাবাৰ পোছাকৰ প্ৰান্তত ধৰি আগুৱাই গ'ল। মনোৰম শোভাযাত্ৰা। ভক্তিৰ কি যে স্বতঃস্ফূৰ্ত প্ৰকাশ! তাকে চাবৰ বাবে ধনী-দুখীয়া, নৰ-নাৰী নিৰ্বিশেষে সকলো গোট খাইছিল তাত। বাবাই বৰ লাহে লাহে খোজ কাঢ়িছিল। ৰাস্তাৰ দুয়োকাষে ভক্তবৃন্দই প্ৰেম আৰু ভক্তিত তেওঁক অনুসৰণ কৰিবলৈ ধৰিলে। গোটেই আকাশ-বতাহ জুৰি আনন্দ প্লাৱিত হ'ল। শোভাযাত্ৰা চাবাড়ি পালেগৈ। সেই দিনো নাই— সেই দৃশ্যও এতিয়া দেখা পোৱা নাযাব। তথাপি সেই কথা সুঁৱৰি অন্তঃচকুৰে সেই দৃশ্য ফুটাই তুলি আমি আমাৰ মনক আজিও আনন্দ আৰু সান্ত্বনা দিব পাৰো।

চাবাড়িও সজোৱা হৈছিল পৰিপূৰ্ণভাৱে। বগা চন্দ্ৰতাপ, চাৰিওফালে আয়না আৰু নানাধৰণৰ বন্তি। তাত গৈ পোৱাৰ পিছত তাতিয়াই প্ৰথমতে ভিতৰত সোমাই আসন আৰু গাৰুৰ ব্যৱস্থা কৰি বাবাক বহুৱালে। এটা সুন্দৰ চাপকন-চোলা পিন্ধাই দিলে। তাৰ পিছত নানানধৰণে ভক্তসকলে তেওঁৰ পূজা কৰিলে। বাবাৰ মূৰত তেওঁলোকে (স্তৱকৰালা) মুকুট পিন্ধাই দিলে। ফুলৰ মালা আৰু ৰত্নহাৰ ডিঙিত ওলমাই দিলে, কপালত কস্তুৰী-তিলক (মৃগ নাভিৰ ফোঁট) আৰু বৈষ্ণৱসকলৰ দৰে ফোঁট পিন্ধাই দিলে। তাৰ পিছত তেওঁলোকে মনৰ আনন্দত বাবাৰ ফালে চাই থাকিবলৈ ধৰিলে। মাজে মাজে তেওঁলোকে বাবাৰ শিৰোভূষণ সলনি কৰিছিল, কিন্তু পিছত বাবাই দলিয়াই পেলোৱাৰ ভয়ত মূৰৰ অলপ ওপৰতে ধৰি ৰাখিছিল। বাবাই সকলোৰে মনৰ কথা জানে। সেয়ে বিনা আপত্তিত তেওঁলোকৰ এইবোৰ কৰ্মকাণ্ড মূৰ পাতি মানি লৈছিল। এই সকলো সাজ-পোছাকে বাবাক বৰ সুন্দৰ দেখাইছিল। নানাচাহেব নিমোনকৰে সুদৃশ্য কাৰুকাৰ্যময় আৰু কুঞ্চিত আঁচলযুক্ত এটা ছাতি মূৰৰ ওপৰত ঘূৰাইছিল। বাপুচাহেব যোগে এখন ৰূপৰ কাঁহীত বাবাৰ ভৰি ধুৱাই দিলে। তাৰ পিছত ৰীতিসন্মতভাৱে অৰ্ঘ্য দি পূজা কৰিলে আৰু বাবাৰ দুহাতত চন্দন সানি তেওঁক তামোল খাবলৈ দিলে। বাবাই গাৰুত ভেজা দি গাদীত বহাৰ পিছত তাতিয়া আৰু আন ভক্তসকলৰ কোনোবাই থিয় হৈ ৰ'ল, কোনোবাই ভৰি কোঁচাই শুই পৰিল, কোনোবাই চোঁৱৰ বা বিচনীৰে বা ল'বলৈ ধৰিলে। শামাই ছিলিম সাজু কৰি তাতিয়াৰ হাতত দিলে। তাতিয়াই ভালকৈ জ্বলাই বাবাৰ হাতত দিলে। বাবাৰ ছিলিম টনা হোৱাত ছিলিমটো মালসাপতিক দিয়া হ'ল। তাৰ পিছত এজন এজনকৈ সকলোৰে ছিলিম টনা হৈ গ'ল। জড়বস্তু এই ছিলিমটোৰ কি সৌভাগ্য!

প্ৰথমতে কিমান কৃচ্ছ্ৰসাধনৰ (শাৰীৰিক কষ্ট বা কষ্টসাধ্য ব্ৰত বা প্ৰায়শ্চিত্ত সাধন) পৰীক্ষা দিব লগা হৈছে— কঁকালেৰে ভৰিৰ তলত পিষ্ট হোৱা, ৰ'দত শুকাই যোৱা, তাৰ পিছত জুইতো পোৰা হ'ল। কিন্তু বাবাৰ হাতৰ পৰশত আৰু ওষ্ঠচুম্বনত শেহত সেয়া ধন্য হ'ল। এই সকলো অনুষ্ঠান শেষ হোৱাৰ পিছত ভক্তবৃন্দই বাবাৰ ডিঙিত ফুলৰ মালা আৰু হাতত ফুলৰ থোপা দিলে। কিন্তু বাবা হ'ল বৈৰাগ্যৰ প্ৰতিমূৰ্তি। এই সকলো সাজসজ্জা, ফুলৰ মালা, ৰত্নহাৰৰ পিনে তেওঁৰ ভ্ৰূক্ষেপেই নাছিল। মাথোন ভক্তসকলৰ প্ৰতি থকা ভালপোৱাৰ টানত,

তেওঁলোক যাতে আনন্দিত হয়, তাকে কৰাৰ অনুমতি দিলে। সদৌ শেষত বাদ্যযন্ত্ৰৰ মাংগলিক সুৰ মিলনত ৰীতি অনুসৰি বাপুচাহেব জোগে বাবাৰ সন্মুখত আৰতি কৰিলে। আৰতি শেষ হ'লত ভকতসকলে এজন এজনকৈ বাবাৰ পদধূলি গ্ৰহণ কৰি বিদায় ল'লে।

ছিলিম, আতৰ আৰু গোলাপজল বাবাক দি যেতিয়া তাতিয়াই বিদায় ল'বলৈ উঠিল, তেতিয়া বাবাই তেওঁক স্নেহপূৰ্ণ কণ্ঠেৰে ক'লে— 'যাব খুজিছা যদি যোৱা, কিন্তু মোক অকণমান পহৰা দিবা। নিশাৰ কোনোবা পৰত আহি মোৰ অলপ বা-বাতৰি ল'বা। হ'বনে? তাতিয়া তাতে ৰাজী হ'ল আৰু ঘৰলৈ বুলি খোজ ল'লে। প্ৰায় ৫০-৬০ খনমান বিছনা চাদৰ পাৰি দি বাবাই তেতিয়া নিজেই বিছনা পাতি ল'লে। তাৰ পিছত বিশ্ৰাম ল'লে।

আমিও এতিয়া বিশ্ৰাম ল'ম আৰু পাঠকৰ ওচৰত এটি অনুৰোধ জনাই এই পৰিচ্ছেদৰ অন্ত পেলাম— তেওঁলোকে যেন প্ৰতি নিশা শয্যা গ্ৰহণৰ আগত সাইবাবা আৰু তেওঁৰ চাবাড়ি শোভাযাত্ৰাৰ কথা স্মৰণ কৰে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩৮

বাবাৰ চৰু হাঁড়ি— পূজাৰ বেদীৰ প্ৰতি অশ্ৰদ্ধা— খিছিৰি এপিয়লা ঘোল

আগৰ অধ্যায়ত চাবাড়ি শোভাযাত্ৰাৰ বৰ্ণনা কৰা হৈছিল। এইবাৰ এই অধ্যায়ত বাবাৰ আহাৰ তৈয়াৰী কৰা চৰু-হাঁড়ী আৰু আন কেইটামান বিষয়ৰ বৰ্ণনা কৰা হ'ব।

❑ প্ৰাৰম্ভিক

হে কৰুণাময় সদ্‌গুৰু সাই, তোমাক আমি প্ৰণাম কৰো। গোটেই পৃথিৱীত তুমিয়ে সুখ দিছা, ভক্তসকলৰ কল্যাণ তুমিয়ে সাধন কৰিছা আৰু চৰণাশ্ৰিতসকলৰ দুখ-কষ্ট তুমিয়ে মোচন কৰিছা। আত্মনিবেদিত প্ৰাণ ভক্তসকলৰ ৰক্ষাৰ বাবে, মুক্তিৰ বাবে তুমি উদাৰচিত্তে এই পৃথিৱীত মানৱ দেহ ধাৰণ কৰি অৱতীৰ্ণ হৈছা। তেওঁলোকৰ মংগল সাধন কৰি বাধিত কৰিছা। ব্ৰহ্মাৰ আধাৰত শুদ্ধাত্মাৰ তৰল নিৰ্য্যাস ঢালি দি সন্তচূড়ামণিৰ সৃষ্টি হৈছে, তেৱেঁই সাই। সাই স্বয়ং আত্মাৰাম ব্ৰহ্মানন্দৰ আবাসস্থল। জীৱনৰ সকলো লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য নিজে অধিগত কৰি তেওঁ তেওঁৰ ভকতসকলক নিষ্কামী আৰু মুক্ত কৰিছিল।

❑ বাবাৰ 'চৰু-হাঁড়ি'

বিভিন্ন যুগত বিভিন্নধৰণৰ সাধনাৰ কথা আমাৰ শাস্ত্ৰত লিখা আছে। সত্য যুগৰ বাবে 'তপ' বা কৃচ্ছ্ৰসাধন; 'ত্ৰেতাযুগৰ বাবে জ্ঞান; 'দ্বাপৰ' যুগৰ বাবে, 'যজ্ঞ' বা ত্যাগ আৰু বৰ্তমান 'কলি'যুগৰ বাবে 'দান'। দানৰ ভিতৰত অন্নদানেই সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ। দুপৰীয়াপৰত কিবা খাবলৈ নাপালে আমি অস্থিৰ হৈ উঠো। অন্যান্য প্ৰাণীবোৰেও সেই অৱস্থাত ঠিক তেনেকুৱাই অনুভৱ কৰে। এই কথা জানি যিয়ে দুখীয়া আৰু

ক্ষুধাৰ্তক অন্নদান কৰে, তেৰেঁ আটাইতকৈ ভাল দাতা। তৈত্তিৰীয় উপনিষদে কয়— 'অন্নই ব্ৰহ্ম। অন্নৰ পৰাই জীৱৰ সৃষ্টি, অন্নতে প্ৰাণ ধাৰণ আৰু সদৌ শেষত অন্নতে লয়।' দুপৰীয়াপৰত দুৱাৰত যেতিয়া কোনো অনাহুত আলহীয়ে আহি দেখা দিয়ে, তেতিয়া তেওঁক আহাৰ দি আপ্যায়িত কৰা আমাৰ কৰ্তব্য। অৰ্থ-সম্পত্তি, বস্ত্ৰ প্ৰভৃতি অন্যান্য ধৰণৰ দানৰ ক্ষেত্ৰত অলপ বিচাৰৰ প্ৰয়োজন হয়। কিন্তু অন্নদানৰ ক্ষেত্ৰত সেইবোৰ বিবেচনাৰ কোনো দৰকাৰ নহয়। দুপৰীয়াপৰত কোনোবা দ্বাৰপ্ৰান্তলৈ আহিলে, তেওঁকেই লগে লগে আহাৰ্য্য প্ৰদান কৰা উচিত। যদি খোঁড়া-পেঙুৰা, অথৰ্ব্ব, অন্ধ বা ৰোগগ্ৰস্ত ভিক্ষুক আহে, তেনেহ'লে তেওঁকে সৰ্বপ্ৰথম খুৱাব লাগে। তাৰ পিছত বাকীসকলে আৰু আমাৰ আত্মীয়সকলে পৰিবেশন কৰিব লাগে। শেষোক্ত শ্ৰেণীক খুউৱাতকৈ প্ৰথমোক্ত শ্ৰেণীক খুউৱাৰ গুণ বহু বেছি। চন্দ্ৰমাবিহীন তাৰকাৰাজি, পদকশূন্য কণ্ঠহাৰ, প্ৰেমবিৰহিত ভজন, সেন্দূৰবিহীন সধৱা নাৰী বা সুকণ্ঠহীন সংগীত যেনেকৈ অসম্পূৰ্ণ তেনেকৈ বিনা অন্নদানত আন সকলো প্ৰকাৰৰ দানেই অপূৰ্ণ হৈ ৰয়। অন্নদানৰ পুণ্যই সৰ্বোত্তম। এতিয়া চোৱা যাওক বাবাই কেনেদৰে খোৱা আহাৰমুঠি প্ৰস্তুত কৰি বিতৰণ কৰে।

আগতেই কোৱা হৈছে যে বাবাৰ নিজৰ বাবে খোৱামুঠি অলপমানেই দৰকাৰ হয় আৰু তাকে তেওঁ কেইঘৰমানৰ পৰা ভিক্ষা কৰি সংগ্ৰহ কৰে। কিন্তু যেতিয়াই সকলোকে খুউৱাবৰ ইচ্ছা হয়, তেতিয়া প্ৰথমৰ পৰা শেষলৈকে তেওঁ অকলে সকলোবোৰ কৰে। কাৰো ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে। এই ক্ষেত্ৰত কাকো কষ্ট নিদিয়ে। প্ৰথমতে তেওঁ বজাৰলৈ যায় আৰু ঘেঁহু, ময়দা, মছলা আদি যাৱতীয় প্ৰয়োজনীয় বয়-বস্তু নগদ পইচা দি কিনি আনে। মছলা আদি পিহা-বটাও তেৰেঁ কৰে। মছজিদৰ মুকলি চোতালত এটা ডাঙৰ চৌকা প্ৰস্তুত কৰি তাৰ ওপৰত জোখমতে পানী দি এটা চৰু বহাই দিয়ে। দুটা চৰু আছিল— এটা সৰু, আনটো ডাঙৰ। সৰুটোত ৫০ জন আৰু ডাঙৰটোত ১০০ জনে খাবৰ বাবে হয়। কেতিয়াবা তেওঁ 'মিঠা চাউল' বনায়, কেতিয়াবা মাংস-পোলাও বনায়। বহু সময় ধৰি উতলা দাইলৰ জোলত আটাৰে বনোৱা সৰু সৰু ঘূৰণীয়া টুকুৰাবোৰ পেলাই দিয়ে। শিল-পটাত মছলাবোৰ খুব মিহি কৰি বটি তেতিয়া ৰন্ধা কামত লাগে।

ৰন্ধন যাতে অতি উপাদেয় হয়, তাৰ বাবে সকলো প্ৰকাৰে কষ্ট স্বীকাৰ কৰে। মাকৈৰ গুড়ি গৰম পানীত সিজাই চৰ্বতৰ লগত মিহলাই 'অম্বল' (টেঙা

সোৱাদবিশিষ্ট জোল) বনায়। আহাৰৰ লগত এই অম্বল বা টেঙা সকলোকে বিলাই দিয়ে। পাগ-পানী ভাল হৈছে নে নাই তাকে চাবৰ বাবে চোলাৰ আঁচল-কোঁচাই উতলা ৰন্ধাবস্তুৰ মাজত গোটেই হাত এখন সুমুৱাই ৰন্ধা বস্তু লৰাই দিয়ে। ইয়াত তেওঁৰ মুখত কোনো ভয় বা যন্ত্ৰণাৰ চিন দেখা নাযায় বা হাতত কোনো পোৰা দাগো নহয়। পাগ-পানী শেষ হ'লে সকলোবোৰ মছজিদলৈ লৈ গৈ মৌলবীৰ দ্বাৰা ৰীতিসন্মতভাৱে উৎসৰ্গা কৰোৱায়। তাৰ পিছত পোন প্ৰথমতে মালসাপতি আৰু তাতিয়া পাতিললৈ অলপমান প্ৰসাদ পঠাই দি বাকীখিনি নিজ হাতেৰে সমূহ দুখী-গৰীৱ আৰু অসহায় মানুহক পেট পূৰাই খুৱায়। বাবাই বনোৱা সেই খাদ্য তেওঁৰ হাতেৰেই যিসকলে খাবলৈ পাইছিল, তেওঁলোক সঁচাকৈয়ে ধন্য আৰু ভাগ্যৱান।

ইয়াত হয়তো কোনোবাই সন্দেহৰ প্ৰশ্ন তুলিব পাৰে— 'বাবাই আমিষ আৰু নিৰামিষ খাদ্য প্ৰসাদ হিচাপে তেওঁৰ সমূহ ভকতক একেলগে বিলাই দিয়েনে? উত্তৰটো তেনেই সৰল আৰু সহজ। যিসকল আমিষ খোৱাত অভ্যস্ত তেওঁলোকক চৰুৰ পৰাই প্ৰসাদ হিচাপে দিয়া হয়। যিসকল অনভ্যস্ত তেওঁলোকক চুবলৈকে দিয়া নহয়। তেওঁ কেতিয়াও নিবিচাৰে যে তেওঁলোকৰ আমিষৰ প্ৰতি লোভ হওক। এই বিষয়ত এটা সুপ্ৰতিষ্ঠিত নীতি আছে। গুৰুৱে যদি স্বয়ং প্ৰসাদ হিচাপে কিবা খাবলৈ দিয়ে, তেন্তে যি ভকতে সেয়া গ্ৰহণযোগ্য নে অযোগ্য, সেই বিষয়ত সন্দেহ আৰু দ্বিধা কৰে, তাৰ অৱনতি হয়। এই নীতি ভকতসকলে কিমানখিনি গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে তাকে জনাবৰ বাবে মাজে-সময়ে পৰীক্ষা কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে একাদশীৰ দিন এটাত বাবাই দাদা কেলকৰক টকাকেইটামান দি ক'লে- কোৰাল হাটলৈ গৈ তেওঁ যেন ভেৰাৰ মাংস কিনি আনে। এই দাদা কেলকৰ আছিল এজন গোড়া ব্ৰাহ্মণ। তেওঁ নিজ ধৰ্ম বৈশিষ্ট্য দৃঢ় নিষ্ঠাৰে বজায় ৰাখিছিল। তেওঁ জানিছিল— টকা-পইচা, ধান-চাউল, কাপোৰ-কানি যি বস্তুকেই সদগুৰুক নিদিয়া কিয়, সেয়া একোৱেই নহয়। আচল 'দক্ষিণা' হ'ল নিৰ্বিচাৰ আনুগত্য আৰু কালবিলম্ব নকৰি গুৰুৰ আদেশ পালন। সেয়ে দাদা কেলকৰ সাজি-কাচি ৰাওনা হ'ল। তেতিয়া বাবাই মাত লগালে— 'তুমি নিজে নাযাবা, আন কাৰোবাক পঠোৱা।'

দাদাই তেতিয়া ভৃত্য পাণ্ডুক পঠালে। বাবাই যেতিয়া দেখিলে, পাণ্ডুও যাবলৈ ওলাল তেতিয়া দাদাক তেওঁ পাণ্ডুক মানা কৰিবলৈ ক'লে আৰু গোটেই

পৰিকল্পনাটোৱেই পৰিত্যক্ত হ'ল। আন এবাৰ মাংসৰ পোলাও কেনে হৈছে দাদা কেলকৰক অকণমান জুতি চাবলৈ ক'লে। দাদাই অকণো চিন্তা নকৰি কৈছিল— 'ভালেই হৈছে'। তেতিয়া বাবাই ক'লে— 'তুমি চকুৰেও নাচালা, জিভাতো নলগালা— কেনেকৈ ক'ব পাৰিলা যে ভাল হৈছে? ঢাকনীখন খুলি চোৱা।' এইবুলি তেওঁৰ হাতখন ধৰি বাবাই পাত্ৰৰ ভিতৰত সুমুৱাই দিলে। তাৰ পাছত ক'লে— 'এখন হেতা লৈ আহা। হেতাৰে অলপমান কাঁহীত ঢালা। তোমাৰ গোড়ামীৰ দম্ভ-অহংকাৰক ইমান পৰোৱাই কৰা নহ'ব।' যেতিয়া 'মা'ৰ মনত খাটি প্ৰেমৰ স্ৰোত বয়, তেতিয়া সন্তানক চিকুটি দিয়ে। যেতিয়া চিঞৰি কান্দিবলৈ ধৰে, তেতিয়া বুকুত সাবটি ধৰি মৰম আৰু আদৰ কৰে। তেনেভাৱেই মাতৃচেনেহৰ লেখিয়াকৈ বাবাই দাদাক আঘাত দিছিল। কোনো গুৰুৱে তেওঁৰ গোড়া ভকতক নিষিদ্ধ খোৱাবস্তু খাই পবিত্ৰতা নষ্ট কৰাৰ আদেশ নিদিব।

উনৈছ শ দহ চনলৈকে বাবাৰ এই চৰুত ৰন্ধনকৰ্ম মাজে মাজে চলিছিল। তাৰ পাচত বন্ধ হ'ল। আগতেই কোৱা হৈছে দাশগণুৱে বাবাৰ নামকীৰ্তন কৰি বোম্বাই প্ৰদেশৰ দূৰ দূৰান্তত তেওঁৰ নাম বিয়পাইছিল। দলে দলে ভকতসকলে সেইবোৰ ঠাইৰ পৰা আহি শিৰডিত ভিৰ কৰিলে আৰু অলপ দিনৰ ভিতৰতে ঠাইখিনি তীৰ্থস্থানলৈ পৰিণত হ'ল। ভকতসকলে নানাধৰণৰ উপহাৰ আৰু নৈবেদ্যৰ বাবে খাদ্যদ্ৰব্য আনিবলৈ ধৰিলে। নৈবেদ্য ইমান বিপুল পৰিমাণৰ হ'ল যে ফকীৰ আৰু ভিক্ষুকসকলক পৰিপূৰ্ণভাৱে খুওৱাৰ পিছতো অতিৰিক্ত ৰৈ যায়। নৈবেদ্য কেনেদৰে বিতৰিত হয় সেই কথা কোৱাৰ আগতে আমি নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ কাহিনী ক'ম। এই কাহিনীত স্থানীয় বিগ্ৰহ আৰু পীঠস্থানৰ প্ৰতি বাবাৰ শ্ৰদ্ধা প্ৰকাশিত হৈছে।

❑ পীঠস্থানৰ প্ৰতি নানাচাহেবৰ অৱহেলা

নিজৰ অনুমান আৰু সিদ্ধান্তৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি বহুজনে কয়— সাইবাবা ব্ৰাহ্মণ আছিল; আকৌ বহুজনে কয় তেওঁ আছিল মুছলমান। সঁচাকৈয়ে তেওঁৰ কোনো জাত নাছিল। তেওঁৰ জন্ম কেতিয়া, কোন সম্প্ৰদায়ত, কোননো তেওঁৰ পিতৃ-মাতৃ, এই কথা কোনেও সঠিকভাৱে নাজানে। তেনেহ'লে তেওঁ ব্ৰাহ্মণ বা মুছলমান হ'ল কেনেকৈ? যদি মুছলমান হয় তেন্তে মছজিদৰ ভিতৰত অনবৰত

'ধুনি' জ্বলে কেনেকৈ? কেনেকৈ 'তুলসী বৃন্দাবন' তাত থাকে? ঘণ্টা, শংখ আৰু বাজানা বাজে কেনেকৈ? হিন্দুমতে তাত সকলোপ্ৰকাৰৰ পূজাৰ অনুমতি তেওঁ কেনেকৈ দিয়ে। মুছলমান হোৱাহ'লে তেওঁ নিজৰ কাণত বিন্ধা কৰিলেহেঁতেন জানো? নাইবা নিজৰ পকেটৰ পৰা পইচা খৰচ কৰি হিন্দু মন্দিৰ সংস্কাৰ কৰালেহেঁতেন জানো? বৰং হিন্দু মন্দিৰ আৰু দেৱসকলৰ প্ৰতি বিন্দুমাত্ৰ অশ্ৰদ্ধা বা অৱহেলা তেওঁ সহ্য কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন।

এবাৰ নানাচাহেব চন্দোৰকৰ শিৰডিলৈ আহিল। তেওঁৰ শালপতিয়েক শ্ৰীবিনিৱালাক লগত লৈ যেতিয়া তেওঁলোকে মছজিদলৈ গৈ বাবাৰ লগত কথা পাতে, হঠাৎ বাবাই নানাচাহেবৰ ওপৰত ক্ৰোধান্বিত হৈ ক'লে— 'তুমি ইমানদিন ধৰি মোৰ লগত আছা, এনে ব্যৱহাৰ কিদৰে কৰিলা?' নানাচাহেবে একোৱে বুজি নাপালে। পিছত বিনীতভাৱে বাবাক অনুৰোধ কৰিলে যে তেওঁ বুজাই দিয়ক। বাবাই তেওঁক সুধিলে, কেতিয়া তেওঁ কোপাৰগাঁও পালেগৈ আৰু তাৰ পৰা কেনেকৈ শিৰডিলৈ আহিল। তৎক্ষণাৎ নানাচাহেবে ভুল বুজিব পাৰিলে। শিৰডিলৈ অহাৰ পথত কোপাৰগাঁৱত গোদাবৰী নদীৰ পাৰত 'দত্তাত্ৰেয়'ৰ যি পীঠস্থান আছে আৰু তাত প্ৰতিবাৰেই পূজা কৰি আহে। কিন্তু এইবাৰ কালবিলম্ব এৰুৱাবৰ বাবে তেওঁৰ আত্মীয়ক (যি নিজে 'দত্তা' ভক্ত) তেওঁৰ তালৈ যোৱাৰ পৰা বিৰত ৰাখিছিল আৰু পোনে পোনে শিৰডি পাইছিলগৈ। নানাচাহেবে বাবাৰ ওচৰত এই সকলো স্বীকাৰ কৰিলে আৰু আকৌ ক'লে যে গোদাবৰীত স্নান কৰাৰ সময়ত এডাল হুলে তেওঁৰ ভৰিত বিন্ধি বৰ যন্ত্ৰণা আৰু অসুবিধাত পেলাইছিল। বাবাই ক'লে যে সেই কাৰণেই তেওঁৰ সেইখিনি শাস্তি হৈছিল। ভৱিষ্যতে এই বিষয়ত সজাগ থাকিবলৈ বাবাই তেওঁক সাৱধান কৰি দিলে।

❑ শাক-খিচিৰি বা জগা-খিচিৰি

এইবাৰ নৈবেদ্য বিতৰণৰ প্ৰসংগলৈ ঘূৰি অহা যাওক। আৰতিৰ অন্তত বাবাই সকলোকে 'উদি' আৰু আশীৰ্বাদ দি বিদায় লয়। পিছত ঘৰলৈ গৈ পাভতিখনৰ পিনে পিঠি দি খাবলৈ বহে। তেওঁৰ কাষত দুশাৰী হৈ ভকতসকল বহে। যিসকলে নৈবেদ্য লৈ আহে, তেওঁলোকক নানান খোৱাবস্তু যেনে— পুৰি, মণ্ডা (সন্দেশজাতীয় মিঠাই), পুলি (ক্ষীৰ আদিৰ পিঠা বিশেষ), সাঁজা, সৰু চাউলৰ

ভাত ইত্যাদি ভিতৰলৈ পঠাই দি বাহিৰত অপেক্ষা কৰে প্ৰসাদৰ বাবে। সকলোধৰণৰ খোৱাবস্তু একেলগে সানি বাবাৰ সন্মুখত ৰখা হয়। বাবাই ভগবানৰ উদ্দেশ্যে সম্পূৰ্ণ নিবেদন কৰি দিয়ে। পিছত, বাহিৰত বাট চাই থকা ভকতসকলক তাৰ পৰা অলপ দিয়া হয়। বাকীখিনি বাবাক কেন্দ্ৰ কৰি ভিতৰত যিসকল বহে, তেওঁলোকক খুউৱা হয়। ভকতসকলে দুশাৰী হৈ বহি হেঁপাহ পলুৱাই খায়। ভিতৰৰ সকলোকে সদায় এই প্ৰসাদ পৰিবেশন কৰি খুউৱাৰ ভাৰ আৰু তেওঁলোকৰ ব্যক্তিগত সুখ-সুবিধাৰ ফালে মন-কাণ ৰখাৰ দায়িত্ব শামা আৰু নানাচাহেব নিমোনকৰৰ ওপৰত বাবাই ন্যস্ত কৰিছিল। সযতনে আৰু সৎসাহেৰে তেওঁলোকে এই কামফেৰা সম্পন্ন কৰে। ইমানেই উপাদেয়, সুমিষ্ট, আশীৰ্বাদপূত আৰু পৰম পবিত্ৰ আছিল যে সেই প্ৰসাদ অন্নৰ প্ৰতিগৰাহে দিয়ে দৈহিক পুষ্টি আৰু মনৰ সন্তোষ।

❑ এপিয়লা ঘোল

এবাৰ এইদৰে পেট ভৰাই ভোজন কৰাৰ পিছত হেমদপন্তক বাবাই এপিয়লা ঘোল খাবলৈ দিলে। ঘোলৰ ৰং দেখি তেওঁৰ বৰ পছন্দ হ'ল, কিন্তু পেটত আৰু খালী ঠাই নাছিল। যি হওক এঢোক মাৰি খাই দেখিলে, বৰ মুখৰোচক হৈছে— তেওঁৰ এই উগুল-থুগুল মন দেখি বাবাই ক'লে—"গোটেইখিনি খাই পেলোৱা, ইয়াৰ পিছত এই সুবিধা আৰু নাহিব। তেওঁ গোটেই পিয়লাই খালে। তাৰ পিছত হেমদপন্তে বুজিব পাৰিছিল, বাবাৰ কথাৰ অৰ্থ কিমান সুদূৰপ্ৰসাৰী; কাৰণ, ইয়াৰ পিছত আৰু বেছিদিন তেওঁ দেহ ধাৰণ কৰি নাথাকে।

হে পাঠকবৃন্দ, হেমদপন্তক আমাৰ অৱশ্যই ধন্যবাদ জনোৱাটো কৰ্তব্য। তেওঁ এপিয়লা ঘোলেই পান কৰিছিল কিন্তু তাৰ বিপৰীতে আমাৰ বাবে থৈ গৈছে বাবাৰ লীলা-অমৃত, যি নেকি পিয়লাৰ পিছত পিয়লা নিঃশেষকৈ পি খাই আমি সুখ আৰু সন্তোষ লাভ কৰিব পাৰো।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৩৯

বাবাৰ গীতা শ্লোক ব্যাখ্যা— সমাধি মন্দিৰ নিৰ্মাণ

ভগৱদগীতাৰ এটা শ্লোক বাবাই যেনেদৰে ব্যাখ্যা কৰিছিল সেই বিষয়ে এই পৰিচ্ছেদত আলোচনা কৰা হৈছে। কিন্তু মানুহে আপত্তি কৰিছিল এই বুলি যে বাবাই সংস্কৃত ভাষা নাজানিছিল আৰু ব্যাখ্যাটো নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰহে। সেইবাবে এই আপত্তি খণ্ডন কৰি হেমদপন্তে পুনৰ ৫০তম পৰিচ্ছেদটো লিখে। একে বিষয়ভুক্ত হেতু দুয়োটি পৰিচ্ছেদেই সংযোগ কৰা হ'ল।

❑ আৰম্ভণি

ধন্য শিৰডি আৰু ধন্য 'দ্বাৰকামাঈ'— য'ত বাবাই আজীৱন লীলা কৰি গৈছে। ধন্য শিৰডিৰ অধিবাসীসকল, যিসকলক তেওঁ কৃতাৰ্থ কৰিছিল। শিৰডি আছিল এখন গাঁও। তাৰ পিছত বাবাৰ সংস্পৰ্শলৈ আহি তাৰ গুৰুত্ব বাঢ়ি গ'ল। গাঁওখন তীৰ্থস্থানত পৰিণত হৈছিল। সমান্তৰালভাৱে ধন্য শিৰডিৰ ছোৱালীবোৰ, ধন্য তেওঁলোকৰ একনিষ্ঠ ভক্তিপ্ৰেম। তেওঁলোকে ঘৰুৱা কাম-বনৰ মাজতে বাবাৰ গুণ-গান আৰু ভজন গাইছে। গা ধুই ধুই গাইছে, ঢেঁকী দি দি, জাঁত ঘূৰাই ঘূৰাই গাইছে। কিযে মধুৰ আছিল তেওঁলোকৰ সেই নাম-গান; যিয়ে গায়ক আৰু শ্ৰোতাৰ মনলৈ নিবিড় প্ৰশান্তি আনি দিয়ে।

❑ বাবাৰ ব্যাখ্যা

কোনেও বিশ্বাস নকৰিছিল যে বাবাই সংস্কৃত জানে। এদিন নানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ আগত গীতাৰ কেইটিমান-শ্লোকৰ চমৎকাৰ ব্যাখ্যা শুনাই বাবাই সকলোকে অবাক কৰি দিলে। শ্ৰী বি. ভি. দেওৰ মাৰাঠী ভাষাত প্ৰকাশিত 'শ্ৰীসাই-

লীলা' মেগাজিনত ইয়াৰ এটি সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দিছে (*৪ৰ্থ খণ্ড, 'স্ফুট বিষয়' ৫৬৩ পৃঃ*)। অন্যান্য দুই-এখন কিতাপতো এই বিষয়টো প্ৰকাশিত হৈছে। খোদ নানা চাহেবৰ পৰাও শ্ৰীদেৱে বাতৰি সংগ্ৰহ কৰিছিল বুলি আমি তেওঁৰে বক্তব্য ইয়াত লিপিবদ্ধ কৰিছো।

নানাচাহেব চন্দোৰকৰ বেদান্তৰ ভাল ছাত্ৰ আৰু অনুৰাগী আছিল। নানান ধৰণৰ ভাষ্যৰ সৈতে 'গীতা' তেওঁ পঢ়িছিল আৰু সেয়েহে গৰ্ববোধো কৰে। তেওঁৰ ধাৰণা আছিল বাবাই সংস্কৃত নাজানে আৰু এইবোৰ শাস্ত্ৰৰ জ্ঞান তেওঁৰ নাই। সেয়েহে বাবাই এদিন তেওঁৰ অহংকাৰৰ বেলুনটো ফুটাই দিলে। এয়া হৈছে সেই সময়ৰ কথা, যেতিয়া বাবাৰ ওচৰত ইমান মানুহৰ ভিৰ হোৱা নাছিল। দুই-চাৰিজন অন্তৰংগ ভকতৰ লগত মছজিদৰ ভিতৰত বাবাই নিৰলা ঘৰত এই কথা কৈছিল। নানাচাহেবে বাবাৰ ওচৰত বহি তেওঁৰ ভৰি টিপি দিছিল আৰু বিৰ্‌বিৰাই কিবা কৈছিল।

বাবা ঃ 'নানা, তুমি কি বিৰ্‌বিৰ্‌-বাৰ্‌বাৰ্‌ কৰিছা?

নানা ঃ 'এটা সংস্কৃত শ্লোক আবৃত্তি কৰিছো।'

বাবা ঃ কি শ্লোক?

নানা ঃ 'ভগৱৎ-গীতাৰ' পৰা।

বাবা ঃ ডাঙৰকৈ মাতাচোন।

নানাই তেতিয়া ভগৱৎ-গীতাৰ চতুৰ্থ অধ্যায়ৰ ৩৪ নং শ্লোকটো আবৃত্তি কৰিলে।

'তদ্বিদ্ধি প্ৰণিপাতেন পৰিপ্ৰশ্নেন সেৱয়া
উপদেক্ষ্যন্তি তে জ্ঞানম্ জ্ঞানিনস্তত্বদৰ্শিনঃ।'

বাবা ঃ নানা, ইয়াৰ অৰ্থ জানানে?

নানা ঃ হয়।

বাবা ঃ তেনেহ'লে কোৱাচোন?

নানা ঃ 'ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে— 'গুৰুক সাষ্টাংগ প্ৰণাম কৰি, তেওঁক কিবা সুধি, সেৱা কৰি 'জ্ঞান' কাক বোলে তাৰ অৱগত হোৱা। তেতিয়া সেইসকল তত্ত্বদৰ্শী জ্ঞানীগণে (ব্ৰহ্মজ্ঞানী) তোমাক ব্ৰহ্মজ্ঞান উপদেশ দিব।'

বাবা ঃ নানা, মই তোমাৰ পৰা সম্পূৰ্ণ শ্লোকৰ মৰ্মাৰ্থ বিচৰা নাই। তুমি প্ৰতিটো শব্দৰ ব্যাকৰণগত অৰ্থ আৰু তাৎপৰ্য কোৱা।

তেতিয়া নানাই প্ৰতিশব্দৰ ব্যাখ্যা কৰিলে।

বাবা ঃ নানা, মাথোন সাষ্টাংগ প্ৰণাম কৰিলেই যথেষ্ট হয়নে?

নানা ঃ 'প্ৰণিপাত' শব্দৰ সাষ্টাংগ প্ৰণামৰ বাহিৰে মইচোন আন একো নাজানো।

বাবা ঃ পৰিপ্ৰশ্ন মানে কি?

নানা ঃ প্ৰশ্ন কৰা বা সোধা।

বাবা ঃ প্ৰশ্নই কি বুজায়।

নানা ঃ সেই একেই— অৰ্থাৎ জিজ্ঞাসা।

বাবা ঃ 'পৰিপ্ৰশ্ন' আৰু 'প্ৰশ্ন' যদি একেই হয়, তেনেহ'লে ব্যাসদেৱে সেই 'পৰি' কথাটো আগত জোৰা লগালে কিয়? ব্যাসৰ কি মগজুৰ বিকৃতি হৈছিল নেকি?

নানা ঃ 'পৰিপ্ৰশ্ন' শব্দৰ আনধৰণৰ অৰ্থ মই নাজানো।

বাবা ঃ 'সেৱা', কেনেধৰণৰ সেৱাৰ কথা কোৱা হৈছে?

নানা ঃ 'এই ধৰক, আমি সকলো সময়তে যি কৰি আছো।'

বাবা ঃ এনেকুৱা সেৱাই যথেষ্ট নে?

নানা ঃ 'সেৱা' বুলি কওঁতে আৰু কি অৰ্থ বুজোৱা হৈছে সেয়া মই নাজানো।

বাবা ঃ 'আনৰ শাৰীত মিলাইহে কৈছা তুমি— 'উপদেক্ষ্যন্তিতে জ্ঞানম'। এতিয়া সেই জ্ঞানম শব্দটোৰ সলনি আন কোনো শব্দ বহুৱাই মাতিব পাৰোনে বাৰু?

নানা ঃ 'হয়'।

বাবা ঃ 'কি শব্দ?'

নানা ঃ 'অজ্ঞানম'।

বাবা ঃ 'জ্ঞানম'ৰ পৰিবৰ্তে অজ্ঞানম বহুৱালে শ্লোকৰ কিবা অৰ্থ পোৱা যায়নে?

নানা ঃ নাযায়, শংকৰৰ ভাষ্যই এইধৰণৰ কোনো অৰ্থ গঠন কৰা নাই।

বাবা ঃ নহয়, তেওঁ নকৰিলেই যেনিবা! অজ্ঞানম শব্দটো বহুৱালে যদি অৰ্থ আৰু পৰিষ্কাৰ হয়, তেনেহ'লে তাত আপত্তি কি?

নানা ঃ অজ্ঞানম শব্দটো বহুৱাই ইয়াৰ কিদৰে অৰ্থ কৰা যায় মই বুজিব পৰা নাই।

বাবা ঃ 'বাৰু' কৃষ্ণই অৰ্জুনক প্ৰণিপাত, জিজ্ঞাসাবাদ আৰু সেৱাৰ বাবে জ্ঞানী বা তত্ত্বদৰ্শীসকলৰ ওচৰত প্ৰতিনিধিত্ব দিলে কিয়? কৃষ্ণ নিজে জানো তত্ত্বদৰ্শী নহয়? প্ৰকৃততে তেওঁ নিজেই জ্ঞানস্বৰূপ, সেয়াই নহয়নো আৰু কি?

নানা ঃ হয়, সেইটো ঠিকেই। কিন্তু মই বুজিব পৰা নাই। কিয় তেওঁ অৰ্জুনক জ্ঞানীসকলৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ক'লে।

বাবা ঃ এইটো তুমি নুবুজিলা?

নানা উপহাসাস্পদ হৈ পৰিল। তেওঁৰ দৰ্প চূৰ্ণ হ'ল। তেতিয়া বাবাই ব্যাখ্যা আৰম্ভ কৰিলে।

১। জ্ঞানীসকলক অকল সাষ্টাংগ প্ৰণাম জনালেই নহয়। সদগুৰুৰ প্ৰতি 'সৰ্বস্ব শৰণাগত' অৰ্থাৎ সম্পূৰ্ণ আত্মসমৰ্পণ আমি কৰিব লাগিব।

২। কেৱল প্ৰশ্ন সোধাই যথেষ্ট নহয়। অশুচি বা অশুদ্ধ মনোভাব বা উদ্দেশ্য লৈ প্ৰশ্ন কৰা বা গুৰুক ফান্দত পেলোৱা, তেওঁৰ উত্তৰৰ কিবা ভুল ধৰাৰ প্ৰবৃত্তি লৈ প্ৰশ্ন কৰা আৰু হীন উদ্দেশ্য প্ৰণোদিত কৌতূহল চৰিতাৰ্থ কৰাৰ বাবে প্ৰশ্ন কৰা উচিত নহয়। যথোচিত মৰ্যাদা আৰু গুৰুত্বসহকাৰে প্ৰশ্ন কৰিব লাগে আধ্যাত্মিক উন্নতিৰ পথত মোক্ষলাভৰ উদ্দেশ্য লৈ।

৩। 'সেৱা' বোলোতে যে গুৰুৰ কিবা কাম কৰা বুজায়, সেয়া নহয়। তেনেধৰণৰ 'সেৱা'ৰ মাজেদিও মই সেৱা কৰিছো, সেয়া মই কৰিবও পাৰো, নকৰিবও পাৰো' এই মনোভাব থাকি যায়। 'সেৱা' যিয়ে কৰিব, তাৰ অনুভৱ কৰিব লাগিব যে এই দেহৰ মালিক তেওঁ নহয়, এই দেহ সম্পূৰ্ণভাৱে গুৰুৰ; তেওঁ যিভাবত চলাব সেই ভাবতেই নিযুক্ত হৈ থাকিলেই এই দেহ থাকিব।

যদি তাকে কৰা হয়, তেনেহ'লে যি 'জ্ঞান'ৰ কথা উল্লিখিত হৈছে, সেই 'জ্ঞান' কি বস্তু সদগুৰুৱে তাক দেখুৱাই দিব।

গুৰুৱে 'অজ্ঞান' শিকায়— এই কথাৰ কি অৰ্থ তাক নানাই বুজি নাপালে।

বাবা ঃ 'জ্ঞান উপদেশ' বা আত্মজ্ঞান প্ৰদান কেনেদৰে কাৰ্যকৰী কৰা যায়? অজ্ঞানক বিনাশ কৰিলেই জ্ঞানৰ উৎপত্তি হয়; (*গীতাৰ অন্যতম টীকা, জ্ঞানেশ্বৰী'ত কোৱা হৈছে 'হে' অৰ্জুন, অজ্ঞান-নাশ ঠিক সপোন আৰু টোপনিৰ জাল ভঙাৰ*

* *অজ্ঞানেনাবৃতং জ্ঞানং তেন মুহ্যন্তি জন্তবঃ।*

দৰে; ভাঙি গ'লেই তুমি যেনেকৈ তোমালৈ ঘূৰি আহা— এয়াও ঠিক তেনেকুৱাই।' আৰু এঠাইত কোৱা হৈছে অজ্ঞানক বিনষ্ট কৰাৰ বাহিৰে জ্ঞানৰ মাজত স্বতন্ত্ৰ কিবা আছে জানো?) আন্ধাৰ আঁতৰি গ'লেই পোহৰ। দ্বৈতভাৱ ধ্বংস হোৱা মানেই অদ্বৈতভাৱ। যেতিয়াই আমি এন্ধাৰ অপসাৰণৰ কথা ভাবো, তেতিয়াই পোহৰ আহিবলৈ ধৰে। যেতিয়াই দ্বৈতচিন্তা এৰি দিওঁ, তেতিয়াই অদ্বৈত। সেই অদ্বৈত অৱস্থা উপলব্ধি কৰিবলৈ গ'লে আমাৰ দ্বৈতভাব ত্যাগ কৰিবই লাগিব আৰু সেইটোৱেই অদ্বৈত উপলব্ধি। দ্বৈত অৱস্থাত থাকি 'অদ্বৈত'ৰ কথা কোনে ক'ব পাৰে? যদি কোনোবাই কয়, তেনেহ'লে তেওঁ সেই অৱস্থাত নপৰাকৈ কেনেকৈ জানিব বা বুজিব?

আকৌ সদগুৰুৰ দৰে শিষ্যও প্ৰকৃততেই জ্ঞানস্বৰূপ। তেওঁলোকৰ ভিতৰত পাৰ্থক্য আছে মাথোন দৃষ্টিভংগীত, উন্নত উপলব্ধিত, অতি আচৰিত অতি মানৱিক সত্তাত আৰু অতুলনীয় শক্তি আৰু ঐশ্বৰ্যযোগৰ মাজত। সদগুৰু হৈছে নিৰ্গুণ, সৎ-চিৎ-আনন্দ। এই জগত আৰু মনুষ্যজাতিক উন্নত কৰাৰ বাবেই তেওঁ দেহধাৰণ কৰে। কিন্তু ইয়াৰ ফলত তেওঁৰ সত্যৰ নিৰ্গুণ সত্তা, জ্ঞান আৰু ঐশ্বৰ্যযোগ অক্ষুণ্ণ থাকে। শিষ্যও প্ৰকৃতপক্ষত একেই স্বৰূপ, কিন্তু পূৰ্বৰ অসংখ্য জন্মৰ সংস্কাৰৰ ফলত অবিদ্যাৰ আৱৰণে তাক ঢাকি ৰাখিছে। তেওঁ যে 'শুদ্ধচৈতন্যস্বৰূপ', সেয়া তেওঁক চাবলৈ দিয়া নাই (*ভগৱদগীতা- ৫ম অধ্যায়, ১৫নং শ্লোক*)*। তেনে ধাৰণা হৈছে— 'আমি জীৱ, এটি হীন নগণ্য প্ৰাণী মাথোন।' এনেধৰণৰ অজ্ঞতাৰ জঞ্জালবোৰ গুৰুৱে টানি টানি ওপৰত পেলাব লাগিব আৰু নিৰ্দেশ দিব লাগিব। জন্ম-জন্মান্তৰ ধৰি এই ধাৰণাত মোহগ্ৰস্ত হৈ যি শিষ্য পৰি আছে, তেওঁক সেই শত শত জন্ম ধৰিয়ে গুৰুৱে শিকাই গৈছে— 'তুমি ঈশ্বৰ, তুমি মহান, তুমি ঐশ্বৰ্যৱান।' তেতিয়া তেওঁ অকণমান বুজিব পাৰে যে তেওঁ সঁচাকৈয়ে ঈশ্বৰ। আমি হৈছো এটা দেহ— অহংভাৱপূৰ্ণ এটা জীৱ আৰু জগত আৰু পৰমাত্মা আমাৰ পৰা স্বতন্ত্ৰ'— এয়াই যে চিৰন্তন মোহ, যাৰ লগত শিষ্যজনে সংগ্ৰাম কৰি চলিছে সেইটো তেওঁৰ অসংখ্য অতীত জন্মৰ পৰা প্ৰাপ্ত ভ্ৰম। এই মোহ এই ভ্ৰান্তিৰ এটি মূল অজ্ঞতা দূৰ কৰাৰ বাবে তেওঁ অৱশ্যই অনুসন্ধান আৰম্ভ কৰিব লাগিব। অজ্ঞতা ক'ত আৰু কেনেকৈ ইয়াৰ উদ্ভৱ হয় তাক দেখুৱাই দিয়াকেই বোলা হয় গুৰুৰ উপদেশ। উদাহৰণ হৈছে ঃ

১। আমি জীৱ বা প্ৰাণী।

২। দেহটোৱেই আত্মা (ময়ে এই শৰীৰ)।

৩। ঈশ্বৰ, জগত আৰু জীৱ স্বতন্ত্ৰ।

৪। মই ঈশ্বৰ নহয়।

৫। দেহ যে আত্মা নহয়— এই জ্ঞান নথকা।

৬। ঈশ্বৰ, জগত আৰু জীৱ যে এক আৰু অভিন্ন— এই জ্ঞান নথকা।

দৃষ্টিৰ সন্মুখত এই ভুলবোৰ উদ্‌ঘাটিত নহ'লে ঈশ্বৰ, জীৱ, জগত, দেহ আৰু এইবোৰৰ লগত পৰস্পৰ সম্পৰ্ক— অভিন্ন বা পৃথক ইত্যাদি সম্যক জ্ঞান শিষ্যই অৰ্জন কৰিব নোৱাৰে। এইবিলাক শিক্ষা দিয়া আৰু অবিদ্যা দূৰ কৰাই হৈছে জ্ঞানৰ শিক্ষা বা অজ্ঞানৰ শিক্ষা। 'জীৱতো নিজেই জ্ঞানমূৰ্তি, তেনেহ'লে তাক আৰু জ্ঞান দিবলৈ কিয় দিব লাগে? মাথোন তাৰ ভুল ধৰি দিয়া, তাৰ অজ্ঞান দূৰ কৰি দিয়াই হৈছে উপদেশৰ কাম।'

বাবাই আৰু ক'লে— ১। প্ৰণিপাত হৈছে আত্মসমৰ্পণ, ২। দেহ, মন আৰু সম্পদ সকলোবোৰ সমৰ্পণ কৰিব লাগিব, ৩। কৃষ্ণই অৰ্জুনক অন্যান্য জ্ঞানী আৰু তত্ত্বদৰ্শীসকলৰ ওচৰলৈ যাবলৈ ক'লে কিয়?'— ইয়াৰ উত্তৰত কৈছে— 'সদগুৰুৱে সকলোবোৰ বস্তুকে বাসুদেৱ বুলি ভাবে (*গীতা সপ্তম অধ্যায়, ১৯নং শ্লোক*) অৰ্থাৎ ভক্তৰ ওচৰত সকলো গুৰুৱে কৃষ্ণ আৰু গুৰুৱেও ভক্তক বাসুদেৱ বুলি গ্ৰহণ কৰে আৰু শ্ৰীকৃষ্ণই উভয়কেই তেওঁৰ প্ৰাণ আৰু আত্মা বুলি গণ্য কৰে (*ভগৱদগীতাৰ ৭ম অধ্যায়ৰ ১৮নং শ্লোকৰ ওপৰত জ্ঞানদেৱৰ ভাষ্য*)। শ্ৰীকৃষ্ণই জানে যে এইধৰণৰ গুৰু আৰু শিষ্য আৰু বহুত আছে। সেইবাবেই অৰ্জুনক তেওঁলোকৰ ওচৰত প্ৰতিনিধিত্ব দিছিল, যাতে তেওঁলোকৰ মাহাত্ম্য বাঢ়ে আৰু পৰিচিতি লাভ কৰে।

❑ সমাধি মন্দিৰ নিৰ্মাণ

বাবাই যে কাম কৰিব বিচাৰে সেই সম্বন্ধে কেতিয়াও জাহিৰ নকৰে বা তাকে লৈ হৈ-চৈ নলগায়। তেওঁ গোটেই পৰিৱেশ আৰু অৱস্থা খুব কৌশলেৰে সজাই

তোলে। মানুহে দেখি আচৰিত হৈ যায় যে কামটো লাহে লাহে নিশ্চিতভাৱে সুসম্পন্ন হৈ গৈছে। 'সমাধি মন্দিৰ' নিৰ্মাণ তাৰেই এটি উদাহৰণ। নাগপুৰৰ বিখ্যাত ধনী ব্যক্তি শ্ৰীমান বাপুচাহেব বুটি সপৰিয়ালে শিৰডিত থাকে। এবাৰ তেওঁ ভাবিলে যে শিৰডিত তেওঁ নিজৰ এটা ঘৰ সাজিব। ইয়াৰ অলপ দিনৰ ভিতৰতে 'দীক্ষিতৰ ওৱাড়া বা ঘৰ'ত শুই থকাৰ সময়ত তেওঁ সপোন দেখিলে— বাবাই আৱিৰ্ভূত হৈ তেওঁক নিজৰ ঘৰ আৰু মন্দিৰ সাজিবলৈ আদেশ দিছে। শামাও তাতেই শুই আছিল। তেৰোঁ একেটাই সপোন দেখিলে। বাপুচাহেবে সাৰ পাই উঠি দেখিলে শামাই কান্দিছে। কন্দাৰ কাৰণ সোধাত শামাই উত্তৰ দিলে যে বাবাই সপোনত একেবাৰে ওচৰ চাপি আহি তেওঁক স্পষ্টকৈ ক'লে— 'মন্দিৰসহ ঘৰ সাজা। মই সকলোৰে ইচ্ছা পূৰ্ণ কৰিম।' 'বাবাৰ সেই সুমধুৰ আৰু স্নেহপূৰ্ণ কথাখিনি শুনি মই আৰু ভাবাবেগ দমন কৰিব পৰা নাই। মোৰ কণ্ঠৰুদ্ধ আৰু চকু সজল হৈ উঠিছিল।' বাপুচাহেব বিস্মিত হ'ল উভয়ৰে স্বপ্নদৰ্শনৰ এক অদ্ভুত মিল দেখি। তেওঁ আছিল অৰ্থ ক্ষমতাৱান মানুহ। স্থিৰ কৰিলে তাত ঘৰ সাজিব আৰু শামাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰি এটা পৰিকল্পনা হাতত ল'লে। কাকাচাহেব দীক্ষিতেও সেই পৰিকল্পনাত অনুমোদন জনালে। যেতিয়া সেই পৰিকল্পনা বাবাৰ আগত উপস্থাপিত কৰা হ'ল, তেতিয়া তেওঁ তৎক্ষণাৎ মঞ্জুৰ কৰিলে।

নিৰ্মাণৰ কাম আৰম্ভ হ'ল আৰু শামাৰ তত্ত্বাৱধানত একতলাৰ মজিয়া, মাটিৰ তলত ভাণ্ডাৰ-ঘৰ আৰু কুঁৱা বনোৱা হ'ল। ধুনীয়াকৈ বনোৱাৰ বাবে লেণ্ডীলৈ অহা-যোৱাৰ সময়ত বাবাই নানা প্ৰস্তাৱ দিলে। পৰৱৰ্তী কামৰ ভাৰ পৰিল বাপুচাহেব জোগৰ ওপৰত। যেতিয়া কাম পূৰাদমে চলিছে, তেতিয়া শ্ৰীবুটিৰ খিয়াল হ'ল যে মাজ ঠাইত এটি 'মুৰুলীধৰ' মূৰ্তি স্থাপন কৰা উচিত। তেওঁ বাবাৰ আগত এই কথাটো জনাই তেওঁৰ অনুমতি লোৱাৰ বাবে শামাক ক'লে। এদিন ওৱাড়াৰ পিছফালেদি বাবা গৈছিল, হেন সময়তে শামাই কথাটো বাবাক ক'লে। শামাৰ কথা শুনি অনুমতি দি বাবাই ক'লে— 'মন্দিৰ বনোৱা শেষ হ'লে মই তাত থাকিবলৈ আহিম।' তাৰ পিছত ঘৰটোৰ পিনে চাই ক'লে—"ঘৰটো সজোৱা হ'লে আমি সকলোৱে কেনে মজাকৈ থাকিম, ফুৰিম, আনন্দ কৰিম, পৰস্পৰক ভাল পাম— কিমান সুখৰ হ'ব।' শামাই সুধিলে যে মন্দিৰৰ ভিতৰত থাপনাপতাৰ শুভ সময় আহিছেনে নাই? বাবাই সন্মতি দিলে। শামাই তেতিয়া এটা নাৰিকল

ভাঙি কাম আৰম্ভ কৰিলে। নিৰ্দিষ্ট সময়ত কাম শেষ হ'ল। কিন্তু তাৰ আগতেই এটা নতুন পৰিস্থিতিয়ে দেখা দিলে। বাবা গুৰুতৰভাৱে অসুস্থ হৈ পৰিল আৰু তেওঁলোকে ভাবিলে আমি যত্নেৰে তেওঁক সেৱা-শুশ্ৰূষা কৰি সুস্থ কৰি তুলিম। বাপুচাহেৰ নিৰাশ হৈ পৰিল। তেওঁৰ হৃদয় বেদনা ভাৰাক্ৰান্ত হ'ল। তেওঁ ভাবিলে যে বাবা যদি গুচি যায়, তেন্তে তেওঁৰ এই ঘৰ আৰু মন্দিৰে বাবাৰ পুণ্য পদধূলিত পবিত্ৰ হোৱাৰ সুযোগ নাপাব। তেওঁৰ সকলো অৰ্থব্যয় (*প্ৰায় দুই লাখ টকা*) বৃথা হ'ব। কিন্তু মহাপ্ৰয়াণৰ ঠিক আগমুহূৰ্তত বাবাৰ মুখৰ পৰা যি কথা ওলাল— 'মোক তোমালোকে ওৱাড়াতে ৰাখা।'— সেই কথাকেইটাই কেৱল বাপুচাহেবকে নহয়, প্ৰতিজন মানুহকে সান্ত্বনা দিছিল। যথা সময়ত বাবাৰ মৃতদেহ 'মুৰুলীধৰ'ৰ বাবে সংৰক্ষিত বেদীত স্থাপিত হ'ল। বাবা স্বয়ং 'মুৰুলীধৰ' হ'ল আৰু ঘৰটো সাইবাবাৰ 'সমাধি-মন্দিৰ'ত পৰিণত হ'ল। অতি দুৰ্জ্ঞেয়, অতি বিচিত্ৰ তেওঁৰ জীৱন।

ধন্য বাপুচাহেৰ বুটি! তেওঁৰ সৌভাগ্য যে তেওঁৰেই ওৱাড়াতে বাবাৰ পবিত্ৰ দেহে বিৰাজ কৰিছে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৪০

বাবাৰ কাহিনী

১। সন্ন্যাসী বেশত আৰু আন দুজনৰ একেলগে শ্ৰীমতী দেৱৰ উদযাপন (সমাপ্তি) অনুষ্ঠানত যোগদান আৰু ২। তেওঁৰ ছবিৰ মাধ্যমত হেমদপন্তৰ গৃহলৈ আগমন।

এই পৰিচ্ছেদত দুটা কাহিনী দিয়া হৈছে— ১। শ্ৰী বি. ভি. দেৱৰ ঘৰত তেওঁৰ মাকৰ 'উদ্‌যাপন' অনুষ্ঠানত আৰু ২। বান্দ্ৰাত হেমদপন্তৰ ঘৰৰ ফাঁকুৱাত মধ্যাহ্ন ভোজত বাবাই কেনেদৰে যোগ দিছিল।

❑ আৰম্ভণি

ধন্য শ্ৰীসাই সমৰ্থ। তেওঁৰ ভকতসকলক তেওঁ জাগতিক আৰু আধ্যাত্মিক সকলো বিষয়তে নিৰ্দেশ দিছে— তেওঁলোকৰ জীৱনৰ অভীষ্ট অৰ্জনৰ মাজেদিয়ে তেওঁলোকক সুখী কৰিছে। ভকতসকলৰ শিৰত হাতৰ পৰশেৰে শক্তিৰ সঞ্চাৰ কৰিছে আৰু ভেদবুদ্ধি বিনাশ কৰি দুৰ্লভ সম্পদ লাভত তেওঁলোকক সহায় কৰিছে। তেওঁৰ চৰণত প্ৰণত ভকতসকলক তেওঁ অভেদ জ্ঞানেৰে আলিংগন কৰিছে আৰু তেওঁলোকৰ লগত একাত্ম হৈ গৈছে, নদ-নদীৰ লগত সাগৰৰ মিলনৰ দৰে। ইয়াৰ পৰাই বুজা যায়, যিসকলে কেৱল ভগৱানৰ লীলা-কীৰ্তন কৰে তেওঁলোকৰ দৰে বা তেওঁলোকতকৈও বেছি বাবাৰ ওচৰত প্ৰিয় হ'ল তেওঁলোক, যিসকলে ভগৱানৰ ভক্তৰ গুণ-গান কৰে।

❑ শ্ৰীমতী দেওৰ উদ্‌যাপন অনুষ্ঠান

শ্ৰী বি. ভি. দেও 'দাহানু' নামৰ এডোখৰ ঠাইত মামলাৎদাৰ আছিল। তেওঁৰ মাকে ২৫-৩০টা মান বিভিন্ন সংকল্প পালন কৰিছিল। এক উদ্‌যাপন বা সমাপ্তি

অনুষ্ঠানৰ প্ৰয়োজন আছিল। এই উৎসৱত ১০০-২০০ জন ব্ৰাহ্মণ-ভোজনো এটা অংগ আছিল। শ্ৰীদেৱে দিন স্থিৰ কৰি বাপুচাহেব জোগলৈ চিঠি লিখিলে যাতে তেওঁ বাবাক সেইদিনা মধ্যাহ্ন ভোজলৈ অহাৰ বাবে তেওঁৰ পক্ষৰ পৰা অনুৰোধ জনায়। কাৰণ, তেওঁৰ উপস্থিতিবিহনে অনুষ্ঠান সুসম্পূৰ্ণ নহ'ব। বাপুচাহেবে বাবাক চিঠিখন পঢ়ি শুনালে। শুদ্ধ চিত্তৰ এই সৰল আমন্ত্ৰণ বাবাই সযত্নে লক্ষ্য কৰিলে; তাৰ পিছত ক'লে— 'মোক যে স্মৰণ কৰে, তাৰ কথাই মই চিন্তা কৰো। মোৰ যান-বাহনৰ কোনো দৰকাৰ নাই, গাড়ী, টাংগা, ট্ৰেইন, এৰোপ্লেন একোৰে প্ৰয়োজন নহয়। মোক যেয়ে ভাল পাই মাতে, মই লৰৰি গৈ তেওঁৰ ওচৰত উপস্থিত হওঁ। খুব সুন্দৰকৈ তেওঁক এটা উত্তৰ দিয়া যে আমি তিনিজন— মই, তুমি আৰু আন এজন তেওঁৰ তালৈ যাম।' শ্ৰীজোগে সেই কথাটো শ্ৰীদেওক জনাই দিলে। শ্ৰীদেৱে চিঠি পাই বৰ আনন্দিত হ'ল কিন্তু তেওঁ জানিছিল যে বাবাই স্থূল-শৰীৰে ৰাহাতা, ৰুই আৰু নিমগাঁৱৰ বাহিৰে আন কোনো ঠাইলৈ এতিয়ালৈকে যোৱা নাই। তেওঁ এই কথাও চিন্তা কৰিলে যে সৰ্বব্যাপী বাবাৰ ওচৰত একোৰে অসম্ভৱ নহয়— হঠাৎ তেওঁ যে কোনো ৰূপ ধৰি উপস্থিত হৈ তেওঁৰ কথা ৰাখিব পাৰে!

ইয়াৰ কেইদিনমানৰ আগতে 'দাহানু'ৰ ষ্টেচন মাষ্টৰৰ ওচৰত বঙালী সাজ-পৰিহিত এজন সন্ন্যাসী উপস্থিত হ'ল। তেওঁ 'গৰু-ৰখীয়া'ৰ কামত নিযুক্ত আছে আৰু সেইকাৰণে চান্দা তুলিবৰ বাবে আহিছে বুলি জনালে। ষ্টেচন মাষ্টৰে তেওঁক চহৰলৈ গৈ মামলাৎদাৰ শ্ৰীদেওৰ লগত দেখা কৰি তেওঁৰ সহায়তে চান্দা সংগ্ৰহ কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিলে। হেন সময়তে শ্ৰীদেও তাত উপস্থিত হ'ল। ষ্টেচন মাষ্টৰে তেওঁৰ সৈতে সন্ন্যাসীক পৰিচয় কৰি দিলে। তেওঁলোক দুয়ো প্লেটফৰ্মত বহি কথা-বতৰা পাতিলে। শ্ৰীদেৱে তেওঁক জনালে যে বৰ্তমান তাৰ বিশিষ্ট নাগৰিক ৰায় চাহেব নৰোত্তম চেট্টিয়ে আৰু এটা দাতব্য বিষয়ত দান সংগ্ৰহৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰিছে। সেয়ে এতিয়াই আকৌ এখন ছান্দাৰ তালিকা কৰাটো ঠিক নহ'ব— এইবাবে সন্ন্যাসী যদি ২-৪ মাহৰ পিছত আহে তেনেহ'লে ভাল হয়। এই কথা শুনি সন্ন্যাসীজন গুচি গ'ল।

এমাহমানৰ পিছত সন্ন্যাসীজন টাংগাত উঠি দিনৰ দহ বজাত শ্ৰীদেওৰ ঘৰলৈ আহিল। দেৱে ভাবিলে— তেওঁ নিশ্চয় চান্দাৰ বাবেই আহিছে। সন্ন্যাসীয়ে দেখিলে, শ্ৰীদেও উদযাপন অনুষ্ঠানৰ প্ৰস্তুতিৰ বাবে বৰ ব্যস্ত হৈ আছে। সেয়ে তেওঁ ক'লে

যে চান্দাৰ বাবে নহয় তেওঁ অলপ আহাৰ গ্ৰহণ কৰিবৰ বাবেহে আহিছে। শ্ৰীদেৱে ক'লে— 'ভাল ভাল, বৰ আনন্দিত হ'লো। আহক আহক— এয়াতো আপোনালোকৰেই ঘৰ।' সন্ন্যাসীয়ে ক'লে— 'দুটা ল'ৰাও মোৰ লগত আছে।' শ্ৰীদেও— 'বৰ ভাল কথা, তেওঁলোকক লৈ আহক।' মধ্যাহ্ন আহাৰৰ বাবে তেতিয়াও ভালেখিনি সময় পলম আছিল (প্ৰায় দুঘণ্টা)। সেয়ে শ্ৰীদেৱে সন্ন্যাসীক সুধিলে যে তেওঁলোকক আনিবৰ বাবে ক'লৈ মানুহ পঠাব লাগিব? সন্ন্যাসীয়ে ক'লে যে ঠিক সময়ত তেওঁলোক নিজেই আহিব, কাকো পঠাব নালাগে। শ্ৰীদেৱে তেওঁক ১২ বজাত আহিবলৈ ক'লে। পূৰা ১২ বজাত তেওঁলোক তিনিও আহিল। সকলোৰে লগত একেলগে আহাৰ কৰি গুচি গ'ল।

অনুষ্ঠান শেষ হোৱাত শ্ৰীদেৱে বাপুচাহেব জোগলৈ অভিযোগ জনাই চিঠি দিলে যে বাবাৰ কথাৰ অন্যথা আচৰণ হৈছে। জোগে সেই চিঠি লৈ বাবাৰ ওচৰলৈ গ'ল, কিন্তু চিঠি খোলাৰ আগতেই বাবাই ক'লে— 'অ' মই বুজিছো, তেওঁ লিখিছে যে মই কথা দিছিলো, কিন্তু নগৈ তেওঁক মই ঠগিলো। তেওঁক জনাই দিয়া যে মই আৰু দুজনক লগত লৈ তেওঁৰ ভোজলৈ গৈছিলো। কিন্তু তেওঁহে মোক চিনিব নোৱাৰিলে। তেনেহ'লে মোক মাতেইবা কিয়?— লিখি দিয়া যে তেওঁ ভাবিছিল সন্ন্যাসীজন চান্দাৰ বাবে আহিছে, কিন্তু মই সেই সন্দেহ আঁতৰোৱা নাই জানো? মই জানো কোৱা নাই যে আৰু দুজনক লৈ আহিম? তিনিওজনে ঠিক সময়তে গৈ খাই অহা নাই জানো? চোৱা, কথা ৰক্ষাৰ বাবে মই জীৱনপৰ্যন্ত দিব পাৰো। মোৰ কথা কেতিয়াও লৰচৰ নহয়।' জোগে বাবাৰ এই উত্তৰ শুনি হৰ্ষান্বিত হৈ সম্পূৰ্ণ উত্তৰখিনি দেওলৈ লিখি পঠিয়াই দিলে। সেই চিঠি পঢ়ি শ্ৰীদেওৰ দুচকুৰ পৰা আনন্দাশ্ৰু সৰি পৰিল। বাবাৰ ওচৰত অনৰ্থক অভিযোগ কৰাৰ বাবে সন্ন্যাসীৰ প্ৰথমবাৰৰ আগমনে তেওঁক কিদৰে বিভ্ৰান্ত কৰিলে, সেয়ে অবাক হৈ তেওঁ সেই কথাকে ভাবিবলৈ ধৰিলে। সন্ন্যাসীজনে পাচত যে ক'লে— আৰু দুজনক লগত লৈ আহিম— সেই কথাৰো প্ৰকৃত অৰ্থ তেওঁ ধৰিব নোৱাৰিলে।

যেতিয়া শিষ্যই সম্পূৰ্ণৰূপে সদ্‌গুৰুৰ শৰণাপন্ন হয়, তেতিয়া তেওঁৰ ঘৰৰ সকলো ধৰ্মানুষ্ঠানত যাতে নিয়মানুযায়ী সুশৃংখলভাৱে সম্পন্ন হয়, সদ্‌গুৰুৱে তাকে চায়— এই সত্যই কাহিনীটোত সুপৰিস্ফুট।

❑ হেমদপন্তৰ ফাঁকুৱাৰ (হোলিৰ) ভোজ

এইবাৰ আন এটা কাহিনী জনা যাব। বাবাই কেনেকৈ তেওঁৰ নিজৰ ছবিৰ মাধ্যমত উপস্থিত হৈ ভকতৰ ইচ্ছা পূৰণ কৰিলে।

১৯১৭ চনৰ এক পূৰ্ণিমাৰ দিনা হেমদপন্তে সপোনত দেখিলে— বাবাই সন্ন্যাসীৰ বেশত আহি তেওঁক টোপনিৰ পৰা জগাই দি ক'লে যে সেইদিনা তেওঁ তেওঁৰ ঘৰলৈ খোৱা-বোৱা কৰাকৈ আহিব। সপোনতেই এই জাগৰণ। যেতিয়া সঁচাকৈয়ে টোপনিৰ পৰা সাৰ পালে, তেতিয়ানো ক'ত সাইবাবা ক'ত সন্ন্যাসী? কিন্তু বাবাৰ প্ৰতিটো কথা তেওঁ সুস্পষ্টভাৱে মনত পেলাবলৈ পাৰিলে। বাবাৰ সংস্পৰ্শত যদিও তেওঁ সাত বছৰ আছিল আৰু সদায় তেওঁক ধ্যান কৰিছিল, তথাপিতো তেওঁ আশা কৰিব পৰা নাই যে বাবা তেওঁৰ ঘৰত আহাৰ ভোজন কৰিবলৈ আহিব পাৰে। যি হওক, অতি আনন্দিত হৈ তেওঁৰ পত্নীক কথাটো ক'লে— আজি ফাঁকুৱাৰ দিন, এজন সন্ন্যাসী অতিথি আমাৰ ঘৰত খোৱা-বোৱা কৰাকৈ আহিব। অলপ বেছিকৈ ভাত ৰান্ধিব লাগিব। সন্ন্যাসী কোন, ক'ৰ পৰা আহিব ইত্যাদি প্ৰশ্ন তেওঁৰ পত্নীয়ে সুধি থকাত হেমদপন্তই তেওঁক আৰু ওলট-পালট কথা নকৈ সঁচা কথাটোকে ক'লে— সপোনৰ কথা জনালে। তেওঁৰ পত্নীয়ে সংশয় প্ৰকাশ কৰিলে যে শিৰডিৰ পৰা ইমান দূৰ এই বান্দ্ৰালৈ বাবাৰ পক্ষে অহাটো সম্ভৱ জানো? তাৰ বাহিৰে সেই ঠাইৰ ইমান ভাল খোৱাবস্তু এৰি বাবাই তেওঁলোকৰ ইমান ডাঙৰ চাউলৰ ভাত খাবলৈ আহিব কিয়? হেমদপন্তই তেওঁক আশ্বাস দিলে এই বুলি যে বাবাই হয়তো নিজদেহেৰে নাহি আন কোনো অতিথিৰ ৰূপতো আহিব পাৰে; এইবাবেই অলপ বেছিকৈ ৰন্ধা-বঢ়া কৰি ৰাখিলে একোতো লোকচান নহয়!

ইয়াৰ পাচত ৰন্ধা-বঢ়াৰ কাম আৰম্ভ হ'ল— দুপৰীয়াৰ ভিতৰতে সম্পূৰ্ণ কাম শেষ হ'ল। হোলি পূজাৰ অন্তত দুশাৰী আসন আৰু পাত সজাই দিয়া হ'ল। মাজতে ৰ'ল অতিথিৰ বাবে আসন। পৰিয়ালৰ সকলো ল'ৰা-ছোৱালী, নাতি-নাতিনী, জী-জোৱাইসকলেও নিৰ্দিষ্ট আসন গ্ৰহণ কৰিলে। পৰিবেশন আৰম্ভ হ'ল। সকলোৰে অতিথিৰ আগমনৰ ফালে লক্ষ্য, কিন্তু বাৰ বাজি গ'ল— কাকো দেখা নগ'ল। প্ৰধান দৰ্জা বন্ধ কৰি খিলি লগাই দিয়া হ'ল। তাৰ পিছত 'অন্ন শুদ্ধি' অৰ্থাৎ ঘিউ বিতৰণ কৰা হ'ল। ই হ'ল আহাৰ গ্ৰহণ আৰম্ভ কৰাৰ ইংগিত।

ৰীতি অনুযায়ী বৈশ্বানৰদেৱ (অগ্নি) আৰু শ্ৰীকৃষ্ণৰ নৈবেদ্য দিয়া হ'ল। সকলোৱে খাবলৈ আৰম্ভ কৰাৰ আগে আগে খটখটিত ভৰিৰ শব্দ শুনা গ'ল, হেমদপন্তই লৰালৰিকৈ দুৱাৰ খুলি দেখিলে দুজন মানুহ আহিছে— (১) আলী মহম্মদ আৰু (২) মৌলানা ইচ্‌মু মুজাভৰ। আহাৰৰ আয়োজন সম্পূৰ্ণ কৰি সকলোৱে খাবলৈ বহা দেখি এই মানুহ দুজনে হেমদপন্তৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। তেওঁলোকে ক'লে— 'আপুনি আসন এৰি লৰৰি আহিছে, আনসকলে আপোনাৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছে। আপুনি দয়া কৰি আপোনাৰ 'সেই বস্তুটো' লওক। পাচত সুবিধামতে সময়ত আপোনাক এই বিষয়ে আচৰিত আচৰিত ঘটনাবোৰ খুলি ক'ম— এইবুলি পুৰণা বাতৰি কাকতেৰে মেৰিওৱা এটা পেকেট টেবুলত ৰাখিলে। পেকেটটো খুলি হেমদপন্তই দেখিলে— সাইবাবাৰ এখন ধুনীয়া ডাঙৰ ছবি। তেওঁ মুগ্ধ হ'ল, গোটেই শৰীৰ ৰোমাঞ্চিত হ'ল, অশ্ৰুপূৰ্ণ নয়নেৰে তেওঁ বাবাৰ ছবিৰ পদতলত মূৰটো লগাই দিলে।

বাবাই এই অপৰূপ লীলাৰ দ্বাৰা তেওঁক আশীৰ্বাদ কৰিছে— তাকে তেওঁ ভাবি ল'লে। আলী মহম্মদক কৌতূহলবশতঃ সুধি পেলালে ক'ৰপৰা তেওঁ এই ছবি পালে। উত্তৰত আলী মহম্মদে জনালে যে এখন দোকানৰ পৰা তেওঁ কিনিছে কিন্তু পিছত ঘটনাৰ সবিশেষ তেওঁ ক'লে। আনফালে ভোজনাপেক্ষসকল ৰৈ আছে। এইবাবে হেমদপন্তই যেন দয়া কৰি গৈ আসনত বহে। হেমদপন্তই তেওঁক ধন্যবাদ জনাই বিদায় দিলে। যিখন আসন মাজতে পৰা আছিল অতিথিৰ কাৰণে, তাৰ ওপৰত ছবিখন বহুওৱা হ'ল আৰু তাত নৈবেদ্য দিয়াৰ পিছত সকলোৱে খাবলৈ ধৰিলে আৰু এসময়ত খোৱা শেষ হ'ল। ছবিখনত বাবাৰ সুষমামণ্ডিত চেহেৰা দেখি সকলো পৰম প্ৰীত হ'ল আৰু কেনেকৈ যে এই আচৰিত ঘটনা ঘটিল তাকে চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে।

হেমদপন্তক দিয়া স্বপ্নপ্ৰদত্ত প্ৰতিশ্ৰুতি বাবাই এইদৰে পালন কৰিছিল। পৰৱৰ্তী পৰিচ্ছেদত ছবিখনৰ কাহিনী, কেনেকৈ আলী মহম্মদে ছবিখন পালে, কিয় কিনিলে আৰু হেমদপন্তক কিয় দিলে— সেই সকলো সবিস্তাৰে বৰ্ণনা কৰা হ'ব।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৪১

ছবিৰ কাহিনী— ফটা কাপোৰ চুৰ আৰু 'জ্ঞানেশ্বৰী' পাঠ

আগৰ পৰিচ্ছেদত যি ঘটনা কোৱা হ'ল তাৰ ন বছৰৰ পাছত আলী মহম্মদে হেমদপন্তক সাক্ষাত কৰি নিম্নলিখিত কাহিনীটো কৈছিল।

এদিন বম্বেৰ ৰাস্তাত ঘূৰি ফুৰি এজন ফেৰীৱালাৰ পৰা তেওঁ ছবিখন কিনিছিল। ছবিখন বান্ধি বান্দ্ৰাৰ তেওঁৰ নিজৰ ঘৰত আৰি থৈছিল। বাবাক তেওঁ বৰ ভাল পাইছিল, সেয়েহে নিতৌ বাবাৰ ছবি দৰ্শন কৰিছিল। হেমদপন্তক ছবিখন দিয়াৰ তিনিমাহৰ আগত তেওঁৰ ভৰিত এটা ফোঁহা হৈছিল। ফোঁহাটো অস্ত্ৰোপচাৰ কৰাৰ বাবে তেওঁ বম্বেলৈ গৈছিল। আৰু তিনি মাহে তেওঁৰ বান্দ্ৰাৰ ঘৰ বন্ধ হৈ আছিল, কোনো সেই ঘৰত নাছিল। ঘৰটোত বহুকেইখন ছবি আৰি থোৱা আছিল— যেনে, বাবা আব্দুল ৰহিমান, মৌলানা চাহেব, মহম্মদ হোচেন, বাবা সাই, বাবা তাজুদিন আৰু জীৱিত অন্যান্য সন্তসকলৰ ছবি। কালৰ কৰাল গ্ৰাসে এওঁলোককো ৰেহাই দিয়া নাই। তেওঁ বম্বেত শয্যাশায়ী হৈ আছে আনফালে ছবিবোৰে বান্দ্ৰাত এনেয়ে মাথোন ভোগে কিয়? ভাব হয় যেন এওঁলোকৰো জন্ম-মৃত্যু আছে। সেয়েহে দেখা গ'ল তেওঁলোকৰ অদৃষ্টত যি আছিল সেয়াই হৈছে। মাথোন সাইবাবাৰ ছবিখনে কেনেকৈ যে ৰক্ষা পালে তাক আজিলৈকে জনা নাযায়। বাবাৰ সৰ্বব্যাপকতা আৰু অপৰিমেয় শক্তিৰ পৰিচয়েই ইয়াৰ পৰা পোৱা যায়।

বহু বছৰৰ আগতে মহম্মদ হোচেন থাৰিয়াতোপনে তেওঁক সন্ত বাবা আব্দুল ৰহিমানৰ এখন সৰু ছবি দিছিল। তেওঁ সেই ছবিখন তেওঁৰ খুলশালিয়েক নূৰ মহম্মদ পীৰভয়ক দিছিল। তেওঁৰেই টেবুলত ৮ বছৰ ধৰি ছবিখন পৰি আছিল। তাৰ পিছত এদিন ছবিখনত নূৰ মহম্মদৰ নজৰ পৰিল। তেওঁ সেইখন এজন

ফটোগ্ৰাফাৰৰ ওচৰলৈ লৈ গৈ 'পূৰ্ণদেহ' জোখৰ বনোৱালে আৰু আত্মীয় বন্ধুসকলক একপিকৈ ভগাই দিলে। আলী মহম্মদকো একপি দিছিল। তেওঁ সেইখন বান্দ্ৰাৰ ঘৰত আৰি থ'লে। নূৰ মহম্মদ আছিল সন্ত আব্দুল ৰহিমানৰ শিষ্য। তেওঁ যেতিয়া সেই ছবিখন লৈ এক প্ৰকাশ্য দৰবাৰত গুৰু উপহাৰ দিবলৈ গ'ল, তেতিয়া গুৰুৱে খঙত অগ্নিমূৰ্তি ধাৰণ কৰি তেওঁক মাৰিবৰ বাবে খেদি আহিল। তাৰ পৰা তেওঁক আঁতৰাই পঠালে। নূৰ মহম্মদ অত্যন্ত ক্ষুব্ধ আৰু বিষণ্ণ হ'ল। তেওঁ ভাবিলে— ইমান টকা খৰচ কৰি তেওঁৰ অদৃষ্টত শেষত গুৰুৰ অসন্তোষ আৰু বিৰূপতাহে মিলিল। 'মূৰ্তি পূজা' গুৰুৰ পছন্দ নোহোৱাত তেওঁ সেই বৃহৎ ছবিখন লৈ এপ'ল' বন্দৰত উপস্থিত হ'ল। এখন নাও ভাড়া কৰি সমুদ্ৰগৰ্ভত সেইখন বিসৰ্জন দিলে। সকলো আত্মীয়ক কৈ দিলে, ছবিবোৰ ফিৰাই দিবলৈ আৰু ঘূৰাই পোৱাৰ পাচত সকলো ছবি (ছখন ছবি) এজন মাছমৰীয়াৰ সহায়ত বান্দ্ৰাৰ সমুদ্ৰলৈ নিক্ষেপ কৰিলে। সেই সময়ত আলী মহম্মদ তেওঁৰ ঘৰতে চিকিৎসাধীন হৈ আছিল। নূৰ মহম্মদে তেওঁক ক'লে যে অবিলম্বে সকলো সন্তৰ ছবি সমুদ্ৰত পেলাই দিলে তেওঁৰ এই ৰোগ আঁতৰি যাব। এই কথা শুনি আলী মহম্মদে সকলোবোৰ ছবি সমুদ্ৰত পেলাবৰ বাবে ঠিক কৰিলে। তেওঁৰ মেনেজাৰক বান্দ্ৰাৰ ঘৰলৈ পঠালে।

ছমাহৰ পাচত যেতিয়া তেওঁ ঘৰলৈ ঘূৰি আহিল, তেতিয়া বিস্মিত হ'ল— বাবাৰ ছবিখন আগৰ দৰে আৰি থোৱা আছে। মেনেজাৰে সকলো ছবি লৈ গ'ল, অথচ এইখন ৰৈ গ'ল কেনেকৈ বুজিব নোৱাৰিলে। তেওঁ লৰালৰিকৈ ছবিখন নমাই তেওঁৰ দেৰাজত লুকুৱাই ৰাখিলে; কাৰণ, তেওঁৰ খুলশালিয়েকে দেখিলে নষ্ট কৰি পেলাব। কিদৰে ছবিখনৰ ব্যৱস্থা কৰা যায়, কাৰ হাতত দিলে ছবিখন সযত্নে থাকিব— এইবোৰ চিন্তা যেতিয়াই কৰিছে তেতিয়াই যেন সাইবাবাই তেওঁক কৈ দিলে, মৌলানা ইচ্‌মু মুজাভৰৰ লগত দেখা কৰি তেওঁৰ পৰামৰ্শ ল'বলৈ। তেওঁ মৌলানাক লগ কৰি সকলো কথা ক'লে। দুয়ো ভালকৈ পৰামৰ্শ কৰাৰ পিছত থিৰ হ'ল আন্নাচাহেবক (হেমদপন্ত) দিয়া হ'ব। তেৱেঁ এই ছবিখন সযত্নে ৰাখিব। তেতিয়া তেওঁলোক দুয়ো গৈ ঠিক সময়ত তেওঁৰ হাতত দি দিলে।

অতীত, বৰ্তমান আৰু ভবিষ্যৎ বাবাই কিদৰে জানিছিল আৰু কেনে অপূৰ্ব কৌশলেৰে ঘটনাৰ সূত্ৰ ধৰি টানি আনে যাতে ভকতসকলৰ মনোবাসনা পূৰ্ণ

হয়— এই কাহিনী তাৰেই দৃষ্টান্ত। তলৰ কাহিনীটোত পোৱা যাব যিসকল প্ৰকৃততে আধ্যাত্মিক বিষয়ত আগ্ৰহী, তেওঁলোকক বাবাই কিমান যে ভাল পায় আৰু তেওঁলোকৰ সকলো অসুবিধা দূৰ কৰি তেওঁলোকক কেনেকৈ সুখী কৰে।

❑ ফটা কাপোৰ চুৰ আৰু 'জ্ঞানেশ্বৰী' পাঠ

শ্ৰী বি. ভি. দেওৰ বহুদিনৰ ইচ্ছা অনুসৰি তেওঁ 'জ্ঞানেশ্বৰী' পাঠ কৰে (*জ্ঞানেশ্বৰ কৃত ভগবদ্‌গীতা বিখ্যাত মাৰাঠী ভাষ্য*)। তেওঁ সদায় ভগবদ্‌গীতাৰ এক অধ্যায় আৰু অন্যান্য শাস্ত্ৰৰ কোনো কোনো অংশ পাঠ কৰিছিল। কিন্তু 'জ্ঞানেশ্বৰী' হাতত ল'লেই কিবা নহয় কিবা বাধা বা বিভ্ৰাট আহি উপস্থিত হৈছিল, তেওঁৰ আৰু পাঠ কৰা নহ'ল। তিনি মাহৰ ছুটী লৈ তেওঁ শিৰডিলৈ গ'ল। তাৰ পৰা বিশ্ৰামৰ কাৰণে ঘৰলৈ গ'ল। তাত অন্যান্য শাস্ত্ৰ ভালদৰে পঢ়িছিল, কিন্তু 'জ্ঞানেশ্বৰী'খন মেলি বহিলেই নানা অযথা দুঃচিন্তাই আহি বাধা দিছিল। বহুত চেষ্টা কৰিও, কেইটামানো শাৰী তেওঁ স্বচ্ছন্দে পঢ়িব নোৱাৰে। সেয়েহে তেওঁ সংকল্প কৰিলে যে বাবাই যেতিয়া এই শাস্ত্ৰৰ প্ৰতি তেওঁৰ অনুৰাগ সৃষ্টি কৰিব আৰু তেওঁক পঢ়িবলৈ আদেশ দিব, তেতিয়াই তেওঁ আৰম্ভ কৰিব। তাৰ আগত আৰু নহয়। তাৰ পিছত ১৯১৪ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহত তেওঁ সপৰিয়ালেৰে শিৰডিলৈ আহিল। বাপুচাহেব জোগে তেওঁক সুধিলে 'জ্ঞানেশ্বৰী' তেওঁ নিতৌ পঢ়েনে নপঢ়ে। শ্ৰীদেৱে তেওঁক সকলো অসুবিধাৰ কথা জনালে। জোগে প্ৰস্তাৱ কৰিলে— পুথিখন বাবাৰ হস্তস্পৰ্শৰ দ্বাৰা পুণ্য কৰি লৈ তাৰ পাচত পাঠ আৰম্ভ কৰক। কিন্তু দেৱে ক'লে যে এই পদ্ধতি তেওঁৰ পছন্দ নহয়; কাৰণ, বাবা অন্তৰ্যামী, তেওঁতো তেওঁৰ আকাংক্ষাৰ কথা জানে; তেওঁ নিজেই চিধাচিধি তেওঁক পঢ়াৰ আদেশ জানো দিব নোৱাৰে?

শ্ৰীদেৱে বাবাক দেখা কৰি এটকা দক্ষিণা দিলে। বাবাই ২০ টকা বিচাৰিলে— তাকো দিলে। ৰাতি শ্ৰীদেওৰ লগত বালকৰাম নামৰ এজন মানুহৰ দেখা হ'ল। শ্ৰীদেৱে তেওঁক অনুসন্ধান কৰিলে বাবাৰ প্ৰতি প্ৰেম আৰু কৃপা তেওঁ কেনেদৰে অৰ্জন কৰিলে। বালকৰামে ক'লে— পিছৰ দিনা আৰতিৰ অন্তত তেওঁ সকলো ক'ব। পিছৰ দিনা দৰ্শনৰ বাবে শ্ৰীদেও যোৱাৰ পাছত বাবাই তেওঁৰ পৰা ২০ টকা বিচাৰিলে। তেওঁ আনন্দিত হৈ দি দিলে। মছজিদত তেতিয়া বহুত ভিৰ। শ্ৰীদেও

এটা চুকত বহিলগৈ। বাবাই তেওঁক আৰু অলপ ওচৰলৈ আহি শান্ত হৈ বহিবলৈ ক'লে। তেওঁ তাকে কৰিলে। পিছত দুপৰীয়াৰ আৰতি শেষ হ'লত যেতিয়া সকলো গুচি গ'ল, দেৱে আকৌ বালকৰামক দেখা পালে। তেওঁ তেওঁক তেওঁৰ পূৰ্ব ইতিহাস আকৌ সুধিলে— বাবাই তেওঁক কি উপদেশ দিলে— কেনেদৰে ধ্যান কৰা শিকালে ইত্যাদি। বালকৰামে উত্তৰ দিবলৈ ধৰোতেই 'চন্দ্ৰু' নামৰ এজন কুষ্ঠব্যাধিগ্ৰস্ত ভকতক বাবাই পঠালে দেওক মাতি আনিবলৈ। দেও অহাৰ পাচত বাবাই তেওঁক সুধিলে ক'ত, কাৰ লগত তেওঁৰ কি কথা হৈছিল। তেওঁ ক'লে— বালকৰামৰ পৰা তেওঁৰ (বাবাৰ) সুখ্যাতিৰ কথা শুনিছিল। বাবাই তেওঁৰ পৰা ২৫ টকা দক্ষিণা লোৱাৰ পাচত ভিতৰলৈ লৈ গ'ল। তাৰ পাচত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগ আনিলে—'তুমি মোৰ অজ্ঞাতত মোৰ সকলো ফটা কাপোৰ চুৰ কৰিছা!'

শ্ৰীদেৱে ফটা-ছিৰা কাপোৰৰ বিষয়ে একোকে নাজানে। সেইবাবে সকলো অস্বীকাৰ কৰিলে। কিন্তু বাবাই ক'লে ভাবি চোৱাচোন। তেওঁ ভাবি চালে কিন্তু একোকে নাপালে। তেতিয়া বাবাৰ বৰ খং উঠিল, ক'লে— 'ইয়াত আন কোনো নাই। তুমিয়ে এজন চুলিপকা বৃদ্ধ চোৰ। তুমি ইয়ালৈ আহিছা চুৰ কৰিবৰ বাবে।' ইয়াৰ পাচত বাবা খঙত একেবাৰে ফাটি পৰিল। যি মন যায় গালি-গালাজ পাৰিবলৈ ধৰিলে। দেৱে চুপ হৈ সকলো চাই থাকিবলৈ ধৰিলে। মনতে ভাবিলে— ইয়াৰ পাছত কিজানি মাৰহে খাব লাগিব। এঘণ্টামানৰ পিছত বাবাই তেওঁক ওৱাড়ালৈ যাবলৈ ক'লে। ওৱাড়ালৈ ঘূৰি গৈ জোগ আৰু বালকৰামক সকলো ঘটনা ক'লে। সন্ধিয়াপৰত শ্ৰীদেওসহ সকলোকে বাবাই মাতি পঠিয়ালে। ক'লে যে তেওঁৰ কথাই হয়তো বৃদ্ধক (দেও) অতি মৰ্মাহত কৰিছে, কিন্তু চুৰ কৰিছে বাবেই তেওঁ নকৈ নোৱাৰিলে। তেওঁৰ পৰা আকৌ তেওঁ ১২ টকা দক্ষিণা বিচাৰিলে। দেৱে যোগাৰ কৰি দিলে আৰু বাবাৰ চৰণত প্ৰণাম কৰিলে। তেতিয়া বাবাই তেওঁক ক'লে— 'যোৱা, নিতৌ পুথি (জ্ঞানেশ্বৰী) পঢ়াগৈ; ঘৰলৈ গৈ নিতে অলপ অলপকৈ পঢ়িবা আৰু যিখিনি পঢ়িবা সকলোৰে ওচৰত প্ৰেম-ভক্তিৰে সেয়া ব্যাখ্যা কৰি শুনাবা। সোণৰ পাৰী দিয়া দামী চাদৰ তোমাক দিবৰ বাবে মই ইয়াত ফটাকানি চুৰ কৰিবলৈ সকলো সময়তে সাজু আছো— কিন্তু আনৰ ওচৰলৈ যোৱা কিয়? এনে চুৰ কৰা অভ্যাস হ'ল কিয়?'

বাবাৰ এই কথাগুনি আৰু 'জ্ঞানেশ্বৰী' পঢ়াৰ অনুমতি পাই দেও বৰ আনন্দিত হ'ল। তেওঁ ভাবিলে যে যি বিচাৰিছে তাকে তেওঁ পাইছে আৰু ইয়াৰ পাচৰ পৰা

তেওঁ স্বচ্ছন্দে পুথিখন পঢ়িব পাৰিব। তেওঁ আকৌ ভূমিষ্ঠ হৈ প্ৰণাম কৰি ক'লে যে তেওঁৰে চৰণত নিজকে তেওঁ সমৰ্পণ কৰিলে, এতিয়া বাবাই যেন নিজ সন্তানৰ দৰে তেওঁক এই পুথিপাঠত সহায় কৰে। ছিঙা কাপোৰ চুৰৰ ৰহস্যটোও তেতিয়া তেওঁ পৰিষ্কাৰকৈ বুজি উঠিল। বালকৰামক তেওঁ যিবোৰ কথা সুধিছিল, তাকেই বাবাই 'ছিঙা কাপোৰ' আখ্যা দিলে আৰু এইক্ষেত্ৰত দেওৰ আচৰণ বাবাৰ মুঠেই পছন্দ হোৱা নাই। কাৰণ, সকলো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবৰ বাবে তেওঁ সদায় সাজু, ইয়াৰ বাবে অযথা আনক সোধাটো তেওঁৰ ভাল নালাগে। সেই কাৰণেই তেওঁ দেওক অপদস্থ আৰু তিৰস্কাৰ কৰিলে। কিন্তু দেওৰ ক্ষেত্ৰত সেয়াতো মুঠেই তিৰস্কাৰ বা অপদস্থতা বুলি মনলৈ বেয়া ভাব নাহিল। তেওঁ এইবোৰ বাবাৰ আশীৰ্বাদী পুষ্পবৃষ্টি ভাবি অতি সন্তুষ্টচিত্তে ঘৰলৈ উভতিছিল।

ঘটনাটো ইয়াতে শেষ নহ'ল। বাবাই পঢ়াৰ আদেশ দিয়ে ক্ষান্ত হোৱা নাই। এবছৰৰ ভিতৰত বাবাই দেওৰ ওচৰলৈ গৈ জানিব খুজিছে পুথিপাঠ কিমানদূৰ আগবাঢ়িল। ১৯১৪ চনৰ ২৩ এপ্ৰিল বৃহস্পতিবাৰে দোকমোকালি সময়ত বাবাই তেওঁক সপোনত দেখা দিলে। দুইতলালৈ আহি বহিল। তাৰ পাচত সুধিলে পুথিখন পঢ়ি তেওঁ বুজিব পাৰিছেনে নাই। দেৱে উত্তৰ দিলে— 'নাই'। বাবা— 'তেনেহ'লে কেতিয়ালৈ বুজিবা?' দেও কান্দোনত ভাঙি পৰিল; ক'লে— 'আপোনাৰ কৃপাবৰ্ষণ যদি নহয়, তেতিয়াহ'লে এই পাঠেই মোৰ কাৰণে দুৰ্বহ দুঃচিন্তা,— পঢ়ি বুজাতো আৰু টান। মই সঁচাকৈয়ে কৈছো বাবা।'

বাবা— 'পঢ়িবৰ সময়ত তুমি বৰ খৰখেদা কৰা। মোৰ সাক্ষাতত, মোৰ সন্মুখত পঢ়াচোন।'

দেও— 'কোনটো পঢ়িম?'

বাবা— 'অধ্যাত্ম পঢ়া।' পুথি আনিবলৈ গৈয়ে দেওৰ টোপনি ভাঙি গ'ল— তেওঁ সাৰ পাই উঠিল।

স্বপ্নোত্থিত হৈ শ্ৰীদেৱে কেনে যে বৰ্ণনাতীত আনন্দ অনুভৱ কৰিছিল, আমি পাঠকসকলক সেয়া কল্পনা কৰি ল'বলৈ কৈছো।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ-৪২

বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণ

পূৰ্বাভাস— ৰামচন্দ্ৰ দাদা পাটিল আৰু তাতিয়া কোটে পাতিলৰ মৃত্যু অপনোদন (দূৰীকৰণ)— লক্ষ্মীবাঈ শিন্দেক দান— শেষ মুহূৰ্ত।

এই পৰিচ্ছেদত বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণ বৰ্ণিত হৈছে।

❑ আৰম্ভণি

আগৰ পৰিচ্ছেদবোৰৰ কাহিনীবিলাকত দেখা যায়, গুৰুৰ কৃপা-আলোকত আমাৰ ভৱভয় দূৰ হয়। মুক্তিৰ পথ খোল খায় আৰু আমাৰ দুখ-দুৰ্দশা সুখত পৰিণত হয়। সদ্‌গুৰুৰ চৰণ সদায় সোঁৱৰণত ৰাখিলে আমাৰ বিপদ-আপদৰ অৱসান ঘটে। মৃত্যু-যাতনা লাঘৱ হয়। গতিকে নিজৰ মংগল যিসকলে কামনা কৰে, সেইসকলে সাই-সমৰ্থৰ কাহিনীবোৰ মনোযোগেৰে শুনিব, যাতে তেওঁলোকৰ মনবোৰ একেবাৰে কলুষমুক্ত হৈ পৰে।

❑ পূৰ্বাভাস

ইয়ালৈকে পাঠকসকলে বাবাৰ জীৱনৰ কাহিনী শুনিছে। এইবাৰ বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণৰ কাহিনী শুনক। ১৯১৮ চনৰ ২৮ ছেপ্টেম্বৰৰ দিনা বাবাৰ সামান্য জ্বৰ হ'ল। ২-৩ দিন জ্বৰ আছিল, কিন্তু তাৰ পাচৰ পৰা বাবাই খোৱা-লোৱাই এৰি পেলালে। শৰীৰ লাহে লাহে দুৰ্বল হৈ পৰিল। তাৰ পাচত ১৫ অক্টোবৰ মংগলবাৰৰ দুপৰীয়া ২.৩০ বজামানত বাবাই এই দেহ ত্যাগ কৰি গুচি গ'ল, (*দাদাচাহেব খাপাৰ্দলৈ ৫ নৱেম্বৰ তাৰিখত লেখা প্ৰফেছৰ জি. জি. নাৰ্কৰ চিঠি 'সাইলীলা' মেগাজিনত দ্ৰষ্টব্য*)। ইয়াৰ দুবছৰৰ আগতে অৰ্থাৎ ১৯১৬ চনত বাবাই তেওঁৰ লোকান্তৰ গমনৰ পূৰ্বাভাস দিছিল, কিন্তু কোনেও বুজিব পৰা নাছিল। সেই ঘটনাটো আছিল

এনেধৰণৰ— সেইবছৰ বিজয়া দশমীৰ দিনা যেতিয়া মানুহবোৰে 'সীমোল্লংঘন' (গাঁৱৰ সীমা পাৰ হোৱা) পালন কৰি সন্ধিয়াপৰত উভতিছিল, তেতিয়া বাবা খঙত ক্ষিপ্ত হৈ উঠিল। পাগুৰী, কফ্‌নী, লেংটি সকলো খুলি ফালি-চিৰি, 'ধুনি'ৰ জুইলৈ দলিয়াই দিলে। ধুনিৰ জুই দাউ-দাউকৈ জ্বলিবলৈ ধৰিলে, বাবা সম্পূৰ্ণ নগ্ন হৈ ৰ'ল। তেওঁৰ চেহেৰাই জল্‌মলাবলৈ ধৰিলে, দুচকু খঙত যেন ৰঙা হৈ পৰিল। চিঞৰি ক'লে— 'তহঁতে ভালকৈ চাই ল মই মুছলমাননে হিন্দু।' আটায়ে ভয়ত কঁপিবলৈ ধৰিলে— কোনোৱে আগুৱাবলৈ সাহস নকৰিলে। অলপ পৰৰ পাচত বাবাৰ কুষ্ঠব্যাধিগ্ৰস্ত ভকত ভাগোজী শিন্দেই সাহ কৰি আগুৱাই গৈ তেওঁক এখন লেংটি পিন্ধাই দিলে। ক'লে— 'বাবা, এইবোৰ কি হৈছে?' আজি সীমা উল্লংঘন অৰ্থাৎ বিজয়া দশমীৰ শুভ দিন।'

বাবাই তেওঁৰ লাখুটিডাল মাটিত টুকুৰিয়াই ক'লে— 'এয়া হৈছে মোৰ সীমোল্লংঘন' (দেহৰ সীমা পাৰ হৈ যোৱা)। নিশা ১১ বজালৈকে বাবা তেনেকৈয়ে ক্ৰুদ্ধ হৈ ৰ'ল। সকলোৰে সন্দেহ হ'ল সেই নিশা চাবাড়িৰ শোভাযাত্ৰা আৰু সম্ভৱ নহ'ব। কিন্তু এঘণ্টামানৰ পাচত বাবা স্বাভাৱিক হ'ল আৰু তেওঁ সাজ-পোছাক পিন্ধি শোভাযাত্ৰাত যোগ দিলে, যাৰ বৰ্ণনা আমি আগতেই কৰিছো। এই ঘটনাৰ মাধ্যমত বাবাই ঈংগিত দিছিল যে তেওঁৰ পক্ষে জীৱনৰ সীমা পাৰ হৈ যাবৰ সময় প্ৰশস্ত হৈছে 'দশেৰা' বা 'বিজয়া-দশমী'। কিন্তু তেতিয়া এই কথাৰ অৰ্থ কাৰো বোধগম্য হোৱা নাছিল। বাবাই আৰু এটা আভাস দিছিল, তলত কোৱা হৈছে।

❑ ৰামচন্দ্ৰ আৰু তাতিয়া পাটিলৰ মৃত্যু অপনোদন (দূৰীকৰণ)

ইয়াৰ অলপ দিনৰ পাছত ৰামচন্দ্ৰ পাতিল এক কঠিন ৰোগত আক্ৰান্ত হ'ল। তেওঁ বহুদিন ধৰি এই ৰোগত ভুগিছিল। নানাধৰণৰ ঔষধপাতিত কোনো ফল নাপাই জীৱনৰ প্ৰতি বীতশ্ৰদ্ধ হৈ অন্তিম দিনৰ অপেক্ষাত আছিল। এদিন মাজনিশা হঠাঠ বাবা তেওঁৰ শিতানত ৰ'লহি। পাটিলে তেওঁৰ দুভৰিত সাবটি ধৰি ক'লে— 'জীয়াই থকাৰ সকলো আশা মোৰ শেষ হৈ গ'ল। এতিয়া কওক কেতিয়া মৰিম।' কৃপাসিন্ধু বাবাই ক'লে— 'চিন্তা নকৰিবা, তোমাৰ 'হুণ্ডি' (মৃত্যু পৰোৱানা) ফিৰাই লোৱা হৈছে। তুমি অতিশীঘ্ৰে ভাল হৈ উঠিবা, কিন্তু মোৰ চিন্তা হৈছে তাতিয়া পাটিলৰ বাবে। ১৯১৮ চনৰ বিজয়া দশমীৰ দিনা তেওঁ দেহত্যাগ কৰিব। কাকো

এই কথা নক'বা— তেওঁকো নক'বা; কাৰণ, তেওঁ ভীষণ ভয় খাব।' ৰামচন্দ্ৰ দাদা ভাল হৈ গ'ল কিন্তু তাতিয়াৰ জীৱন সম্বন্ধে তেওঁ অতি ভীত হ'ল; কাৰণ, তেওঁ জানিছিল বাবাৰ কথা অমোঘ সত্য আৰু দুবছৰৰ ভিতৰত তাতিয়াৰ মৃত্যু অৱধাৰিত। তেওঁ এই সত্য সকলোৰে পৰা লুকুৱাই ৰাখিছিল। কেৱল এজনকে কৈছিল— তেওঁ হৈছে বালা শিম্পি নামৰ এজন দৰ্জী। মাথোন এই দুজনেই তাতিয়াৰ জীৱন সম্বন্ধে দুশ্চিন্তাগ্ৰস্ত আৰু আশংকান্বিত আছিল।

ৰামচন্দ্ৰ দাদা শয্যা ত্যাগ কৰি সম্পূৰ্ণ সুস্থ হ'ল। সময় দ্ৰুতগতিৰে যাবলৈ ধৰিলে। ১৯১৮ চনৰ ভাদমাহ পাৰ হৈ আহিন মাহ সোমাল। বাবাৰ ভৱিষ্যৎ বাণী অনুযায়ী তাতিয়া অসুস্থ হৈ শয্যাশায়ী হ'ল। বাবাৰ দৰ্শনৰ বাবে তেওঁৰ পক্ষে আৰু সম্ভৱ নহৈছিল। বাবাৰো জ্বৰ উঠিছিল। বাবাৰ ওপৰত তাতিয়াৰ পূৰ্ণ বিশ্বাস আছিল আৰু বাবাৰ বিশ্বাস আছিল তেওঁৰ ৰক্ষাকৰ্তা মাথোন শ্ৰীহৰি। তাতিয়াৰ অৱস্থা উত্তৰোত্তৰ বেয়াৰ ফাললৈ গ'ল। তেওঁ চলা-ফুৰা কৰিব নোৱৰা হৈ বাবাক সদায় স্মৰণ কৰিবলৈ ধৰিলে। বাবাৰ অৱস্থাও ইফালে একেদৰেই শোচনীয় হ'বলৈ ধৰিলে। তাৰ পাচত নিৰ্ধাৰিত বিজয়া দশমীৰ দিন আসন্ন হ'ল। ৰামচন্দ্ৰ দাদা আৰু বালা শিম্পিয়ে কাণ্ড দেখি বৰ ভীত হ'ল। কঁপি কঁপি ঘৰ্মাক্ত দেহেৰে ভাবিবলৈ ধৰিলে— তাতিয়াৰ জীৱনৰ অন্তিম সময় আহি পৰিছে। বিজয়া দশমীৰ প্ৰভাত আহিল। তাতিয়াৰ নাড়ী ক্ৰমশঃ মন্থৰ হ'ল। আৰু অতি কম সময়ৰ ভিতৰতে তেওঁৰ জীৱনাৱসান হ'ব। কিন্তু এটা অদ্ভুত ঘটনা ঘটিল। তাতিয়া ৰৈ গ'ল। তেওঁৰ মৃত্যু পৰিহাৰ কৰোৱা হ'ল— তাৰ পৰিবৰ্তে বাবাই গুচি গ'ল। ভাব হ'ল— এয়া যেন এক সলনাসলনিৰ ঘটনা ঘটি গ'ল। মানুহে ক'বলৈ ধৰিলে তাতিয়াৰ বাবেই বাবাই নিজৰ জীৱন দান কৰিলে; কিয় তেওঁ এনেকুৱা কৰিলে?— একমাত্ৰ তেৱেঁ জানে; কাৰণ, তেওঁৰ কৰ্মধাৰা দুৰ্লভ-দুৰ্গম। কিন্তু অনুমান হয়, তাতিয়াৰ নাম ল'লেও বাবাই এই ঘটনাত নিজে গুচি যোৱাৰ ইংগিত দিছিল।

পাচৰ দিনা আগবেলা (১৬ অক্টোবৰ) পান্ধাৰপুৰৰ দাশগণুৰ সপোনত বাবা আৱিৰ্ভূত হ'ল। ক'লে— 'মছজিদ ভাঙি গ'ল। শিৰডিৰ সকলো তেলৱালা আৰু দোকানিয়ে মোক বৰ কষ্ট দিছে। সেয়েহে সেই ঠাই এৰি দিলো। তোমাক সেয়েহে ক'বলৈ আহিলো যে তুমি তালৈ লৰালৰিকৈ গৈ মোক ফুলেৰে ঢাকি দিয়া।' দাশগণুৱে শিৰডিৰ পৰাও চিঠি পত্ৰত সকলো খবৰ পালে। তেওঁ তেওঁৰ শিষ্যসকলক

লৈ শিৰডিলৈ গ'ল। বাবাৰ সমাধিৰ সন্মুখত বহি গোটেই দিন ধৰি ভগৱানৰ নাম-গান, ভজন, কীৰ্তন কৰিলে আৰু বাবাৰ নামত এদিন দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ সেৱা দিলে।

❑ লক্ষ্মীবাঈক দান

হিন্দুসকলৰ বাবে 'দশেৰা' বা বিজয়া দশমী অতি শুভ দিন। দেহৰ সীমা অতিক্ৰম কৰি যাবৰ বাবে এই দিনটো বাছি লোৱা বাবাৰ পক্ষে খুব উপযুক্ত হৈছিল। ইয়াৰ কেইদিনমান আগৰ পৰাই বাবা অসুস্থ হৈছিল, কিন্তু শেষলৈ তেওঁ আছিল সম্পূৰ্ণ সচেতন। শেষ মুহূৰ্তৰ ঠিক আগে আগে তেওঁ নিজেই উঠি পোন হৈ বহিল আৰু তেওঁক অলপ সুস্থ যেন লগা হ'ল। সকলোৱে ভাবিলে— হয়তো বিপদ পাৰ হ'ল আৰু সুস্থ হৈ উঠিছে তেওঁ। কিন্তু তেওঁ জানিছিল অন্তিমকাল সমাসন্ন। সেয়ে লক্ষ্মীবাঈ শিন্দেক টকা অলপ দান কৰিব বিচাৰিছিল।

❑ সকলো জীৱতে অধিষ্ঠিত বাবা

শ্ৰীমতী লক্ষ্মীবাঈ শিন্দে এগৰাকী অৱস্থাপন্ন আৰু মধুৰ স্বভাবৰ মহিলা। দিনে-নিশাই মছজিদত কাম কৰিছিল। ভগত মালসাপতি, তাতিয়া আৰু লক্ষ্মীবাঈৰ বাহিৰে আন কাকো ৰাতি মছজিদত সোমাবলৈ দিয়া নহৈছিল। এদিন সন্ধিয়াপৰত তাতিয়াৰ লগত বাবা মছজিদত বহি আছে, হেন সময়তে লক্ষ্মীবায়ে আহি প্ৰণাম কৰিলে। বাবাই ক'লে 'অ' লক্ষ্মী, মোৰ বৰ ভোক লাগিছে।'

অলপ অপেক্ষা কৰক বাবা, মই এতিয়াই ৰুটী লৈ আহিমগৈ। এইবুলি তেওঁ বেগেৰে গুচি গ'ল। ৰুটী-তৰকাৰী লৈ আহি বাবাৰ সন্মুখত ৰাখিলে। বাবাই সেইবোৰ এটা কুকুৰক খাবলৈ দিলে। লক্ষ্মীবাঈয়ে তেতিয়া ক'লে— 'এয়া কি কাণ্ড, বাবা? মই ইমান লৰা-ঢপৰা কৰি নিজহাতে আপোনাৰ কাৰণে ৰুটী বনাই আনিলো আৰু আপুনি অকণমানো নাখাই কুকুৰটোক খাবলৈ দিলে? মাথো মোক এনেই খটুৱালে। বাবাই ক'লে— 'কিয় মিছাতে তুমি দুখ কৰিছা? মোৰ ভোক পলোৱা যি, সেই কুকুৰটোৰ ভোক পলোৱাটোও একেই কথা। কুকুৰৰো আত্মা আছে। জীৱ বিভিন্ন হ'ব পাৰে কিন্তু ভোক সকলোৰে সমান। কোনোৱে সেই কথা প্ৰকাশ কৰিব পাৰে, কোনোৱে নোৱাৰে— বোবা। ক্ষুধাৰ্তক যিয়ে

খুৱায়, এইটো নিশ্চিতভাৱে জানি থোৱা যে তেওঁ মোকেই খুৱাইছে। এই কথাটো অবিসম্বাদিত সত্য বুলি গ্ৰহণ কৰিবা।'

ঘটনাতো অতি সামান্য, কিন্তু ইয়াৰ মাজেদিয়ে বাবাই এটা আধ্যাত্মিক সত্য প্ৰদৰ্শন কৰিছিল আৰু কাৰো মনত আঘাত নিদিয়াকৈ দৈনন্দিন জীৱনত ইয়াৰ বাস্তৱ প্ৰয়োগ কেনেকৈ কৰিব লাগে তাকে দেখুৱাইছিল। ইয়াৰ পাচৰ পৰা প্ৰত্যেক দিনাই লক্ষ্মীবায়ে বাবাক ভক্তি আৰু প্ৰেমেৰে ৰুটী আৰু গাখীৰ দিছিল। বাবায়ো সন্তোষেৰে সেইবোৰ খাইছিল আৰু অলপমান লক্ষ্মীবাঈৰ হাতত ৰাধাকৃষ্ণমাঈলৈ পঠিয়াই দিছিল। ৰাধাকৃষ্ণমায়ে বৰ তৃপ্তিৰে বাবাৰ ভুক্তাৱশিষ্ট প্ৰসাদ খাইছিল। এই ৰুটীৰ কাহিনীটো যেন কোনেও অপ্ৰসাংগিক বুলি নাভাবে; কাৰণ, ইয়াত দেখুওৱা হৈছে সাইবাবা সকলো জীৱতে কিদৰে পৰিব্যাপ্ত হৈও তদুৰ্দ্ধলৈ উঠিছিল। তেওঁ আছিল সৰ্ব্বব্যাপক, জন্ম-মৃত্যুহীন আৰু অমৰ।

লক্ষ্মীবাঈৰ একনিষ্ঠ সেৱাৰ কথা বাবাৰ সদায় মনত আছিল। তাক পাহৰিব কেনেকৈ? দেহ ত্যাগৰ অলপ সময়ৰ আগত পকেটত হাত ভৰাই প্ৰথমতে ৫ টকা, পাচত আৰু ৪ টকা— মুঠ ৯ টকা তেওঁৰ হাতত দিলে। এই (৯) সংখ্যাটোৱে ৯ প্ৰকাৰৰ ভক্তি নিৰ্দেশ কৰে, সেই সম্বন্ধে ২১ পৰিচ্ছেদত আলোচনা কৰা হৈছে। নাইবা সীমোল্লংঘনৰ দক্ষিণা হিচাপেও এই অৰ্থপ্ৰদত্ত হ'ব পাৰে। লক্ষ্মীবাঈ অৰ্থৱতী মহিলা আছিল, পইচাৰ অভাৱ তেওঁৰ নাছিল। সেয়েহে বাবাই হয়তো সদ্-ভকতৰ নটা বৈশিষ্ট্যৰ প্ৰতি তেওঁৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব বিচাৰিছিল; কাৰণ, ভাগৱতৰ একাদশ স্কন্ধৰ অন্তৰ্গত দশম অধ্যায়ত ষষ্ঠ শ্লোক*ৰ প্ৰথমশাৰীত ৫টা বৈশিষ্ট্য আৰু পিচৰ শাৰীত ৪টা বৈশিষ্ট্য উল্লেখ আছে। বাবাই ঠিক সেই ৰীতি অনুসৰণ কৰি প্ৰথমতে ৫ টকা আৰু পাচত ৪ টকা দিছিল। এনে কিমান ৯ টকাই লক্ষ্মীবাঈৰ হাতেৰে অহা-যোৱা কৰিছে। কিন্তু বাবাই দিয়া এই ৯ টকাৰ পুৰস্কাৰ তেওঁ চিৰদিন মনত ৰাখিব।

---

* *'অমান্যমৎসৰো দক্ষো নিৰ্ম্মমো দৃঢ় সৌহৃদঃ।*
অসত্বৰোহৰ্থজিজ্ঞাসুৰনসূয়ুৰ মেঘৰাক।। ' ৬ শ্লোক, ১০ অ, ১১ স্কন্ধ (ভাগৱত)।
অসমীয়া অনুবাদ— 'গুৰুসেৱকৰ ধৰ্ম এই যে শিষ্য ব্যক্তি অভিমান শূন্য, নিৰহংকৃত, অনলস, মমতাৰহিত, সৌহাৰ্দ্যবিশিষ্ট, অসত্বৰ, অৰ্থজিজ্ঞাসু, অসূয়াশূন্য আৰু ব্যৰ্থালাপৰহিত হ'ব।'

বাবা শেষমুহূৰ্তত ইমান সজাগ আৰু সচেতন আছিল যে অন্যান্য সতৰ্কতাও গ্ৰহণ কৰিছিল। ভকতসকলৰ ভক্তি, প্ৰেম, চেনেহ, মায়াই যেন তেওঁক সাবটি নধৰে, সেয়ে সকলোকে নিজ নিজ ঘৰলৈ যাবলৈ আদেশ দিছিল। কাকাচাহেব দীক্ষিত, বাপুচাহেব বুটি আৰু অন্যান্য সকলোৱে বাবাৰ কাৰণে উৎকণ্ঠিত হৈ মছজিদত উপস্থিত আছিল। বাবাই তেওঁলোকৰ সকলোকে ঘৰলৈ উভতি গৈ খাই-বৈ আহিবলৈ ক'লে। কিন্তু তেওঁলোকে তেওঁক এৰি যাব নোৱাৰে, নোৱাৰে তেওঁক অমান্য কৰিব। শেষত ভাৰাক্ৰান্ত হৃদয়েৰে, অৱস খোজেৰে ঘৰলৈ গ'লগৈ। তেওঁলোকে জানিছিল বাবাৰ অৱস্থা তেনেই গুৰুতৰ আৰু তেওঁক পাহৰি থকাটো তেওঁলোকৰ পক্ষে সম্ভৱ নহয়। তেওঁলোক খাবলৈ বহিল, কিন্তু মন পৰি ৰ'ল অন্যত্ৰ— বাবাৰ ওচৰত। খোৱা শেষ হোৱাৰ আগতেই তেওঁলোকলৈ বাবাৰ দেহত্যাগৰ বাতৰি আহিল। আধা খোৱা পাতবোৰ পেলাই দি তেওঁলোকে মছজিদলৈ দৌৰিলে। গৈ দেখিলে শেষত বৈয়াজীৰ কোলাত বাবাই চিৰশান্তিৰে বিশ্ৰাম লৈছে। তেওঁ মাটিত পৰি যোৱা নাই, শয্যাগ্ৰহণো কৰা নাই, নিজৰ আসনত শান্ত হৈ বহি, নিজ হাতেৰে দান কৰি, নশ্বৰ দেহ ত্যাগ কৰিছিল। মহান সাধু-সন্তসকলে নিজেই শৰীৰ ধাৰণ কৰি এই পৃথিৱীত সুনিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য লৈ অৱতীৰ্ণ হয়। এই লক্ষ্য পূৰ্ণ আৰু উদ্দেশ্য সিদ্ধ হ'লে তেওঁলোক যেনেকৈ নিঃশব্দেৰে আৰু স্বচ্ছন্দেৰে আহিছিল তেনেকৈয়ে গুচি যায়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৩ আৰু ৪৪

পূৰ্বপ্ৰস্তুতি— সমাধি মন্দিৰ— ইটা ভঙা— ৭২ ঘণ্টা সমাধি— জোগৰ সন্ন্যাস— বাবাৰ অমৃতবাণী।

❑ পূৰ্ব প্ৰস্তুতি

মৰণাপন্ন মানুহক সৎগ্ৰন্থ বা শাস্ত্ৰ পাঠ কৰি শুনোৱাৰ ৰীতি হিন্দুসকলৰ মাজত সাধাৰণভাৱে প্ৰচলিত আছে। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হ'ল যাতে মুমূৰ্ষু মানুহৰ মন সাংসাৰিক বিষয়ৰ পৰা নিবৃত্ত হৈ আধ্যাত্মিক বিষয়ত নিবদ্ধ হয় আৰু তেওঁৰ ভৱিষ্যতৰ পথ সহজ আৰু স্বাভাৱিক হৈ উঠে। সকলোৱে জানে যে এক ব্ৰাহ্মণ ঋষিপুত্ৰৰ দ্বাৰা শাপগ্ৰস্ত হৈ যেতিয়া ৰজা পৰীক্ষিতৰ মৃত্যু এসপ্তাহৰ ভিতৰত অৱশ্যম্ভাৱী হৈ পৰিল তেতিয়া মহৰ্ষি শুকদেৱে সেই সপ্তাহৰ ভিতৰত তেওঁক ভাগৱৎ পুৰাণ ব্যাখ্যা কৰি শুনাইছিল। এই প্ৰথা আজিও বলৱৎ আছে আৰু গীতা, ভাগৱৎ আদি পবিত্ৰ গ্ৰন্থ আজিও মৰণোন্মুখ মানুহক শুনোৱা হয়। বাবা আছিল ঈশ্বৰৰ অৱতাৰ। সেয়েহে তেওঁৰ ওচৰত এইবোৰ কোনো প্ৰয়োজন নাছিল। কিন্তু মানুহৰ ওচৰত দৃষ্টান্ত স্থাপনৰ উদ্দেশ্যেৰে তেওঁ এই প্ৰচলিত ৰীতি অনুসৰণ কৰিছিল। যেতিয়া তেওঁ জানিলে যে তেওঁৰ দেহত্যাগৰ সময় আৰু বেছি নাই, তেতিয়া শ্ৰীভাজে নামৰ জনৈক ব্যক্তিগৰাকীক"ৰাম বিজয়' পাঠ কৰি তেওঁক শুনাবলৈ আদেশ দিছিল। শ্ৰীভাজেই এসপ্তাহৰ ভিতৰত এবাৰ পাঠ শেষ কৰিলে। তাৰ পাছত বাবাই তেওঁক নিৰ্দেশ দিলে দিনে-নিশাই নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে আকৌ পাঠ গাবলৈ। তেওঁ দ্বিতীয়বাৰ পাঠ শেষ কৰিলে তিনিদিনত। এইদৰে এঘাৰ দিন পাৰ হ'ল। ইয়াৰ পাচত আৰু এবাৰ পাঠ তিনিদিনত শেষ কৰি তেওঁ ক্লান্ত হৈ পৰিল। তেতিয়া বাবাই তেওঁক ছুটী দিলে। তাৰ পাচৰ পৰা বাবাই শান্তি আৰু আত্মনিমগ্ন হৈ শেষৰ দিনলৈ প্ৰতীক্ষা কৰিবলৈ ধৰিলে।

দুই-তিনি দিনৰ আগৰ পৰাই বাবাই তেওঁৰ প্ৰাতঃভ্ৰমণ আৰু ভিক্ষা সংগ্ৰহ এৰি দিছিল। মছজিদতেই বহি থাকে। শিষ্যসকলক নিৰাশ নহ'বলৈ উপদেশ দিয়ে। তেওঁ যে কেতিয়া দেহত্যাগ কৰিব সেই কথা কাকো জানিবলৈ দিয়া নাই। কাকাচাহেব দীক্ষিত আৰু শ্ৰীমান বুটিয়ে নিতৌ বাবাৰ লগত একেলগে মছজিদত আহাৰ কৰিছিল। সেইদিনা, অৰ্থাৎ ১৫ অক্টোবৰত আৰতিৰ পাচত তেওঁ সকলোকে খোৱা-বোৱা কৰিবৰ বাবে ঘৰলৈ যাবলৈ ক'লে। তথাপি কেইজনমান ৰৈ গ'ল, যেনে— লক্ষ্মীবাঈ শিন্দে, ভাগোজী শিন্দে, বৈয়াজী, লক্ষণবালা শিম্পি আৰু নানাচাহেব নিমোনকৰ। শামাই বাহিৰৰ খটখটিত আহি বহি ল'লে। লক্ষ্মীবাঈক ৯ টকা দিয়াৰ পাছত বাবাই ক'লে— মছজিদত তেওঁৰ ভাল লগা নাই; তেওঁক যেন বুটিৰ শিলৰ ঘৰলৈ (বুটিৰ ওৱাড়ালৈ) লৈ যায়, তাতেই তেওঁ ভালেৰে থাকিব। এই শেষ কথাখিনি কৈ তেওঁ বৈয়াজীৰ দেহৰ ওপৰত ভৰ দি শেষ নিশ্বাস ত্যাগ কৰিলে। ভাগোজীয়ে লক্ষ্য কৰিলে যে তেওঁৰ শ্বাস বন্ধ হ'ল। তেওঁ নানাচাহেব নিমোনকৰক এই কথা ক'লে। নানাচাহেবে অকণমান পানী আনি বাবাৰ মুখত দিলে। গোটেইখিনি পানী দুই কোৰাৰিৰে নিগৰি পৰিল। তেতিয়া নানাচাহেবে 'অ' দেৱ' বুলি চিঞৰি কান্দি উঠিল। ভাব হ'ল বাবাই যেন চকু দুটা অলপ মেলিলে। খুব লাহেকৈ ক'লে— 'আ!' কিন্তু অলপ সময়ৰ ভিতৰতে বুজা গ'ল বাবাই চিৰতৰে মহাপ্ৰস্থান কৰিছে।

শিৰডি গাঁৱত বাবাৰ দেহত্যাগৰ বাতৰি বনজুইৰ দৰে বিয়পি পৰিল। শাৰীয়ে শাৰীয়ে, দলে দলে মানুহ— আবাল-বৃদ্ধ-বনিতাই মছজিদত ভিৰ কৰি নানাভাৱে তেওঁলোকৰ শোকোচ্ছাস ব্যক্ত কৰিবলৈ ধৰিলে। কোনোৱে উচ্চস্বৰত কান্দিলে, কোনোৱে ৰাস্তাত লুটি খাই পৰিল। কোনোবা মুৰ্চ্ছিত হৈ পৰিল। প্ৰতিজনেই বেদনাত ম্ৰিয়মাণ হৈ অশ্ৰু বিসৰ্জন দিবলৈ ধৰিলে।

তাৰ পিছত আচল কথা হ'ল— বাবাৰ দেহৰ সৎকাৰ কেনেদৰে হ'ব? মুছলমান সম্প্ৰদায়ৰ কেইজনমানে ক'লে যে কোনো উদং বা মুকলি ঠাইত কবৰ দি এটা সমাধিস্তম্ভ বনাই দিয়া হওক। আনকি খুশলচান্দ আৰু আমীৰ শক্কৰো এই একে মতাৱলম্বী আছিল। কিন্তু গাঁৱৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত চৰকাৰী কৰ্মচাৰী শ্ৰীৰামচন্দ্ৰ পাটিলে অত্যন্ত দৃঢ়ভাৱে গাঁওবাসীক জনাই দিলে— 'তোমালোকৰ সেই অভিমত আমাৰ

কাৰণে একেবাৰে গ্ৰহণযোগ্য নহয়। বাবাৰ মৃতদেহ বুটিৰ ওৱাড়াৰ বাহিৰে আন ক'তো ৰখা উচিত নহয়।' ইয়াৰ ফলত মতবিৰোধে দেখা দিলে আৰু ৩৬ ঘণ্টা ধৰি এই কথাত তৰ্ক-বিতৰ্ক চলিল।

বুধবাৰৰ দিনা আগবেলা লক্ষ্মণ মামা যোশীক সপোনত বাবাই দেখা দিলে। তেওঁৰ হাত দুখনত ধৰি বাবাই ক'লে— 'উঠা, বাপুচাহেবে ভাবে মই মৰিলো বুলি, সেইবাবে তেওঁ নাহে। তুমি গৈ পূজা আৰু পুৱাবেলাৰ আৰতি কৰিবা।' লক্ষ্মণ মামা হৈছে শামাৰ মোমায়েক আৰু গাঁৱৰ জ্যোতিষী। তেওঁ আছিল গোড়া ব্ৰাহ্মণ, নিতৌ পুৱা বাবাৰ পূজা কৰি পাচত গাঁৱৰ অন্যান্য দেৱ-দেৱীৰ পূজা কৰে। বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভক্তি আছিল প্ৰগাঢ়। স্বপ্নদৰ্শনৰ পাচত তেওঁ সকলো পূজা-সামগ্ৰী সজাই আনিলে। তাৰ পাচত মৌলবীসকলৰ প্ৰতিবাদত কৰ্ণপাত নকৰি আনুষ্ঠানিকভাৱে পূজা আৰু পুৱাবেলাৰ আৰতি শেষ কৰি গুচি গ'ল। তাৰ পাচত দুপৰীয়া যথাৰীতি বাপুচাহেব জোগে সকলোকে লগত লৈ আৰতি কৰিলে।

বাবাৰ শেষ ইচ্ছা আৰু কথাৰ প্ৰতি যোগ্য সন্মান দেখুৱাই সকলোৱে তেওঁক ওৱাড়াতে ৰখাটো স্থিৰ কৰিলে। ওৱাড়াৰ মাজখিনিতে অলপমান ঠাইৰ মাটি খন্দাও আৰম্ভ হ'ল। মংগলবাৰৰ দিনা সন্ধিয়াতে 'ৰাহাতা'ৰ পৰা ছাব-ইন্সপেক্টৰ আহিল, বিভিন্ন ঠাইৰ পৰাও বহুত মানুহ আহিল। তেওঁলোক সকলোৱে ওৱাড়াতে ৰখাৰ প্ৰস্তাৱত ৰাজী হ'ল। পিছৰ দিনা পুৱাতে বম্বেৰ পৰা আমীৰ ভাই আৰু কোপাৰগাঁৱৰ পৰা মামালৎদাৰ হাজিৰ হ'লহি। ভাব হ'ল সাধাৰণ মানুহৰ এই বিষয়ত দ্বিধাবিভক্ত হৈ ৰ'ল। কোনো কোনোৱে বাবাৰ দেহ মুকলি ঠাইত সমাধিস্থ কৰাৰ বাবে হেঁচা দিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া মামলাৎদাৰে ভোটৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। দেখা গ'ল ওৱাড়াতে ৰখাৰ পক্ষত দ্বিগুণ ভোট পৰিছে। তথাপি তেওঁ গোটেই ঘটনাটো জিলা মেজিষ্ট্ৰেটক জনাব বিচাৰিলে, আৰু কাকাচাহেব দীক্ষিত আহম্মদ নগৰলৈ যাবৰ বাবে প্ৰস্তুত হ'ল।

ইতিমধ্যে দেখা গ'ল বাবাৰেই প্ৰেৰণাত বিৰুদ্ধপক্ষৰ মতৰ পৰিবৰ্তন হ'ল। তেতিয়া সকলোৱে সৰ্বসন্মতিক্ৰমে প্ৰস্তাৱ মানি ল'লে। বুধবাৰৰ দিনা সন্ধিয়া বাবাৰ মৃতদেহ লৈ শোভাযাত্ৰা ওলাল আৰু ওৱাড়ালৈ লৈ অহা হ'ল। য'ত

'মুৰুলীধৰ'ৰ বাবে স্থান ৰখা হৈছিল তাতে গাঁত খন্দা হ'ল আৰু আনুষ্ঠানিকভাৱে বাবাক সমাধিস্থ কৰা হ'ল। প্ৰকৃততে বাবাই 'মুৰুলীধৰ' হৈ গ'ল আৰু ওৱাড়াটো মন্দিৰ আৰু পীঠস্থানলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ল। দলে দলে কিমান ভকতে আজিও তালৈ বিশ্ৰাম আৰু শান্তি লাভৰ উদ্দেশ্যেৰে গৈ থাকে। বাবাৰ পৰম ভক্ত উপাসনী আৰু বালাচাহেব ভাটেই পাৰলৌকিক সকলো কাজ-কৰ্ম সম্পন্ন কৰিলে।

প্ৰসংগক্ৰমে, অধ্যাপক নাৰ্কে যি দেখিছিল সেয়া উল্লেখ কৰিব পাৰি। বাবাৰ দেহ ৩৬ ঘণ্টা উন্মুক্ত হৈ থকাৰ সত্বেও কঠিন হৈ যোৱা নাই। সকলো অংগই স্বাভাৱিক আৰু স্থিতিস্থাপক হৈ আছিল।

❑ ইটা ভাঙি যোৱা ঘটনা

বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণৰ কেইদিনমানৰ আগতে ভাবী দুৰ্যোগৰ ইংগিতসূচক এটা অশুভ লক্ষণ প্ৰকাশ পায়। মছজিদত এটা পুৰণি ইটা আছিল, যাৰ ওপৰত বাবাই হাত থৈ বহিছিল। ৰাতি তাৰ গাত আঁউজি আসনত বহিছিল। সেই অভ্যাস তেওঁৰ বহু বছৰৰ। এদিন বাবাৰ অনুপস্থিতিত এজন সৰু ল'ৰাই ঘৰ সাৰি পৰিষ্কাৰ কৰাৰ সময়ত ইটাটো হাতত লৈছিল। হঠাৎ তাৰ হাতৰ পৰা পৰি ইটাটো দুটুকুৰা হৈ ভাঙি থাকিল। বাবাই যেতিয়া জানিবলৈ পালে তেতিয়া ইটাটোৰ বাবে শোকাৰ্ত হৈ কান্দি কান্দি ক'লে— 'ইটাটোতো ভঙা নাই, মোৰ অদৃষ্টই ভাঙি থান্‌বান্ হৈ গৈছে। মোৰ গোটেই জীৱনৰ সংগী হৈ আছিল ইটাটো। তাৰেই সৈতে একেলগে মই পৰমাত্মাৰ ধ্যান কৰিছো। সেইটো মোৰ প্ৰাণপ্ৰিয় আছিল। আজি সি মোক এৰি গুচি গ'ল।' কোনোবাই হয়তো প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে,— 'এটা ইটাৰ দৰে জড় বস্তুৰ বাবে বাবাই ইমান শোক প্ৰকাশ কৰিলে কিয়? ইয়াৰ উত্তৰত হেমদপন্তই কৈছে যে অসহায়, দৰিদ্ৰ মানুহৰ পৰিত্ৰাণৰ প্ৰকাশ্য উদ্দেশ্য হৈ সাধু-সন্তসকল জগতত আৱিৰ্ভূত হয়। তেওঁলোকে যেতিয়া মানৱ দেহ ধাৰণ কৰি আহে, মানুহৰ লগত মিলা-মিছাকৈ কাম-বন কৰে, তেতিয়া বাহিৰৰ ব্যৱহাৰ তেওঁলোকৰ সাধাৰণ মানুহৰ দৰেই থাকে, অৰ্থাৎ সুখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোন একেদৰেই তেওঁলোকে প্ৰকাশ কৰে, কিন্তু ভিতৰত তেওঁলোক তেওঁলোকৰ কৰ্তব্য আৰু উদ্দেশ্যৰ প্ৰতি থাকে সদা জাগ্ৰত।

❑ ৭২ ঘণ্টাৰ সমাধি

আজিৰ পৰা ৩২ বছৰৰ আগত অৰ্থাৎ ১৮৮৬ খৃঃত বাবাই এবাৰ জীৱনৰ সীমনা পাৰ হৈ যাবৰ বাবে চেষ্টা কৰিছিল। এটা আঘোণ মাহৰ পূৰ্ণিমাৰ দিনা বাবা হাঁপানি ৰোগত অতিকৈ আক্ৰান্ত হ'ল। সেই কষ্টৰ পৰা ৰেহাই পাবৰ বাবে স্থিৰ কৰিলে নিজৰ 'প্ৰাণ' উৰ্ধ্বলৈ নি সমাধিস্থ হ'ব। তেওঁ ভগৎ মালসাপতিক ক'লে— 'তিনি দিন মোৰ দেহটো পহৰা দিবা। যদি ঘূৰি আহোঁ তেনেহ'লে ভালেই। যদি ঘূৰি নাহো তেন্তে সৌ মুকলি ঠাইত (আঙুলিৰে দেখুৱাই) দেহটো সমাধিস্থ কৰিবা আৰু চিন হিচাপে দুখন পতাকা আৰি দিবা।' এই বুলি পুৱা দহ বজাত বাবা মাটিত পৰি গ'ল। তেওঁৰ শ্বাস-প্ৰশ্বাস আৰু নাড়ী বন্ধ হ'ল। তাৰ মানে তেওঁৰ প্ৰাণে দেহটো এৰি গুচি গ'ল। গাঁওবাসীয়ে আহি তদন্ত কৰিবলৈ আৰু বাবাৰ নিৰ্দেশিত ঠাইত তেওঁক কবৰ দিব বিচাৰিছিল। কিন্তু মালসাপতিয়ে বাধা দিলে আৰু সম্পূৰ্ণ তিনিটা দিন বাবাক কোলাত লৈ বহি ৰ'ল। তিনিদিন পাৰ হোৱাৰ পাছত ৰাতি তিনি বজাত বাবাৰ দেহত প্ৰাণস্পন্দনে দেখা দিলে। শ্বাস প্ৰশ্বাসৰ লগে লগে পেটটো উঠা-নমা কৰিবলৈ ধৰিলে। তাৰ পাচত চকু মেলি এঙামুৰি দি জড়তা গুচাই আকৌ চেতনা লাভ কৰিলে।

এই ঘটনা আৰু অন্যান্য বিষয়ৰ পৰা পাঠকসকলে বিবেচনা কৰি চাব যে সাইবাবা সেই চাৰে তিনিহাত দেহটোৱেই আছিল নে তেওঁ আছিল দেহাভ্যন্তৰৰ অন্তৰাত্মা। দেহ যিহেৰে গঠিত সেই পঞ্চভূত অস্থায়ী আৰু ক্ষয়িষ্ণু। আত্মাই নিত্য বস্তু— 'পৰম সত্য', যাৰ ক্ষয় নাই— অবিনশ্বৰ। এই পবিত্ৰ সত্তা, এই চেতনা বা ব্ৰহ্ম, এই ইন্দ্ৰিয়-মনৰ পৰিচালক আৰু অধিপতিয়েই হৈছে সেই আচল 'সাই-বস্তু'। সেই বস্তুটোৱেই ব্ৰহ্মাণ্ডৰ সৰ্বত্ৰ বিয়পি আছে। কোনো ঠাই এৰা নাই। তেওঁৰ কৰ্মোদ্দেশ্য চৰিতাৰ্থ কৰাৰ বাবে তেওঁ শৰীৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। সেই উদ্দেশ্য পূৰণ হোৱাৰ পাচত তেওঁ সসীম দেহ পৰিত্যাগ কৰি পুনৰ অনন্তৰূপ ধাৰণ কৰিছিল। 'সাই'ৰ মৃত্যু নাই, যেনেকৈ এওঁৰ আগত নাছিল ভগৱান দত্তাত্ৰেয়ৰ অৱতাৰ শ্ৰীনৰসিংহ সৰস্বতীৰ। সাইৰ মহাপ্ৰয়াণৰ ঘটনাটো হ'ল মাথোন বাহিৰৰ প্ৰকাশ। কিন্তু প্ৰকৃততে তেওঁ জীৱ আৰু জড় জগতৰ মাজত পৰিব্যাপ্ত হৈ তেওঁলোকক ধাৰক আৰু বাহকৰূপে পৰিচালনা কৰিছে। যিয়ে একনিষ্ঠ ভক্তিৰে তেওঁক পূজা

কৰে, কায়-মনোবাক্যৰে যিসকল তেওঁৰ চৰণত সমৰ্পিত প্ৰাণ, এনে বহুজনে এই কথাৰ সত্যতা নিজ অভিজ্ঞতাৰে আজিও উপলব্ধি কৰি আছে।

যদিও বাবাৰ চেহেৰাটো চোৱা আমাৰ পক্ষে সম্ভৱ নহয়, তথাপি যদি আমি শিৰডিলৈ যাওঁ তেন্তে বাবাৰ এখন সুন্দৰ পূৰ্ণাৱয়ব ছবি মছজিদৰ ভিতৰত আৰি থোৱা দেখিবলৈ পাম। সুপৰিচিত ভকত আৰু সুপ্ৰসিদ্ধ চিত্ৰশিল্পী জয়াকৰে এই ছবিখন আঁকিছিল। ভক্তিমান আৰু কল্পনাশক্তি সম্পন্ন যিকোনো দৰ্শকে এই ছবিখন চাই বাবাৰ দৰ্শন লাভৰ অনুৰূপ সন্তোষ লাভ কৰিব পাৰে। শৰীৰ থাকোতে বাবাই যেনে কৰিছিল, দেহহীন হোৱাৰ পাচতো সকলোতে বিৰাজমান হৈ তেওঁ তেনেদৰেই এতিয়াও ভকতসকলৰ কল্যাণ সাধন কৰি গৈছে। বাবাৰ দৰে অৱতাৰী পুৰুষৰ মৃত্যু নহয়। সাধাৰণ মানুহৰ দৰে তেওঁলোকক চাব লাগে, কিন্তু প্ৰকৃততে তেওঁলোক স্বয়ং ভগৱান।

❑ বাপুচাহেব জোগৰ সন্ন্যাস

সখাৰাম হৰি ওৰফে বাপুচাহেব জোগ পুনাৰ বিখ্যাত পৰিব্ৰাজক বিষ্ণুবুভা জোগৰ খুৰাক আছিল। ১৯০৯ চনত চৰকাৰী চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পাচত পত্নীসহ শিৰডিলৈ আহি বসবাস কৰিছিল। নিঃসন্তান এই দম্পতীহালে বাবাক বৰ ভাল পায় আৰু সকলো সময়তে বাবাৰ পূজা আৰু সেৱাতে সময় কটায়। মেঘাৰ মৃত্যুৰ পাচৰ পৰা বাবাৰ মহাসমাধিলৈকে এই সুদীৰ্ঘ সময় বাপুচাহেবেই প্ৰতিদিনে মছজিদ আৰু চাবাড়িত আৰতি কৰি গৈছে। সংলগ্ন ওৱাড়াত 'জ্ঞানেশ্বৰী' আৰু 'একনাথী-ভাগৱৎ' পাঠ আৰু ব্যাখ্যা কৰি শ্ৰোতাবৰ্গক শুনোৱাৰ ভাৰ তেওঁৰ ওপৰত দিয়া হৈছিল। বহু বছৰ এনেদৰে সেৱা কৰাৰ পাচত শ্ৰীজোগে এদিন বাবাক সুধিলে— 'মই ইমানদিন ধৰি আপোনাৰ সেৱা কৰিলো, কিন্তু এতিয়াওতো মোৰ চঞ্চলতা নগ'ল— মন শান্ত নহ'ল! সাধু সংসৰ্গ কৰি মোৰ কোনো উন্নতিয়েই নহ'ল— ই কেনেকুৱা কথা? আপুনি কেতিয়া মোক আশীৰ্বাদ কৰিব?' ভক্তৰ প্ৰাৰ্থনা শুনি বাবাই ক'লে— 'যথা সময়ত তোমাৰ মন্দ কাৰ্যৰ ফল বিনাশপ্ৰাপ্ত হ'ব, তোমাৰ পাপ আৰু পুণ্য দুয়োটাই পুৰি ছাই হ'ব আৰু তেতিয়া তুমি সকলো আসক্তি বা বন্ধন ত্যাগ কৰিবা, তেতিয়াই মই তোমাক আশীৰ্বাদধন্য বুলি ভাবিম। বাসনা আৰু কামনাক (কামভাব) জয় কৰা, সকলো বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰম কৰি

মন-প্ৰাণেৰে ভগৱানৰ সেৱা কৰা আৰু ভিক্ষাৰ জুলি (সন্ন্যাস) আধাৰ কৰি লোৱা।' অলপ দিনৰ পিছত বাবাৰ কথা ফলিয়ালে। তেওঁৰ পত্নী আগতেই লোকান্তৰিতা হ'ল আৰু তেওঁৰ আন কোনো বন্ধন নথকাত তেওঁ সংসাৰমুক্ত হ'ল। মৃত্যুৰ আগত 'সন্ন্যাস' গ্ৰহণ কৰি পৰমাৰ্থ লাভ কৰিছিল।

❑ বাবাৰ অমৃত বাণী

মছজিদত বহি পৰম কৃপালু সাইবাবাই তলৰ এই মধুৰ কথাবিলাক কৈছিল— 'মোক যিয়ে আটাইতকৈ বেছি ভাল পায় তেওঁলোকে সকলো সময়তে মোক দেখা পায়। মোৰ বাহিৰে গোটেই পৃথিৱীখনেই তেওঁৰ মানত শূন্যবোধ হয়। মোৰ কথাৰ বাহিৰে তেওঁৰ মুখত আন একোৱে শুনা নাযায়। তেওঁ অবিৰাম মোৰেই ধ্যান কৰে। সদায় মোৰেই নাম-জপ কৰে, তেওঁৰ ওচৰত মই নিজকে দায়গ্ৰস্ত বুলি ভাবো, মই তেওঁক মুক্তি বা আত্মোপলব্ধি দান কৰি সেই ঋণ পৰিশোধ কৰিম। যিয়ে এইদৰে স্মৰণ কৰি মোক লাভ কৰাৰ বাবে অভিলাষী হয়, মোক প্ৰথমতে নিদিয়াকৈ যিয়ে একো নাখায়, মই তেওঁৰে ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। যিজন এইদৰে মোৰ ওচৰলৈ আহে, তেওঁ মোৰ লগত একাত্ম হৈ যায়। যেনেকৈ সাগৰৰ বুকুত নদী মিলি গৈ একাকাৰ হৈ যায়, তেনেকৈ। সেইবাবে অহংকাৰৰ লেশমানো নাৰাখি তোমাৰ হৃদয়বাসী এই মোৰ শৰণাপন্ন হোৱা'।

❑ কোন এই 'মই'?

এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বাবাই বহুবাৰ দিছে। তেওঁ কয়— 'মোক বিচাৰি তুমি বেছিদূৰ বা আন ক'লৈও যাব নালাগে। তোমাৰ নাম আৰু চেহেৰাটো বাদ দিলে, তোমাৰ মাজত আৰু আন সকলো জীৱৰ মাজত এটা সত্তাবোধ বা অস্তিত্বৰ চেতনা থাকে— এইটোৱেই 'মই'। এই কথা জানি তুমি তোমাৰ নিজৰ আৰু আনৰ মাজত মোক দেখাৰ অভ্যাস কৰিলে তুমি সৰ্বব্যাপকতা উপলব্ধি কৰিব পাৰিবা আৰু মোৰ লগত সাযুজ্য বা সহযোগ লাভ কৰিব পাৰিবা।'

পাঠকসকলক বিনম্ৰ শ্ৰদ্ধা আৰু প্ৰীতি জনাই হেমদপন্তই ইয়াৰ পাচত অনুৰোধ কৰিছে, যেন তেওঁলোকে দেৱ-দেৱী, সাধু-সন্ত আৰু ভকতবৃন্দক শ্ৰদ্ধা কৰে আৰু ভাল পায়। কাৰণ, বাবাইতো প্ৰায়ে কয়— 'যিসকলে আনৰ দোষ-ত্ৰুটি বিচাৰি

ফুৰে, মিছা দুৰ্নাম কৰে— তেওঁলোকে মোৰ অন্তৰতেই আঘাত দিয়ে। আৰু যিসকলে কষ্ট পায়, সহ্য কৰে— তেওঁলোকে মোক বৰ আনন্দ দিয়ে।' সকলো জীৱতে প্ৰেমেই বাবাৰ কাৰণে প্ৰিয়তম বস্তু। এনেধৰণৰ পবিত্ৰ আৰু মধুৰ অমৃতবাণী বাবাৰ শ্ৰীমুখৰ পৰা সদায় নিঃসৃত হয়। হেমদপন্তই সেয়ে উপসংহাৰত কৈছে— 'যিসকলে বাবাৰ গুণ-গান কৰে আৰু যিসকলে ভক্তিসহকাৰে সেয়া শুনে, তেওঁলোক সকলোৱে বাবাৰ লগত একাত্ম হৈ যায়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৫

কাকাচাহেবৰ সন্দেহ আৰু আনন্দ ৰাওৰ স্বপ্নদৰ্শন— তক্তাখন বাবাৰ শয্যাৰ চালপীৰা, ভগতৰ নহয়।

❑ আৰম্ভণি

আগৰ তিনিটা অধ্যায়ত আমি বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণৰ বৰ্ণনা দিলো। তেওঁৰ দৈহিক মূৰ্তি নিঃসন্দেহে আমাৰ দৃষ্টিৰ বাহিৰলৈ গুচি গৈছে। কিন্তু তেওঁৰ অধ্যাত্মিক মূৰ্তি জীৱন্ত হৈ আছে। এতিয়ালৈকে তেওঁৰ জীৱিতকালৰ লীলা সবিস্তাৰে কোৱা হৈছে। তেওঁৰ লোকান্তৰ গমনৰ পাচতো নতুন লীলা সংঘটিত হৈছে আৰু বৰ্তমানেও হৈ আছে। ইয়াৰ পৰাই বুজিব পাৰি যে বাবা অমৰ হ'ল আৰু ভকতসকলক আগৰ দৰেই সহায়-সহযোগিতা কৰি আছে। জীৱিতকালত বাবাৰ সংস্পৰ্শলৈ যিসকল আহিছিল, তেওঁলোক সঁচাকৈ মহা সৌভাগ্যৱান। যদি তেওঁলোকৰ ভিতৰত কাৰোবাৰ বৈৰাগ্যভাব নহাকৈ থাকে, ভগৱৎমুখী মন নসজোৱাকৈ থাকে, তেন্তে সেয়া তেওঁলোকৰ দুৰ্ভাগ্য। যিটো বস্তুৰ অভাৱ আছিল আৰু বৰ্তমানেও আছে— সেয়া হ'ল বাবাৰ প্ৰতি একনিষ্ঠ ভক্তি। আমাৰ গোটেই শৰীৰ, মন আৰু ইন্দ্ৰিয় একেলগে বাবাৰ সেৱা আৰু পূজাত নিয়োজিত কৰাটো প্ৰয়োজন। কোনো অংগ বা ইন্দ্ৰিয়ক পূজাত নিযুক্ত কৰি, আনবিলাকক বিপথে যাবলৈ দিলে কোনো লাভ নহয়। ধ্যান-পূজা কৰিবলৈ হ'লে কায়-মনোবাক্যৰে কৰিব লাগিব।

সতীসাধ্বী পত্নীৰ পতিপ্ৰেমৰ লগত শিষ্যৰ গুৰুপ্ৰেমৰ তুলনা কৰা হয়। কিন্তু গুৰুপ্ৰেম অতুলনীয়। পতিপ্ৰেম সেই গুৰু প্ৰেমৰ তুলনাত তেনেই নগন্য। পৰমাৰ্থ লাভৰ পথত কাৰো কোনো সহায়েই কামত নাহে— সেয়া সেই মা-দেউতা, ভাই-ভনী বা কোনো আত্মীয় যেয়ে নহওক কিয়, আমি নিজৰ পথ নিজেই ঠিক কৰি লৈ সমগ্ৰ পথছোৱা অতিক্ৰম কৰিব লাগিব। নিত্য আৰু অনিত্যৰ পাৰ্থক্য বিচাৰ

কৰিব লাগিব, ইহলোক আৰু পৰলোকৰ ভোগ-বিলাসিতাৰ বাসনা ত্যাগ কৰিব লাগিব। ইন্দ্ৰিয় আৰু মনক সংযত কৰিব লাগিব আৰু একমাত্ৰ মোক্ষ লাভৰ ইচ্ছা জাগ্ৰত কৰিব লাগিব। আনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰি আত্মবিশ্বাসৰ জাগৰণ তুলিব লাগিব। 'বিবেক' অভ্যাস আৰম্ভ কৰিলে আমি দেখিবলৈ পাম সংসাৰ ক্ষণস্থায়ী আৰু অনিত্য। তেতিয়া পাৰ্থিৱ কথাত অনাসক্তি আহিব আৰু পৰিশেষত 'বৈৰাগ্য'ই দেখা দিব। যেতিয়া আমি জানিব পাৰিম যে গুৰুৱেই আমাৰ 'ব্ৰহ্ম' আৰু তেওঁ একমাত্ৰ 'সত্য'— তেৱেঁ আপাত-প্ৰতীয়মান এই বিশ্ব চৰাচৰত পৰিব্যাপ্ত হৈও নিৰ্লিপ্ত হৈ আছে, তেতিয়াই আমি সকলো প্ৰাণীৰ মাজত সেই গুৰুৰূপী ব্ৰহ্মক পূজা কৰিম। ইয়াকেই কোৱা হয় সমবেত ভজন বা পূজা। যেতিয়া আমি এইদৰে ব্ৰহ্ম বা গুৰুক সৰ্বান্তঃকৰণেৰে পূজা কৰো, তেতিয়াই তেওঁৰ লগত আমি একাত্ম হৈ আত্মবোধ অৰ্জন কৰো। সংক্ষেপতে গুৰুৰ নাম জপ আৰু ধ্যানৰ দ্বাৰাই সকলো জীৱতে তেওঁক দৰ্শন কৰা যায় আৰু তাৰ ফলত আমাৰ পৰমানন্দ লাভ হয়। তলৰ কাহিনীটোত ইয়াৰ দৃষ্টান্ত পোৱা যাব।

❑ কাকাচাহেবৰ সন্দেহ আৰু আনন্দ ৰাওৰ দৰ্শন

সকলোৱে জানে, সাইবাবাই কাকাচাহেব দীক্ষিতক প্ৰত্যেক দিনাই শ্ৰীএকনাথৰ দুখন গ্ৰন্থ পাঠ কৰিবলৈ আদেশ দিছিল— (১) ভাগৱৎ আৰু (২) ভাবাৰ্থ ৰামায়ণ। বাবাৰ জীৱনকালত তেওঁ নিতৌ পাঠ কৰিছিল আৰু দেহৰক্ষাৰ পাছতো সেই অভ্যাস ত্যাগ কৰা নাই। এদিন পুৱাবেলা বম্বেৰ 'চৌপটি'ত কাকা মহাজনীৰ ঘৰত তেওঁ 'একনাথী ভাগৱৎ' পঢ়িছিল। মাধৱ ৰাও দেশপাণ্ডে ওৰফে শামা আৰু কাকা মহাজনীয়ে মনোযোগেৰে পাঠ শুনিছিল। একাদশ স্কন্ধৰ দ্বিতীয় অধ্যায় পঢ়া হৈছিল। গ্ৰন্থৰ সেই অংশ জনকৰজাৰ আগত ভাগৱৎ ধৰ্মৰ নীতি ব্যাখ্যা কৰে কবি, হৰি, অন্তৰীক্ষ, প্ৰবুদ্ধ, পিপ্পলায়ন, অভীৰ-হোত্ৰ, দ্ৰুমিল, চামস আৰু কৰভজন নামৰ ঋষভ বংশৰ নজন নাথ বা সিদ্ধযোগীয়ে। এওঁলোক প্ৰত্যেককে জনক ৰজাই গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্ন কৰে আৰু সকলোৱে সন্তোষজনক উত্তৰ দিয়ে। 'কবিয়ে' ব্যাখ্যা কৰে ভাগৱৎধৰ্ম কাক বোলে; 'হৰি'য়ে ব্যাখ্যা কৰে ভক্তৰ বৈশিষ্ট্য; 'অন্তৰীক্ষ'ই মায়া কাক বোলে; 'প্ৰবুদ্ধ'ই মায়া অতিক্ৰম কৰাৰ উপায়; 'পিপ্পলায়নে' পৰমব্ৰহ্ম কি; 'অভীৰ-হোত্ৰ'ই কৰ্ম কাক বোলে, 'দ্ৰুমিলে' ভগৱানৰ অৱতাৰগণ

আৰু তেওঁলোকৰ কাৰ্যাৱলী; 'চামসে' মৃত্যুৰ পিছত ভক্তিহীন লোকসকলৰ গতি; আৰু 'কৰভজনে' ব্যাখ্যা কৰে বিভিন্ন যুগত ভগৱানৰ পূজাৰ বিভিন্ন পদ্ধতি। সকলো ব্যাখ্যাৰে সাৰাংশ হ'ল এই যে বৰ্তমান কলিযুগত মুক্তিৰ একমাত্ৰ উপায় হৈছে শ্ৰীহৰিৰ চৰণ বা গুৰুৰ চৰণত শৰণ লোৱা।

গ্ৰন্থপাঠৰ শেষত কাকাচাহেবে অলপ হাতাশাৰ সুৰত শামা আৰু অন্যান্যসকলক ক'লে— 'ভক্তিৰ বিষয়ে নজন নাথৰ কি যে সুন্দৰ বিৱৰণ, কিন্তু অভ্যাস কৰাটো যে কিমান কঠিন! নাথসকলে যি কৈছে সেয়া যথাৰ্থ বা আচল, কিন্তু তেনেধৰণৰ ভক্তি অৰ্জন আমাৰ দৰে মূৰ্খৰপক্ষে জানো সম্ভৱ? কেইবা জন্ম পাৰ হ'লেওতো আমাৰ দ্বাৰা হৈ নুঠিব। তেনেহ'লেনো মুক্তি পাম কেনেকৈ? আমাৰ কোনো আশাই দেখা নাই।' কাকাচাহেবৰ এই নৈৰাশ্য মাধৱ ৰাওৰ ভাল নালাগিল। তেওঁ ক'লে— 'বাবাৰ দৰে গুৰুৰত্ন ভাগ্যৰ জোৰত যিয়ে পাইছে, তেওঁৰ মুখত এনেধৰণৰ অসন্মানজনক নিৰাশাৰ কথা সঁচাকৈয়ে বৰ দুখৰ। যদি বাবাৰ ওপৰত অবিচলিত বিশ্বাস থাকে, তেনেহ'লে অস্থিৰ হ'ব কিয়? নাথসকলৰ ভক্তি হয়তো খুব দৃঢ় আৰু শক্তিশালী হ'ব পাৰে কিন্তু আমাৰ ভক্তি জানো প্ৰেম আৰু শ্ৰদ্ধাপূৰ্ণ নহয়? আৰু বাবাই জানো আমাক অভ্ৰান্তভাৱে এই কথা কৈ যোৱা নাই, যে হৰিনাম আৰু গুৰুৰ নাম-জপ-ধ্যান কৰিলেই মুক্তি লাভ হ'ব? তেনেহ'লে আৰু ভয়-ভাবৰ কাৰণ কি?' মাধৱ ৰাওৰ এই কথাখিনিয়ে কাকাচাহেবক বিশেষ সন্তুষ্ট কৰিব নোৱাৰিলে। তেওঁ আগৰ দৰেই চিন্তিত আৰু অস্থিৰ হৈয়ে ৰ'ল। গোটেই দিন ভাবিবলৈ ধৰিলে— কেনেকৈ নাথসকলৰ দৰে সুদৃঢ় ভক্তি অৰ্জন কৰা যাব। পিছদিনা পুৱাবেলা এটা আলৌকিক ঘটনা ঘটিল।

আনন্দৰাও পাখাড়ে নামৰ এজন মানুহ মাধৱৰাও ওৰফে শামাক বিচাৰি তাত উপস্থিত হ'ল। তেতিয়া ভাগৱৎ পাঠ চলিছে। শ্ৰীপাখাড়েই মাধৱ ৰাওৰ ওচৰত বহি ফুচফুচাই তেওঁৰ স্বপ্ন দৰ্শনৰ কথা কৈ আছিল। ইয়াৰ ফলত পাঠ পঢ়াত ছেদ পৰিল। কাকাচাহেবে পঢ়া বন্ধ কৰি মাধৱ ৰাওক সুধিলে— কি কথানো হ'ল? মাধৱৰাৱে ক'লে— 'কালি আপুনি যি সন্দেহ প্ৰকাশ কৰিছিলে, এইবাৰ সেয়া নিৰসন কৰক। শ্ৰীপাখাড়েই যি স্বপ্নদৰ্শন পাইছে, তাত 'মুক্তিপ্ৰদায়িনী ভক্তি' কাক বোলে আৰু গুৰুৰ চৰণ পূজাই যে যথেষ্ট এই কথাকে পৰিষ্কাৰকৈ জনোৱা হৈছে।' সকলোৱে, বিশেষকৈ কাকাচাহেবে শুনিবৰ বাবে বৰ ব্যগ্ৰ হ'ল। সকলোৰে অনুৰোধত শ্ৰীপাখাড়েই তেওঁৰ স্বপ্নদৰ্শনৰ বিৱৰণ দিলে।

'গভীৰ সাগৰৰ মাজত কঁকাললৈকে নামি মই ৰৈ আছো, হেন সময়তে হঠাৎ সাইবাবাক দেখা পালো। হীৰা আৰু মণি-ৰত্ন আদি মূল্যৱান পাথৰ খচিত এখন অতি সুন্দৰ সিংহাসনত বহি তেওঁ ভৰি দুখন পানীত ডুবাই ৰাখিছে। বাবাক দেখি মোৰ বৰ আনন্দ লাগিল। এই দৰ্শন ইমান বাস্তৱ যে সপোন বুলি মোৰ মনলৈয়ে নাহে। আৰু আচৰিত কথা হ'ল— শামাও তাতে ৰৈ আছিল। তেওঁ মোক আৱেগেৰে' ক'লে— 'আনন্দৰাও, বাবাৰ ভৰিত নতশিৰ হোৱা।' মই ক'লো— 'মইতো তাকেই কৰিব বিচাৰো, কিন্তু তেওঁৰ ভৰি দুখন যে পানীৰ তলত; মোৰ মূৰটো তাত লগাম কেনেকৈ? বৰ আহুকালত পৰিলো নহয়!' এই কথা শুনি মাধৱ ৰাৱে বাবাক ক'লে— 'হে দেৱ, আপোনাৰ ভৰি দুখন পানীৰ পৰা তুলি আনক।' লগে লগে বাবাই ভৰি দুখন উঠাই আনিলে আৰু ময়ো লৰালৰিকৈ দুভৰিত সাবটি ধৰি প্ৰণাম কৰিলো। বাবাই তাকে দেখি মোক আশীৰ্বাদ দি ক'লে— 'এইবাৰ যোৱা, তুমি পৰমাৰ্থ লাভ কৰিবা; কোনো চিন্তা নাই।' আৰু ক'লে— 'এখন ৰেছমী পাৰিৰ ধুতী তুমি মোৰ শামাক দি দিবা। তোমাৰ কল্যাণ হ'ব।'

বাবাৰ আদেশানুযায়ী শ্ৰীপাখাড়েই ধুতীখন আনিছিল আৰু কাকাচাহেবক অনুৰোধ কৰিলে, সেইখন শামাক দিবলৈ। কিন্তু শামাই ল'ব নিবিচাৰিলে আৰু ক'লে যে বাবাই যদি তেওঁক ল'বৰ বাবে কিবা আভাস বা ইংগিত দিয়ে, তেতিয়াহে তেওঁ ল'ব, নহ'লে নলয়। তাৰ পিছত অলপ সময় আলোচনা কৰি কাকাচাহেবে লটাৰী কৰিবলৈ স্থিৰ কৰিলে। এইধৰণৰ অনিশ্চিত সংশয়ৰ ঘটনাই দেখা দিলেই কাকাচাহেবৰ অভ্যাস আছিল লটাৰী কৰাৰ আৰু সেই লটাৰীৰ কাগজৰ টুকুৰাত যি সিদ্ধান্ত হয় তাকে তেওঁ মানি লয়। এইক্ষেত্ৰত দুটুকুৰা কাগজৰ এটুকুৰাত 'গ্ৰহণ' আৰু আন টুকুৰাত 'বৰ্জন' বুলি লিখি বাবাৰ ছবিৰ তলত ৰখা হ'ল আৰু এজন শিশুক এটুকুৰা কাগজ তুলি আনিবলৈ কোৱা হ'ল। দেখা গ'ল 'গ্ৰহণ' লেখা টুকুৰাটো উঠিছে। তেতিয়া শামাৰ হাতত ধুতীখন অৰ্পণ কৰা হ'ল আৰু শামায়ো গ্ৰহণ কৰিলে। এইদৰে মাধৱৰাও আৰু আনন্দৰাও উভয়েই আনন্দিত হ'ল আৰু কাকাচাহেবৰ সমস্যাও সমাধা হ'ল।

কাহিনীটোৱে আমাক এই শিক্ষা দিয়ে যে অন্যান্য সাধু-সন্তৰ কথা মানি চলিব লাগে। কিন্তু নিজ গুৰুৰ ওপৰত পূৰ্ণ বিশ্বাস ৰাখি তেওঁৰে নিৰ্দেশ পালন কৰিব লাগে; কাৰণ, আমাৰ কল্যাণ সম্বন্ধে তেওঁতকৈ ভাল আন কোনেও নাজানে। বাবাৰ কোৱা নিম্নলিখিত কথাবোৰ আমি যেন নিজৰ হৃদয়ত চিত্ৰিত কৰি লওঁ—

'জগতত অসংখ্য সাধু-সন্ত আছে কিন্তু 'আমাৰ বাবা'ই হৈছে 'পিতা', অৰ্থাৎ আমাৰ গুৰুৱেই প্ৰকৃত গুৰু। আনে বহুত ভাল কথা, সৎ উপদেশ দিব পাৰে, কিন্তু আমি নিজৰ গুৰুৰ কথা কেতিয়াও যেন পাহৰি নাযাওঁ। অৰ্থাৎ নিজৰ গুৰুক মনে-প্ৰাণে ভালপোৱা, তেওঁৰ চৰণত সম্পূৰ্ণ নিজকে সমৰ্পণ কৰা, শ্ৰদ্ধা অৱনত হৈ প্ৰণাম কৰা, তেতিয়াই দেখিবলৈ পাবা সূৰ্যৰ সন্মুখত যেনেকৈ আন্ধাৰ থাকিব নোৱাৰে, তেনেকৈ তোমাৰ সন্মুখৰ পৰাও দুস্তৰ ভৱ সমুদ্ৰ অদৃশ্য হৈ যাব।'

❑ তক্তাখন বাবাৰ শয্যাৰ চালপীৰা— ভগতৰ নহয়

প্ৰথম কথা বাবাই ৪ হাত দীঘল আৰু আধাহাত বহল এখন তক্তাৰ ওপৰত শুইছিল। তাৰ চাৰিকোণত চাৰিটা মাটি চাকি জ্বলিছিল। শেষত তেওঁ তক্তাখন টুকুৰা-টুকুৰ কৰি ভাঙি পেলালে, (*পৰিচ্ছেদ ১০ দ্ৰষ্টব্য*)। এবাৰ বাবাই এই তক্তাখনৰ গুৰুত্ব সম্বন্ধে কাকাচাহেবক কৈছিল। তাকে শুনি কাকাচাহেবে ক'লে— 'যদি তক্তাত শুবলৈ আপোনাৰ এতিয়াও ভাল লাগে, তেনেহ'লে আৰু এখন তক্তা মই আপোনাক আনি দিম। আপুনি স্বচ্ছন্দে শুব পাৰিব।' বাবাই ক'লে— 'মালসাপতিক মজিয়াত ৰাখি মই ওপৰত শুব নোৱাৰিম নহয়।' কাকাচাহেবে ক'লে— 'মালসাপতিৰ কাৰণেও আন এখন তক্তা আনি দিম।' বাবা— 'তক্তাৰ ওপৰত তেওঁ শুব পাৰিব জানো? দোলোৱা তক্তাত শোৱাটো ইমান সহজ নহয়। বহুত গুণ থাকিলেহে পাৰে। সম্পূৰ্ণ চকু মেলি যিয়ে শুব পাৰে, তেওঁহে পাৰিব। মই শোৱাৰ সময়ত প্ৰায়ে মালসাপতিক মোৰ কাষত বহি মোৰ বুকুৰ ওপৰত হাত থৈ হিয়াৰ ভিতৰত যি হৰিনাম জপ হৈছে সেয়া লক্ষ্য কৰিবলৈ কওঁ। যদি মই টোপনি যাওঁ, তেতিয়াহ'লে জগাই দিবলৈ কওঁ। এইখিনিয়ে তেওঁ নোৱাৰে। তেওঁ নিজেই টোপনিত লালকাল হৈ মূৰ দোঁৱাই থাকে। যেতিয়া তেওঁৰ হাতখন মোৰ বুকুৰ ওপৰত শিলৰ দৰে গধুৰ হৈ পৰে, তেতিয়া মই চিঞৰি উঠো— 'ঐ ভগৎ', তেতিয়া সি লৰচৰ কৰি চকু মেলে। মজিয়াতে ভালকৈ বহি শুব নোৱাৰে, যাৰ আসন বা ভংগিৰ কোনো স্থিৰতা নাই, তেওঁ দোলোৱা তক্তাত শুব কেনেকৈ?' বহুবাৰ বাবাই ভক্তসকলক মৰমেৰে এই কথাটো কৈছিল— 'আমাৰ ভাল বেয়া আমাৰ ওচৰত, আনৰবোৰ আনৰ ওচৰত।'

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৬

বাবাৰ গয়া-যাত্ৰা— ছাগলীৰ কাহিনী

এই পৰিচ্ছেদত শামাৰ কাশী, প্ৰয়াগ আৰু গয়া যাত্ৰাৰ বিৱৰণ দিয়া হৈছে, ছবিৰূপে বাবা কেনেদৰে তাত আগতেই পাইছিলগৈ সেই কথা কোৱা হৈছে আৰু দুটা ছাগলীৰ পূৰ্বজন্মৰ ইতিহাস সম্বন্ধে বাবাৰ স্মৃতি বৰ্ণনা কৰা হৈছে।

❑ আৰম্ভণি

হে সাই, তোমাৰ চৰণ ধন্য; তোমাৰ স্মৰণ ধন্য, তোমাৰ দৰ্শন ধন্য। তাতেই আমাৰ কৰ্মবন্ধন মোচন হয়। যদিও তোমাৰ শৰীৰ আজি অদৃশ্য, তথাপি ভকতৰ বিশ্বাস যদি থাকে, তেন্তে তোমাৰ জীৱন্ত অভিজ্ঞতা এতিয়াও ভকতে পায়। অদৃশ্য সূক্ষ্ম সূতাৰ টানত তুমি তোমাৰ ওচৰ বা দূৰৰ পৰা টানি আনি তোমাৰ চৰণত পেলোৱা, তাৰ পাচত মাতৃৰ দৰে চেনেহ আৰু প্ৰেমেৰে সাবটি ধৰা। ভকতসকলে জানিব নোৱাৰে তুমি ক'ত, কিন্তু তুমি এনেকুৱা কৌশলেৰে সূতাডাল টানা যে শেষত তেওঁলোকে বুজিব পাৰে যে তুমিয়ে তেওঁলোকক পিছৰ পৰা আগলৈ লৈ গৈছা। বুধিয়ক, জ্ঞানী আৰু বিদ্বান লোকসকল অহংকাৰৰ বশৱৰ্তী হৈ সংসাৰৰ আৱৰ্তত পৰে। কিন্তু তুমি তোমাৰ অপৰিমেয় শক্তিৰ সহায়ত সৰল, ভক্তিমান দৰিদ্ৰ মানুহক উদ্ধাৰ কৰা, অন্তৰত অদৃশ্য হৈ থাকি তুমিয়ে সকলো খেল খেলা, অথচ দেখুওৱা যে তুমি অসম্পৃক্ত (সম্পৰ্কহীন)। তুমি সকলো কৰা, অথচ এনে ভাব দেখুওৱা যে তুমি অকৰ্তা! কোনেও তোমাৰ জীৱন কেতিয়াও জানিব নোৱাৰে। সেইবাবে আমাৰ পক্ষে আটাইতকৈ ভাল পথ হৈছে কায়, মন আৰু বাক্য তোমাৰ চৰণত উৎসৰ্গা কৰি তোমাৰ জপ কৰি যোৱাটো, যাতে আমাৰ সকলো পাপ বিনষ্ট হৈ যায়। সকাম্য ভকতসকলৰ তুমি কামনা পূৰ্ণ কৰা।

যিসকল নিষ্কামী, তেওঁলোকক দিয়া ব্ৰহ্মানন্দ। ভকতসকলৰ ওচৰত তোমাৰ সুমধুৰ নাম-জপেই সহজতম সাধনা। এই সাধনাৰ দ্বাৰা সকলো পাপ, ৰজঃ আৰু তমোগুণ আঁতৰি যায়। সত্বগুণ আৰু ধৰ্মনিষ্ঠা উদ্বুদ্ধ হয় আৰু ইয়াৰ লগতে আহে বিবেক, বৈৰাগ্য আৰু জ্ঞান। তেতিয়া আমি স্বীয় আত্মাত আৰু গুৰু (যি একে) স্থিৰভাৱে প্ৰতিষ্ঠিত হওঁ। ইয়াকেই কয় গুৰুৰ চৰণত শৰণাগতি। ইয়াৰ একমাত্ৰ সুনিশ্চিত নিদৰ্শন হ'ল মনৰ প্ৰশান্তি আৰু সংহতি। এই ভক্তি, জ্ঞান আৰু শৰণাগতিৰ মাহাত্ম্য অভূতপূৰ্ব; কাৰণ, ইয়াৰ ফলতেই ক্ৰমান্বয়ে আহে নিৰাসক্তি, শান্তি, যশ আৰু মুক্তি।

কোনো ভকতক বাবাই যদি গ্ৰহণ কৰে, তেনেহ'লে ঘৰতেই হওক বা বাহিৰতেই হওক দিনে-নিশাই তেওঁক অনুসৰণ কৰে। সদায় তেওঁৰ কাষত থাকে। ভকত ইচ্ছানুযায়ী য'লৈকে যায়, বাবাই কিবা নহয় কিবা ৰূপ ধৰি, কোনো অলৌকিক উপায়েৰে তাত গৈ আগতেই হাজিৰ হয়। নিম্নোক্ত কাহিনীটো তাৰেই উদাহৰণ।

❑ গয়া-যাত্ৰা

সাইবাবাৰ লগত পৰিচয় হোৱাৰ কেইদিনমানৰ পাচত কাকাচাহেব দীক্ষিতে নাগপুৰত তেওঁৰ ডাঙৰ ল'ৰা বাবুৰ 'উপনয়ন' দিয়াটো স্থিৰ কৰিলে। প্ৰায় একে সময়তে নানাচাহেব চন্দোৰকৰেও তেওঁৰ ডাঙৰ ল'ৰাটোৰ বিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিলে গোৱালিয়ৰত। দুয়োজনেই শিৰডিলৈ আহি বাবাক আন্তৰিকতাৰে নিমন্ত্ৰণ জনালে। বাবাই তেওঁলোকক ক'লে, শামাক যেন তেওঁৰ প্ৰতিনিধি হিচাপে লগত লৈ যায়। আৰু ক'লে— 'কাশী, প্ৰয়াগ এৰি দেখিবা শামাৰ আগতে মইহে উপস্থিত হ'মগৈ।' বাবাৰ এই কথাবোৰ লক্ষ্যণীয়। কাৰণ, ইয়াৰ মাজতেই বাবাৰ সৰ্বব্যাপকতাৰ পৰিচয় আছে।

বাবাৰ অনুমতি লৈ শামাই নাগপুৰ আৰু গোৱালিয়ৰৰ অনুষ্ঠান উপলক্ষে যোৱা আৰু তাৰ পৰা কাশী, প্ৰয়াগ আৰু গয়ালৈ যোৱাৰ সিদ্ধান্ত কৰিলে। আপ্পা কোটেও তেওঁৰ লগত যোৱাটো ঠিক কৰিলে। প্ৰথমতে তেওঁলোক নাগপুৰৰ 'উপনয়ন'ৰ অনুষ্ঠানলৈ গ'ল। কাকাচাহেব দীক্ষিতে শামাৰ খৰচৰ বাবে তেওঁক ২০০ টকা দিলে। তাৰ পাচত তেওঁলোক দুয়োজনে গোৱালিয়ৰৰ বিবাহ-অনুষ্ঠানত যোগ দিবলৈ গ'ল। তাত নানাচাহেব চন্দোৰকৰে ১০০ টকা আৰু তেওঁৰ বিয়েয়েক

শ্ৰীজাঠৰে ১০০ টকা শামাক দিলে। তাৰ পাচত তেওঁলোক কাশী আৰু অযোধ্যালৈ গ'ল। কাশীত শ্ৰীজাঠৰৰ মনোৰম 'লক্ষ্মী-নাৰায়ণ মন্দিৰ'ত তেওঁক আদৰ-আপ্যায়ন কৰিলে শ্ৰীজাঠৰৰ মেনেজাৰে। শামা আৰু কোটে অযোধ্যাত ২১ দিন আৰু কাশীত ২ মাহ থাকিল। তাৰ পাচত তেওঁলোক গয়াৰ ফালে ৰাওনা হ'ল। ৰে'লত গৈ থাকোতে গম পালে গয়াত হেনো 'প্লেগ' বেমাৰটো বৰকৈ হ'বলৈ ধৰিছে। সেইবাবে আধাৰাট গৈ তেওঁলোকে অলপ অস্বস্তিবোধ কৰিলে। ৰাতি গয়া ষ্টেচনত নামি এটা ধৰ্মশালাত থাকিল। ৰাতিপুৱাতে 'গয়া ওৱালা'ই (তীৰ্থযাত্ৰীসকলৰ থকা-খোৱাৰ ব্যৱস্থা যিজন পুৰোহিতে কৰে) আহি ক'লে— 'তীৰ্থযাত্ৰী সকলো ৰাওনা হৈছে। আপোনালোকে খৰ-খেদা কৰক।' শামাই কথাই কথাই তেওঁক সুধিলে— গয়াত প্লেগ হৈছে হেনো? গয়া-ওৱালাই ক'লে— 'নিৰ্ভয়ে আহক; নিজ চকুৰেই চাই যাওক।' পাচত তেওঁলোক গয়া-ওৱালাৰ লগত গৈ তেওঁৰ ঘৰ পালেগৈ।

থকা ঠাইৰ সুবন্দৱস্ত দেখি শামা বৰ আনন্দিত হ'ল। কিন্তু ঘৰৰ সন্মুখত আৰু মাজভাগতে বাবাৰ এখন ধুনীয়া ছবি দেখি শামা আনন্দ আৰু আৱেগত একেবাৰে আত্মহাৰা হৈ পৰিল। তেওঁৰ মনত পৰিল বাবাৰ কথা— 'কাশী, প্ৰয়াগ এৰি দেখিবা শামাৰ আগতে মইহে উপস্থিত হ'মগৈ।' তেওঁ ভাবাবেগত ৰোমাঞ্চিত হ'ল, কণ্ঠৰুদ্ধ হ'ল, অশ্ৰুসিক্ত নয়নেৰে তেওঁ ছট্‌ফটাবলৈ ধৰিলে। গয়া-ওৱালাই ভাবিলে যে প্লেগৰ ভয়ত তেওঁ কান্দিছে। শামাই তেওঁক সুধিলে, ছবিখন তেওঁ ক'ৰপৰা পালে। গয়া ওৱালাই উত্তৰ দিলে যে মন্মাড় আৰু পূনাতম্বত তেওঁৰ দুই-তিনিশ মানুহে গয়া-যাত্ৰীসকলৰ সুখ-সুবিধা চাবৰ বাবে কাম কৰিছে। তেওঁলোকৰ পৰাই তেওঁ প্ৰথমতে বাবাৰ খ্যাতিৰ কথা শুনিবলৈ পায়। আজিৰ পৰা প্ৰায় বাৰ (১২) বছৰৰ আগত তেওঁ শিৰডিলৈ গৈ বাবাক দৰ্শন কৰিছিল। বাবাৰ অনুমতি লৈ শামাই তেওঁক তেতিয়া ছবিখন দিছিল। শামাৰ তেতিয়া মনত পৰিল আগৰ সেই ঘটনাটো আৰু গয়া-ওৱালাই যেতিয়া জানিব পাৰিলে যে সেই শামাই আজি তেওঁৰ অতিথি; তেতিয়া আৰু আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। দুয়ো দুয়োকে প্ৰেম আৰু ভকতি যাচি হাঁহিৰে উৎফুল্লিত হৈ উঠিল। গয়া-ওৱালা আছিল ধনী মানুহ। তেওঁ শামাক ৰাজকীয় অভ্যৰ্থনা জনালে। শামাক হাতীৰ পিঠিত উঠালে, নিজে দোলাত উঠিল আৰু তেওঁৰ সকলো সুখ-সুবিধাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে।

❑ দুটা ছাগলী

বাবাই এবাৰ লেণ্ডী-বাগৰ পৰা ঘূৰি অহাৰ পথত এপাল ছাগলী দেখিবলৈ পালে আৰু সিহঁতৰ ফালে তেওঁৰ মনোযোগ আকৃষ্ট হ'ল। তেওঁ সিহঁতক বৰ মৰম কৰিলে, তাৰ পাচত ৩২ টকা দি গৃহস্থৰ পৰা ছাগলী দুটা কিনি ল'লে। বাবাৰ এই কাণ্ড দেখি ভক্তসকল অবাক! তেওঁলোকে ভাবিলে বাবাই বৰ ঠগন খালে। কাৰণ, একোটা ছাগলী ২ টকাত পায়— খুব বেছি ৩-৪ টকাকৈ হ'ব পাৰে। অৰ্থাৎ দুয়োটাৰে মিলি ৮ টকালৈকে হ'ব পাৰে। এই লৈ বাবাৰ ওপৰত তেওঁলোকে অসন্তুষ্টি প্ৰকাশ কৰিলে। কিন্তু বাবা খুব শান্তভাৱে মনে মনে থাকিল। শামা আৰু তাতিয়া কোটেই বাবাৰ পৰা ইয়াৰ কাৰণ জানিব বিচাৰিলে। বাবাই ক'লে যে তেওঁৰ ঘৰ-দুৱাৰ নাই; পৰিয়ালো নাই যে সিহঁতক চোৱা-চিতা কৰিব লাগিব; সেয়েহে টকা-পইচা জমা কৰি ৰখাৰো প্ৰয়োজন নাই। এইখিনি কথা কৈ তেওঁৰ নিজৰ পইচাৰে ৪ সেৰ চাউল কিনি আনি ছাগলী দুটাক খুৱাবলৈ আদেশ দিলে আৰু সেইমতে কাম হৈ গ'ল; বাবাই ছাগলীৰ মালিকক আকৌ ছাগলী দুটা ঘূৰাই দিলে। ইয়াৰ পাচত তেওঁ ছাগলী দুটাৰ পূৰ্বজন্মৰ ইতিহাস ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

'হেৰা শামা আৰু তাতিয়া, তোমালোকে ভাবিছা মই ডাঙৰ ঠগন খালো। কিন্তু মুঠেই সেয়া নহয়। এইবাৰ ইহঁতৰ কাহিনীটো শুনা। পূৰ্বজন্মত ইহঁত আছিল মানুহ আৰু মোৰ সংগী হৈ ওচৰত বহাৰ সৌভাগ্যও ইহঁতৰ হৈছিল। ইহঁত আছিল বৈপিতৃক সহোদৰ। প্ৰথমতে পৰস্পৰৰ মাজত সৌহাৰ্দ্য আছিল, পাচত ইহঁতৰ মাজত শত্ৰুতা আহি পৰিল। ককায়েক আছিল এলেহুৱা। কিন্তু ভায়েকটো আছিল কৰ্মঠ আৰু সি বহুত ধন ঘটিছিল। ইয়াৰ ফলত ককায়েকটো লোভ আৰু হিংসাৰ জুইত দগ্ধ হ'বলৈ ধৰিলে। আগৰ ভাতৃত্ববোধ পাহৰি কাজিয়া-পেঁচাল আৰম্ভ হ'ল। ককায়েকে নানা উপায়েৰে ভায়েকক মাৰপিট কৰি টকাবোৰ আত্মসাৎ কৰাৰ চেষ্টা কৰিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু তাৰ সকলো চেষ্টা ব্যৰ্থ হ'ল। ফলত ভয়াৱহ শত্ৰুতাই দেখা দিলে। শেষত কিবা এটা ঘটনা ঘটি কাজিয়াৰ সৃষ্টি হ'লত ককায়েকে ডাঙৰ টোকোন এডালেৰে ভায়েকৰ মূৰত জোৰকৈ মাৰি পঠিয়ালে আৰু ভায়েকে কোৰ এখনেৰে ককায়েকৰ মূৰত কোব সোধালে। দুয়োৰে লগে লগে মৃত্যু হ'ল।

কৃতকৰ্মৰ ফলত দুয়োজনেই ছাগলী হৈ জন্মিল। মই সিহঁতক দেখিয়েই চিনিব পাৰিছো। সিহঁতৰ অতীত ইতিহাস স্মৰণ কৰি মোৰ বৰ দয়া লাগিল। মন গ'ল সিহঁতক অলপ খুৱাওঁ, আৰাম-বিশ্ৰাম দিওঁ। সেয়ে সকলো টকা খৰচ কৰিলে। আৰু তোমালোকে সেইবাবে মোক খং কৰিছা। মই যি দাম দিলো, সেয়া তোমালোকে পছন্দ কৰা নাই— সেয়েহে আকৌ উভতাই দিলো।' ছাগলী দুটাৰ প্ৰতি সাইবাবাৰ আছিল এনেকুৱাই প্ৰেম।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৭

বাবাৰ পূৰ্বস্মৃতি

বীৰভদ্ৰাপ্পা আৰু চেন্‌বাসাপ্পাৰ (সাপ আৰু বেং) কাহিনী

পূৰ্বৰ পৰিচ্ছেদত দুটা ছাগলীৰ পূৰ্বজন্মৰ বৃত্তান্ত কোৱা হৈছে। বৰ্তমান এই পৰিচ্ছেদত বীৰভদ্ৰাপ্পা আৰু চেন্‌বাসাপ্পাৰ পূৰ্বজন্মৰ কাহিনী কোৱা হ'ব।

❑ আৰম্ভণি

সাইবাবাৰ মুখমণ্ডল অতি সৌভাগ্যপ্ৰদ। যদি মুহূৰ্তৰ বাবেও তেওঁৰ মুখৰফালে আমি চাওঁ, তেন্তে তেওঁ আমাৰ বহুজন্মৰ দুখ-কষ্ট দূৰ কৰি কল্যাণ আৰু আনন্দ দান কৰে। আৰু যদি তেওঁ আমাৰ ফালে চায়, তেন্তে আমাৰ কৰ্মবন্ধন তৎক্ষণাৎ ছিন্ন-ভিন্ন হৈ যায় আৰু পৰমানন্দৰ পথেৰে আমাক লৈ যায়। গংগানদীয়ে স্নানৰত মানুহৰ সকলো পাপ, সকলো ক্লেদ ধুই দিয়ে; কিন্তু নদীখনে নিজে একান্তভাৱে কামনা কৰে যোগী, সাধু-সন্তসকলে তেওঁলোকৰ পদধূলি দি সঞ্চিত ক্লেদৰ পৰা তাক মুক্ত কৰে। সি নিজে দৃঢ়কৈ জানে যে এই সঞ্চিত পাপ একমাত্ৰ মহান সাধুসকলৰ শ্ৰীচৰণৰ স্পৰ্শতেই বিদূৰিত হ'ব পাৰে। সাই হ'ল সন্ত-চূড়ামণি। তেওঁৰেই শ্ৰীমুখৰ পৰা তলৰ এই চিত্তশুদ্ধকাৰী কাহিনীটো এতিয়া শুনা যাওক।

❑ সাপ আৰু বেং

সাইবাবাই ক'লে— এদিন ৰাতিপুৱা জা-জলপান খাই মই ফুৰিবলৈ গ'লো। ফুৰি ফুৰি এখন সৰু নদীৰ পাৰ পালোহি। ক্লান্ত হৈ পৰিছিলো। সেয়ে ক্ষন্তেক জিৰাই, হাত মুখ ধুই, নদীৰ পানীত স্নান কৰি বৰ আৰামবোধ কৰিলো। গছৰ ছাঁই আৰৱা খোজ কাঢ়ি যাব পৰা আৰু গৰুগাড়ী যোৱা ৰাস্তা এটা তাত আছিল। মৃদুকৈ বতাহো বৈ আছিল। মই ছিলিমটো সাজু কৰিছিলো, হেন সময়তে এটা বেঙৰ মাত শুনা পালো। ছিলিমত জুই দিবলৈ ধৰোতেই এজন বাটৰুৱাই আহি

মোক প্ৰণাম কৰি কাষতে বহিল। তেওঁৰ ঘৰলৈ গৈ আহাৰ আৰু বিশ্ৰাম ল'বলৈ সবিনয়ে নিমন্ত্ৰণ কৰিলে। তেওঁ নিজেই ছিলিমটো জ্বলাই মোৰ হাতত দিলে। আকৌ সেই বেঙৰ মাতটো শুনা গ'ল। এইবাৰ বাটকৰাজনে জানিবলৈ বিচাৰিলে, কিবা এটা শব্দ শুনিবলৈ পাইছোঁ, কিহৰ শব্দনো? মই তেওঁক ক'লো যে এটা বেং বিপদত পৰিছে আৰু নিজৰ কৰ্মৰ তিক্ত ফলৰ আস্বাদ কৰিছে। অতীত জীৱনত যি বীজ আমি পুতি আহিছো (কৰ্ম), তাৰ ফচল এতিয়া আমি তুলিবই লাগিব। ইয়াৰ বাবে কন্দা-কটা কৰি একো লাভ নাই। তাৰ পাচত মানুহজনে ধপাত হুপি মোৰ হাতত দি ক'লে যে মই নিজেই গৈ চাম ঘটনাটোনো কি? মই তেওঁক ক'লো যে এডাল ডাঙৰ সাপে বেংটো ধৰিছে— সেয়েহে চিঞৰিছে। পূৰ্বজন্মত সিহঁত দুয়োটাই বৰ বদমাছ আছিল। এতিয়া সিহঁতে এই জীৱনত তাৰ ফল ভোগ কৰিছে। মানুহজন গুচি গ'ল। গৈ দেখে যে এডাল ডাঙৰ কৃষ্ণসৰ্পই এটা মস্ত বেঙক কামুৰি ধৰিছে। মানুহজনে উলটি আহি মোক ক'লে যে আৰু ১০-১২ মিনিট মানৰ ভিতৰত বেংটোক সাপডালে গিলি পেলাব। মই ক'লো— 'নহয়, সেয়া হ'ব নোৱাৰে। মই তাৰ বাপ ৰক্ষাকৰ্তা আৰু মই এতিয়া ইয়াত আছো। কিয় দিম সাপক বেং খাবলৈ? মই জানো ইয়াত এনেয়ে আছো। আহা, চাবা আহা কেনেকৈ তাক মুক্ত কৰো।'

আকৌ এছিলিম ধপাত টানি আমি দুয়ো তালৈ গ'লো। মানুহজনে ভয় খাই সাপডালৰ নিচেই কাষলৈ যাবলৈ মোক বাধা দিলে। তেওঁৰ কথালৈ কেৰেপ নকৰি মই আগুৱাই গৈ সেই প্ৰাণী দুটাক সম্বোধন কৰি ক'লো— 'হে'ৰা বীৰভদ্ৰাপ্পা, তোমাৰ শত্ৰু বাসাপ্পা বেং হৈ জনম লৈও জানো অনুতপ্ত হোৱা নাই? আৰু তুমিও সাপ হৈ জনমি তাৰ শত্ৰুতা কৰিছা? ছিঃ ছিঃ লজ্জিত হোৱা উচিত। যোৱা, ঘৃণা এৰি দি এতিয়া শান্তিত থাকাগৈ।'

এই কথা শুনি সাপডালে লৰালৰিকৈ বেংটোক এৰি দি নদীত জঁপিয়াই অদৃশ্য হ'ল আৰু বেংটোও জাঁপ মাৰি জোপোহানীৰ মাজলৈ গুচি গ'ল।

বাটকৰাজন বিস্মিত! তেওঁ ক'লে যে সেই কথাকেইটি কোৱাৰ লগে লগে সাপডালে কেনেকৈ যে বেংটোক এৰি দি আঁতৰি গ'ল— তাৰ একো অৰ্থ তেওঁ বুজিব নোৱাৰিলে। কোন বীৰভদ্ৰাপ্পা, কোনেই বা বাসাপ্পা, কিয় সিহঁতৰ শত্ৰুতা— এইবিলাকেই তেওঁৰ কাৰণে প্ৰহেলিকাৰ দৰে হৈছে।

মই তেওঁক লৈ গছৰ তললৈ ঘূৰি আহিলো। দুয়োজনে মিলি অলপ ছিলিম টানি লৈ মই তেওঁৰ আগত সকলো ৰহস্য প্ৰকাশ কৰিলো।

'মই য'ত আছিলোঁ তাৰ পৰা প্ৰায় ৪-৫ মাইল দূৰত এখন পুৰণা পীঠস্থান আছিল মহাদেৱৰ মন্দিৰ। মন্দিৰটো জৰাজীৰ্ণ হৈ গৈছিল। স্থানীয় মানুহে মন্দিৰটো ভালকৈ সাজিবৰ আৰু সংস্কাৰৰ বাবে চান্দা উঠাইছিল। ভালেমান টকা গোট খোৱাৰ পাচত তাত পূজাৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ল। মেৰামতিৰ বাবে পৰিকল্পনা আৰু আনুমানিক হিচাপ প্ৰস্তুত কৰা হ'ল। স্থানীয় এজন ধনী ব্যক্তিক কোষাধ্যক্ষ নিৰ্বাচিত কৰি তেওঁৰ ওপৰতে গোটেই কামখিনিৰ ভাৰ দিয়া হ'ল। এই কামৰ সকলো আদান-প্ৰদানৰ ক্ষেত্ৰত সততাৰে নিয়মমাফিক হিচাপ ৰখাৰ প্ৰয়োজন আছিল। কিন্তু মানুহজন আছিল এক নম্বৰ কৃপণ। মেৰামতিৰ বাবে অতি সামান্য টকাহে তেওঁ খৰচ কৰিছিল। ফলত কাম একোৱেই হৈ নুঠিল। টকা বহুখিনি তেওঁ আত্মসাৎ কৰিলে আৰু নিজৰ ফালৰ পৰা একোৱে খৰচ নকৰিলে। তেওঁৰ কথা-বতৰা আছিল বৰ মিঠালগা আৰু কাম যে একো আগবঢ়া নাই— এই প্ৰশ্নৰ উপযুক্ত উত্তৰ দিয়াত তেওঁ বৰ ওস্তাদ। স্থানীয় মানুহে তেওঁৰ ওচৰলৈ গৈ ক'লে যে তেওঁ যদি চেষ্টা আৰু কষ্ট কৰি সাহায্য নকৰে, তেনেহ'লে মেৰামতিৰ কাম শেষ নহ'ব। মানুহে আকৌ চান্দা তুলিলে আৰু তেওঁৰ হাতত টকাখিনি দি পৰিকল্পনা অনুসাৰে কাম কৰি দিবলৈ অনুৰোধ জনালে। মানুহজনে টকাখিনি গ্ৰহণ কৰিলে, কিন্তু আগৰদৰেই চুপ-চাপ বহি ৰ'ল। একো কামেই নকৰিলে। কেইদিনমানৰ পাচত ভগৱান মহাদেৱে মানুহজনৰ পত্নীক সপোনত দেখা দি তেওঁক ক'লে— 'উঠা, মন্দিৰৰ চূড়াটো বনোৱাগৈ। তোমাৰ যি খৰচ হ'ব তাৰ শতগুণ মই তোমাক দিম।' পত্নীয়ে তেওঁৰ স্বামীক এই কথা জনোৱাত স্বামীয়ে দেখিলে, তেওঁৰ ভালেখিনি টকা খৰচ হোৱাৰ সম্ভাৱনা আহি পৰিছে। সেয়েহে হাঁহি উৰাই দি ক'লে যে এইবোৰ মূল্যহীন সপোন আৰু সপোনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি কাম কৰা নহয়। সেয়াও যদি হয় তেন্তে ভগৱানে তেওঁক আহি দেখা দি নক'লেনো কিয়? পত্নীৰ কাষৰ পৰা তেওঁ জানো অতি আঁতৰত আছিল। তাৰ বাহিৰে, এইটো দুঃস্বপ্ন বুলিয়ে বোধ হৈছে; কাৰণ, স্বামী-স্ত্ৰীৰ মাজত মনৰ খেলিমেলি বঢ়াই তোলাই ইয়াৰ উদ্দেশ্য। এই সকলো কথাত পত্নীগৰাকী নীৰৱে থাকিব লগা হ'ল।

দাতাসকলৰ পৰা জোৰ কৰি তেওঁলোকৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে ইমান চান্দা বা দান সংগ্ৰহ কৰাটো ভগৱানে একেবাৰে পছন্দ নকৰে। কিন্তু ভক্তি-প্ৰেম আৰু সমাদৰ সহকাৰে যৎকিঞ্চিত অৰ্থতো তেওঁ প্ৰীত হয়। ইয়াৰ অলপ দিনৰ পাছত আকৌ পত্নীগৰাকীৰ সপোনত দেখা দি মহাদেৱে ক'লে— 'তোমাৰ স্বামীয়ে কি কৈছে নকৈছে, তেওঁৰ হাতত টকা আছে-নাই, সেইবোৰ তুমি ভাবিব নালাগে। মন্দিৰৰ বাবে এটা পইচাও খৰচ কৰাৰ বাবে তেওঁক হেঁচা নিদিবা। মই যি বিচাৰো সেয়া হৈছে আন্তৰিকতা আৰু ভক্তি। সেইবাবে যদি তোমাৰ ইচ্ছা হয়, তেনেহ'লে তোমাৰ নিজৰ পৰা কিবা এটা মোক দিবা।' পত্নীয়ে স্বামীৰ লগত পৰামৰ্শ কৰিলে আৰু তেওঁৰ বাপেকে দিয়া গহনা-পাতি ভগৱানৰ উদ্দেশ্যত দান কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। কৃপণ স্বামীয়ে বিৰক্ত হৈ এই কথাত ভগৱানকো ঠগিবলৈ ফন্দি পাতিলে। গহণাবিলাকৰ দাম কমাই ১০০০ টকা ধাৰ্য কৰিলে আৰু নিজে কিনি ল'লে। তাৰ বিপৰীতে ভগৱানৰ নামত এডোখৰ মাটি দেৱোত্তৰ কৰি দিলে। পত্নী ইয়াতে ৰাজী হ'ল। কিন্তু এই মাটিও তেওঁৰ নহয়। দুবকী নামৰ এগৰাকী দৰিদ্ৰা মহিলাই ২০০ টকাৰ পৰিবৰ্তে তেওঁৰ ওচৰত মাটিখিনি বন্ধক দিছিল। বহুদিন যাবৎ মহিলাগৰাকীয়ে সেই মাটি মোকলাব পৰা নাই। গতিতে ধূৰ্ত কৃপণে সকলোকে ঠগিলে— নিজৰ পত্নী, দুবকী আনকি ভগৱানপৰ্যন্ত। মাটিখিনি আছিল একেবাৰে খেতিহীন— চহ কৰাৰ অযোগ্য। একপ্ৰকাৰে মাটিখিনিৰ দামেই নাই। আটাইতকৈ ভাল ঋতুতো সেইখিনি মাটিৰ পৰা একোৱে পোৱা নাযায়।

এইদৰে লেন-দেনৰ অন্ত পৰিল। মাটিডোখৰ মন্দিৰৰ দুখীয়া বামুণৰ হাতত দিয়া হ'ল। তেওঁ ইয়াতে আনন্দিত হ'ল। অলপ দিনৰ পাচত বিচিত্ৰ সকলো ঘটনা ঘটিবলৈ ধৰিলে। প্ৰচণ্ড ধুমুহা আৰু প্ৰবল বৃষ্টিপাত আৰম্ভ হ'ল। কৃপণৰ ঘৰতে বজ্ৰ পৰিল। ঠাইতে স্বামী-স্ত্ৰী দুয়োজনেই মৃত্যুক সাবটি ল'লে। দুবকীয়েও দেহত্যাগ কৰিলে।

পিছৰ জন্মত ধনী আৰু কৃপণ মানুহজনে জন্ম ল'লে মথুৰাৰ এটা ব্ৰাহ্মণ বংশত। তাৰ নাম হ'ল বীৰভদ্ৰাপ্পা। কৃপণৰ সাধ্বী পত্নীগৰাকীয়ে জন্ম ল'লে সেই মন্দিৰৰ বামুণৰ কন্যাৰূপে। নাম হ'ল গৌৰী। দুবকী (মাটি বন্ধক যিয়ে দিছিল) পুৰুষ হৈ জন্ম ল'লে মন্দিৰৰ সেৱকৰ পৰিয়ালত। তাৰ নাম হ'ল চেনবাসাপ্পা।

বামুণ আছিল মোৰ বন্ধু। প্ৰায়ে তেওঁ মোৰ ওচৰলৈ আহি আলাপ-আলোচনা কৰে, ধপাত খায়। তেওঁৰ ছোৱালী গৌৰীও মোৰ ভক্তা আছিল। ছোৱালীজনী ক্ৰমে ডাঙৰ হৈ আহিল। তেওঁৰ দেউতাকে তেওঁৰ বাবে সৎপাত্ৰ বিচাৰিবলৈ ধৰিলে। মই তেওঁক ক'লো যে এই কাৰণে তেওঁ যেন চিন্তিত নহয়; কাৰণ, পাত্ৰই নিজেই ছোৱালীক বিচাৰি আহিব। তাৰ পাছত বীৰভদ্ৰাপ্পা নামৰ তেওঁলোকৰ স্বজাতীয় এজন দুখীয়া ল'ৰাই ঘূৰি-ফুৰি এদিন বামুণৰ ঘৰত ভিক্ষা কৰিবলৈ আহিল। মোৰ সন্মতিক্ৰমে গৌৰীক তেওঁৰ লগত বিয়া দিয়া হ'ল। মই এই বিয়াত অনুমতি দিছিলো বুলি প্ৰথমখণ্ডত সিও মোক শ্ৰদ্ধা-ভক্তি কৰিছিল। এই নতুন জন্মতো সি আগৰদৰেই অৰ্থ লোলুপ আছিল। বিবাহিত জীৱন। এই কাৰণে যেন যথেষ্ট অৰ্থসংগ্ৰহ কৰিব পাৰে। সেয়ে মোক সহায় কৰিবলৈ ক'লে।

তাৰ পাছত হ'ল এক অদ্ভুত ঘটনা। বস্তু-বাহানীৰ দাম হঠাৎ বাঢ়ি গ'ল। গৌৰীৰ সৌভাগ্য যে মাটিৰ চাহিদা বাঢ়ি যোৱাত সেই দেৱোত্তৰ মাটিখিনি এক লাখ টকাত (গহনাৰ দামৰ ১০০ গুণ) বিক্ৰী হৈ গ'ল। এই টকাৰ আধাখিনি নগদ আৰু বাকীখিনি ২,০০০ টকাকৈ ২৫টা কিস্তিত শোধ কৰা হ'ব বুলি ঠিক হৈছিল। এই বিষয়ত সকলোৱে একমত হ'ল কিন্তু টকাৰ অংশক লৈ কাজিয়া লাগিল। মোৰ লগত পৰামৰ্শ কৰিবলৈ আহিল; মই তেতিয়া ক'লো যে সম্পত্তিটো ভগৱানৰ নামত উৎসৰ্গিত আৰু বামুণৰ ওচৰত ন্যস্ত কৰা হৈছে। গৌৰী তাৰ একমাত্ৰ উত্তৰাধিকাৰী আৰু মালিক। গতিকে তাইৰ বিনা অনুমতিত সেই টকা খৰচ হ'ব নোৱাৰে। তেওঁৰ স্বামীৰ সেই টকাত কোনো অধিকাৰ নাই। মোৰ অভিমত শুনি বীৰভদ্ৰাপ্পা মোৰ ওপৰত জ্বলি-পকি উঠিল। ক'লে যে মই হেনো গৌৰীৰ অধিকাৰ দৃঢ় কৰি সেই অৰ্থ আত্মসাৎ কৰিবলৈ বিচাৰিছো। মই তাৰ কথা শুনি ভগৱানক স্মৰণ কৰিলো আৰু মনে মনে থাকিলো। বীৰভদ্ৰাপ্পাই তেওঁৰ পত্নী গৌৰীক বৰকৈ গালি-গালাজ কৰিলে। দুপৰীয়া গৌৰীয়ে মোৰ ওচৰলৈ আহি ক'লে যে তাই হেনো মোৰেই ছোৱালী। তাইক যেন পৰিত্যাগ নকৰো। আনে যিয়ে নকওক, মই যেন একো বেয়া নাভাবো। এইখিনি কথা কৈ তাই মোৰ শৰণ ল'লে। তেতিয়া মই তাইক কথা দিছিলো যে সাতসমুদ্ৰ পাৰ হৈ হ'লেও মই তাইক সদায় সহায় কৰিম।

সেই নিশাই গৌৰীয়ে সপোন দেখিলে— মহাদেৱে আবিৰ্ভূত হৈ কৈছে, চেনবাসাপ্পাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰি মন্দিৰৰ বাবে অলপ খৰচ কৰিবা। আৰু যদি আন কোনো কাৰণত খৰচ কৰিবলৈ মন যায় তেন্তে 'মছজিদৰ বাবা'ৰ (অৰ্থাৎ মোৰ) লগত পৰামৰ্শ কৰিবা।' গৌৰীয়ে এই সপোনৰ কথা মোক কৈছিল আৰু মই উপযুক্ত পৰামৰ্শ দিছিলো। মই কৈছিলো যে আচল টকাখিনি যেন গৌৰীয়ে ৰাখে আৰু সুদৰ আধাখিনি চেনবাসাপ্পাক দিয়ে আৰু বীৰভদ্ৰাপ্পাৰ এইক্ষেত্ৰত কোনো অধিকাৰ নাই। মই যেতিয়া এনেধৰণৰ পৰামৰ্শ দিছো, বীৰভদ্ৰাপ্পা আৰু চেনবাসাপ্পা দুয়ো কাজিয়া কৰি কৰি উপস্থিত হ'লহি। মই সিহঁতক শান্ত কৰিবৰ বাবে খুবেই চেষ্টা কৰিলো। গৌৰীৰ স্বপ্নাদেশৰ কথাও সিহঁতক ক'লো— বীৰভদ্ৰাপ্পাই খঙত উন্মাদ হৈ চেনবাসাপ্পাক টুকুৰা-টুকুৰকৈ কাটি মাৰি পেলোৱাৰ হুংকাৰ দিলে। চেনবাসাপ্পা আছিল দুৰ্বল। মোৰ ভৰি দুখন সাবটি ধৰি আশ্ৰয় বিচাৰিলে। মই শপত খালো তেওঁক শত্ৰুৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা কৰিম।

অলপ দিনৰ পাছত বীৰভদ্ৰাপ্পা মৰি সাপ হৈ জন্মিল। চেনবাসাপ্পাও মৰিল আৰু পুনৰ্জন্মত বেং হৈ জন্মিল। এইমাত্ৰ চেনবাসাপ্পাৰ চিঞৰ শুনি মোৰ সেই শপতৰ কথা মনত পৰিল। সেয়ে লৰালৰিকৈ আহি তাক ৰক্ষা কৰি মোৰ কথা ৰাখিলো। বিপদৰ সময়ত ভকতৰ সহায়ৰ বাবে ভগৱান আগুৱাই আহে। তেওঁ সময়মতে মোক ইয়ালৈ পঠিয়াই চেনবাসাপ্পাক (বেংটোক) বচালে। এই বিলাকেই ভগৱানৰ লীলা।'

❑ নীতি

যেনে বীজ ৰোপন কৰা হ'ব তেনেকুৱাই ফচল তুলিব লাগিব। যিমান দিনলৈকে সেই কৰ্মফল ভোগ কৰা নহয়, আনৰ লগত পুৰণা ঋণ আৰু লেন-দেন শোধ কৰা নহয় সিমান দিন দুৰ্ভোগৰ হাতৰ পৰা নিস্তাৰ নাই। অৰ্থ লোলুপতাই মানুহক নিম্নতম স্তৰলৈ লৈ যায় আৰু শেষত নিজৰ ধ্বংস মাতি আনে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৮

ভকতৰ আপদ নিবাৰণ শেভাৰে আৰু সপৎনেকাৰৰ কাহিনী

বৰ্তমান পৰিচ্ছেদৰ আৰম্ভণিতে জনৈক ব্যক্তি হেমদপন্তক সুধিছিল যে সাইবাবা গুৰু নে সদ্‌গুৰু। এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিবলৈ গৈ হেমদপন্তই সদ্‌গুৰুৰ ব্যাখ্যা কৰিছে।

❑ সদগুৰুৰ লক্ষণ

বেদ-বেদান্ত বা ছখন শাস্ত্ৰৰ যিয়ে শিক্ষা দিয়ে, প্ৰাণায়াম কৰে, সৰ্বশৰীৰত জ্বলন্ত ধাতুৰে 'মুদ্ৰা' অংকন কৰি, ব্ৰহ্মৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে, শিষ্যসকলক মন্ত্ৰ দি নিৰ্দিষ্ট সংখ্যাৰে জপ কৰিবলৈ কয়, কিন্তু কোনো নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰত কোনো ফলপ্ৰাপ্তিৰ আশ্বাস নিদিয়ে, যিয়ে আলংকাৰিক ভাষাজ্ঞানৰ সহায়ত অতি সুন্দৰকৈ 'পাৰমাৰ্থ-তত্ত্ব' ব্যাখ্যা কৰে, কিন্তু নিজৰ আত্মোপলব্ধি বা ব্ৰহ্মজ্ঞানৰ অভিজ্ঞতা নাই তেওঁ সদ্‌গুৰু নহয়। আনপক্ষত যিয়ে আলোচনাৰ দ্বাৰা আমাৰ মনত লৌকিক আৰু পাৰলৌকিক ভোগ-বাসনাৰ প্ৰতি বিতৃষ্ণা আনে, আমাক আত্মোপলব্ধিৰ সোৱাদ দিব পাৰে, যিয়ে তত্ত্বজ্ঞানী আৰু তাৰ ব্যৱহাৰিক প্ৰয়োগ সম্বন্ধেও সমান পাৰদৰ্শী— তেৱেঁ সদ্‌গুৰু নামেৰে অভিহিত হোৱাৰ যোগ্য। যাৰ নিজৰেই আত্মজ্ঞান হোৱা নাই। তেওঁ শিষ্যক সেইখিনি দিব কেনেকৈ? শিষ্যৰ পৰা কোনো সেৱা লাভৰ আশা কোনো সদ্‌গুৰুৱে সপোনতো নেদেখে। বৰং তেৱেঁ তেওঁলোকক সেৱা কৰিব বিচাৰে। তেওঁ নিজকে ডাঙৰ আৰু শিষ্যক সৰু বুলি নাভাবে। তেওঁ যে অকল সন্তানৰ দৰে চেনেহ কৰে, সেয়াই নহয়, তেওঁক নিজৰ সমকক্ষ বা ব্ৰহ্মস্বৰূপ বুলি ভাবে। সদ্‌গুৰুৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হৈছে তেওঁ প্ৰশান্তিৰ নিলয়, তেওঁ কেতিয়াও অস্থিৰ আৰু ব্যাকুল নহয়, বিদ্যাৰ গৰ্ব নাৰাখে। ধনী-দুখীয়া, সৰু-ডাঙৰ তেওঁৰ ওচৰত সমান বুলি প্ৰতীয়মান হয়।

হেমদপন্তই ভাবে যে পূৰ্বৰ বহুজন্মৰ সঞ্চিত পুণ্যফলতেই তেওঁ সাইবাবাৰ দৰে সদ্‌গুৰুৰ দৰ্শন আৰু আশীৰ্বাদ লাভেৰে ধন্য হৈছে। পূৰ্ণ যৌৱনাৱস্থাতো সাইবাবাই একো সঞ্চয় কৰা নাই (সম্ভৱতঃ কেৱল ছিলিমৰ বাহিৰে)। তেওঁৰ নাছিল পৰিয়াল, নাই কোনো বন্ধু, গৃহ বা আশ্ৰয়। ওঠৰ বছৰ বয়সৰ পৰাই তেওঁৰ চিত্ত সংযমৰ ক্ষমতা আছিল অসাধাৰণ আৰু নিভাঁজ। তেতিয়া তেওঁ এডোখৰ নিৰ্জন ঠাইত নিৰ্ভয়ে আত্মমগ্ন অৱস্থাত থাকে। ভকতসকলৰ বিশুদ্ধ নিষ্ঠাৰ ফালে লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকৰ কল্যাণৰ বাবে কাম কৰি গৈছিল আৰু এইফালৰ পৰা তেওঁ অকণমান তেওঁলোকৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল আছিল। জীৱিতকালত তেওঁ যি অভিজ্ঞতা ভকতসকলক দিলে, আজি তেওঁৰ মহাসমাধিৰ ইমান দিনৰ পাচতো যিসকল তেওঁৰ প্ৰতি অনুৰক্ত, সেইসকলে সেই অভিজ্ঞতা পাই থাকে। ভকতসকলে যি কৰিবলগীয়া, সেয়া হৈছে— তেওঁলোকৰ হৃদয়-বন্তি সুন্দৰকৈ পৰিষ্কাৰ কৰিব লাগিব আৰু প্ৰেমৰ শলিতা জ্বলাব লাগিব। এই কামফেৰা কৰা হ'লেই জ্ঞানৰ (আত্মজ্ঞানৰ) শিক্ষা উজ্জ্বল হৈ জ্বলি উঠিব।

প্ৰেমহীন জ্ঞান হ'ল শুষ্ক— কোনেও সেয়া নিবিচাৰে। প্ৰেমৰ অবিহনে সন্তোষ নাহে। সেইবাবে আমি অবাৰিত আৰু অনন্ত প্ৰেম অৰ্জন কৰিব লাগিব। প্ৰেমৰ মহিমা কেনেদৰে বৰ্ণনা কৰিম? তাৰ ওচৰত সকলোবোৰেই তুচ্ছ। প্ৰেমৰ বাহিৰে আমাৰ পঢ়া-শুনা, জ্ঞানাৰ্জন— সকলো বৃথা। এই প্ৰেমকেই অনুসৰণ কৰি ক্ৰমান্বয়ে আহে শ্ৰদ্ধা, অনাসক্তি, শান্তি আৰু মুক্তি। ঐকান্তিক ইচ্ছা নহ'লে, কোনো বস্তুৰ পৰিবৰ্তে প্ৰেম লাভ নহয়। সেইবাবে য'ত প্ৰকৃত ব্যাকুলতা আছে হৃদয়ৰ অনুভূতি আছে, ভগৱান তাতে প্ৰকাশিত হয়। তাৰ মাজতে আছে প্ৰেম আৰু মুক্তি পথ। এতিয়া আমি এই অধ্যায়ৰ কাহিনীলৈ আহো। শুদ্ধ মন লৈয়ে হওক বা চালাকি কৰিয়ে হওক, কোনো মানুহ সঁচা-শুদ্ধ সাধুৰ ওচৰলৈ গৈ তেওঁৰ চৰণত ধৰিলে শেষত তেওঁ নিশ্চিতভাৱে উদ্ধাৰ পাব। তলৰ কাহিনীবোৰতেই তাৰ উদাহৰণ পোৱা যাব।

❑ শ্ৰীশেভাড়ে

আক্কালকোটৰ (শোলাপুৰ জিলা) শ্ৰীসপৎনেকাৰ তেতিয়া আইনৰ ছাত্ৰ। এদিন তেওঁৰ সহপাঠী শ্ৰীশেভাড়ে আৰু অন্যান্যসকলে একেলগে নিজৰ পঢ়া-শুনাৰ কথাৰেই তুলনামূলক আলোচনা কৰিছিল। পৰস্পৰৰৰ প্ৰশ্নোত্তৰৰ মাজেদি দেখা

গ'ল শ্ৰীশেভাড়েই পৰীক্ষাৰ বাবে তেওঁলোকৰ ভিতৰত আটাইতকৈ কম পৰিমাণত সাজু আছে। সেয়ে সকলোৱে তেওঁক ঠাট্টা-বিদ্ৰূপ কৰিলে। কিন্তু শেভাড়েই ক'লে যে প্ৰস্তুতি তেওঁৰ উপযুক্ত নহ'লেও এইবাৰ তেওঁ পাছ কৰিবই; কাৰণ, তেওঁক সফল কৰি দিবৰ বাবে তেওঁৰ লগত সাইবাবা আছে। শ্ৰীসপৎনেকাৰ তেওঁৰ এই কথাত আচৰিত হ'ল। শ্ৰীশেভাড়ক আঁৰ কৈ মাতি নি সুধিলে কোন এই সাইবাবা, যাৰ তেওঁ ইমান প্ৰশংসা কৰিছে। শ্ৰীশেভাড়ে উত্তৰ দিলে— 'শিৰডিৰ মছজিদত এই ফকীৰজন থাকে। তেওঁ এজন অতি উচ্চ-কোটীৰ সৎপুৰুষ। সাধু বহুতেই আছে, কিন্তু এওঁৰ তুলনা নাই। বহুপুণ্য অৰ্জন কৰি ৰাখিলেহে তেওঁৰ দৰ্শন পোৱা যায়। মই তেওঁক সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস কৰো। তেওঁ যি কয়, সেয়া কেতিয়াও মিছা নহয়। অহা বছৰ মই সঁচাকৈ পাছ কৰিম। তেওঁ এই আশ্বাস মোক দিছে। সেয়েহে মই ভালকৈয়ে জানো, তেওঁৰ কৃপাত মই ফাইনেল পৰীক্ষাত পাছ কৰিম।' শ্ৰীসপৎনেকাৰে বন্ধুৰ এই আস্থাৰ ভাব দেখি হাঁহিলে, আৰু তেওঁক বাবাক লৈ বৰ ঠাট্টা কৰিলে।

❑ সপৎনেকাৰ ভাতৃদ্বয়

শ্ৰীসপৎনেকাৰ পাছ কৰি ওলাল। আক্কালকোটতে ওকালতি ব্যৱসায়ত প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল। দহ বছৰৰ পাচত অৰ্থাৎ ১৯১৩ চনত তেওঁৰ একমাত্ৰ পুত্ৰৰ ডিঙিৰ কিবা অসুখত মৃত্যু ঘটিল। এই কথাত তেওঁৰ হৃদয় ভাঙি গ'ল। শোক-বেদনাৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ বাবে পান্ধাৰপুৰ, গংগাপুৰ— এনে আৰু কিমান তীৰ্থস্থান ঘূৰিলে, কিন্তু শান্তি নাপালে। তাৰ পাছত বেদান্ত পঢ়া আৰম্ভ কৰিলে। তাতো কোনো লাভ নহ'ল। হেন সময়তে শ্ৰীশেভাড়ৰ মন্তব্য আৰু বাবাৰ প্ৰতি তেওঁৰ বিশ্বাসৰ কথা অকস্মাৎ মনত পৰিল। তেওঁ ভাবিলে যে তেওঁৰ এবাৰ শিৰডিলৈ গৈ বাবাক দৰ্শন কৰা উচিত হ'ব। সৰু ভায়েক পণ্ডিত ৰাওক লগত লৈ তেওঁ শিৰডিলৈ গ'ল। দূৰৈৰ পৰাই বাবাক দেখি তেওঁ বৰ আনন্দিত হ'ল। কিন্তু কাষলৈ গৈ ভূমিষ্ঠ হৈ প্ৰণাম কৰি ভক্তিসহকাৰে এটা নাৰিকল বাবাৰ আগত ৰাখোতেই বাবাই লগে লগে চিঞৰি উঠিল— 'আঁতৰ হৈ যোৱা'! সপৎনেকাৰে তলমূৰ কৰি পিচুৱাই আহি একাষত বহি পৰিল। কিদৰে আগবাঢ়িব সেই বিষয়ে কাৰোবাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰাৰ কথা তেওঁ মনতে ভাবিলে।

কোনোবা এজনে তেওঁৰ ওচৰতে বালা শিম্পিৰ নাম কাঢ়ি মাতিছিল। সপৎনেকাৰে তেওঁক দেখা কৰি সহায় প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। তাৰ পাচত তেওঁলোকে

বাবাৰ কেইখনমান ফটো কিনি মছজিদলৈ উভতি আহিল। বালা শিম্পিয়ে এখন ফটো বাবাৰ হাতত দি কোনে আনিছে বুলি সুধিলে, বাবাই সপৎনেকাৰৰ ফালে দেখুৱাই হাঁহি হাঁহি ক'লে যে ফটোখন তেওঁৰ 'প্ৰেমিক'ৰ। সকলোৱে সেই হাঁহিত যোগ দিলে। বালাই বাবাক এই হাঁহিৰ অৰ্থ কি সুধিলে আৰু ইংগিতেৰে সপৎনেকাৰক সন্মুখলৈ আহি দৰ্শন ল'বলৈ ক'লে। সপৎনেকাৰে প্ৰণাম কৰিবলৈ যাওঁতেই বাবাই আকৌ চিঞৰি উঠিল— 'ওলাই যোৱা'। সপৎনেকাৰে কিনো কৰিব একোকে বুজিব নোৱাৰিলে। তেতিয়া দুই ভাতৃয়ে হাতযোৰ কৰি বাবাৰ আগত বহি প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। বাবাই তেওঁলোক দুজনক তৎক্ষণাৎ গুচি যাবলৈ আদেশ দিলে। নিৰাশ আৰু বিমৰ্ষ হৈ পৰিল দুয়ো ভাতৃ। বাবাৰ আদেশ মানিবই লাগিব; এই কাৰণে ভাৰাক্ৰান্ত হৃদয়েৰে সপৎনেকাৰহঁতে শিৰডি ত্যাগ কৰিলে। প্ৰাৰ্থনা জনালে যে আকৌ যেন দৰ্শন পায়।

❑ শ্ৰীমতী সপৎনেকাৰ

ইয়াৰ পাচত এবছৰ পাৰ হ'ল। তথাপি তেওঁৰ মনলৈ শান্তি নাহিল। তেওঁ গংগাপুৰলৈ গ'ল। কিন্তু তাত তেওঁ অধিক অস্থিৰহে হৈ পৰিল। তাৰ পাচত বিশ্ৰামৰ কাৰণে গ'ল মাধেগাঁৱলৈ। তাৰ পৰা শেষত স্থিৰ কৰিলে কাশীলৈ যাব। কাশীলৈ ৰাওনা হোৱাৰ দুদিনমানৰ আগত তেওঁৰ পত্নীয়ে সপোন দেখিলে— তেওঁ কঁকালত কলহ লৈ 'লকড়শাৰ ইন্দাৰা'ৰ পৰা পানী আনিবলৈ গৈছে। তাত এজোপা নিম গছৰ তলত মূৰত পাগুৰি মৰা এজন ফকীৰ বহি আছিল। ফকীৰজনে তেওঁৰ ওচৰলৈ আহি ক'লে— 'হেৰা মইনাকণ, মিছামিছি এনেয়ে পৰিশ্ৰম কৰি ভাগৰুৱা হোৱা কিয়? ময়ে তোমাক একলহ পৰিষ্কাৰ পানী আনি দিওঁ ৰ'বা।' ফকীৰক দেখি তেওঁ বৰ ভয় খালে। লৰালৰিকৈ উদং কলহটো লৈ উভটি আহিল। কিন্তু ফকীৰে তেওঁৰ পিচে পিচে খেদা লওঁতেই তেওঁৰ টোপনি ভাঙিল। সাৰ পাই স্বামীক সপোনৰ কথা ক'লে। তেওঁলোকে ভাবিলে এইটো এটা শুভ লক্ষণ। সেয়ে দুয়ো শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল। মছজিদত গৈ দেখিলে বাবা নাই — লেণ্ডীলৈ গৈছে। অপেক্ষা কৰিলে। বাবা আহি পোৱাৰ লগে লগে শ্ৰীমতী সপৎনেকাৰে বৰ আচৰিত হৈ তেওঁলৈ চালে— সপোনত দেখা ফকীৰৰ চেহেৰা অবিকল বাবাৰ দৰেই! তেওঁ বাবাক সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম জনাই তেওঁৰ মুখলৈ চাই ৰ'ল। তেওঁৰ এই বিনম্ৰ ভাব দেখি বাবা বৰ আনন্দিত হ'ল আৰু নিজৰ অদ্ভুত ভংগীমাৰে আন

এজনক এটা কাহিনী ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। তেওঁ ক'লে— 'জানানে, মোৰ হাত, পেট, কঁকালত বহুদিন ধৰি বিষ হৈ আছিল। শেষত ঔষধৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাই পেলালো। কিন্তু আচৰিত, এতিয়া সকলো বিষ মুহূৰ্তৰ ভিতৰত নাইকিয়া হ'ল।' এই কাহিনীটোত কোনো নাম উল্লেখ হোৱা নাই, কিন্তু কাহিনীটো শ্ৰীমতী সপৎনেকাৰৰ নিজৰে। তেওঁৰ বিষেই দূৰ হৈছিল আৰু তেওঁ আনন্দিত হৈছিল।

এই সময়ত শ্ৰীসপৎনেকাৰ দৰ্শনৰ বাবে আগবাঢ়িল, কিন্তু আকৌ সেই একেই অভ্যৰ্থনা মিলিল— 'ওলাই যোৱা।' এইবাৰ তেওঁ বহু বেছি অনুতপ্ত আৰু ধৈৰ্যশীল আছিল। তেওঁ ক'লে যে তেওঁৰ নিজৰ অতীত কৰ্মৰ বাবেই বাবাৰ এই অসন্তোষ; তেওঁ তাৰ প্ৰায়শ্চিত্ত কৰিবলৈ মনস্থ কৰিছে। তেওঁ একান্তভাৱে বাবাৰ লগত দেখা কৰি তেওঁৰ সকলো কৃতকৰ্মৰ বাবে ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ ঠিক কৰিলে আৰু পিছত বাবাৰ চৰণত মূৰ থ'লে আৰু বাবাই তেওঁৰ অভয়হস্তখনি ৰাখিলে তেওঁৰ মূৰত। তাৰ পাচত সপৎনেকাৰে বাবাৰ ভৰিত হাত বুলাবলৈ ধৰিলে। এনে সময়তে এগৰাকী গৰখীয়ানীয়ে আহি বাবাৰ কঁকাল টিপিবলৈ ধৰিলে। বাবাই সেই গৰখীয়ানীক নিজস্ব বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ ভংগিমাৰে এজন বণিয়াৰ কাহিনী ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সেই বণিয়াৰ গোটেই জীৱনৰ নানাধৰণৰ ঘাত-প্ৰতিঘাত আৰু ভাগ্য পৰিবৰ্তনৰ ইতিহাস— আন কি তেওঁৰ একমাত্ৰ সন্তানৰ মৃত্যুপৰ্যন্ত বাবাই বিবৃত কৰিলে। শ্ৰীসপৎনেকাৰে বিস্ময়েৰে লক্ষ্য কৰিলে কাহিনীটো তেওঁৰ ইতিবৃত্ত। অবাক হৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে— এই পুংখানুপুংখ বিৱৰণ বাবাই জানিলে কেনেকৈ। তেতিয়া তেওঁ বুজিব পাৰিলে বাবা সৰ্বজ্ঞ আৰু অন্তৰ্যামী। যেতিয়াই তেওঁৰ এই জ্ঞান আহিল, বাবাই তেতিয়াই সপৎনেকাৰক হাতৰ চিয়াৰে দেখুৱাই গৰখীয়ানীক কৈছে— 'এই মানুহজনে মোক দোষ ধৰে যে মই হেনো তেওঁৰ ল'ৰাটোক মাৰি পেলালো। বাৰু কোৱাচোন, মই জানো মানুহৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক মাৰি পেলাওঁ? কিয় এই মানুহজনে মছজিদত কন্দা-কটা আৰম্ভ কৰে? মই এতিয়া— তেওঁৰ পত্নীৰ গৰ্ভলৈ সেই ল'ৰাটোকেই আকৌ ঘূৰাই আনিম'— এই কথা কৈ বাবাই তেওঁৰ হাত এখন সপৎনেকাৰৰ মূৰত থৈ সান্ত্বনা দিলে— 'এই চৰণ দুখনি অতি পবিত্ৰ, অতি প্ৰাচীন। তুমি এতিয়া নিশ্চিন্ত হোৱা। মোৰ ওপৰত পূৰ্ণবিশ্বাস ৰাখা। তোমাৰ অভীষ্ট অতিশীঘ্ৰে পূৰ্ণ হ'ব।' সপৎনেকাৰ ভাবাবেগত ব্যাকুল হৈ উঠিল। বাবাৰ চৰণ দুখনি চকুৰ পানীৰে ভিজাই দি ঘৰলৈ বুলি গুচি গ'ল।

তাৰ পাছত পূজা আৰু নৈবেদ্য লৈ নিতৌ সস্ত্ৰীক মছজিদলৈ গৈ বাবাক দিয়ে আৰু তেওঁৰ প্ৰসাদ গ্ৰহণ কৰে। মছজিদত বৰ ভিৰ হৈছিল আৰু সপৎনেকাৰে বাৰে বাৰে গৈ বাবাক প্ৰণাম কৰিছিল। বাবাৰ সৈতে মূৰে মূৰে ঠেকা লগা দেখি এদিন বাবাই সপৎনেকাৰক ক'লে— 'হে' ৰাম, বাৰে বাৰে প্ৰণাম কৰিব লাগে কিয়? প্ৰেম আৰু বিনয়েৰে এটা নমস্কাৰ কৰিলেই যথেষ্ট।' সেই নিশা সপৎনেকাৰে চাবাড়িৰ শোভাযাত্ৰা দেখিলে। সেই শোভাযাত্ৰাত বাবাক সঁচাকৈয়ে 'পাণ্ডুৰংগ'ৰ (বিঠাল) মূৰ্তিত দেখা গৈছিল।

পিছৰ দিনা বিদায় লোৱাৰ সময়ত শ্ৰীসপৎনেকাৰে ভাবিলে বাবাক প্ৰথমতে এটকা দক্ষিণা দিব। যদি তেওঁ আৰু বিচাৰে তেনেহ'লে আপত্তি নকৰি আৰু যাতায়াতৰ খৰচৰ বাবদ যথেষ্টখিনি ৰাখি আৰু এটকা দিব। মছজিদলৈ গৈ বাবাক এটকা দক্ষিণা দিলে। বাবাই আৰু এটকা বিচাৰিলে। সেইটো দিয়াত বাবাই আশীৰ্বাদ দি ক'লে— 'নাৰিকলটো লৈ তোমাৰ পত্নীৰ চাদৰৰ আঁচলত বান্ধা আৰু নিশ্চিন্তে ঘৰলৈ যোৱাগৈ।'

তেওঁ তাকেই কৰিলে। এবছৰৰ ভিতৰত তেওঁৰ ল'ৰা এটা জন্ম হ'ল। আঠ মাহৰ পাছত শিশুটিক কোলাত লৈ সেই দম্পত্তি শিৰডিলৈ আহিল। বাবাৰ চৰণত শিশুটিক থৈ তেওঁলোকে কৰযোৰে ক'লে— 'হে সাইনাথ, তোমাৰ ঋণ আমি কেনেদৰে পৰিশোধ কৰিম নাজানো, সেয়ে তোমাৰ পদতলত মূৰ থ'লো। আমি অসহায়, দুৰ্ভাগ্যক্লিষ্ট মানুহ। আশীৰ্বাদ কৰা প্ৰভু, যেন এতিয়াৰে পৰা তোমাৰ চৰণ-কমলেই আমাৰ একমাত্ৰ আশ্ৰয় হয়। নানাধৰণৰ চিন্তা-ভাবনা, সপোন আৰু জাগৰণে আমাক অস্থিৰ কৰি তোলে। দয়া কৰি সেইবোৰৰ পৰা আমাৰ মন আঁতৰাই আনি তোমাৰ ভজনত নিবিষ্ট কৰা; কৃপা কৰা প্ৰভু।'

ল'ৰাটোৰ নাম ৰখা হ'ল 'মুৰুলীধৰ'। পাছত তেওঁলোকৰ আৰু দুটা ল'ৰা (ভাস্কৰ আৰু দীনকৰ) জন্ম হ'ল। সপৎনেকাৰ দম্পতীয়ে এইদৰে উপলব্ধি কৰিছিল যে বাবাৰ কথা কেতিয়াও অসত্য নহয়, কেতিয়াও অপৰিপূৰ্ণ নহয়। আখৰে আখৰে সেয়া সত্যত পৰিণত হয়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৪৯

১। হৰি কানোবা, ২। সোমদেৱ স্বামী, ৩। নানাচাহেব চন্দোৰকৰ।

❑ আৰম্ভণি

ব্ৰহ্ম বা সদ্‌গুৰুৰ স্বৰূপ যথোপযুক্তভাৱে প্ৰকাশ বেদ বা পুৰাণতো সম্ভৱ নহয়। আমাৰ দৰে অজ্ঞ মানুহে সদ্‌গুৰু সাইবাবাৰ পৰিচয় দিম কেনেকৈ? সেইবাবে এই বিষয়ে মনে মনে থকাই আমাৰ পক্ষে ভাল বুলি ভাবো। বাস্তৱিকতে সদ্‌গুৰু সম্বন্ধে মৌনতা অৱলম্বনেই তেওঁৰ গুণ-গানৰ উপায়। কিন্তু বাবাৰ অনন্ত গুণৰাশি এনেকুৱাই যে আমাক সেই সংকল্প পাহৰাই দিয়ে। মুখ খুলি তেওঁৰ কথা ক'বলৈ উৎসাহিত কৰে। আত্মীয়-বন্ধু লগত নাথাকিলে ভাল, আহাৰ্য্যও তেনে মুখৰোচক নহয়; একেলগে বহি খালে তাত বেলেগ এটা সোৱাদ পোৱা যায়। এই 'সাইলীলামৃতো' তেনেকুৱাই। এই অমৃত আমি অকলে পান কৰিব নোৱাৰো। ভাই বন্ধুসকল আহিব লাগিব ইয়াৰ ভাগ ল'বলৈ— যিমান বেছি লগ-সংগ হয় সিমানেই ভাল।

সাইবাবাই নিজে এই কাহিনীবোৰ ৰচনা কৰি লিখি গৈছে। আমাৰ কৰ্তব্য সম্পূৰ্ণৰূপে তেওঁৰ শৰণাগত হৈ সদায় তেওঁৰ ধ্যান কৰা। তীৰ্থযাত্ৰা, ব্ৰত পালন, দান আৰু যজ্ঞ কৰাতকৈ তপস্যা ভাল। তপস্যাতকৈ ভাল হৰি-উপাসনা আৰু আটাইতকৈ ভাল সদ্‌গুৰুৰ ধ্যান। সেইকাৰণে আমাৰ মুখত সাইনাম জপ কৰিব লাগিব। তেওঁৰ কথাবোৰ মনে মনে চিন্তা কৰিব লাগিব, হৃদয়ত তেওঁৰ প্ৰতি বিশুদ্ধ প্ৰেম জাগৰিত কৰিব লাগিব, তেওঁৰ ৰূপ ধ্যান কৰিব লাগিব আৰু তেওঁৰেই কাৰণে সকলো কৰ্ম কৰি যাব লাগিব। সংসাৰ-বন্ধন ছিন্ন কৰাৰ ইয়াতকৈ ভাল উপায় আৰু নাই। উপৰোক্তভাৱে যদি আমি আমাৰ কৰ্তব্য পালন কৰিব পাৰো, তেন্তে সাইবাবাই আমাক সহায় কৰিবলৈ আৰু মুক্তি দিবলৈ বাধ্য।

❑ হৰি কানোবা

হৰি কানোবা নামেৰে বোম্বেৰ এজন মানুহে তেওঁৰ আত্মীয়-বন্ধুমহলৰ আগত বাবাৰ বিবিধ লীলা-কাহিনী শুনিছিল। তেওঁ সেইবোৰ বিশ্বাসো নকৰে; কাৰণ, তেওঁ আছিল সন্দেহপ্ৰবণ লোক। তেওঁ নিজে বাবাক পৰীক্ষা কৰিব বিচাৰিলে। গতিকে বোম্বেৰ কেইজনমান বন্ধুক লগত লৈ তেওঁ শিৰডিলৈ আহিল। তেওঁৰ মূৰত আছিল সোণালী পাটৰ ফিটা (জৰী) লগোৱা এটা পাগুৰি আৰু ভৰিত এযোৰ নতুন চেন্দেল। দূৰৰ পৰা বাবাক দেখি তেওঁৰ মন গ'ল কাষলৈ গৈ প্ৰণাম কৰিব। কিন্তু নতুন চেন্দেলযোৰ ক'তনো ৰাখিব ভাবি নাপালে। তথাপি অলপমান খোজকাঢ়ি গৈ বাহিৰৰ মুকলি চোতালৰ একোণত চেন্দেলযোৰ থৈ মছজিদত সোমাল। বাবাক দৰ্শন কৰি শ্ৰদ্ধাভৰি প্ৰণাম কৰি 'উদি' আৰু প্ৰসাদ বাবাৰ পৰা গ্ৰহণ কৰি ফিৰি আহিল। আহি দেখে চেন্দেলযোৰ নাই। অনেক বিচাৰ-খোচাৰ কৰিলে কিন্তু পোৱা নগ'ল। মনঃক্ষুণ্ণ হৈ ঘৰলৈ গুচি গ'লগৈ। স্নান, পূজা আৰু নৈবেদ্য-দান কৰি আহি খাবলৈ বহিল, কিন্তু সকলো সময়তে সেই চেন্দেলৰ চিন্তাই মনৰ মাজত পাকঘূৰণী খাবলৈ ধৰিলে। খোৱা শেষ কৰি হাত-মুখ ধুবৰ বাবে বাহিৰলৈ আহিল, হেন সময়তে দেখিবলৈ পালে এটা মাৰাঠী ল'ৰা তেওঁৰফালে আগুৱাই আহিছে। ল'ৰাটোৰ হাতত এডাল লাখুটি আৰু তাৰ মূৰত বন্ধা আছে এযোৰ নতুন চেণ্ডেল। যিসকল হাত-মুখ ধুবলৈ বাহিৰলৈ আহিছে, ল'ৰাটোৱে তেওঁলোকক কৈছে যে বাবাই এই লাখুটিডাল লৈ তাক বাটে বাটে ঘূৰি ফুৰিবলৈ কৈছে আৰু চিঞৰি ক'বলৈ দিছে— 'হৰিকা বেটা, জড়িকা ফিটা।' আৰু কৈ দিছে— 'যদি কোনোবাই চেন্দেলযোৰ নিজৰ বুলি দাবী কৰে, তেনেহ'লে আগে চাই ল'বি তেওঁৰ নাম 'হৰি' হয়নে, আৰু 'কা'ৰ (কানোবাৰ)ৰ বেটা হয়নে আৰু তেওঁৰ মূৰত জৰীৰ (সোণালী ৰূপালী পটি) ফিটা-পাগুৰি আছেনে নাই— তেতিয়া তেওঁক দিবি। ইয়াকে শুনি হৰি কানোবা আনন্দিতও হ'ল আৰু আচৰিতো হ'ল। তেওঁ ল'ৰাটোৰ পৰা আগুৱাই গৈ নিজৰ আৰু বাপেকৰ নাম ক'লে আৰু জৰীৰ ফিটা লগোৱা পাগুৰিটো দেখুৱালে। ল'ৰাটোৱে সন্তুষ্ট হৈ চেন্দেলযোৰ ওভতাই দিলে। হৰি কানোবাই ভাবিবলৈ ধৰিলে যে জৰীৰ পাগুৰিটো বহুজনেই দেখিছে। হয়তো বাবায়ো দেখিব পাৰে। কিন্তু তেওঁ এই প্ৰথম শিৰডিলৈ আহিছে; তেওঁৰ নাম যে 'হৰি' আৰু তেওঁ 'কানোবাৰ' পুতেক— এই কথা বাবাই জানিলে

কেনেকৈ? বাবাক পৰীক্ষা কৰাই শিৰডিলৈ অহাৰ একমাত্ৰ উদ্দেশ্য আছিল। এই ঘটনাৰ পৰা তেওঁ জানিব পাৰিলে যে বাবা এজন মহান সৎপুৰুষ। তেওঁ যি বিচাৰিছিল তাকে পাই আনন্দমনেৰে ঘৰলৈ উভতিল।

❑ সোমদেৱ স্বামী

এইবাৰ শুনক আৰু এজনৰ কথা, যিজনে বাবাক পৰীক্ষা কৰিবলৈ আহিছিল। কাকাচাহেৰ দীক্ষিতৰ ভাই— 'ভাইজী' তেতিয়া নাগপুৰত থাকে। ১৯০৬ চনত যেতিয়া তেওঁ হিমালয়লৈ গৈছিল, তেতিয়া গংগোত্ৰী উপত্যকাৰ উত্তৰ-কাশীত সোমদেৱ স্বামী নামৰ হৰিদ্বাৰৰ এজন সাধুৰ লগত পৰিচয় হয়। দুয়ো দয়োৰে নাম-ঠিকনা ডায়েৰীত লিখি লৈছিল। পাঁচ বছৰৰ পাচত সোমদেৱ স্বামী নাগপুৰলৈ আহি 'ভাইজী'ৰ অতিথি হ'ল। ইয়ালৈ আহি বাবাৰ লীলাৰ কথা শুনি বৰ আনন্দিত হ'ল আৰু শিৰডিলৈ গৈ বাবাক দৰ্শন কৰিবৰ মন গ'ল। ভাইজীৰ পৰা এখন পৰিচয়পত্ৰ লিখি লৈ তেওঁ ৰাওনা হ'ল। মনমড় আৰু কোপাৰগাঁও এৰি যোৱাৰ পাচত তেওঁ টাংগাত উঠি শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'ল। শিৰডিৰ ওচৰ পাই তেওঁ সপোন দেখিলে মছজিদৰ ওপৰত ওখকৈ দুখন পতাকা উৰিছে। সাধাৰণতঃ আমি দেখিবলৈ পাওঁ সাধুসকলৰ বিভিন্ন ধৰণৰ বহিৰ্ব্যৱহাৰ, ভিন্ন জীৱন-যাত্ৰা আৰু চলন-ফুৰণ। কিন্তু এইবোৰ বাহিৰা লক্ষণ দেখি কোনো সাধুৰ প্ৰকৃত মূল্যায়ন কৰা আমাৰ উচিত নহয়। সোমদেৱ স্বামীৰ ক্ষেত্ৰত কিন্তু সেয়া নহ'ল। তেওঁ সেই পতাকা দেখি ভাবিলে— 'এজন সাধুৰ পতাকাৰ পিনে আকৰ্ষণ কিয়? এয়া কেনে সাধুত্ব? ইয়াতেই বুজা যায় সাধুজন যশপ্ৰাৰ্থী— এইবুলি তেওঁ শিৰডিলৈ যোৱাটো বাতিল কৰিবলৈ বিচাৰিলে আৰু সহযাত্ৰীসকলক ক'লে যে তেওঁ ফিৰি যাব। সহযাত্ৰীসকলে ক'লে— 'তেন্তে ইমানদূৰ আহিলেই বা কিয়? তাত গৈ যেতিয়া ৰথ, দোলা, ঘোঁৰা আৰু অন্যান্য বস্তু-বাহানী দেখিব, তেতিয়াতো আপুনি উত্তেজিত হৈ উঠিব।' স্বামী এই কথাত আৰু হতবুদ্ধি হৈ পৰিল। তেওঁ ক'লে— 'এনে ঘোঁৰা, দোলা, টমটমৰালা সাধু মই বৰ বেছি দেখা নাই। সেইবাবে এনে সাধু চোৱাতকৈ উভতি যোৱাই ভাল।' এই কথা কৈ তেওঁ উভতি যাবলৈ উদ্যত হ'ল। সহযাত্ৰীসকলে বাধা দিলে। তেওঁলোকে ক'লে যে সাধু অৰ্থাৎ বাবাই এই পতাকাবোৰ, বস্তু-বাহানী বা নাম-যশৰ কোনো পৰোৱাই নকৰে। মানুহবোৰে অৰ্থাৎ

ভকতসকলে শ্ৰদ্ধা ভক্তি, ভালপোৱাতহে এইবোৰ কৰিছে। যি হওক শেষত স্বামীক কৈ মাতি শিৰডিলৈ লৈ যোৱা হ'ল। যেতিয়া চোতালৰ পৰা বাবাক দেখিবলৈ পালে, তেতিয়া ভিতৰি ভিতৰি তেওঁৰ হৃদয় গলিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। দুচকুৰে লোটক ব'বলৈ ধৰিলে, কণ্ঠৰুদ্ধ হ'ল আৰু সকলো অশুভ বুদ্ধি প্ৰণোদিত চিন্তা-ভাবনা দূৰ হ'ল। তেওঁৰ মনত পৰিল তেওঁৰ নিজৰ গুৰুৰ কথা— 'য'ত মন প্ৰসন্ন আৰু মুগ্ধ হৈ থাকে তাতেই জানিব আমাৰ শান্তিৰ নীড়।'

স্বামীৰ ইচ্ছা হ'ল বাবাৰ পদধূলিত বাগৰি পৰিব। কিন্তু যেতিয়া বাবাৰ ওচৰলৈ গ'ল তেতিয়া বাবাই চিঞৰি উঠিল— 'আমাৰ 'মই-বৰ-ভাব' (জাকজমক) আমাৰেই হৈ থাকক, তুমি তোমাৰ নিজৰ ঘৰলৈ উভতি যোৱা। সাৱধান আৰু যদি কেতিয়াবা এই মছজিদলৈ আহিছা! মছজিদৰ ওপৰত পতাকা যে উৰায়, তাৰ দৰ্শন ল'বলৈ বা তাক চাবলৈ আহিছা কিয়? এয়া জানো সাধুত্বৰ চিন? কণমান সময়ো ইয়াত থাকিব নোৱাৰিবা।' স্বামী হতভম্ব হৈ পৰিল। তেওঁ বুজিলে বাবাই তেওঁৰ মনৰ কথা প্ৰকাশ কৰিছে। কিমান ডাঙৰ অন্তৰ্যামী মহাপুৰুষ তেওঁ! স্বামীয়ে উপলব্ধি কৰিলে যে তেওঁৰ নিজৰ বুদ্ধি কিমান কম আৰু বাবা কিমান পবিত্ৰ আৰু মহান। তেওঁ দেখিবলৈ পালে বাবাই কাৰোবাক সাবটি ধৰিছে, কাৰোবাক হাতেৰে স্পৰ্শ কৰিছে, কাৰোবাক সান্ত্বনা দিছে, কাৰোবাৰ ফালে কৃপাদৃষ্টিৰে চাইছে, কাৰোবাক দেখি হাঁহিছে বা কাৰোবাক 'উদি' প্ৰসাদ দিছে আৰু সকলোকে এনেদৰেই আনন্দিত আৰু সন্তুষ্ট কৰিছে। কিন্তু স্বামীয়ে অকলে এনে কঠিন ব্যৱহাৰ পালে কিয়? গভীৰভাৱে চিন্তা কৰি তেওঁ বুজিব পাৰিলে যে এই ঘটনাৰ পৰা শিক্ষা লৈ নিজকে সংশোধন কৰা উচিত আৰু বাবাৰ এই ক্ৰোধৰ পিছত আছে প্ৰসন্ন আশীৰ্বাদ। কোৱা বাহুল্য, পাছত বাবাৰ ওপৰত তেওঁৰ বিশ্বাস হৈছিল প্ৰগাঢ় আৰু তেওঁ বাবাৰ একনিষ্ঠ ভকতলৈ পৰিণত হৈছিল।

❑ নানাচাহেব চন্দোৰকৰ

নানাচাহেবৰ কাহিনী এটাৰে হেমদপন্তই এই অধ্যায় শেষ কৰিছে। এদিন নানাচাহেব মছজিদত মাল্‌সাপতি আৰু অন্যান্যসকলৰ সৈতে বহি আছে, হেন সময়তে বীজাপুৰৰ পৰা এজন মুছলমান লোক সপৰিয়ালে বাবাক চাবলৈ আহিল।

বোৰ্খা-পৰিহিতা নাৰীসকলক অহা দেখি নানাচাহেব গুচি যাবলৈ বিচাৰিছিল, কিন্তু বাবাই যাবলৈ নিদিলে। মহিলাসকলে আহি বাবাক দৰ্শন কৰিলে। তেওঁলোকৰ মাজৰে এগৰাকীয়ে ওৰণি পেলাই দিলে, নানাচাহেবে তেতিয়া তেওঁৰ মুখখন দেখিবলৈ পাইছিল। সেই মহিলাগৰাকীৰ অপৰূপ আৰু বিৰল সৌন্দৰ্যত নানাচাহেব ইমান মুহিত হৈছিল যে তেওঁৰ আৰু এবাৰ চাবলৈ মন গৈছিল! মহিলাগৰাকী গুচি যোৱাৰ পাচত নানাচাহেবৰ মনৰ চঞ্চলতাৰ কথা জানিব পাৰি অন্তৰ্যামী বাবাই ক'লে— 'নানা, মিছামিছিকৈ ইমান বিচলিত হৈছা কিয়? ইন্দ্ৰিয়বোৰক সিহঁতৰ নিৰ্ধাৰিত কৰ্তব্য কৰ্ম কৰিবলৈ দিয়া। সিহঁতৰ কামত আমাৰ অনৰ্থক হস্তক্ষেপ কৰা উচিত নহয়। ভগৱানে এই সুন্দৰ পৃথিৱী সাজিছে। সেই সৌন্দৰ্যক তাৰিফ কৰা, সমাদৰ কৰা আমাৰ কৰ্তব্য। মন লাহে লাহে ক্ৰমে শান্ত আৰু স্থিৰ হ'ব। সন্মুখৰ দুৱাৰ যেতিয়া খোলা আছে, তেতিয়াহ'লে পিছফালৰ দুৱাৰেদি সোমাম কিয়? হৃদয় যেতিয়া পৰিষ্কাৰ হৈ আছে, তেতিয়াতো কোনো অসুবিধা নাই। অসৎ চিন্তা যদি নাথাকে, তেন্তে আমাৰ কাক ভয় কৰিবলগীয়া আছে? চকুৱে তাৰ কাম কৰক, তাত তোমাৰ লাজ পোৱাৰ বা ভয় পোৱাৰ কি কথা আছে?

শামা তাত উপস্থিত আছিল কিন্তু বাবাৰ কথা তেওঁ একোৱে বুজি নাপালে। ঘৰলৈ যোৱাৰ বাটত সেয়ে তেওঁ নানাক সুধিলে। নানাই তেওঁৰ চিত্ত-চাঞ্চল্যৰ কথা আৰু বাবাই কিদৰে সেয়া উপলব্ধি কৰি তেওঁক উপদেশ দিলে সেই সকলো কথা শামাক ক'লে। বাবাৰ কথাৰ অৰ্থ নানাই এইদৰে ব্যাখ্যা কৰিলে— 'আমাৰ মন স্বভাৱতেই খুব লঘু আৰু চপল, সেয়েহে ইয়াক লেকাম নোহোৱাকৈ উত্তেজিত হ'বলৈ দিয়া উচিত নহয়। ইন্দ্ৰিয়বোৰ চঞ্চল হ'ব পাৰে, কিন্তু দেহটোক সংযত ৰাখিব লাগিব। তাক অধৈৰ্য হ'বলৈ দিলে নচলিব। ইন্দ্ৰিয়বোৰ সিহঁতৰ বিষয়ৰ প্ৰতি ধাৱমান হয়, কিন্তু তাকে বোলে সিহঁতৰ পিছত আমি যেন ধাৱমান নহওঁ। ক্ৰমাগত অভ্যাসৰ দ্বাৰা লাহে লাহে এই চঞ্চলতা বা অস্থিৰতাক জয় কৰিব পৰা যায়। ইন্দ্ৰিয়বোৰক সম্পূৰ্ণভাৱে দমন কৰিব পৰা নাযায়; কিন্তু ইহঁতৰ তাড়নাত আমি যেন বিক্ষুব্ধ হৈ নপৰো। প্ৰয়োজন অনুসৰি ইহঁতক ভালদৰে দমন কৰা প্ৰয়োজন। সৌন্দৰ্য চাবলগীয়া বস্তু। নিৰ্ভয়ে আমি সৌন্দৰ্য উপভোগ কৰিব পাৰো। ইয়াত লাজ বা ভয়ৰ কোনো কথাই নাহে। মাথোন অসৎ-চিন্তাক আমাৰ কেতিয়াও প্ৰশ্ৰয় দিয়াটো নচলিব। কামনা শূন্য মন লৈ ভগৱানৰ অপূৰ্ব সৌন্দৰ্য সৃষ্টি চকু

ফুৰাই চোৱা। এইদৰে ইন্দ্ৰিয়বোৰ সহজতে আৰু স্বাভাৱিকভাৱেই প্ৰশমিত হ'ব আৰু তেতিয়া ভোগৰ মাজেৰেও ভগৱানক স্মৰণ কৰা হ'ব, যদি বহিৰিন্দ্ৰিয়বোৰক দমন কৰা হয় আৰু মনক বাসনাৰ পিছত যাবলৈ দিয়া আৰু তাতে আসক্ত ৰখা হয়, তেন্তে এই জন্ম-মৃত্যুৰ বিৱৰ্তনৰ শেষ নাই। ইন্দ্ৰিয়ৰ বিষয়বস্তুবিলাকেই ক্ষতিকাৰক। 'বিবেক'ক সাৰথি কৰিলেই আমি চিত্তসংযম কৰিম আৰু ইন্দ্ৰিয়বোৰক ইচ্ছামতে চলিবলৈ নিদিওঁ। সেই সাৰথীৰ সহায়েই আমাৰ শেষ আশ্ৰয়, আমাৰ প্ৰকৃত ঘৰ 'বিষ্ণু পদ' পাব পাৰিম, য'ৰ পৰা আৰু উভতি অহা নহয়।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৫০

১। কাকাচাহেব দীক্ষিত, ২। শ্ৰীতেম্বাই স্বামী, ৩। বলৰাম ধুৰন্ধৰ

মূল মাৰাঠী 'সৎ-চৰিত' গ্ৰন্থৰ ৫০তম পৰিচ্ছেদটো একেই বিষয়ভুক্ত বুলি এই গ্ৰন্থত ৩৯তম পৰিচ্ছেদৰ সৈতে একেলগে দিয়া হৈছে। সেইবাবে মূল গ্ৰন্থৰ ৫১তম পৰিচ্ছেদটো এই গ্ৰন্থত ৫০তম হিচাপে গণ্য কৰা হ'ল।

❑ আৰম্ভণি

ভক্তসকলৰ অৱলম্বন, সৰ্বশক্তিদাতা আৰু গীতাব্যাখ্যাকৰ্তা আমাৰ সদগুৰু সাই মহাৰাজৰ জয় হওক। হে সাই, কৃপাদৃষ্টি দি আমাক ধন্য কৰা।

মলয় পৰ্বতমালাৰ চন্দন গছে ৰ'দৰ তাপ হৰণ কৰে। মেঘমালাই বৃষ্টিধাৰা বৰ্ষণ কৰি মানুহক শীতল আৰু স্নিগ্ধ কৰি তোলে। বসন্তত ফুল ফুলে, তাৰেই আমি দেৱাৰ্চনা কৰো। তেনেদৰে সাইবাবাৰ এই লীলা-কাহিনীবোৰে পাঠকসকলৰ মনলৈ শান্তি আৰু স্বস্তিৰ আশ্বাস বোৱাই আনিছে। যিসকলে এই কাহিনী কয় আৰু যিসকলে শুনে, তেওঁলোকৰ মুখ আৰু কাণ পবিত্ৰ আৰু আশীৰ্বাদধন্য হৈ যায়।

এই কথা সুপ্ৰতিষ্ঠিতভাৱে সত্য যে যিমানধৰণৰ সাধনাই আমি নকৰো কিয়, সদ্‌গুৰুৰ কৃপা আৰু আশীৰ্বাদৰ বাহিৰে জীৱনৰ আধ্যাত্মিক লক্ষ্যত উপনীত হ'ব নোৱাৰি। ইয়াৰেই উদাহৰণস্বৰূপে তলৰ কাহিনীটো কোৱা হ'ল।

❑ কাকাচাহেব দীক্ষিত (১৮৬৪-১৯২৬)

শ্ৰীহৰি সীতাৰাম ওৰফে কাকাচাহেব দীক্ষিতে মধ্যপ্ৰদেশৰ অন্তৰ্গত খান্দোৱাৰ এটা ব্ৰাহ্মণ বংশত ১৮৬৪ চনত জন্মগ্ৰহণ কৰিছিল। প্ৰাথমিক শিক্ষা লাভ খাণ্ডোৱাত

আৰু হিংগলঘাটত আৰু মাধ্যমিক শিক্ষা নাগপুৰত শেষ কৰাৰ পিছত তেওঁ উচ্চশিক্ষা লাভৰ উদ্দেশ্যেৰে বোম্বেলৈ যায়। তাত প্ৰথমতে উইলকন কলেজত আৰু পিছত এলফিনষ্টোন কলেজত পঢ়া-শুনা কৰিছিল। ১৮৮৩ চনত স্নাতক হোৱাৰ পাছত তেওঁ আইন পৰীক্ষা আৰু চলিছিটৰৰ পৰীক্ষা পাছ কৰে। তাৰ পাচত অলপ দিন মেছাৰ্ছ লিট্‌ল এণ্ড কোম্পানী নামৰ এখন গবৰ্ণমেণ্ট চলিছিটৰ ফাৰ্মত কাম কৰাৰ পাচত নিজেই এখন ফাৰ্ম গঠন কৰে।

১৯০৯ চনৰ আগত সাইবাবাৰ নাম তেওঁ নাজানিছিল। কিন্তু তাৰ পাচত নিচেই কম দিনৰ ভিতৰত তেওঁ সাইবাবাৰ পৰম ভক্ত হৈ পৰিল। 'লোনাভলা'ত থকাৰ সময়ত তেওঁৰ লগত পুৰণি বন্ধু শ্ৰীনানাচাহেব চন্দোৰকৰৰ হঠাৎ দেখা হয়। তেওঁলোক দুয়ো বহি অলপ সময় নানা বিষয়ে আলোচনা কৰে। লণ্ডনৰ এখন ট্ৰেনত উঠাৰ সময়ত কেনেকৈ ভৰি মোচোকা খাই পৰি আঘাত পায়, সেই ঘটনা কাকাচাহেবে তেওঁক কৈছিল। নানাচাহেবে তেতিয়া তেওঁক কৈছিল যে যদি এই লেঙেৰা ভৰি আৰু যন্ত্ৰণাৰ পৰা মুক্তি পাব বিচাৰে তেন্তে তেওঁ নানাচাহেবৰ সদগুৰু সাইবাবাৰ ওচৰলৈ যোৱাটো উচিত। তেওঁৰ সাইবাবাৰ সম্বন্ধে জ্ঞাতব্য তথ্য সকলো দিছিল আৰু সাইবাবাৰ বাণী উল্লেখ কৰিছিল— 'যেনেকৈ চৰাইৰ ঠেঙত জৰী বান্ধি টানি অনা হয়, তেনেকৈ বহুদূৰৰ পৰা, আন কি সাত সমুদ্ৰৰ পাৰৰ পৰাও মোৰ ভকতসকলক মই নিজেই কাষলৈ টানি আনো।' তেওঁ এই কথাও পৰিষ্কাৰকৈ কৈছিল যে 'বাবাৰ লোক' যদি তেওঁ নহয় তেন্তে তেওঁ যাবও নোৱাৰিব, দৰ্শনো নাপাব। কাকাচাহেবে তেওঁৰ কথা শুনি আনন্দিত হৈ কৈছিল যে তেওঁ বাবাৰ দৰ্শন ল'বলৈ নিশ্চয় যাব; কিন্তু তেওঁৰ প্ৰাৰ্থনা লেঙেৰা ভৰি ভাল কৰি দিবৰ বাবে যিমানখিনি নহ'ব, তাতকৈ বহু বেছি হ'ব তেওঁৰ সেই লেঙেৰা (অসুস্থ) মনটোক ঠিক কৰাৰ বাবে আৰু পৰম শান্তি লাভৰ বাবে।

কেইদিনমানৰ পাচত কাকাচাহেব আহমদ নগৰলৈ গ'ল। বোম্বেৰ আইনসভাৰ এটা 'চিট'ৰ বাবে ভোট আদায়ৰ কথাত তালৈ গৈ চৰ্দাৰ কাকাচাহেব মিৰিকৰৰ ঘৰতে অলপদিন থাকিল। কাকাচাহেব মিৰিকৰৰ ল'ৰা শ্ৰীবালাচাহেব আছিল কোপাৰগাঁৱৰ মামলাৎদাৰ। তেওঁ এই সময়ত এখনি 'অশ্ব-প্ৰদৰ্শনী' উপলক্ষে আহমদনগৰলৈ আহিছিল। আইনসভাৰ নিৰ্বাচনৰ কাম শেষ হৈ যোৱাত কাকাচাহেব দীক্ষিতে শিৰডিলৈ যাব বিচাৰিলে। তেতিয়া মিৰিকৰহঁতে (বাপেক আৰু পুতেক)

ঘৰত বহি চিন্তা কৰিবলৈ ধৰিলে। শ্ৰীদীক্ষিতৰ লগত এনে কোন উপযুক্ত মানুহক পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপে পঠোৱা যায়। আনফালে সাইবাবাই কাকাচাহেবৰ অভ্যৰ্থনাৰ বাবে সকলো ব্যৱস্থা লাহে লাহে কৰি থাকিল। ইতিমধ্যে শামা আহমদনগৰৰ পৰা তেওঁৰ শহুৰেকে পঠিওৱা এখন টেলিগ্ৰাম পালে। তেওঁ লিখিছে যে শামাৰ শাহুৰেক গুৰুতৰভাৱে অসুস্থ, তেওঁ যেন সস্ত্ৰীক আহি চাই যায়। বাবাৰ অনুমতি লৈ শামাই তেওঁক চাবলৈ গ'ল। গৈ দেখে শাহুৰেকৰ অৱস্থা অলপমান ভাল আৰু উন্নতিৰ পথত। এদিন নানাচাহেব পান্‌শে আৰু আপ্পাচাহেব গাদ্‌ৰে নামৰ দুজন মানুহে প্ৰদৰ্শনীলৈ যাবৰ সময়ত বাটত শামাক দেখা পালে। তেওঁলোকে শামাক ক'লে মিৰিকৰহঁতৰ ঘৰলৈ গৈ কাকাচাহেব দীক্ষিতৰ লগতদেখা কৰিবলৈ আৰু তেওঁক লৈ শিৰডিলৈ ৰাওনা হ'বলৈ। ইফালে কাকাচাহেব দীক্ষিত আৰু মিৰিকৰহঁত আৰু শামাৰ উপস্থিতিৰ বাতৰি দিয়া হৈছিল। সন্ধিয়া সময়ত শামা মিৰিকৰহঁতৰ ঘৰলৈ আহিল আৰু তেওঁক কাকাচাহেব দীক্ষিতৰ লগত পৰিচয় কৰি দিয়া হ'ল। ব্যৱস্থা হ'ল যে কাকাচাহেব দীক্ষিতক লৈ ৰাতি দহ বজাৰ গাড়ীত শামা কোপাৰগাঁৱলৈ ৰাওনা হ'ব। সেইদৰে ঠিক হোৱাৰ পাচত এটা চমৎকাৰ ঘটনা ঘটিল। হঠাৎ শ্ৰীবালাচাহেব মিৰিকৰে সাইবাবাৰ বিৰাট প্ৰতিকৃতিৰ সন্মুখৰ পৰা পৰ্দা আঁতৰাই ছবিখন শ্ৰীদীক্ষিতক দেখুৱালে। কাকা চাহেব বিস্ময়ান্বিত হ'ল এই ভাবি যে যাৰ দৰ্শনৰ বাবে তেওঁ শিৰডিলৈ যাবলৈ ওলাইছে, তেওঁ ছবিৰ ৰূপত আগতেই উপস্থিত হৈ তেওঁক এই শুভ লগনত সাধুবাদ জনাবলৈ আহিছে। তেওঁ বিমুগ্ধ হৈ বিস্ময়েৰে সেই ছবিৰ সন্মুখত সাষ্টাংগ প্ৰণাম কৰিলে। এই ছবিখন আছিল মেঘাৰ। কাঁচ ভাঙি যোৱাত মিৰিকৰহঁতৰ ওচৰলৈ পঠিওৱা হৈছিল মেৰামতিৰ কাৰণে। মেৰামতি হৈ গৈছিল আৰু কাকাচাহেব আৰু শামাৰ লগত সেইখন পঠোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰা হ'ল।

দহ বজাৰ আগতেই ষ্টেচনলৈ গৈ তেওঁলোকে টিকট কৰিলে। গাড়ী অহাত দেখা গ'ল দ্বিতীয় শ্ৰেণীত অলপো ঠাই নাই— যথেষ্ট ভিৰ। সৌভাগ্যক্ৰমে ট্ৰেইনৰ গাৰ্ডজন কাকাচাহেবৰ পৰিচিত আছিল। তেওঁ তেওঁলোকক প্ৰথম শ্ৰেণীলৈ যোৱাৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰি দিলে। গতিকে স্বচ্ছন্দে যাত্ৰা কৰি তেওঁলোক কোপাৰগাঁও পালেগৈ। তাত নানাচাহেব চন্দোৰকৰক দেখা পাই তেওঁলোকৰ আনন্দৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। তেৰোঁ শিৰডিলৈ গৈ আছিল। কাকাচাহেব আৰু নানাচাহেবে পৰস্পৰ প্ৰেমাবেগত আলিংগন কৰিলে আৰু পুণ্যতোৱা গোদাবৰীত স্নান কৰি

শিৰডি অভিমুখে ৰাওনা হ'ল। তালৈ আহি বাবাৰ দৰ্শন পাই কাকাচাহেবৰ মন গলি গ'ল। আনন্দত তেওঁৰ দুচকুৰে লোটক বৈ গ'ল। বাবাই তেওঁক ক'লে যে তেৰোঁ তেওঁৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছিল আৰু তেওঁক লৈ অহাৰ বাবেই শামাক পঠাইছিল।

তাৰ পাচৰ পৰা বহু বছৰ কাকাচাহেবে বাবাৰ লগত মহা আনন্দত দিন কটাইছিল। শিৰডিত তেওঁ এটা ঘৰ বনাইছিল আৰু সেই ঘৰটো তেওঁৰ একপ্ৰকাৰ স্থায়ী বাসস্থানেই আছিল। বাবাৰ পৰা তেওঁ যি অভিজ্ঞতা অৰ্জন কৰিছিল সেয়া ইমান বৈচিত্ৰ্যপূৰ্ণ আৰু ঘটনাবহুল যে সকলোখিনি ইয়াত বৰ্ণনা কৰা সম্ভৱ নহয়। শ্ৰীসাইলীলা মেগাজিনৰ (১২নং খণ্ড, ৬-৯ সংখ্যা) এটা বিশেষ সংখ্যা (কাকাচাহেব দীক্ষিত) পাঠকসকলক আমি পঢ়ি চাবলৈ অনুৰোধ কৰো। মাত্ৰ এটা তথ্যৰ উল্লেখ কৰি এই প্ৰসংগৰ আমি এতিয়া অন্ত পেলাম। বাবাই তেওঁক এইবুলি আশ্বস্ত কৰিছিল যে 'অন্তিম সময়ত তেওঁ তেওঁক বেলুনত উঠাই লৈ যাব' অৰ্থাৎ অতি সুখৰ মৃত্যু হ'ব। বাবাৰ এই কথা সত্য হৈছিল। ১৯২৬ চনৰ ৫ জুলাইত হেমদপন্তৰ লগত বাবাৰ সম্বন্ধে আলোচনা কৰি কৰি তেওঁ বেলত উঠি গৈছিল। ভাব হ'ল বাবাৰ চিন্তাত তেওঁ গভীৰভাৱে মগ্ন। হঠাৎ তেওঁৰ মূৰটো হেমদপন্তৰ বাহুৰ ওপৰত ঢলি পৰিল আৰু বিনাযন্ত্ৰণাত, বিনা কষ্টত তেওঁ শেষ নিঃশ্বাস ত্যাগ কৰে।

❑ শ্ৰীতেম্বাই স্বামী

পিছৰ কাহিনীটোত আমি দেখিবলৈ পাম সাধু-সন্তসকলে আন সাধুক কেনেকৈ নিজৰ ভায়েকৰ দৰে ভাল পায়। এবাৰ গোদাবৰী-তীৰৱৰ্তী ৰাজামহেন্দ্ৰীত (অন্ধ্ৰ) আশ্ৰম স্থাপিত কৰিলে শ্ৰীবাসুদেবানন্দ সৰস্বতীয়ে। এওঁ শ্ৰীতেম্বাই স্বামী নামেৰে পৰিচিত আছিল। তেখেত আছিল সনাতন ধৰ্মবিশ্বাসী, দৃঢ়নিষ্ঠ, ভগৱান দত্তাত্ৰেয়ৰ এজন জ্ঞানী আৰু যোগী ভক্ত। এবাৰ নান্দেড়ৰ (নিজাম ৰাজ্য) উকীল শ্ৰীপুণ্ডলিক ৰাও কেইজনমান বন্ধুসহ তেওঁৰ সৈতে দেখা কৰিবলৈ গ'ল। কথাই কথাই শিৰডি আৰু সাইবাবাৰ প্ৰসংগ উত্থাপিত হ'ল। বাবাৰ নাম শুনি স্বামীয়ে দুহাতযুৰি প্ৰণাম কৰিলে আৰু এটা নাৰিকল পুণ্ডলিক ৰাওক দি ক'লে— 'মোৰ ভাই সাইক মোৰ প্ৰণাম দিবা আৰু এইটো তেওঁক দি ক'বা যে তেওঁ যেন মোক পাহৰি নাযায়;

মোক যেন সদায় ভালপায়।' তেম্বাই স্বামীয়ে আৰু ক'লে যে স্বামীসকলে সাধাৰণতে আন কাকো প্ৰণাম নকৰে কিন্তু এইক্ষেত্ৰত ব্যতিক্ৰম কৰিবই লাগিব। পুণ্ডলিক ৰাও তেওঁৰ উপদেশ পালনত সন্মত হ'ল। 'ভাই' বুলি সম্বোধন কৰাটো স্বামীৰ পক্ষে উপযুক্তই হৈছিল। কাৰণ, তেওঁ যেনেকৈ দিনে-ৰাতিয়ে তেওঁৰ নিজৰ শাস্ত্ৰ বিশ্বাস অনুযায়ী 'অগ্নিহোত্ৰ' বা পূতাগ্নি পালন কৰে, তেনেদৰে বাবাইও তেওঁৰ মছজিদত অগ্নিহোত্ৰ বা 'ধুনি' সদায় জ্বলাই ৰাখে।

এমাহৰ পাচত পুণ্ডলিক ৰাও আৰু অন্যান্যসকলে নাৰিকলটো লৈ শিৰডি অভিমুখে যাত্ৰা কৰিলে। মনমড়ত উপস্থিত হৈ তেওঁলোকে তৃষ্ণাৰ্ত হৈ এখন সৰু নদীত পানী খাবলৈ গ'ল। কিন্তু উদংপেটত পানী খোৱা ভাল নহয় বুলি তেওঁলোকে অলপ চিৰা উলিয়াই ল'লে। চিৰা বিস্বাদ লগাত তেওঁলোকৰ মাজৰে এজনে প্ৰস্তাৱ দিলে নাৰিকলটো কাটি তাৰ লগত মিহলাই ল'বলৈ। সেইমৰ্মে তেওঁলোকে চিৰাখিনি সুস্বাদু কৰি তুলিলে। কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশতঃ পাচত দেখা গ'ল পুণ্ডলিক ৰাওক শ্ৰীতেম্বাই স্বামীয়ে যিটো নাৰিকল বাবাক দিবৰ বাবে দিছিল সেইটোকে কাটি ব্যৱহাৰ কৰা হ'ল। ভয়ত কঁপি কঁপি তেওঁ শিৰডিলৈ আহি বাবাক দেখা কৰিলে। বাবাই যেন নাৰিকলটোৰ বিষয়ে আগতেই তেম্বাই স্বামীৰ পৰা বাৰ্তা পাইছিল। সেয়ে প্ৰথমতেই পুণ্ডলিক ৰাওক তেওঁৰ ভায়েকে যিটো বস্তু পঠিয়াইছে সেইটো বিচাৰিলে। পুণ্ডলিক ৰাৱে বাবাৰ পদযুগল সাবটি ধৰি তেওঁৰ অপৰাধ আৰু অৱহেলাৰ কাৰণে অনুতপ্ত হ'ল আৰু ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। তেওঁ তাৰ সলনি আন এটা নাৰিকল আনি দিব বিচাৰিলে। কিন্তু বাবাই আপত্তি জনালে এই বুলি যে, যিকোনো নাৰিকলতকৈ সেই নাৰিকলটোৰ দাম বহু বেছি। তাৰ কোনো বিকল্প নহয়। বাবাই আকৌ ক'লে— ইয়াৰ বাবে এতিয়া আৰু তুমি দুশ্চিন্তা নকৰিবা। মোৰ ইচ্ছাতেই তোমাক এই নাৰিকলটো দিছিল আৰু মোৰ ইচ্ছাতেই শেষত সেইটো আদবাটতে কাটি খোৱা হ'ল। যিকোনো কামত 'মই কৰিছো'— এই ভাবটো নিজৰ গাত লোৱা কিয়? ভাল কামেই হওক বা বেয়া কামেই হওক— এইধৰণৰ মন কেতিয়াও নাৰাখিবা। সকলো কামত, সকলো কথাত সম্পূৰ্ণ অহংকাৰমুক্ত হ'বা। তেতিয়া তোমাৰ আধ্যাত্মিক উন্নতি খুব সোনকালে হ'ব।' কেনে সুন্দৰ শিক্ষা যে বাবাই দিলে!

❑ বলৰাম ধুৰন্ধৰ

শ্ৰীবলৰাম ধুৰন্ধৰ চান্তা-ক্ৰুজৰ (বোম্বে) 'পাথাৰে প্ৰভু' সম্প্ৰদায়ৰ লোক আছিল। বোম্বে হাইকৰ্টৰ অন্যতম এডভোকেট এই মানুহজন অলপদিন বোম্বেৰ গভাৰ্ণমেণ্টেল স্কুলৰ প্ৰিন্সিপালো আছিল। গোটেই ধুৰন্ধৰ পৰিয়ালটোৱেই আছিল অতি সদাচাৰী আৰু ধৰ্মনিষ্ঠ। শ্ৰীবলৰামে নিজ সম্প্ৰদায়ৰ এটা ইতিবৃত্ত ৰচনা কৰি প্ৰকাশ কৰিছিল আৰু নানাধৰণে স্বীয় সম্প্ৰদায়ৰ সেৱা কৰিছিল। তাৰ পাচত তেওঁ দৃষ্টি আকৃষ্ট হ'ল ধৰ্ম আৰু আধ্যাত্ম বিষয়ত। যত্নসহকাৰে 'গীতা' তাৰ ভাষ্য 'জ্ঞানেশ্বৰী' আৰু অন্যান্য দৰ্শন আৰু অধ্যাত্ম শাস্ত্ৰ পাঠ কৰিলে। তেওঁ পান্ধাৰপুৰৰ বিঠোবাৰ ভক্ত আছিল। ১৯১২ চনত তেওঁ সাইবাবাৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিছিল। ইয়াৰ ছমাহৰ আগত তেওঁ দুই ভাতৃ বাবুলজী আৰু বানমৰাৰে শিৰডিলৈ আহি বাবাৰ দৰ্শন লৈছিল। তেওঁলোকে ঘৰলৈ উভতি গৈ তেওঁলোকৰ সুমধুৰ অভিজ্ঞতাৰ কাহিনী বলৰাম আৰু পৰিয়ালৰ আনসকলক কৈছিল। তেওঁলোক সকলোৱে তেতিয়া সাইবাবাক চাবৰ বাবে মনস্থ কৰিলে। তেওঁলোক শিৰডিৰ পোৱা আগতেই বাবাই প্ৰকাশ্যে ঘোষণা কৰিছিল— 'আজি মোৰ দৰবাৰলৈ বহু মানুহ আহিছে।' ধুৰন্ধৰ ভাতৃসকলে অন্যান্যসকলৰ পৰা বাবাৰ এই মন্তব্য শুনি বিস্মিত হ'ল। কাৰণ, এই আগমনৰ বাতৰি তেওঁলোকে আগতে কাকো দিয়া নাই। আন সকলোৱে বাবাক প্ৰণাম কৰি কাহিনী কৰিবলৈ বহিল। বাবাই তেওঁলোকক ক'লে— 'মই যাৰ কথা কৈছিলো, তেওঁলোকেই হ'ল মোৰ দৰবাৰৰ মানুহ।' তাৰ পাচত পৰস্পৰৰ ওচৰত পৰিচিতি।' গোটেইকেইজন ভাই-ককাই নম্ৰ আৰু বিনয়ী। তেওঁলোকে হাতযোৰ কৰি বাবাৰ ভৰিৰ পিনে থিয় দি ৰ'ল। সকলো সাত্ত্বিক ভাব লক্ষণ তেওঁলোকৰ সৰ্বশৰীৰত ফুটি উঠিল— অশ্ৰু, ৰোম-হৰ্ষ, স্বৰভঙ্গ ইত্যাদি। তেওঁলোক বৰ আনন্দিত হ'ল। ঘৰলৈ গৈ আহাৰ আৰু বিশ্ৰাম কৰি আকৌ তেওঁলোক মছজিদলৈ আহিল। বলৰামে ওচৰতে বহি বাবাৰ ভৰি মালিছ কৰিবলৈ ধৰিলে। বাবাই ছিলিম টানিছিল। তেওঁ ছিলিমটো বলৰামলৈ আগুৱাই দি চকুৰ ইংগিতত টানিবলৈ ক'লে। বলৰামৰ ধূমপানৰ অভ্যাস নাছিল। তথাপি ছিলিমটো গ্ৰহণ কৰি বৰ কষ্টেৰে টানিলে। তাৰ পাছত প্ৰণাম কৰি ছিলিমটো ঘূৰাই দিলে। বলৰামৰ বাবে আছিল সেইটো এটা পৰম শুভ মুহূৰ্ত। সুদীৰ্ঘ ছবছৰ ধৰি তেওঁ হাঁপানিত

ভুগিছিল। এই ধূমপানে তেওঁক সম্পূৰ্ণ সুস্থ কৰি দিলে, ভৱিষ্যতে এই কষ্ট আৰু হোৱা নাই। মাথোন ছবছৰৰ পাচত এটা বিশেষ দিনত তেওঁৰ এই হাঁপানিৰ জ্বালা আকৌ এদিনৰ বাবে উঠিছিল। সেই দিনটো আছিল বাবাৰ মহাসমাধিৰ দিন।

তেওঁলোকৰ এই শিৰডি আগমনৰ দিনটো আছিল বৃহস্পতিবাৰ। সেই ৰাতি 'ধুৰন্ধৰ' ভাতৃসকলে চাবাড়ি শোভাযাত্ৰা চোৱাৰ সুযোগ পালে। চাবাড়িত আৰতিৰ সময়ত বলৰামে বাবাৰ মুখমণ্ডলত দেখিবলৈ পালে পাণ্ডুৰঙৰ (শুকুলা পীত বৰ্ণৰ) আভা। পিছৰ দিনা পুৱাবেলা আৰতিৰ সময়তো সেই একেই লীলা দেখিবলৈ পালে— তেওঁৰ প্ৰিয় উপাস্য দেৱতাৰ পাণ্ডুৰঙৰ জ্যোতি বাবাৰ মুখত আকৌ দেখা গ'ল।

মাৰাঠী ভাষাত মহাৰাষ্ট্ৰৰ সন্ত তুকাৰামৰ জীৱনী লিখিছিল শ্ৰীবলৰাম ধুৰন্ধৰে। কিন্তু তেওঁ এই জীৱনীখন প্ৰকাশ হোৱা দেখা নাপালে। মৃত্যুৰ পিছত তেওঁৰ ভাতৃসকলে ১৯২৮ চনত এই কিতাপখন প্ৰকাশ কৰিছিল। কিতাপখনৰ ভূমিকাত বলৰামৰ সংক্ষিপ্ত জীৱন-বৃত্তান্তত তেওঁৰ শিৰডি যাত্ৰাৰ উপৰোক্ত এই কাহিনীৰ উল্লেখ আছে।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

পৰিচ্ছেদ- ৫১

উপসংহাৰ, সদগুৰু সাইৰ বিৰাটত্ব, প্ৰাৰ্থনা, ফলশ্ৰুতি (অধ্যয়নৰ পুৰস্কাৰ), প্ৰসাদ-ভিক্ষা

মূল গ্ৰন্থৰ ৫১তম পৰিচ্ছেদ শেষ কৰি এইবাৰ আমি সৰ্বশেষ পৰিচ্ছেদলৈ (৫২তম পৰিচ্ছেদলৈ) আহিছো। ইয়াত হেমদপন্তই তেওঁৰ সমাপ্তি-মন্তব্য লিপিবদ্ধ কৰিছে। মাৰাঠী ধৰ্মশাস্ত্ৰত যেনেকৈ কবিতাৰ আকাৰত সৰ্বশেষ সূচীপত্ৰ দিয়া হয়, তেনেকৈ দিব বুলি তেওঁ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। কিন্তু দুৰ্ভাগ্যবশতঃ সেই সূচীপত্ৰ হেমদপন্তৰ কাগজ-পাতিত পোৱা নাযায়। সেইবাবে সাইবাবাৰ অন্যতম সুযোগ্য ভক্ত শ্ৰী বি. ভি. দেৱে সেইখিনি ৰচনা কৰি দিছিল। আমি বৰ্তমান গ্ৰন্থৰ আৰম্ভণিতে সূচীপত্ৰ দিলো আৰু প্ৰতি পৰিচ্ছেদৰ ওপৰত সেই সেই পৰিচ্ছেদৰ আলোচ্য বিষয় উল্লেখ কৰিলো। এই কাৰণে উল্লিখিত সূচীপত্ৰৰ প্ৰয়োজন নহয়। সেয়েহে বৰ্তমান পৰিচ্ছেদটো আমি উপসংহাৰ হিচাপে গ্ৰহণ কৰিলো। দুৰ্ভাগ্য এই যে হেমদপন্তই এই পৰিচ্ছেদটো পুনৰায় পৰীক্ষা কৰি মুদ্ৰণৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰি যাব নোৱাৰিলে। ছপাখানাত দিবৰ সময়ত শ্ৰীদেৱে লক্ষ্য কৰে, ই অসম্পূৰ্ণ আৰু কোনো কোনো ঠাইত দুৰ্বোধ্য। তথাপিও যেতিয়া পোৱা গৈছে, তেতিয়া তাক প্ৰকাশ কৰাটো একান্তই প্ৰয়োজন। আমি সংক্ষেপতে প্ৰধান আলোচ্য বিষয়বোৰ উদ্ধৃত কৰিলো।

❑ সদগুৰু সাইৰ বিৰাটত্ব

আমি সাই সমৰ্থৰ সন্মুখত সাষ্টাংগ প্ৰণিপাত কৰি তেওঁৰ আশ্ৰয় গ্ৰহণ কৰিছো। বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ জীৱ আৰু জড় জগতক তেওঁ চতুৰ্দিশে বেষ্টন কৰি আছে আব্ৰহ্মস্তম্ভলৈকে (পূৰ্ণ চৈতন্যস্বৰূপ ব্ৰহ্মৰ পৰা আৰম্ভ কৰি অচেতন সামান্য স্তম্ভ অৰ্থাৎ তৃণাদিৰ গুচ্ছলৈকে)। অভেদ জ্ঞানেৰে সকলো প্ৰাণীৰ মাজত তেওঁ

সমানভাৱে ব্যাপ্ত হৈ আছে। ভক্ত মানেই তেওঁৰ মানত সমান। পছন্দ-অপছন্দ, সন্মান-অসন্মানবোধ তেওঁৰ নাই। যদি আমি তেওঁক স্মৰণ কৰো আৰু তেওঁৰ চৰণত নিজকে সমৰ্পণ কৰো, তেনেহ'লে তেওঁ আমাৰ সকলো ইচ্ছা পূৰণ কৰে আৰু জীৱনৰ পৰম লক্ষ্যত উপনীত কৰায়।

এই সংসাৰ সমুদ্ৰ পাৰ হোৱাটো কঠিন। অজ্ঞতা আৰু মোহৰ ঢৌ আহি প্ৰবল বেগেৰে আছাৰ খাই পৰে কুচিন্তাৰ ওপৰত। মনোবলৰ গছবোৰ ওপৰেদি ভহাই লৈ যায়। অহংকাৰৰ ধুমুহা বৈ সেই সমুদ্ৰ অশান্ত হৈ উঠে। ক্ৰোধ আৰু ঘৃণাৰ ৰূপ ধৰি কুম্ভীৰবিলাকে তাত নিৰ্ভয়ে বিচৰণ কৰে। 'মই আৰু মোৰ' এই ভ্ৰান্ত ধাৰণা আৰু অন্যান্য সংশয়ে নিৰন্তৰ বা-মাৰলীৰ সৃষ্টি কৰে। নিন্দা, ঈৰ্ষা, ঘৃণা আদি অসংখ্য মাছে কিলবিলাই তাত খেলা কৰি ফুৰে। যদিও এই সমুদ্ৰ ইমান ভয়ংকৰ, কিন্তু সদগুৰু সাই হ'ল ইয়াৰ সংহাৰক। যিসকল সাই ভক্ত তেওঁলোকৰ ইয়াত বিন্দুমাত্ৰও ভয়ৰ কাৰণ নাই। আমাৰ সদগুৰু হৈছে এখন তৰী— যিয়ে আমাক নিৰাপদে এই সমুদ্ৰ পাৰ কৰি দিব।

❑ প্ৰাৰ্থনা

এইবাৰ আমি সাইবাবাৰ পদপ্ৰান্তত ভূলুণ্ঠিত হৈ প্ৰণাম কৰি, তেওঁৰ চৰণ দুখনি সাবটি ধৰি মানুহৰ বাবে এটি প্ৰাৰ্থনা জনাওঁ— যেন আমাৰ মন ইতস্ততঃ সঞ্চৰণ নকৰে, যেন তোমাৰ বাহিৰে আন একো সি কামনা নকৰে। এই গ্ৰন্থই 'সৎচৰিত' যেন প্ৰতিখন ঘৰতে স্থান পায়, যেন প্ৰত্যহ ইয়াৰ পাঠ হয়। যিয়ে নিয়মিত অধ্যয়ন কৰে তেওঁৰ সকলো দুৰ্বিপাক তুমি মোচন কৰা।

❑ ফলশ্ৰুতি (অধ্যয়নৰ পুৰস্কাৰ)

এতিয়া এই গ্ৰন্থ পাঠ কৰি আপুনি কি ফল পাব সেই বিষয়ে দুই-চাৰিটা কথা কওঁ। পুণ্যতোৱা গোদাবৰীত স্নান কৰি আৰু শিৰডিৰ সমাধি মন্দিৰত গৈ সমাধি দৰ্শন কৰি স্মৃতিগ্ৰন্থ পঢ়িব বা শুনিব। যদি তাকে কৰে, তেনেহ'লে আপোনাৰ 'ত্ৰিতাপ' (আধ্যাত্মিক, আধিদৈৱিক, আধিভৌতিক দুখ) দূৰীভূত হ'ব। আকস্মিকভাবে কেতিয়াবা কেতিয়াবা সাইৰ এই কাহিনীবোৰ চিন্তা কৰি কৰি অজানিতে আপুনি আধ্যাত্মিক জীৱনৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হৈ পৰিব। যদি আপুনি প্ৰেম

আৰু ভক্তিসহকাৰে গ্ৰন্থখন পাঠ কৰি যায়, তেতিয়াহ'লে আপোনাৰ সকলো পাপ খণ্ডন হ'ব। এই জন্ম-মৃত্যু চক্ৰৰ পৰা যদি মুক্তি পাব বিচাৰে, তেন্তে সাইৰ লীলা-কাহিনী পঢ়ক, তেওঁক সদায় স্মৰণ কৰক আৰু তেওঁৰ চৰণত শ্ৰদ্ধাভক্তি জনাই নিজকে সংযুক্ত কৰি ৰাখক। সাইৰ কাহিনী সাগৰত ডুব গৈ যদি সেই কাহিনী আনক বিলাই দিয়ে তেন্তে তাৰ পৰা চিৰ নতুন সোৱাদ পাব আৰু শ্ৰোতাসকলক বিনাশৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব। সাইৰ ৰূপ ধ্যান কৰি থাকিলে কালক্ৰমত পাপ অদৃশ্য হৈ আত্মবোধত আপোনাক প্ৰতিষ্ঠিত কৰিব। আত্ম-স্বৰূপ বা ব্ৰহ্ম-স্বৰূপ উপলব্ধি কৰা খুব কঠিন, কিন্তু 'সগুণ-ব্ৰহ্ম' অৰ্থাৎ সাই-ৰূপ আশ্ৰয় কৰি অগ্ৰসৰ হ'লে আপোনাৰ উন্নতি অতি সহজ হৈ উঠিব। যদি ভকতে তেওঁৰ ওচৰত সম্পূৰ্ণ আত্মসমৰ্পণ কৰে তেন্তে তেওঁৰ পৃথক ব্যক্তিসত্তা বিলুপ্ত হৈ সাইৰ লগত লীন হৈ যায়— যেনেকৈ সাগৰৰ লগত নদীৰ শয়নে-সপোনে বা জাগৰণে— এই তিনি অৱস্থাত যিকোনো এটাত যদি আপুনি এইদৰে সাইৰ সৈতে লীন হৈ যাব পাৰে, তেনেহ'লে আপুনি সংসাৰ বন্ধনৰ পৰা মুক্ত হৈ পৰিব। স্নানৰ পাছত যদি কোনোৱে প্ৰেম আৰু বিশ্বাসেৰে এই গ্ৰন্থ-পাঠ আৰম্ভ কৰে, এসপ্তাহৰ ভিতৰত শেষ কৰিব পাৰে, তেন্তে তেওঁৰ দুৰ্দশা আঁতৰ হ'ব। নাইবা দৈনিক নিয়মমতে যিয়ে পঢ়ে বা শুনে, তেওঁৰ সকলো বিপদ-আপদ নাইকিয়া হ'ব। এই গ্ৰন্থ পাঠৰ ফলত ধনাৰ্থীয়ে ধন লাভ কৰে আৰু ব্যৱসায়ীয়ে কৰ্মত সাফল্য অৰ্জন কৰে। ভক্তি-বিশ্বাস অনুযায়ী ফল লাভ হয়। সেই দুটা নাথাকিলে কোনোধৰণৰ অভিজ্ঞতাই অৰ্জন নহয়। শ্ৰদ্ধান্বিত হৈ যদি আপুনি পাঠ কৰে, তেন্তে সাইবাবাই সন্তোষিত আৰু আনন্দিত হৈ আপোনাৰ দাৰিদ্ৰ আৰু অজ্ঞতা দূৰ কৰি জ্ঞান ঐশ্বৰ্য আৰু উন্নতি দান কৰে। একাগ্ৰচিত্তে নিতৌ এটা অধ্যায় পঢ়িলে অন্তৰত অনাবিল আনন্দ অনুভৱ কৰা যায়। অন্তৰত যাৰ স্বীয় মংগল কামনা আছে, তেওঁ এই গ্ৰন্থ যত্নসহকাৰে পঢ়িব। তেনেহ'লে তেওঁ সানন্দেৰে আৰু সকৃতজ্ঞচিত্তে জন্ম-জন্মান্তৰ ধৰি সাইক চিৰদিন স্মৰণ কৰিব পাৰিব। বিশেষকৈ গুৰু পূৰ্ণিমা (আহাৰ মাহৰ পূৰ্ণিমা), গকুলাষ্টমী, ৰাম নৱমী আৰু দশেৰা (বিজয়া দশমী আৰু বাবাৰ মহাপ্ৰয়াণ দিৱস) উপলক্ষে এই গ্ৰন্থখনি ঘৰত পাঠ কৰা উচিত। এইখন কিতাপ সযত্নে যদি পঢ়ে, আপোনাৰ সকলো বাসনা চৰিতাৰ্থ হ'ব। আৰু যদি সাইৰ চৰণ যুগল মনে-চিতে সদায় স্মৰণ কৰে, তেন্তে এই ভৱসাগৰ অতি সহজতে আপুনি পাৰ হৈ যাব। এই গ্ৰন্থপাঠৰ ফলত

আৰ্ত আৰু ৰোগাক্ৰান্ত নৰ-নাৰীয়ে স্বাস্থ্য ঘূৰাই পাব; দৰিদ্ৰজনে অৰ্থ পাব; অনাদৃত, অৱনত মানুহৰ উন্নতি হ'ব আৰু মনে সকলো ফালৰ পৰা ভাবমুক্ত হৈ স্থিৰতা লাভ কৰিব।

হে প্ৰিয়, সজ্জন আৰু ভক্তিমান পাঠক আৰু শ্ৰোতাবৃন্দ, আপোনালোকৰ সকলোকে আমাৰ সশ্ৰদ্ধ নমস্কাৰ জনাই এটি বিশেষ অনুৰোধ কৰো। দিনৰ পাচত দিন নাইবা মাহৰ পাচত মাহ ধৰি 'যাৰ' কাহিনী আপোনালোকে পঢ়িলে, তেওঁক যেন কেতিয়াও নাপাহৰে। আপোনালোকে যিমান উৎসাহ আৰু আগ্ৰহেৰে এই কাহিনীবোৰ পঢ়িব, আপোনালোকৰ সেৱা কৰিবলৈ সাইবাবাই আমাক সিমানে উৎসাহিত কৰিব। সিমানে আপোনালোকৰ সেৱাৰ যোগ্য কৰি তুলিব। লেখক আৰু পাঠক উভয়েই পৰস্পৰক সহায় আৰু সহযোগিতা কৰি সুখী হ'ব।

❑ প্ৰসাদ-ভিক্ষা

পৰমেশ্বৰৰ ওচৰত প্ৰসাদ বা অনুগ্ৰহ ভিক্ষা কৰি আমি এই গ্ৰন্থ সমাপ্ত কৰিম— সাইবাবাৰ চৰণত পাঠক আৰু ভকতবৃন্দৰ ভক্তি আৰু পূৰ্ণ শৰণাগতি হওক, তেওঁলোকৰ দুনয়নত যেন সাইৰূপ চিৰজাগ্ৰত হৈ থাকে আৰু সকলো প্ৰাণীতে তেওঁলোকে যেন সাই ভগৱানকেই দেখিবলৈ পায়। **ওঁ স্বস্তি, ওঁ স্বস্তি ওঁ স্বস্তি!**

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ
শান্তি শান্তি শান্তিহি।

ওঁ অনন্তকোটি ব্ৰহ্মাণ্ডনায়ক ৰাজাধীৰাজ যোগীৰাজ পৰব্ৰহ্ম সচ্চিদানন্দ সমৰ্থ সদ্‌গুৰু শ্ৰী সাইনাথ মহাৰাজ কী জয়।

আৰতি

आरती साई बाबा। सौख्यदातार जीवा। चरणजतली द्यावा दासा विसावा, भक्तां विसावा। आरती ०।। जालुनिया अनंग। स्वस्वरूपीं राहे दंग मुमुक्षु जना दावी। जिन डौला श्रीरंग। आरती१। जया मनीं जैसा भाव। तया तैसा अनुभव। दाविसो दयाघना ऐसी तुम्हो ही माव।।२।। तुमचे नाम ध्यातां। हरे संस ति व्यथा। अगाध तव करणी। मार्ग दाविसो अनाथा, दाविसी अनाथ। आरती।।३।। कलियुगीं अवतार। सगुण ब्रह्मा साचार। अवतीर्ण झालासी। स्वामी दत्त दिगंबर। दत्त दिगंबर। आरती।।४।। आठा दिवसां गुरुवारीं। भक्त करीति वारी। प्रभुपद पहावया। भव भव निवारे। भय निवारे। आरती।।५।। माझा निज द्रव्य ठेवा। तव चरणरज सेवा। भागणें हेचि आतां। तुम्हा देवाधिदेवा, देवाधिदेवा। आरती।। ६।। इच्छित दीन चातक। निर्मल तोय निजसुख। पाजावें माधवा या। सांभाल आपुली भाक। आरती साईबाबा। सौखदातार जीवा।।७।।

ভাবাৰ্থ

সৰ্বজীৱতে সুখ-বিতৰণকাৰী হে' সাইবাবা, তোমাক আমি প্ৰদীপ জ্বলাই বৰণ কৰো। আমি তোমাৰ ভকত আৰু দীনসেৱক। তোমাৰ চৰণৰ ধূলিত আমাক আশ্ৰয় দিয়া। বাসনা বিমুক্ত হৈ তুমি নিজে আত্মমগ্ন হৈ থাকা আৰু মুক্তিকামীক তুমি ঈশ্বৰ-দৰ্শন কৰোওৱা; যিয়ে যিমান ব্যাকুল হয় তাক সিমানেই উপলব্ধি দিয়া, হে দয়াময়, তোমাৰ এনেকুৱাই শক্তি, কৰ্মপ্ৰণালী দুৰ্জ্ঞেয়, তুমি অসহায় আৰু আৰ্ত মানুহৰ সাহায্যকাৰী। হে' সৰ্বব্যাপক দত্তাত্ৰেয়, তুমি এই কলিযুগত সঁচাকৈ সগুণ-ব্ৰহ্মৰূপে অৱতীৰ্ণ হৈছা। প্ৰতি বৃহস্পতিবাৰে যিসকল ভকত তোমাৰ ওচৰলৈ আহে তেওঁলোকক ভৱ-ভয় ভঞ্জন কৰা, যাতে তেওঁলোকে ভগৱানৰ শ্ৰীচৰণ চাবলৈ পায়। হে' দেৱশ্ৰেষ্ঠ, প্ৰাৰ্থনা কৰো তোমাৰ চৰণ সেৱাই যেন মোৰ পৰম সম্পদ হয়। মেঘে যেনেদৰে আকাশ নিৰ্মল কৰি বৰিষণ কৰি, চাতক চৰাইৰ তৃষ্ণা দূৰ কৰে, তেনেদৰে তুমিও মাধৱক (* গাধিজকতো) সুখানন্দ দান কৰি তৃপ্ত কৰা আৰু তোমাৰ শপত ৰক্ষা কৰা।

শ্ৰীসাইবাবায় নমঃ

শান্তি শান্তি শান্তিহি।

** যিজনে এই আৰতি গাব তেওঁ তেওঁৰ নিজৰ নামো ইয়াত উচ্চাৰণ কৰিব।*

অষ্টোত্তৰ শতনামাৱলী

ওঁ শ্ৰীসাইনাথায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীলক্ষী নাৰায়ণায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীকৃষ্ণ ৰাম শিৱ মাৰুত্যাদি ৰূপায় নমঃ
ওঁ শেষ শায়িনে নমঃ
ওঁ গোদাবৰীতট শিৰডিবাসিনে নমঃ
ওঁ ভক্তহৃদয়ালয়ায় নমঃ
ওঁ সৰ্বহৃদনিলয়ায়ে নমঃ
ওঁ ভূতাবাসায় নমঃ
ওঁ ভূত ভৱিষ্যৎ ভাৱ বৰ্জিতায় নমঃ
ওঁ কালাতীতায় নমঃ ।১০।
ওঁ কালায় নমঃ
ওঁ কাল কালায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীকালদৰ্পদমনায় নমঃ
ওঁ মৃত্যুঞ্জয়ায় নমঃ
ওঁ অমৃতায় নমঃ
ওঁ মৃত্যুভয় অভয়প্ৰদায় নমঃ
ওঁ জীৱধাৰায় নমঃ
ওঁ সৰ্বধাৰায় নমঃ
ওঁ ভক্তগণ সমৰ্থায় নমঃ
ওঁ ভক্তগণ প্ৰতিজ্ঞায় নমঃ ।২০।
ওঁ অন্নবস্ত্ৰদাত্ৰে নমঃ
ওঁ আৰোগ্যক্ষেমাদাত্ৰে নমঃ
ওঁ ধন মঙ্গলদাত্ৰে নমঃ
ওঁ হৃদি সিদ্ধিদাত্ৰে নমঃ
ওঁ পুত্ৰ মিত্ৰ কলত্ৰ বন্ধুদাত্ৰে নমঃ
ওঁ যোগক্ষেমবহায় নমঃ
ওঁ আপদবান্ধবায় নমঃ
ওঁ মাৰ্গবান্ধবায় নমঃ
ওঁ ভুক্তি মুক্তি স্বৰ্গাপবৰ্গদায় নমঃ
ওঁ শ্ৰী প্ৰিয়ায় নমঃ ।৩০।
ওঁ প্ৰীতিবৰ্দ্ধনায় নমঃ
ওঁ অন্তৰ্যামিনে নমঃ
ওঁ সচ্চিদানন্দ স্বৰূপিনে নমঃ
ওঁ নিত্যানন্দায় নমঃ
ওঁ পৰমসুখদায় নমঃ
ওঁ পৰমেশ্বৰায় নমঃ
ওঁ পৰব্ৰহ্মণে নমঃ
ওঁ পৰমাত্মাণে নমঃ
ওঁ জ্ঞান স্বৰূপিণে নমঃ
ওঁ জগতপিত্ৰে নমঃ ।৪০।
ওঁ ভক্তানাম মাতৃপিতৃ-পিতামহায় নমঃ
ওঁ ভক্তাভয়প্ৰদায় নমঃ
ওঁ ভক্ত পৰাধীনায় নমঃ
ওঁ ভক্তানুগ্ৰহ কাতৰায় নমঃ
ওঁ শৰণাগতবৎসলায় নমঃ
ওঁ ভক্তি শক্তিপ্ৰদায় নমঃ
ওঁ জ্ঞান বৈৰাগ্যদায় নমঃ
ওঁ প্ৰেমপ্ৰদায় নমঃ
ওঁ সংশয় দৌৰ্ব্বল্য পাপকৰ্ম বাসনা ক্ষয়কৰায় নমঃ
ওঁ হৃদয় গ্ৰন্থি ভেদকায় নমঃ ।৫০।
ওঁ শ্ৰীকৰ্ম ধ্বংসিনে নমঃ
ওঁ শুদ্ধসত্যস্থিতায় নমঃ
ওঁ গুণাতীত গুণাৰ্পণে নমঃ
ওঁ অনন্ত কল্যাণগুণায় নমঃ
ওঁ অমিত পৰাক্ৰমায় নমঃ

ওঁ জয়িনে নমঃ
ওঁ দুৰ্দ্ধৰ্ষক্ষয়ায় নমঃ
ওঁ অপৰাজিতায় নমঃ
ওঁ ত্ৰিলোকেষু অভিধাতৃগতায়ে নমঃ
ওঁ অশোক্যৰোহিতায় নমঃ ।৬০।
ওঁ সৰ্বশক্তিমূৰ্তয়ে নমঃ
ওঁ সুৰূপ সুন্দৰায় নমঃ
ওঁ সুলোচনায় নমঃ
ওঁ বহুৰূপ বিশ্বৰ্ত্তায় নমঃ
ওঁ অৰূপাভিব্যক্তায় নমঃ
ওঁ অচিন্তায় নমঃ
ওঁ সূক্ষ্মায় নমঃ
ওঁ সৰ্বান্তৰ্যামিনে নমঃ
ওঁ মনোবাগাতীতায় নমঃ
ওঁ প্ৰেমমূৰ্তায় নমঃ ।৭০।
ওঁ সুলভদুৰ্লভায় নমঃ
ওঁ অসহায় সহায়ায় নমঃ
ওঁ অনাথনাথ দীনবান্ধবে নমঃ
ওঁ সৰ্বভাৰভূতে নমঃ
ওঁ অকৰ্মনেক কৰ্ম সুকৰ্মনে নমঃ
ওঁ পুণ্য শ্ৰৱণ কীৰ্তনায় নমঃ
ওঁ তীৰ্থায় নমঃ
ওঁ বাসুদেৱায় নমঃ
ওঁ সতাংগতয়ে নমঃ
ওঁ সৎপৰায়ণায় নমঃ ।৮০।
ওঁ লোকনাথায় নমঃ
ওঁ পাৱনহৃদয়ায় নমঃ
ওঁ অমৃতাংশবে নমঃ
ওঁ ভাস্কৰপ্ৰভায় নমঃ
ওঁ ব্ৰহ্মচাৰী তপশ্চাৰিয়াদি সুব্ৰতায়ে নমঃ
ওঁ সত্য ধৰ্ম পৰায়ণায় নমঃ
ওঁ সিদ্ধেশ্বৰায় নমঃ
ওঁ সিদ্ধ সঙ্কল্পায় নমঃ
ওঁ যোগেশ্বৰায় নমঃ
ওঁ ভগৱতে নমঃ ।৯০।
ওঁ ভক্তবৎসলায় নমঃ
ওঁ সৎপুৰুষায় নমঃ
ওঁ পুৰুষোত্তমায় নমঃ
ওঁ সত্য তত্ত্ববোধকায় নমঃ
ওঁ কামাদি ষড়বৈৰীধ্বংসিনে নমঃ
ওঁ অভেদানন্দ অনুভৱপ্ৰদায়য়ে নমঃ
ওঁ সমসৰ্বমৰ্তসমতায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীদক্ষিণামূৰ্তায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীভেঙ্কটেশ্বৰমণায় নমঃ
ওঁ অদ্ভুতানন্দচাৰিয়ায়ে নমঃ ।১০০।
ওঁ প্ৰপন্নাৰ্থিহৰায় নমঃ
ওঁ সংসাৰ সৰ্বদুঃখ ক্ষয় কৰায় নমঃ
ওঁ সৰ্ববিধ সৰ্বোতমুখায় নমঃ
ওঁ সৰ্বঅন্তৰহিঃস্থিতায় নমঃ
ওঁ সৰ্বমঙ্গলকৰায় নমঃ
ওঁ সৰ্বাভিষ্টপ্ৰদায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীসমৰস সন্মাৰ্গস্থাপনায় নমঃ
ওঁ শ্ৰীসমৰ্থ সৎগুৰু সাইনাথায় নমঃ ।১০৮।

শ্ৰীসাইবাবাৰ এঘাৰটা প্ৰতিশ্ৰুতি

১। যিসকলে শিৰডি ভূমিত পদাৰ্পণ কৰিব সেইসকলৰ সকলো দুৰ্ভোগ, শাস্তি আৰু যাতনাৰ পৰিসমাপ্তি ঘটিব।

২। চৰম দুৰ্দশাগ্ৰস্ত, হতভগা ব্যক্তিসকলে যি মুহূৰ্ততে মোৰ সমাধিৰ সোপানত আৰোহণ কৰিব, তেওঁলোকে পৰমানন্দ আৰু স্বাচ্ছন্দ্য লাভ কৰিব।

৩। এই পাৰ্থিৱ দেহ ত্যাগ কৰাৰ পিছতো মই সৰ্বদাই সক্ৰিয় আৰু প্ৰাণশক্তি মোৰ সম্পন্ন থাকিব।

৪। মোৰ সমাধিয়ে মোৰ ভক্তগণক সদায় আশীৰ্বাদ কৰিব আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰয়োজনৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰাখিব।

৫। মই মোৰ সমাধিৰ পৰাও সদাসক্ৰিয় আৰু প্ৰাণশক্তিসম্পন্ন হ'ম।

৬। সমাধিৰ পৰাই মোৰ দেহাৱশেষে কথা ক'ব।

৭। যিসকলে মোৰ ওচৰলৈ আগমন কৰে, মোৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পন কৰে; যিসকলে মোৰ অন্তৰত আশ্ৰয় সন্ধান কৰে, তেওঁলোকৰ সাহায্যাৰ্থে আৰু পথ-পদৰ্শন কৰাবৰ নিমিত্তে মই চিৰদিন জীৱিত আৰু যত্নৱান হ'ম।

৮। তুমি যদি মোৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা, তেনেহ'লে মইও সদায় তোমাৰ তত্ত্বাৱধান কৰিম।

৯। তুমি যদি তোমাৰ ভাৰ বহন কৰিবলৈ অক্ষম হৈ সেয়া মোলৈ নিক্ষেপ কৰা, তেনেহ'লে নিঃসন্দেহে মই সেয়া বহন কৰিম।

১০। তুমি যদি মোৰ উপদেশ আৰু সাহায্য প্ৰাৰ্থনা কৰা, তেনেহ'লে মই অবিলম্বে সেয়া প্ৰদান কৰিম।

১১। মোৰ কোনো ভক্তৰ গৃহত কোনোধৰণৰ অভাৱ নাথাকিব।

গুৰুস্থান

নন্দদ্বীপ

চাবাড়ী

দ্বাৰকামাঈ

সমাধি-মন্দিৰ

শ্ৰীসাইবাবাৰ 'সাট্‌কা' (হাতৰ লাঠি)
আৰু
পাদুকা (শ্ৰীসাইবাবা সংস্থান শিৰডি)

ওঁ শ্রীসাই নাথায় নমঃ